L. & M. ANNÆI
SENECÆ
TRAGOEDIÆ:

Poſt omnes omnium editiones recenſioneſque editio tertia auctior & *emendatior operâ & ſtudio*

THOMÆ FARNABII.

John

MVSEVM BRITANNICVM

John

LONDINI,
Excudebat FELIX KYNGSTON, impenſis *Philemonis Stephani* & *Chriſtophori Meredith.* 1634.

Summa Privilegii.

Regiæ Majeſtatis authoritate cautum eſt, nè quis in regnis ſuis Magnæ Britanniæ & Hiberniæ imprimat, aut alibi impreſſa in hæc regna importet aut divendat Senecæ Tragedias, Iuvenalis & Perſii Satyras, Martialis Epigrammata, Lucani Pharſaliam, Petronii Satyricon, Virgilii opera notis admarginalibus à Thomâ Farnabio illuſtrata, nec non Phraſes inſigniores, Indicem Rhetoricum, Epigrammata Selecta Græco-latina, atque Ariſtotelis Ethica ab eodem edita, aut edenda; idque ad terminum viginti & unius annorum; ſub pœnâ publicationis Librorum, & mulctæ in Regio diplomate ulteriùs expreſſæ, ſi quis ſecùs fecerit abſque Authoris permiſſu. Cal. Octobris. M. DC. XXXIIII.

VIRO LITERARUM HUMANIORUM STUDIIS CLARISSIMO
D. THOMAE ROLANDO.

QVod antiquis, apud quos nihil niſi auſpicio priùs ſumpto gerebatur, factitatum, ut, ex more, a nuptiis Auſpices interpoſiti, quamvis auſpicia deſiiſſent, ipſo tamen nomine veteris conſuetudinis veſtigia uſurparent: hoc pleriſque noſtrûm, quos vexat inſanabile hoc ſcribendi cacoëthes, uſu venit, ut quamvis patronorum exoleverit cùm autoritas, tum benignitas; non citra ambitionem tamen ſummis & gravibus viris perituræ chartæ tutelam obtrudamus. Mihi verò illud hîc neceſſariò advenit. [b] *Epiſtolam namque accipiebant olim tragœdi, quibus pro ſe* (ex ſua ſc. perſona, in poëmate Dramatico) *loqui non licuit*. [c] *Quam vocaliſſimus aliquis è Curionibus eligebatur qui legeret*, ſi quid eſſet, quod vel à principe petitum, vel populo commendatum vellent. Quidnam igitur id eſt quod tragicorum nomine per epiſtolam ego quaſi theatralis præco exequi velim? Ipſorum equidem tragicorum dignitati parum conſulere, politioris literaturæ virorum judiciis & quantum ubique eſt venuſtiorum hominum ingeniis diffidere viderer, ſi in tragœdiæ latè patentes laudes diſcurrerem. De harum tamen autoribus & ordine ſunt quæ lectorem monitum velim; ſed, pro more, ſeorſim. Cùm verò eò ſit malignitatis ventum, ut bonas literas (quæ ſibi olim infularum loco) non aliud maneat præmium quàm convicium, neque id à Momis modò, ſed & Archilochis, dum τέττιξ μὲν τέττιγ' ἐχθρὸς, μύρμηκι δὲ μύρμηξ, Tutani vel ἀλεξικάκου patrocinium fruſtra invocem. Si tamen larvas & Romanæ Orcheſtræ ſiparia minùs infeliciter ſublata viderit delicata hujus ætatis juventus, cui cum [d] Grammatico illo τὸ μέγα βιβλίον ἴσον τῷ μεγάλῳ κακῷ, & quæ librum (qualem ille puellum,

Nolo

[a] Val. Max. 2. l. 1. c.

[b] Martialis epiſt. ad 2. l. epigr.

[c] Plinius epiſt. 4. lib. 7.

[d] Callimacho apud Athenæum 3. l. 1. c.

Nolo, inquit, *nimis facilè difficilemve nimis: Nec volo quæ ſatiet, nec volo quæ cruciet*) librum, inquam, probet, qui ingenium acuat, non torqueat, non obtundat: Si hîc reperiat æquanimus ſpectator unde nec queratur *lumbos ſedendo, oculos ſpectando dolere*, neque ſibi opus eſſe Theſpidis plauſtris quæ tricubitales commentarios, ociosa ſcholia, voluminoſas criticorum animadverſiones, varias lectiones, adverſaria, adnotationes, &c. vehant; cum illi ruſticanti vel etiam peregrinanti, ad manum, imò in manu ſit tragœdiarum Lat. decas expeditiori elucidata operâ: habebit, de quo illi gratias agat, cujus auſpiciis publicum indipiſcuntur admarginales iſti ignarii & ocliferia, quæ lectoris, non omnino ab his ſtudiis feriati, aurem vellant. Tu autem (vir humaniſſime) cui gratiſſimam ſemper fuiſſe nôrim ipſam cothurnatam philoſophiam; nec apparatum hunc utcunque rudem, fæces, ceſpiteſque aſpernare; & hoc qualecunque cape eo quo offertur animo, ſimplici, candido, facili. quod autem ab ingenio meo habet levo, genio tuo penſa, & feliciter vale.

Officioſo amore tibi devinctiſſimus

THOMAS FARNABY:

AD

AD LECTORES.

INtroite ſúltis, conſidite, aures atq; animos advertite. Hûc vel ipſe Cato intret, expectet, ſpectetq́;. Neq́; enim hîc prodeunt veſte exutæ Mimæ aut nudatæ uxores Summœnianę; ſed graves matronæ, cothurnatæ Deę. Namq; hîc philoſophia dominatur cothurnata, perſonata regnat Stöa ubi verus ille antiſtes Seneca hiſtrioniam facit, imò in ſcenâ ipſe venit. Quidni enim credamus opt. fidei hiſtorico, Senecam carmina crebriùs factitaſſe, poſtquam Neroni amor eorum veniſſet? *aut cur non animis juxta ac pedibus eamus in ſententiam Doctiſſimorum hominum, quotquot eruditum hunc humaniorum ſtudiorum attigerunt pulverem, & penitioris hujus literaturæ Criticæ ſacris ſunt operati? Qui omnes, anxiâ jampridem habitâ diſquiſitione, pro variâ autorum mente, è temporum, occaſionum, prologorum & argumentorum diſcrimine, diſſimili charactere & ſtylo, modulamine in choris impari, οἰκονομίᾳ, artificio in repræſentationibus & narrationibus, diverſâ denique placitorum & ſententiarum diſciplinâ, non agnoſcunt modò Marcum illum ſen patrem Senecam qui* Orcheſtram quatit Euripidis, *ſed & admittunt illum alterum qui* colit hiſpidum Platona, Incaſſúmq; ſuum monet Neronem. *Quamvis & eorum utriq́; quaſdam ex iſtis tragœdiis abdicent, meritò relegatas ad Rhetorum ſcholas, quas olent leviculæ ingenii ſtricturæ, vitreæ acuminis ſcintillationes, atque ex ſubtili argutiarum, quem vibrant, fulgore, ignes fatui & fumus. Fretus itaque judicio Illuſtrium virorum Ant. Del-Rii Iuſti Lipſii, Ioſ. Scaligeri, maximè verò Cl. Dan. Heinſii, à quibus* Diſpertiti viri, diſpertiti ordines, *altam Medeam, floridum Hyppolytum, divinam tragœdiam Troadas L. Annæo Senecæ philoſopho adſcribo, nec non eidem (ſi ab Heinſii judicio diſcedere liceat) πολυμάντευτον Oedipoda: Senecæ Tragico Agamemnona, Herculem Furentem, Thyeſten,*

& ejuſdem fermè cum Thyeſte commatis, accerſitarum ambitioſè ſententiarum, affectati acuminis ambiguè & ab inexſpectato reſpondentis, Thebaida, niſi potiùs autorem habeat proprium; poëtaſtro cuipiam è Declamatorculorum ſcholâ ocioſum Herculem in Oeta; nec feliciori artifici languidam Octaviam. Atque hic mihi ab autoribus & tragœdiarũ dignitate ordo. neq; is ſine exemplo ſine autoritate. Poſt alios judicavit hoc J. Lipſius, expreſſit Delrius, &, niſi hoc illius conſilium prævertiſſet typographi feſtinatio, expreſſurus erat vir Literis juxtà ac Humanitate Clariſſ. D. Heinſius in editione ſuâ, quàm priùs ſecutus ſum, ut & in hac editione nuperam illam è recenſione conſummatiſſimi Exactiſſimique Viri P. Scriverii, è cujus Muſæo ſecundas in Senecam curas ſperare poſſumus, adeò multa humaniter oſtendebat mihi à ſe adnotata, præter cenſuras, varias lectiones, conjecturáſque inſignes Cl. V. Hugonis Grotii, & Chirographos inſuper codices, quibus eſt inſtructiſſimus. Et quoniam, ut citat illud Antiphanis Deipnoſophiſta,

μακάριόν ἐστιν ἡ τραγῳδία
Ποίημα κατὰ πάντ' εἴγε πρῶτον οἱ λόγοι
Ὑπὸ τῶν θεατῶν εἰσὶν ἐγνωρισμένοι,

Argumentum cùm tragœdiis tum ſcenis ſingulis præfixi, locos obſcuriores notis ad marginem illuſtravi, levibus illis quidem & quarum prope pudet, ſed κατὰ τὴν ὕλην ὑποκειμένην. Quis enim non videt τὸν μῦθον εἶναι ἀρχὴν καὶ οἷον ψυχὴν τῆς τραγῳδίας; *intumeſcere iſta monſtris fabuloſis & Palæphatia farciri papyro? Verùm & hæc & errata, ſi qua parum caverunt operæ Typographicæ, vos candore veſtro ſublevate atque* adjuvate, ut vos ſervet Salus.

THO. FARNABY.

In Senecam Tragicum brevibus Notis à Præſtantiſſ. viro D. THOMA FARNABIO *illuſtratum.*

ORcheſtram Senecæ, denſamque evolvere nubem,
Molita eſt vaſto ducta labore manus.
Reſtabat brevitas. FARNABIVS attulit iſtam:
Et lucem brevitas ingenioſa dedit.

Daniel Heinſius.

In Senecæ Tragœdias, a viro digniſſimo eruditiſſimoque THOMA FARNABIO recenſitas, *& notis illuſtratas.*

ARmare Muſam Seneca dum Latiam ſtudet
Cothurno; honeſtum, ſplendidum, auguſtum ſatis,
At arctiorem Diva quàm ferret, dedit;
Nodiſque fixit, nulla quos acies ſecet.
Hinc præpedito Muſa ſubſiſtit pede,
Et ne Tragœdi claudicent, oritur metus.
FARNABIVS iſtud ſedulâ mente intuens;
Muſæ labores, difficultates, moras,
Vmbras Theatri, nubilas ſcenæ fores;
Et dura Tragicę vincla Melpomenes videns,
Opus ut vel ipſo, ad Oedipum, Oedipo foret:
Exurgit, Erebum luſtrat, expurgat Stygem
Nigram; Tragœdis lampadem accendit novam,
Solvitque preſſę compedes duras Deæ.
Splendor cothurno jam redit, nitet chorus,
Spectator alacris cernit ardentes faces,
Æquoque Iambus integer conſtat pede;
Offenſa reſtat nulla, non griphus manet.
Hem macte, Tragicum nil tibi accidat aut tuis;
Qui de Tragœdo tam benè es meritus tuo!

Richardus Andrea. M.D.

Literatiſſimo, amiciſſimo, candidiſſimoque pectori THOMÆ FARNABIO, Sonulum *Hendecaſyllabicum ſacro*——

Vitæ Scena magiſtra ſingularis,
Scenæ vita Tragœdus; in tragœdis
Lux primæ Seneca eſt ſuprema ſedis;
Quâ TU lux Senecæ ſimul locaris.
Das Stellis ſupereminere claris,
Tanquàm ardentibus undecunque tedis,
Et mendis Tragici medere fœdis;
Noſtris unde nepotibus canaris.
Lugdunum neque te modò Batavis:
Londinumve ſuis legat Britannis,
Vrbem Æternus utram tenere mavis;
Cunctis quin legitor locis & annis;
Nec linguis hominum ferire pravis,
Et cedat tibi temporum tyrannis.

Hugo Hollandius.

De opere, operis Autore, autoris interprete, Interpretis *Amicus*; *Laur. Whitakerus.*

Dramata ſi ſpectes, eſt alta Tragœdia princeps;
Si Tragicos, Senecæ prima corona datur.
Sic tu, FARNABI, tractas Drama atque Poëtam:
Vt ſint Interpres, Drama, Poëta, pares.

Viro de re literariâ optimè merito; THOMAE FARNABIO.

Eripuit Senecæ vitam Nero peſſimus: at tu
(Quod majus) vitam reſtituis Senecæ.
Lucius Annæus nunc rite vocetur: & *annos*
Luſtratus per te *luceat* innumeros.

Na. Tomkins.

MEDEA.

Perſonæ.

MEDEA. CREON. CHORVS.
IASON. NVTRIX. NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Medeam, cujus ope vellere aureo potitus fuerat, Iaſon ob maleficia repudiarat. thalamis exturbatam, & Corintho (quò jam profugerat Iaſon) ejici oportebat. Illa unius diei impetratâ morâ Creuſæ Creontis regis Corinthiorum natæ Iaſoni deſponſatæ pallam aliáq; munera magicis infecta venenis mittit: quibus indutis ignem corripuit palla, miſeréque exarſit nova nupta unà cum patre in natæ auxilium accurrente. Medea deniq; filiis, quos Iaſoni pepererat, in patris conſpectu trucidatis per aëra aufugit.

ACTVS PRIMVS.

MEDEA.

Medea deſerta ſuperos inferoſque Iaſonis ultores invocat.

[a] *Dii conjugales; tuque* [b] *genialis tori*
[c] *Lucina cuſtos;* [d] *quæque* [e] *domitorem freti*
[f] *Tiphyn* [g] *novam* [h] *frænare docuiſti ratem;*
Et [i] *tu profundi ſæve dominator maris;*

---

[a] *Jupiter & Iuno* γαμήλιοι, ſeu τέλειοι: Πειθὼ ſeu *Suada* nuptiarum conciliatrix, pronuba. *Diana*. operis domeſtici & familiæ adminiſtrandæ præſes: *Lucina* de qua mox, nota. c. *Venus* γενετυλλὶς genituræ domina: *Genie* (qui quòd unà natus ſit natoſque tueatur, vel quòd ut generemur curet, à gignendo nomen habet) & *Hymenæe*. de quo Thebaid. v 262.

[b] Qui in Genii honorem nuptiis ſternitur.

[c] Εἰλήθυια, puerperii præſes *Diana* parturientibus à Parcis præfecta, quòd ipſam ſine dolore in utero geſtaſſet mater & abſque ſenſu in lucem edidiſſet. *Callimach* Lucina dicta. Ovid *dedit hac tibi nomina lucus, Aut quia principium tu dea lucis habes.* ad pariendum a. confert Luna. [d] Minerva. [e] Vide Troad. 817. & inf. v. 318, & 517. [f] Gubernatorem navis in Argonautica expeditione. [g] Primam. infra v. 318. [h] Metaph. audacior [i] Neptune.

Clarumque [k] *Titan* [l] *dividens orbi diem;*
[m] *Tacitiſque præbens conſcium ſacris jubar;*
[n] *Hecate triformis;* [o] *quoſque juravit mihi*
Deos Iaſon; quoſque [p] *Medeæ magis*
Fas eſt precari; [q] *noctis æternæ chaos,*
[r] *Adverſa ſuperis regna,* [ſ] *maneſque impios,*
[t] *Dominumque regni triſtis, &* [u] *dominam fide*
[x] *Meliore raptam, voce non fauſta precor:*
Adeſte, adeſte ſceleris [y] *ultrices deæ,*
[a] *Crinem ſolutis ſqualidæ ſerpentibus,*
Atram cruentis manibus amplexæ facem,
Adeſte: [b] *thalamis horridæ quondam meis*
Quales ſtetiſtis: [c] *conjugi letum novæ,*
Letumque [d] *ſocero &* [e] *regiæ ſtirpi date.*
[f] *Mihi pejus aliquid, quod precer ſponſo malum;*
Vivat; per urbes erret [g] *ignotas egens,*
Exul, pavens, inviſus, incerti [h] *laris:*
Me conjugem optet; limen alienum expetat,
[i] *Iam notus hoſpes: quóque non aliud queam*
Pejus precari, liberos [k] *ſimiles patri,*
[l] *Simileſque matri. parta, jam parta ultio eſt.*
[m] *Peperi. querelas, verbaque incaſſum fero.*
Non ibo in [n] *hoſtes?* [o] *manibus excutiam faces,*
[p] *Cœloque lucem. ſpectat hoc* [q] *noſtri ſator*
Sol generis? & [r] *ſpectatur, & curru inſidens*
Per ſolita [ſ] *puri ſpatia decurrit poli?*

[k] Sol fili Hyperionis, qui unus è Titanibus. *vi. Herc. Fu.* 966.

[l] Alternam præbens utrique Hemiſphærio lucem.

[m] Noctu & in locis ſecretis fieri ſolitis magicis, necromanticis, *alii*, Eleuſinis. *vi. Herc. Fu.* v. 300. & v. 844.

[n] Vide Hippolyt. v. 411.

[o] Vel generaliter deos, pro more, in contrahendis nuptiis jurejurando teſtes adhibitos: *vel* Sidera & Horas. infr. v. 481.

[p] Infernis, ſacris magicis initiatæ.

[q] Hiatum & cœcam voraginem æternæ noctis, *i.* mortis & inferorum. Vid. Herc. Fu. 609. & Thyeſt. 830.

[r] Infera, triſtia, obſcura, letalia, mala, oppoſita ſuperis, lætis, lucidis, vitalibus, bonis.

[ſ] Vmbras, ceu animas impiorum corpore exutas.

[t] Plutonem. [u] Proſerpinam. [x] Neque enim eâ mente rapuit eam Pluto ut repudiaret; quod fecit in me Iaſon. [y] Eumenides. Pœnæ. Furiæ. Herc. Fu. v. 100. [a] Erinnys, Furiæ excutire *pronam flagranti vertice pinum Stridentesque comas.* [b] Nuptiis infauſti exitus furias ſtatuunt auſpices & pronubas. *Nam mihi nec Juno nec Hymen, ſed triſtis Erinnys Prætulit infauſtas ſanguinolenta comas.* Hypſiphile Ovidiana, vide *Octav.* 23. & 158. [c] Creuſæ. *al.* Glauce. [d] Creonti. [e] Liberis Iaſonis meiſque. [f] Suggerite mihi pejus aliquod letho malum quod Iaſoni imprecer. *Et hoc eſt,* Vivat. Gruterus ſubintelligit *eſt*, hoc ſenſu: Quod ad Iaſonem ſpectat, non mihi opus Furiarum operâ: eſt enim ad manum quod ei imprecer omni morte pejus; vitam exulem atque inopem. [g] Inimicas. [h] Domus, loci habitandi. [i] Namque & hic apud Creontem hoſpes eſt. [k] Perfidos. [l] Veneficos, crudeles. [m] Liberos tales futuros. *vel*, quos in patris ultionem trucidem, peperi. [n] Creontem, Creuſam, Iaſonem & liberos? [o] Ex manibus δᾳδούχων illas Creuſæ nuptiis præferentium. de facibus, vide quæ ad v. 263. & v 507. Theb. & infr. v. 112. [p] Inducamque extinctis facibus tenebras. [q] Aethes enim Medeæ pater fuit, Solis ex Perſa Neptuni filia natus. [r] Annon horrens refugit, vultuſq; ſuos tegit? Prævaletq; hæc Lipſii divinatio reclamante utcunque autoritate omnium. Mss. qui habent, *& ſpectator.* [ſ] Non mutati, nulla nube maculati, nec in ortum redeuntis, ut in ſcelere Thyeſteo? vid. Act. 4 cum choro, & act. 5. Thyeſt.

Non redit in ortus, & remetitur diem?
Da, da per auram curribus [t] *patriis vehi.*
Committe habenas, genitor, & flagrantibus
[u] *Ignifera loris tribue moderari* [u] *juga.*
[x] *Gemino Corinthus litori opponens moras,*
Cremata flammis maria committat duo.
Hoc reſtat unum: pronubam thalamo feram
Ut ipſa [y] *pinum; poſtq;* [z] *ſacrificas preces*
Cædam dicatis [a] *victimas altaribus.*
Per [a] *viſcera ipſa quære ſupplicio viam.*
[b] *Si vivis, anime, ſi quid antiqui tibi*
Remanet vigoris, pelle femineos metus,
Et inhoſpitalem [c] *Caucaſum mente indue.*
[d] *Quodcunq; vidit Phaſis aut Pontus nefas,*
Videbit Iſthmos. effera, ignota, horrida,
[e] *Tremenda cœlo pariter ac terris mala,*
Mens intus agitat; vulnera, & cædem, & vagum
Funus per artus. levia memoravi nimis:
[f] *Hæc virgo feci. gravior exſurgat dolor:*
Majora jam me ſcelera poſt partus decent.
Accingere ira, teque in exitium para
Furore toto: [g] *paria narrentur tua*
Repudia thalamis. quo virum linquis modo?
Hoc quo ſecuta es. rumpe jam ſegnes moras:
[h] Quæ ſcelere pacta eſt, ſcelere rumpetur fides.

---

[t] Me avitis, ut Phaetonta quondam paterno curru.

[u] Equos ignipedes, flammivomos.

[x] Et comburam Corinthiacum Iſthmon cum urbe in quâ Creon, Iaſon, Creuſa. Sic *Qui ſecas & geminum gracili mare ſeparas Iſthmos, Nec patitur conferre fretum; ſi terra recedas, Ionium Aegeo franget mare.*

[y] Facem è pinu vid. inf. v. 111. & Thebaid v. 263. Sunt qui Spinam legunt; nam & è Spina alba faces nuptiales fieri ſolitæ. innuit autem ignem illum venenatum quo Creuſam perditura ſit cum patre ſuo.

[z] In nuptiis quidem adhibitæ preces & ſacrificia. Medea autem incantationes ſuas intelligit.

[a] Liberos ſuos ex Iaſone innuit, quos mactare inſtituit.

[b] Se ad vindictam incitat.

[c] Feritatem & crudelitatem Heniochorum & Scytharum qui ad Caucaſum. Thyeſt. ver. 1048. vel etiam meam quæ è Colchide.

[d] Tale hîc in Corintho patrabo facinus quale olim in Colchis cujus Phaſis fluvius eſt, quæque Ponto contermina ubi ſc. fratrem Abſyrtum diſcerpſi diſperſique ut patri me inſequenti moram injicerem dum artus diſſipatos colligeret.

[e] Diis & hominibus abominanda.

[f] Hæc in fratre Abſyrto feci virgo ut Iaſoni nuberem, cui nuptæ & ex eo matri factæ, ne dimittar, vel etiam in repudii vindictam, maiora ſunt ſcelera excogitanda.

[g] Nuptias proditione patris & cæde fratris conciliavi, repudium cæde ſuperinductæ Creuſæ & propriorum liberûm ulciſcar.

[h] Mss. noſtri, 3; & Commelini omnes habent; *Quæ ſcelera parta eſt, ſcelere linquatur domus.*

CHORVS.

Chorus è mulieribus Corinthiis Iaſonis & Creuſæ nuptiis Epithalamium præcinit.

[k] *AD regum thalamos numine proſpero,*
Qui cœlum, ſuperi, quique regunt fretum,
Adſint, cum populis [l] *rite faventibus.*
Primus ſceptriferis colla [m] *Tonantibus*
[n] *Taurus celſa ferat tergore candido.*
[o] *Lucinam nivei femina corporis*
Intentata jugo placet: &, aſperi
Martis ſanguineas [p] *quæ cohibet manus,*
Quæ dat belligeris fœdera gentibus,
Et [q] *cornu retinet divite copiam,*
[r] *Donetur tenera mitior hoſtia.*
Et [ſ] *tu qui* [t] *facibus legitimis ades,*
Noctem [u] *diſcutiens* [x] *auſpice dextera,*
Huc incede gradu [y] *marcidus ebrio,*
Præcingens roſeo tempora vinculo.
Et [z] *tu, quæ gemini prævia temporis*
[a] *Tardè ſtella redis ſemper amantibus:*
Te matres avidæ, te cupiunt nurus,
Quàm primùm radios ſpargere lucidos.
Vincit [b] *virgineus decor*
Longè [c] *Cecropias nurus:*

---

[k] Ad Iaſonis & Creuſæ nuptias.

[l] In ſacris principum inaugurationibus, adoptionibus, nuptiis, adſtantes favebant linguâ: id eſt, malis verbis abſtinebant, bona dicebant; εὐφημεῖν: votis & acclamationibus fauſta lætaque ominati. vid. Octav. 693.

[m] Iovi & Plutoni. Dio quidem jubentes tribuunt manubias, eaſque interdiù miſſas: Summano albas vel nigras, eaſque noctu, ſed & Iuno, Pallas, aliique è diis fulmen jaculari dicuntur, ſed quod á Iove acceperint.

[n] Neptuno, Apollini, Marti taurum immolari, Iovi nequaquam vult Servius. Has itaque infauſtas fore nuptias ominatur. Sed τῷ Διὶ ἤγοντο ταῦροι πάγκαλοι εἰς τέσσαρας. Xenoph. Cyripæd. Et, ἔθυσε τῷ Διὶ βασιλικῶς, ταῦρον λευκόν. Iulian. ad Libanium.

[o] *Iunonem ante omnes, cui vincla jugalia cura, Candida & intactâ placet cervice juvenca.*

[p] *Vel* Venus, quæ *Pacefrui Martem cogere ſola poteſt.* Et huc reſpicit quod ſubjungitur.

[r] *Donetur tenera mitior hoſtia:* ſic Flaccus, *Mactata veniet lenior hoſtiâ:* quæ meri patera cum thure. quandoque tamen ſus illi mactabatur, & hinc feſtum ὑστερια. *vel* Pax ceu Concordia, *unde fluit.*

[q] *Pleno cunctorum copia cornu.* alluditq; ad κέρας Ἀμαλθείας ceu Acheloi. Sed & Paci bos cædebatur, verùm ſeorſim extra Deæ conſpectum.

[ſ] Hymenæe, Deus nuptialis, Bacchi fili, &c. mox, nota y.

[t] Legitimis nuptiis. inf. v. 114.

[u] Face quam præfers nuptiis.

[x] Vide Troad. 861.

[y] Namque *marcentes gaudet vibrare coronas, Et quaſſare faces & noctem ducere ludo*, uti decet Bacchi filium Venerisque patrem: *aliis* Apollinis & Calliopes filium.

[z] Veneris ſtella, noctis prævie Heſpere, diei prænuncie Phoſphore. Hippol. v. 748.

[a] *Vt nox longa quibus mentitur amica,* &c. Ita ſponſorum, novéque nuptarum deſiderio tardè procedere videtur dies nuptiis dictus.

[b] Virginis ſponſæ, Creuſæ ſeu Glauces.

[c] Atticas puellas nubiles. Cecrops autem primus erat Athenienſium rex.

[d] Et quas [e] Taygeti jugis
[f] Muris quod caret oppidum
Exercet juvenum modo:
[g] Et quas [h] Aonius latex,
[i] Alpheuſqué ſacer lavat.
Cedent [k] Æſonio duci,
Si forma velit aſpici,
[l] Proles fulminis improbi,
[m] Aptat qui juga tigribus:
Nec non [n] qui tripodas movet,
Frater [o] virginis aſperæ.
Cedet [p] Caſtore cum ſuo
Pollux cæſtibus aptior.
Sic, ſic, Cœlicolæ, precor,
Vincat [q] femina conjuges,
Vir longè ſuperet viros.
Hæc cum virgineo conſtitit in choro,
Unius facies prænitet omnibus
[r] Sic cum ſole perit ſideribus decor;
Et [ſ] denſi latitant Pleïadum [ſ] greges;
Cum Phœbe ſolitam lumine [t] non ſuo
[u] Orbem circuitis cornibus alligat.
[x] Oſtro ſic niveus [y] phœniceo color
Perfuſus rubuit: [z] ſic nitidum jubar
Paſtor luce nova [a] roſcidus aſpicit.
Ereptus thalamis [b] Phaſidos horridis,
Effrene ſolitus pectora conjugis
Invita trepidus prendere dextera,

[d] Et Lacænas virgines quæ patrio more exercentur virilibus officiis: curſu, venatione, palæſtrâ, idq; nudæ. [e] Laconiæ montis, Spartæ imminentis. *Virginibus Bacchata Lacænis Taygeta.* [f] Quod tamen poſtea muris cingi cœpit. prius ἀνδράσι ϗ οὐκ πλίνθοις ςεφανέμενον. [g] Vincitque Thebanas virgines. Bœotia autem priùs Aonia dicta eſt ab Aone Neptuni filio. [h] Dirce fons Bœotiæ prope Thebas Muſis ſacer. adeoque tacitè ipſis Muſis Creuſam confert. [i] v. 116. *Thyeſt.* cur item ſacer ſit, vide *ibid.* [k] Iaſoni filio Aeſonis, qui filius Cretæi, Cretæus Aeoli. [l] Bacchus vid. Herc. Fu. 455. v. pulcher, Hippol. v. 751. [m] Oedip. v 425. & Hippol. v. 753

[n] Apollo cujus reſponſa reddit vates in tripode ſtans. vid. Oed. 227. v. [o] Dianæ venatricis, montivagæ, perpetuæ virginis. [p] Κάςωρ δ᾽ ἱππόδαμος ϗ πὺξ ἀγαθὸς Πολυδεύκης, pulcherrimi, Iove quippe cygno geniti: Hippol. v. 807. [q] Creuſa. [r] Sicubi ſoli orienti velut lumini majori ſuam cedunt lucem ſtellæ. Mss. noſtri 2. ſidereus decor. [ſ] Alludit ad etymon ſideris ſeptiſtellii ἀπὸ τȣ̃ πλείςȣ; id eſt, à pluralitate & vicinitate ſtellarum: aliis autem ἀπὸ τȣ̃ πλεῖν quòd ortæ navigandi tempus deſignent Atlantides Vergiliæ. [t] Lumine notho & mutuato à ſole lucens vid. Hipol. v. 741. [u] In plenilunio Hippol. v. 742. [x] ὡς δ᾽ ὅτε τίς τ᾽ ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι μιήνη, &c. *Fulget ebur veluti, Tyrio quod tinxerit oſtro Mæonis, aut Paphiis alba miſta roſis.* [y] Thyeſt. v. 344. chirographi duo, *Puniceo.* [z] Hæc ad Endymionem ſunt qui referunt. rectius ad ſolem orientem. *Quale nova Phœbo aut Tithoni conjuge cœlum Subrubet.* [a] Vigil, rore nocturno madens, vel luce novâ, id eſt, Aurorâ roſcidâ, *Hypallage.* [b] Medeæ ad Phaſim natæ, ſup. v 44. barbaræ, crudelis, veneficæ; cujus ſc. thalamos Iaſon meritò horreat.

Felix [d] Aoniam prendito virginem
[e] Nunc primum [f] ſoceris, [g] ſponſe, volentibus:
[h] Conceſſo, juvenes, ludite [h] jurgio,
[i] Hinc illinc, juvenes, mittite carmina:
Rara eſt in dominos [k] juſta licentia.
Candida thyrſigeri [l] proles generoſa Lyæi,
[m] Multifidam jam tempus erat ſuccendere [n] pinum.
[o] Excute ſolennem digitis [p] marcentibus [q] ignem.
Feſta dicax fundat [r] convicia [ſ] Feſcenninus.
Solvat turba jocos. [t] tacitis eat illa tenebris,
Si qua peregrino nubit fugitiva marito.

d ἀντὶ τοῦ Phaſidi, id eſt, barbaræ. *Græcam* ſup. v. 80. vel lege *Æoliam.* Creonti enim patri Creuſæ Siſyphus pater qui filius Æoli. infr. v. 746. cōmendaturque ſponſa à Deo generis authore.

e Namque in priores non conſenſerat Aeſon, Aethâ certè invito.

f Aeſone & Creonte. g al. *ſponte volent.* h In nuptiis enim dicteria in ſponſum ſponſamque jacere licuit. i Epithalamium à virginibus & adoleſcentibus alternè cantatum, ante thalamum: ne compreſſæ à viro puellæ audiretur vox. k Lege *iſta licentia.* ſc. libertas loquendi quidlibet apud dominos rarò permiſſa eſt, in Mercurialibus apud Cretenſes, Sacææ feſto apud Babylonios, Peloriis apud Theſſalos, Saturnalibus apud Romanos, ut & nuptialibus. l Hymenææ fili Bacchi, qui *Quòd ſolvit curis corda, Lyæus erit.* à λύω. thyrſi autem haſtæ quas pampinis intextas Bacchides in Orgiis geſtabant. ſup. v 67. m In modum ſpicarum inciſam, quò facilius flammam concipiat. n Sup. v. 38. o Concute, jacta. *inquit Delrius.* credo ego in nuptiis felicibus Hymenæi partes fuiſſe ignem nuptialem extinguere, ſponſumque & ſponſam in thalamos vocare: & ad hanc conjecturam facit quod Medea ſup. v. 27. minata eſt velle ſe faces excutere, infelici omine: & ſup. 67. p Supra v. 69. q Fax in nuptiis prælata in honorem Cereris. ignis & aqua adhibita, quòd fœtus animantium calore & humore corporentur atque animentur ad vitam. r Dicta jocularia. ῥήματα αἰσχρᾶ καὶ ἀσχημοσύνης γέμοντα. Chryſoſtom. & Lucan. 2. *nec more Sabino Excepit triſtis convicia feſta maritus.* ſ Pueri verſus Feſcenninos omni verborum laſciviâ imo obſcœnitate refertos canebant ut novæ nuptæ aures teturarent, ſed poſitâ prius prætextâ, cujus purpura verecundiæ ſymbolum. dict. à Feſcennio Hetruriæ oppido. aliis à *faſcino*, quòd ad nimias laudes (quæ in Epithalamio occinebantur) à Nemeſi vindicandas et arcendum faſcinum à præfiſcinis adjiciebantur Feſcennini. t Deducatur ad maritum illa abſque facibus, Epithalamio, Feſcennino, quæ domo patris profuga peregrinum ſecuta, raptori clam & inconceſſo nupſit. quod fecerat Medea, in quam hoc obiter jactum eſt convicium.

ACTVS SECVNDVS.

MEDEA. NVTRIX.

Audito Hymenæo furit Medea, quam ſedare nutrix laborat, ſed fruſtra.

OCcidimus. aures pepulit [u] Hymenæus meas.
Vix ipſa tantum, vix adhuc, credo malum.
Hæc facere Iaſon potuit? * erepto patre,
Patria atq; regno, ſedibus ſolam exteris

u Epithalamium. carmen nuptiale chori ſc. præcedentis. de Hymenæo vide quæ ad verſ. 262. Theb.

* Poſtquam eripuit me patri, patriæ, regno.

Deſerere [x] *durus merita contempſit mea,*
Qui ſcelere [y] *flammas viderat vinci &* [z] *mare?*
[a] *Adeóne credit omne conſumptum nefas?*
Incerta, vecors, mente non ſana feror
Partes in omnes, unde me ulciſci queam.
Vtinam eſſet [b] *illi frater! eſt conjux; in hanc*
Ferrum exigatur: hæc meis ſatis eſt malis.
Si quod Pelaſgæ, ſi quod urbes barbaræ
Novere facinus, quod [c] *tuæ ignorant manus,*
Nunc eſt parandum. [d] *ſcelera te hortentur tua;*
[d] *Et cuncta redeant;* [e] *inclytum regni decus*
[f] *Raptum; & nefandæ virginis* [g] *parvus comes*
Diviſus enſe, funus [h] *incertum patri;*
Sparſumq; [i] *ponto corpus; &* [k] *Peliæ ſenis*
Decocta aheno membra. funeſtum impiè
Quàm ſæpe fudi ſanguinem! [l] *at nullum ſcelus*
Irata feci. ſævit infelix amor.
Quid tamen Iaſon potuit [m] *alieni arbitrii,*
Iuriſq; factus? [n] *debuit ferro obvium*
Offerre pectus. [o] *melius, ah, melius dolor*
Furioſe, loquere. ſi poteſt, vivat meus,
Vt fuit, Iaſon; ſin minùs, vivat tamen,
Memorque noſtri, muneri [p] *parcat meo.*
Culpa eſt Creontis tota, qui [q] *ſceptro impotens*
[r] *Conjugia ſolvit; quique* [ſ] *genitricem abſtrahit*
Natis: & arcto pignore adſtrictam fidem
[*] *Dirimit: petatur ſolus hic, pœnas luat*
Quas debet. alto cinere cumulabo domum.
Videbit [t] *atrum verticem flammis agi*
[u] *Malea, longas navibus flectens moras,*

---

[x] Ingratus, immemor.

[y] Herbis & incantamentis illi à me datis vicit æripedes & ignivomos tauros.

[z] Mare pacatum artub. lacerati fratris.

[a] Itane exhauſtam mihi credit omnem malarum herbarum ſcientiam, & magicas artes ad ſcelera potentes, ut nihil reliqui ſit in ipſius vindictam?

[b] Quem diſcerperem, ut meum olim ſup. v. 44.

[c] O Medea. *ſuas innuit.*

[d] Ad animum revoces priora ſcelera, atque ab iis exempla capias & conſilia de futuris.

[e] Vellus aureum arietis quo vectus Phrixus è Bœotia in Colchos tranſfretavit. Troad. v. 1032.

[f] Ab Iaſone, mea arte, conſilio, auxilio.

[g] Abſyrtus frater ex eodem patre matre autem Aſteri, aliis, Ipſea, à me diſcerptus. ſup. v. 44.

[h] Sparſit enim artus, ut patrem inſequentem tardaret. vid. 44. ſupra. AL. *inceſtum, infeſtum* alii.

[i] Mari, ut modò v. 121. vel regione Ponti: *Unde Tomos dictus locus eſt, quia fertur in illo Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui.*

[k] Patrui Iaſonis. inf. v. 257.

[l] Emphaticè. Iam autem irata in ſcelus accingor.

[m] Hùc à Creonte coactus.

[n] Potiùs quàm me deſerere.

[o] Epanorthoſis.

[p] Magis appoſitè tamen legas *pareat*, q. d. permitte illum, ô dolor, vitâ quam illi dederim frui.

[q] Imperio ſuo.

[r] Mei & Iaſonis.

[ſ] Me.

[*] P. Scriverius diſtinguit: *Dirimit. petatur. ſolus hic pœnas luat, Quas debet.*

[t] Nigrum regiæ vel Corinthi fumum ſinuoſo flexu aſcendentem.

[u] Promontorium Laconiæ prope Corinthum hodie *Capo Melio* quod per quinque millia paſſuum in mare protenſum ventiſque expoſitum procelloſum ſinuumque ſequacibus undis inquietum reddit mare, navigantibus moras inhibet. *Et ratibus longè flexum donare Maleæ.* Lucan. 6.

N V. *Sile obſecro, queſtuſq; ſecreto abditos*
Manda dolori. gravia quiſquis vulnera
Patiente & æquo x *immotus animo pertulit,*
a *Referre potuit.* ira quæ tegitur, nocet.
Profeſſa b produnt odia vindictæ locum.
M E. Levis eſt dolor, qui capere conſilium poteſt.
[Et c clepere ſeſe; magna non latitant mala.]
Libet d *ire contra.* N V. *ſiſte furialem impetum*
Alumna: e *vix te tacita defendit quies.*
M E. Fortuna fortes metuit, ignavos premit.
N V. f *Tunc eſt probanda, ſi locum virtus habet.*
M E. Nunquam poteſt non eſſe virtuti locus.
N V. Spes nulla monſtrat rebus afflictis viam.
M E. Qui nil poteſt ſperare, deſperet nihil.
N V. g *Abiere Colchi;* h *conjugis nulla eſt fides;*
Nihilq; ſupereſt opibus è tantis tibi.
M E. *Medea ſupereſt:* i *heic mare & terras vides,*
Ferrumq; & ignes, & deos, & fulmina.
N V. *Rex eſt timendus.* M E. k *rex meus fuerat pater.*
N V. *Non metuis arma?* M E. l *ſint licet terrâ edita.*
N. *Moriere.* M. *cupio.* N. *profuge.* M. *pœnituit* m *fugæ.*
n *Medea fugiam?* N V. o *mater es.* M E. p *cui ſim, vides.*
N V. *Profugere dubitas?* M. *fugiam: at ulciſcar prius.*
N V. *Vindex ſequetur.* M. *forſan inveniam* q *moras.*
N V. *Compeſce verba; parce jam demens minis,*
r *Animoſq; minue.* tempori aptari decet.
M E. Fortuna opes auferre, non animum, poteſt.
ſ *Sed cujus ictu regius cardo ſtrepit?*
Ipſe eſt Pelaſgo tumidus imperio Creon.

---

x Motus. Mss. pleriq; & editio Scriverii: Alii, *Mutus*, id eſt, tacitè & diſſimulanter.

a Par pari reddere, ulciſci.

b Mss. 3. *perdunt.*

c Tegere, celare. κλεπτεῖν. vid. Herc. Fu. 798. v. Sed & hic verſus in pleriſq; Mss. non apparet.

d Apertè occurrere.

e Etiamſi tacita quieſcas, vix tuta eris; multò minus ſi quid moveas.

f Tunc quidem fortitudo eſt probanda ubi te aliquid per virtutem conſequuturum ſperes, alioqui furor eſt, ſtupor, deſperatio, &c. ultra ſpem & vires niti.

g A te alienati, tibi infeſti ſunt Colchi.

h Iaſonis.

i Quæ omnia hæc arte ſuâ poteſt perturbare inque ſuam opem vocare. *vel quid ſi interrogativè legamus hoc modo?* An verò, hîc vides maria, terræ motus, ferrum, ignes, deos, fulmina, quæ etiam fortis timeat? cum ex præceptionibus Ethicis, *εἴη ἄν τις μαινόμενος ἢ ἀνάλγητος, εἰ μηδὲν φοβοῖτο, μήτε σεισμὸν, μήτε κύματα.* &c. atque ad hanc conjecturam meam faciunt quæ præcedebant v. 160 quæque ſequuntur *& tamen rex eſt timendus, arma, &c.* k Neque tamen eum timui. verùm Iaſoni contra eum ſteti. l Non etiam Gigantea & terrâ e dentibus ſerpentinis edita. Namque & hæc mea arte fretus debellavit Iaſon. m Qua patrem deſerui Iaſonem ſecuta. n *Emphaticè.* Egone tam magicis potens? tam prius pertinax & pericula contemnens? o In liberorum tamen gratiam fuge. vel reſpicit ad v. 25. ſup. p Ex quo tamen ſim vides, Iaſone. ſc. q Ut cùm me ſequeretur pater. ſup. v. 44. & 13[illegible]. r Animi pertinaciam et ferociam. ſ Sed, crepuêre fores regiæ: quis egreditur?

CREON. MEDEA.

Creon Medeam in exilium properè abire imperio urget: illa diei unius moram vix impetrat.

Medea, [a] Colchi noxium [a] Æëtæ genus,
Nondum meis exportat è regnis pedem?
Molitur aliquid. nota fraus, nota eſt manus.
[b] Cui parcit illa? quemve ſecurum ſinit?
[c] Abolere properè peſſimam ferro luem
Equidem parabam, precibus evicit [d] gener.
Conceſſa vita eſt: liberet fines metu;
Abeatque tuta. fert gradum contrà ferox,
Minaxq; noſtros propiùs affatus petit.
Arcete, famuli, tactu & acceſſu procul,
Jubete ſileat. regium imperium pati
Aliquando diſcat. [e] vade veloci via,
Monſtrumq; ſævum, horribile, jam dudum avehe.
ME. *Quod crimen aut quæ culpa multatur fugâ?*
CR. *Quæ cauſſa pellat, [f] innocens mulier rogat.*
ME. [g] Si judicas, cognoſce: ſi regnas, jube.
CR. [h] *Æquum atq; iniquum regis imperium feras.*
ME. *Iniqua numquam regna perpetuò manent.*
CR. *I, querere Colchis.* M. *redeo: qui advexit, ferat.*
CR. [i] *Vox conſtituto ſera decreto venit.*
ME. Qui ſtatuit aliquid parte inaudita alterâ,
Æquum licet ſtatuerit, haud æquus fuit.
CR. *Auditus à te [k] Pelia ſupplicium tulit.*
Sed fare: cauſæ detur egregiæ locus.
ME. [l] *Difficile quàm ſit animum ab ira flectere*
Iam concitatum; quámq; regale [m] hoc putet,
Sceptris ſuperbas quiſquis admòvit manus,
Qua cepit, ire; regiâ didici meâ.
Quamvis enim ſim clade miſeranda obruta,
Expulſa, ſupplex, ſola, deſerta, undique
Afflicta; quondam [n] nobili fulſi [n] patre,
Avóque clarum Sole deduxi genus:

Quod

[a] Colchorum regis.
[b] Qui non patri pepercit, non fratri.
[c] Medeam de medio tollere ſtatueram.
[d] Iaſon.
[e] Satellitum aliquis vadat & avehat.
[f] Ironicè. q. d. nocentiſſima.
[g] Si rex juſtus es, de causâ meâ priùs cognoſce; ſi tyrannicè pro lubidine imperas inauditâ causâ ejice.
[h] Regiæ ſubjecta poteſtati ne diſputes de imperio æquo aut iniquo, ſed quod regi lubet feras.
[i] Cognitâ causâ latâq; ſententiâ ſera venit expoſtulatio.
[k] Pelias, voc. pro Nomin. inf. v. 277.
[l] Quàm pertinaciter reges iram de levi qualicumq; injuſtâve causâ conceptam foveant urgeantque, & ipſa rege orta novi.
[m] Al. *occupet noſtri hoc caput.* lectio nihili.
[n] Aeta Solis filio.

Quodcunque placidis flexibus [p] *Phaſis rigat;*
[q] *Pontuſq; quidquid Scythicus à tergo videt;*
Paluſtribus quà maria dulceſcunt aquis;
Armata [r] *peltis quidquid exercet* [s] *cohors*
Incluſa ripis [t] *vidua* [u] *Thermodontiis:*
Hoc omne noſter genitor imperio regit.
Generoſa, felix, decore regali potens
Fulſi. petebant tunc meos thalamos [x] *viri,*
Qui nunc petuntur. rapida Fortuna ac levis,
Præcepſque regno eripuit, exilio dedit.
Confide regnis, cùm levis magnas opes
Huc ferat & illuc caſus. hoc reges habent
Magnificum & ingens, nulla quod rapiat dies;
Prodeſſe miſeris, ſupplices fido lare
Protegere: *ſolum hoc Colchico regno extuli;*
Decus illud ingens, [y] *Græciæ florem inclytum,*
Præſidia Achaiæ gentis, & [z] *prolem deûm*
Servaſſe memet: [a] *munus eſt Orpheus meum,*
Qui ſaxa cantu mulcet, & ſylvas trahit;
Geminumq; munus [b] *Caſtor & Pollux, meum eſt;*
[c] *Satique Borea;* [d] *quique trans Pontum quoque*
Summota Lynceus lumine immiſſo videt;
Omneſque [e] *Minyæ: nam ducum taceo* [f] *ducem:*
Pro quo nihil debetur, hunc nulli imputo.
Vobis revexi cæteros; unum mihi.
Inceſſe nunc, & cuncta flagitia ingere;
Fatebor: objici crimen hoc ſolum poteſt.
[g] *Argo reverſa.* [h] *virgini placeat pudor,*
Paterq; placeat; tota cum ducibus ruet
Pelaſga tellus: hic tuus primus gener.

---

[p] Colchorum fluv. max.

[q] Mare Euxinum ab Occidente Colchida claudit. dulcius quàm cætera maria, ut quod Mæotidi commiſcetur atque in quod Tanais innumerique alii fluvii influunt.

[r] Scutis brevibus quorum extrema lunantur in cornua.

[s] Amazonidum lunatis agmina peltis, &c. vide Agam. 217.

[t] Vid. Hipp. 620.

[u] Vid. H. Fu. 245.

[x] Proci alii. *vel* per indignationem Synecdochicam, Iaſon.

[y] ἄνθος Ἀργείων iuvenum nobilium, Heroum florem.

[z] Argonautas, Heroas, diis genitos. *quorum pleroſq; enumerat.*

[a] Mei muneris eſt quod vivit Orpheus. ὅϛις ἀτειρέας οὔρεσι πέτρας θέλξεν ἀοιδάων ἐνοπῇ, ποταμῶν τε ῥέεθρα φηγούς τ' ἀγριάδας, &c. *Mulcens lapides & agens carmine quercus.*

[b] Sup. verſ. 88.

[c] Calais & Zetes οὕς ποτ' Ἐρεχθηὶς Βορέῃ τέκεν Ὠρείθυια.

[d] πάντων ἀνθρώπων ὀξυωπέστατος, qui ex Taygeti cacumine totam Peloponneſum fertur proſpexiſſe; Caſtorem & Pollucem in cavâ quercu latitantes vidiſſe; è Sicilia claſſem Punicam è Carthaginis portu ſolventem oculis luſtraſſe, numerumque notaſſe, &c. Non tamen credibile id fieri vel à perſpicaciſſimo Lynceo, vel à Varronis illo Strabone, ut 1500 ſtadiorum (tot enim â Lilybæo in Africam ſunt) ſpatium proſpiceret, cùm intentam ab oculis aciem per planum pergere ultra 180 ſtadia negent Mathematici. multo minus mari in orbem per tantam diſtantiam vergente.

[e] Theſſali comites Iaſonis in expeditione Colchica, ab Orchomeno Theſſaliæ fluvio, qui prius Minyeus, dicti

[f] Iaſonem.

[g] Quòd ἀργὸς velox. *vel* ab Argo fabricatore, *vel*, quod ea vecti *Argivi delecti viri.*

[h] Quòd ſi mihi magis pudor paterque placuiſſet quàm Iaſon, periiſſent Theſſali, Argivi, univerſæ denique Græciæ flos, nec Iaſon ignivomos Tauros.

[*] Tauri ferocis ore flagranti occidit.
[i] *Fortuna cauſam, qua volet, noſtram premat:*
Non pœnitet ſervaſſe tot regum decus.
Quodcunque culpâ [k] *præmium ex omni tuli,*
Hoc eſt penes te. ſi placet, damna ream:
Sed redde crimen. ſum nocens, fateor, Creo;
[l] *Talem ſciebas eſſe, cum* [m] *genua attigi,*
Fidemq; ſupplex præſidis [m] *dextræ petii.*
Terrâ hac miſeris angulum & ſedem rogo,
Latebraſque viles. urbe ſi pelli placet,
Detur remotus aliquis in regnis locus.
CR. *Non eſſe me, qui ſceptra violenter geram,*
Nec qui ſuperbo miſerias calcem pede,
Teſtatus equidem videor haud clarè parum,
Generum [n] *exulem legendo, & afflictum, & gravi*
Terrore pavidum. quippe te pœnæ expetit
Letoq; Acaſtus, regna Theſſalica obtinens:
Senio trementem debili atque ævo gravem,
Patrem peremptum queritur, & cæſi ſenis
Diſciſſa membra; cum dolo captæ tuo
[o] *Piæ ſorores impium auderent nefas.*
Poteſt Jaſon, ſi tuam cauſſam amoves,
Suam tueri: nullus innocuum cruor
Contaminavit: abſuit ferro manus,
Proculq; veſtro purus à cœtu ſtetit.
Sed tu malorum machinatrix facinorum,
Cui feminea nequitia ad audendum omnia,
Virile robur, nulla famę memoria eſt,
Egredere, [p] *purga regna; letales ſimul*
Tecum aufer [q] *herbas, libera cives metu.*
Alia ſedens tellure [r] *ſolicita Deos.*
ME. *Profugere cogis? redde fugienti ratem,*
Vel redde comitem. fugere cur ſolam jubes?
Non ſola veni. [s] *bella ſi metuis pati,*

(* Duos namque fuiſſe refert Apollonius ταύρω χαλκόποδε στόματι φλόγα φυσιόωντε) effugiſſet, tibi gener futurus. vide inf. v. 456.

[i] Vtcunque mea cauſa iniqua ſit.

[k] Iaſonem.

[l] Cùm tuum præſidium ſupplex imploravi, fugiens Acaſtum Peliæ filium, qui me perſequitur, ſibique in patriæ necis ultionem dedi poſcit.

[m] Troad. v. 689.

[n] In exilium fugientem propter tuum facinus. tu enim præ te ferens velle te medicamine Peliam juventuti reſtituere (quod prius in Aeſone feceras) Peliæ injurias in Iaſonem ulta, feciſti piè impias Peliadas patrem ſuum jugulare non revicturum uti promiſeras, utque illæ expectaverunt.

[o] Piſidice, Pelopœa, Hippote, & Alceſtis filiæ Peliæ quarum *ut quæque pia eſt* Medeæ *hortatibus impia prima eſt, Et ne ſit ſcelerata facit ſcelus,* &c. Ovid. 7. Metam.

[p] Purga mea regna tam lethali monſtro.

[q] Veneficia per herbas. *Medeam autem noxias plurimas inveniſſe herbas ferunt & inter ceteras* Ephemeron, *præſentaneι lethi herbam.*

[r] Carminibus, imprecationibus, veneficiis, ſceleribus moleſta, incanta ſidera, infra. v. 424. & 672.

[s] Namque Acaſtus bellum Corinthiis indixit ſi Medeam receptam foverent.

Vtrumque regno pelle. cur ſontes duos
Diſtinguis? t *illi Pelia, non nobis jacet.*
u *Fugam,* x *rapinaſq; adice; deſertum patrem,*
y *Lacerumq; fratrem :* z *quidquid etiamnum novas*
Docet maritus conjuges, non eſt meum.
Toties nocens ſum facta, ſed nunquam mihi.
CR. *Iam exiſſe decuit. quid ſeris fando moras?*
ME. *Supplex recedens illud extremum precor,*
Ne culpa natos matris inſontes trahat.
CR. *Vade, hos paterno, ut genitor, excipiam ſinu.*
ME. *Per ego* a *auſpicatos regii thalami thoros,*
Per ſpes futuras, perq; regnorum ſtatus,
Fortuna variâ dubia quos agitat vice,
Precor, brevem largire fugienti moram;
Dum extrema gnatis mater infigo oſcula,
Fortaſſe moriens. CR. *fraudibus tempus petis.*
ME. *Quæ fraus timeri tempore exiguo poteſt?*
CR. Nullum ad nocendum tempus anguſtum eſt malis.
ME. *Parúmne miſeræ temporis lacrymis negas?*
CR. *Etſi repugnat precibus infelix timor,*
Vnus parando dabitur exilio dies.
ME. b *Nimis eſt; & ex hoc aliquid abſcindas licet;*
Et ipſa propero. CR. c *capite ſupplicium lues;*
Clarus priuſquam Phœbus attollat diem;
Niſi cedis d *Iſthmo.* e *ſacra me* e *thalami vocant,*
f *Vocat precari feſtus Hymenæo dies.*

t In Iaſonis gratiam & ultionem. cui autem ſcelus eſt bono, nocens ille eſt. inf. 500.

u A patre.

x Aurei velleris.

y Sup. v. 44.

z Et ſi quod aliud malum eſt quod nunc Creuſam docet, ut me olim.

a Bono auſpicio cœptas Iaſonis & filiæ tuæ nuptias, non inauſpicatas ut meas ſup. v. 124.

b Vltra votum mihi moram indulſiſti, namque in rem meam eſt fugam accelerare, ac proinde & ipſa propero: Sed Mss. 2. noſtri tribuunt Creonti: CR. *Et ipſa propera. capite ſupp.*

c Ε'ι σ' ἡ 'πιοῦσα λαμπὰς ὄψεται θεοῦ &c. Θανῇ. Euripid.

---

d Corinthiaco. e Nuptiarum ſacra. f Dies Hymenæo ſacra vocat me ad preces & vota.

CHORVS.

Chorus in audaciam navigantium invectus primos nautas dignum audaciâ ſuâ retuliſſe præmium canit. Scilicet Medeam.

a AVdax nimium, *qui freta primus*
Rate tam fragili perfida rupit;
b *Terraſq; ſuas poſt terga videns,*

a *Locus in Navigationem, concinens Horatiano: Illi robur & æs triplex circa pectus erat qui fragilem truci Commiſit pelago ratem.*

---

b E portu ſolvens in altum, videt terras recedere, Troad. verſ. 1046.

c *Animam levibus credidit auris;*
Dubioq; ſecans æquora curſu,
Potuit d *tenui fidere ligno,*
e *Inter vitæ mortiſq; vias*
Nimium gracili limite ducto.
Nondum quiſquam ſidera norat;
Stelliſque, quibus pingitur æther,
Non erat uſus: f *nondum pluvias*
Hyadas poterant vitare rates;
g *Non Oleniæ ſidera capræ:*
Non quæ ſequitur flectitq; ſenex
a *Arctica* b *tardus plauſtra* c *Boötes;*
Nondum Boreas, nondum Zephyrus
Nomen habebant.
d *Auſus Typhis pandere vaſto*
e *Carbaſa ponto, legeſq;* f *novas*
Scribere ventis. nunc g *lina ſinu*
Tendere toto: nunc h *prolato*
Pede tranſverſos captare notos:
Nunc antennas medio tutas
Ponere malo: nunc in ſummo
Religare loco, cùm jam totos
Avidus nimiùm navita flatus
Optat, & alto rubicunda i *tremunt*
k *Suppara velo.*
l *Candida noſtri ſæcula patres*
Videre, procul fraude remota;
Sua quiſque m *piger litora tangens,*
Patrióque ſenex factus in arvo,
Parvo dives, niſi quas tulerat
Natale ſolum, non norat opes.

c Vitam credit fallacib. Auſtris.

d *I nunc & ventis animam committe, dolato Confiſus ligno, digitis à morte remotus Quatuor, aut ſeptem ſi ſit latiſſima tæda.*

e Anacharſis ubi didiciſſet navis craſſitudinē eſſe, quatuor digitos, τοσοῦτον (inquit) τοῦ θανάτου οἱ πλέοντες ἀπέχουσι.

f Hyades ortu & occaſu ſuo pluvias tempeſtateſq; excitant, vid. Thyeſt. 851. At Mss. omnes noſtri conteſtantur lectioni veteri & exploſæ *Nondum Pleiadas Hyadáſque poterant.*

g Non *Olenia ſidus pluviale capellæ*, id eſt, Amaltheæ inter ſidera relatæ quòd Iovi lac præbuiſſet prope Olenum Achaiæ oppidum a Her. Fu. v. 7. & 129.

b Quia polo vicinior.

c Bubulcus, Arctophylax, quòd urſæ minori adjunctus plauſtrū inſequi videtur, οὕνεκ᾽ ἁμαξαίης ἐπαφώμενος εἴδεται Ἄρκτου.

d Argonautas primùm navigaſſe canunt poetæ, Typhin primum velis & ſtellis in navigando uſum fuiſſe. e Vela carbaſina. f Ventis ſc. à latere flantibus in rectum navigare. g Secundo uſos vento Hiſp. *Viento a la popa, largar la vela.* h Obliquatis ad captandum flantem à latere ventum velis, προτείνοντες, id eſt, imum veli angulum, producto altero, reducere. **To bring the tacke a bord.** i Vento impulſa. k Lintea annexa ſupra acatium & antennam *Summaque pandens Suppara velorum perituras colligit auras.* l Nullâ avaritiæ livoriſque labe polluta. m Otio & pace fretus.

[n] *Benè diſſepti fœdera mundi*
Traxit in unum [o] *Theſſala pinus,*
Juſſitque pati [p] *verbera pontum;*
[q] *Partémque metus fieri noſtri*
Mare ſepoſitum. dedit [r] *illa graves*
Improba pœnas, per tam longos
Ducta timores: cùm [ſ] *duo montes,*
[t] *Clauſtra profundi, hinc atque illinc*
Subito [a] *impulſu, velut ætherio*
Gemerent [b] *ſonitu; ſpargeret aſtra*
Nubéſq; ipſas mare [c] *deprenſum.*
Palluit audax Typhis, & omnes
Labente manu miſit [d] *habenas:*
[e] *Orpheus tacuit* [e] *torpente lyra;*
[f] *Ipſaq; vocem perdidit Argo.*
Quid! cum Siculi [g] *virgo Pelori,*
Rabidos utero ſuccincta canes;
Omnes pariter ſolvit hiatus,
Quis non totos horruit artus,
Toties uno latrante malo?
Quid! cum [h] *Auſonium* [i] *diræ peſtes*
Voce canora mare mulcerent,
Cum [k] *Pieria reſonans cithara*
Thracius Orpheus, ſolitam cantu
Retinere rates, [l] *penè coëgit*
Sirena ſequi? quod fuit hujus

[n] Confudit hæc bene diſtincti mundi fœdera, & mari commiſcuit terras quas *Deus abſcidit Prudens Oceano diſſociabili.*

[o] Theſſalæ ſilvæ filia nobilis. navis è pinu Ponticâ.

[p] Remorum ictus. Reſpicit poeta ad notam Xerxis amentiam, qui Helleſponto. 300. infligi verbera juſſit propter pontem è ratibus diſruptum.

[q] *Terra parum fuerat ſatis, adjecimus undas, Fortunæ miſeras auximus arte vias.*

[r] Argo.

[ſ] Cyaneæ, Symplegades, Syndromides, Herc. Fu. 1210. quas tranſmiſere Argonautæ, Phinei monitu præmiſsâ viæ duce columbâ, non ſine periculo, mutilatâ ſummâ puppis parte.

[t] Maris enim Pontici aditus claudere videtur.

[a] Colliſione, unde & nomen habent, ἀπὸ τοῦ συμπλήττεσθαι. dicto verſ. Herc. Fu. [b] Velut tonitru. [c] Concurrentibus ſcopulis interceptum expreſſumque in cœlum. [d] Clavum. [e] Metu ſtupefactus ipſe tacuit Orpheus, & lyra prius vocalis. [f] Cujus carina præſaga, garrula, fatidica dicitur, ut quæ ex Dodonæa quercu, πολυγλώσσῳ, λαλεστὶ τὴν εἶχε τὴν [illegible] ἐκ τῆς Δωδώνης δρυὸς, in qua duæ columbæ ſeu mulieres Columbæ vocatæ reſponſa reddebant. [g] Scylla Phorci filia, quam cùm Glaucus Circe ſpretâ amaret, illa veneficiis dum ſe in fonte lavaret in monſtrum canibus inguina ſuccinctum mutavit, eſtque in mari Siculo ad promontorium Pelorum humanâ figurâ ſaxum cavernoſum ad quod maris æſtuoſi fluctus refracti latratum canum repræſentant. *Argonautæ verò, à Jove propter diſcerptum Abſyrtum irato immiſſâ tempeſtate, errantes hæc loca appulerunt.* [h] Italiam ab Auſone Vlyſsis & Calypſûs fil. [i] Sirenes Acheloi & Terpſichores filiæ tres, Parthenope, Ligia, Leucoſia, ſupernè virgines, in piſces caudâ deſinentes, quæ à Muſis victæ cantus ſuos in perniciem hominum converterunt. Nautas itaque cantu ad ſe allectos ſopiebant interfectoſque vorabant. [k] Quam à Calliope matre acceperat. [l] Παρθενικὴν δ' ἐνοπὴν ἐβιήσατο φόρμιγξ. Apollon.

Precium curſus? aurea pellis;
[m] Majúſque mari Medea malum,
[n] Merces primâ digna carinâ.
Nunc jam ceſſit pontus, & omnes
Patitur leges: [o] *non Palladiâ*
Compacta manu regum referens
Inclyta remos quæritur Argo.
Qualibet altum cymba pererrat:
[p] *Terminus omnis motus. &* [q] *urbes*
Muros terra poſuere novos.
Nil, qua fuerat ſede, reliquit
Pervius orbis. Indus gelidum
Potat [r] *Araxem:* [ſ] *Albim Perſæ,*
[ſ] *Rhenumq; bibunt: venient annis*
Secula ſeris, quibus Oceanus
[t] *Vincula rerum laxet, &* [u] *ingens*
Pateat tellus, Typhiſq; novos
Detegat orbes; nec ſit terris
Vltima [x] *Thule.*

[m] Ignis, mare, mulier, tria mala, maximum ſunt: it mulierem effrenem.

[n] Effera, audax, temeraria mulier, merces digna primâ illa temerariâ nave.

[o] Neq; tantùm Argo Minervæ operâ confecta heroum principumque remigio impulſa quæritur ad navigandum, ſed, &c.

[p] Non ampliùs terminant terras ſua maria, quin jam amovit terminos illos maris inventa navigatio.

[q] Vrbes novæ ædificari cœptæ in terris aliis, novæque deductæ coloniæ.

[r] Armeniæ fl.

[ſ] Germaniæ fl. Elb.

[t] Terminos ſuos quibus terras cingit.

[u] Non tàm acceptum hoc Platoni in Phædone de orbe incognito differenti refert Abrahamus Ortelius, quam poetæ Hiſpani de America á ſuis inventâ vaticinio.

[x] Oceani Septentrionalis inſula. Tylemarke. Virg. *tibi ſerviat Vltima Thule.*

ACTVS TERTIVS.

NVTRIX. MEDEA.

In vindictam præceps fertur Medea, Nutrice incaſſum eam dehortante.

ALumna, celerem quo rapis tectis pedem?
Reſiſte, & iras comprime, ac retine impetum.
Incerta qualis [a] *entheos curſus tulit,*
Cùm jam recepto [b] *Mænas inſanit Deo,*
[c] *Pindi nivalis vertice, aut* [d] *Nyſæ jugis:*
Talis recurſat huc & huc motu effero,

[a] Oedip. 628.

[b] Baccha. Oed. 436. *qualis vertice Pindi Edonis Ogygio decurrit plena Lyæo.*

[c] Herc. Fu. 1284.

[d] Oedip. 404.

Furoris ore ſigna [e] *lymphati gerens.*
[f] *Flammata facies ſpiritum ex alto citat.*
Proclamat: [g] *oculos uberi fletu rigat;*
[h] *Renidet.* [i] *omnis ſpecimen affectus capit;*
[k] *Hæret,* [l] *minatur,* [m] *æſtuat, queritur, gemit.*
Quo [n] *pondus iſtud verget? ubi ponet* [o] *minas?*
Ubi ſe iſte [p] *fluctus franget? exundat furor.*
[q] *Non facile ſecum verſat aut medium ſcelus.*
[r] *Se vincet: iræ novimus veteres notas.*
Magnum aliquid inſtat, efferum, immane, impium.
Vultum furoris cerno. [ſ] *Dii fallant metum!*
ME. [t] *Si quæris odio, miſera, quem ſtatuas modum,*
[u] *Imitare amorem.* [x] *regias egón' ut* [x] *faces*
Inulta patiar? ſegnis hic ibit dies,
Tanto [y] *petitus ambitu, tanto datus?*
[z] *Dum terra cœlum media libratum feret,*
[a] *Nitidúſque certas* [a] *mundus evolvet* [b] *vices,*
Numerúſque arenis [c] *deerit; & ſolem dies,*
Noctem ſequentur aſtra; dum [d] *ſiccas polus*
Verſabit Arctos; flumina in pontum cadent;
Nunquam meus ceſſabit in pœnas [e] *furor,*
Creſcetque ſemper. quæ ferarum immanitas,
Quæ [f] *Scylla, quæ* [g] *Charybdis Ionium mare*
Siculumq́; ſorbens, quæque anhelantem premens
[h] *Titana, tantis Ætna fervebit minis?*
Non rapidus amnis, non procelloſum mare,
[i] *Pontúſq́; Coro ſævus, aut vis ignium*

---

e Mente alienati propter viſam fortè in fonte Nympham. Nymphæ itaque iratæ ſpiritu correpti, νυμφολήπτους. Sic Ceritos & Larvatos dicebant, qui Cereris aut Larvæ incurſione animo vexarentur, niſi rectiùs Lymphatos dicamus qui ab humentis cerebri exuperantia inſaniunt, ὑγροκεφάλους. & cùm humoribus Luna præſit, Lunaticos.

f Spiritus è corde excitus & per faciem diffuſus turbulentos ipſius motus arguit.

g Sic Lipſii & Palat. unus melius quàm reliqui omnes noſtrates exterique: *Proclamat; O ſuperi, oculos.*

h Vindictæ ſpem ſibi gratulata ridet.

i Signa & argumenta omnium cogitationum.

k Cogitabunda [illegible]bia.

l Vultu truci, quaſſato capite. m Irata. n Curarum, cogitationum. *referturque ad* Hæret. o *Refer. ad* Minatur *in præced. verſu.* p Irarum *& reſpicit ad* æſtuat. q Non leve meditatur & vulgare ſcelus r *Emphaticè.* priora facinora. ſ Dii faxint ut falſum ſit quod metuo. t *Medea nutrici non attenderat. atque hæc ſecum.* u *Vel generaliter:* qui, cum ſit ex iis affectionibus, quarum virtus regula eſſe non poteſt, nullum novit habere modum. *vel* odio imitare amorem illum quo Iaſonem ſecuta nulli pepercisti ſceleri: patre prodito, fratre cæſo. x Tædas in Iaſonis cum regis filia nuptiis accenſas. vi. Thebaid. 263, & 507. y Vix à Creonte impetratus. ſupra v. 295. alii de die nuptiali exponunt quem Creon ambivit. z *D*[illegible] *circumfuſo pendebit in aëre tellus Ponderibus librata ſuis.* a Cœlum ſtellatum. b Anni tempeſtates. c Noſtrâ quidem ignoratione, in ſe autem finita eſt & numero circumſcripta, cum ipſe mundus neutrâ quantitate ſit infinitus. d Thyeſt. 476. e In vindictam ira. f Sup. v. 350. & Thyeſt. 507. g Thyeſt. 579. h Typhœum *ut volunt plerique.* vid. Thyeſt. 807. *ſecundum alios inter quos noſter, Herc. Fu. v. 801.* Enceladum. i Euxinus; in quo procellas excitat Corus; de quo Thyeſt. 576.

Adjuta flatu, poſſit inhibere impetum
Iráſque noſtras. ſternam & evertam omnia.
Timuit Creontem, ac bella [k] *Theſſalici ducis:*
Amor timere neminem verus poteſt.
[l] *Sed ceſſerit convictus & dederit manus;*
Adire certè, & conjugem extremo alloqui
Sermone potuit: [m] *hoc quoque extimuit ferox.*
Laxare certè tempus immitis fugæ
[n] *Genero licebat.* [o] *liberis unus dies*
Datus duobus. [p] *non queror tempus breve:*
Multum patebit. faciet, hic faciet dies,
Quod nullus unquam taceat. [q] *invadam deos,*
Et [r] *cuncta quatiam.* NV. *recipe turbatum malis,*
Hera, pectus; animum mitiga. ME. Sola eſt quies,
[ſ] Mecum ruina cuncta ſi video obruta
[ſ] Mecum omnia abeant. trahere, cum pereas libet.
NV. *Quam multa ſint timenda, ſi perſtas, vide.*
Nemo [t] potentes aggredi tutus poteſt.

IASON. MEDEA.

Iaſonem gravatim Medeam deſerentem ſeque excuſantem aggreditur Medea, opprobriis, precibus, ſimulatâ conciliatione.

O Dura fata ſemper, & ſortem aſperam,
Cùm ſævit & cùm parcit, ex æquo malam!
[e] *Remedia toties invenit nobis Deus*
Periculis pejora. ſi vellem fidem
Præſtare meritis conjugis, leto fuit
Caput offerendum: ſi mori nolim, fide
Miſero carendum eſt. [f] *non timor vincit virum,*
[g] *Sed trepida pietas: quippe ſequeretur necem*
Proles parentum, ô [h] *ſancta ſi cœlum incolis,*
Iuſtitia, numen invoco ac teſtor tuum;
[i] *Nati patrem vicēre. quin* [k] *ipſam quoque,*

---

[k] Acaſti. ſup. ver. 257. & 274.

[l] Sed fac eum ceſſiſſe, hûc coactum.

[m] Et me alloqui fortè timuit, aliàs ferox.

[n] Cùm Creonti gener ſit.

[o] Quò liberis valedicam.

[p] Inf. 561. *Excidimus tibi? nunquam excidemus.*

[q] Imprecationibus, v. 271. & inf. 672.

[r] Omnia movebo, & *flectere ſi nequeo ſuperos, Acheronta movebo.*

[ſ] ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί.

[t] Latè n. patens eſt ira, longæ manus regum.

[e] In expeditione Colchicâ ut effugerem tauros, draconem, ſerpentigenas, juramenti reus duxi Medeam: hîc, ne ab Acaſto peritus, Creontis inſidiis peream, violatâ priore fide ducenda eſt Creuſa.

[f] Nec tamen mori refugio, animo parum virili de me ſolicitus. [g] Sed pietas in filios me trepidum facit, ne & illi meam necem comitentur. [h] Aſtræa. Thyeſt. 855. [i] Amor natorum coëgit me vivere. [k] Medeam. *Emphaſis.*

Etſi ferox eſt corde, nec patiens jugi,
[l] *Conſulere natis malle quàm thalamis reor.*
Conſtituit animus precibus iratam aggredi.
Atque ecce, viſo memet, exſilüit, furit.
Fert odia præ ſe, totus in vultu eſt dolor.
ME. [m] *Fugimus, Jaſon, fugimus.* [n] *hoc non eſt novum*
Mutare ſedes: cauſa fugiendi nova eſt.
Pro te ſolebam fugere. diſcedo, exeo.
Penatibus profugere quam cogis tuis,
Ad quos remittis? [a] *Phaſin & Colchos petam,*
Patriamq́; regnum; [a] *quæq́; fraternus cruor*
Perfudit arva? quas peti terras jubes?
Quæ maria monſtras? Pontici fauces freti?
Per quas revexi [b] *nobiles regum manus,*
[c] *Adulterum ſecuta per* [d] *Symplegadas?*
Parvámne [e] *Iölcon, Theſſala an* [f] *Tempe petam?*
[g] *Quaſcunque aperui tibi vias, cluſi mihi.*
Quo me remittis? exuli exilium imperas,
Nec das. eatur: [h] *regius juſſit* [h] *gener;*
Nihil recuſo: [i] *dira ſupplicia ingere;*
Me uri. cruentis [k] *pellicem pœnis premat*
[l] *Regalis ira. vinculis oneret manus,*
Cluſamq́; [m] *ſaxo noctis æternæ obruat;*
Minora [n] *meritis patiar. ingratum caput!*
[o] *Revolvat animus* [2] *igneos tauri halitus,*
Interque ſævos [3] *gentis indomitæ metus,*
Armifero in arvo [2] *flammeum Æëtæ pecus,*
[3] *Hoſtiſque ſubiti tela: cum juſſu meo*
[3] *Terrigena miles mutuâ cæde occidit.*
Adice expetita ſpolia Phrixëi arietis,
[4] *Somnoq́; juſſam lumina ignoto dare*
[4] *Inſomne monſtrum:* [p] *traditum fratrem neci;*

[l] Malle vitam natorum ſervare, quàm meis thalamis frui.

[m] In exilium mittor, ô Iaſon, in exilium mittor. *Iron.*

[n] Fugi enim è Colchide patris mei iram verita: rurſus è Theſſalia, Acaſti Peliam patrem interfectum ulturi. Sed hæc propter te.

[a] Sup. v. 44. & 133

[b] Lege *nobilem regum manum*, id eſt, Argonautas.

[c] Te, tum raptorem, jam deſertorem.

[d] Sup. v. 342.

[e] Troad. v. 817.

[f] Herc. Fu. 284.

[g] Namque & patriam & Theſſaliam mihi infeſta atque inimica reddidi, tibi ut placerem.

[h] Iaſon. *Scopticè.* Creontis jam gener.

[i] Quæ bene de te merendo, perfide, meruerim.

[k] Me velut filiæ ſuæ pellicem.

[l] Creontis.

[m] Specu tenebroſo, ſaxeo. Siſyphius ipſe. infr. verſ. 512.

[n] Malis meritis in patrem, fratrem meum & Peliam: bonis erga te.

[o] Recordare, te, cùm, non liceret aureum vellus auferre, niſi [2] Tauris ignivomis domitis jugoq; junctis campum ſulcaſſes Martium & dentes ſerpentis (Bœotii illius, *Juxta nonnullos*, Cadmo & Aethæ diviſos, *ſecundum alios* Draconis Colchici ab Iaſone occiſi) ſeminaſſes, è qua ſemente. [3] Armatorum meſſis; niſi——— [4] Draconem pellis aureæ cuſtodem fefelliſſes: te inquam, Prometheio, confectione venenatâ inf. 709. à me donatum taurorum flammis reſtitiſſe, lapidem à me acceptum in medios terrigenas jeciſſe, quo facto ſeges illa armata mutuis vulneribus cecidit; ſucco denique Lethæo tibi â me dato vigilem draconem ſopiviſſe. [p] Sup. v. 44. & 133.

Et ſcelere in uno non ſemel factum ſcelus;
Juſſaſq; [q] *natas fraude deceptas meâ*
Secare membra non revicturi ſenis.
[a] *Aliena ſequens regna, deſerui mea.*
Per ſpes tuorum liberûm, & certum larem,
Per victa monſtra, per manus, pro te quibus
Nunquam peperci, perq; præteritos metus;
Per [b] *cœlum &* [c] *undas, conjugii teſtes mei,*
Miſerere: redde ſupplici felix vicem.
Ex opibus illis, quas procul raptas [d] *Scythæ*
Uſque à [d] *peruſtis Indiæ populis petunt,*
[e] *Referta quoſque vix domus gazas capit,*
Ornamus auro nemora, nil exul tuli
Niſi fratris artus. hos quoque impendi tibi.
Tibi patria ceſſit, tibi pater, frater, pudor.
[f] *Hac dote nupſi; redde fugienti ſua.*
IA. [g] *Perimere cum te vellet infeſtus Creo,*
Lacrymis meis evictus, exilium dedit.
ME. *Pœnam putabam; munus, ut video, eſt fuga.*
IA. *Dum licet abire, profuge, teque hinc eripe:*
Gravis ira regum eſt ſemper. ME. *hoc ſuades mihi,*
[h] *Præſtas Creuſæ; pellicem inviſam amoves.*
IA. [i] *Medea amores obicit?* ME. *& cædem, & dolos.*
IA. *Objicere crimen quod potes tandem mihi?*
ME. *Quodcunq; feci.* IA. [k] *reſtat hoc unum inſuper;*
Tuis ut etiam ſceleribus fiam nocens.
ME. *Tua illa, tua ſunt illa.* [l] *cui prodeſt ſcelus,*
Is fecit. [m] *omnes conjugem infamem arguant;*
Solus tuere, ſolus inſontem voca.
Tibi innocens ſit, quiſquis eſt pro te nocens.
IA. [n] Ingrata vita eſt, cujus acceptæ pudet.

[q] Peliæ filias. ſup. v. 256.

[a] Lipſ. legit *Aliena ſequeris regna? deſerui mea.* Ioſ. Scal. ſubaudit quòd & refert ad *Revolvat animus* &c. q. d. *Quodque alienâ regna ſequẽs deſerui mea.* Delrius cenſet tranſiiciendum, poſtque verſum 487. ſtatuendum, & tibicine addito modulatus emendat *Sectans.*

[b] Cœli ſidera. ſic enim apud Valerium Flaccum. 7. *Per te quæ ſuperis diviſque potentior imis: Perque hæc, virgo, tuo redeuntia ſidera nutu, Atque per has noſtri juro diſcriminis horas: unquam ego ſi meriti noctiſque ſim immemor hujus,* &c. Nocturnus autem Medeæ contractus objectus ſupra in Epithalamio, v. 114.

[c] Celebratas Iaſonis & Medeæ nuptias alii in mari ſcribunt, in Peuce inſula alij, alij in Corcyra.

[d] Thyeſt. 600. & Oed. 122. Indo-Scythas loquitur.

---

[e] Propter vellus aureum in luco Martis quercui appenſum. vel Ioſ. Scal. monente lege, *Quas quod referta vix domus gazas capit Ornamus auro nemora.* h. e. ex ſuperfluo auro & gazis, quas domus capere non poſſunt, nemora ſolemus ornare. [f] Horum impendij & damni dotes quæ omnia tu mihi reſtitue, quoniam tuâ culpâ intervenit divertium. *Anachroniſm. legem Roman. reſpiciens.* [g] Sup. v. 184. [h] Pulchrè ſane conſulis ſuperinductæ novæ nuptæ me tanquam pellice amotâ. [i] Objicisne mihi novos Creuſæ amores? [k] Quaſi dicas hæc meis conſiliis facta, culpamque in me rejicias. [l] Sup. 276. [m] *Ut culpent alii, tibi me laudare neceſſe eſt. Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.* [n] Quod à te tam efferâ & effreni vitam acceperim, idque veneficiis maliſque artibus obnoxius, pudet me pigetque.

ME. [o] *Retinenda non eſt, cujus acceptæ pudet.*
IA. *Quin potius irâ concitum pectus doma:*
Placare [p] *natis.* ME. *abdico, ejuro, abnuo.*
Meis Creuſa liberis fratres dabit?
IA. [a] *Regina gnatis exulum, afflictis potens.*
M. *Non veniat unquam tam malus miſeris dies,*
Qui prole fœdâ miſceat prolem inclytam;
[b] *Phœbi nepotes* [c] *Siſyphi nepotibus.*
IA. *Quid miſera meque teque in exitium trahis?*
Abſcede quæſo. ME. *ſupplicem audivit* [d] *Creo,*
IA. *Quid facere poſſim eloquere.* M. [e] *pro me? vel ſcelus.*
IA. *Hinc rex, & illinc.* ME. [g] *eſt & his major metus.*
Medea, [h] *nos confligere, certemus, ſine,*
Sit precium Jaſon. IA. *cedo defeſſus malis.*
Et ipſa caſus ſæpe jam expertos time.
ME. [i] *Fortuna ſemper omnis intra me ſtetit.*
IA. *Acaſtus inſtat, propior eſt hoſtis Creo.*
ME. *Vtrumque profuge. nolo ut in* [k] *ſocerum manus*
Armes; nec ut te cæde [l] *cognatâ inquines,*
Medea cogit: innocens mecum fuge.
IA. *Et quis reſiſtet, gemina ſi bella ingruant?*
Creo atque Acaſtus arma ſi jungant ſua?
ME. *His adjice* [m] *Colchos, adjice Æëtem ducem,*
Scythas Pelaſgis junge; demerſos dabo,
IA. [n] *Alta extimeſco ſceptra.* ME. [o] *ne cupias, vide.*
IA. *Suſpecta ne ſint, longa colloquia amputa.*
ME. *Nunc ſumme toto Juppiter cœlo tona,*
Intende dextram, vindices flammas para,
Omnemque [p] *ruptis nubibus mundum quate;*
[q] *Nec diligenti tela librentur manu;*

---

[o] Eſt itaque in tua manu ſimul te vita ac pudore exſolvere.

[p] Propter natos amoris pignora & ſpes.

[a] Imò decori erit tuis afflictis & matris exulis filiis habere ὁμοτρόφους ἀμφιμήτορας κάσεις.

[b] Filios meos, quæ Phœbi neptis ſum.

[c] Creuſæ natis, cui pater Creon filius Siſyphi.

[d] Etiam mihi infenſus. ſup. v. 295

[e] Namque te mihi obſtrinxi ſceleribus,

[f] Creon & Acaſtus.

[g] Vtroque tamen major ego, quam vel propter merita verearis, vel propter magicas artes metuas.

[h] Nemo qui hic non criticam diſtringat crenam. Vnus emendat: *conflige*, συνεργητικῶς pro *committe*, ne ſit Anapæſtus in quarto loco, quem tamen pedem & alibi etiam apud hunc admittit ſedes illa. Alius *nos confligere certamen ſine*, ut ſit Atticiſmus μάχην μάχεσθαι. alius: *conligere*. q. d. permitte me animum colligere. credo ego nil opus eſſe his conjecturis cum ſimpliciter legi intelligique poſſit. *Sine nos confligere, certemus ego regeſque de te pugnæ precio, & contingas victori præmium Jaſon.* [i] Meam ego ſemper fabricavi fortunam fortunæ victrix fuit ſemper mea ſapientia. alii leg. *infra.* de quo vid. Thyeſt. 365. [k] Creonta. [l] Patruelis tui, Acaſti, cujus pater Pelias Aeſonis frater. [m] Quibus imperat pater meus, i. veniant adverſus nos cum græcis Colchici, arte tamen meâ evincam. [n] Attamen regum potentiâ metuo. [o] Vide potius ne perfidè me repudies ut regnum obtineas dotale cum Creuſa. [p] Tonitru. quod efficitur ab exhalatione ſiccâ & calidâ in nube incluſâ quam per Antiperiſtaſin accenſa illa exhal. vehementer concutit diſrupitque. [q] Nec refert utrum è nobis ferias, uterque nocens eſt.

In me, vel iſtum: quiſquis è nobis cadet,
Nocens peribit. non poteſt in nos tuum
Errare fulmen. IA. *ſana meditari incipe,*
Et placidè fare. ſi quid ex ſoceri domo
Poteſt fugam levare, ſolamen pete.
ME. *Contemnere animus regias, ut ſcis, opes*
Poteſt ſoletque: liberos tantum fugæ
Habere comites liceat, in quorum ſinu
Lacrymas profundam. te [a] *novi gnati manent*
IA. *Parêre precibus cupere me fateor tuis;*
Pietas vetat. namq; iſtud haud poſſim pati;
Non ſi ipſe memet cogat [b] *& rex & ſocer.*
[c] *Hæc cauſa vitæ eſt, hoc* [d] *peruſti pectoris*
Curis levamen; ſpiritu citiùs queam
Carere, membris, luce. ME. *ſic gnatos amat?*
Bene eſt; [f] *tenetur:* [g] *vulneri patuit locus.*
[h] *Suprema certè liceat abeuntem loqui*
Mandata: liceat ultimum amplexum dare.
[i] *Gratum eſt?* [k] *& illud voce jam extremâ peto,*
Ne ſi qua noſter dubius effudit dolor,
Maneant in animo verba; ſed melior tibi
Memoria noſtri ſubeat: hæc [l] *iræ data*
Obliterentur. IA. *omnia ex animo expuli.*
Precorq; & ipſa fervidam ut mentem regas,
Placidèque tractes. miſerias lenit quies.
ME. *Diſceſſit, itan' eſt? vadis oblitus mei,*
Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?
[m] *Nunquam excidemus.* [n] *hoc age, omnes advoca*
Vires & artes. fructus eſt ſcelerum tibi,
Nullum ſcelus putare. vix fraudi eſt locus:
Timemur, hac aggredere, quà nemo poteſt
Quicquam timere. perge, nunc aude, incipe
Quidquid potes, Medea, [a] *quidquid non potes.*
Tu fida nutrix, ſocia mœroris mei,
Variique caſus, miſera conſilia adjuva.

[a] E novâ conjuge.
[b] Creon.
[c] Vt ſup. ver. 438
[d] Hinc *curæ* Etymon. ingerunt, quaſi quæ *cor urat.* quod alii à κηραίνω κηρῶ id eſt, animo anxiè verſo.
[e] *Hæc ſecum,* itane? ſiccine gnatos amat? habeo quo eum uram, quo ulciſcar
[f] *Metaph.* à venatoribus.
[g] *Metaph.* à gladiatoribus ſumpta, qui detegunt aliquod membrum adverſarii ictui.
[h] *Hæc ad Jaſonem converſa.*
[i] Placetne? Lipſ. *Ratum eſt?* id eſt, annuis? Delrius Iaſoni tribuit *Gratum eſt.* ME. *& illud voce.*
[k] Simulat ſe ad placidiorē rediiſſe mentem, quo melior ſit fraudi locus: ſic apud Euripidem. αἰτοῦμαί σε τῶν εἰρημένων Συγγνώμον' εἶναι.

---

[l] Quæ mihi iratæ exciderint. [m] Id agam, ut ſemper memineris mei ſup. verſ. 413. [n] Rituale verbum. vide Thyeſt. 693. [a] Proni enim ſtudii certius indicium eſt ſupra vires niti quàm viribus ex facili uti. & ſic non ſolum debeo quæ poſſum, ſed ea quoqs quæ non poſſum.

Eſt palla nobis, [b] munus ætheriæ domus,
Decuſq; regni, [b] pignus Æetæ datum
A Sole. gemmis eſt & auro [c] textili
Monile fulgens; quodque gemmarum nitor
Diſtinguit [d] aurum quo ſolent cingi comæ.
Hæc noſtra nati dona [e] nubenti ferant,
Sed antè [f] diris illita ac tincta artibus.
Vocetur [g] Hecate. [h] ſacra luctifica appara.
Struantur aræ. flamma jam tectis ſonet.

b ὅν ποθ' ἥλιος Πατὴρ πατρὸς δίδωσιν ἐκγόνοισιν οἷς. Pignus ſcilicet quo teſtetur ſe illum genuiſſe.
c Intertexto.
d Aureum crinale gemmis diſtinctum.
e Creuſæ.
f Veneficis. g Vid. Hippol. v. 411. h Magica.

CHORUS.

Canit Chorus Rejectæ uxori quot amore dolores Polluto, notumque furens quid fœmina poſſit, *& cùm cæteri Argonautæ pœnas dederint violati maris, Jaſoni benè precatur.*

* NVlla vis flammæ, tumidique venti
Tanta, nec teli metuenda torti:
Quanta cum conjux [h] viduata tedis
[i] Ardet et [k] odit.
Non ubi hibernos nebuloſus imbres
Auſter advexit; properatque torrens
[l] Iſter & [m] junctos vetat eſſe pontes,
Ac [n] vagus errat.
Non ubi impellit [o] Rhodanus [p] profundum;
Aut ubi in rivos nivibus ſolutis
Sole jam forti, medioque vere
[q] Tabuit Hæmus.
Cæcus eſt [a] ignis ſtimulatus irâ,
Nec regi curat, patiturve frænos:
Haud timet mortem; cupit ire in ipſos
Obvius enſes.
Parcite ô divi; veniam precamur,
Vivat ut tutus [b] mare qui ſubegit.
[c] Sed furit vinci dominus profundi
Regna ſecunda.

* *Mare, mulier, duo mala.*
h Deſerta, repudiata.
i Amore.
k Ob repudium.
l Danubius, Germaniæ fl.
m Compages pontium rumpit *ponticus indignatus*
n Exundat ripas.
o Galliæ flu.
p Marè Maſſilioticum, dum inter ſe maris fluctus & rapidiſſimi amnis fluenta decertant.
q Liquefacta, diſſoluta eſt nix è monte Thracio.
a Amor.
b Iaſon, quem primùm cum Argonautis navigaſſe concinunt poëtæ. v. ſup. 18. v.
c Sed iniquè fert Neptunus maria quæ ſibi obtigerant ſecundâ ſorte Herc. F. v. 598 vinci jam, naviburſq; pervia fieri.

Auſus æternos agitare[d] *currus*
Immemor metæ[e] *juvenis*[f] *paternæ,*
[g] *Quos polo ſparſit furioſus ignes*
Ipſe recepit.
[h] *Conſtitit nulli via nota magno.*
Vade, qua tutum populo priori:
Rumpe nec ſancti, violente, mundi
[i] *Fœdera ſancta.*
Quiſquis[k] *audacis tetigit*[k] *carinæ*
Nobiles ramos, nemoriſque[l] *ſacri*
[m] *Pelion denſâ ſpoliavit umbrâ:*
Quiſquis intravit[n] *ſcopulos vagantes,*
Et tot emenſus pelagi labores,
[o] *Barbarâ funem religavit orâ,*
Raptor externi rediturus[p] *auri:*
Exitu diro[q] *temerata ponti*
Jura piavit.
Exigit pœnas mare provocatum.
[r] *Tiphys in primis domitor profundi,*
Liquit[ſ] *indocto regimen*[t] *magiſtro;*
[a] *Litore externo procul à paternis*
Occidens regnis, tumuloq; vili
Tectus, ignotas jacet inter umbras.
[b] *Aulis amiſſi memor inde regis*
Portubus lentis retinet carinas
Stare querentes.
[c] *Ille vocali genitus Camœna,*
[d] *Cujus ad chordas modulante plectro*
Reſtitit torrens, ſiluêre venti,
Cui ſuo cantu volucris relicto
Adfuit totâ comitante ſylvâ;
[e] *Thracios ſparſus jacuit per agros:*

[d] Solis currus.

[e] Phaëton.

[f] A Phœbo obſervatæ filioque præſcriptæ.

[g] Quòd igneos Phœbi currus expatiari paſſus eſt, fulminatus eſt Igne Iovis, qui *ſævis compeſcuit ignibus ignes*.

[h] Nemini nocuit per viam notam iviſſe.

[i] Sup. v. 335.

[k] Argus temerariæ trabes, *al. leg.* remos.

[l] Iovi Dodonæo.

[m] Montem Theſſaliæ è quo exciſa materia ad fabricandum Arg.

[n] Cyaneos. ſup. v. 341. & Herc. Fu. 1210.

[o] Rediturus funem ſolvit, vel anchorā barbarâ Colchidos orâ.

[p] Velleris aurei.

[q] Dedit pœnas violati fœderis ponti.

[r] Sup. v. 2. & 318.

[ſ] Non à Minerva docto, ut Tiphys fuerat. v. 2. ſupra.

[t] *Anceo* ut nonnullis placet, aliis *Euphemo*, ſed Apollonio & Val. Flacco, *Ergyno*.

[a] Tiphys clavum tenens cum Mariandynum in Bythinia Acheruſia ſpecu famoſum appelleret, mortuus eſt, ibidemque ſepultus.

[b] Bœotiæ portus, in quo bis remorati ſunt Achivi, hoc autem non potuit iſte Chorus ſcire. propter abſurdum itaque Anachroniſmum D. Heinſius meritò tres hoſce verſus velut νοθεύοντας relegat ad poetaſtrum adulterum, qui & alios ejuſdem farinæ hujus chori calci adjecit.

[c] Musâ Calliope natus Orpheus.

[d] Sup. v. 229. & Herc. Oet. 1036.

[e] A Thraciis mulieribus, quod cœlibem ageret vitam diſcerptus. caput autem projectum in fluv. Oeagrium. *al.* in Hebrum.

Ad caput tractus fluvialis Hebri:
Contigit [f] *notam Styga, Tartarumq;*
Non rediturus.
Stravit Alcides [g] *Aquilone natos.*
[h] *Patre Neptuno genitum necavit,*
Sumere innumeras ſolitum figuras.
Ipſe poſt terræ pelagiq; pacem,
Poſt [i] *feri Ditis patefacta regna,*
[k] *Vivus ardenti recubans in Oetâ,*
Præbuit ſævis ſua membra flammis,
Tabe conſumptus [l] *gemini cruoris*
Munere [m] *nuptæ.*
Stravit Ancæum violentus ictu
[n] *Setiger,* [o] *fratres, Meleagre, matris*
Impius mactas; [p] *moreriſq; dextrâ*
Matris iratæ. [a] *meruere cuncti.*
Morte quod crimen tener expiavit
Herculi magno [b] *puer irrepertus?*
Raptus eſt tutas puer inter undas.
[c] *Ite nunc fortes;* [d] *perarate pontum*
Sorte timendâ.
[e] *Idmonem, quamvis benè* [f] *fata noſſet,*
Condidit ſerpens Libycis arenis.
[g] *Omnibus verax, ſibi falſus uni*

f Quam priùs in vivis adierat repetendæ Euridices gratiâ. Herc. Fu. 570.

g Zethem & Calaim. Sup. 231.

h Periclimenum: qui Neptuni patris dono in varias formas verſus ab Hercule tandem occiſus eſt cum in aquilam ſe mutaret, ut alii, in apem vel muſcam. *Sunt qui hic Achelaum intelligant, ſed falluntur.*

i Her. Fu. v 885.

k Her. Oet. act. 4.

l Hydræ & Neſſi centauri.

m Deianeiræ. Her. Oet. v. 570.

n Aper vineam ingreſſus, Ancæo & poculo jam labris admoto necem interveniens. notum eſt tritũ illud Ancæo à ſervo objectum, Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου.

---

o Plexippum & Toxea avunculos tuos ô Meleagre quod Atalantæ invidi malè volebant. p Quòd ubi audiviſſet mater ejus Althæa, ſtipitem filii ævo fatalem in ignem conjecit natumq; ſimul extinxit. a Delrius ex vet. lib. legit *meruere cuncti, Raptus, at tutas puer inter undas, Morte quod crimen puer expiavit Herculi magno puer irrepertus? Ite nunc,* &c. b Hylas Theodomantis fil. Herculi dilectus puer, quem, cùm aquatum miſſus in Myſia in Aſcanium fluv. decidiſſet, Herc. quæſivit clamans, ut *litus Hyla Hyla omne ſonaret.* c Epitrope Ironica. d Al. *peragrate.* e Quæ ſequuntur in hoc Choro non eſſe Senecæ contendit Heinſius. ut quæ audaciùs imò impudentiùs τοὺς χρόνους ἀνάγωσι, Mopſi & Idmonis hiſtoriam confundant, Latinitatem deniq; vix ſapiant. f Sic enim apud Apollonium. 2. αὐτὰρ ἐμοὶ θανέειν στυγερῇ ὑπὸ δαίμονος αἴσῃ, τηλόθι που πέπρωται ἐπ' Ἀσίδος ἠπείροιο. g Apollonius refert ab Apro interemptum atque apud Maryandinos (ſup. v. 619.) ſepultum. Cœlium autem ſequutus Delrius legit hunc locum ſic: *Idmonem quamvis bene fata noſſet Condidit. Serpens Libycis arenis, Omnibus verax, ſibi falſus uni, Condidit* 3 *Mopſus,* 4 *caruitque* Thebis *ille qui verè cecinit futura.* h. e. 2 Sors illa timenda mortuum condi fecit Idmonem. 3. Mopſus Ampyci & Chloridis fil. ut mortem quam ipſe vates præſcierat caveret, ſerpens, id eſt, vagus errabat in Africa atque ibi mortuus eſt. (quem tamen in reditu expeditionis Argonauticæ periiſſe ſcribit Apollonius 4.) 4 Amphiaraus qui verè nimis fatum ſuum vaticinatus eſt, periit ante Thebas quas Adraſti comes petebat. ſed quid Amphiarao cum Argonautis? quid Senecæ cum his ineptiis & mendaciis? ad authorem ſupradictum referas.

Concidit Mopſus, caruitq; Thebis,
Ille qui verè cecinit futura.
[h] *Exul erravit Thetidis maritus.*
[i] *Igne fallaci nociturus Argis*
[i] *Nauplius præceps cadit in profundum.*
Crimini pœnas patrio pependit,
Fulmine & ponto moriens [k] *Oileus.*
[l] *Conjugis fatum redimens Pheræi*
Vxor impendit animam marito.
Ipſe, qui prædam ſpoliumq; juſſit
Aureum primâ revehi carinâ,
[m] *Vſtus accenſo Pelias aheno*
Arſit [n] *anguſtas* [o] *vagus inter undas.*
Jam ſatis, divi, [p] *mare vindicaſtis.*
Parcite [q] *juſſo.*

[h] Peleus in exilium miſſus à patre Æaco ob interfectum fratrem Phocum.

[i] Euboiæ rex ulturus indignam filii ſui Palamedis falsâ Vlyſsis criminatione oppreſsi mortem redeunti Græcæ claſsi atque tempeſtate actæ in Caphareo promontorio ignes accendit, quo Græci velut in portum curſum ſuum dirigentes perirent naufragi, ipſe verò poſtquam Vlyſſem & Diomedem evaſiſſe intellexit, ſe ex iiſdem ſaxis præcipitem dedit. [k] Ollei filius Ajax, quem patris temerariæ navigationis pœnas luiſſe vult. Nemo autem non novit Ajacem Locrum propter Caſſandram in Palladis æde ſtupratam à Pallade Iovis igne fulminatum & à Neptuno ſcopulo infixum acuto. Mss. noſtri *Patrioque pendit crimine pœnas, Fulmine,* &c. [l] Alceſtis Peliæ filia impium patris imperium luens ſuâ morte Admetum Theſſaliæ (in qua Pheræ oppidum) regem redemit, [m] Sup. verſ. 256. [n] Aheni oris terminatas. [o] In fruſta diſſectus à filiabus. [p] A primis iſtis navigantibus violatum. [q] Iaſoni, qui non niſi juſſus ὑϐρισῇ Πελίῃ ἐτέλει χαλεπῆρος ἄεθλον.

ACTVS QVARTVS.

NVTRIX.

Quid agat Medea, quid paret, narrat Nutrix.

PAvet animus, horret; magna pernicies adeſt.
[r] *Immane quantum augeſcit, &* [ſ] *ſemet dolor*
Accendit ipſe [ſ] *vimq; præteritam integrat!*
Vidi furentem ſæpè & aggreſſam [a] *Deos,*
[a] *Cœlum* [b] *trahentem: majus his, majus parat*
Medea monſtrum. namq; ut attonito gradu

[r] Quantum immanitas & feritas augeſcit; *vel,* mirum quam augeſcat dolor. Sic Horat. *Immane quantum diſcrepat.*

[ſ] Ex diutinâ intermiſsione acriorem ad veneficas artes impellit. [a] Lunam & cætera ſidera quæ antiquis ex ſententia Stoicorum dii, vide Thyeſt. 890. [b] Incantationibus devocantem, ſolicitanteq; ſupr. verſ. 271. & 414.

Evaſit, & [c] *penetrale funeſtum attigit;*
[d] *Totas opes effudit, & quidquid diu*
Etiam ipſa timuit, promit; atq; omnem explicat
Turbam malorum; [e] *arcana, ſecreta, abdita.*
Et triſte [f] *læva complicans ſacrum manu,*
[g] *Peſtes vocat, quaſcunque ferventis creat*
[h] *Arena Libyæ, quaſq;* [h] *perpetua nive*
[i] *Taurus coërcet frigore Arctoo rigens;*
Et omne monſtrum. [k] *tracta magicis cantibus*
Squammea latebris turba deſertis adeſt.
Heic [l] *ſera ſerpens corpus immenſum trahit,*
[m] *Trifidamq; linguam exertat,* [n] *& quærens quibus*
Mortifera veniat, carmine audito ſtupet,
[o] *Tumidumq; nodis corpus aggeſtis plicat,*
Cogitq; in orbes. parva ſunt, [p] *inquit, mala,*
Et vile telum eſt, ima quod tellus creat:
[q] *Cœlo petam venena. jam nunc tempus eſt*
Aliquid movere fraude vulgari altius.
Huc ille [r] *vaſti more torrentis jacens*
Deſcendat anguis; cujus immenſos [s] *duæ*
Major minorq; ſentiunt nodos feræ;
[s] *Major Pelaſgis, apta Sidoniis minor.*
[t] *Preſſaſq; tandem ſolvat Ophiuchus manus,*
Viruſque fundat. adſit ad cantus meos
[a] *Laceſſere auſus gemina Python numina.*
Et [b] *Hydra, &* [c] *omnis redeat Herculeâ manu*
Succiſa [c] *ſerpens, cæde ſe reparans ſuâ.*
Tu quoque relictis [d] *pervigil Colchis ades,*
[d] *Sopite primùm cantibus ſerpens meis.*
Poſtquam evocavit omne ſerpentum genus,
Congerit in unum [e] *frugis infauſtæ mala;*

[c] Conclave ſuum, ubi magicas artes exercet.
[d] Vires magicas, veneficas copias.
[e] Supra 577.
[f] Quæ, triſtibus infauſtis, δυσοιωνίστοις convenit.
[g] Venena pernicioſa.
[h] Herbarum autem & animantium venenatorum feraciſsimæ ſunt terræ vel æſtu torridæ, vel frigore rigidæ.
[i] Mons Aſiæ. v. 167. Hippol.
[k] Serpentes latebris incantatione evocati, ut infr. verſ. 704.
[l] Quia magna: *vel* frigore pigra. alii leg. *ſæva*, al. *effera*.
[m] Ita viſum ob celerem motum.
[n] Et quærens quibus noceat, demum incantata à Medea ſopitur.
[o] *Corpus tumet omne veneno.*
[p] Inquit Medea.
[q] Serpentes devocabo cœleſtes.
[r] Qui ſinuoſus inſtar fluminis flexuoſi utramq; Arctou amplectitur, minorem collo & capite, majorem caudâ.

[s] Ἑλίκῃ γάρ τ' ἄνδρες Ἀχαιοὶ εἰν ἁλὶ τεκμαίρονται, ἵνα χρὴ νῆας ἀγινεῖν. τῇ δ' ἄρα (Κυνοσουρᾷ) φοίνικες πίσυνοι περόωσι θάλασσαν. *Namque Helice Graios, Tyrios Cynoſura per altum Dirigit.* [t] Quibus angu ni premere videtur ſidus illud quod AEſculapius, Carnabutas, Phorbas, Triopas, Hercules, Prometheus, &c. fuiſſe fingitur. [a] Inſequi Latonam Phœbo & Dianâ gravidam. vel ipſos Deos recens editos. Herc. Fu. 454. [b] Herc. Fu. 240. verſ. [c] Heſperidum cuſtos, quoſque in cunis ipſe eliſit. Herc. Fu. 219. & 215. [d] Sup. verſ. 472. [e] Herbarum, fructuum, ſeminum.

Quæcunq; generat [f] *invius ſaxis* [g] *Eryx;*
[h] *Quæ fert opertis hyeme perpetuâ jugis*
Sparſus cruore Caucaſus Promethei;
[i] *Pharetrâq; pugnax Medus, aut* [k] *Parthus levis;*
Et [l] *queis ſagittas* [m] *divites Arabes linunt;*
Aut quos ſub axe [n] *frigido ſuccos legunt*
[p] *Lucis* [o] *Suëvi nobiles* [p] *Hercyniis.*
Quodcunque tellus vere [q] *nidifico creat;*
Aut rigida cum jam bruma diſcuſſit [r] *decus*
Nemorum & nivali cuncta conſtrinxit gelu;
Quodcunque [ſ] *gramen flore mortifero viret,*
Dirúſve tortis ſuccus in radicibus
Cauſſas nocendi gignit, attrectat manu.
[t] *Æmonius illas contulit* [u] *peſtes* [t] *Athos;*
Has [x] *Pindus ingens; illa* [y] *Pangæi jugis*
Teneram [z] *cruenta falce depoſuit comam;*
Has aluit altum gurgitem [1] *Tigris premens;*
[2] *Danubius illas, has per arentes plagas*
Tepidis [3] *Hydaſpes gemmifer currens aquis,*
Nomenq; terris qui dedit [4] *Bætis ſuis,*
[5] *Heſperia pulſans maria languenti vado;*
Hæc [a] *paſſa ferrum eſt,* [b] *dum parat Phœbus diem;*
Illius altâ nocte ſucciſus frutex:
At hujus ungue ſecta cantato ſeges.
Mortifera carpit gramina, ac ſerpentium
Saniem exprimit; miſcetq; & [c] *obſcœnas aves,*
Mæſtique cor bubonis; & raucæ ſtrigis

---

[f] Propter rupes inacceſſas.

[g] Mons Siciliæ ab Eryce dictus, de quo vide Her. Fu. 482.

[h] *Quibuſdam* aconitum, *aliis* herba Prometheis, quam ex ſanie & cruore in terram ſtillante naſci ferunt dum Promethei jecur aquila ſeu vultur lancinans in Caucaſo depaſceretur.

[i] Τοξοφόρον Μήδων. ſunt a. qui ἀναχρονισμὸν non levem poetæ objiciant, quod Medeæ nutricem de Mediâ locutam induxerit, quam à Medio Medeæ & Aegei filio nominatam volunt. Sed antiquior Mediæ appellatio à *Madai* Iapheti filio.

[k] Fidens fugâ Parthus. Thyeſt. 383.

[l] A quo barbarorum more qui ſolent *ungere tela manu, ferrumque armare veneno*, toxicum diduci videtur παρὰ τὸ τόξον arcus, telum. [m] Ex Arabia Felici. [n] Ad ſeptentrionem vergente. [o] Germaniæ populi Danubii accolæ. *Alemanni.* [p] Hercyniâ Sylvâ Germaniæ nobiliſsimâ. [q] Quo nidos ponunt volucres [r] Frondes. [ſ] Herba. [t] Theſſaliæ mons editiſsimus Athos. [u] Has herbas venenoſas. [x] Herc. Fu 1285.v. [y] Oed. 35 [z] Cœdis inſtrumento, vel cruore tincta, ſeu aëneâ, æri enim ſupra alia metalla medicatam vim tribuunt. *Falcibus & meſſæ ad lunam quæruntur ahenis Pubentes herbæ.* [1] Herc. Fu. 1323.v. [2] Thyeſt. 375.v. [3] Herc. Oct.v.628. [4] Fl. à quo regio illa Hiſpaniæ Bætica dicta, *Granata.* [5] Per ampla ſpatia lacui ſimilis in Oceanum Occidentalem labitur. [a] Inciſa eſt falce ferreâ, vel aheneâ. *Synecd.* [b] Sub ortu ſolis. Namque & tempore ſuo lectis herbis plus efficaciæ ineſſe credebant, maximè autem lucente Lunâ, ut quæ veneficiorum præſes plena aut *propior deſpumet in herbas.* Lucan. a quâ de cauſâ ſubjicitur *Illius altâ nocte ſucciſus frutex.* [c] Ferales, inauſpicatas, Herc: Fu. 586.

[d] Exſecta vivæ viſcera. hæc ſcelerum artifex
Diſcreta ponit: his rapax vis ignium;
His gelida pigri frigoris glacies ineſt.
Addit venenis verba, non [e] iſtis minùs
Metuenda. ſonuit ecce veſano gradu,
[f] Canitq́;. mundus vocibus primis tremit.

[d] Quod in magicis rituale. Thyeſt. 763.

[e] Quàm iſta venena.

[f] Incantationes concipit.

MEDEA.

Invocatis manibus & ritè conceptis incantationibus, Medea veneficiis illitam pallam cum monili, aureoque crinali, dono mittit ad Creuſam per filios ſuos.

*VOs precor * vulgus ſilentum, voſq́; [g] ferales deos,*
Et [h] Chaos cęcũ, atq; opacam Ditis umbroſi domũ,
[i] Tartari ripis ligatos. ſqualidæ mortis ſpecus,
Suppliciis animę remiſſis currite ad [k] thalamos novos.
[l] Rota reſiſtat membra torquens; tangat [m] Ixion humum.
Tantalus [n] ſecurus undas hauriat [o] Pirenidas.
Gravior pœna ſedeat conjugis [p] ſocero mei:
[q] Lubricus per ſaxa retro Siſyphum volvat lapis.
[r] Vos quoque, urnis quas foratis irritus ludit labor,
Danaides, [ſ] coite; [t] veſtras hic dies quærit manus.
Nunc meis vocata ſacris [u] noctium ſidus veni,
[x] Peſſimos induta vultus, [x] fronte non una minax.
[y] Tibi more gentis vinculo ſolvens comam,
Secreta nudo nemora luſtravi pede.
[a] Et evocavi nubibus ſiccis aquas;
Egique ad imum maria, & Oceanus graves

* Animas, manes.

[g] Plutonem & Proſerpinam. *Dii quibus imperium eſt animarum, umbræq; ſilentes, & Chaos, &c.*

[h] Sup. ver. 9.

[i] Hipp v. 841.

[k] Iaſonis & Creuſæ.

[l] Herc. Fu. v. 749

[m] Herc. F. v. 751

[n] Thyeſt. ve. 152. Non deceptus, non fruſtrà captans.

[o] Pirenes fontis prope Corinthum è Pirenes Nymphæ lacrymis propter obitum filii Cenchriæ.

[p] Creonti.

[q] Premat verò Siſyphum aſſiduus labor imò opprimat. Hippol. 1216. Cui, quod pater Creontis fuerit, cum cæteras animas pœnis eximendas velit, continuationem ſupplicii imprecatur. [r] Belides Herc. Fu v. 491. & 756. [ſ] Ad nuptias haſce convenite. [t] Vt veſtro exemplo nupta maritum primâ nocte interficiat. [u] Luna, νυχία dicta θεὰ, cui quod nocte luceat, noctu litatur; aut quòd inferis maximè & proximè dominetur. [x] Hyppol. 411. v. & inf. v. 787. [y] Tibi ritu nocturnis magicisque ſacris operantium peragravi ſecreta loca *veſte recinctâ, Nuda pedem, nudos humeros, diffuſa capillos.* [a] Quid poſsit, quid effecerit per vim magicam enumerat, in quibus pleraque falſa. Quæ enim vel per motum localem, vel res naturales accelerando vel impediendo, vel ſenſibus illudendo fieri poſſunt operatur Dæmon per magos ſuos: Vniverſi autem ordinem à Deo conſtitutum movere non valent; Non itaque ſolem aut lunam deducere, non orbium cœleſtium curſum mutare.

Interiùs undas æſtibus victis dedit.
b *Pariterq; mundus* c *lege confuſa ætheris*
Et ſolem & aſtra vidit; & d *vetitum mare*
Tetigiſtis Urſæ. temporum flexi vices.
760 e *Æſtiva tellus floruit cantu meo,*
Meſſem coacta vidit hibernam Ceres.
f *Violenta Phaſis vertit in fontem vada;*
f *Et Iſter in* g *tot ora diviſus, truces*
Compreſſit undas, omnibus ripis piger.
765 *Sonuere fluctus. tumuit inſanum mare*
Tacente vento. nemoris antiqui domus
h *Amiſit umbram vocis imperio meæ.*
Die relicto Phœbus in medio ſtetit;
i *Hyadeſque noſtris cantibus motæ labant.*
770 *Adeſſe ſacris tempus eſt,* k *Phœbe, tuis.*
Tibi hæc cruenta ſerta texuntur manu,
l *Novena quæ ſerpens ligat:*
Tibi hæc m *Typhoëus,* n *membra qui diſcors tulit,*
Qui regna concuſſit Jovis.
775 o *Vectoris iſtic perfidi* p *ſanguis ineſt,*
Quem Neſſus expirans dedit.
q *OEtæus iſto cinere defecit rogus,*
Qui virus Herculeum bibit.
r *Piæ ſororis, impiæ matris facem,*
780 *Ultricis Altheæ vides.*
Reliquit iſtas invio plumas ſpecu
a *Harpyia, dum* b *Zeten fugit,*
His adice pinnas ſauciæ c *Stymphalidos,*
d *Lernæa paſſæ ſpicula.*
785 e *Sonuiſtis aræ.* f *tripodas agnoſco meos,*

---

b Uno eodemq; tempore.
c Cœli curſu.
d Thyeſt. 476.
e In æſtate, ſiccâ alias & aridâ.
f Fluvios alios retro egi verſus fontes, alios ſiſtere feci.
g Quinque, *aliis* ſeptem, vid. Ilio-ad. v. 9.
h Vel frondibus excuſsis, vel trãſlatis in alium locum ſylvis, hanc nudavi.
i Sidera *Synecd.* de Hyadibus vi. Thyeſt. 851. v.
k Luna.
l Serta, quæ ſerpens novena numero, vel novies circundata ligat. Numerus autem novenarius Pythagoræis ſacer & perfectiſsimus, quia ab impari unitate eſt primo quadratus, tribuſque conſtat ternariis, è quibus trias ſingula in tres dividitur unitates. In ſacris a. ex ſuperſtitioſâ veterum ceremoniâ, *numero Deus impare gaudet.*
m Thyeſt. 807. v.
n Vel quia ut cæteri Gigantes θεομάχοι anguineos habuit pedes vel quod ἐκ δέ οἱ ὤμων ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφιος, δεινοῖο δράκοντος, &c.

o Neſsi Centauri qui præſtitâ Herculi operâ in trajiciendâ per Evenum flu. Deianirâ vim illi intulit, propter quod ſagittis ab Hercule confoſſus eſt, &c. Herc. Oet. v. 500. p Al. *Sanies.* q Cinis hîc eſt è rogo quo Hercul. in Oeteo monte combuſtus eſt, imbibitque virus quo infectus eſt. r Supra verſ. 644. *Melior germana parente, Et conſanguineas ut ſanguine leniat umbras Impietate pia eſt.* a Thyeſt. v. 153. b Harpyias Zetes & Calais Boreæ filii alati in Plotas inſs. fugarunt, quod Phineus benignè Argonautas excepiſſet. c Herc. Fu. v. 243. d Herculis ſagittas Hydræ felle tinctas. e Ex arâ cum crepitu motâ. vel ex latratu Hecates turbæ de qua vide Oed. v. 569. adventaſſe deam ſentio. f Oracula mihi non minùs certa quàm tripodas Delphicos, unde vaticinantur Phœbades, Oedip. 230.

Favente commotos Deâ.
Video [g] *Triviæ currus* [h] *agiles,*
Non quos pleno lucida vultu
Pernox agitat; ſed quos facie
Lurida mæſtâ, cum Theſſalicis
[i] *Vexata minis, cœlum freno*
[k] *Propiore legit. ſic face triſtem*
Pallida lucem funde per auras;
Horrore novo terre populos;
[l] *Inq; auxilium,* [m] *Dictynna, tuum*
[n] *Precioſa* [o] *ſonent* [n] *æra Corinthi.*
Tibi [p] *ſanguineo ceſpite ſacrum*
Solenne damus. tibi de medio
[q] *Rapta ſepulchro fax nocturnos*
Suſtulit ignes. tibi [r] *mota caput*
Flexâ voces cervice dedi:
Tibi [ſ] *funereo de more jacens*
Paſſos vincit vitta capillos.
Tibi jactatur [t] *triſtis Stygiâ*
[t] *Ramus ab undâ. tibi* [u] *nudato*
Pectore Mænas ſacro feriam
  Brachia cultro.
Manet noſter ſanguis ad aras.
[a] *Aſſueſce, manus, ſtringere ferrum,*
[a] *Caroſq; pati poſſe cruores.*
[b] *Sacrum laticem percuſſa dedi.*
Quod ſi nimium ſæpe vocari

g Dianæ, Lunæ. Hippol. 411.
h Veloces, propter minorem orbem. Thyeſt. ver. 837.
i Incantata Hippol. v. 420.
k Quaſi cœlo deducta aut præ motu arctius conſtricta eſſet Luna, ex opinione vulgi, *vel* in hypogæo *vel* Menoides, nec totâ lucens nocte: ut opponatur illi quod prius dixerat, *Pleno lucida vultu Pernox.*
l Hippol. v. 789.
m Quod nomen ſibi aſſumere dignata eſt Diana in memoriam comitis ſuæ Britomartys. quæ cum amatorem ſuum Minoen fugiens in mare ſe præcipitaret, incidit in piſcatoria δίκτυα, id eſt, retia, unde Dictynnæ nomine culta, à Diana in deorum numerum relata. *aliis* Dictynna dicitur Luna. ἀπὸ τῶ δικεῖν τὰς ἀκτῖνας.

---

n Anachroniſmus quo poëta Romanam ſcenam ſuumque tempus reſpicit. etenim A. V. DCVII. conflatis ſtatuis & ſimulachris in Corinthii incendio, confluxere æris, auri, argentique venæ: unde æs Corinthium miſtum generoſius & laudabilius. o Ne ſcilicet Luna, incantatione auditâ, cœlo detraheretur. p Ex foveâ perfuſâ nigræ agnæ ſanguine, egeſto ceſpite in morem aræ quadrato, atque ipſo ſanguineo. vide Oedip. verſ. 555. *Scalpere terram, unguibus & pullam diducere mordicus agnam.* Horat. q In maleficis magicisque ſacris adhibuerunt faces buſtis ereptas, vide Oed. ver. 550. r Rotans caput more Corybantum *vel* ſupplex. ſ Troad. v. 83. t Taxus, cupreſſus & arbores ad Stygem natæ veneficiis idoneæ habitæ. u More ſacerdotum *quos Bellona potens quos Dea magna movet, Ipſa bipenne meos cædo violenta lacertos.* namque in ſacris Cybeles & Bellonæ, ſacerdotes cultris ſibi lacertos, humeros, pectuſque ſauciabant. Lucan. 1. *Quos ſectis Bellona lacertis ſæva movet, &c.* a Nunc quidem emittere meum cruorem, ut mox valeam effundere ſanguinem filiorum meorum. b Sanguinem, libamen Dianæ Tauricæ ſacrum.

Quereris, votis ignoſce, precor.
Cauſſa vocandi, [c] *Perſei, tuos*
Sæpius [d] *arcus, una atq; eadem*
Semper, Jaſon. tu nunc veſtes
Tinge Creuſæ, quas cùm primùm
Sumpſerit, imas urat ſerpens
Flamma medullas. ignis [e] *fulvo*
Cluſus in [e] *auro latet obſcurus;*
Quem mihi, [f] *cœli qui furta luit,*
[g] *Viſcere fœto, dedit, & docuit*
Condere [h] *vires arte Prometheus.*
[i] *Dedit & tenui ſulphure tectos*
Mulciber ignes. & vivacis
Fulgura [k] *flammæ de* [l] *cognato*
Phaëthonte tuli. habeo mediæ
[m] *Dona Chimæræ. habeo flammas*
Vſto [n] *tauri gutture raptas;*
Quas permiſto felle [o] *Meduſæ,*
[p] *Tacitum juſſi ſervare malum:*
Adde venenis [q] *ſtimulos, Hecate,*
Doniſque meis ſemina flammæ
Condita ſerva. [r] *fallant viſus,*
Tactuſque ferant, meet in pectus
Venaſque calor, ſtillent artus,
Oſſaque fument; [ſ] *vincatque ſuas*
Flagrante comâ nova nupta faces.
[a] *Vota tenentur; ter latratus*
Audax Hecate dedit, & ſacros
Edidit ignes face luctiferâ.
Peracta vis eſt omnis. [b] *huc gnatos voca,*

---

[c] Hecate filia Perſei regis, Iovis neptis. *aliis* autem Ariſtei, *aliis* Iovis & Aſteriæ f.

[d] Radios, influentiam, opem in magicis.

[e] Monili ſeu crinali aureo, ſup. v. 574.

[f] Ignis cœleſtis à Iove ſurrepti. Herc. Fu. 1206.

[g] Iecore in pœnas aſsiduè renaſcenti ubi aquila illud depaſta fuerit. Her. Fu. ibid.

[h] Vires ignis, Heinſius legit, *virus*.

[i] Vulcanus dedit ſuos ignes inſopibiles.

[k] Qua fulminatus in Eridanum decidit.

[l] Soli enim Phaëton filius: Medea neptis.

[m] Ignem: namq; πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα, δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος, *flammiſq; armata Chimæra.*

[n] Colchici, ſup. v. 242. & 466.

[o] Gorgonis; cui aliæ duæ ſorores Sthenyo & Euryale; quibus unicus oculus, quo per vices utebantur; crines ex anguibus; alæ; ungues ærei. hanc Perſeus occidit.

[p] Occultum.

[q] Vires.

[r] Ne qua videntibus tangentibuſve oriatur ſuſpicio.

[ſ] Ardens ex venenato crinali coma novæ nuptæ exuperet flammas tædarum nuptialium.

[a] Exaudior, annuit, votaque rata fecit Hecate, meque audere jubet, nam στράπτε δ' ἀπειρέσιον δαΐδων σέλας, ἀμφὶ δὲ τήν γε Ὀξείῃ ὑλακῇ χθόνιοι κύνες ἐφθέγγοντο. v. 569. Oedip.

[b] Siſte mihi huc ô nutrix natos meos.

Pretioſa per quos dona nubenti feras.
Ite, ite nati, matris [c] infauſtæ genus,
Placate vobis munere & multa prece
Dominam & novercam. vadite, & celeres domum
Referte greſſus, ultimo amplexu ut fruar.

CHORUS.

Furorem Medeæ Chorus timet, malitiam ejus execratus.

QVænam cruenta [d] Mænas
Præceps amore ſævo
Rapitur? quod [e] impotenti
Facinus parat furore?
[f] Vultus citatus irâ
Riget; & caput feroci
Quatiens ſuperba motu
Regi minatur ultrò.
[g] Quis credat exulantem?
Flagrant genæ rubentes,
Pallor fugat ruborem.
Nullum vagante forma
Servat diu colorem.
Huc fert pedes, & illuc,
Ut [h] tigris orba gnatis,
Curſu furente luſtrat
[i] Gangeticum nemus: ſic
Frenare neſcit iras
Medea, non amores.
Nunc ira amorque cauſam
Junxere: [k] Quid ſequetur?
Quando efferet Pelaſgis
Nefanda [l] Colchis [m] arvis
Greſſum: metuque ſolvet
Regnum, ſimulque [n] reges?
Nunc, Phœbe, [o] mitte currus
Nullo morante loro;

o *Nox*

[c] Repudiatæ, & in exilium miſſæ.

[d] Furens Baccha. Oed. 436.

[e] Effreni.

[f] Sic ſup v. 384. & deinceps.

[g] Ex minaci vultu geſtuque ſuperbo quis credat illam in exilium ire juſſam?

[h] Qua, catulis à venatore ſurreptis, nullum animal truculentius, nullum velocius. vide quæ nos ad Martial. epig. 18. lib. ſpect.

[i] Indiæ nemora, quam ſecat Ganges fl. max.

[k] Utri ſuccumbat locumve dabit? iræ-ne, an amori?

[l] Medea à Colchide patria.

[m] Ex imperio Creontis. ſup. v. 269.

[n] Creonta & Iaſonem.

[o] Ut ex præſcripto illi diei termino in exilium proficiſcatur. ſup. v. 295.

[o] *Nox condat alma lucem:*
Mergat diem timendum
Dux noctis [p] *Heſperugo.*

ACTVS QVINTVS.

NVNCIVS. CHORVS. NVTRIX. MEDEA. IASON.

Narrat nuncius Creuſam cum patre regiâque totâ flagrâſſe pernicioſo Medeæ munere; Medea filios ſuos trucidat & aufugit.

PEriere cuncta. concidit regni ſtatus.
Gnata atque genitor cinere permiſto jacent.
CH. Qua fraude capti? NV. qua ſolent [q] reges capi;
Donis. CH. *In illis eſſe quis potuit dolus?*
NVN. *Et ipſe miror; vixque jam facto malo*
Potuiſſe fieri credo. CHO. *quis cladis modus?*
NVN. *Avidus per omnem regiæ partem furit,*
[r] *Vt juſſus, ignis: jam domus tota occidit;*
Vrbi timetur. CHO. *unda flammas opprimat.*
NVN. *Et hoc in iſtâ clade mirandum accidit;*
[a] Alit unda flammas, quóque prohibetur magis,
Magis ardet ignis: ipſa præſidia occupat.
NVT. *Effer citatum* [b] *ſede Pelopeiâ gradum,*
[c] *Medea. præceps quaſlibet terras pete.*
ME. *Egon' ut recedam? ſi profugiſſem priùs,*
[d] *Ad hoc redirem.* [e] *nuptias ſpecto novas.*
Quid, anime, ceſſas? ſequere felicem impetum.
Pars ultionis iſta, quâ gaudes, quota eſt?
Amas adhuc furioſa? ſic ſatis eſt tibi
[f] *Cœlebs Iaſon? quære pœnarum genus*
Haud uſitatum: jamque ſic temet para.
Fas omne cedat, abeat expulſus pudor.
Vindicta levis eſt, quam ferunt [g] parvæ manus.

[p] Hippol. v. 748. & ſup. v. 71.

[q] Δωροφάγοι & δωροβόροι, quandoque δωρόληπτοι: ut piſces hamo, quem captantes capiuntur.

[r] A Medeâ quæ miſit. Mss. 2. *immißus*.

[a] Augetur ignis ſuperiectâ aquâ. φάρμακον ἀσφαλτῶδες καὶ θειῶδες, incantatum. ſup. v. 820.

[b] Corintho in faucibus Peloponneſi, Pelopi quondam regnatâ. Herc. Fu. 1164.

[c] Μήδεια φεῦγε, φεῦγε μήγε παῖαν· Λιπῶ δ' ἀπέλλω μήτ' ὄχον πεδόστῳ. Eurip.

[d] Ad hoc facinus vel ſpectaculum.

[e] *Ironicè*

[f] Quod Creuſâ uxore excidit.

[g] Munera a liberis meis Creuſæ allata, vel leves manus, non in vindictæ modo graves; *addit itaq;* Incumbe in iras, &c.

Incumbe in iras, teque languentem excita,
Penituſque veteres pectore ex imo impetus
Violentiùs hauri. quidquid admiſſum eſt adhuc,
[h] *Pietas vocetur.* [i] *hoc age: & faxo ſciant*
Quàm levia fuerint quámque vulgaris notæ,
[k] *Quæ commodavi ſcelera.* [l] *proluſit dolor*
Per iſta noſter. quid manus poterant rudes
Audere magnum? quid [l] *puellaris furor?*
[m] *Medea nunc ſum;* [n] *crevit ingenium malis.*
Juvat, juvat rapuiſſe fraternum caput;
Artus juvat ſecuiſſe. & [o] *arcano patrem*
Spoliaſſe [o] *ſacro. juvat in exitium* [p] *ſenis*
Armaſſe natas. quære materiam, dolor,
Ad omne facinus non rudem dextram afferens.
Quò te igitur, ira, mittis? aut quæ perfido
Intendis hoſti tela? neſcio quid ferox
Decrevit animus intus, & nondum ſibi
Audet fateri. ſtulta [q] *properavi nimis.*
Ex pellice utinam liberos hoſtis meus
Aliquos haberet! quidquid ex illo tuum eſt,
Creuſa peperit. placuit hoc pœnæ genus,
Meritòque placuit. ultimum magno ſcelus
Animo parandum eſt. liberi quondam mei,
Vos pro paternis ſceleribus pœnas date.
[r] *Cor pepulit horror, membra torpeſcunt gelu,*
Pectuſque tremuit; ira [ſ] *diſceſſit loco,*
[t] *Materque tota conjuge expulsâ redit.*
Egon' ut meorum liberûm ac prolis meæ
Fundam cruorem? melius, ah demens furor.
Incognitum iſtud facinus, ac dirum nefas
[u] *A me quoque abſit. quod ſcelus miſeri luent?*
[x] *Scelus eſt Iaſon genitor, &* [y] *majus ſcelus*
Medea mater. occidant: non ſunt [*] *mei.*
Pereant: mei ſunt. crimine & culpâ carent,
Sunt innocentes. fateor: [z] *& frater fuit.*

---

[h] Præ iis quæ admittenda reſtant.

[i] Rituale verbum, attende.

[k] Quæ priûs admiſi in Iaſonis gratiã. ſup. v. 276

[l] Hæc virgo feci ſup. v. 49. Herc. Fu. 231 & infr. v. 908. mox nota n.

[m] *Emphaſ.* nunc tandem in magicis videor aliquid profeciſſe.

[n] Quum fuerint illa proludia & præexercitationes ad nobile hoc ſcelus.

[o] Vellere aureo, Marti ſacrato.

[p] Peliæ ſup. 256

[q] Nec diſtuli iras dunec mater ex Iaſone facta Creuſa ſuppeditaſſet ulterioris materiam vindictæ. Sed puta tuos (ô Medea) quoniam Iaſonis ſunt etiam Creuſæ eſſe.

[r] Deliberantem inducit Poëta Medeam poſt Apollonium, Ovidium, Valerium, *dumque vinci affectus ratione laborant*, appetitui tandem ſuccumbentem.

[ſ] Locum dedit amori materno.

[t] Maternuſque affectus redit expulsâ animo vindictæ cupiditate ob repudiatam me ab Iaſone conjugem.

[u] *Emphaſ.* etiam à me effreni & vindictæ cupidiſſimâ.

[x] Scelus eſt Iaſonis patris eorum qui me perfidè & ingratè reliquit.

[y] Quæ in perfidi gratiam toties ſceleſta fui.

[*] P. Scriv. interrogatoriè concipit *Pereant? mei ſunt*,

[z] Neq; tamen illi peperci, ut Iaſoni prodeſſem.

Quid, anime, titubas? ora quid lacrymæ rigant?
Variamque nunc huc ira, nunc illuc amor
*Diducit? anceps * æſtus incertam rapit.*
Vt ſæva rapidi bella cum venti gerunt;
Vtrinque fluctus maria diſcordes agunt,
Dubiumque pelagus fervet: haud aliter meum
Cor fluctuatur. ira pietatem fugat,
Iramque pietas. *cede pietati dolor.*
Huc cara proles, unicum afflictæ domus
Solamen, huc vos ferte, & infuſos mihi
Conjungite artus. habeat incolumes pater,
Dum & mater habeat. [a] *urget exilium, ac fuga.*
Jam jam meo rapientur avulſi ſinu,
Flentes, gementes. [b] *oſculis pereant patris;*
Periere matris. rurſus increſcit dolor,
Et fervet odium, repetit inviſam manum
Antiqua mentis ira. quà ducis, ſequor.
[c] *Vtinam ſuperbæ turba Tantalidos meo*
Exiſſet utero, biſq; ſeptenos parens
Natos tuliſſem! ſterilis in pœnas fui.
Fratri patrique quod ſat eſt, peperi duos.
[d] *Quonam iſta tendit* [e] *turba Furiarum impotens?*
Quem querit? aut quò flammeos ictus parat?
Aut cui cruentas [e] *agmen infernum faces*
Intentat? [f] *ingens anguis excuſſo ſonat*
Tortus flagello. quem trabe infeſtâ petit
[g] *Megæra? cujus umbra* [h] *diſperſis venit*
[i] *Incerta* [h] *membris? frater eſt, pœnas petit.*
Dabimus. ſed [k] *omnes fige luminibus* [k] *faces:*
Lania, perure. pectus en furiis patet.
Diſcedere à me, frater, ultrices Deas,
Maneſque ad imos ire [l] *ſecuras jube:*
Mihi me relinque, & utere hâc, frater, manu,
Quæ [m] *ſtrinxit enſem:* [n] *victimâ manes tuos*
Placamus iſtâ. [o] *quid repens affert ſonus?*

* Tanquam tristis ubi ſæva rapidi bella, &c.

[a] Vrget tamen in iras cædeſque inſtans exilium.

[b] Et quoniam non poſſunt ſuperesse matri, nec patri ſupererunt. Refert tamen Euripidis Scholiaſtes corruptum à Corinthiis Euripidem, 5. talentis tranſtuliſſe in Medeam filiorum ſuorum cædem, quos ipſi Corinthii in matris odium interfecerant.

[c] Vtinam peperiſſem tot filios quot Niobe Tantali filia *Herc. Fu.* 389. quæ nihil ampla foret vindictæ ſeges & tamen duos habeo, Mormorum & *Pheretem*, quos patri meo prodito fratrique cæſo quaſi inferias offeram. inf. v. 968.

[d] Sibi per phantaſiam videtur Furias videre, mox fratris umbras.

[e] Herc. Fu. v. 101. Thyeſt. 78.

[f] *Thyeſt.* 66. Herc. Fu. 88. & 103.

[g] μεγάλη ἐρινὺς, ἢ μεγαίρουσα.

[h] Vt curas affectuſque animi, ita corporis vulnerum indicia poſt mortem manere fingunt poëtæ.

[i] Quam primâ facie vix agnoſco.

[k] Furoris mei incitamenta, & quæ in me pietatis maternæ lumina extinguant.

[l] Nec dubitent quin ſcelus facturâ ſim.

[m] In te.

[n] *Atque hoc dicto unum è filiis interficit.* Scriv. *Placemus.*

[o] *Irruit Jaſon cũ armatis,*

Parantur arma, meque in exitium petunt.
Excelſa noſtræ tecta conſcendam domûs
Cæde inchoatâ. [a] *perge tu mecum comes.*
Tuum quoque ipſa corpus hinc mecum avehám.
Nunc hoc age anime: [b] *non in occulto tibi eſt*
Perdenda virtus, approba populo manum.
IA. *Quicunque regum e ſcladibus fidus, dolens,*
Concurre, ut ipſam ſceleris auctorem horridi
Capiamus: huc, huc, fortis [c] *armigeri cohors*
Conferte tela; vertite ex imo domum.
ME. [d] *Iam jam recepi ſceptra,* [e] *germanum, patrem;*
Spoliumque Colchi pecudis auratæ [f] *tenent,*
Rediere regna; rapta virginitas redit.
O placida tandem numina! O feſtum diem!
O nuptialem! vade. [g] *perfectum eſt ſcelus;*
[h] *Vindicta nondum:* [i] *perage dum facinus manus.*
Quid nunc moraris, anime? [k] *quid dubitas? potes.*
Jam cecidit ira: pœnitet, facti pudet.
Quid miſera, feci? [l] *miſera, pœniteat licet,*
Feci. [m] *voluptas magna me invitam ſubit:*
Et ecce creſcit. [n] *deerat hoc unum mihi,*
Spectator ipſe. nil adhuc factum reor.
Quidquid ſine [o] *iſto fecimus ſceleris periit.*
IA. *En ipſa tecti parte præcipiti imminet.*
Huc rapiat ignes aliquis, ut flammis cadat
[p] *Suis peruſta.* ME. [q] *congere extremum tuis*
Natis, Iaſon, funus, ac tumulum ſtrue.
Conjux ſocerque [r] *juſta jam funeris habent*
A me ſepulti: natus hic fatum tulit.
Hic te vidente dabitur exitio pari.
IA. *Per numen omne, perque* [a] *communes fugas,*

[a] Dum hæc dicit in altum rapit filios tùm cæſum cùm ſuperſtitem; quod ut celeriùs fiat, ſciendum variis machinis uſos fuiſſe tragicos, de quibus vide Vitruvium & Iu. Scal. Poet. l. 1. c. 21. hic à vel pegmatis αὐτοκινήτȣ, vel γερανȣ operâ in domus faſtigium ſubitò ſublatam Medeam, ut & ſub fine hujus tragœdiæ eodem machinamento per aërem à draconibus avectam.

[b] Non ut priùs magicis & veneficiis idque clam ſed ſpectanti Iaſoni cum Corinthiis ede ſpecimen virium tuarum, in interficiendis tuis filiis.

[c] O armigeri, *appoſitivè* fortis manus, vel lege *armigerûm.*

[d] Iam poſtquam injurias ulta ſim, videor mihi abundè omnia priora damna recuperaſſe.

[e] Neque tamen uterinus ex eadem matre frater erat Abſyrtus.

[f] Recepiſſe videri poſſunt in mea vindicta. [g] In uno interfecto. [h] Reſtat enim alter interficiendus ne quid Iaſoni ſuperſit quo ſe oblectet. [i] Noſtri aliiq; codd. *perage dum faciunt manus.* [k] Al. *Quid dubitas? potens Jam cecidit ira;* id eſt, quæ vindictam habes in manu & poteſtate tuâ. [l] Serò miſeram me agnoſco, ſerò pœnitet, poſtquam fecerim. [m] Vindictæ voluptas me etiam reluctantem urget. [n] Vt Iaſon filij priùs cæſi ſpectaret necem. [o] Spectatore. [p] Quibus ipſa in aliis uſa eſt. [q] Imò piè & pro tuo officio feceris, ſi rogum tuis natis à me cæſis conſtruxeris, namq; ego conjugi tuæ ac ſocero pyram accendi. *Sarcaſticè.* [r] Al. leg. *juſtaq; jam functis*, i. rogum. [a] E Colchide fugientes Aetam ex Theſſalia patrem tuum.

Toroſque, quos [b] *non noſtra violavit fides,*
Iam parce nato: ſi quod eſt crimen, meum eſt:
Me dede morti; noxium macta caput.
ME. [c] *Hac qua recuſas, qua doles, ferrum exigam.*
I nunc ſuperbe, [d] *virginum thalamos pete;*
Relinque matres. IA. *unus eſt pœnæ ſatis.*
ME. [c] *Si poſſet unâ cæde ſatiari manus,*
Nullam petiſſet. ut duos perimam tamen,
Nimiùm eſt dolori numerus anguſtus meo.
In matre ſi quod pignus etiamnum latet,
Scrutabor enſe viſcera, & ferro extraham:
IA. [f] *Iam perage cœptum facinus, haud ultrà precor;*
Moramque ſaltem ſuppliciis dona meis.
ME. *Perfruere lento ſcelere, ne propera dolor,*
[g] *Meus dies eſt: tempore accepto utimur.*
IA. *Infeſta memet perime,* ME. [h] *miſereri jubes.*
[i] *Bene eſt, peractum eſt. plura non habui, dolor,*
Quæ tibi litarem. [k] *lumina huc tumida alleva,*
Ingrate Iaſon. conjugem agnoſcis tuam?
[l] *Sic fugere ſoleo. patuit in cœlum via,*
Squammoſa gemini colla ſerpentes jugo
Summiſſa præbent. recipe jam natos parens.
[m] *Ego inter auras aliti curru vehar.*
IA. *Per alta vade ſpacia* [n] *ſublimi æthere:*
[o] *Teſtare nullos eſſe, quà veheris, deos.*

---

b Non fides mea erga te imminuta ſed huc coactus ut liberorum ſaluti conſulerem. ſup. v. 438. è quibus tamen tu alterum extinxti, O parce ſuperſtiti.

c Sumam de te pœnas hac qua te magis urit parte, id eſt, in filio.

d Creuſæ nuptias pete, me conjugem factamq; ex te matrem deſere: *Sarcaſticè*: ut quæ filios habeam quorum cæde patris injurias mater ulciſci poſsim. Pluralia autem ſæpe per indignationem pro ſingularibus poſita v. 1285. Herc. Fu.

c Si tantum mihi ſupereſſet pietatis ut unius cæde me ſatiarem alteri parcerem; etiam neutrum interficere ſuſtinuiſſem: ſed omnem exui pietatem, itaque vix dolori meo ſufficiunt iſti duo, imò ſi me gravidam ſentirem etiam diſſecto utero fœtum extraherem.

f Non parum hic locus omnes torquet. I. Lipſius verſus locatos præpoſterè ſuſpicatur, tranſponendo tamen non multùm conſequitur. ſimile quid facit Delrius pluribus quidem verbis, nihil tamen feliciùs. Ioſ. Scaliger omnia hæc Medeæ tribuit. D. Heinſius, à Grotio monitus nodum ſolviſſe videtur, exponendo: *donare moram* dictum eſſe, ut *donare iram* aut *donare offenſas*: quod ille facit qui amplius offenſus non eſt. quaſi diceret Iaſon: Quoniam apud te nihil poſſunt preces meæ, perage cœptum facinus, rogata ſaltem à me, moram remittas, nec me crudelitate iſta torqueas; illa autem quò graviùs uratur, reſpondet, *Perfru.* &c. g A Creonte mihi datus. ſup. v. 295. h Miſeris enim mors grata vid. Herc. Fu. 512. i *Cæſo jam altero filio.* k Attolle oculos tuos meque vide. annon agnoſcis me ex ſolita cæde? prius quidem tibi, jam mihi vindictam poſcentem. l Per cædes patrem fugi occiſo fratre; Acaſtum mariti mei patruelem occiſo patre ſuo; te jam conjugem occiſis filiis. m Et his dictis vecta curru junctis draconibus avolat Athenas, ubi Theſeo nupta. ſup. v. 973. n Al. *ſublimi ætheris*: o Teſtimonium dicas contra deorum juſtitiam. vel argumento ſis nullos eſſe in cœlo deos, ſi tibi inſigniter ſceleſtæ per æthera pateat impunè via.

HIPPOLYTVS.

INTERLOCVTORES.

HIPPOLYTVS.	CHORVS.
PHAEDRA.	THESEVS.
NVNCIVS	NVTRIX.

ARGVMENTVM.

Hippolyti Theſei ex Antiope Amazone filii Dianam virginem ac venatricem colentis, abſente apud inferos Theſeo, noverca Phædra caſtitatem oppugnat, nec expugnat. Repulſa impudica mulier Theſeo reduci privignum oblati per vim ſtupri inſimulat. Ille credulus, filio, qui jam domum impudicam fugerat, è votis quod reſtabat tertio fretus, abſenti mortem imprecatur; ratum facit votum Neptunus, emiſſo tauro marino qui equos Hippolyti conſternat, unde per vepres & ſaxa diſtractus auriga dilaniatur. Quod ubi reſcivit malè ſibi conſcia mulier, ſcelus ſuum falſumque crimen apud maritum confeſſa, gladio ſe transfigit. Theſeus innoxii filii caſum lugens, iramque ſuam deteſtatus collectos paſſim artus componit.

ACTVS PRIMVS.

HIPPOLYTVS.

Hippolytus varia loca & munera miniſtris & venationis comitibus diſpertit; Dianamq; venationis Deam invocat.

Ite, umbroſas [a] *cingite ſylvas,*
Summaque montis juga [b] *Cecropii,*
Celeri plantâ luſtrate vagi

[a] Indagine, odorâ canum vi, retibus.

[b] Attici. à Cecrope qui Cecropiam condidit. quod poſtea in arcem Athenarum mutatum eſt, unde regio & mons vicinus nomen habent.

Quæ ſaxoſa [c] *loca Parnethi*
Subjecta jacent ; & quæ [d] *Thriaſiis*
Vallibus amnis rapidâ currens
Verberat undâ : ſcandite colles
Semper canos [e] *nive Riphæâ.*
Hac hac alii, quà nemus altâ
Texitur alno ; quà prata jacent,
Quæ roriferâ mulcens aurâ
[f] *Zephyrus vernas evocat herbas.*
[g] *Vbi per glacies lenis Iliſſus,*
Vbi [h] *Meander ſuper æquales*
Labitur agros piger, & ſteriles
Amne [a] *maligno radit arenas.*
Vos, quà [b] *Marathon tramite lævo*
Saltus aperit ; quà [c] *comitatæ*
Gregibus parvis nocturna petunt
Pabula fœtæ. vos, [d] *quà tepidis*
Subditus auſtris, frigora mollit
Durus Acarnan. alius rupem
Dulcis [e] *Hymetti : parvas alius*
Calcet [f] *Aphidnas. pars illa diù*
Vacat [g] *immunis, qua* [h] *curvati*
Litora ponti [i] *Suxion urget.*
Si quem tangit gloria ſylvæ,
Vocat hunc [k] *Philipis. hâc verſatur*
[l] *Metus agricolis, vulnere multo*
Iam notus aper. at vos laxas
Canibus [m] *tacitis mittite* [n] *habenas :*
Teneant acres lora [o] *Moloſſos.*

[c] Parnes a, mons Atticæ prope Hymettum. P. Scriv. *Parnetha.*
[d] Thria vicus Atticus in tribu Oeneidæ.
[e] Induratâ à Boreà flante à Riphæis montibus Scythiæ.
[f] Favonius veris comes & pater, genitalis mundi ſpiritus.
[g] Plurimi lib. hunc verſum non admittunt. & meritò. quid enim eſt *per glacies lais* ? eaſque in Attica ? Lip. emendat *glareas* in diſſyllabon contractum : ut per ſcrupos & ſaxa volvatur Iliſſos Atticæ amnis.
[h] De quo in Herc. Fu. 613. Sed ille Phrygiæ fl. hîc de Atticis ſermo eſt. niſi fortè ad illud reſpicit quod refert Pauſan. in Corinthiacis, Mæandrum in mare ad Miletum delapſum mare ſubire, & in Peloponneſo emergere atque illic Aſopum fieri. Alii leg. *Melenus.*

[a] Parco, non irriganti terras *vel* alluenti agros Phrygum & Carum *vel* doloſo, flexuoſo. [b] Ex urbibus Tetrapoleos Atticæ una, Militiadis victoriâ de Perſis inſignis. [c] Feræ comitatæ fœtibus noctu paſcuntur. [d] Quà ſtrenui bellatores Acarnenſes meridionalem Atticæ partem incolunt. *Vel* quà mons ſaxoſus propè Acarnas vicum Atticæ frigora mollit. [e] Montis Atticæ marmore clari, ut & thymo ac melle celebris. [f] Vicum Athenienſium, ubi Theſeus Helenam raptam occultavit. [g] A venatione noſtra & præda. [h] Sinuati. [i] Promontorium Atticæ. [k] Lege *Phibalis*, qui Atticæ locus caricis commendatus, Ariſtoph. [l] Terror metuendus agricolis, quos multoties vulneravit. *vel* notus multo venatorum vulnere, quos tamen effugit. [m] Non argutis, vocalibus, clamoſis-ve. [n] Quas copulas vocant. *vel* lora, **Couples, or Leashes.** [o] Epiroticos canes, qui fortitudine laudantur: ut Spartani ſeu Lacones, velocitate,

Et pugnaces tendant [p] *Creſſæ*
Fortia trito vincula collo.
[q] *At Spartanos, (genus eſt audax*
Avidumque feræ,) nodo cautus
Propiore liga. [r] *veniet tempus,*
Cum latratu cava ſaxa ſonent:
Nunc [ſ] *demiſſi nare ſagaci*
Captent auras, luſtraque preſſo
Quærant roſtro; dum [t] *lux dubia eſt;*
Dum ſigna pedum roſcida tellus
Impreſſa tenet; alius raras
Cervice [u] *gravi portare plagas,*
Alius teretes properet laqueos;
Picta rubenti [a] *linea pinnâ*
Vano cludat terrore feras.
Tibi [b] *libretur miſſile telum.*
Tu grave, dextrâ lævâque ſimul,
Robur [c] *lato dirige* [c] *ferro.*
Tu pręcipites clamore feras
[d] *Subſeſſor ages: tu jam victor*
Curvo ſolves viſcera cultro.
[e] *Ades en comiti Diva virago,*
Cujus regno [f] *pars terrarum*
Secreta vacat: cujus certis
Petitur telis fera, [g] *quæ gelidum*
Potat Araxen, & [h] *quæ ſtanti*
Ludit in Iſtro: tua [i] *Getulos*
Dextra leones, tua [k] *Creteas*
Sequitur cervas: nunc veloces
Figis damas leviore manu.
Tibi [l] *dant* [m] *variæ* [l] *pectora* [n] *tigres,*
Tibi villoſi terga [*] *biſontes,*
Latiſque feri cornibus [o] *uri.*
Quidquid [p] *ſolis paſcitur arvis,*

[p] Canes Cretenſes fœmellæ acres loris extenſis indagent.

[q] Sed Laconas arctiori nodo coërcete.

[r] Feris ſc. excitatis.

[ſ] Vide Thyeſt. 497.

[t] Primum diluculum.

[u] Gravatâ.

[a] Formido, genus retis plumis verſicoloribus iiſdemq; inſulatis intertextum, quod viſu & odore feras terrens in veras plagas impelleret.

[b] Noſtri a. *vibretur.*

[c] Venabulo.

[d] In inſidiis latens unde occaſione captâ repentè exiliens territas feras in laqueos agat.

[e] Fave mihi O Diana venationis Dea virilis.

[f] Inferi. eadem enim quæ Proſerpina, *vel ad rem præſentem*, nemora, ſylvæ, ferarum luſtra.

[g] *Ubivis terrarum.* & quæ bibit Araxem fl. Armeniæ.

[h] Et quæ ludibunda percurrit Danubium in Germaniâ ortum fl. congelatum.

[i] Libycos. Getuli enim antiquiſſimi incolæ Africæ, *quæ Leonum arida nutrix.*

[k] Creta enim cervis nobilis & dictamno, cujus uſum docuerunt cervæ. [l] Reſiſtentes figantur. [m] Maculoſæ. [n] Herc Fu. 1 528 [*] Boves ſylveſtres. [o] Feri boves in Germania vi & velocitate excellentes. [p] Deſertis.

Sive illud [q] inops novit [q] Garamas,
Sive illud Arabs [r] divite ſylvâ,
Sive ferocis [ſ] juga Pyrenes,
Sive [t] Hyrcani celant ſaltus,
Vacuiſque [a] vagus Sarmata campis,
Arcus metuit, Diana, tuos.
[b] Tua ſi gratus numina cultor
Tulit in ſaltus; retia vinctas
Tenuere feras; nulli laqueum
Rupere pedes; fertur plauſtro
Præda [c] gementi. tum roſtra canes
Sanguine multo rubicunda gerunt;
Repetitque caſas ruſtica longo
[d] Turba triumpho. en Diva [e] favet, fave.
Signum arguti miſêre canes.
Vocor in ſylvas. hac, hac, pergam,
[f] Quà via longum compenſat iter.

---

[q] Interioris Africæ pop. egenus & vagus.

[r] Aromatum feraci.

[ſ] Montes Pyrenæi, à Pyrene filia Bebricis ibi compreſſâ ab Hercule; ut volunt fabulæ vel ἀπὸ τοῦ πυρὸς propter incendium, quo flagravit illorum montium ſylva, injecto à paſtoribus igne.

[t] Hyrcania Scythiæ contermina hod. *Hyrach.*

[a] Herc Fu. v. 538

[b] Si numen tuum invocanti, partem prædæ voventi, venationem ritè aggreſſo adfueris prædam largita.

[c] Mss. aliquot. *trementi.* ſc. præ pondere prædæ.

[d] In morem triumphi á venatione rediens prædâ onuſta: ſed & venatores Idib. Aug. ſolenniter feriati ſpicatas faces accenſas in nemora Dianæ ſacra ferebant caneſque inſulis ornatos cum ceteris inſtrumentis venatoriis Deæ ſiſtebant.

[e] Faventis ſignum agnoſcit canum vocem.

[f] Per iter mage compendioſum.

PHAEDRA. NVTRIX.

Phædra amore Hippolyti ardere ſe fatetur apud nutricem fruſtra eam à tam nefando amore dehortantem.

[g] O Magna vaſti Creta dominatrix freti,
Cujus per omne littus innumeræ rates
Tenuere pontum, [h] quidquid Aſſyriâ tenus
Tellure Nereus pervium roſtris ſecat;
Cur me in [k] penates [i] obſidem [k] inviſos datam,
[l] Hoſtique nuptam degere ætatem in malis
Lacrymiſque cogis? profugus en conjux abeſt,

---

[g] O patria mea Creta inſula ad dominatum Græciæ ſita. Nam & Minos ſibi vicinas inſulas & maximam Græciæ partem ſubdidit.

[h] Heinſius legit. *Quiſquis Aſſyriâ tenus Tellure Nerea pervium roſtris ſecat*. ait Lipſii atque aliorum non levis cenſor ſe non capere quid ſecet Nereus qui & ipſe navium roſtris ſecatur. ſed & rectè dici poteſt *ſecat* de mari Mediterran. Herc. Fu. v. 233. h.e quâ patet mare navibus pervium ad Aſſyriam uſque.

[i] Neque enim filiarum raptum ulciſcebatur Minos. inf. v. 244.

[k] Eorum qui fratrem meum Androgeon interfecerunt.

[l] Theſeo qui Athenienſis Minotaurum occidit, ſororem deſeruit, meque adeò.

Præſtatque nuptæ,[m] *quam ſolet, Theſeus fidem.*
Fortis per altas[n] *invii retro lacus*
Vadit tenebras[o] *miles audacis proci;*
Solio ut revulſam regis inferni abſtrahat,
Pergit[p] *furoris ſocius. haud*[q] *illum timor,*
Pudorque tenuit. ſtupra & illicitos toros
Acheronte in imo quærit Hippolyti pater.
Sed major alius incubat mœſtæ dolor.
Non me quies nocturna, non altus ſopor
Solvêre curis: alitur & creſcit malum,
Et ardet intus; qualis[a] *Ætnæo vapor*
Exundat antro.[b] *Palladis telæ vacant,*
Et inter ipſas penſa labuntur manus.
Non colere donis templa[c] *votivis libet;*
Non inter aras,[d] *Atthidum miſſam choris,*
Jactare tacitis[e] *conſcias ſacris faces;*
Nec adire caſtis precibus aut ritu pio
Adjudicatæ[f] *præſidem terræ deam.*
[g] *Juvat excitatas conſequi curſu feras,*
Et rigida molli[h] *gæſa jaculari manu.*
Quo tendis, anime? quid furens ſaltus amas?
[i] *Fatale miſeræ matris agnoſco malum.*
Peccare noſter novit in ſylvis amor.
Genitrix, tui me miſeret. infando malo
Correpta, pecoris efferi ſævum ducem
Audax amaſti. torvus impatiens jugi,
Adulter ille, ductor indomiti gregis.
Sed amabat[k] *aliquid: quis meas miſeræ deus,*
Aut quis juvare[l] *Dædalus flammas queat?*
Non, ſi ille remeet arte[m] *Mopſopiâ potens*
[n] *Qui noſtra cæcâ monſtra concluſit domo,*
Promittat ullam caſibus noſtris opem.

[m] Helenæ, Hippolyte ceu Antiopæ, Melibœæ, Ariadnæ.

[n] Stygis irremeabilis.

[o] Secutus Piritheum. Herc. Fu. 805.

[p] Inſani amoris.

[q] Hinc & ſibi illiciti amoris licentiam captat non ſedatæ libidinis mulier.

[a] Herc. Fu. v. 105

[b] A Pallade inventæ artes textoriæ & lanificæ, id eſt, non nere non texere juvat. πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνειν.

[c] Pro mariti reditu.

[d] Matronarum Atticarum. vid. Herc. Fu. v. 300. & 844. & 1163.

[e] *Pathos*, facibus ſenſum dat tanquam myſticis.

[f] Minervam cui Deorum judicio & populi ſuffragio adjudicatum præſidium & nomen Athenarum, cum olivam pacis ſymbolum eduxiſſet, donum præſtantius Neptuni bellatore equo. vid. Herc. Fu 912.

[g] Me Hippolyti comitem.

[h] Tela Romanis uſurpata ab Hiſpanis, *ut alii*, à Gallis *Virg.* Gæſa Alpina.

[i] Mater enim Paſiphae taurum in ſylvis paſcentem, ego Hippolytum venatorem ſylvis gaudentem amo.

[k] *Vaccam quam in magno ſequitur grege* unde ſpes aliqua matri fruendi amoris; mihi autem nulla: Hippolytus enim ἀναίσθητος nihil amat.

[l] Ingenioſus artifex, qui amati tauri copiam fecit matri meæ, ligneæ vaccæ incluſæ.

[m] Atticâ, à Mopſo rege, *vel* Mopſopiâ Oceani filia. h. e. arte Dædali Athenienſis.

[n] Qui concluſit Minotaurum matre mea natum in Labyrintho.

[o] *Stirpem peroſa Solis inviſi Venus,*
Per nos catenas vindicat Martis ſui,
Suaſque probris omne Phœbeum genus
Onerat nefandis. nulla [a] *Minois levi*
Defuncta amore eſt. jungitur ſemper nefas.
NVT. *Theſeia conjux,* [b] *clara progenies Iovis,*
Nefanda caſto pectore exturba ocyus:
Extingue flammas; neve te diræ ſpei
Præbe obſequentem. quiſquis in primo obſtitit
Repulitque amorem, tutus ac victor fuit.
[c] Qui blandiendo dulce nutrivit malum,
Serò recuſat ferre, quod ſubiit, jugum.
[d] *Nec me fugit, quàm durus, & veri inſolens,*
Ad recta flecti regius nolit tumor.
PH. [e] *Quemcumque dederit exitum caſus, feram:*
Fortem facit vicina libertas ſenem.
NV. Obſtare primum eſt velle, nec labi viâ:
Pudor eſt ſecundus, noſſe peccandi modum.
Quò miſera pergis? quid domum infamem gravas,
Superaſque matrem? [f] *majus eſt monſtro nefas.*
Nam monſtra [g] fato, moribus ſcelera imputes.
Si, quòd maritus ſupera non cernit loca,
Tutum eſſe facinus credis, & vacuum metu;
Erras. [h] *teneri crede* [i] *Lethæo abditum*
Theſea profundo; ferre perpetuam [i] *Stygem.*
Quid ille, [k] *lato maria qui regno premit,*
[l] *Populiſq; reddit jura* [l] *centenis pater,*
Latere tantum facinus occultum ſinet?
Sagax parentum eſt cura. *credamus tamen*
Aſtu doloque tegere nos tantum nefas:
Quid [a] *ille rebus lumen infundens ſuum*
Matris parens? quid [b] *ille, qui mundum quatit,*

[o] Venus odio & vindictâ noſtram proſequitur familiam (Paſiphaë enim filia Solis) cujus adulterium cum Marte detexit Sol detulitque ad Vulcanum, qui ipſos ferreis reticulis irretitos Diis deridendos exhibuit.

[a] Patronymicum fœminæ è familia Minois.

[b] Filia Minois qui Iove ſatus.

[c] Vitare enim plagas facilius quam retibus ſe expedire aut Validos Veneris perrumpere nodos.

[d] Novi ego regum & nobilium ſuperbum ingenium, quàm non libenter verum audiant aut ad rectum flecti velint. verſ. 574. Octav.

[e] Quidam continuant nutricis orationem quæ jam vetula liberiùs reginam moneat ſenectute ſuâ freta. *alii* Phædræ duos hoſce verſus tribuunt, ſed poſteriorem legunt *Sortem facit vicina libertas levem.* quæ vel amoris fruitio vel mors deſtinata.

---

[f] Inceſtus hic amor tuus major eſt belluino illo matris tuæ, unde Minotaurus. [g] Stoïcè. nam Peripatetici monſtra peccato naturæ tribuunt. [h] Puta Theſeum non rediturum ab inferis; quid Minos pater tuus? [i] Infern. vide Herc. Fu. v. 291. 679. 711. [k] Sup. v. 85. [l] Cretæ quæ C. habet urbes. [a] Sol avus tuus maternus, [b] Iupiter avus paternus.

Vibrans coruſcâ fulmen [c] *Ætneum manu*
Sator deorum? credis hoc poſſe effici
Inter [d] *videntes omnia ut lateas* ab *avos?*
[e] *Sed ut ſecundus numinum abſcondat favor*
Coitus nefandos, utque contingat ſtupro
Negata magnis ſceleribus ſemper fides:
Quid pœna præſens, conſciæ mentis pavor;
Animuſque culpa plenus, & ſemet timens?
Scelus [f] aliqua [g] tutum, nulla ſecurum tulit.
Compeſce amoris impii flammas, precor,
Nefaſque, quod non ulla tellus barbara
Commiſit unquam, non [h] *vagus campis Geta,*
Nec inhoſpitalis [i] *Taurus, aut* [h] *ſparſus Scythes.*
Expelle facinus mente caſtificâ horridum;
Memorque [k] *matris, metue concubitus novos.*
Miſcere thalamos patris & gnati apparas,
Uteroque [l] *prolem capere confuſam impio?*
[m] *Perge, & nefandis verte naturam* [n] *ignibus.*
Cur monſtra ceſſant? [o] *aula cur fratris vacat?*
[p] *Prodigia toties orbis inſueta audiet,*
Natura toties legibus cedet ſuis,
Quoties amabit Creſſa PH. [q] *quæ memoras ſcio,*
Vera eſſe, nutrix: ſed [r] furor cogit ſequi
Pejora, vadit animus in præceps ſciens,
Remeatque, fruſtra ſana conſilia appetens.
[ſ] *Sic cum gravatam navita adverſâ ratem*
Propellit undâ, cedit in vanum labor,
Et victa prono puppis aufertur vado.
Quod ratio poſcit, vincit ac regnat [r] furor,
Potenſque totâ mente dominatur Deus.
Hic [a] *Volucer omni regnat in terrâ potens,*
[b] *Ipſumque flammis torret indomitis Jovem.*
[c] *Gradivus iſtas belliger ſenſit faces;*

---

[c] Quod in Aetna fabricant Cyclopes Vulcani miniſtri.

[d] Phœbum cuncta luſtrantem, Iovem omnia implentem.

[e] Verùm puta nefas hoc tuum poſſe latere Deos conniventes, &c. quid conſcientia tua? annon illa occulto flagello & ſurdo verbere te excarnificabit?

[f] Mulier aut mens.

[g] Ab externa pœna aliqua, nulla abſque interna anxietate. *Nocens habuit aliquando latendi fortunam, nunquam fiduciam.*

[h] Pop. Scythiæ Europeæ. vid. Thyeſt. 369. & Herc. Fu. 533.

[i] Nec Tauri Aſiæ montis incolæ.

[k] Sup. ver. 112.

[l] Qualem mater concepit ex Minoe & tauro.

[m] Epitrope, conceſſio Ironica.

[n] Amoribus.

[o] Ex te alterum monſtrum ſuppleat Labyrinthum locum Minotauri, tui è matre fratris quem Theſeus ſuſtulit.

[p] Toties generabuntur monſtra quoties mulier Cretenſis (Maximè Minois) ambit.

[q] *Video meliora proboque, Deteriora ſequor*, affectibus rationi reluctantibus *Dum premitur ratione animus vincique laborat.*

[r] Inſanus amor.

[ſ] *Non aliter quam qui adverſo vix flumine lembum Remigiis ſubigit*, &c.

[a] Cupido amoris Deus alatus.

[b] Vide Chorum ſequentem.

[c] Mars. vide Herc. Oet. 1312.

[d] Opifex [e] triſulci fulminis ſenſit Deus;
Et qui furentes ſemper Ætnæis jugis
Verſat caminos, [f] igne tam parvo calet.
[g] Ipſumque Phœbum, tela qui nervo regit,
Figit ſagitta [h] certior miſſa puer:
Volitatque cœlo pariter & terræ gravis.
NVT. *Deum eſſe amorem, [i] turpiter vitio favens*
Finxit libido: quóque liberior foret,
Titulum furori numinis falſi addidit.
Natum per omnes ſcilicet terras vagum
[k] Erycina mittit. ille per cœlum volans
Proterva tenerâ tela molitur manu;
[l] Regnumq; tantum minimus in ſuperis habet.
[m] Vana iſta demens animus adſcivit ſibi,
Veneriſque numen finxit, atque arcus Dei.
Quiſquis ſecundis rebus exultat nimis,
Fluitque luxu, ſemper [n] inſolita appetens;
[o] Hunc illa magnæ dira fortunæ comes
Subit libido: non placent ſuetæ dapes,
Non tecta ſani moris, aut vilis cibus.
[p] Cur in penates rariùs tenues ſubit
Hæc delicatas eligens peſtis domos?
Cur ſancta parvis habitat in tectis Venus,
Mediumque ſanos vulgus affectus tenet,
Et ſe coercent [q] modica? contrà divites,
Regnóque fulti, plura, quàm fas eſt, petunt?
Quod non poteſt, vult poſſe, qui nimium poteſt.
Quid deceat alto prȩditam ſolio [a] vide.
Metue ac verere ſceptra remeantis viri.
PH. *Amoris in me maximum regnum fero,*
Rediturque nullos metuo. [b] non unquam amplius
Convexa tetigit ſupera, qui merſus ſemel
Adiit ſilentem nocte perpetuâ domum.
NV. *Ne crede. Ditis cluſerit regnum licèt,*
[c] Caniſque diras Stygius obſervet fores:
Solus negatas invenit Theſeus vias.
PH. *Veniam ille amori forſitan noſtro dabit.*

NV. *Im-*

[d] Vulcanus, ſup. v. 155.

[e] Thyeſt. v. 1086. Herc. Oet. 1[illegible].

[f] Unâ Cupidiniâ faculâ.

[g] *Emph.* ἑκηβόλον.

[h] *Noſtrâ tamen una ſagitta certior, &c.* Phœbus apud Ovid.

[i] 4. noſtri, aliique *turpis & vitio* favens, Et, *turpe ſervitio favens.*

[k] Venus ab Eryce Siciliæ monte ubi colitur.

[l] *Regnat, & in ſuperos jus habet ille Deos.*

[m] In prætextum & defenſionem culpæ. vid. Octau. v. 548.

[n] Non aſſueta, id eſt, novitatem daplum & amorum.

[o] Ex copia & affluentia ad faſtidium uſque Venus & luxus in cibis ac ædificiis, ἐν πλησμονῇ τοι Κύπρις.—

[p] — ἐν πεινῶσι δ᾽ οὔ. *Caſta pudicitiam ſervat domus.*

[q] Mediocris, mediæ ſortis homines.

[a] Al. *vides.*

[b] Non patet reditus ad ſuperas auras ei qui ad inferos deſcenderit.

[c] Cerberus.

NV. *Immitis etiam conjugi caſtæ fuit:*
Experta ſævam eſt barbara [d] *Antiope manum.*
Sed poſſe flecti conjugem iratum puta:
Quis [e] *hujus animum flectet intractabilem?*
Exoſus omne fœminę nomen fugit;
Immitis annos [f] *cœlibi vitæ dicat;*
Connubia vitat; [g] *genus Amazonium ſcias.*
PH. *Hunc in nivoſi collis* [h] *hærentem jugis,*
Et aſpera agili ſaxa calcantem pede,
Sequi per alta nemora, per montes, placet.
NV. [i] *Reſiſtet ille, ſeque mulcendum dabit,*
Caſtoſque ritus Venere non caſtâ exuet?
[a] *Tibi ponet odium, cujus odio forſitan*
Perſequitur omnes. PH. *precibus haud vinci poteſt?*
NV. *Ferus eſt.* PH. amore didicimus vinci feros.
NV. *Fugiet.* PH. *per ipſa maria, ſi fugiat, ſequar.*
NV. [b] *Patris memento.* PH. *meminimus* [c] *matris ſimul.*
NV. [d] *Genus omne profugit.* PH. [e] *pellicis careo metu.*
NV. *Aderit maritus.* PH. [f] *nempe Pirithoi comes.*
NV. *Aderitq; genitor.* PH. [g] *mitis Ariadnæ pater.*
NV. *Per has ſenectę* [h] *ſplendidas ſupplex comas,*
Feſſumque curis pectus, & cara ubera
Precor, furorem ſiſte, teque ipſam adjuva,
Pars ſanitatis, velle ſanari, fuit.
PH. *Non omnis animo ceſſit ingenuo* [i] *pudor.*
Paremus, altrix: [k] *qui regi non vult, amor*
Vincatur. haud te, fama, maculari ſinam.
Hæc ſola ratio eſt, [l] *unicum effugium mali:*
[m] *Virum ſequamur. morte prævertam nefas.*
NV. *Moderare, alumna, mentis effrenæ impetus;*
Animos coerce. dignam ob hoc vitâ reor,
Quod eſſe temet autumas dignam nece.
PH. *Decreta mors eſt: quæritur fati genus:*
Laqueone vitam finiam, an ferro incubem:

[d] Antiopæ Amazoni (ut *alii* Hippolytæ) matri Hippolyti propter jurgium mortem intulit, multo minus ſibi impudicę parcet. infr. v. 395.

[e] Hippolyti.

[f] Conjugii experti, à κοίλης ex κοίτη & λείπεσθαι.

[g] Ut enim Amazones viros averſantur, ita hic fœminas.

[h] Venandi ſtudio.

[i] Al. *Se ſiſtet ille.*

[a] Lege interrogatoriè, vel Iron. In tuam gratiam proculdubio deponet odium, cujus ſuperinductæ novercæ veluti matris ſuæ necis cauſæ ratione fortaſſis & alias omnes execratur mulieres.

[b] Maris domini, ſup. ver. 48. ſi per maria ſequaris, & juſti ſcelerum vindicis, ut in Scylla Niſi filia.

[c] Quæ nefario amore peccavit.

[d] Fœminas omnes averſatur.

[e] Non itaque de pellice ſolicita ero.

[f] Adulteri, atque hîc in me facilior futurus eſt.

[g] Filium amatorem inſectatam non ultus.

[h] Canas. Herc. Oet. 925.

[i] Emendari volens. [k] Qui flecti non vult amor, frangatur. [l] Primum enim amoris remedium fames, ſecundum tempus, tertium reſtis, inquit Crates. [m] Qui apud inferos eſt, mortem ſc. mihi inferendo.

An miſſa præceps [n] *arce Palladia cadam.*
[o] *Prô, caſtitatis vindicem armemus manum.*
NV. *Sic te ſenectus noſtra præcipiti ſinat*
Perire leto? ſiſte furibundum impetum.
PH. [p] *Haud facilè quiſquam ad vitam revocari poteſt,*
Prohibere ratio nulla periturum poteſt,
Vbi quis mori conſtituit, & debet mori.
NV. *Solamen annis unicum feſſis, hera,*
[a] *Si tam protervus incubat menti furor,*
Contemne famam. [b] fama vix vero favet,
Pejus merenti melior, & pejor bono.
Tentemus animum triſtem & intractabilem.
Meus iſte labor eſt, aggredi juvenem ferum,
Mentemque ſævam flectere immitis viri.

[n] Aeropoli, arce Athenienſi quæ Palladi arcium præſidi ſacra.

[o] Proh pudor! violatam caſtitatem morte prævertamus. Lipſius emendat *Pro caſtitate*. Heinſius *Procacitatis*. τ' ἀσελγείας.

[p] Et hic verſus ægrè admitti poteſt.

[a] Victa anus ſe ad lenoniam convertit, ut alumnæ vitæ parcat.

[b] Sæpius enim *ficti pravique tenax*.

CHORVS.

Omnia amori cedere, homines omnis loci, ætatis, conditionis, ipſos Deos ſuperos ac inferos, quin & bruta animalia terreſtria, aquatilia, aërea.

[*] *Diva* [c] *non miti generata ponto,*
Quam vocat matrem [d] *geminus Cupido;*
[e] *Impotens flammis ſimul & ſagittis,*
Iſte laſcivus puer ac renidens
Tela quàm certo moderatur arcu!
Labitur totas furor in medullas,
Igne furtivo [f] *populante venas.*
Non habet latam data plaga frontem,
Sed vorat tectas penitus medullas.
Nulla pax iſti puero. per orbem
Spargit effuſas agilis ſagittas.
[g] *Quæque naſcentem videt ora ſolem,*
[h] *Quæque ad occaſus jacet ora ſeros,*
Si qua ferventi ſubjecta Cancro eſt,
Si qua [i] *majoris glacialis Vrſæ*

[*] *Omnia vincit amor.*

[c] Venus nata è ſpumâ maris, orta ex teſticulis Cœli à Saturno exectis & in mare projectis unde ἀφροδίτη ab ἀφρὸς ob ſimilitudinem ſeminis *vel*, propter humoris ſibi vim animalem & fœcundam.

[d] ἵμερος & ἀντέρως. hic divinus, ille vulgaris mortaliſque amor.

[e] Valdè potens, *vel* non temperans.

[f] Conſumente.

---

[g] Qui ad ortum, occaſum, meridiem, ſeptentrionem, vide Herc. Fur. ver. 37. 129, 884. & 538.
[h] Al. *Quæque ad Heſperias jacet ora metas.* [i] Al. *Parrhaſiæ gla.*

Semper errantes patitur colonos,
Novit hos æſtus. juvenum feroces
Concitat flammas: ſenibuſque feſſis
Rurſus extinctos revocat calores.
Virginum [a] *ignoto ferit igne pectus:*
Et jubet cœlo ſuperos relicto
[b] *Vultibus falſis habitare terras.*
Theſſali [c] *Phœbus pecoris magiſter*
Egit armentum, poſitoq; plectro
[d] *Impari tauros calamo vocavit.*
Induit formas quoties [e] *minores,*
Ipſe qui cœlum nebulaſque ducit?
[f] *Candidas ales modò movit alas,*
[g] *Dulcior vocem moriente cygno.*
[h] *Fronte nunc torvâ petulans juvencus*
Virginum [i] *ſtravit ſua terga ludo,*
Perque [k] *fraternos* [l] *nova regna* [k] *fluctus,*
Ungulâ lentos imitante remos,
Pectore adverſo domuit profundum;
Pro ſuâ victor timidus [m] *rapinâ.*
Arſit [n] *obſcuri dea clara mundi*
Nocte deſertâ, nitidoſque fratri
Tradidit currus aliter regendos.
Ille nocturnas agitare [o] *bigas*
Diſcit, & [p] *gyro breviore flecti.*
Nec ſuum tempus tenuere noctes,
Et dies tardo remeavit ortu,
Dum [q] *tremunt axes* [q] *graviore curru.*
[r] *Natus Alcmenâ poſuit pharetram,*
Et minax vaſti ſpolium leonis;
Paſſus aptari digitis [ſ] *ſmaragdos,*
[a] *Et dari legem rudibus capillis.*

---

a Novo, quem prius non ſenſerunt.
b Aſſumptis aliis imaginibus.
c Apollo divinitate à Iove exutus propter interfectos Cyclopas, *vel* quod alii ferunt & hic innuit Poeta, ut filiam regis frui poſſet per novem annos Admeti regis Theſſaliæ armenta pavit.
d Diſparibus compactâ calamis fiſtulâ.
e Etiam vilium animalium.
f Iupiter ſpecie Cygni adivit Ledam uxorem Tyndari regis Laconiæ.
g Cygnos tamen cum voluptate & cantu mori negant ſanioris judicii authores.
h Iupiter in taurum mutatus Europam filiam Agenoris è Phœnicia in Cretam transfretavit.
i Tangenda & aſcendenda præbuit.
k Neptuno imperatum mare.
l Ceu Jovem reſpicias ceu taurum; utrique *nova*. Noſtri tamen Mss. aliique unâ voce, *mala*. m Europâ quam rapuit; ne mergeretur. n Luna nocti præfecta, dum amaſio ſuo Endymioni in montibus Aſelenis Latmiiſque ſaxis in Caria conſopito vacat, Soli currus ſuos regendos tradit, *& hoc propter Luna cottum fingitur*. o Lunæ, ipſe Sol quadrigis aſſuetus. p Circulo terræ propiori. *Thyeſt.* verſ. 838. q Mutato auriga Sole ſc. majori lumine. r Vid. Herc. Fu. verſ. 465. ſ Annulos in quibus ſmaragdi. a Incomptos capillos concinnari & reticulo implicari.

[b] Crura diſtincto religavit auro:
Luteo plantas cohibente ſocco:
Et manu, clavam modò quâ gerebat,
Fila deduxit [c] properante fuſo.
Vidit [d] Perſes, ditiſque ferax
Lydia regni, dejecta feri
Terga leonis; humeriſque, [e] quibus
Sederat alti regia cœli,
Tenuem Tyrio ſtamine pallam.
[f] Sacer eſt ignis, (credite [g] læſis)
Nimiumque potens. quà [h] terra [h] ſalo
Cingitur alto, quàque [h] æthereo
Candida [h] mundo ſidera currunt;
Hæc regna tenet puer immitis:
Spicula cujus ſentit in imis
Cærulus undis grex [i] Nereidum,
Flammamque nequit relevare mari.
[k] Ignes ſentit genus aligerum.
Venere inſtincti quàm magna gerunt
Grege pro toto bella juvenci!
Si [l] conjugio timuere ſuo,
Poſcunt [m] timidi prœlia cervi;
Et mugitu dant concepti
Signa furoris. tunc [n] virgatas
[o] India tigres [o] decolor horret.
Tunc vulnificos acuit dentes
Aper, & toto eſt ſpumeus ore.
[p] Pœni quatiunt colla leones,
Cùm movit amor. tum ſylva gemit
[a] Murmure ſævo. amat inſani
[b] Bellua ponti, [c] Lucæque boves.
[d] Vindicat omnes Natura ſibi.
Nihil immune eſt. odiumque perit,
Cùm juſſit amor: veteres cedunt

[b] Suras altè vinxit cothurnis auro diſtinctis.

[c] Celeriter agitato.

[d] Alii leg. *Perſis.*

[e] Herc. Fu. v. 68.

[f] Ignis amoris eſt ſacer. *vel* execrandus.

[g] Ejus vim expertis.

[h] In mari, terra, cœlo.

[i] Nympharum maris quæ Nerei & Doridis filiæ.

[k] *Omne adeo genus in terris hominumque ferarumque*
Et genus æquoreum, pecudes, pictæque volucres
In furias ignemque ruunt,
Amor omnibus idem.

[l] Cervæ conſorti fœminæ ſuæ.

[m] Alias timidi, hîc feroces.

[n] Variegatas, maculoſas.

[o] Indi nigri, fuſci, nigredinem coloris privationem ponunt Poëtæ, vide Herc. Fu. 861.

[p] Libyci, ſup. v. 59. pœni propriè ſunt Carthaginenſes Phœnicibus oriundi, qui Didone duce Africam è Phœniciâ advenerunt.

[a] Ferarum in ſylva degentium. [b] Cetus, balæna. [c] Elephantes, quòd in Lucanis Pyrrhi bello primùm viſos Elephantos voce notâ & obviâ boves appellârunt Romani: ut & Leones dixerunt [illegible]. [d] Sup. verſ. 337.

Ignibus iræ. quid plura canam?
Vicit [c] *ſævas cura novercas.*
[f] *Altrix profare, quid feras? quonam in loco eſt?*

e Emphaticè. diras, injuſtas, terribiles, ſævas vincit tamen cura, id eſt, amor, Effect. ut & hîc Phœdram. Al. *Vincit ſævas cura nov.* f Verſum hunc aliò transferunt nonnulli. alii hinc ſeq. actum auſpicati Phœdræ tribuunt. Cæterùm hîc rectiſsimè collocatur, ſub fine enim Chorus cum apud Græcos, tùm in his Tragicis ſæpè mutat jambo cantum, ubi ad alias perſonas ſermonem convertit.

ACTVS SECVNDVS.

NVTRIX. PHÆDRA.

Amoris morbum, impatientiam & æſtum conqueritur nutrix, mox ipſa prodit Phędra mutatis veſtibus in cinctum Amazonis ceu venatricis, ut Hippolyto placeat.

Spes nulla tantum poſſe leniri malum;
Finiſque flammis nullus inſanis erit:
Torretur æſtu tacito, & incluſus quoque,
Quamvis tegatur, proditur vultu furor.
Erumpit oculis [g] *ignis,* [h] *& lapſæ genæ*
Lucem recuſant. nil idem dubiæ placet;
Artuſque variè jactat incertus [i] *dolor.*
Nunc ut ſoluto labitur moriens gradu,
Et vix labante ſuſtinet collo caput:
[k] *Nunc ſe quieti reddit; & ſomni immemor*
Noctem querelis ducit; [l] *attolli jubet,*
Iterumque [l] *poni corpus; & ſolvi comas;*
Rurſuſque [m] *fingi. ſemper impatiens ſui*
Mutatur habitus. nulla jam [n] *Cereris ſubit*
Cura, aut ſalutis. vadit incerto pede,
Jam viribus defecta. non idem vigor,
Non ora tingens nitida purpureus rubor.
[a] Populatur artus cura: *jam greſſus tremunt;*
Tenerque nitidi corporis cecidit decor.
Et, [b] *qui tenebant ſigna Phœbeę facis,*
Oculi, nihil gentile nec patrium micant.
Lacrymę cadunt per ora, & aſſiduo genæ
Rore irrigantur: qualiter Tauri jugis

g Ardentis concupiſcentiæ ſcintillæ quæ & in iratis elucent.
h Noſtri duo ut & alii, *Laſſæ.*
i Amor, quem & ſupra furorem, curam, inſaniam dixit.
k Alii, *Nec ſe quieti.*
l In lecto.
m Componi.
n Cibi.

a Conſumit, diſtruit.
b Qui fulgore & radiis eam ſole ortam indicabant, amiſerunt jam generis ſui proprium ſplendorem.

Tepido madeſcunt imbre perfuſæ nives.
Sed, en, pateſcunt regiæ faſtigia.
Reclinis ipſa ſedis auratæ toro,
Solitos amictus mente non ſanâ abnuit.
PH. Removete, famulæ, purpurâ atque auro illitas
Veſtes; procul ſit [c] muricis Tyrii rubor,
[d] Quæ fila ramis ultimi Seres legunt.
Brevis [e] expeditos zona conſtringat ſinus,
Cervix monili vacua; [f] nec niveus lapis
Deducat aures, Indici donum maris.
[g] Odore crinis ſparſus Aſſyrio vacet.
Sic temerè jactæ colla perfundant comæ
Humeroſque ſummos; curſibus motæ citis
[h] Ventos ſequantur: læva ſe pharetræ dabit;
[i] Haſtile vibret dextra Theſſalicum manus.
Talis ſeveri [k] mater Hippolyti fuit.
Qualis, relictis frigidi ponti plagis,
Egit [l] catervas, Atticum pulſans ſolum,
Aut Tanais, aut Mæotis, & [m] nodo comas
Coegit emiſitque, [n] lunatâ latus
Protecta peltâ; talis in ſylvas ferar.
NVT. Sepone queſtus: non levat miſeros dolor,
Regina. PHæ. ſævis ecquis eſt flammis modus?
[o] Agreſte placa virginis numen deæ.

[c] Purpura è muricis ſucco. vide Thyeſt. 354.

[d] Thyeſt. 378.

[e] Breves, ſuccinctos & à latere apertos, quo ad curſum expeditior ſiem.

[f] Nec aures onerent elenchi, & appenſæ margaritæ quæ naſcuntur conchiliis in mari Indico.

[g] Nardo ſeu amomo.

[h] Ventis diffluant.

[i] Sariſſam, venabulum.

[k] Antiope, ut alii Hippolyte Amazonum Regina Boſphorum Thracium gelu conſtrictum trajecit, copiiſque ſuis Græciam aggreſſa in Atticâ tandem devicta eſt à Theſeo cui nupta Hippolytum peperit.

[l] Amazonum, quæ ad Tanaim fluvium Scythiæ & Mæotin paludem accolunt.

[m] In nodum collegit, & à tergo demiſit.

[n] Scuto brevi mediam Lunam referente. v. *Med.* 214.

[o] Ἀγροτέραν Ἄρτεμιν venationum Deam. ſibi itaque patrium numen, ut cui Creta propter copioſum venatum ſacra. *vel* ab Agre loco trans Ilyſſum ubi Dianæ venatricis ædes. *vel* in gratiam Hippolyti ejus comitis placandum, ne obſtet, non, ut faveat, Quid enim Deæ ſemper virgini cum nuptiis & amoribus? amantes tamen fœminæ Lunæ vota concipiebant, ut Soli viri. ita Simætha apud Theocr. ἀλλὰ σελάνα φαῖνε καλόν.

NVTRIX.

[b] Regina nemorum, ſola quæ montes colis,
Et una [c] ſolis montibus coleris Dea,

[b] *Vota hæc concipit nutrix Phædræ nomine & hortatu:* quæ exit locumque dat novæ ſcenæ quam diſtinxi, neque citra auctoritatem Mss. noſtrorum.

[c] Deſertis.

Converte triſtes [d] *ominum in melius* [d] *minas,*
O magna ſylvas inter & lucos Dea,
Clarumque cœli ſidus, & noctis decus,
Cujus relucet mundus [e] *alternâ face,*
[f] *Hecate* [g] *triformis; en ades cœptis favens.*
Animum rigentem triſtis Hippolyti doma.
Amare diſcat, mutuos ignes ferat,
Det facilis aures, mitiga pectus ferum;
Innecte mentem: torvus, averſus, ferox,
In jura Veneris redeat: huc vires tuas
Intende. [h] *ſic te lucidi vultus ferant,*
Et nube ruptâ [i] *cornibus puris eas.*
Sic te regentem fræna nocturni ætheris,
Detrahere nunquam [k] *Theſſali cantus queant;*
[l] *Nullusque de te gloriam paſtor ferat.*
Ades invocata. [m] *Jam faves votis, dea.*
Ipſum intuor ſolenne venerantem ſacrum,
Nullo latus comitante. quid dubitas? dedit
Tempus locumque caſus; utendum artibus.
Trepidamus? haud eſt facile mandatum ſcelus
Audere. verùm juſta, [n] *qui reges timet,*
Deponat; omne pellat ex animo [o] *decus.*
Malus eſt miniſter regii imperii pudor.

HIPPOLYTUS. NUTRIX.

Nutrix Hippolyti animum mollire & ad nuptias & delicias urbanas flectere callidè tentat. Ille vitæ cœlibis & ruſticæ (quam urbanæ collatam præfert) inſtitutum immotus tenet.

QVid huc ſeniles feſſa moliris gradus,
O fida nutrix, turbidam frontem gerens,

---

[d] Exitii quod Phædræ imminere ominor.

[e] Cum ſole altern.

[f] Quod centum victimis placaretur ex inſtituto Menelaï. *vel* quòd inhumatos C. annos errare faciat. *alii* à centuplicato frugum fœnore quod à matre acceptum docuit, aut propter plurimas virtutes.

[g] Eſt n. in coelo Luna, in terris Diana, apud inferos Proſerpina, *vel* τρίμορφος & τρικέφαλος à trina facie, cum ſurgit aut deſinit in cornua, cum dividua eſt, cum plena. *vel* Trivia à triplici curſu ſub Zodiaco ſecundum longitudinem, latitudinem, & altitudinem: Triviis etiam præeſſe fertur. referunt alii ad tres decades menſis ἱσταμένου, μεσοῦντος, φθινομένου.

[h] Sic, lucida fulgeas precor, nullam patiaris Eclipſim. Lunam enim deficientem è cœlo carminibus devocari vulgo creditum, infr. ver. 788.

[i] Alinoides enim cornuta apparet, unde Ægyptiis Iſis ex Io, boſque illi ſacra.

[k] Theſſalia incantamentis famoſa.

[l] Quemadmodum Eudymion, ſup. verſ. 308.

[m] *Hæc enim dicenti ſupervenit Hippolytus agreſti Dianæ operaturus.*

[n] Qui principibus morem gerere vult, uti ego Phædræ.

[o] Honeſti rationem.

Et mœſta vultus? ſoſpes eſt certè parens,
Soſpeſque Phædra, [p] *ſtirpis & geminæ jugum.*
NV. *Metus remitte: proſpero regnum in ſtatu eſt,*
Domuſque florens ſorte felici viget.
Sed tu beatis mitior rebus veni:
Namque anxiam me cura ſollicitat tui;
Quòd te [a] *ipſe pœnis gravibus infeſtus* [b] *gravas.*
[c] Quem fata cogunt, ille cum veniâ eſt miſer:
At ſi quis ultrò ſe malis offert volens,
Seque ipſe torquet, perdere eſt dignus bona
Queis neſcit uti. *potiùs annorum memor,*
Mentem relaxa; [d] *motibus feſtis facem*
Attolle; [e] *curas Bacchus exoneret graves.*
Ætate fruere: mobili curſu fugit.
Nunc facile pectus, grata nunc juveni Venus.
Exultet animus. [f] *cur toro viduo jaces?*
Triſtem juventam [g] *ſolve: nunc luxus rape;*
Effunde habenas; [h] *optimos vitæ dies*
Effluere prohibe. propria deſcripſit Deus
Officia, & ævum per ſuos ducit gradus.
Lætitia juvenem, frons decet triſtis ſenem.
Quid te coërces, & necas rectam indolem?
Seges illa magnum fœnus agricolæ dabit,
Quæcunque lætis tenera luxuriat ſatis:
Arborque celſo vertice evincit nemus,
Quam non maligna cædit aut reſecat manus.
Ingenia meliùs [a] recta ſe in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.
Truculentus, & ſylveſter, & [b] *vitæ inſcius,*
Triſtem juventam Venere deſertâ colis.
Hoc eſſe munus credis indictum viris,
Vt dura tolerent? curſibus domitent equos,
Et ſæva bella Marte ſanguineo gerant?
Providit ille maximus mundi parens,
Cùm tam rapaces cerneret fati minas;
Vt damna ſemper ſobole repararet novâ.
Excedat, agedum, rebus humanis [c] *Venus,*

[p] Demophoon & Antigonus germani mei, quos peperit Theſeo Phœdra. *vel* ego & illi utriuſque matrimonii liberi.

[a] Sponte tuâ, ultro, ſed & hunc verſum ut nothum rejicit. Ioſ. Scal. malè enim pœnas pro laboribus dici.

[b] Mss. noſtri duo, *domas*. quod placet ne concurrant *gravibus gravas*.

[c] Qui ad miſerias natus eſt, neque ex iis emergere volet, *hic quidem vivat miſer.* Atque ita legitur in Mss. noſtris.

[d] Choreis. ſed & *noctibus* legitur, quod de Eleuſiniis poteſt intelligi, de quibus vid. quæ ad Her. Fu. v. 100. & 844.

[e] *Diſſipet Evius curas edaces.*

[f] *Solus perpetuâ mœrens carpere juventâ?*

[g] Deliciis, & voluptatibus.

[h] Auroram, ver, florem ætatis.

[a] Non coacta, non depreſſa, quemadmodum tu indolem rectam coerces & enecas, modò verſ. 453.

[b] Vitâ frui neſcius.

[c] Alma omnium genitrix.

Quæ ſupplet ac reſtituit exhauſtum genus;
Orbis jacebit ſquallido turpis ſitu;
Vacuum ſine ullis claſſibus ſtabit mare;
Aleſque cœlo deerit, & ſylvis fera;
[d] *Solis & aër pervius ventis erit.*
Quàm varia leti genera mortalem trahunt,
Carpuntque turbam; pontus & ferrum, & doli!
[e] *Sed fata credas deeſſe; ſic atram Styga*
Jam petimus ultro. cœlibem vitam probet
Sterilis juventus, hoc erit, quidquid vides,
[f] *Vnius ævi turba, & in ſemet ruet.*
Proinde vitæ ſequere naturam ducem:
Vrbem frequenta, civium cœtus cole.
HIP. * *Non alia magis eſt libera, &* [g] *vitio carens,*
Rituſque melius vita quæ [h] *priſcos colat,*
Quam quæ relictis mœnibus ſylvas amat.
Non illum avaræ mentis inflammat furor,
Qui ſe dicavit montium inſontem jugis:
Non aura populi, & vulgus [a] *infidum bonis,*
Non peſtilens invidia, non fragilis favor;
Non ille regno ſervit; aut regno imminens,
Vanos honores ſequitur aut fluxas opes;
Spei metûſque liber. haud illum [b] *niger,*
Edaxque livor dente degeneri petit.
Nec ſcelera populos inter atque urbes ſita
Novit; nec omnes conſcius ſtrepitus pavet.
Haud verba fingit. mille non quærit tegi
Dives [c] *columnis: nec* [c] *trabes multo inſolens*
Suffigit [d] *auro. non cruor largus pias*
Inundat aras; [e] *fruge nec ſparſi ſacra*
[f] *Centena nivei colla* [g] *ſubmittunt boves:*
Sed rure vacuo potitur, & aperto æthere
Innocuus errat. callidas tantum feris
Struxiſſe fraudes novit; & feſſus gravi
Labore, niveo corpus [h] *Iliſſo fovet.*
Nunc ille ripam celeris [i] *Alphei legit:*
Nunc nemoris alti [k] *denſa metatur loca,*

Vbi

[d] Vbi defecerit alitum genus in aëre volitantium.

[e] Fac autem nos hic fatorum caſibus non eſſe obnoxios, tendimus tamen omnes naturæ lege ad finem. *vel*, ſic, i. cœlibem agentes vitam non propagamus humanum genus, adeoq; totū interit.

[f] Vnius ætatis humanæ.

* *Vita ruſticæ & ſimplicis laus.*

[g] Non inſerviens curis, avaritiæ, ambitioni, invidiæ, &c. ut in ſequentibus.

[h] Sanctos primorum hominum mores, & Heroum vitam.

[a] Non meritis præmiis & honore remunerans bonos.

[b] Malus: Herc. Fu. 860.

[c] *Non trabes Hymettiæ Premunt columnas ultimâ recifas Africâ.*

[d] *Non aureum renidet in domo Lacunar.* vide Thyeſt. v. 455.

[e] Molâ ex hordeo & ſale confecta: qua frontem victimæ, focum, & cultros aſpergere moris erat. hinc *immolare*

[f] Hecatombe, centum boum ſacrificium.

[g] Vid. quæ ad v. 672. Thyeſt.

[h] Sup. v. 13.

[i] Vid. Thy. v. 116

[k] Ad tecta ponenda.

Vbi [l] *Lerna puro gelida pellucet vado;*
Sedemque mutat. heic aves querulæ fremunt,
Ramique ventis lene percuſſi tremunt,
Vetereſque fagi. juvat aut amnis vagi
Preſſiſſe ripas, ceſpite aut [m] *nudo* [n] *leves*
Duxiſſe ſomnos; ſive fons largus citas
Diffundit undas, ſive per flores novos
Fugiente dulcis murmurat rivo ſonus.
Excuſſa ſylvis poma compeſcunt famem,
Et fraga parvis vulſa dumetis cibos
Faciles miniſtrant. regios luxus procul
[a] *Eſt impetus fugiſſe.* [b] *ſolicito bibant*
Auro [c] *ſuperbi. quàm juvat* [d] *nudâ manu*
Captaſſe fontem! certior ſomnus premit
Secura duro membra verſantem toro.
Non in receſſu furta & [e] *obſcuro improbus*
Quærit cubili, ſeq; multiplici timens
Domo recondit: æthera ac lucem petit,
Et [f] teſte cœlo vivit. *hoc equidem reor*
Vixiſſe ritu prima [g] *quos miſtos deis*
Profudit ætas. nullus his auri fuit
[h] *Cæcus cupido; nullus in campo* [i] *ſacer*
Diviſit agros arbiter populis [k] *lapis.*
Nondum ſecabant credulæ pontum rates:
Sua quiſque norat maria. non vaſto aggere
Crebraque [l] *turre cinxerant urbes latus.*
Non arma ſæva miles aptabat manu,
Nec torta clauſas fregerat ſaxo gravi
[m] *Baliſta portas.* [n] *juſſa nec dominum pati*
Juncta ferebat terra ſervitium bove.
Sed arva per ſe fœta poſcentes nihil
Pavere gentes: ſylva [o] *nativas opes,*
Et opaca dederant antra nativas domos.
[p] *Rupere fœdus impius lucri furor,*
Et ira præceps: quæque ſuccenſas agit

[l] Fons prope Corinthum gelidus & limpidus. non palus illa in agro Argivo.

[m] Nullâ ſtragulâ aut pulvinari ſuppoſito.

[n] Molles, faciles, quos *ſuadet inire ſuſurrus* foliorum vento agitatorum *vel murmur lene fluentis aquæ.*

[a] Libenter fugio.

[b] Ipſi ſoliciti, vid. Thyeſt. v. 451.

[c] Divites, potentes, reges.

[d] Cotyla.

[e] Multa habenti conclavia & receſſus.

[f] In aperto, ſub dio.

[g] Heroas.

[h] Ab effectu: officii enim ignaros & immemores abducit avaritia.

[i] Quem transferre aut violare nefas. *vel*, ſuper quem quotannis Deo Termino vel Iovi terminali fiebant ſacra ab agrorum dominis inter quos fines dirimebantur.

[k] Terminus

[l] Turritis mœnibus.

[m] Machina lapidum libratoria muros urbium concutiens.

[n] Terra adhuc immunis & libera.

[o] Herbas, fraga, glandes, poma, &c.

[p] Simplicem hanc vitam violavere avaritia, ira, libido, dominandi cupido, violentia, &c.

Libido mentes. venit imperii ſitis
Cruenta: factus præda majori minor;
[a] *Pro jure vires eſſe. tum primùm manu*
Bellare [b] *nudâ: ſaxaque &* [c] *ramos rudes*
Vertêre in arma. non erat gracili levis
Armata ferro [d] *cornus; aut longo latus*
Mucrone cingens enſis; aut [e] *criſtâ caput*
Galeæ comantes. tela faciebat dolor.
Invenit artes bellicus Mavors novas,
Et mille formas mortis. hinc terras cruor
Infecit omnes fuſus, & [f] *rubuit mare.*
Tum ſcelera, dempto fine, per cunctas domos
Iêre: nullum caruit exemplo nefas.
[g] *A fratre frater, dexterâ nati parens*
Cecidit, maritus conjugis ferro jacet,
Perimuntque fœtus impiæ matres ſuos.
Taceo novercas. [h] *mitius nil eſt feris.*
Sed dux malorum fœmina & ſcelerum artifex
Obſedit animos, cujus inceſtæ ſtupris
Fumant tot urbes, bella tot gentes gerunt,
Et verſa ab imo regna tot populos premunt.
Sileantur aliæ: ſola [i] *conjux Ægei*
Medea reddit fœminas dirum genus.
NV. [k] *Cur omnium fit culpa, paucarum ſcelus?*
HIP. [l] *Deteſtor omnes,* [l] *horreo,* [l] *fugio,* [l] *execror.*
[l] *Sit ratio, ſit natura, ſit dirus furor:*
Odiſſe placuit. ignibus junges aquas;
Et amica ratibus ante promittet vada
Incerta [a] *Syrtis;* [b] *ante ab extremo ſinu*
Heſperia [c] *Tethys lucidum attollet diem;*
Et ora damis blanda præbebunt lupi;
Quàm victus animum fœminæ mitem geram.

[a] Ius erat in armis.

[b] Inermi.

[c] Sudes nec eas præuſtas.

[d] *Bona bello Cornus*, haſtis ſc. & jaculis utilis.

[e] Pinnâ, jubâ, caudâ equinâ ſolebant caſſides coronare, ſimilitudine ductâ à gallorum gallinaceorum (qui Martis alites) criſtis: necnon cornibus, ut Pyrrhus Epirotarum rex in hoſtium terrorem: *alii* a forma capitis canini, vulpini, lupini, felini, unde κυνέας, ἀλωπεκέας, λυκέας, γαλέας. Quæ tamen aliis dicuntur quòd ex hiſce pellibus confici ſolitæ galeæ.

[f] Præliis navalibus.

[g] Hæc ut alia multa ab Ovidio poſt Heſiodum.

[h] Neque enim ferarum animos ad bella, cædes, ſcelera inflammant inceſtæ fœminæ, quemadmodum virorum. ſequitur enim; *Sed dux malorum fœmina.*

[i] Quæ patrem Aetam prodidit, fratrem Abſyrtum diſcerpſit, Peliam à ſuis filiabus jugulari fecit, Creontem cum filia Glaucâ *ut alii Creuſâ* medicatis ignibus abſumpſit. liberos ſuos Mormorum ac Pheretem in odium Iaſonis coram patre occîdit, Fugiens autem Athenas Aegeo nupta Medum peperit, in cujus gratiam Theſeo inſidiata eſt. [k] *Parcite paucarum crimen diffundere in omnes.* [l] Auxeſis pathetica. [a] Herc. Fu. v. 322. [b] Orietur prius Sol è mari *Hiſpanico* vid. Her. Fu. 373, & Oct. 335. [c] Herc. Fu. 886.

NV. *Sæpe* [d] *obſtinatis induit frenos amor,*
Et odia mutat. [e] *regna materna aſpice.*
Jlle feroces ſentiunt Veneris jugum,
Teſtaris iſtud unicus genitus puer.
HIP. *Solamen unum* [f] *matris amiſſæ fero,*
Odiſſe quod jam fœminas omnes licet.
NVT. [g] *Ut dura cautes undique intractabilis*
Reſiſtit undis & laceſſentes aquas
Longè remittit; verba ſic ſpernit mea.
Sed Phædra præceps graditur, [h] *impatiens moræ.*
Quò ſe dabit fortuna? quo verget furor?
[i] *Repentè terræ corpus exanimum cadit;*
Et ora morti ſimilis obduxit color.
Attolle vultus, dimove vocis moras:
[i] *Tuus en, alumna, temet Hippolytus tenet.*

d Calcitrones ſæpe ulciſcitur amor non ſecus ac matrem tuam, quam connubium averſatam Theſei tamen imperio ſubjecit, unde tu natus.

e Amazonas quæ utut connubia aſpernentur; quotannis tamen ad ſobolem propagandam viros admittunt.

f Quam amavi unicam, nunc omnes odio habeo.

g *Nec magis incœpto vultum ſermone movetur, quam ſi dura ſilex aut ſtet Marpeſia cautes* h Me non expectans. i *In terram exanimata cadit Phædra, allevans eam nutrix & Hippolytus.*

PHAEDRA. HIPPOLYTVS. NVTRIX.

Iuvenis pudicitiam omni arte oppugnant nec expugnant: ad fraudem itaque confugiunt & calumnias.

Quis [k] *me dolori reddit, atque æſtus graves*
Reponit animo? quàm [l] *bene excideram mihi?*
[m] *Cur dulce munus redditæ lucis fugis?*
Aude anime; tenta; perage [n] *mandatum tuum.*
Intrepida conſtent verba. qui timidè rogat,
Docet negare. *magna pars ſceleris mei*
[a] *Olim peracta eſt: ſerus eſt nobis pudor.*
Amavimus nefanda. [b] *ſi cœpta exequor,*
Forſan jugali crimen abſcondam face.
Honeſta quædam ſcelera ſucceſſus facit.
Age, incipe anime. commodes paulum, precor

k Revocatam ad vitam.

l *Placidè*, ſi amorem: *honeſtè*, ſi caſtitatem reſpicias.

m Viſo tamen propè Hippolyto vivere vult.

n Quod nutrici mandaſti ipſa perage.

a Vbi primùm nefariè amare cœpi.

b Si amori meo reſponderit, forſan erit, ut, non redeunte ab inferis Theſeo, Hippolyto nubam. *ſed interpretes omnes ita exponunt:* quod ſi liberiùs cum Hippolyto egero, Theſei amori hoc tribuent omnes: etiam ſi uterum ferre cœpero, me gravidam ex Theſeo putabunt.

Secretus aures : ſi quis eſt, abeat, comes.
HIP. *En, locus ab omni liber arbitrio vacat.*
PH. *Sed ora cœptis tranſitum verbis negant.*
Vis magna vocem emittit, at major tenet.
c *Vos teſtor omnes cœlites, hoc, quod volo.*
HIP. *Animuſne cupiens aliquid, effari nequit ?*
PH. Curæ leves loquuntur, ingentes ſtupent.
HIP. *Committe curas auribus, mater, meis.*
PH. *Matris ſuperbum eſt nomen, & nimiùm potens:*
Noſtros humilius nomen affectus decet.
Me vel d *ſororem, Hippolyte, vel famulam voca :*
Famulamq; potius. omne ſervitium feram.
Non me, per altas ire ſi jubes nives,
Pigeat gelatis ingredi e *Pindi jugis :*
Non ſi per ignes ire & infeſta agmina,
Cunctèr paratis enſibus pectus dare.
f *Mandata recipe ſceptra ; me famulam accipe.*
Te imperia regere; me decet juſſa exequi.
Muliebre non eſt regna tutari patris.
Tu, qui inventæ flore primævo viges,
Cives paterno fortis imperio rege.
g *Sinu receptam, ſupplicem, ac ſervam tege.*
Miſerere a *viduæ.* HI. *ſummus hoc omen deus,*
Avertat : aderit ſoſpes actutùm parens.
PH. *Regni* b *tenacis dominus, &* c *tacitæ Stygis,*
Nullam relictos fecit d *ad ſuperos viam.*
e *Thalami remittet ille raptorem ſui ?*
f *Niſi fortè amori placidus & Pluto ſedet.*
HIP. *Illum quidem* g *æqui cœlites reducem dabunt.*
Sed, dum tenebit vota in incerto deus,
Pietate caros debitâ fratres colam.
Et te tuebor ; eſſe ne viduam putes :
Ac tibi parentis ipſe ſupplebo locum.
PH. *O ſpes amantum credula ! ô fallax amor!*
h *Satiſne dixit ? precibus admotis agam.*

c *Hæc lectio* Voſ. teſt. om. cœl. h. q. vo. Me nolle *placet Lipſio ut ſit interruptus verſus ex perturbatione Phædræ. Joſ. Scal. legit.* Voſ. teſ. o. c. h. q. v. Me nolle. HIP. cupiens aliquid effari nequis?

d Sororis a. nomine amicæ quandoque vocabantur ; ut & amatores, fratris.

e Herc. Fu. 1285.

f Mihi à patre tuo.

g *Ambiguè.* ille de cauſa & protectione, hæc de amore intelligit.

a *Et hoc ambiguè* Phædra enim viduam ſe abſente marito dicit. vi. Herc. Fu. v. 245. & *Agamem.* 154. ille patris tanquam mortui omen deprecatur.

b Herc. Fu. v. 678.

c Tacitè fluentis ut Herc. Fu. v. 712. vel propter ſilentes umbras.

d Ad nos.

e Conjugis ſuæ raptores dimittet Pluto? ſupra, v. 93. & Herc. Fu 805.

f *Vel Ironicè vel Emphaticè* innuens amori ipſum parcere Plutonem immitem.

g Fidæ illius erga Pirithoum amicitiæ faventes.

h Pie ille & ſimpliciter dixerat, *parentis ſupplebo locum,* illa accipit ac ſi amori ſuo ceſſiſſet.

Miſerere; tacitæ mentis exaudi preces.
Libet loqui pigetq;. HIP. *quodnam iſtud malum eſt?*
PH. [i] *Quod in novercam cadere vix credas malum.*
HIP. *Ambigua voce verba perplexâ jacis;*
Effare aperte. PH. *pectus inſanum vapor*
Amorque torret. intimas ſævus vorat
Penitus medullas, atque per venas meat
Viſceribus ignis merſus [k] *& venis latens,*
Ut agilis altas flamma percurrit trabes.
HIP. [l] *Amore nempe Theſei caſto furis?*
PH *Hippolyte, ſic eſt: Theſei vultus amo*
Illos priores quos tulit quondam puer;
[m] *Cùm prima puras barba ſignaret genas,*
[n] *Monſtriq; cæcam* [o] *Gnoſſii vidit* [p] *domum,*
[q] *Et longa curvâ filà collegit viâ.*
Quis tum ille fulſit? preſſerant vittæ comam,
Et ora flavus tenera [r] *tingebat rubor.*
Inerant lacertis mollibus fortes tori:
[a] *Tuæ-ve Phœbes vultus, aut Phœbi* [b] *mei;*
[c] *Tuuſque potius: talis, en, talis fuit*
Cum placuit [d] *hoſti; ſic tulit celſum caput.*
In te magis refulget [e] *incomptus decor;*
Et genitor in te totus; & torvæ tamen
Pars aliqua matris miſcet ex æquo decus:
In ore [f] *Graio* [g] *Scythicus apparet rigor.*
Si cum parente Creticum intraſſes fretum,
Tibi fila potiùs noſtra neviſſet ſoror.
Te, te, [h] *ſoror, quacunque ſiderei poli*
In parte fulges, invoco ad cauſam [i] *parem.*
[i] *Domus ſorores una corripuit duas;*
Te genitor, at me natus. en, ſupplex jacet
Allapſa genibus regiæ proles domus.
Reſperſa labe nullâ, & intacta, innocens;
[k] *Tibi mutor uni; certa deſcendi ad preces:*
Finem hic dolori faciet, aut vitæ, dies.

[i] Sc. ut privignum amet.

[k] Quæ à jecore amoris ſede. *vulnus alit venis, & cæco carpitur igni.*

[l] *Simpliciter ille hæc, vel ſimulanter.*

[m] Cum prima lanugo veſtiret genas leves.

[n] Minotauri. ſup. v. 121.

[o] Cretenſis à Gnoſſo Cretæ urbe.

[p] Labyrinthum.

[q] Athenienſes cùm per invidiam interfeciſſent Androgeum fil. Minois quod palæſtrâ omnes viciſſet, â Minoë devicti cogebantur quotannis pendere ſeptena natorum corpora Minotauro voranda. Hûc fortè miſſus Theſeus ab Ariadne adamatus accepit filum, quo ſe Labyrintho explicaret, interfecto monſtro.

[r] Al. *pingebat.*

[a] Quam tu colis Hippolyte.

[b] Avi mei, qui ſemper juvenis, pulcher, intonſus inf. v. 751.

[c] Aut potius vultus inſtar tui ô Hippolyte.

[d] Ariadnæ, vel Antiopæ. ſup. v. 396.

[e] Nativus non fucatus.

---

[f] A Græco patre. [g] A matre Amazone quæ è Scythiâ. [h] Ariadne à Baccho in cœlum relata. [i] *Placuit domus una duabus, Me tua forma capit, capta parente ſoror, Theſeides Theſeïdum rapuëre ſorores.* [k] Hactenus caſta, intacta aliis, tua primùm cauſâ impudica facta ſum.

Miſerere amantis. HIP. *magne regnator Deûm,*
Tam lentus audis ſcelera? tam lentus vides?
Ecquando ſæva fulmen emittes manu,
[l] *Si nunc ſerenum eſt? omnis impulſus ruat*
Æther, & atris nubibus condat diem;
Ac verſa retro ſidera obliquos agant
Retorta curſus. tuque ſidereum caput,
Radiate Titan, tu nefas ſtirpis tuæ
Speculare? [m] *lucem merge, & in tenebras fuge.*
[a] *Cur dextra, Divûm rector atque hominum, vacat*
Tua, nec triſculâ mundus ardeſcit face?
[b] *In me tona; me fige; me velox cremet*
Tranſactus ignis. ſum nocens; merui mori;
Placui novercæ. dignus an ſtupris [c] *ego,*
Scelerique tanto viſus? [c] *ego ſolus tibi*
Materia facilis? hoc meus meruit [d] *rigor?*
O ſcelere vincens omne fœmineum genus?
O majus auſa [e] *matre monſtriferâ malum,*
Genitrice pejor! illa ſe tantùm ſtupro
Contaminavit, & tamen tacitum diu
Crimen biformi partus exhibuit notâ,
Sceluſque matris arguit vultu [f] *truci*
Ambiguus infans. [g] *ille te venter tulit.*
[h] *O ter quaterque proſpero fato dati,*
Quos hauſit, & peremit, & leto dedit
Odium, doluſque! [i] *genitor, invideo tibi.*
Colchide nouerca majus hoc, majus malum eſt.
PH. *Et ipſa noſtræ fata cognoſco* [k] *domus;*
[k] Fugienda petimus, *ſed mei non ſum potens.*
Te vel per ignes, per mare inſanum ſequar,
Rupeſque, & amnes, unda quos torrens rapit.
Quacumque greſſus tuleris, hac amens ferar.
Iterum, ſuperbe, genibus advolvor tuis.
HIP. *Procul impudicos corpore à caſto amove*
Tactus, quid hoc eſt? etiam in amplexus ruit?
Stringatur enſis. merita ſupplicia exigat.
En, [l] *impudicum crine contorto caput*

Lævâ,

[l] Si non nunc fulminas.

[m] Ne videas ſcelus neptis tuæ Phedræ.

[a] *Cur agant ſuperi tanta otia cœlo? Fulmina cur ceſſant?*

[b] Si non in illam?

[c] Emphaticè. ſic--

[d] Auſteritas mea & aſperitas.

[e] Paſiphaë quæ ex promiſcuo concubitu Minoïs & tauri peperit Minotaurum.

[f] Taurino.

[g] Qui Minotaurum inceſtus ſc. & monſtroſus.

[h] Perfectè. ſeptenarius enim numerus perfectus, τρισμάκαρες ϗ τετράκις. *O terque quaterque beati* quos peremerunt odia & doli novercarum.

[i] Tibi enim Medea Cholchis nupta patri tuo (ut ſup. v. 562.) vitæ inſidias miſto veneno ſtruxit, mihi noverca mea amorem inceſtum.

[k] Mater taurum, ſoror hoſtem: ego privignum.

[l] Novercæ impudicæ.

Lævâ reflexi. juſtior nunquam [a] *focis*
Datus tuis eſt ſanguis, [b] *arcitenens Dea.*
PH. *Hippolyte, nunc me compotem voti facis;*
Sanas furentem; majus hoc voto meo eſt,
Salvo ut pudore manibus immoriar tuis.
HIP. *Abſcede, vive;* [c] *nequid exores. &* [d] *hic*
Contactus enſis deſerat caſtum latus.
Quis eluet me [e] *Tanais? aut quæ barbaris*
[f] *Mæotis undis Pontico incumbens mari?*
[g] *Non ipſe toto magnus Oceano pater*
Tantum expiarit ſceleris. [h] *ô ſylvæ! ô feræ!*
NVT. [i] *Deprenſa culpa eſt. anime, quid ſegnis ſtupes?*
[k] *Regeramus ipſę crimen, atque ultro impiam*
Venerem arguamus. ſcelere velandum eſt ſcelus.
Tutiſſimum eſt inferre, cum timeas, gradum.
Auſæ priores ſimus an paſſæ nefas,
Secreta cum ſit culpa, quis teſtis ſciet?
Adeſte [l] *Athenæ: fida famulorum manus*
Fer opem: nefandi raptor Hippolytus ſtupri
Inſtat, premitque; mortis [m] *intentans metum,*
Ferro pudicam terret. en, præceps abiit,
Enſemque trepidâ liquit attonitus fugâ.
Pignus tenemus ſceleris. hanc mœſtam priùs
Recreate: [n] *crinis tractus, & laceræ comæ,*
Vt ſunt, remaneant. facinoris tanti notas
Referte in urbem. Recipe jam ſenſus, hera.
Quid te ipſa lacerans omnium aſpectum fugis?
Mens impudicam facere, non caſus, ſolet.

[a] Stabant n. ad aram Dianæ ſup. v. 404. & 423.
[b] ἰοχέαιρα.
[c] Nequid tibi gratum faciam.
[d] Gladium veluti Phædræ contactu pollutum à ſe caſto abiicit. inf. v. 726.
[e] Vide Herc. Fu. v. 1322.
[f] Palus influens in Pontum.
[g] Non ipſe Neptunus univerſo mari ſuo. Herc. Fu. v. 1327.
[h] Ad vos propero. *atque hoc dicto excedit.*
[i] Deprehendit jam Hippolytus culpam alumnæ meæ, quam ad patrem, ſi quando reverſus fuerit, deferet. Excogita itaque ô anime aliquam technam qua præveniamus eum atq; hæc eſt. --Priùs arguamus eum novercæ ſtuprum inferre voluiſſe.
[l] O Athenienſes, *invocatque quaſi in auxilium cives & famulos nutrix lena, proditrix.*
[m] Al. *intentat.*
[n] Sup. v. 703.

CHORVS.

Precatur Chorus ut benè cedat Hippolyto forma, quę pleriſque fuit exitio. Theſei reditum proſpicit.

[a] F*Vgit inſanæ ſimilis procellæ,*
Ocyor nubes glomerante [b] *Coro,*
Ocyor curſum rapiente flammâ,
[c] *Stella cùm ventis agitata* [d] *longos*

[a] Hippolytus fugit in ſylvas non ſegnior pluviâ è nube ſolutâ erumpente.
[b] Thyeſt. v. 578.
[c] Theb. v. 431.
[d] Diffuſos per longum tractum.

e Corripit ignes.
Conferat tecum decus omne priſcum
Fama miratrix f *ſenioris ævi:*
g *Pulchrior tantò tua forma lucet,*
Clarior quantò micat h *orbe pleno,*
Cùm ſuos ignes coëunte cornu
Junxit, & curru properante pernox
Exerit vultus rubicunda Phœbe;
Nec tenent ſtellæ faciem minores:
Qualis eſt primas referens tenebras
Nuncius noctis, i *modò lotus undis*
k *Heſperus, pulſis iterum tenebris*
k *Lucifer idem.*
Et tu l *thyrſigerâ Liber ab Indiâ,*
m *Intonsâ juvenis perpetuum comâ,*
n *Tigres* o *pampineâ cuſpide territans,*
Ac p *mitrâ cohibens* q *cornigerum caput,*
Non vinces r *rigidas Hippolyti comas.*
ſ *Nec vultus nimiùm ſuſpicias tuos.*
Omnes per populos fabula diſtulit,
Phædræ quem Bromio prætulerit ſoror.
Anceps, forma, bonum mortalibus,
Exigui donum breve temporis,
Ut velox celeri pede laberis!
Non ſic prata novo vere decentia,
Æſtatis calidæ diſpoliat vapor;

e *Concipit ignes.* prius enim dixerat *rapiente.* hujuſmodi a. meteora ventorum impulſu & aëris attritu concipiunt ignem. Theb. 431.

f Priſci, veteris.

g *Ignes plenâ micet quantum inter Luna minores; Tantum formoſis formoſior omnibus hic eſt.*

h Pleno jam orbe & Soli oppoſita, per totam lucet noctem *cum ſtellis acies obtuſa videtur.*

i Exire enim Oceano videtur. vid. Herc. Fu. verſ. 125. cujus humore irrigata ſidera paſci magiſque ſplendere credebantur.

k Idem autem Lucifer & Heſperus.

l A Baccho thyrſigero devicta.

m Idem enim cum ſole. uterq; itaque intonſus & juvenis fingitur propter radios. Oed. 405.

n Currum Bacchi trahentes

o Vitium frondibus involuto thyrſo. p Herc. Fu. verſ. 470. q An à truculentia ebriorum? An quod cornua veteribus in uſum poculorum? An quòd boves primus junxit Bacchus, unde & Oſyris eſt Aegyptiis? An a robore? qua de cauſa Seleuci faciem in ſtatuis cornigeram fuiſſe ſcribit Appianus in Syriacis quòd taurum ferocem, ſacrificante Alexandro, vinculis ruptis profugum ſolus cornibus arreptum detinuerit. An κερασφόρος dictus ob galeam capitis arietini formâ (quali Pyrrhum Epirotarum regem uſum fuiſſe refert Plutarchus, nec non Turno *rubræ cornua criſtæ* tribuit Virgilius) inſignem in honorem patris ſui Iovis Ammonis, cui & ipſe aram & templum ſub arietis ſpecie erexit? An denique à cincinnis ceu crobylis crinium utrinque in cornuum formam acuminatis atque retortis? cujuſmodi comis ſpectabiles incedebant ſacerdotes Lydii & Armenii. Neque alia creduntur Moſis fuiſſe cornua; quæ tamen alii de facie ejus intelligunt quæ קרן id eſt, radiabat, ſplendorem emittebat radiorum qui cornua referrent à קרם incurvare, vel קרן cornu. r Incomptas. ſ Neque admirere præ hujus vultu tuum, ò Theſeu, quem ut fama eſt, Ariadne Baccho prætulit, cui tamen à Theſeo in inſ. Naxo relicta ab Indis revertenti nupſit.

Sævit ſolſtitio cùm medius dies,
Et noctem brevibus præcipitat rotis;
[a] *Langueſcunt folio lilia pallido,*
Et [b] *gratæ* [b] *capiti deficiunt roſæ:*
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur; nullaque non dies
[c] Formoſi ſpolium corporis abſtulit:
Res eſt forma fugax. quis ſapiens bono
Confidat fragili? dum licet, utere.
Tempus ſed tacitum ſubruit, [d] horaque
Semper præteritâ deterior ſubit.
Quid deſerta petis? tutior aviis
Non eſt forma locis. te [e] *nemore abditum,*
Cùm Titan medium conſtituit diem,
Cinget turba licens, [f] *Naiades improbæ,*
[g] *Formoſos ſolitæ claudere fontibus:*
[h] *Et ſomnis facient inſidias tuis*
[i] *Laſcivæ nemorum Deæ,*
Montivagiq; Panes.
[k] *Aut te ſtellifero deſpiciens polo*
Sidus, [l] *poſt veteres Arcadas editum,*
Currus non poterit flectere candidos.
Et nuper rubuit; nullaque lucidis
Nubes ſordidior vultibus obſtitit.
At [m] *nos ſoliciti lumine turbido,*
Tractam Theſſalicis carminibus rati,
Tinnitus dedimus: tu fueras labor,
Et tu cauſa moræ. te dea noctium
Dum ſpectat, celeres ſuſtinuit vias.
Vexent hanc faciem frigora parciùs,
Hæc ſolem facies rariùs appetat,

---

[a] *Ellipſis.* cùm langueſcunt. vel lege *Lang. fol. ut lil. pal.*

[b] Cujus dolori à calore proficiſcenti medentur. Thyeſt. v. 944.

[c] Aliquid de forma demit, minuit.

[d] *Optima quæque dies miſeris mortalibus ævi Prima fugit.*

[e] Meridianos æſtus umbrâ levantem nemoris.

[f] Fontium Nymphæ, à νάειν fluere.

[g] Vt Hylam. Med. v. 649. & Narciſſum umbram ſuam in fonte conſpectam amplexatum.

[h] Et te dormientem rapient Dryades, Fauni, Satyri.

[i] Variant hic lectiones, alii ſupplent hos verſus ut ſint Aſclepiadæi, leguntque *laſcivæ nemorum multivagæ deæ Panis quæ Dryades montivagæ petunt.* Verùm nil tanti eſt. quoties enim repetias Choriambicos Dimetros, Acatalecticos ſtatis metris Chori interſeri?

[k] Aut Luna vacabit tuâ formâ capta ut quondam Endymionis ſup. v. 308.

[l] Προσέληνοι dicuntur Arcades, ſive quòd idem ſemper incoluerint ſolum, αὐτόχθονες uti Athenienſes. vel quod Lunæ curſum Endymion Arcas primus invenerit. unde & fabulæ locus.

[m] Nos ruboris Lunæ cauſam magicis carminibus imputantes, illi laboranti pelvium tinnitu ſuccurrere voluimus (ſic enim & tubarum clangore Lunæ Eclipſim patienti auxiliari ſe credebat vulgi ſuperſtitio.) Tu autem ô Hippolyte cauſa illi eras ruboris & moræ vid. ſup. v. 420. & Med. 794.

Lucebit [a] Pario marmore clarius.
Quàm grata eſt facies torva viriliter,
Et [b] pondus veteris triſte ſupercilî!
Phœbo colla licet ſplendida compares:
Illum cæſaries [c] neſcia colligi,
Perfundens humeros, ornat & integit:
Te frons hirta decet, te brevior coma
Nulla lege jacens. tu licet aſperos
Pugnaceſq; Deos viribus arceas,
[d] Et vaſti ſpacio vincere corporis:
Æquas Herculeos jam juvenis toros,
Martis belligeri pectore latior.
[e] Si dorſo libeat cornipedis vehi;
Frenis Caſtorea mobilior manu
Spartanum poteris flectere [f] Cyllarum.
Amentum digitis tende prioribus,
Et totis jaculum dirige viribus;
Tam longè, dociles ſpicula figere,
[g] Non mittent gracilem Cretes arundinem.
Aut ſi tela modo ſpargere Parthico
In cœlum placeat; [h] nulla ſine alite
Deſcendent, tepido viſcere condita;
Prædam de mediis nubibus afferes.
[i] Raris forma viris (ſecula proſpice)
Impunita fuit. te melior deus
Tutum prætereat, formaque nobilis
[k] Deformis ſenii limina tranſeat.
Quid ſinat inauſum fœminæ præceps furor?
Nefanda juveni crimina inſonti parat;
[a] In ſcelere quærit crine lacerato fidem.
Decus omne turbat capitis; humectat genas.
Inſtruitur omnis [b] arte fœminea dolus.

[a] Purè candido marmore ex inſ. Paro Cycladum una.

[b] Gravitas & majeſtas quæ in ſuperciliis.

[c] Inornata & incompta.

[d] Heinſ. legit. *Nec vaſti ſpatio.* ut ſit ſenſus, Tu alter Diomedes in certamen Martis deſcendere audeas cum ſpe victoriæ, nam & juvenis jam æquas, &c. Sed & hunc verſum cum duobus antecedentibus rejicit Ioſ. Scal.

[e] Si equitare libeat, ſuperas Caſtorem qui bonus equis & peritus equûm domitor

[f] Equum Caſtori à Iunone datum quem à Neptuno acceperat. hunc Pollucis fuiſſe refert Virg. 3. Georg. ſed fratrem pro fratre poni exponit Servius.

[g] Nec Cretes peritiſsimi ſagittarij longius emittent ſagittam quam tu jaculum.

[h] Quemadmodum ab Eurytione fixa. 5. Aeneid. *Sub nube columba Decidit exanimis vitamq; reliquit in aſtris Aëriis, fixamque refert delapſa ſagittam.*

[i] Formoſis ut plurimùm nocuit ſua forma.

[k] Vetus Lipſii codex habuit *Deformis ſenii monſtret imaginem* quam lectionem exoſculatur Ioſ. Scal. atque ita exponit hunc locum: ne forte vindicta faſtus te perſtringat; quoties formę tuæ in mentem venit, toties repræſenta tibi & deformis ſenii imaginem, ne inſoleſcas. *acutum nimis & longè petitum. (quod tanti viri pace dixerim) ſed videris lector.*

[a] Vnus Lipſii liber habet. *In ſcelera.* alter *En ſcela!*

[b] Al. *Fraude.*

Sed iſte quiſnam eſt, regium [c] vultu decus
Gerens, & alto vertice attollens caput?
Ut ora juveni paria [d] Pirithoo gerit!
Ni languido candore pallerent genæ,
Staretque rectâ ſqualor incultus comâ.
[e] *En, ipſe Theſeus redditus terris adeſt.*

ACTUS TERTIUS.

THESEUS. NUTRIX.

Reverſus ab inferis Theſeus domeſtici luctûs cauſam à nutrice obviâ ſciſcitatur, illa ſe hoc tantum ſcire reſpondet, Phædram necis conſilium iniiſſe.

Tandem profugi noctis æternæ plagam,
Vaſtóq; manes carcere [f] umbrantem polum.
Ut vix cupitum ſufferunt oculi diem!
[g] *Jam quarta* [g] *Eleuſis dona Triptolemi ſecat,*
[h] *Paremq; toties Libra compoſuit diem;*
Ambiguus ut me ſortis ignotæ labor
Detinuit inter mortis & vitæ mala.
Pars una vitæ manſit extincto mihi
Senſus. malorum finis Alcides fuit.
[a] *Qui cum revulſum* [b] *Tartaro extraheret canem,*
Me quoque ſupernas pariter ad ſedes tulit.
Sed feſſa virtus robore antiquo caret,
Trepidantque greſſus. heu, labor quantus fuit
[c] *Phlegethonte ab imo petere longinquum æthera,*
Pariterq; mortem fugere, & [d] *Alcidem ſequi!*
[e] *Quis fremitus aures flebilis pepulit meas?*
Expromat aliquis. luctus, & lacrymæ, & dolor,
Et limine ipſo miſta lamentatio;

---

c Al. *in vultu.*

d Meritò ſuſpicatur Delrius legendum *Hippolyto*: ut cui hæc conveniunt omnia, Pirithoo nequaquam, qui neque rediit, neque juvenis, nec ſi rediiſſet minùs palleret quàm Theſeus, uterque ab inferis rediens.

e Agnoſcit tandem ipſum eſſe Theſeum.

f Nigrantem, deteriorem, Antarcticum, vid. Herc. Fu. 606. & 1103. Ag. 750.

g Vrbs illa Attica (cujus regis filium Triptolemum Ceres agri colendi rationem docuit, aliiſque tradere juſsit) quartò jam meſſem collegit.

h Et Libra ſignum æquinoctiale quater æquavit diem nocti. h.e. *quatuor jam annos apud inferos fui.*

a Herc. Fu. verſ. 805.

b Profundiſsimo inferorum loco. διὰ τὸ τεταράχθαι ἐκεῖ τὸν ἀέρα. proinde Homero dicitur Ἧχι ἐστι & βάθιστον ὑπὸ χθονὸς βέρεθρον.

c Thyeſt. verſ. 73.

d Magnis paſsibus incedentem quod ex ratiocinatione Pythagoræ liquet de Herculis ſtatura. vide Thyeſt. verſ. 130.

e *Exaudit Phædræ ejulatus.*

Hoſpitia digna prorſus [f] inferno hoſpite.
NV. Tenet obſtinatum Phædra conſilium necis,
Fletuſque noſtros ſpernit, ac morti imminet.
TH. Quæ cauſa leti? reduce cur moritur viro?
NV. [g] Hæc ipſa letum cauſa maturum attulit.
TH. Perplexa magnum verba neſcio quid tegunt.
Effare apertè, quis gravet mentem dolor.
NV. Haud pandit ulli. mœſta ſecretum occulit,
Statuitque ſecum ferre, quo moritur, malum.
Jam perge quæſo, perge: properato eſt opus.
TH. Reſerate clauſos regii poſtes laris.

THESEVS. PHAEDRA.

Primùm ſimulat Phædra mori ſe malle quàm vim ſibi illatam revelare Theſeo, cui deinde nutrici cruciatum minitanti oſtendit gladium quem Hippolytus abjectum reliquiſſet.

O Socia thalami, ſiccine aduentum viri,
Et [h] expetiti conjugis vultum excipis?
Quin enſe viduas dexteram? atque animum mihi
Reſtituis? & te quidquid è vita fugat
Expromis? PH. eheu, per tui ſceptrum imperi,
Magnanime Theſeu, perq; natorum indolem,
Tuoſque reditus perque [i] jam cineres meos,
Permitte mortem TH. cauſa quæ cogit mori?
PH. [k] Si cauſa leti dicitur, fructus perit.
TH. Nemo iſtud alius, me quidem excepto, audiet.
Aures pudicas conjugis ſolas times?
Effare; fido pectore arcana occulam.
PH [l] Alium ſilere quod voles, primus ſile.
TH. Leti facultas nulla continget tibi.
PH. [m] Mori volenti deeſſe nunquam mors poteſt.
TH. Quod ſit luendum morte delictum, indica.
PH. Quòd vivo. TH. lacrymæ nonne te noſtræ movent?
PH. [n] Mors optima eſt perire, dum lacrymant ſui.
TH. [o] Silere pergis. verbere ac vinclis anus

Altrixque

[f] Ab inferis venìente.
[g] Ne tibi reverſo detegat factum.
[h] Expetendi certè.
[i] Me morti jam deſtinatam.
[k] Mori ſe velle fingit, ne Hippolytum tanquam dedecoris ſui reum apud patrem agat: neve quis ſciat.
[l] Quod tacitum eſſe velis, nemini dixeris.
[m] Theb. verſ. [illegible]
[n] Hoc enim charitatis argumentum: Sicci autem oculi in funere odium arguunt.
[o] Al. Silere pergis?

Altrixque prodet quidquid hæc fari abnuit.
Vincite ferro; verberum vis extrahat
Secreta mentis. PH. *ipſa jam fabor, mane.*
TH. *Quidnam ora mœſta avertis, & lacrymas genis*
Subito coortas veſte prætentâ obtegis?
PH. *Te, te, creator cælitum, teſtem invoco,*
[p] *Et te coruſcum lucis æthereæ jubar,*
Ex cujus ortu noſtra dependet domus;
Tentata precibus reſtiti: [q] *ferro ac minis*
Non ceſſit animus; vim tamen corpus tulit.
Labem hanc pudoris eluet noſter cruor.
TH. *Quis, ede, noſtri decoris everſor fuit?*
PH. *Quem rere minimè.* TH. *quis ſit, audire expeto.*
PH. *Hic dicet enſis, quem tumultu territus*
Liquit ſtuprator, civium accurſum timens.
T. *Quod facinus, heu me, cerno? quod monſtrũ intuor?*
Regale [a] *parvis aſperum ſignis* [b] *ebur,*
Capulo refulget gentis [d] *Actææ* [c] *decus.*
Sed ipſe quonam evaſit? PH. *hi trepidum fugâ*
Videre famuli concitum celeri pede.

[p] Et te O Phœbe domus noſtræ author, matris meæ ex Crete Nymphâ genitor.

[q] Stupratoris.

[a] D. Heinſius legi vult *Patriis* ad *Actæ* nimirum referens: ſed & vulgatam lectionem aſtruet ſequens expoſitio de cicadis.

[b] Manubrium. enſis ex ebore cœlato. cui inſculpta——

[c] Aurea cicada quo inſigni ac ſymbolo ſe αὐτόχθονας eſſe volebant Athenienſes oſtendere, vertice vel fronte aureas cicadas geſtantes.

[d] Herc. Fu. verſ. 1163.

THESEVS.

Agnito enſe deceptus pater & iratus filio immeritò exitium imprecatur.

PRo *ſancta pietas! pro gubernator poli,*
Et [e] *qui ſecundum in fluctibus regnum tenes,*
Unde iſta venit generis infandi lues?
[f] *Hunc Graia tellus aluit, an* [g] *Taurus Scythes,*
Colchuſve [h] *Phaſis?* redit ad [i] auctores genus;
[i] Stirpemque primam degener ſanguis refert.
Eſt prorſus iſte [k] *gentis armigeræ furor,*
Odiſſe [l] *Veneris fœdera, & caſtum diu*
Vulgare populis corpus. ô tetrum genus,
[m] *Nullâque victum lege melioris ſoli!*

[e] Herc. Fu. v. 598

[f] Græcamne educationem ſapiunt iſti mores, an Barbaram?

[g] Sup. verſ. 167

[h] Max. Colchorum fluvius.

[i] *Hoc imputat matri Antiopæ ſeu Hippolytæ.*

[k] Amazonum: ſup. 574.

[l] Connubia.

[n] *Metaph.* quod in melius ſolum tranſlatum non mitiſcit, feritatē non amittit.

Feræ quoque ipſæ [n] *Veneris evitant* [n] *nefas,* 910
Generiſque leges [o] *inſcius ſervat pudor.*
Vbi vultus ille, & ficta [p] *majeſtas viri,*
Atque habitus horrens, priſca & antiqua appetens,
Morumque ſenium triſte, & aſpectu grave?
[q] O vita fallax! abditos ſenſus geris, 915
Animiſque pulchram turpibus faciem induis.
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum. vera fallaces probant,
Simulantque molles dura. *ſylvarum incola*
Ille efferatus, caſtus, intactus, rudis, 920
[a] *Mihi te reſervas? à meo primùm toro*
Et ſcelere tanto placuit [b] *ordiri virum?*
Jam jam ſuperno numini grates ago,
Quòd [c] *icta noſtrâ cecidit Antiope manu:*
Quòd non ad antra Stygia deſcendens [d] *tibi* 925
Matrem reliqui. profugus ignotas procul
Percurre gentes; [e] *te licet terra ultimo*
Summota mundo dirimat Oceani plagis;
Orbemq; noſtris pedibus obverſum colas:
Licet in receſſu penitùs extremo abditus 930
Horrifera [f] *celſi regna tranſieris poli;*
[g] *Hyemeſque ſupra poſitus & canas nives,*
Gelidi frementes liqueris Boreæ minas
Poſt te furentes; ſceleribus pœnas dabis.
Profugum per omnes pertinax latebras premam: 935
Longinqua, clauſa, abſtruſa, diverſa, invia
Emetiemur; nullus obſtabit locus.
Huc vota mittam, tela quò mitti haud queunt.
Scis [h] *unde redeam?* [i] *genitor æquoreus dedit,*
Vt vota [k] *prono trina concipiam Deo,* 940
Et [l] *invocatâ munus hoc ſanxit Styge.*
En perage donum [m] *triſte, regnator freti.*
Non cernat ultrà lucidum Hippolytus diem,
Adeatq; Manes juvenis irato patre.
Fer [m] *abominandam nunc opem nato parens.* 945
Nunquam [a] *ſupremum numinis munus tui*
Conſume:

[n] Illicitam Venerem, inceſtum matrum coitum.
[o] In feris etiam vel barbaris.
[p] Grauitas, triſtitia.
[q] O quàm fronti nulla fides; omnes ſimulant ac diſſimulant, alii videri volunt quàm ſunt.
[a] *Emphaticè*. an in patris tui ſolius dedecus?
[b] Virilitatis tuæ primum ſpecimē edere.
[c] Sup. verſ. 225.
[d] Ne & propriā matrem violaſſes
[e] Fugias licet ad nobis oppoſitos Antipodas.
[f] Arctici, *qui nobis ſemper ſublimis*.
[g] Vlteriùs quàm unde ad nos veniunt hyemes.
[h] Ab inferno ſcilicet, quò deſcenſu ac reditu erit faciliùs te perſequi, *vel* ut inf. verſ. 949.
[i] Neptunus dedit mihi optionem 3. votorum. inf. 950.
[k] Favente, exaudiente.
[l] Herc. Fu. v. 711
[m] Cùm pater filii necē exoptet.
[a] Ex tribus enim optatis hoc erat ultimū quod de Hippolyti interitu optavit, primū quidem fecerat in latrones dum Athenas proficiſceretur à Trœzene ubi natus eſt: ſecundum ut è Labyrintho redire poſſet.

Conſumeremus, magna ni premerent mala.
Inter profunda Tartara, & Ditem horridum,
Et imminentes regis inferni minas,
[b] *Voto peperci. redde nunc pactam fidem,*
Genitor. moraris? cur adhuc undæ ſilent?
Nunc atra ventis nubila impellentibus
Subtexe [c] *noctem; ſidera & cœlum eripe.*
Effunde pontum. [d] *vulgus æquoreum cie,*
Fluctuſq; ab ipſo tumidos Oceano [e] *voca.*

[b] Non conſumpſi votum hoc tertium.
[c] Tenebras, caliginem.
[d] Monſtra marina.
[e] In terram. inf. verſ. 1030.

CHORVS.

Queritur Chorus, cùm cœli cæterarumque rerum curſus certo regantur conſilio, non tamen res humanas juſtè ac rectè cedere, cùm bonis malè ſit, malis benè.

[*] *O Magna parens natura deûm,*
Tuque igniferi rector Olympi,
Qui ſparſa cito ſidera mundo
Curſuſque vagos rapis aſtrorum,
[f] *Celerique polos cardine verſas;*
Cur tibi tanta eſt cura perennes
Agitare vias ætheris alti?
[g] *Ut nunc canæ frigora brumæ*
Nudent ſylvas; [h] *nunc arbuſtis*
Redeant umbræ; [i] *nunc æſtivi*
Colla Leonis Cererem magno
Fervore coquant; [k] *vireſq; ſuas*
Temperet annus? ſed cur idem,
Qui tanta regis, ſub quo vaſti
Pondera mundi librata ſuos
Ducunt orbes; hominum nimiùm
[a] *Securus ades: non ſolicitus*
Prodeſſe bonis, nocuiſſe malis.
[b] Res humanas ordine nullo
Fortuna regit, ſpargitque manu
Munera cæcâ, pejora fovens.
[c] Vincit ſanctos dira libido.

[*] *Cur bonis viris accidant mala.* Sen. phil.
[f] Moventur enim poli cum univerſo, utcumque Mathematicis dicantur immoti.
[g] Hyems, ſpoliet foliis ſylvas.
[h] Vere, redeant arboribus comæ umbroſæ.
[i] Aeſtate, Sol in Leone fruges torreat.
[k] Autumnus calorem frigore temperans fructus maturet.
[a] Non curans, negligens.
[b] Vitam regit Fortuna non Sapientia. ex *Epicuri Schola.*
[c] Violenti & libidinoſi opprimunt innocentes & caſtos.

Fraus ſublimi regnat in aulâ.
Tradere turpi [d] faſces populus
Gaudet; [e] eoſdem colit, atque odit.
[f] Triſtis virtus perverſa tulit
Præmia recti. caſtos ſequitur
Mala paupertas: vitioque potens
Regnat adulter.
O vane pudor, falſumque decus! [g]
Sed quid citato nuncius portat gradu,
* *Reſtatque mœſtus lugubrem vultum gerens?*

[d] Honores, honorum inſignia. à Romanis tractũ, quorum magiſtratibus præferebantur à lictoribus ſecures faſcibus virgarum inſertæ; conſulibus 12. Dictatori 24. Prætori 6. &c.

[e] Fluctuans, mobilis, inconſtans populus.

[f] Boni pœnas ferunt iniquam virtuti ſuæ mercedem. [g] Apoſiopeſis ex interventu nuncii. * Delrius, Gruterus, Palat. codd. & alii. *Rigatque mœſtis lugubrem vultum genis?*

ACTVS QVARTVS.

NVNCIVS. THESEVS.

Narrat Theſeo nuncius ut perierit Hippolytus diſcerptus ab equis ſuis quos terruerat taurus marinus à Neptuno ex Theſei voto immiſſus.

O[h] *Sors acerba & dura famulatus gravis,*
Cur me ad nefandos nuncium caſus vocas?
TH. *Ne metue clades fortiter fari aſperas?*
[i] *Non imparatum pectus ærumnis gero.*
NVN. *Vocem dolori lingua luctifico negat.*
TH. *Proloquere, quæ ſors aggravet quaſſam domum.*
NVN. *Hippolytus (heu me) flebili leto occubat.*
TH. [k] *Gnatum parens obiiſſe jampridem ſcio:*
Nunc raptor obiit. mortis effare ordinem.
NVN. *Ut profugus urbem liquit infeſto gradu,*
Celerem citatis paſſibus curſum explicans,
Celſos ſonipedes ocyùs ſubigit jugo.
Et ora frenis domita ſubſtrictis ligat.
Tum [a] *multa ſecum effatus, & patrium ſolum*
Abominatus, ſæpe genitorem ciet,

[h] Servitutis, quæ adigis ſervos ad triſtia non rarò miniſteria.

[i] Aſſuetum ærumnis & præparatum: ut qui *Omnia præcepi atque animo mecum ante peregi.*

[k] Iamdudum periit mihi filius, ubi primùm officii & pietatis immemor uxori patris ſtuprum inferre conatus eſt. Illo n. die nocens moritur quo peccat: jam tandem raptorem periiſſe audio.

[a] Apud Euripidem enim unde totus hic deſumptus eſt actus, ait, Ζεῦ μηκέτ' εἴην ἐι κακὸς πέφυκ' ἀνήρ. Αἴσθοιτο δ' ἡμᾶς ὡς ἀτιμάζει πατὴρ, &c.

Acerque habenis lora permiſſis quatit;
Cum ſubitò vaſtum timuit ex alto mare, Tumuit
Crevitque in aſtra; nullus inſpirat ſalo
Ventus; quieti nulla pars cœli ſtrepit,
Placidumque pelagus propria tempeſtas agit.
Non tantus auſter Sicula diſturbat freta,
Nec tam furenti pontus exurgit ſinu
Regnante b *Coro, ſaxa cum fluctu tremunt,*
Et cana ſummum ſpuma c *Leucatem ferit.*
Conſurgit ingens pontus in vaſtum aggerem,
Tumidumque monſtro pelagus in terram ruit.
d *Nec iſta ratibus tanta conſtruitur lues;*
Terris minatur. fluctus haud curſu levi
Provolvitur; e *neſcio quid onerato ſinu*
Gravis unda portat; * *quæ novum tellus caput*
Oſtendit aſtris. Cyclas exoritur nova.
f *Latuere nube numen Epidauri Dei,*
Et ſcelere petræ nobiles Scironides,
Et quæ duobus terra comprimitur fretis.
Hæc dum ſtupentes querimur, en totum mare
Immugit, omnes undique ſcopuli adſtrepunt:
a *Summum cacumen rorat expulſo ſalo.*
Spumat, vomitq; vicibus alternis aquas.
Qualis per alta vehitur Oceani freta,
Fluctus refundens orbe b *Phyſeter capax.*
Inhorruit concuſſus undarum globus,
Solvitque ſeſe, & c *litori invexit malum*
Majus timore. pontus in terras ruit,
Suumq; monſtrum ſequitur. os quaſſat tremor.
TH. *Quis habitus ille corporis vaſti fuit?*

b Thyeſt. v. 576.

c Promontorium Acarnaniæ. *Leucatæ nimboſa cacumina montis.*

d Nec tamen navigantibus exitium ab hoc monſtro paratur, ſed terris.

e Non ſine ſtupore expectabamus ſi qua nova inſula è mari exurgens augeret numerum Cycladum.

* Neſcio quæ tellus exoritur mari.

f Lipſ. legit *Latuere rupes numen.* Ioſ. Scal. legendum vult, *nomen*; ut ſit Hellenismus pro nomine πέτραι τ᾽ ὄνομα Ἐπιδαύριοι. Heinſius *Latuere rupes nomine Epidauri Dei*; habet certè Euripides, ὡς ἀφῃρέθη Σκείρωνος ἀκτὰς ὄμμα τοὐμὸν εἰσορᾶν. Ἐκρύπτετο δ᾽ Ἰσθμὸν καὶ πέτραν Ἀσκληπιοῦ. *Senſus erit itaque*, ingens ille fluctus è conſpectu noſtro ſuſtulit rupes Epidauri celebris templo Æſculapii, & ſaxa Scironia latrocinii & ſupplicio Scironis (Herc. Fu. 226) famoſa, ipſumque Iſthmon inter AEgæum & Ionium. a *Heinſius legit* Summ. cac. ror. exp. ſalo. Spumat, vomitque vicibus alternis aquas. *Sed quid ſi transponatur cum verſu ſequente, eſt enim*——

b—φυσητὴρ piſcis è balænarum genere, qui è fiſtulis quibuſdam in vertice fluctus efflat (unde & nomen illi inditum à φυσιάω) qui in formam columnæ ſublati ac deinde rarefacti nubis ſpeciem præ ſe ferunt; *atque hoc aſtruit vulgatam lectionem* τῷ Nube, *ſup.* v. 1019.

c Venilia monſtrum in terram ejecit.

NVN. *Cærulea taurus colla ſublimis gerens,*
Erexit altam fronte viridanti jubam:
Stant hiſpidæ aures: cornibus varius color:
Et quem feri [d] *dominator habuiſſet gregis,*
Et quem [e] *ſub undis natus: hinc flammam vomit;*
Oculi hinc relucent: cærulâ inſignis notâ
Opima cervix arduos tollit toros:
Nareſque hiulcis hauſtibus patulæ fremunt:
Muſco tenaci pectus ac palear viret;
Longum rubenti ſpargitur [f] *ſucco latus.*
Tum pone tergus, [g] *ultima in monſtrum coit*
[g] *Facies, & ingens bellua immenſam trahit*
Squammoſa partem. talis extremo mari
[h] *Piſtrix citatas ſorbet aut reddit rates.*
[i] *Tremuere terræ: fugit attonitum pecus*
Paſſim per agros; nec ſuos paſtor ſequi
Meminit juvencos: omnis è ſaltu fera
Diffugit; omnis frigido exanguis metu
Venator horret. ſolus immunis metu
Hyppolytus arctis continet frenis equos,
Pavidoſque notæ vocis hortatu ciet.
Eſt alta ad Argos collibus ruptis via,
[a] *Vicina tangens ſpacia ſuppoſiti maris:*
Heic ſe [b] *illa moles acuit, atque iras parat.*
Vt cepit animos, ſeque prætentans ſatis
Proluſit [c] *ira; præpeti curſu evolat,*
Summam citato vix gradu tangens humum,
Et torva currus ante trepidantes ſtetit.
Contrà feroci [d] *gnatus inſurgens minax*
Vultu, nec ora mutat, & magnum intonat;
Haud frangit animum vanus hic terror meum;
[e] *Nam mihi paternus vincere eſt tauros labor.*
Inobſequentes protinus frenis equi
Rapuere currum: jamq; deerrantes viâ
Quacunque pavidos rapidus evexit furor,
Hàc ire pergunt, ſeque per ſcopulos agunt.
At ille, qualis turbido rector mari

d Taurus.

e Vitulus marinus.

f Colore rubeo. exp. Gruterus. Alii admittunt *fuco*. quod in uno noſtrorum Mss habetur.

g Vltima forma, id eſt, poſterior pars deſinit in piſcem, ſic Virg. de Scylla, *pectore virgo Pube tenus poſtrema immani corpore piſtrix*, & de Tritone *Frons hominem præfert, in piſtrin deſinit alvus*. nam & Piſtris & Piſtrix dicitur.

h Monſtrum marinum tantæ magnitudinis ut abſorbeat naves. Plin. 26.

i Vide Virbium hæc de ſe narrantem, 15. *Metamorph. Ovid.*

a Prope litus.

b Monſtrum marinum.

c Al. *iræ*.

d Tuus ô Theſeu.

e Hereditario jure mihi debetur hic labor, nam & pater taurum Marathonium ſuperavit, Minotaurum interfecit.

Ratem retentat, ne det obliquum latus,
Et arte fluctus fallit; haud aliter citos
Currus gubernat: ora nunc preſſis trahit
Conſtricta frenis, [f] terga nunc torto frequens
Verbere coercet. ſequitur [g] aſſiduus comes
Nunc æqua carpens ſpatia, nunc contrà obvius
Oberrat, omni parte terrorem movens.
Non licuit ultrà fugere: nam torvo obvius
Incurrit ore corniger ponti horridus.
Tum verò pavidâ [h] ſonipedes mente exciti
Imperia [h] ſolvunt, ſeque luctantur jugo
Eripere, rectique in pedes jactant onus.
[a] *Præceps in ora gnatus, implicuit cadens*
[b] *Laqueo tenaci corpus: & quantò magis*
Pugnat; ſequaces hôc magis nodos ligat.
Senſere pecudes facinus, & [c] *curru levi,*
Dominante nullo, quà timor juſſit, ruunt.
Talis per auras non ſuum agnoſcens onus,
[d] *Solique falſo creditum indignans diem,*
Phaethonta currus [e] *devio excuſſit polo.*
Latè [f] *cruentat arva, & illiſum caput*
Scopulis reſultat. auferunt dumi comas:
Et ora durus pulchra [g] *populatur lapis:*
Peritque multo vulnere infelix decor.
Moribunda celeres membra provolvunt rotæ.
Tandemq; raptum [h] *truncus ambuſta ſude*
*Medium per inguen ſtipite * ejecto tenet;*
Paulumque domino currus affixo ſtetit.
Hæſere bijuges vulnere, & pariter moram
Dominumq; rumpunt. inde ſemianimem ſecant
Virgulta: acutis aſperi vepres rubis,
Omniſque truncus corporis partem tulit.
Errant per agros funebris, [i] *famuli, manus,*
Per illa, qua diſtractus Hippolytus, loca
Longum cruentâ tramitem ſignat notâ:
Mœſtæque domini membra veſtigant canes.
Necdum dolentum ſedulus potuit labor

Explere

f Equos.
g Taurus marinus.
h Hinc Ἱππόλυτος dictus qui prius *Demophon* ſed à Diana, ceu Aeſculapio vitæ redditus, *Virbius.*
a Al. *In lora præceps fuſus impl.*
b Loris equorum.
c *Sed leve pondus erat nec quod cognoſcere poſſent Solis equi, ſolitâq; jugum gravitate carebat.*
d Phaëtonti Solis currum occupanti.
e Quo ipſe Phaëton devius erravit.
f Hippolytus.
g Lacerat, diripit.
h Corpus palo vel ſtipite hærens paulum morabatur equos; diſrupto mox corpore curſum peragunt equi.
* Al. *erecto.*
i *Appoſitoriè*, multitudo famulorum.

Explere corpus. hoccine eſt formæ decus?
Qui modò paterni clarus imperii comes
Et certus hæres, ſiderum fulſit modo;
a *Paſſim ad ſupremos ille colligitur rogos,*
Et funeri confertur. TH. ô nimium potens,
b Quanto parentes ſanguinis vinclo tenes
Natura! quàm te colimus inviti quoque!
Occidere volui noxium; amiſſum fleo.
NV. c Haud quiſquam honeſtè flere, quod voluit, poteſt.
TH. *Equidem malorum maximū hunc cumulum reor,*
d *Si abominanda caſus optata efficit.*
NV. *Et ſi odia ſervas, cur madent fletu genæ?*
TH. e *Quòd interemi, non quod amiſi, fleo.*

a Sparſim, undecunque collig.
b Cedit ira naturæ legibus, nec ipſe Theſeus à lachrymis ſe continet.
c Non ſatis honeſtè flere licet, quod ipſe voluiſti.
d Si quod accidens fecerit pœnitere ejus rei quam quis prius optârit.
e Quod ego pater cauſa fuerim necis filio; non quod ille perierit

CHORUS.

Sublimis fortunæ inſtabilitatem & pericula, humilis ſecuritatem canit; Hippolyti mortem deflet.

QVanti caſus humana [f] rotant!
[g] Minùs in parvis Fortuna furit,
Leviúſque ferit leviora Deus.
Servat placidos obſcura quies;
Præbet ſomnos caſa ſecuros.
h *Admota ætheriis culmina ſedibus*
Euros excipiunt, excipiunt Notos,
Inſani Boreæ minas,
Imbriferumque Corum.
i *Humida vallis raros patitur*
Fulminis ictus: [k] *tremuit telo*
Jovis altiſoni Caucaſus ingens,
Phrygiumque nemus matris Cybeles.
Metuens cœlo Jupiter alto
Vicina petit. non capit unquam
Magnos motus humilis tecti
Plebeia domus.
Circa regna tonat.

f Alludit ad Fortunæ, quæ vulgò fingitur, rotam.
g Gruteri Mss. è noſtris 2. atque alii, *Minor*. ſed nihil muto, ne diſſonet τῷ *levius* quod ſequitur.
h Altarum ædium faſtigia.
i In vallibus enim colliguntur aquæ.
k Ipſa enim altitudo attonat ſumma: Caucaſum, Acroceraunia, Idam, injectum Pelion Oſſæ, Gigantes.

Volat ambiguis
Mobilis alis [a] hora, nec ulli
Præſtat velox Fortuna Fidem.
[b] *Qui clara videt ſidera mundi,*
Nitidumque diem nocte relictâ,
Luget mœſtos triſtis reditus;
Ipſoque magis flebile Averno
Sedis patriæ videt hoſpitium.
[c] *Pallas Actææ veneranda genti,*
Quòd [d] *tuus cœlum ſuperoſq; Theſeus*
Spectat, & fugit Stygias paludes,
[e] *Caſta nil debes* [f] *patruo rapaci:*
[g] *Conſtat inferno numerus* [f] *tyranno.*
Quæ vox ab altis flebilis tectis ſonat?
Strictoque vecors Phædra quid ferro parat?

ACTVS QVINTVS.

THESEVS. PHÆDRA. CHORVS.

Phædra Hippolyti innocentiam, ſuas calumnias revelat, ipſaque ſuâ manu occidit: pater non ſine luctu filio juſta perſolvit, novercæ negat.

Quis te dolore percitam inſtigat furor?
Quid enſis iſte? quidve vociferatio?
Planctuſq; ſupra [h] *corpus inviſum volunt?*
PH. *Me, me, profundi ſęve dominator freti*
Invade, & in me [i] *monſtra cœrulei maris*
Emitte: quidquid intimo Tethys ſinu
Extrema geſtat, quidquid Oceanus vagis
Complexus undis ultimo fluctu tegit.
O dire Theſeu ſemper, ô nunquam ad tuos
Tutò reverſe! [k] *gnatus & genitor nece*
Reditus tuos luêre: pervertis domum,
[a] *Amore ſemper conjugum aut* [b] *odio nocens.*

[a] Al. *Hera*, i. Fortuna de qua hoc loco, de hora nihil. *Voſne velitis, an me regnare hera, quidve ferat ſors.*

[b] Theſeo ab inferis reverſo luctuoſus contigit reditus, & neſcio an infernâ ſede flebilius patriæ [illegible] hoſpitium.

[c] Vide ſup. v. 108 & Herc. Fu. 912.

[d] Athenarum rex, quæ ſub tuo præſidio.

[e] O Pallas ven. &c. ſup. v. 108. & Her. Fu. 912.

[f] Plutoni.

[g] Loco Theſei inde reverſi ceſſit illi Hippolytus.

[h] Artus paſſim collectos Hippolyti, quem modò oderas, vel mihi inviſi.

[i] Quæ modò in Hippolytum miſiſti, jamque juſtiùs in me.

[k] Filius nunc: pater Aegeus olim, qui ex editiſſima turre navis tuæ vela nigra proſpiciens ac te periiſſe inde conjiciens, quia in mandatis dederat ut victor aut incolumis albis redires velis, ſe in mare dejecit.

[a] Mei, criminationi meæ nimis credule.

[b] Antiopes, ſup. v. 225.

Hippolyte, [c] tales intuor vultus tuos?
Taleſque [d] feci? membra quis ſævus [e] Scinis,
Aut quis [f] Procruſtes ſparſit? aut quis [g] Creſſius
[h] Dædalea vaſto clauſtra mugitu replens,
[g] Taurus biformis, ore cornigero ferox
Divulſit? heu me! quò tuus fugit decor,
Oculique, [i] noſtrum ſidus! exanimis jaces?
Ades parumper, verbaque exaudi mea.
[k] Nil turpe loquimur. hac manu pœnas tibi
Solvam, & nefando pectori ferrum inſeram,
*Animâq; * Phædram pariter ac ſcelere exuam;*
Et te per undas, perque Tartareos lacus,
Per Styga, per [l] amnes igneos amens ſequar.
Placemus umbras. [m] capitis exuvias cape,
Laceræque frontis accipe abſciſſam comam.
Non licuit animos jungere; at certè licet
Junxiſſe fata. [n] morere, ſi caſta es, viro:
Si inceſta, amori. conjugis thalamos petam
Tanto impiatos facinore? hoc deerat nefas,
[o] Ut vindicato ſancta fruereris toro?
O mors amoris una ſedamen mali;
O mors pudoris maximum læſi decus;
Confugimus ad te: pande placatos ſinus.
Audite Athenę. tuque funeſtâ pater
[p] Pejor novercâ. falſa memoravi & nefas,
[q] Quod ipſa demens pectore inſano hauſeram,
Mentita finxi: falſa puniſti pater;
Juveniſque caſtus crimine [a] inceſtæ jacet,
Pudicus, inſons. [b] recipe jam mores tuos,
Mucrone pectus impium [c] juſto patet,
Cruorque ſancto ſolvet [d] inferias viro.
[e] Quid facere rapto debeas nato parens,
Diſce ex novercâ: condere Acherontis plagis.
TH. *Pallidi fauces [f] Averni, voſq; [g] Tænarei ſpecus,*

c Laceros, fœdatos.
d Falſò inſimulando te.
e Latro Corinthius qui pinubus intortis alligatos homines diſcerpebat. vide quæ ad verſ. 225. Herc. Fu. & inf. v. 1218.
f Thyeſt. 1047.
g Minotaurus, ſup. v. 646. qui humanâ carne veſcebatur.
h Labyrinthum à Dædalo factum. *ibidem.*
i Quos inſtar gemini ſideris ſuſpiciebam.
k Ut nuper.
* Al. *Memet.*
l Phlegetonta Thyeſt. 73.
m Crines. moris enim fuit in funeribus amicorum teſtari luctum, necnon funera honorare. defunctorumque faciem tegere comâ abſciſſâ & avulſâ, in ſqualorem ſc. ſpoliatâ naturâ ſuperfluo hoc ornatu.
n Si non ſtuprata, ficti criminis reum Hippolytum egiſti; morere, ut viro ſatisfacias; ſi non caſta ſed inceſta fuiſti, morere, ut ſequaris amatorem.
o Ut illæſa fruereris Theſeo iniquæ tuæ criminationis vindice; *ſed & hunc locum Delrius ſuſpicatur.*

p Nimis facilis & credule querelæ novercali. q Quod ipſa conceperam. a Mei inceſtæ. b Recipe ô Hippolyte juſtam caſtitatis tuæ famam. c Mei meritæ. d Vid. Theb. 172. e Mori diſce ex me. *quo dicto, gladio incumbit.* f Stagni Campani prope Cumas, dict. quaſi ἄορνȣ, quod propter tetrum odorem nulla avis ſupervolitare poſſit: propter quam graveolentiam & hîc deſcenſus ad inferos eſſe credebatur. g Her. Fu. v. 586.

Vnda [h] miſeris grata Lethes, voſq; [i] torpentes lacus,
Impium capite, atq; merſum premite perpetuis malis.
[k] *Nunc adeſte ſæva ponti monſtra, nunc vaſtum mare,*
Vltimo quodcunque [l] Proteus æquorũ abſcondit ſinu,
Meq; [m] ovantem ſcelere tanto rapite in altos gurgites.
Tuq; ſemper, genitor, [n] iræ facilis aſſenſor meæ,
Morte dignum facinus auſus, qui [o] novâ natum nece
[p] *Segregem ſparſi per agros: quiq; dum falſum nefas*
Exequor vindex, ſceleſtus incidi in verum nefas.
[q] *Sidera &* [q] *manes, &* [q] *undas ſcelere complevi meo.*
Amplius ſors nulla reſtat; regna me norunt [q] *tria.*
  In hoc redimus? patuit ad cœlum via,
[r] *Bina ut viderem funera, & geminam necem?*
[ſ] *Cœlebs &* [ſ] *orbus, funebres unâ face*
Vt concremarem prolis ac thalami rogos?
[t] *Donator* [u] *atræ lucis, Alcide,* [x] *tuum*
Diti remitte munus, ereptos mihi
Reſtitue manes. impius fruſtra invoco
Mortem relictam. [y] *crudus, & leti artifex,*
[z] *Exitia machinatus inſolita, effera,*
Nunc tibimet ipſe juſta ſupplicia irroga.
[a] *Pinus coacto vertice attingens humum*
Cœlo remiſſum findat in geminas trabes,
Mittarque præceps ſaxa per [b] *Scironia.*
[c] *Graviora vidi, quæ pati cluſos jubet*
[d] *Phlegethon, nocentes igneo cingens vado.*
Quæ pœna maneat memet & ſedes, ſcio.
Vmbræ nocentes cedite; cervicibus
His his repoſitum degravet feſſas manus
Saxum, [e] *ſenis perennis Æolii labor:*
Me ludat [f] *amnis ora vicina alluens.*
Vultur relicto tranſvolet [g] *Tityo ferus,*

[h] Quæ ærumnarum oblivionis artem docet. Her.Fu.679.

[i] Cocytus. Herc. Fu.685. & Styx *ibid.* v.712.

[k] Iuſtius in me quàm nuper in Hippolytum.

[l] Oceani & Tethyos filius phocarum paſtor & cuſtos.

[m] Modò lætantem.

[n] Exaudiendo vota.

[o] Nam filius abſens patris votis, in ſolo ſali monſtro, auriga propriis equis periit.

[p] Separatum, ſolum.

[q] Propter temeritatem meam pater dejecit ſe in mare ſup. ver. 1160. ad inferos deſcendi comes Pirithoi adulteri. jamq; terram pollui nefariâ filii innocentis cæde.

[r] Filii & uxoris.

[ſ] Filio & conjuge privatus.

[t] Herc.Fu.805. & ſup.840.

[u] Funeſtæ & miſeræ.

[x] Triſtior enim mihi ſupereſt vita quàm mors & inferi.

[y] *Hæc ad ſe.*

[z] Quæ filio injuſte machinatus es. *vel*, quæ tyrannis latronibuſq; inflixiſti ut in ſequentib. & vid. quæ ad v.226. Her. Fu. [a] Sup. ver. 1164. [b] Sup. v.1020. [c] Et tamen his graviora apud inferos vidi ſupplicia quæ merui, & quæ me manent. [d] Thy.73. [e] Siſyphi fil. Æoli. hic Atticam latrociniis infeſtans a Theſeo interfectus, apud inferos hâc pœna damnatur ut ſaxum ingens ad ſummi montis verticem volvat quod repentè dilabitur. *Aut petis aut urges rediturum Siſyphe ſaxum.* [f] Eridan. infern. in quo Tantalus, Her. Fu v.751. [g] Qui, cùm Latonæ ſtuprum inferre conaretur, Apollinis telis confixus ad inferos demiſſus eſt, ubi humi per novem jugera exporrectus, jecur immortale, ut pote cum Luna ad pœnas renaſcens, vulturi depaſcendum præbet.

Tap

Meumq́; pœnæ ſemper accreſcat jecur.
Et tu [h] *mei requieſce Pirithoi pater:*
[i] *Hæc incitatis membra turbinibus ferat*
Nunquam reſiſtens orbe revoluto rota.
Dehiſce tellus; recipe me dirum [k] *chaos,*
Recipe: [l] *hæc ad umbras juſtior nobis via eſt.*
Gnatum ſequor: ne metue, qui manes regis;
[m] *Caſti venimus. recipe me æternâ domo*
[n] *Non exiturum. non movent Divos preces:*
At ſi rogarem [o] *ſcelera, quàm proni forent!*
CHO. *Theſeu, querelis tempus æternum manet.*
Nunc [p] *juſta gnato ſolve, & abſconde ocyùs*
Diſperſa fœdè membra laniatu effero.
TH. *Huc, huc reliquias vehite cari corporis,*
[q] *Ponduſque, & artus temerè congeſtos date.*
Hippolytus hic eſt? facinus agnoſco meum.
Ego te peremi. neu nocens tantum ſemel
Soluſve fierem, facinus auſurus parens;
[q] *Patrem advocavi. munere en patrio fruor.*
O triſte [a] *fractis orbitas annis malum,*
Complectere artus, quodque de gnato [b] *eſt ſuper*
Miſerande mœſto pectore incumbens fove.
Disjecta, genitor, membra, laceri corporis
In ordinem diſpone, & errantes loco
Reſtitue partes. [c] *fortis heic humeri locus;*
Heic dextra frenis docta moderandis manus
Ponenda. lævi lateris agnoſco notas.
[d] *Quàm magna lacrymis pars adhuc noſtris abeſt?*
Durate trepidæ lugubri officio manus,
Fletuſque largos ſiſtite arentes genæ,
Dum membra gnato genitor annumerat ſuo,
Corpuſque [e] *fingit.* [f] *hoc quidem eſt formâ carens,*
Et turpe multo vulnere ambeſum undique;
Quæ pars tui ſit dubito, ſed pars eſt tui.
Heic heic repone; [g] *non ſuo, at vacuo loco.*

---

[h] *Emphaſin habet*, mihi chari Pirithoi pater, i. Ixion.

[i] Vt Ixionis, vide Herc. Fu. 749.

[k] Herc. Fu. 609. & Thyeſt. 820.

[l] Quàm quæ Hippolyto.

[m] Non ut olim rapturi Proſerpinam cum Pirithoo.

[n] Vt nuper cum Hercule.

[o] Quod feci in tertio voto, contra filium. ſup. 940. quàm faciles exaudirent?

[p] Exequias debitas.

[q] Neque enim formam habent.

[q] Neptunum, à quo compreſſa Aethra, cùm ex Aegeo non conciperet, Theſeum peperit. Plutarch. in Theſeo.

[a] Aetate & ærumnis.

[b] Supereſt, reſtat, *Anaſtrophe.*

[c] Sic Mss. fere omnes, contra quam obtinüerunt Edd. vulgatæ: *Fortis hic dextræ locus; hic læva frenis, &c.*

[d] Multi enim artus, multæ corporis particulæ abſunt, quæ ſi poſthàc inventæ fuerint, cum lacrymis mihi componendæ ſunt, *ſic infra. v.* 1269. *ſæpe efferendus.*

[e] Componit. Et hoc verè eſt mortuum componere.

[f] Membrum.

[g] Deeſt enim pars quæ proprium locum ſuppleat.

Hæc illa facies igne ſidereo nitens,
[h] *Inimica flectens lumina? huc cecidit decor?*
O dira fata numinum! O ſævus [i] *furor!*
[k] *Sic ad parentem gnatus ex voto redit?*
[l] *En hæc ſuprema dona genitoris cape,*
Sæpe efferendus. interim [m] *hæc ignes ferant.*
Patefacite acerba cæde funeſtam domum,
[n] *Mopſopia claris tota lamentis ſonet.*
Vos apparate regii flammam rogi:
At vos per agros corporis partes vagas
Anquirite. [o] *iſtam terra defoſſam premat,*
[p] *Graviſque tellus impio capiti incubet.*

---

[h] Etiam novercæ.
[i] Novercæ amor; ira mea.
[k] Tam fœdè lacer, tam crudeliter laniatus?
[l] Hæc funeri tuo ſoluta exequiarum juſta, Mss. Aliquot, & è noſtris 3. habent *vota*, En quali dono complevit mihi votum ſupremum, id eſt, tertium Neptunus? ut ſæpè ſit efferendus mihi filius. ſup. v. 1256.
[m] Hæc crementur comburantur, *pro more ſepeliendi apud veteres*, Thyeſt 745.
[n] Athenæ, ſup. ver. 120.
[o] Phædram.
[p] Cui male volebant, terram gravem & tumulum oneroſum precabantur veteres, quò anima quam ſepulchro unà cum corpore condi credebant, depreſſa ad beatorum ſedes tardè aut ægrè devolaret, atque ægrè ultro citróque ad ſepulchra commearet in ſolennibus funereis: ut contra, cui benè volebant *tenuem & ſine pondere terram precabantur, levem ceſpitem aut cippum ut molliter oſſa cubarent,*

OEDI-

OEDIPVS.

PERSONÆ.

OEDIPVS.
CHORVS.
TIRESIAS.
SENEX.
IOCASTA.
CREON.
MANTO.
PHORBAS.
NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Graſſante Thebis dirâ peſtilitate mittitur Delphos Creon conſulturus Apollinem, refert expiandam Laii necem, interfectoris exilio. qui cùm ignoraretur, Tireſias fruſtra extiſpicia aggreſſus, per Necromantiam Laii umbrâ evocatâ intelligit ipſum eſſe regem Oedipum. Negat primùm ille, ſed poſte diſquirens, invenit ſe filium eſſe Laii quem interfecerat, & Iocaſtæ quam in uxorem duxerat. Effoſſis itaque præ pudore atque irâ oculis in exilium abit. & Iocaſta ſe gladio confodit.

ACTVS PRIMVS.

OEDIPVS. IOCASTA.

Oedipus de peſtilentiæ ſævitiâ conqueritur.

[a] *Jam nocte pulſâ* [b] *dubius effulſit dies,*
Et nube mœſtum ſqualidâ exoritur jubar,
Lumenque flammâ triſte luctiferâ gerens

[a] Lipſ. è vet. codice legit, *Jam nocte Titan dubius expulſâ redit*, ad cavendam inamœnam repetitionem τοῦ *Dies* in quinto verſu. [b] Diluculum, crepuſculum, vel *dubius*, id eſt, nubilus, qui non exhalet vapores, non attenuet, nec expurget corruptum aëra, huc enim coacervantur, *Mœſtum, ſqualida, triſte, luctifera flamma.*

Proſpiciet avidâ peſte [c] *ſolatas domos;*
[d] *Stragemque, quam nox fecit, oſtendet dies.*
Quiſquamnè regno gaudet? ô fallax bonum;
Quantum malorum fronte quàm blandâ tegis!
[e] Vt alta ventos ſemper excipiunt juga;
Rupemque ſaxis vaſta dirimentem freta,
Quamvis quieti, verberant fluctus maris:
Imperia ſic excelſa fortunæ objacent.
Quàm bene [a] *parentis ſceptra Polybi fugeram,*
Curis ſolutus, exul, intrepidus, vagans!
Cœlum Deoſque teſtor, [b] *in regnum incidi.*
Infanda timeo; ne meâ genitor manu
Perimatur. hoc me [c] *Delphicæ* [c] *laurus monent,*
Aliudque nobis indicant majus ſcelus.
[d] *Eſt majus aliud patre mactato nefas?*
Prô, miſera pietas! eloqui fatum pudet.
[e] *Thalamos parentis Phœbus, & diros toros*
Gnato minatur, impiâ inceſtos [f] *face.*
Hic me paternis expulit regnis timor:
[g] *Non ego penates profugus exceſſi meos.*
Parùm ipſe fidens mihimet, in tuto tua,
Natura, poſui jura. cùm magna horreas,
Quæ poſſe fieri non putes, metuas tamen.
Cuncta expaveſco, meque non credo mihi.
[h] *Jamjam aliquid in nos fata moliri parant.*
Nam quid rear, quòd iſta [i] *Cadmeæ lues*
Infeſta genti, ſtrage tam latè editâ
Mihi parcit uni? cui reſervamur malo?
Inter ruinas urbis, & [k] *ſemper novis*
Deflenda lacrymis funera ac populi ſtruem,
Incolumis adſto. [l] *ſcilicet Phœbi reus,*

c Viduatas, deſtitutas incolis.
d Cadaverum eorum qui perierunt hac nocte.

e *Perflant altiſſima venti*. vid. v. 1125. Hippolyt.
a *Sic* enim putabat. Oraculo itaque accepto, fore ut patris à ſe necati thalamos conſcendens fœdaret, Corintho in exilium profugit. cætera vide v. 243. Thebaid.
b Præter ſpem & votum in regnum hoc Thebanum deveni.
c Oraculum Apollinis Delphici. Laurus autem Apollini ſacra; *Clarii laurus*, μαντικὸν φυτὸν, *venturi præſcia Laurus*, in igne crepitans fauſtum portendere, tacita inauſpicatum credebatur: hinc δάφνη ex δὰ intenſivâ & φωνεῖν: nec non folia pulvillo ſubjecta credebantur vera conciliare ſomnia, ut & manducata ἐνθουσιάζειν, unde vaticinantes dicti ſunt δαφνηφάγοι, quâ & coronati præcinebant vates, & circa templum Delphicum Lauri copiosè creſcebant inf. v. 228. d Hic verſus in nonnullis lib. tribuitur locaſtæ. e Modò verſ. 12. f Vid. Theb. 263. & 507. g Non mutabam ſolum propter ſcelus aliquod admiſſum aut puſillanimitatem; ſed ne quando (ut prædictum erat) naturæ jura violarem per parricidium aut inceſtum. h Etiam in hac peſte videntur fata magnum aliquod malum mihi machinari, cùm mihi uni parcatur. i Thebanæ à Cadmo conditore. k Propter continua funera. l *Ironicè*, quaſi verò Phœbi oraculo in tanta ſcelera damnatus ſalubre regnum ſperare audeam: imò ſcelere meo corruptus eſt aër.

Sperare poteras ſceleribus tantis dari
Regnum ſalubre? [m] *fecimus* [1] *cœlum nocens.*
[n] *Non aura gelido lenis afflatu fovet*
Anhela flammis corda: non Zephyri leves
Spirant: [2] *ſed* [a] *ignes auget æſtiferi Canis*
Titan, [b] *Leonis terga Nemeæi premens.*
[c] *Deſeruit amnes humor, atque herbas color.*
Aretque [d] *Dirce. tenuis* [e] *Iſmenos fluit,*
Et tingit inopi nuda vix undâ vada.
Obſcura cœlo labitur [f] *Phœbi ſoror;*
Triſtiſque [g] *mundus* [h] *nubilo pallet novo.*
Nullum ſerenis noctibus ſidus micat:
[3] *Sed gravis & ater incubat terris vapor.*
Obtexit [g] *arces cœlitum ac* [g] *ſummas domos*
[i] *Inferna facies,* [k] *denegat fructum Ceres;*
Adulta & altis flava cum ſpicis cremat:
Arente culmo ſterilis emoritur ſeges.
Nec ulla pars immunis exitio vacat:
Sed omnis ætas pariter & ſexus ruit,
Iuveneſque ſenibus jungit, & gnatis patres
Funeſta peſtis. [l] *una fax thalamos cremat:*
[m] *Fletuque acerbo funera & queſtu carent.*
Quin ipſa tanti pervicax clades mali
[n] *Siccavit oculos: quodque in extremis ſolet,*
[n] *Periere lacrymæ. portat hunc* [o] *æger parens*
[p] *Supremum ad ignem; mater hunc amens gerit;*
Properatq; ut alium regerat in eundem rogum.
Quin luctu in ipſo luctus exoritur novus,
[q] *Suæque circa funus exequiæ cadunt:*

---

[m] Scelere inf. v. 631. & Octav. 231.

[1] Aër autem corrumpitur à terrenis & inferioribus expirationibus, Endemiis.

[2] A malignâ qualitate ex certâ ſiderum configuratione.

[3] A vehementi temporum tempeſtatumque mutatione, unde qualitatum exuperantiæ & inæqualitates Epidemiæ. quæ omnia cùm hic concurrant gravis eſt peſtilentia.

[n] Aura non refrigerat corda æſtuantia, ſed & peſtifera aura pariter cum ſpiritu in pulmones hauſta in cor penetrat, quod affectioni præparatũ propter plethoram, cacochymiam, vel obſtructionem labefactat arteriarum ſpiritum.

[a] Quin & Sol primam Leonis partem ingreſſus Canis ſidus ardentiſsimum, quod exoritur. 29. Gra. Cancri, æſtum & calorem adauget. [b] Herc. Fu. 225. [c] Vnde & ſtella fulgida in Canis ſidere Sirius dicitur nonnullis, à σειριᾶν, id eſt ſiccare, areſacere, quod aliis ἀπὸ τοῦ σεσηρέναι. quòd canes præ ſiti hiſcere faciat. [d] Herc. Fu. 915. Theb. 20. & 126. [e] Iſmenos, de quo in Herc. Fu. 333. fluit tenuis [f] Luna. [g] Cœlum. ut Her. Fu. 18. v. & alibi non rarò. [h] Alii leg. *nub. pal. Jove.* [i] Tenebræ infernales. vide Herc. Fu. 703. [k] Segetes jam ſpicatæ ardore exareſcunt & rubigine torrentur. [l] Eodem rogo cremantur maritus & vxor. [m] Nemo ſupereſt qui defleat funera. *qui lacryment deſunt.* [n] A vehementi morbi incendio? ſive quòd jam malis obdurati? cùm lacrymas inter ſymptomata & notas peſtis ponant medicorum filii. [o] Pater, & ipſe æger. [p] Rogum. [q] Qui funus curabant ſequebanturque in ipſo officio efferendi moriuntur,

Tum propria flammis corpora [r] *alienis cremant.*
Diripitur ignis. nullus eſt miſeris pudor.
[f] *Non oſſa tumuli ſancta diſcreti tegunt.*
[a] *Arſiſſe ſatis eſt. pars quota in cineres abit?*
[b] *Deeſt terra tumulis: jam rogos ſylvæ negant.*
Non vota, non ars ulla correptos levant.
[c] *Cadunt medentes. morbus* [d] *auxilium trahit.*
[e] *Affuſus aris ſupplices tendo manus,*
Matura poſcens fata, præcurram ut prior
Patriam ruentem; neve poſt omnes cadam;
Fiamque regni funus extremum mei.
O ſæva nimium numina! ô fatum grave!
Negatur uni nempe in hoc populo mihi
Mors [f] *tam parata? ſperne letali manu*
Contacta regna. linque lacrymas, funera,
[g] *Tabifica cœli vitia; quæ tecum invehis*
Infauſtus hoſpes: profuge jamdudum ocyus,
[h] *Vel ad parentes.* IO. *quid juvat, conjux, mala*
Gravare queſtu? [i] *regium hoc ipſum reor,*
Adverſa capere: quoque ſit dubius magis
Status, & cadentis imperii moles labat;
Hoc [k] *ſtare certo preſſius fortem gradu.*
Haud eſt virile, terga Fortunæ dare.
OE. *Abeſt pavoris crimen ac probrum procul,*
Virtuſque noſtra neſcit ignavos metus.
Si tela contra ſtricta, ſi vis horrida
Mavortis in me rueret; adverſus feros
Audax gigantes obvias ferrem manus.
Nec Sphinga [l] *cæcis verba nectentem modis*
Fugi. cruentos vatis infandæ tuli
Rictus, & [m] *albens oſſibus ſparſis ſolum.*
Cumq; è [a] *ſuperbâ rupe jam* [b] *prædæ imminens,*
[c] *Aptaret alas, verbera & caudam movens,*
[d] *Sævi leonis more, concuteret minas;*

[r] Alteri cadaveri incenſis. *Et jam reverentia nulla eſt, Deque rogis pugnant, alienisque ignibus ardent.*

[f] Singulis tumulis urniſve non conduntur ſancto ritu ſinguli.

[a] Vſtulata tantum ſunt corpora non cinefacta.

[b] *Nec locus in tumulos, nec ſufficit arbor in ignes.*

[c] *Inque ipſos ſævit medentes Erumpit clades, obſuntque auctoribus artes.*

[d] Auxiliatorem, medicum.

[e] Ego itaque (inquit) advolutus ad aras ſupplex

[f] Tam ad manum cæteris.

[g] Sup. v. 36.

[h] *Emphaſis.* Si non alio patet miſero profugium, vel ad Polybum & Meropem profuge, *quos ſuos eſſe putabat parentes.* ſu. v. 12. & The. 245

[i] Virtutem ego maximè regiam puto æquanimitatem & ad res adverſas bene præparatum pectus.

[k] *Metaph.* a militibus, quibus loco in acie occupato cedere eſt inglorium.

[l] Ποικιλῳδὸν σφίγγα. Th. 120.

[m] Interfectorum, qui ænigma non ſolviſſent. [a] Quâ toties victrix conſederat. vel præalta unde *alii leg.* ſupernâ. [b] Mihi quem ſperabat prædam. [c] *Al. Aptaret alas verbere.* [d] *Qui viſo comminus hoſte Subſedit dubius, totam dum colligit iram: Mox ubi ſe ſævæ ſtimulavit verbere caudæ, &c.*

e Carmen popoſci. ſonuit horrendum; inſuper
f Crepuere malæ: ſaxaque impatiens moræ
Revulſit unguis, viſcera expectans mea.
Nodoſa ſortis verba, & implexos dolos,
Ac triſte carmen alitis ſolvi feræ.
10. g *Quid ſera mortis vota nunc demens facis?*
Licuit perire. laudis hoc precium tibi
Sceptrum, & peremptæ Sphingis hæc merces datur.
OED. h *Ille ille dirus callidi monſtri cinis*
In nos rebellat. illa nunc Thebas i *lues*
Perempta perdit. una jam ſupereſt ſalus,
Si quam ſalutis Phœbus oſtendit viam.

[e] Aenigmaticum. *Qui bipes & quadrupes foret, & tripes unus & idem.* Theb. 119.
[f] Frendebat,
[g] Si ita vitæ pertæſum eſſet, expeditam tamen mortem tunc effugere voluiſti; cur nunc regno hoc meq; ipſâ potitus præmiis, mortem optas?
[h] Peſte hac pœnas repoſcit quòd tum non perierim.
[i] Sphinx. [k] Solam ſedandæ peſtilitatis ſpem (ſi qua ſit) expectamus ab Apolline cujus oracula ſcitatum miſſus eſt Creon, ſed & ipſe Apollo λοίμιος, ἰήιος, ἀκέσιος: Sol enim aëra rarefacit & expurgat.

CHORVS.

Luis gravitatem deplorat Chorus è Thebanis.

Occidis l *Cadmi generoſa proles,*
Vrbe cum totâ viduas colonis
Reſpicis terras, miſeranda m *Thebe.*
Carpitur leto tuus ille, Bacche,
Miles, extremos comes uſque ad Indos,
Auſus Eois equitare campis,
Figere & mundo tua ſigna n *primo.*
o *Cinnamis ſylvas Arabum* p *beatas*
Vidit, & q *verſas equitis ſagittas,*
q *Terga fallacis metuenda Parthi.*
Litus intravit pelagi r *rubentis.*
Promit hic ortus, aperitque lucem
Phœbus & flammâ a *propiore nudos*
Inficit Indos.
b *Stirpis invictæ genus interimus.*

[l] Thebani. Herc. Fu. 914. & 59.
[m] *Uſitatior pluralis, Thebæ.* Sed & nomen ſumpſiſſe à veteri illa Thebe Aegyptiâ, unde Cadmum oriundum aſſerunt nonnulli, potiùs crediderim, quam à Thebâ, Promethei vel Aſopi filiâ.
[n] Orienti.
[o] Aliiſque aromatum ſpeciebus
[p] Felicis Arabiæ.
[q] A Partho ſimulante fugam & terga dante miſſas: ut Thyeſt. v. 383. Mss. aliquot; *Terga converſi metuenda P.*
[r] Herc. Fu. 902 & Thyeſt. 370. unde Bacchus vitem in Græciam tranſtulit.
[a] Vide quæ ad verſ. 600. Thyeſt.
[b] Milites Bacchi Indiæ victoris. vel pubes Martia ab Hermione Martis filiâ Cadmi uxore, vel, Spartanis oriundi quos ſocios in urbe condendâ Cadmus ſumpſit.

Labimur ſævo rapiente fato.
Ducitur ſemper nova pompa morti.
Longus ad manes properatur ordo
Agminis mœſti, ſerieſque triſtis
Hæret; & turbę tumulos petenti
Non ſatis [c] *ſeptem patuere portæ.*
[d] *Stat gravis ſtrages, premiturque juncto*
Funere funus.
[e] *Prima vis tardas tetigit bidentes;*
Laniger pingues [f] *malè carpſit herbas.*
[g] *Colla tacturus ſteterat ſacerdos;*
Dum manus certum parat alta vulnus,
[h] *Aureo taurus rutilante cornu*
Labitur ſegnis: patuit ſub ictu
Ponderis vaſti reſoluta cervix.
Nec cruor ferrum maculavit. atrâ
Turpis è plagâ ſanies profuſa eſt.
Segnior curſu ſonipes [i] *in ipſo*
Concidit gyro, dominumque prono
Prodidit armo.
Incubant pratis pecudes relictæ:
Taurus armento pereunte marcet.
Deficit paſtor grege diminuto,
Tabidos inter moriens juvencos.
[k] *Non lupos cervi metuunt rapaces.*
Ceſſat irati fremitus leonis;
Nulla villoſis feritas in urſis.
[a] *Perbibit peſtem latebroſa ſerpens;*
Aret, & ſicco moritur veneno.
    Non ſylva ſuâ decorata comâ,
Fundit opacis montibus umbras.
Non rura virent ubere glebâ.
Non plena ſuo vitis Jaccho

[c] Extra urbem enim efferebantur, urebantur, ſepeliebantur.

[d] Longe lateque patet ſtrages, plenus eſt ſtratis cadaveribus locus.

[e] Pecudes priùs inficiuntur peſte quàm homines, quia dejectæ ad paſtum & in terram pronæ πῦς νοσώδεις ἐχεῖθεν ἀτμοὺς trahant & ex his primùm quibus odorandi præſtantia, ut canes & muli οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο, ϗ κύνας ἀργοὺς. vel etiam quod iis cerebri major caliditas quam homini.

[f] In ſuam perniciem.

[g] *Stans hoſtia ad aram Inter circumſtantes cecidit moribunda miniſtros,* &c. Ovid. Met. 7.

[h] Diis ſuperis immolabantur victimæ coronatæ vittatæ, cornibus auratis & frontem bracteis aureis ornatæ.

[i] *Tremulo medios abrumpit poplite gyros,* &c. Lucan. 6.

[k] *Non lupus inſidias explorat ovilia circum, Nec gregibus nocturnus obambulat: acrior illum Cura domat; timidi damæ cervique fugaces Nunc interque canes & circum tecta vagantur.* Virg. Georg. 3.

[a] Ex aëre corrupto & ipſa infecta. alii legunt *Perdidit.* q. d. utque feræ rabiem; ita ſerpentes virus ſuum amittebant, & ipſæ majori cedentes.

Brachia curvat.
Omnia noſtrum ſenſere malum.
[b] *Rupere Erebi clauſtra profundi*
[c] *Turba ſororum face Tartareâ:*
[d] *Phlegethonque ſuâ motam ripâ*
[e] *Miſcuit undis Styga Sidoniis.*
Mors alta avidos oris hiatus
Pandit, & omnes [f] *explicat alas.*
[g] *Quique capaci turbida cymbâ*
Flumina ſervat durus ſenior,
Navita [h] *crudus, vix aſſiduo*
Brachia conto laſſata refert,
Feſſus turbam vectare novam.
[i] *Quin Tænarii vincula ferri*
Rupiſſe canem fama, & noſtris
Erraſſe locis; mugiſſe ſolum;
Vaga per lucos ſimulacra virûm
[k] *Majora viris: bis* [l] *Cadmeum*
Nive diſcuſſâ tremuiſſe nemus,
Bis turbatam ſanguine [m] *Dircen:*
Nocte ſilenti [a] *Amphionios*
Vlulaſſe canes.
[b] *O dira novi facies leti,*
Gravior leto! [c] *piger ignavos*
Alligat artus [c] *languor; & ægro*
[d] *Rubor in vultu;* [e] *maculæque caput*
Sparſere leves: tum [f] *vapor ipſam*
Corporis arcem flammeus urit;
[g] *Multoque genas ſanguine tingit.*
[h] *Oculique rigent, &* [i] *ſacer ignis*

---

[b] *Sævit & in lucem Stygiis emiſſa tenebris Pallida Tiſiphone morbos agit antè* Georg. 3.

[c] Furiarum agmina. Her. Fu. 87.

[d] Flu. ardens Thyeſt. 73. atque hujus, propter ardorem peſtilentiæ, meminit.

[e] Miſcet terras infernales aquas Thebanis, Cadmus a, è Sidone venit. Herc. Fu. 916.

[f] *Metaph.* vel *quod* Mors, ut & ſomnus frater ejus, alata fingitur ut quæ celeriter & inopinatò veniat.

[g] Charon Stygius portitor.

[h] *Nam cruda Deo viridiſque ſenectus.* Mss. noſtri 3. *Navita Charon.*

[i] Fama eſt Cerberum rupiſſe ferream catenam qua ligatus eſt ad Tænarum, de quo in Herc. Fu. 589 cui fabulæ occaſionem ferunt dediſſe ſerpentem quendam in Tænaro, quem, quòd morſu è veſtigio enecaret ἅδου κύνα nominarunt, atque hunc ab Hercule ad Euriſtheum productum. [k] Thyeſt. 671 & quæ ſequ. a verſu. 666. [l] Thebanum, in quo Cadmus ſerpentem interfecit, terræ motu tremuiſſe. [m] Theb 20. & 1 6 manaſſe fontes ſanguine. [a] Thebanos ab Amphione. Herc. Fu. 260. & 914. [b] *Deſcribit peſtis notas & ſymptomata.* [c] Infecto corde, vires omnes præcipuè vitales infringuntur & ſpiritus languent. [d] *Flammæque latentis* (id eſt, vehementis caloris morbi) *Judicium rubor eſt, & ductus anhelitus igni.* [e] Puſtulæ, & exanthemata purpurea, nigra viridia [f] Tetri vapores & calidi ſublati cerebrum incendunt, gravantque caput, in quo tanquam in arce & ſpeculâ locavit Deus ſenſuum organa, mentiſque & rationis ſedem. [g] Al. *tendit. Tument diſtenta ſanguine genæ.* [h] *Oculos ſtupor urget inertes.* [i] Eryſipelas, Herpes, quem, cum tumor ſit è ferventi ſanguine ortus, pro peſte ponit vel peſtis comites.

Paſcitur artus. [k] *reſonant aures,*
[l] *Stillatque niger naris aduncæ*
Cruor, & venas rumpit hiantes.
[m] *Intima creber viſcera quaſſat*
Gemitus ſtridens: [n] *tunc amplexu*
Frigida preſſo ſaxa fatigant:
[o] *Quos liberior domus elato*
Cuſtode ſinit. petit is fontes:
Aliturque ſitis latice ingeſto.
Proſtrata jacet turba per aras,
Oratque mori. ſolum [p] *hoc faciles*
Tribuere Dei. delubra petunt;
[q] *Haud ut voto numina placent,*
Sed juvat ipſos ſatiare Deos.
Quiſnam ille propero regiam greſſu petit?
Adeſtne [r] *clarus ſanguine ac factis Creo?*
An æger animus falſa pro veris videt?
Adeſt [ſ] *petitus omnibus votis Creo.*

---

[k] *Solicitæ porro pleneque ſonoribus aures.* Lucret.

[l] *It naribus ater Sanguis,* propter corruptionem & humorum aduſtionem.

[m] *Imaque longo Ilia ſingultu tendunt,* ob ventriculi convulſionem.

[n] Interiùs æſtuantes refrigerium petunt, marmora amplexantes, & humi ſtrati. *Non ſtratum non ulla pati,* &c. Ovid. 7. Metam. *Nec fit Corpus humo gelidum, ſed humus de corpore fervet.*

[o] Aegri aſſumptâ libertate ex morte moderatorum qui eos curabant *Fontibus & fluviis puteiſque capacibus hærent, Nec ſitis eſt extincta priùs quàm vita bibendo.* [p] Mori. [q] Deploratâ quidem ſalutis ſuæ ſpe, ſed ut Diis exprobrarent crudelitatem. [r] Iocaſtæ frater. [ſ] Sup. v. 109.

ACTUS SECUNDUS.

OEDIPUS. CREON.

Reverſus Delphis Creon nunciat jubere Deum ut mors Laii expurgetur, nec priùs ceſſaturam peſtem quàm in exilium mittatur interfector ejus; de quo, quia non nominatur, ambigitur.

Horrore quatior, [a] *fata quò vergant timens,*
Trepidumq; [b] *gemino pectus eventu labat.*
Vbi læta duris miſta in ambiguo jacent,
Incertus animus ſcire cùm cupiat, timet,
Germane noſtræ conjugis, feſſis opem
Si quam reportas, voce properatâ edoce.
CR. *Reſponſa dubia ſorte perplexâ latent.*

---

[a] Reſponſum Apollinis fatidicum.

[b] Felici an infelici.

OED. Dubiam ſalutem qui dat afflictis, negat.
CR. [c] *Ambage nexâ Delphico mos eſt Deo*
Arcana tegere. OED. *fare; ſit dubium licèt:*
[d] *Ambigua ſoli noſcere Oedipodæ datur.*
CR. *Cædem expiari regiam exilio Deus,*
Et interemptum Laïum ulciſci jubet.
Non ante [e] *cœlo lucidus curret dies,*
Hauſtuſque tutos ætheris puri dabit.
OED. *Ecquis peremptor incliti regis fuit?*
Quem memoret, ede, Phœbus; ut pœnas luat.
CR. *Sit, precor, dixiſſe tutũ; viſu & auditu horridum.*
Torpor inſedit per artus, frigidus ſanguis coit.
Ut ſacrata templa Phœbi ſupplici intravi pede,
Et pias, numen precatus, ritè ſummiſi manus:
[f] *Gemina* [g] *Parnaſſi nivalis arx trucem ſonitũ dedit,*
Imminens Phœbea [h] *laurus tremuit & movit domũ,*
Ac repentè [i] *ſancta* [i] *fontis lympha Caſtalii ſtetit.*
Incipit [k] *Lethea vates* [l] *ſpargere horrentes comas,*
Et pati [a] *commota Phœbũ. contigit nondum* [a] *ſpecum,*
Emicat vaſto fragore major humano ſonus:
[b] MITIA CADMEIS REMEABUNT
[c] SIDERA THEBIS.
SI PROFUGUS [d] DIRCEN ISMENIDA
LIQUERIS HOSPES,
[c] REGIS CÆDE NOCENS, [e] PHOEBO
IAM NOTUS ET INFANS.
NEC TIBI LONGA MANENT SCELERATÆ GAUDIA CÆDIS:

---

c Namq; obſcuris vera involvens ambages canit Apollo, ab obſcuritate & ἀμφιβολογία reſponſorum λοξίας cognominatus, unde Cruſerianus codex habet, *Ambage flexâ.* quem tamen alii ita dictum autumant ab obliquo ſolis curſu vel tranſverſis radiis.
d Quod dudum in Sphingis ænigmate feci.
e Vide ſup. v. 36. & 109.
f Duo vertices Tithoreus & Hyampeus *qui Phœbo Bromioque ſacri.*
g Montis Phocidos dicti à Parnaſſo Neptuni filio, vel potiùs à Deucalionis arcâ quam λάρνακα vocant, huc primum à diluvio delata.
h Sup. v. 16.
i Fontis ad radicem Parnaſsi, Muſis ſacri.
k Virgo ſeu mulier Phœbas numine inflata, furens, decoris ſui oblita, nam λήθη oblivio eſt. vide Herc. Fu. 879. l *Non comptæ manſere comæ, ſed pectus anhelum, Et rabie fera corda tument majorq; videri, Nec mortale ſonans, afflata eſt numine quando Iam propiore Dei.* a Temulenta ſpiritu quem ἄσθμα δαιμόνιον vocant, exhalante è ſpecu Delphico, quo cum paſcentes non procul ab ipſo ſpecu capras ſuas correptas laſcivire animadvertiſſet paſtor quidam Coretas nomine, & ipſe periculum rei facturus acceſſit, ingreſſuſq; afflari & futura præcinere cœpit. atq; hinc extructum eſt inibi adytum: in quo & pegma quo inſcenſo vaticinarentur Phœbades. innitebatur id triplici baſi; propterea illi tripodis nomen eſt inditum. hinc & Pythius dictus, à πύθονος, id eſt, afflatu ex putredine terræ orto. b Rite autem hoc carminis genere refert Creon reſponſum nam Hexametrum Pythio Apollini debetur, *hæc dicta per carmina ſortes* & ἔπος dictum quòd hoc carminis genere ἕπονται τὰ πράγματα τοῖς χρησμοῖς. vel etiam κατ' ἐξοχήν. c Sanitas & aëris puritas è miti & benigna ſiderum configuratione. ſup. verſ. 36. d Thebas, juxta quas fons Dirce cujus aqua in Iſmenum fluit. e Vide Theb. 243.

[f] TECVM BELLA GERES; GNATIS QVOQVE BELLA RELINQVES;
[g] TVRPIS MATERNOS ITERVM REVOLVTVS IN ORTVS.
OED. [h] *Quod facere monitu cœlitum juſſus paro,*
Functi cineribus regis hoc decuit dari,
Ne ſancta quiſquam ſceptra violaret dolo.
[i] *Regi tuenda maximè regum eſt ſalus.*
Queritur peremptũ nemo, quem incolumẽ timet.
CR. *Curam perempti* [k] *major excuſſit timor.*
OED. *Pium prohibuit ullus officium metus?*
CR. *Prohibent* [k] *nefandi carminis triſtes minæ.*
OED. *Nunc expietur numinum imperio ſcelus.*
Quiſquis Deorum regna placatus vides;
[l] *Tu, tu, penes quem jura præcipitis poli;*
[m] *Tuque, ô ſereni maximum mundi decus,*
[n] *Bis ſena curſu ſigna qui vario regis,*
[n] *Qui tarda celeri ſecula evolvis rotâ;*
[n] *Sororque fratri ſemper* [o] *occurrens tuo,*
Noctivaga Phœbe; [p] *quique ventorum potens*
Æquor per altum cærulos currus agis;
Et [q] *qui carentes luce diſponis domos,*
Adeſte, cujus Laius dextrâ occidit,
[r] *Hunc non quietum tecta, non fidi lares,*
[a] *Non hoſpitalis exulem tellus ferat.*
Thalamis pudendis doleat & prole impiâ.
Hic & parentem dexterâ perimat ſuâ;
Faciatq; (num quid gravius optari poteſt?)
[b] *Quidquid ego fugi, non erit veniæ locus.*
Per regna juro, quæque nunc hoſpes rego,
Et quæ reliqui; perque penetrales Deos:
Per te, [c] *pater Neptune, qui fluctu brevi*
[d] *Vtrinque noſtro geminus alludis ſolo:*
Et ipſe noſtris vocibus teſtis veni

[f] Quæ Oedipo evenerunt. namque & ipſe ſibi oculos effodit; filiiſque duellum ortum eſt de regno

[g] Per inceſtum matrimonium. *videturq; hic verſus locum habere ante duos verſus præced.*

[h] Vindictam, quam oraculo monitus paro, oportuit jam tùm ſub ipſo regis funere peractam fuiſſe.

[i] Cædem regis ulciſci, regi & juſtum & utile.

[k] Ne, ex oraculo, Laii interfector Iocaſtam duceret.

[l] Iupiter.

[m] Phœbe.

[n] Vide quæ ad verſ. 834. Thyeſt.

[o] Ibid. 836.

[p] Neptunus, non Aeolus.

[q] Pluto.

[r] Quas inſcius interfectori Laii imprecatur, in ſuum ipſius caput ceciderant, vel etiam caſuræ erant omnes hæ diræ.

[a] Nec enim admiſerant eum Athenienſes, ut habet Sophocles in Oedip. Colonæo.

[b] Parricidium & inceſtum, quæ ſe effugiſſe credit. ſup. verſ. 12.

---

[c] Ὠκεανὸς θ᾽ ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται. *Oceanuſque pater rerum*, ex opinione Thaletis qui omnia ex aquis putavit generari, cùm nil ſine humore naſci poſſit.
[d] Iſthmo in quo Corinthus, ſuum, ut credidit, ſolum.

Fatidica vatis ora [e] *Cirrheæ movens:*
[f] *Ita molle ſenium ducat, & ſummum diem*
Securus alto degat in ſolio parens,
Solaſque Merope noverit Polybi faces,
Vt nulla fontem gratia eripiet mihi.
Sed quo nefaſtum facinus admiſſum loco eſt,
Memorato, aperto Marte, an inſidiis jacet?
CR. [g] *Frondifera* [h] *ſanctæ nemora Caſtaliæ* [i] *petens;*
Calcavit altis obſitum dumis iter;
* *Trigemina quà ſe ſpargit in campos via.*
Secat unà gratum Phocidos Baccho ſolum,
Vnde altus [k] *ima deſerit, cœlum petens*
Clementer arcto colle, Parnaſſus [l] *biceps.*
At una bimares [m] *Siſyphi terras adit,*
[n] *Olenia in arva; tertius trames cavâ*
Convalle ſerpens, tangit [o] *errantes aquas,*
Gelidumque dirimit [o] *amnis Elei vadum:*
Hic [p] *pace fretum, ſubita prædonum manus*
Aggreſſa ferro [a] *facinus* [b] *occultum tulit.*
In tempore ipſo, [c] *forte Phœbeâ excitus,*
Tireſia tremulo tardus accelerat gradus,
[d] *Comeſque Manto luce viduatum trahens.*

---

[e] A Cirrha Phocidis oppido, ubi Apollinis oraculum, id eſt, ipſe Apollo veni teſtis. per te juro.

[f] Sic pater meus (ut putavit) Polybus non á me interficiatur, imò in longum feliciter extendat ævum: & Merope (quæ & aliis Peribœa) mater non mihi nupta, ſola ſciat nuptias Polybi, ut ego non pepercero interfectori Laii.

[g] Laurifera. ſup. v. 16.

[h] Sup. v. 229.

[i] Laius ad oraculum Delphicum proficiſcens.

* Quà trivium ducit Thebas, Corinthum, & in Atticam.

[k] Valles, planitiem. E noſtris duo *arva*.

[l] Sup. v. 227.

[m] Cercyram in Iſthmo primum condidit Siſyphus latro Aeoli filius; deinde aucta ab Ephyre Oceani filiâ Ephyra dicta eſt; ad ſummum à Corintho Marathonis filio Corinthus nominata.

[n] Bœotiam ubi Olenus urbs.

[o] Alphei. vid. Thyeſt. 119.

[p] Atque ita paucis ſtipatum.

[a] Cædem regis.

[b] Sine indicio.

[c] Oraculo Phœbi monitus & juſſus.

[d] Filiaque patrem ducens.

OEDIPVS, TIRESIAS. MANTO.

Tireſias per aruſpicium eruere Laii interfectorem tentat, ſed re propter triſtia extiſpicia infectâ ad necromantiam ſe convertit.

[e] *SAcrate divis,* [f] *proximum Phœbo caput,*
Reſponſa ſolve; [g] *fare quem pœnæ petant.*

---

[e] Ὦ πάντα νωμῶν Τειρεσία διδακτά τε ἀῤῥητά τ' οὐράνιά τε, &c. Sophoc. in Oedipo tyranno, unde pleraque hujus Tragœd. deſumpta ſunt.

[f] In divinatione Apollini ſecundum. nam & Tireſiæ oraculum fuit.

[g] Divinare quis ſit ille Laii interſector, quem fata ad pœnas poſcant.

TIR. [h] *Quod tardo fatum, lingua quod quærit moras,*
Haud te quidem, magnanime, mirari addecet:
Viſu carentem magna pars veri latet.
Sed quò vocat me patria, quò [i] Phœbus, ſequar.
Fata eruantur. ſi foret viridis mihi
Calidusque ſanguis, [k] pectore excuterem Deum.
Appellite aris candidum tergo bovem,
Curvoque nunquam colla depreſſum jugo.
Tu lucis inopem, gnata genitorem regens,
Manifesta ſacri ſigna fatidici refer.
MAN. [l] *Opima ſanctas victima ante aras [m] ſtetit.*
TIR. *In vota ſuperos voce ſolenni voca,*
Araſque dono thuris [n] Eoi extrue.
MAN *Iam thura ſacris cœlitum ingeſſi focis.*
TIR. *Quid flāma? [o] largas jamne comprendit dapes?*
MAN. [q] *Subitò reſulſit lumen, & ſubitò occidit.*
TIR *Ut omne clarus ignis, & nitidus ſtetit,*
Rectuſque purum [q] verticem cœlo tulit,
Et ſummam in auras fuſus explicuit [q] comam?
An latera circa ſerpit incertus viæ,
Et [a] fluctuante turbidus fumo labat?
MAN. *Non una facies mobilis flammæ fuit:*
[b] *Imbrifera qualis implicat [c] varios ſibi*
Iris colores, parte quæ magnâ poli
[d] *Curvata picto [b] nunciat nimbos ſinu:*
Quis deſit illi, quiſve ſit dubites color:
Cœrulea fulvis miſta oberravit notis;
Sanguinea rurſus; ultimum [e] in tenebras abit.
Sed ecce pugnax ignis [f] in partes duas
Diſcedit, & [f] ſe ſcindit unius ſacri
Diſcors favilla. genitor, horreſco intuens,
[g] *Libata Bacchi dona permutat cruor,*

---

[h] *Excuſat ſe vates per ſenium & cæcitatem non valere vaticinio, velle autem exquirere per extiſpicia.*

[i] Sup. v. 288. Phœbi oraculum

[k] Conceptum pectore numen Phœbi excutere laborarem, id eſt, vaticinarer. ita unus è noſtris Mss. habet, *excuperem Deum.* cùm autem non valeam ſufferre furorem & impetum inſidentis Dei, ſiſtite ante aras bovem candidum, injugem, Diis ſuperis hoſtiam.

[l] Herc. Fu. 908.

[m] *Rituale.* placida, non reluctans inf. v. 336.

[n] Sabæi.

[o] An carnes impoſitas avidè depaſta eſt? *quod lætum ſignum.*

[p] *Signum triſte Oedipo portendens ſubitam ruinam è ſtatu regio, quò ſubito evectus fuerat.*

[q] Flammas.

[r] P. Scriv. & unus è noſtris: *viridis.*

[a] Non rectà aſcendente.

[b] Pluviæ prænuncia, nube jam in pluviam reſolvi paratâ.

[c] Puniceum viridem, cœruleum.

[d] In arcum curvata ſemicirculo minorem, cujus ratio eſt tùm roſcidus humor quaſi ſubjectum, tùm ſolis quaſi efficientis ſuperior pars, quorum utrumque pyramidale

[e] Flamma hæc nigra apparet vel extinguitur: *quod Pyromanticè cæcitatem Oedipo prædicit.*

[f] *Quod deſignat fratres Etheoclem & Polynicem in vivis diſcordes, mutuiſque vulneribus occubituros, atque ubi eidem rogo imponentur flammam ſe diviſuram.*

[g] *Horrendum dictu latices nigreſcere ſacros, Fuſaque in obſcœnum ſe vertere vina cruorem.*

[h] *Ambitque denſus regium fumus caput.*
Ipſoſque circa ſpiſſior vultus ſedet,
Et nube denſâ ſordidam lucem abdidit.
Quid ſit, parens, [i] *effare.* TI. *quid fari queam*
Inter tumultus mentis attonitæ vagos?
Quidnam loquar? ſunt dira, [k] *ſed in alto, mala:*
Solet ira certis numinum oſtendi notis.
Quid iſtud eſt, quod eſſe prolatum volunt,
[l] *Iterumque nolunt, & truces iras tegunt?*
Pudet Deos [m] *neſcio quid. huc properè admove,*
Et ſparge ſalſâ colla [n] *taurorum* [o] *molâ.*
[p] *Placidóne vultu ſacra & admotas manus*
Patiuntur? MAN. *altum taurus attollens caput,*
Primos ad ortus poſitus, [q] *expavit diem;*
Trepiduſque [r] *vultum ſolis & radios fugit.*
TIR. [ſ] *Vnóne terram vulnere afflicti petunt?*
MAN. [t] *Juvenca ferro ſemet* [u] *oppoſito induit,*
Et vulnere uno cecidit. [x] *at taurus, duos*
Perpeſſus ictus, huc & huc dubius ruit,
Animamque feſſus vix reluctantem exprimit.
TIR. *Vtrum citatus vulnere anguſto micat,*
An lentus altas irrigat plagas cruor?
MAN. [a] *Hujus per* [c] *ipſam, quâ patet pectus,* [c] *viam*
Effuſus [d] *amnis;* [b] *hujus* [e] *exiguo graves*
Maculantur ictus [c] *imbre: ſed verſus retrò*
Per ora multus ſanguis atque oculos redit.
TIR. [f] *Infauſta magnos ſacra terrores cient.*
Sed ede certas viſcerum nobis notas.
MAN. *Genitor, quid hoc eſt? non levi motu, ut ſolent,*
Agitata trepidant [g] *exta; ſed totas manus*
Quatiunt: [h] *noviſque proſilit venis cruor.*
[i] *Cor marcet ægrum penitus, ac merſum latet;*
Liventque venæ; [k] *magna pars fibris abeſt;*

[h] Hoc etiam è Capnomantiâ regi cœcitatem portendit.

[i] Divinare.

[k] Sed obſcuritatis caligine tecta, nec eruenda facilè.

[l] Sequentia enim ſigna offuſcant priora. & huc referri poteſt illud verſ, 320. *ultimum in tenebras abit.*

[m] *Inceſtus innuitur Oedipi cum matre.*

[n] Maſculi & fœmellæ, ut apparebit ex ſeq. verſ. 337. & 341. *quorum ille Oedipum, hæc Jocaſtam refert.*

[o] Vid. Hippol. 497.

[p] Piaculare enim ſacrum & ingratum cenſebatur, ſi hoſtia aris admota refugeret, reluctaretur, mugitum icta daret, aut non placidè & rectè caderet.

[q] *Hoc etiam Hieroſcopio regis cæcitas prædicitur.*

[r] Commelini codd. & è noſtris 3. *vultum obliquat & radios fugit.*

[ſ] Quoto mallei ictu cadunt victimæ? *Hoc enim obſervatum in aruſpicinâ.*

[t] *Sic Jocaſta uno vulnere ſe occidit.*

---

[u] Al. *impoſito*. [x] Oedipus binis vulneribus oculorum cœcus erravit, & vix tandem apud σεμνὰς θεὰς mortem oppetiit. [a] Iuvencæ. [b] Tauri. [c] Vulnus. [d] Copia ſanguinis. [e] Modico cruore. [f] *Terruit ipſe color vatem, &c. Lucan.* 1. *Et ominoſa hæc exta* [g] Thyeſt. 763. [h] *Juvenum Etheocl. & Polynicis.* vel lege *novuſque*; id eſt, non ſolitus, & uſitati *coloris.* [i] *Oedipus.* [k] *Fratrum concordia deficit*

Et[l] *felle nigro tabidum ſpumat jecur.*
Ac, ſemper omen unico imperio grave,
En[m] *capita paribus*[m] *bina conſurgunt toris;*
[n] *Sed utrumque cæſum tenuis abſcondit caput*
Membrana, latebram rebus occultis negans.
[o] *Hoſtile valido robore inſurgit latus,*
Septemque venas tendit. has omnes retrò
Prohibens reverti[p] *limes*[q] *obliquus ſecat.*
Mutatus ordo eſt. ſede nil propriâ jacet;
Sed acta[r] *retrò cuncta. Non*[ſ] *animæ capax*
In parte dextra pulmo ſanguineus jacet.
Non læva cordis regio; * *non molli ambitu*
Omenta pingues[a] *viſcerum obtendunt ſinus.*
Natura verſa eſt. nulla lex utero manet.
Scrutemur unde tantus hic extis rigor.
Quod hoc nefas? * *conceptus*[b] *innuptæ bovis,*
Nec more ſolito poſitus, alieno in loco
Implet parentem. membra cum gemitu movet.
Tremulo rigore debiles artus micant.
Infecit atras lividus fibras cruor;
[c] *Tentantque turpes mobilem trunci gradum:*
Et inane ſurgit corpus, ac ſacros petit
Cornu miniſtros. viſcera effugiunt manum.
[d] *Neque ipſa, quæ te pepulit, armenti gravis*
Vox eſt, nec uſquam territi reſonant greges.
Immugit * *ara ſegnis, & tripidant foci.*
OED. *Quid iſta ſacri ſigna terrifici ferant,*
Exprome: voces aure non timidâ hauriam.
[e] Solent ſuprema facere ſecuros mala.
TIR. [f] *His invidebis, quibus opem quæris, malis.*

---

[l] *Odio fratrum.*

[m] In extis obſervabant maximè ſummitates fibrarum, τὰ κυρτὰ, & jecoris caput, quod ex natura unum, ſi quando duo reperirentur, ominoſum illud & præter naturam. *ſed & imaginaria erant capita, de quibus mox.*

[n] Sed utrumque caput jecinoris deliteſcens in membranæ involucris, cùm triſte ſit oſtentum tùm velle Deos hæc in præſens celari ſignificat, verùm parvo interjecto tempore nota fore.

[o] Aruſpices quidem mente & imaginatione dividebant exta duas in partes; hanc amicis tributam *Familiarē*, illam inimicis *Hoſtilem* vocabant. deinde ex utriuſque partis habitu eventura coniiciebant. hic itaque ariolatur vires adverſæ partis. ſc. Polynicis, cum ſex aliis ducibus, *quos 7. venæ denotant.*

[p] Fiſſum, ſeu linea commentitia ex mente aruſpicis, exta bipartitò dividens. [q] Hoſtilis, *vel* tranſverſus cùm ſit, oſtendit hoſtes non reverſuros. *ceciderunt autem duces ante* Thebas *ad unum Adraſtum.* [r] Inverſa. [ſ] Spiritus & aëris vitalis capax. * Manu tentans viſcera ex diſtento & rigido utero concepiſſe fœdam juvencam miratur. *atque hæc intellige de Jocaſtæ partu ex illicito concubitu,* [a] Ioſ. Scalig. legit *viſceri.* [b] Mss. noſtris *infauſtæ bovis.* [c] Victimæ ſemineces ſurgere & effugere conantur, ſed fruſtrà. [d] Nec mugitus quem audis boum eſt, ſed ſanguinis in aris. * Al. *aris ignis.* [e] Extrema mala timorem tollunt deſperatoſque reddunt. [f] Non ſunt hæc extrema mala, verum ea imminent quæ ſi præſentibus conferantur, bona ſunt, habeaſque cur his invideas.

OED. [g] *Memora, quod unum ſcire cœlicolæ volunt,*
Contaminarit rege quis cæſo manus.
TIR. *Nec* [h] *alta cœli pinna quæ levis ſecat,*
Nec [i] *fibra vivis rapta pectoribus poteſt*
Ciere [k] *nomen. alia tentanda eſt via.*
[l] *Ipſe evocandus noctis æternæ plagis*
Emiſſus Erebo, ut cædis auctorem indicet.
Reſeranda tellus. Ditis implacabile
Numen precandum. [m] *populus infernæ Stygis*
Huc extrahendus. ede, cui mandes ſacrum.
[a] *Nam te, penes quem ſumma regnorum eſt, nefas*
Inviſere umbras. OED. [b] *Te Creo hic poſcit labor,*
Ad quem ſecundum regna reſpiciunt mea.
TIR. *Dum nos profundæ clauſtra laxamus Stygis,*
[c] *Populare Iacchi laudibus carmen ſonet.*

[g] Effare tantùm quod oraculum patefieri vult, quis Laium interfecerit.

[h] Augurium. alii ne ſit jambus in quinto loco leg. *qua levi ſecat*, ut ſit ordo, nec pinna quæ ſecat alta cœli lævi, &c. de lævi autem cœli parte, vide Thyeſt. 595

[i] Aruſpicina.

[k] Regicidæ nomen.

[l] Per necromantiam, vel Sciomantiam vocandus eſt ab inferis Laius vel umbra Laii.

[m] Vmbræ.

[a] Ex religione hoc, an ex adulatione? an fortaſſe, reſpexit poeta ad ritum Romanorum apud quos Diali Flamini non licuit locum in quo buſtum erat ingredi nec mortuum attingere? [b] *Sufficit huic negotio Creonta.* [c] Pop. Thebano peculiare & ſolenne, nam & Bacchus Thebanus.

CHORVS.

Canit Chorus dithyrambum qui Bacchi geſta & inventa continet.

[f] *Effuſam* [d] *redimite comam nutante* [m] *corymbo,*
[f] *Lucidum cœli decus, huc ades votis,*
Mollia [e] *Nyſæis armatæ brachia* [g] *thyrſis*
Quæ tibi nobiles Thebæ, Bacche, tuæ
Palmis ſupplicibus ferunt.
Huc adverte favens [f] *virgineum caput,*
[f] *Vultu ſidereo diſcute nubila,*
Et [h] *triſtes Erebi minas,*
[i] *Avidumque fatum.*

[d] O Bacche redim. com. *atque hæc tranſpoſitio præferenda vulgatæ lectioni, ubi Chorus populares ſeque in vicem hortantur.*

[e] Decem Nyſæ, ſunt. quoties autem nullo adjecto reſtringitur, Arabiæ illa intelligenda eſt, prope quam in antro Bacchus a nymphis eſt enutritus vel Indica à Libero patre condita. [f] Bacchus enim idem cum Sole, qui *crinitus* ſc. radiis; *perpetuò Juvenis* quia in curſu conſtans & omnia vivificans; *formoſus* quippe omnia illuſtrans. Et hîc ritè invocatur quia λοίμιος, ut ſup. v. 36. & 109. [g] Herc. u. 473. [h] Sup. 160. & deinceps. [i] Mortem inſatiabilem.

Te decet vernis comam [k] *floribus cingi,*
Te caput [l] *Tyriâ cohibere mitrâ;*
[m] *Ederâve mollem bacciferâ*
Religare frontem.
Spargere effuſos ſine lege crines,
Rurſus [n] *adducto revocare nodo.*
[o] *Qualis iratam metuens novercam*
Creveras falſos imitatus artus,
Crine flaventi ſimulata virgo,
Luteam veſtem retinente zonâ.
Vnde tam molles placuere cultus,
Et ſinus [p] *laxi, fluidumque* [q] *ſyrma?*
Vidit aurato reſidere curru,
[a] *Veſte cùm longâ tegeres leones,*
[b] *Omnis Eoæ plaga vaſta terræ;*
Qui bibit [c] *Gangem,* [d] *niveumque quiſquis*
Frangit [d] *Araxem.*
Te ſenior turpi ſequitur [e] *Silenus aſello,*
[f] *Turgida pampineis redimitus tempora ſertis.*
[g] *Condita laſcivi deducunt* [h] *orgia* [i] *myſtæ.*
Te [k] *Baſſaridum comitata cohors,*
Nunc [l] *Edonii pede pulſavit*
Sola [m] *Pangei; nunc Threicio*
Vertice Pindi; nunc [n] *Cadmeas*
Inter matres impia [o] *Mænas*
Comes [p] *Ogygio venit* [q] *Jaccho,*
[r] *Nebride ſacrâ præcincta latus.*
Tibi commotæ pectora [s] *matres*

---

[k] Vnde ἄνθιος dictus.

[l] Purpureâ, vel Lydiâ Herc. Fu. 470.

[m] Hederâ quæ corymbos nigros fert ſe Bacchus coronavit, vel propter ſimilitudinem quam habent folia & fructus cum vite; vel quod corollæ hederaceæ inſitâ frigiditate vapori reſiſtunt vinique potentiam ſiſtunt.

[n] Collecto in nodum & in terga rejecto.

[o] Qualis infeſtam pellicibus Ioviſque filiis Iunonem metuens, virginis os habitumque gerens latebas in antro Nyſæo. ſup. v. 405.

[p] Diſcincti.

[q] Herc. Fu. 474.

[a] Cùm ſyrmate tegeres leones currum tuum trahentes ut & tigres & lynces.

[b] Orientales mundi partes; India maximè & Scythia. ſu. v. 114.

[c] Indiæ flu.

[d] Armeniæ flu. nivibus auctum, vel frigidum. addit. n. *Frangit.* vel gelu conſtrictum; vel ratibus ſecat. vel reſpicit ad nomen fluvii ab ἀράσσω frango.

[e] Alumnus & nutritor Bacchi.

[f] *Inflata heſterno ut ſemper Jaccho.*

[g] Non niſi initiatis revelanda; variis obſita frondibus, non ſub dium rapienda.

[h] Bacchanalia, ab ὀργῆς furore; *vel* τῶν ὀρῶν montibus qui reſonant nocturno Bacchantium clamore. *vel* ἀπὸ τοῦ εἴργειν ab arcendo â myſteriis profanos.

[i] Myſteriorum periti initiati ſacris â μυέω.

[k] Bacchi miniſtrorum ἀπὸ τοῦ βάζειν à vociferando. vel a vulpinis pellibus quibus cingebantur, Baſſares enim Thracibus ſonat vulpes (qua ratione & ſcortum deducitur, & Baſſaris pro meretrice ſæpe uſurpatur) *aliis* à demiſſa & talari veſte qua induebantur Bacchi miniſtri.

[l] Thracii ab Edone monte.

[m] Thraciæ promontorii Macedoniam verſus.

[n] Thebanas.

[o] Baccha, à μαίνεσθαι.

[p] Thebano ab Ogyge rege.

[q] Baccho ἀπὸ τοῦ ἰάχειν, à vociferatione ebriorum.

[r] Hinnuli pelle Baccho ſacrâ qua ipſe amiciebatur, unde νεβρώδης dict. & νεβρειδόπεπλος.

[s] Theb. v. 17.

Fudere comam: thyrſumque levem
Vibrante manu, jam poſt laceros
Pentheos artus [t] *Thyades* [u] *œſtro*
Membra remiſſæ, [x] *velut ignotum*
Videre nefas.
Ponti regna tenet nitidi [y] *matertera Bacchi,*
Nereidumq; choris Cadmeïa cingitur Ino.
Ius habet in fluctus magni puer advena ponti
[z] *Cognatus Bacchi, numen non vile, Palæmon.*
[*] *Te Tyrrhena, puer, rapuit manus,*
Et tumidum Nereus poſuit mare,
Cærula cum pratis mutat freta.
Hinc verno platanus folio viret,
Et Phœbo [a] *laurus carum nemus:*
Garrula per ramos avis obſtrepit.
Vivaces ederas ramus tenet.
Summa ligat vitis [b] *carcheſia.*
[c] *Idæus prorâ fremuit leo.*
Tigris puppe ſedet [d] *Gangetica.*
Tum pirata freto pavidus natat;
Et nova demerſos facies habet.
Brachia prima cadunt prædonibus,
Illiſumque utero pectus coit,
Parvula dependet lateri [e] *manus*
Et dorſo fluctum [f] *curvo ſubit,*
[g] *Lunata ſcindit cauda mare,*
Et ſequitur [f] *curvus fugientia carbaſa delphin.*
Divite [h] *Pactolus vexit te Lydius undâ,*
Aurea torrenti deducens flumina ripâ.
Laxavit victos arcus Geticaſque ſagittas
Lactea [i] *Maſſagetes qui pocula ſanguine miſcet.*
[k] *Regna ſecurigeri Bacchum ſenſere Lycurgi.*
Senſere terræ [l] *te Dacûm feroces:*
Et quos vicinus Boreas ferit

[t] Bacchico furore percitæ, à Θύω feror impetu.

[u] Furore Bac. *Metaph.* ab aſilo, inſecto volatili quod pecudes infeſtat.

[x] Sanæ menti reſtitutæ lugebant facinus quod furiatæ admiſiſſent.

[y] Ino. Thebaid. 23.

[z] Sororinus Palæmon, factus deus maris Portumnus. *ibid.*

[*] Piratæ Tyrrheni rapuerunt Bacchum in navim dumque ipſum ligare vellent, Bacchus piratas in furorem vertit, quo correptis mare viſum eſt pratum floribus & arboribus conſitum, mali in vites verti, remi in ſerpentes, jamque leo viſus eſt proram obſidere tigris puppim, quo attoniti dejiciunt ſe in mare & Delphines facti ſunt: alii aliás hanc fab. narrant.

[a] Sup. ver. 16.

[b] Summam mali partem.

[c] Horrendus qualis in Ida monte Phrygiæ.

[d] Indica à Gange fl.

[e] Pinnæ loco manuum. [f] Ex hominibus facti Delphines incurvi. [g] *Falcata noviſſima cauda eſt, Qualia dimidiæ ſinuantur cornua Lunæ.* [h] Pact. Lydiç fl. vexit te rectorem undâ auriferâ. [i] Scythiæ pop. *qui lac commiſtum potant cum ſanguine equino.* [k] Thracia. vid. Herc. Fu. 903. [l] Vide Thyeſt. 369. ſic Horat. *te Dacus aſper, te profugus Scytha.*

[m] *Arva mutantes: quaſque* [n] *Mæotis*
Alluit gentes frigida fluctu:
[o] *Quaſque deſpectat vertice ſummo*
Sidus Arcadium, geminumque plauſtrum.
Ille diſperſos domuit [p] *Gelonos:*
Arma detraxit [q] *trucibus puellis:*
[r] *Ore dejecto petiêre terram*
[a] *Thermodontiacæ graves catervæ,*
Poſitis tandem levibus ſagittis,
Mites factæ. ſacer & [b] *Cithæron*
Sanguine inundavit,
[c] *Ophioniâque cæde.*
[d] *Prœtides ſylvas petiêre & agros.*
[e] *Præſidem Bacchum coluit noverca.*
[f] *Naxos* [g] *Ægeo redimita ponto*
Tradidit thalamis virginem relictam,
Meliore penſans damna marito.
Pumice ſicco
[h] *Fluxit* [i] *Nyctileus latex.*
[k] *Garruli gramen ſecuere rivi,*
Combibit dulces humus alta ſuccos,
Niveique lactis candida fontes
Et miſta odoro [l] *Lesbia cum thymo.*
Ducitur magno [m] *nova nupta cœlo.*
Solenne Phœbus [n] *carmen*
Edit infuſis humero capillis.
Concutit [o] *tædas* [p] *geminus Cupido.*
Telum depoſuit Juppiter igneum,
[q] *Oditque Baccho veniente fulmen.*
[r] *Lucida dum current annoſi ſidera mundi,*
Oceanus clauſum dum fluctibus ambiet orbem;

[m] Her.Fu.532.

[n] Scythiæ palus.

[o] Et ſi qui directè ſubjacent urſis ſideribus Borealibus. Herc. Fu.v.6. & 128.

[p] Sarmatiæ pop. Herc.Fu. 538.

[q] Amazonibus. Hippol.397.

[r] Mortem oppetiere He.Fu.895

[a] Herc.Fu.245.

[b] Mons prope Thebas.

[c] Thebanâ, ab Ophione ſuperſtite ex iis qui è ſerpentis dentibus nati ſunt. Herc.Fu.259. *hoc eſt*, Penthei & comitum Bacchi contemptorum ſang.

[d] Cùm Prœti Argivorum regis filiæ Iunonis formæ ſuam præferebant, eædemq; Bacchum colere recuſabant, injecit iis furorem Liber ut ſibi vaccæ viſæ in ſylvas fugerent & *implerent falſis mugitibus agros*. hæc ultio Iunoni uſq; adeò grata, ut deinceps privigno conciliata faveret.

[e] Bacchum Naxi inſulæ deum tutelarem.

[f] Hippol.757.

[g] Theb.313.

[h] Bacchus è terra aquam elicuit, lac, vinum, mel. Eurip. Ῥεῖ δὲ γάλακτι πέδον, Ῥεῖ δ' οἴνῳ, ῥεῖ δὲ μελισσᾶν Νέκταρι.

[i] Vinum. Nyctilei nomen Baccho inditum à nocturnis Orgiis, *Nyctileumque patrem nocturnaque ſacra precante.* [k] *Dulci labentes murmure rivi.* [l] Fragrantia vina è Lesbo inſ. Λέσβιον εὐώδη νέκταρος ἀγῆ, Ἀμβροσίᾳ ὅμοιον. [m] Ariadne Baccho nupta & in cœlum relata. [n] Epithalamium, κατακοιμητικόν. [o] Faces nuptiales (de quibus Theb. 263. & 507) præferebat. [p] Mutuus *vel* ut verſ. 274. Hippol. [q] Semeles infauſtiq; concubitûs memor. [r] Semper itaq; Bacchum venerabimur.

Lunaque dimiſſos dum plena recolliget ignes;
Dum matutinos prędicet Lucifer ortus;
[f] *Altaq; cœruleum dum Nerea neſciet Arctos;*
Candida formoſi venerabimur ora [g] *Lyæi.*

ACTVS TERTIVS.

OEDIPVS. CREON.

Indicat regi Creon ex necromantiâ, ceu mavis ſciomantiâ, intellexiſſe ſe interfectorem Laii Oedipum fuiſſe. ille fretus opinione ſuâ de Polybo patre negat, & poſt jurgia Creontem in carcerem conjici jubet.

Etſi ipſe vultus flebiles præfert notas,
Expone cujus capite placemus deos.
CR. *Fari jubes, tacere quæ ſuadet metus.*
OED. [a] *Si te ruentes non ſatis Thebæ movent,*
At ſceptra moveant lapſa cognatæ domûs.
CR. *Neſciſſe cupies, noſſe quæ nimiùm expetis.*
OED. [b] Iners malorum remedium ignorantia eſt.
Itane & ſalutis publicæ indicium obrues?
CR. Vbi turpis eſt medicina, ſanari piget.
OED. *Audita fare; vel malo domitus gravi,*
Quid arma poſſint regis irati, ſcies.
CR. Odere reges dicta quæ dici jubent.
OED. *Mittêris Erebo* [c] *vile pro cunctis caput,*
Arcana ſacri voce ni retegis tuâ.
CR. *Tacere liceat: nulla libertas minor*
A rege petitur. OED. *Sæpe vel linguâ magis*
Regi atq; regno [d] *muta libertas obeſt.*
CR. *Vbi non licet tacere, quid cuiquam licet?*
OED [e] Imperia ſolvit, qui tacet juſſus loqui.
CR. *Coacta verba placidus accipias precor.*
OED. *Ulline pœna vocis expreſſæ fuit?*
CR. *Eſt procul ab urbe lucus ilicibus niger,*
[f] *Dircea circa vallis irriguæ loca.*
Cupreſſus altis exerens ſylvis caput

f Thyeſt. 476.

g A λύω, ut Liber. *Quòd curis ſolvat corda, Lyæus erit.*

a Si non publicæ ſalutis causâ, mihi tamen qui ſororem tuam duxerim tuæque familiæ hoc tribue, cui fruſtra erit regnum ubi perierunt omnes ſubditi.

b Ignavum vel inops. neque enim qui ignorat malum, remedium curat.

c Velut devotum Diis manibus pro ſalute publicâ.

d Tacendi libertas.

e Imperium detrectat & non paret.

f Dirces fontis, Theb. 20. & 126.

Virente ſemper g *alligat trunco nemus;*
Curvoſque tendit quercus & putres a *ſitu*
535 *Annoſa ramos. hujus abrupit latus*
Edax vetuſtas: illa jam feſſâ cadens
Radice, b *fulta pendet alienâ trabe.*
Amara bacchis laurus; & tiliæ leves;
Et c *Paphia myrtus; & per immenſum mare*
540 d *Motura remos alnus; & Phœbo obvia*
Enode Zephyris pinus opponens latus.
Medio ſtat ingens arbor, atq; umbrâ gravi
f *Sylvas minores urget; & magno ambitu*
Diffuſa ramis, unà defendit nemus.
545 *Triſtis ſub illa* g *lucis & Phœbi inſcius,*
Reſtagnat h *humor, frigore æterno rigens*
Limoſa pigrum circuit fontem palus.
Huc ut i *ſacerdos intulit ſenior gradum,*
Haud eſt moratus. præſtitit k *noctem locus.*
550 *Tunc* l *foſſa tellus, & ſuper* m *rapti rogis*
Jaciuntur ignes. ipſe n *funeſto integit*
Vates amictu corpus, & o *frondem quatit.*
Lugubris imos palla perfundit pedes.
Squalente cultu mœſtus ingreditur ſenex.
555 *Mortifera canam taxus aſtringit comam.*
p *Nigro bidentes vellere atque* p *atræ boves*
q *Retro trahuntur: flamma prędatur dapes;*
r *Vivumque trepidat igne ferali pecus,*
Vocat inde ſ *manes; teque* t *qui manes regis,*
560 *Et* u *obſidentem clauſtra letalis lacûs:*
Carmenque magicum x *volvit, & rabido minax*
Decantat ore quidquid aut placat leves
Aut cogit umbras. d *irrigat ſanguis focos,*

g Amplectitur nemus ſemper virente trunco.

a Lanugine, muſco.

b Proximæ arboris trunco innixa.

c Veneri (quam Paphii religioſiſſime poſt Aſſyrios colunt) delicatiſſimæ Deæ arbuſcula perpetuo virore ſpectabilis, foliorum ſpecie, odoreq; ſuaviſſimo præſtantiſſimæ, ſacrata.

d Navigiis apta, *Alnus amica fretis.*

e Ad ſolem modice inclinatæ. *vel* denſiſſimo cacumine ſylvis ſolem præcludens.

f Arbores.

g Nec lucem, nec ſolem excipiens.

h Fons.

i Tireſias.

k Diis ſuperis ſub naſcentis ſolis ortum, inferis ſub occaſum ſolis ſacra fiunt.

l Diis ſuperis in aris exructis a terreſtribus in terra; inferis in terrâ effoſſâ, ſacra faciebant.

m Sacra infernalia igne tantum è rogis rapto accendere moris erat. n Nigro, impuro; ut contrà, Diis ſuperis operantes candido, puro. o Funeſtam, feralem, ut pote taxum ceu cupreſſum vel lege *Frontem quatit.* quod mœſti & irati ſolent, inf. v. 555. & 913. p Diis inferis nonniſi furvæ hoſtiæ immolantur, triſtes ſc. & luctuoſæ. q Superorum victimas ſolebant ἀνερύειν, id eſt, retrorſum flectere jugula, & ſurſum verſus convertere; inferorum verò κάτω σφάζοντας ῥέζειν capite terram verſus inclinato ſtatuere. r Infra v. 564. ſ Vmbras. t Summane, Pluto. u Cerberum. x Immurmurat, revolvit carmina magica.

[c] *Solidaſq; pecudes urit, & [d] multo ſpecum*
Saturat cruore. libat & niveum inſuper
Lactis liquorem; fundit & Bacchum manu
[e] *Lævâ.* [f] *canitq́; rurſus; &* [g] *terram intuens,*
Graviore manes voce & attonitâ ciet.
Latravit [h] *Hecates turba. ter valles cavæ*
Sonuere mœſtum. tota ſuccuſſo ſolo
Pulſata tellus. [i] *audior; vates ait;*
Rata verba fudi. rumpitur cæcum [k] *Chaos,*
Iterque [l] *populo Ditis ad ſuperos datur.*
Subſedit omnis ſylva, & erexit [m] *comam;*
[n] *Duxere rimas robora; & totum nemus*
Concuſſit horror. terra [o] *ſe retrò dedit,*
Gemuitque penitus. ſive tentari abditum
[p] *Acheron profundum mente non æquâ tulit:*
Sive ipſa tellus, ut daret * *functis viam,*
Compage ruptâ ſonuit: aut irâ furens
Triceps catenas Cerberus movit graves.
Subitò dehiſcit terra, & immenſo ſinu
Laxata patuit. ipſe [q] *pallentes deos*
Vidi inter umbras: [r] *ipſe torpentes lacus*
Noctemque veram. gelidus in venis ſtetit
[ſ] *Hæſitque ſanguis. ſæva proſiluit* [t] *cohors,*
Et ſtetit in armis omne vipereum genus
Fratrum, catervæ dente Dircæo ſatæ,
Avidumque populi [u] *peſtis* [x] *Ogygii malum.*
Tum torva [a] *Erynnis ſonuit, & cœcus Furor*
Horrorque, & unà quidquid æternæ creant
Celantque tenebræ; Luctus [b] *evellens comam,*
Ægrèque laſſum ſuſtinens Morbus caput,
Gravis Senectus ſibimet, & [c] *pendens Metus.*
Nos liquit animus. ipſa, quæ ritus ſenis

c In ſacris inferis integra & ſolida hoſtia comburebatur.

d Sanguine, lacte, & vino foſſam perfundit, aquam addit Hom. Odyſſ. λ. πρῶτα μελικρήτῳ μετέπειτα δ' ἡδέϊ οἴνῳ, Τὸ τρίτον αὖθ' ὕδατι.

e Inferis ſc. utpote malis invergens; ſuperis contrà & bonis, dextrâ.

f Cùm primo carmine non adveniſſent.

g Dejecto in terram vultu, non oculis, cùm cœcus fuerit Tireſias.

h Canes. *Sub pedibus mugire ſolum, & juga cœpta moveri Sylvarum, viſæque canes ululare per urbem, Adventante deâ.* i. Hecate. de qua v. 411. Hippol. Huic autem deæ canes immolarunt priſci, quòd ipſorum latratus incantationes ſolvere & monſtroſas viſiones credebatur. Ipſa itaque Lycophroni θεὰ κυνοσφάγος. & Canis, Ἑκάτης δεῖπνον dicebatur.

i Impetravi. k Herc. Fu. 609. Thyeſt. 830. l Manibus, umbris. m Folia, *Metaph.* præ horrore ſc. n Diffindebantur. o Recedit hiatum factura. p Rex vel leges Acher. id eſt, inferni. * Mortuis, defunctis. q Plutonem & Proſerpinam. r Cocytum, Herc. Fu. 685. & Styga. ibid. 712. ſ *Coït formidine ſanguis.* t Furiarum, ut v. 590. & draconigenûm fratrum. u Draco in nemore ad fontem Dirceen. Herc. Fu. 259. x Thebani, ab Ogyge rege. a Vide Thyeſt. v. 96. & Herc. Fu. 93. & deinceps. b Hippol. 1176. c Anxius, ſuſpenſus, in dubio.

Arteſque norat, ſtupuit. intrepidus parens,
[d] *Audaxq; damno, convocat Ditis feri*
Exſangue vulgus: illicò [e] *nebulæ leves*
Volitant, & auras [f] *libero cœlo trahunt.*
[g] *Non tot caducas educat frondes Eryx;*
Nec vere flores [h] *Hybla tot medio creat;*
Cùm examen alto nectitur denſum [i] *globo;*
Fluctuſq; non tot frangit Ionium mare;
[k] *Nec tanta gelidi* [l] *Strymonis fugiens minas*
Permutat hyemes ales, & cœlum ſecans
Tepente Nilo penſat Arctoas nives:
Quot ille [m] *populos vatis eduxit* [n] *ſonus.*
Pavidæ latebras nemoris umbroſi petunt
Animæ trementes. primus emergit ſolo
[o] *Dextrâ ferocem cornibus taurum premens*
Zethus; manuque ſuſtinet læva chelym,
Qui ſaxa dulci traxit [p] *Amphion ſono.*
Interque natos [q] *Tantalis tandem ſuos*
[r] *Tutò ſuperba, fert caput faſtu gravi,*
Et numerat [ſ] *umbras.* [t] *pejor has genetrix adeſt*
Furibunda [u] *Agave; tota quam ſequitur* [x] *manus*
[y] *Partita regem. ſequitur & Bacchas lacer*
[a] *Pentheus, tenetq;* [b] *ſævus etiam nunc minas.*
Tandem, vocatus ſæpè, pudibundum extulit
Caput, atque ab omni deſidet turbâ procul,
Celatque ſemet. inſtat, & [c] *Stygias preces*
Geminat ſacerdos, donec in apertum efferat
Vultus apertos Laius. fari horreo.
[d] *Stetit per artus ſanguine effuſo horridus,*
Pedore fœdo ſqualidam obtectus comam,

[d] Tireſ. orbitate oculorum audacior, nec timens quæ non vidit.

[e] Leves umbræ.

[f] Non incluſo, ut ſuo inferno.

[g] Μυρίαι ὅσσα τε φύλλα καὶ ἄνθεα. Hom. B. commelini codd. *etha* ut & duo è noſtris, tertius *cetha*, fortè *Oeta* & legendum cum Scriverio. *Non tot caducas Oeta frondes educat.*

[h] Mons Siciliæ thymo & ſalicibus abundans, apibus itaq; nobilis.

[i] Βοτρυδὸν, cum in morem uvæ conglobatæ ramo defluant; *Solentq; lentis uvam demittere ramis.*

[k] Nec tot grues (ſive aves aliæ) hyeme è regionibus frigidis fugiunt ad auras tepidiores. *Ingenti clangore grues æſtiva relinquunt Thracia, cùm tepido permutant Strymona Nilo.* [l] Fl. Macedoniam à Thracia dividentis. [m] Vmbras populorum, præcipuè Thebanorum. [n] Incantatio. [o] Thebaid. 10. [p] Herc. Fu. 260. [q] Niobe Tantali filia. [r] Secura de liberis quibus non poteſt ampliùs orbari. [ſ] Liberorum, etiam umbris eorum gaudens ipſa umbra. namque affectus *nec ipſa in morte relinquunt.* [t] Quæ filium ſuum interfecit. [u] Theb. 17. [x] Bacchantium multitudo. [y] Diſcerpens Penthea. [a] Theb. 17. [b] Auſterus, abſtemius, Thebanis Bacchi cultum interdicens. [c] Exorciſmos, adjurationes infernas vel per Styga. [d] Laius ſtetit horridus, effuſo ſanguine per artus,

Et ore rabido fatur: [e] *O Cadmi effera,*
Cruore ſemper læta cognato domus,
Vibrate thyrſos. [f] *entheâ gnatos manu*
Lacerate potiùs. maximum Thebis ſcelus
[g] *Maternus amor eſt.* [h] *patria, non irâ Deum* 630
Sed ſcelere raperis. [i] *non gravi flatu tibi*
Luctificus Auſter, nec parum pluvio æthere
Satiata tellus halitu ſicco nocet:
Sed rex cruentus; prȩmia, qui, ſæva necis
Sceptra, & [k] *nefandos occupat thalamos patris,* 635
Inviſa proles. ſed tamen [k] *pejor parens*
Quam gnatus: utero rurſus infauſto gravis,
[l] *Egit qui in ortus ſemet: & matri impios*
Fœtus regeſſit; quique nec mos eſt feris,
Fratres ſibi ipſe genuit; [m] *implicitum malum;* 640
Magiſq; monſtrum [n] *ſphinge perplexum ſuâ.*
Te te, cruenta ſceptra qui dextrâ geris,
Te pater inultus urbe cum tota petam,
Et mecum Erinnys pronubas thalami traham,
Traham ſonantes [o] *verbera; inceſtam domum* 65
Vertam, & Penates [a] *impio Marte obteram.*
Proinde pulſum finibus regem ocyùs
Agite exulem. quodcunque funeſto gradu
Solum relinquet, vere florifero virens
Reparabit herbas. ſpiritus [b] *puros dabit* 650
Vitalis aura; veniet & ſylvis [c] *decor.*
Letum, lueſq;, mors, labor, tabes, dolor,
Comitatus illo dignus, excedent ſimul.
Et ipſe rapidis greſſibus [d] *ſedes volet*
Effugere noſtras: ſed graves pedibus [e] *moras* 655
Addam, & tenebo. repet incertus viæ,
Baculo ſenili triſte prætentans iter.
[g] *Præcidite terras, auferam cœlum pater.*
OED. *Et oſſa & artus gelidus invaſit tremor.*
Quidquid timebam facere, feciſſe arguor. 660

e O Thebani, etiam à draconigenis fratribus qui mutuis ſe vulneribus peremerunt, in veſtros ſævi, Bacchico furore perciti, occidite potiùs filios propriâ manu (ut Agave aliæque impiæ, Mænades in Orgiis) quàm permittatis ut vivant in privatam veſtræ domûs perniciem & publicum malum, quod fecit Oedipus meus filius.

f Numinis, furoris Bacchici impetu afflatâ, adactâ.

g Iocaſtæ in filium.

h O patria.

i Sup. v. 36.

k Majus enim ſcelus liberos è matre ſuſcepiſſe quàm patrem interfeciſſe.

l *Matris concubitu qui ſemet in ortus vertit & indignum regerit ſua pignora matri.*

m Aenigma magis implicitum quàm illud Sphingis quod ipſe ſolvit. Theb. 137.

n Thebaid. 505.

o Flagella. Thyeſt. 96.

a Inter fratres Polynic. & Etheoc.

b Non corruptos & peſtilentes ut nunc. vide ſup. ver. 35.

c Frondes, folia.

d Thebas, vitamque ipſam.

e Senium, laſsitudinem, cæcitatem, natam, quæ mori non ſinat.

g Vos ô Thebani, ejicite eum terrâ, ego pater ejus arcebo cœlo.

[h] *Tori jugalis abnuit Merope nefas*
Sociata Polybo. ſoſpes abſolvit manus
Polybus meas. uterque defendit parens
Cædem, ſtuprumque. quis locus [i] *culpæ eſt ſuper?*
[k] *Multo antè Thebæ Laïum amiſſum gemunt,*
Bœota greſſu quàm meo tetigi loca.
[l] *Falſuſne ſenior, an deus Thebis gravis?*
Jam, jam tenemus callidi [m] *ſocios doli.*
Mentitur iſta [n] *præferens fraudi deos*
Vates, tibique ſceptra deſpondet mea.
CR. *Egon', ut ſororem regiâ expelli velim?*
Si me fides ſacrata cognati laris
Non contineret in meo certum ſtatu;
Tamen ipſa me [a] *Fortuna terreret, nimis*
Solicita [b] *ſemper. liceat hoc tutò tibi*
Exuere pondus, ne recedentem opprimat.
Jam te minore tutior pones loco.
OED. *Hortaris etiam, ſponte deponam ut meâ*
Tam gravia regna? CR. [c] *ſuadeam hoc illis ego,*
In utrumque queis eſt liber etiam nunc ſtatus.
Tibi jam neceſſe eſt ferre fortunam tuam.
OED. [d] Certiſſima eſt regnare cupienti via,
Laudare modica, & ocium ac ſomnum * ſequi.
Ab inquieto ſæpè ſimulatur quies.
CR. *Parumne me tam longa defendit* [e] *dies?*
OED. [f] *Aditum nocendi perfido præſtat* [e] *dies.*
CR. *Solutus onere regio, regni bonis*
Fruor domuſq; civium cœtu viget;
Nec ulla [g] *vicibus ſurgit* [g] *alternis dies,*
Quâ non [h] *propinqui munera ad noſtros lares*
[h] *Sceptri redundent; cultus, opulentæ dapes.*
Donata multis gratiâ noſtrâ ſalus.
Quid tam beatæ deeſſe fortunæ rear?

---

[h] Mater mea (ut credidit) patri etiamnum vivo matrimonio juncta convincit me non eſſe parricidam illum & inceſtum.

[i] Supereſt culpæ. *Anaſtrophe.*

[k] Et longè antequam ego Thebas advenerim, Laius eſt interfectus.

[l] Numnam deceptus eſt Tireſias? an ultra peſtem etiam Thebæ debent offenſo Deo ſeditionem ex concitatione in regem?

[m] Tireſiam & Creonta.

[n] Prætexens.

[a] Regni, præcipuè Theban. Herc. Fu. 385.

[b] Deponere regnum jam tutius eſt quam nimis tardè recedentem ab eo opprimi.

[c] Dubiis rebus inventa eſt oratio ſuaſiva, neceſſarió manet te tua fortuna.

[d] Satis callidè regnum ambis, qui(quod faciunt ambitioſi, ſegnitiem laudantes & in otium ſimulatum recedentes donec occaſionem rei gerendæ reperetint) vitæ quietæ ſtudium præ te fers, imperium tamen captas. * Al. *loqui*.

[e] Mei jam diù notitia vel experientia. legitur & *fides.*

[f] Imò nocendi occaſionem & viam miniſtrat perfido diuturna experientia. *vel* fides habita.

[g] Noctem ſubſecuta vel alterna dies.

[h] Aſſiduis regis, id eſt, munera à rege propinquo.

OED. *Quòd* res ſecundæ non habent unquam modum.
CR. *Incognitâ igitur ut nocens cauſâ cadam?*
OED. [i] *Num ratio vobis reddita eſt vitæ meæ?*
Num audita cauſa eſt noſtra Tireſiæ? tamen
Sontes videmur. [k] *facitis exemplum; ſequor.*
CR. *Quid ſi innocens ſum?* OED. dubia pro certis ſolent
Timere reges. CR. qui pavet vanos metus,
Veros fatetur. OED. [l] quiſquis in culpa fuit,
Dimiſſus odit omne, quod dubium putat.
CR. *Sic odia fiunt.* OED. [a] Odia qui nimiùm timet,
Regnare neſcit. regna cuſtodit metus.
CR. [b] Qui ſceptra duro ſævus imperio regit,
Timet timentes: metus in auctorem redit.
OED. *Servate ſontem ſaxeo incluſum ſpecu:*
Ipſe ad penates regios referam gradum.

CHORVS.

Excuſat Oedipum Chorus transferendo culpam in mala Thebarum fata, quæ ab ipſâ inauſpicatâ bove Thebanos uſque vexarint.

[c] *Non tu tantis cauſa periclis,*
[d] *Non hæc Labdacidas premunt*
Fata: ſed veteres deûm
Iræ ſequuntur. [e] *Caſtalium nemus*
Umbram Sidonio præbuit hoſpiti,
Lavitque Dirce Tyrios colonos:
Ut primùm magni natus Agenoris,
Feſſus per orbem [f] *furta ſequi Jovis,*

---

[i] Expurgavi me apud vos criminis, & tamen parricidii & inceſtus me inſimulatis,

[k] Præbuiſtis mihi legem & exemplum quod ſequar, vos itaq; etiamſi inſontes condemno.

[l] Quicunque culpæ accuſatus quamvis ex principis gratiâ vel fictâ ſuâ purgatione ſit dimiſſus: malè tamen ſibi conſcius principis animum ſui modulo metiens non verè conciliatur ſed odit dubium putat.

dubium amicum. Lipſ. legit *quiſquis in culpâ fuit Dimiſſus, odit omne quod*

[a] Theb. 654. & Herc. Fu. 352.

[b] Neceſſe eſt multos timeat quem multi timent.

[c] Non tu Oedipe.

[d] Nec tantùm Labdaci progeniem, Laïum, Oedipum, &c.

[e] Cadmus fil. Agenoris regis Phœnicum, quorum præcipuæ urbes Tyros & Sidon, miſſus à patre quæſitum Europam à Iove ſub ſpecie tauri raptam appulit Phocidem conſeditque non procul à Parnaſſo. vid. ſup. v. 112.

[f] Sororem à Iove raptam. Hippol. 302.

Sub [g] noſtræ ramis conſtitit [g] arboris,
[h] Prædonem numerans ſuum;
[i] Monituq; Phœbi, juſſus erranti
Comes ire vaccæ, quam non flexerat
Vomer, aut tardi juga curva plauſtri,
Deſeruit fugas, [k] nomenq; genti
Inauſpicatâ de bove tradidit.
Tempore ex illo nova monſtra ſemper
Protulit tellus. aut [l] anguis imis
Vallibus editus, [m] annoſa ſupra
Robora ſibilat, ſupraq; pinus,
Supra [n] Chaonias celſior arbores
Cæruleum erexit caput,
Cùm majore ſui parte recumberet;
Aut fœta tellus, impio partu
Effudit [a] arma.
Sonuit reflexo claſſicum cornu,
[b] Lituuſq; adunco ſtridulos cantus
Eliſit ære. [c] ante non linguas
Alias, & arma vocis ignotæ
Clamore primùm hoſtico experti,
Agmina campos [d] cognata tenent.
Dignaque jacto [e] ſemine proles
Vno ætatem permenſa die,
Poſt Luciferi nata meatus,
Ante Heſperios occidit ortus.
Horret tantis [f] advena monſtris
Populiq; timet bella recentis:
Donec cecidit ſæva juventus;
[g] Genitrixque ſuo reddi gremio
Modò productos vidit alumnos.
[h] Hàc tranſierit civile nefas.

g Nemoris jam Thebani.

h Numerans ſpatia à ſe emenſa prædonem inſequuto. alii leg. *memorans*. id eſt. meditatus ubinam inveniret prædonem.

i Oraculo Phœbi juſſus urbem condere in quo loco juvenca injugis quam ſequebatur conſideret, Thebas condidit. vide ſup. v.112.

k Regionem illam quæ prius Aonia dicta eſt, à bove illâ Bœotiam appellavit. alii tamen dictam volunt à Bœoto Neptuni & Arnes filio.

l Draco, ſerpens quem, cum Cadmi comites aquatum miſſos interfeciſſet, ipſe Cadmus occîdit.

m *Ac mediâ plus parte leves erectus in auras Deſpicit omne nemus.* Ovid 3. Metam. unde fabulam hanc petas.

n Quercus altas, quales alunt Chaoniæ nemora glandifera.

---

a Armatos homines qui ut primùm terrâ nati ſunt bella ſibi indixere, mutuiſque vulneribus periere omnes ad quinque. Herc. Fu. 259. b Lituus incurvus aheneus. c Linguâ ſuâ voceque tum primùm experti uſq; in bellica acclamatione ἐλελεῦ. d Terrâ nati fratres.

e Serpentis dentibus, Herc. Fu. 259. f Cadmus advena Tyrius. g Terra filios cæſos recepit. h Atque utinam hic finis ſit inteſtinis & civilibus Thebanonorum bellis!

Illa [i] *Herculeæ norint Thebæ*
Prælia fratrum.
Quid [k] *Cadmei ſata* [k] *nepotis,*
Cùm vivacis cornua cervi
Frontem ramis texere novis,
Dominumq; canes egere ſuum?
Præceps ſylvas monteſq; fugit
Citus Actæon, agiliq; magis
Pede per ſaltus & ſaxa vagus
Metuit [a] *motas zephyris* [a] *plumas,*
Et, quæ [b] *poſuit, retia vitat:*
Donec placidi fontis in undâ
Cornua vidit vultuſq; feros,
Vbi virgineos foverat artus
[c] *Nimium ſævi Diva pudoris.*

[i] Natus Thebis jam tùm erat Hercules, ſed nondum regnâ-rat. Megaram enim duxit poſt obitum Polynicis & Etheoclis.

[k] Actæonis, quem, quòd in fonte Dianam nudam vidiſſet, Dea in cervum convertit, unde præda ſuis canibus factus eſt.

[a] Lineam, formidinem. vide Hippol. 46.

[b] Nuper ipſe venator.

[c] Pudoris ſui nimis ſæva vindex, quæ quum erratum tam crudeliter ulta ſit, graves in Thebanos iras deorum arguit.

ACTVS QVARTVS.

OEDIPVS. IOCASTA.

Suſpicari jam incipit Oedipus ne ille fortè quem olim Delphos petens occidiſſet, Laïus fuerit: quærit itaque à Iocaſta de Laii ætate, necis tempore, & aliis circumſtantiis.

CVras revolvit animus, & repetit metus.
Obiiſſe noſtro Laïum ſcelere autumant
[d] *Superi* [e] *inferiq;. ſed animus contrà innocens,*
Sibiq; meliùs quàm deis notus, negat.
Redit memoria [f] *tenue per veſtigium,*
Cecidiſſe noſtri [g] *ſtipitis pulſu obvium*
[h] *Datumq; Diti, cum prior juvenem ſenex*
Curru ſuperbus pelleret; Thebis procul,
[i] *Phocea trifidas regio quà ſcindit vias.*

[d] Apollo. vel homines in ſuperis Tireſias & Creon.

[e] Laius ceu umbra Laii inferis evocata.

[f] Per objectum leve.

[g] Clavæ. Iocaſta tamen enſem fuiſſe dicit infr. verſ. 1034. atque ipſe in Thebaide.

[h] Demiſſum Orco, id eſt, interſectum.

[i] Sup. 277.

Vnanima

Unanima conjux, explica errorem precor,
[k] *Quæ ſpatia moriens Laïus vitæ tulit.*
Primone in ævo viridis, an fracto occidit?
IO. *Inter ſenem juvenemq́; ſed* [l] *propior ſeni.*
OE. *Frequenſne turba regium cinxit latus?*
IO. *Plures fefellit error ancipitis viæ;*
Paucos fidelis curribus junxit labor.
OE. *Aliquiſne cecidit regio fato comes?*
IO. [a] *Unum fides* [b] *virtuſq́; conſortem addidit.*
OE. *Teneo* [c] *nocentem: convenit numerus, locus.*
Sed tempus adde. IO. [d] *decima jam metitur ſeges.*

[k] Quæ ſpatia vitæ, id eſt, quam ætatem?
[l] Μέγας χνοάζων, &c.

[a] Polyphontem præconem.
[b] Ἀνδρεία fortitudo, unica quondam virtus habita.
[c] Me, ſc.
[d] Antè annos decem.

SENEX. OEDIPVS.

E ſene à Merope & Corinthiis miſſo, qui Oedipum de Polybi morte edoceat, rogetque, ad gubernacula regni ſuſcipienda veniat, diſcit Oedipus ſe non verè eſſe Polybi filium, nimiâ itaq; curioſitate ſuâ veros invenit parentes.

Corinthius te populus in regnum vocat
Patrium. quietem Polybus æternam obtinet.
OED. *Ut* [f] *undique in me ſæva fortuna irruit?*
Ediſſere agedum, quo cadat fato parens.
SE. *Animam ſenilem* [g] *mollis exſolvit ſopor.*
OE. *Genitor ſine ulla cæde defunctus jacet.*
Teſtor, licet jam tollere ad cœlum piè
[h] *Puras nec ulla ſcelera metuentes manus.*
Sed [i] *pars magis metuenda fatorum manet.*
SE. *Omnem paterna regna diſcutiunt metum.*
OE. *Repetam paterna regna, ſed matrem horreo.*
SE. *Metuis parentem, quæ tuum reditum expetens*
Sollicita pendet? OE. *ipſa me pietas fugat.*
SE. *Viduam relinques?* OE. [k] *tangis, en, ipſos metus.*
SE. *Effare, merſus quis premat mentem timor:*
[l] *Præſtare tacitam regibus ſoleo fidem.*
OE. *Connubia matris Delphico monitu tremo.*
SE. *Timere vana deſine, & turpes metus*
Depone. Merope vera non fuerat parens.

[f] Ludificando me & ambiguum tenendo. vel ſecundum jam regnum perniciose mihi ingerendo.
[g] Θνήσκει ἢ ὡς ὕπνῳ δεδμημένος & σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάζει ῥοπή.
[h] Parricidium non metuentes.
[i] De inceſtis matris nuptiis.
[k] Rem tetigiſti, tetigiſti ulcus, hoc enim eſt quod metuo ne fato ductus eam viduam ducam.
[l] Quod feceram prius in Oedipi genere velut regio ſimulando & celando.

OED. [m] *Quod*

OED. m *Quod ſubditivi præmium gnati petiit?*
SE. *Regnum ſuperbum:* n *liberi adſtringunt fidem.*
OED. *Secreta thalami, fare,* o *quo excipias modo.*
SE. p *Hæc te parenti parvulum tradunt manus.*
OED. *Tu me parenti tradis? at quis me tibi?*
SE. *Paſtor nivoſo ſub Cythæronis jugo.*
OED. *In illa temet nemora quis caſus tulit?*
SE. *Illo ſequebar monte cornigeros greges.*
OED. *Nunc adice certas corporis noſtri notas.*
SE. *Forata ferro geſſeras veſtigia,*
a *Tumore nactus nomen ac vitio pedum.*
OED. *Quis fuerit ille, qui meum dono dedit*
Corpus, requiro. SE. b *regios pavit greges,*
Minor ſub illo turba paſtorum fuit.
OED. *Eloquere nomen.* SE. c prima langueſcit ſenum
Memoria, longo laſſa ſublabens ſitu.
OED. *Poteſne facie noſcere ac vultu virum?*
SE. *Fortaſſe noſcam. ſæpe jam ſpatio obrutam*
Levis exoletam memoriam revocat nota.
OED. d *Ad ſacra & aras omne compulſum pecus*
Duces ſequantur. ite properè, accerſite,
e *Famuli, penes quos ſumma conſiſtit gregum.*
SE. f Sive iſta ratio, ſive fortuna occulit,
Latere ſemper patere, quod latuit diu.
Sæpe eruentis veritas patuit malo.
OED. *Malum timeri majus* g *his aliquod poteſt?*
SE. Magnum eſſe, magnâ mole quod petitur, ſcias.
Concurrit h *illinc publica,* i *hinc regis ſalus,*
k *Utrimque patria. contine medias manus,*
l *Ut nil laceſſas,* ipſa ſe fata explicant.
m Non expedit concutere felicem ſtatum.
OED. n Tutò movetur quidquid extremo in loco eſt.

m In quem finem aſcivit me filium ſuppoſititium parens?

n Quo firmiùs retineret tyrannidem, quam firmat certa ſucceſsio, retinetque populum in fide, ne quando interfecti regis liberi ſint ultores. *alii leg.* Regũ ſuperbûm *alii* ſuperbam.

o Unde tu noris me eſſe ſubdititium?

p Tradiderunt te meæ hæ manus parv. pa.

a Οἰδῶν τοῦ πόδε, ſc. ὅθεν νιν Ἑλλὰς ὠνόμαζεν Οἰδίπουν.

b Regius paſtor ſummus.

c An prima inter animæ potentias deficit, cum ætas illa in continuo deflexu rerum ſpecies nequeat retinere? an primo quidem objectum non agnoſcit, poſtea a. reminiſcitur. ut ait verſ. 820?

d Sub prætextu ſacrificii, veluti eximendæ ſint egregiæ victimæ, paſtores accerſit.

e Paſtores & bubulci.

f Suadet ſenex ne nimis curioſe id ſcrutetur quod notum in malum ſuum redire poſsit.

---

g Parricidio & inceſtu? h Sciendo. ut evitetur peſtis. i Neſciendo. k Salute, vel rege amiſſo. l Etiamſi nihil moveas, fatum (quod ſeries eſt & connexio quædam cauſarum quâ fit quicquid fit) ſe declarabit. m Τὸ κακὸν εὖ κείμενον οὐ κινητέον. vel ambiguè loq. necdum intelligit ſenex quid velit Oedipus. n Sed meum ſtatum infeliciſſimum puto, movebo itaque ut certum ſciam.

SE. *Nobilius aliquid genere* [o]*regali appetis?*
Ne te parentis pigeat inventi, vide.
OE. [a]*Nec pœnitendi ſanguinis quæram fidem:*
Sed noſſe certum eſt. ecce grandævus ſenex,
Arbitria ſub quo regii fuerant gregis,
[b]*Phorbas. referſne nomen aut vultum ſenis?*
SE. *Arridet animo forma. nec notus ſatis,*
Nec rurſus iſte vultus ignotus mihi.
Regnum obtinente Laïo, famulus greges
Agitaſti opimos ſub Cithæronis plagâ?

PHORBAS. SENEX. OEDIPVS.

LÆtus Cithæron pabulo ſemper novo
Æſtiva noſtro prata [c]*ſummittit gregi.*
SE. *Noſciſne memet?* PH. *dubitat anceps memoria.*
OE. *Huic aliquis à te traditur quondam puer?*
Effare. dubitas? cur genas mutat color?
Quid verba quæris? [d] Veritas odit moras.
PH. *Obducta longo temporum tractu moves.*
OE. *Fatere, ne te cogat * ad verum dolor.*
PH. [e]*Inutile iſti munus infantem dedi.*
Non potuit ille luce, non cœlo frui.
SE. *Procul ſit omen: vivit, & vivat precor.*
OE. *Supereſſe quare traditum infantem negas?*
PH. *Ferrum per ambos tenue tranſactum pedes*
Ligabat artus: vulneri innatus tumor
Puerile fœdâ corpus urebat [f] *lue.*
SE. *Quid quæris ultra? fata jam accedunt propè.*
OE. [g] *Quis fuerit infans, edoce.* PH. *prohibet fides.*
OE. [h] *Huc aliquis ignem. flamma jam excutiet fidem.*
[a] *Per tam cruentas vera quærenti vias,*
Ignoſce quæſo, ſi ferus videor tibi,
Et impotens. PH. *jam parta vindicta in manu eſt.*
OE. *Dic vera. quiſnam, quove generatus patre.*
Quâ matre genitus? PH. *conjuge eſt genitus tuâ.*
OE. *Dehiſce tellus; tuq;* [b] *tenebrarum potens,*

In

[o] Polybi enim filius jam crederis.
[a] Nec eo animo de inveniendo laboro, ut inventi pœniteat.
[b] Aliis *Ithimales* dictus.
[c] Suppeditat.
[d] Vera relaturo ad manum verba ſunt, nec morâ eſt opus.
* *P.* Scriverius. *ad nervum dolor.*
[e] Non diu victurum, ſaucium ſc. plantis perforatis.
[f] Putredine.
[g] Quibus parentibus ortus.
[h] *Cruciatus & tormenta minitatur.*
[a] In quibuſdam lib. duo iſti ver. tribuuntur Phorbanti q. d. ſi ferus fuerim in te exponendo, ignoſce quæſo, aut ſi tormentorum metu arcana prodam: cape itaque indicium.
[b] Pluto.

In Tartara ima, rector umbrarum, rape
[c] *Retro reverſas generis ac ſtirpis vices.*
Congerite, cives, ſaxa in [d] *infeſtum caput;*
Mactate telis. [e] *me petat ferro* [f] *parens;*
Me natus. in me conjuges arment manus,
Fratreſq; & ęger populus [g] *ereptos rogis*
Jaculetur ignes. ſæculi crimen vagor,
Odium Deorum, juris exitium ſacri;
[h] *Quâ luce primùm ſpiritus hauſi rudes,*
Jam morte dignus. redde nunc animos, [i] *parens.*
Nunc aliquid aude ſceleribus dignum tuis.
[k] *I, perge. propero regiam curſu pete,*
Gratare matri, [l] *liberis auctâ domo.*

[c] Me qui adverſus naturæ leges ſum reverſus in propriæ matris uterum, ſup. 638.

[d] Alii hab. *inceſtum.*

[e] Cauſam hujus peſtilitatis.

[f] Omnes parentes, liberi, conjuges, fratres me petant, qui jura illorum violaverim.

[g] In me velut inferis devotum piaculum, vide ſup. verſ. 550. vel in me peſtis, funerum, rogorum cauſam.

[h] Theb. 244.

[i] Per indignationem ſibi ſe ex matre parentem exprobrat.

[k] Sarcaſticè.

[l] Ob domum auctam liberis à te filio ex matre. Ioſ. Scal. legit *liberis auctæ modò*. Al. *auctam domum*.

CHORVS.

Varietati obnoxium arguit chorus excelſum ſtatum, mediam itaque fortunam optat, cujus laudes canit. à ſimilitudine navis modico vento actæ, & exemplo Icari.

[*] Fata ſi liceat mihi
Fingere arbitrio meo,
Temperem zephyro levi
Vela, ne preſſæ gravi
Spiritu antennæ tremant.
Lenis ac modicùm fluens
Aura, nec vergens latus,
Ducat intrepidam ratem.
Tuta me mediâ vehat
Vita decurrens viâ.
[a] *Cnoſſium* [b] *regem timens;*

[*] *Medio tutiſſimus ibis.*

[a] Dædalus Hymetionis fil. damnatus ab Areopagitis, quod occîdiſſet Talum ſororis filium, in Cretam migrârat: ibi, quia vaccam fabricaſſet ligneam à Minōe rege, Labyrintho ceu turri incluſus, terrâ, marique fugam interdictam per aëra tentavit; alas itaque confecit ſibi & filio, quibus ipſe evolavit Sardiniam, inde Cumas. Icarus autem dum patris monito non audiens nimis altè volat pennis à ſole liquefactis in mare decidit, quod ab illo nomen tulit. [b] Minoem regem Cretæ in quâ Cnoſſus urbs.

Alta dum demens petit,
c *Artibus fidens* c *novis.*
Certat & veras aves
Vincere, ac c *falſis nimis*
Imperat pennis d *puer;*
e *Abſtulit nomen freto.*
Callidus medium ſenex
Dædalus librans iter
Nube ſub mediâ ſtetit,
f *Alitem exſpectans ſuum:*
Qualis accipitris minas
Fugit, & ſparſos metu
Colligit fœtus avis:
Donec in ponto manus
Movit implicitas puer,
Comes audacis viæ.
Quidquid exceſſit modum,
Pendet inſtabili loco.
Sed quid hoc? g *poſtes ſonant*
h *Mæſtus & famulus manu,*
Regius quaſſat caput.
Ede quid portes novi.

c *Pennis non homini datis.*

d Icarus.

e Pars illa maris Aegei ab Icari caſu Icarium mare dicta eſt, ut & inſula in eodem mari Icaria quæ prius ἰχθυόεσσα. E noſtris tres & alii: *Nomen eripuit freto.*

f Icarum.

g Crepant regiæ fores exeunte nuncio. vide Herc.Oet.v.254.

h Antiquatam hanc exoletarum editionum lectionem reducit approbatq; P. Scriverius; damnatam quidem I. Grutero non concoquenti locutionis formulam *manu quaſſat caput.* Præfert itaq; illam lect. *poſtes ſonat Regius famulus manu. Mæſtus & quaſſans caput.* Verùm quia *ſonare poſtes manu* vix Latinè ſonet: quid ſi, unâ & alterâ in voce *manu* literis mutatis, legamus: *poſtes ſonant. Regius famulus venit, Mæſtus & quaſſans caput* quem verborum ordinem in vulgatis libb. obſervatum invertere coguntur, qui ut retineant *manu*, *Mæſtus* transferunt in locum τοῦ *Regius.*

ACTVS QVINTVS.

NVNCIVS.

Nuncius Oedipi excæcationis conſilium & modum narrat.

P*Rædicta poſtquam fata, & infandum* a *ſcelus*
Deprendit, ac ſe ſcelere convictum OEdipus
Damnavit ipſe; regiam infeſtus petens

a Quidam *Genus* legunt & intelligunt de natis ex matre liberis.

Inviſa propero tecta penetravit gradu;
Qualis per arva Libycus inſanit leo,
Fulvam minaci fronte concutiens jubam:
Vultus furore torvus, atq; oculi truces,
*Gemitus, & altum murmur, & * gelidus fluit*
Sudor per artus. ſpumat, & volvit minas,
Ac merſus altè magnus exundat dolor.
Secum ipſe ſævus grande neſcio quid parat,
Suiſq; fatis ſimile. b *Quid pœnas moror?*
c *Ut hoc ſceleſtum pectus aut ferro petat,*
Aut fervido aliquis igne vel ſaxo domet?
Quæ tigris, aut quæ ſæva viſceribus meis
Incurret ales? ipſe tu d *ſcelerum capax*
e *Sacer Cithæron, vel feras in me tuis*
Emitte ſylvis, mitte vel rabidos canes.
Nunc redde f *Agaven, anime, quid mortem times?*
Mors innocentem ſola fortunæ eripit.
Hæc fatus, aptat impiam capulo manum,
Enſemq; ducit. Itane tam magnis g *breves*
Pœnas ſceleribus ſolvis? atq; uno omnia
Penſabis ictu? moreris? hoc patri ſat eſt.
Quid deinde matri? quid malè in lucem editis
Gnatis? quid ipſi, quæ tuum magnâ luit
Scelus ruinâ, flebili patriæ dabis?
a *Solvenda non eſt illa quæ leges ratas*
Natura in uno vertit OEdipode, b *novos*
Commenta partus. ſuppliciis eadem meis
Novetur. iterum vivere, atq; iterum mori
Liceat; renaſci ſemper: ut toties nova
Supplicia pendas. utere c *ingenio miſer.*
Quod ſæpe fieri non poteſt, fiat diu.
Mors eligatur longa. quæratur via,
Qua nec ſepultis miſtus, & vivis tamen
Exemptus erres. morere, ſed d *citra patrem.*
Cunctaris, anime? ſubitus an vultus gravat
Profuſus imber, ac rigat fletu genas?
Et flere ſatis eſt? hactenus fundent levem

* Al. Gelidus volat, &c.

b Verba Oedipi.

c An pœnas aliundè expectem?

d Agaves & cæterarum Baccharum.

e Iovi. *vel* Bacchi ſacris. *vel* execrande.

f Sup. ver. 616. & Theb. 17.

g Facilis & ſimplicis mortis.

a Non æquum eſt ut natura, quæ me produxit, in dedecus ſuum, jura ſua per parricidium & inceſtum violaturum, ſolvat me unicâ & ſimplici nece tot ſceleribus functum.

b Filios ex matre.

c Utere eo ingenio ad pœnas excogitandas, quo uſus es quondam in Sphingis ænigmate ſolvendo.

d Non uno ictu ut Laius.

Oculi liquorem. ſedibus pulſi ſuis
Lacrymas ſequantur. hi [e] *maritales ſtatim*
Fodiantur oculi. dixit, atq; irâ furit.
Ardent minaces igne truculento genæ:
Oculiq; [f] *vix ſe ſedibus retinent ſuis.*
Violentus, audax, mutus, iratus, ferox;
Tantùm cruentus gemuit; & dirum fremens
Manus in ora torſit. at contra truces
Oculi ſteterunt, & ſuam intenti manum
[f] *Ultrò inſequuntur. vulneri occurrunt ſuo.*
Scrutatur avidus [g] *manibus uncis lumina.*
Radice ab imâ funditùs vulſos ſimul
Evolvit [h] *orbes. hæret in vacuo manus,*
Et fixa penitùs unguibus lacerat [a] *cavos*
Altè receſſus luminum, & [a] *inanes ſinus,*
Sævitq; fruſtra, pluſq; quàm ſat eſt furit;
[b] *Tantum eſt periculum lucis.* [c] *attollit caput,*
Caviſq; luſtrans orbibus cœli plagas,
[d] *Noctem experitur. quidquid effoſſis malè*
Dependet oculis, rumpit; & victor deos
Conclamat omnes; Parcite, en, patriæ, precor:
Jam [e] *juſſa feci. debitas pœnas tuli.*
Inventa thalamis digna nox tandem meis.
[f] *Rigat ora fœdus imber, & lacerum caput*
Largum revulſis ſanguinem venis vomit.

[e] ἔρωτος ἀνοσίου καὶ γάμου ἀνομίμου δᾳδοῦχοι. ex conſpectu enim amor. hi quibus placuit mater vel qui illius amorem conciliavere.

[f] Conſcii & in pœnas parati.

[g] Digitis, unguibus.

[h] Κύκλους. ita Soph. ἄρας ἔπαισεν ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων. Sphærica tantem ſeu orbicularis forma oculo data eſt, quò celeriùs & faciliùs revolutus objecta apprehendat, utque ſufficiat cuivis quantitati capiendæ perpendicularibus lineis à viſis in centrū oculi concurrentibus, *vel* orbes hic cape ſinus, in quibus oculi.

[a] Etiam in oculorum ſinus & globos. cùm ſatis fuiſſet araneæ telam, vel pupillam effodiſſe. [b] In tantum lucem exodit, tam attentè cavet ne quid ſibi lucis relinquatur. [c] More luſtrantis & ſuſpicientis. [d] An penitus ſit cœcus. [e] Quod voluiſtis. credo legendum *Juſta* ut Theb. v. 175. & infra v. 998. [f] Hæc nuncius ex ſuâ perſonâ.

CHORVS.

Chorus iſte ex diſciplina Stoicorum (qui omnia, imò Deum ipſum ſubjiciunt inevitabilibus fatis) excuſari Oedipum vult.

Fatis agimur: cedite fatis.
Non ſolicitæ poſſunt curæ
Mutare rati [g] ſtamina fuſi.

[g] Herc. Fu. 558.

Quidquid patimur mortale genus,
Quidquid facimus, venit ex [h] alto:
Servatq; ſuę decreta [g] colûs
[i] Lacheſis. [k] durâ revoluta manu
Omnia certo tramite vadunt:
[l] Primuſq; dies dedit extremum.
[m] Non illa Deo vertiſſe licet,
[n] Quæ nexa ſuis currunt cauſis.
It cuiq; ratus, prece non ullâ
Mobilis, ordo. *multis ipſum*
Timuiſſe nocet. multi ad fatum
Venêre ſuum, dum fata timent.
Sonuere fores, atq; ipſe ſuum
Duce non ullo molitur iter
Luminis orbus.

[h] Fato ſeu providentiâ divinâ, *vel ut illi*, ex conſtellatione.
[i] Vna è Parcis, fatum.
[k] Inexorabili, immutabili.
[l] Horoſcopus genethliacus ex ſitu & conſenſu ſiderum in nativitatis horâ.
[m] *Quod fore paratum eſt id ſummum exuperat Jovem.* Stoicè.
[n] Quæ proveniunt ex ſerie & ordine cauſarum.

OEDIPVS. CHORVS. IOCASTA.

Iocaſta ſe interficit. Oedipus excœcatus in exilium abit.

Bene habet, peractum eſt. juſta perſolvi patri.
Juvant tenebræ. quis Deus tandem mihi
Placatus [a] *atrâ nube perfundit caput?*
Quis ſcelera [b] *donat? conſcium evaſi diem.*
Nil, parricida, dexteræ debes tuæ.
Lux te refugit. vultus OEdipodem [c] *hic decet.*
CH. *En ecce, rapido ſæva proſiluit gradu*
Jocaſta vecors: [d] *qualis attonita & furens*
Cadmea mater abſtulit gnato caput,
Senſitve raptum. dubitat. afflictum alloqui
Cupit, pavetq;. jam malis ceſſit pudor.
IO. [e] *Cupiunt, & horrent ora, nam quid te vocem?*
Gnatumne? dubitas? gnatus es: gnatum pudet?
Immitis, oro, gnate, [f] *quò avertis caput,*

[a] Cœcitatis caligine.
[b] Dono remittit?
[c] Emphaticè.
[d] Qualis Agave, ubi furens filio caput abſtuliſſet moxque ad ſe reverſa facinus ſenſiſſet, attonita ſtetit; talis hîc Iocaſta vid. ſup. ver. 443. P. Scriverius habet *Senſimve raptum traxit*. Profitenturque lectionem *Senſimve raptum*. Mss. noſtri.

---

[e] Alloqui te cupio, horreo tamen. P. Scriverius legit, *ſed hærent ora*.
[f] *Auditâ Jocaſtâ, avertit ſe Oedipus.*

Vacuoſq; vultus? OED. g quis frui & tenebris vetas?
h Quis reddit oculos? matris, heu, matris ſonus.
i Perdidimus operam. congredi fas ampliùs
Haud eſt. nefandos dividat vaſtum mare,
Dirimatq; k tellus abdita: & quiſquis ſub hoc
In alia verſus ſidera, ac ſolem l avium
Dependet m orbis, alterum ex nobis ferat.
IO. Fati iſta culpa eſt: nemo fit fato nocens.
OED. Jam parce verbis mater, & parce auribus,
Per has reliquias corporis trunci precor,
Per a inauſpicatum ſanguinis pignus mei,
Per omne noſtri nominis b fas & c nefas.
IO. d Quid, anime, torpes? ſocia cur ſcelerum dare
Pœnas recuſas? omne confuſum perit,
Inceſta, per te juris humani decus.
Morere, ac nefaſtum ſpiritum ferro exige,
Non ſi ipſe mundum concitans divûm ſator
Coruſca ſævâ e tela jaculetur manu,
Vnquam rependam ſceleribus pœnas pares
Mater nefanda: mors placet: mortis via
Quæratur. agedum, commoda matri manum,
Si parricida es. f reſtat hoc operi ultimum.
Rapiatur g enſis. hoc jacet ferro meus
h Conjux. quid illum nomine haud vero vocas?
Socer eſt. utrumne pectori infigam meo
Telum? an patenti conditum jugulo imprimam?
Eligere neſcis i vulnus. hunc, dextra, hunc pete
Vterum capacem, qui virum & gnatum tulit.
CH. Jacet perempta. vulneri immoritur manus;
Ferrumq; ſecum nimius ejecit cruor.
OED. k Te fatidice, te præſidem veri Deum
Compello. ſolum debui fatis patrem.
Bis parricida, pluſq́; quàm timui nocens.
Matre peremi; ſcelere confecta eſt meo.
O Phœbe mendax fata ſuperavi impia.
Pavitante greſſu ſequere l fallaces vias,
Suſpenſa plantis efferens veſtigia.

g Quiſnam tu es qui interdicis mihi fructum capere quem ex cœcitate percepiſſe mihi viſus ſum?

h Quis per aures ingerit mihi mala, quorum notas ne viderem, effodi mihi oculos?

i Nil profeci oculos eruendo cùm etiamdum audiam. vide Theb. 226.

k Alterum Hemiſphærium.

l Legunt quidam *alium*, alii *alterum*. ut ſit—

m—Alterum orbis latus aliis ſideribus notum. utque dicunt poetæ, *alio ſole calens*, *Et alio ſub ſole jacens*.

a Infelicem prolem, liberos,

b Matris & filii.

c Vxoris, mariti &c. nefanda inter nos nomina.

d *Se ad pœnas de ſe ſumendas excitat.*

e Fulmina.

f Vt matrem etiam occîdas.

g Quem modò Oedipus abiecerat.

h Laius conjux meus imò ſocer. namque filio ejus nupſi.

i Locum vulneri.

k Te ridiculum deum falſitatis arguo, qui fore prædixiſti, ut patrem occîderem. ſed jam & matri necis cauſa fui.

l Aſperas, præcipites, cœco ignotas,

a *Cæcam tremente dexterâ noctem rege.*
I, gradere præceps, lubricos ponens gradus:
I, profuge, vade: a *ſiſte, ne* b *in matrem incidas:*
c *Quicunq; feſſi corpore & morbo graves*
Semianima trahitis corpora; en d *fugio, exeo:*
Relevate collat mitior cœli ſtatus
Poſt terga ſequitur: quiſquis exilem jacens
Animam retentat, vividos hauſtus levis
Concipiat. e *ite, ferte* f *depoſitis opem.*
Mortifera mecum vitia terris extraho,
Violenta fata, & horridus g *mortis tremor,*
Macieſq; & atra peſtis, & rabidus dolor
Mecum ite, mecum. h *ducibus his uti libet.*

a Vias baculô prætentans explora.
b In matris cadaver.
c O Thebani peſte laborantes.
d Prout jubet oraculum.
e O medici, curatores.

f De quorum ſalute & vitâ deſperabatur.
g Al. *morbi.*
h Mihi cœco hi pro ducibus erunt. ſupra. 652.

TROA

TROADES.

PERSONÆ.

HECVBA.
CHORVS MVLIERVM.
TALTHYBIVS.
AGAMEMNON.
CALCHAS.
HELENA.
PYRRHVS
ANDROMACHA.
SENEX.
VLYSSES.
ASTYANAX.
NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Græci, exciſo jam Ilio, reditum in patriam cogitantes contrario vento detinebantur. Apparens noctu Achillis umbra ſolvere eos poſſe negat, niſi ſibi debitis inferiis mactatâ Polyxenâ, cujus nuptiarum prætextu interfectus eſt. Non feret Agamemnon ſibi amatam Polyxenam mactari. Qua de re orto cum Pyrrho jurgio intervenit conſultus Calchas, qui omninò immolandam pronunciat, unàq; necandum Aſtyanacta, quem à matre abſconditū abducit Vlyſſes & de Scæâ portâ dejicit. Polyxenam ab Helenâ auſpice ritu cultuque ſponſæ deductam ad patris tumulum Pyrrhus mactat.

ACTVS PRIMVS.

HECVBA.

Luget Hecuba patriæ, domûs, ſui ipſius calamitatem.

QVICVNQVE *regno fidit, & magnâ potens*
Dominatur aulâ, nec [a] *leves metuit deos,*
Animumq; rebus credulum lætis dedit;

[a] Inconſtantes. *faciles dare ſumma deos, eademq; tueri* Difficiles.

Me videat, & te [b] *Troia. non unquam tulit*
Documenta Fors majora, quàm fragili loco
Starent [c] *ſuperbi. columen everſum óccidit*
Pollentis [d] *Aſiæ,* [e] *cœlitum egregius labor.*
Ad cujus [f] *arma venit, &* [a] *qui frigidum*
[b] *Septena Tanain ora pandentem bibit;*
Et [c] *qui renatum pronus excipiens diem,*
[d] *Tepidum* [e] *rubenti* [f] *Tigrin immiſcet freto;*
Et [g] *quæ* [h] *vagos vicina proſpiciens Scythas*
Ripam catervis Ponticam [i] *viduis ferit;*
[k] *Exciſa ferro eſt. Pergamum* [l] *incubuit ſibi.*
En [m] *alta muri decora congeſti jacent*
Tectis aduſtis. regiam flammæ ambiunt;
Omniſq; latè fumat [n] *Aſſaraci domus.*
Non prohibet avidas flamma victoris manus;
[o] *Diripitur ardens Troia. nec cœlum patet*
[p] *Vndante fumo. nube ceu denſâ obſitus,*
Ater favillâ ſquallet Iliacâ dies.
Stat avidus irâ victor, & [q] *lentum Ilium*
Metitur oculis, ac decem tandem ferus
Ignoſcit annis. horret afflictam quoq;
Victamq; quamvis videat, haud credit ſibi
Potuiſſe vinci. ſpolia populator rapit
Dardania. prædam [r] *mille non capiunt rates.*
Teſtor deorum numen adverſum mihi;
[ſ] *Patriæq; cineres;* [t] *teq; rectorem Phrygum,*
Quem Troia toto conditum regno tegit,
[u] *Tuoſq; manes,* [x] *quo ſtetit ſtante Ilion;*
Et vos meorum [y] *liberûm magni greges,*
[z] *Vmbræ minores: quidquid adverſi accidit,*

---

b Propriè regio, in qua Ilium urbs à Troe dicta.
c Nobiles, potentes: quorum commune vitium eſt ſuperbia.
d Minoris, cui imperavit Priamus: & parti majoris, quæ orbis pars tertia.
e Inf. v. 476.
f Auxiliaria, namque.
a Rheſus Thraciæ rex auxilio Troiæ venit.
b Ex perſona mulieris imperitæ tribuitur Tanai quod Iſtri eſt: ut per ſeptem ora in mare labatur.
c Memnon Tithoni & Auroræ filius ex Aethiopia, *vel ut alii Suſis.* Trojam venit dux Perſarum, qui ſolem orientem proni adorabant.
d In regione tepenti.
e Auroræ ſeu Solis orientis rubore perfuſo. aliàs ſecundò hallucinabitur fœmina. Tigris enim in mare Perſicum influit, non Erythræum. niſi ex perſonæ decoro dictum malis, ut prius verſ. 9.
f Herc. Fu. 1323.
g Pentheſilea Amazonum regina. de quibus vide Hippolyt. 397.
h Herc. Fu. 532.
i Hippolyt. 620.
k Troia. alii legunt. *Exciſa ferro eſt Pergamos, incubuit ſibi.*
l *In ſe magna ruunt* vel in cinerem verſum.
m πύργοι. ἐπάλξεις, turres, pinnæ.
n Ilium. ubi regnavit Aſſaracus Ili filius.
o Ex incendio prædam rapiunt.
p Vndatim aſcendente.
q Ilium decennali bello tandem debellatum luſtrans non indignè fert, ſi decem annos in civitate tam nobili & munitâ expugnandâ abſumpſerit.
r Qui numerus claſſis quæ Trojam advenit. Agam v. 169.
ſ More veterum jurat Hæcuba per quæ ſibi gratiſſima
t Priamum, in cujus ruinâ & regnum Trojanum interiit.
u O Hector.
x Vid inf. v. 126.
y Quibuſdam L. aliis xvij. al. xxij.
z Vmbræ liberûm minorum, vel minori mihi loco habitorum quàm Priamus & Hector.

Quæcunq;[*] Phœbas ore lymphato furens,
Credi Deo vetante, prædixit mala,
[1] *Prior Hecuba vidi gravida, nec tacui metus,*
Et [a] vana vates ante Caſſandram fui.
Non cautus ignes [b] Ithacus, aut [c] Ithaci comes
Nocturnus in vos ſparſit, aut [d] fallax Sinon:
[e] *Meus ignis iſte eſt; facibus ardetis meis.*
[f] *Sed quid ruinas urbis everſæ gemis*
Vivax ſenectus? reſpice infelix ad hos
Luctus recentes. Troja jam vetus eſt malum.
Vidi execrandum [g] regiæ cædis nefas,
Ipſaſq; ad [h] aras majus admiſſum ſcelus
[i] *Æacidis armis: cùm ferox [k] ſævâ manu*
Comâ reflectens regium tortâ caput,
Alto nefandum vulneri ferrum abdidit;
Quod penitus actum cùm recepiſſet libens,
Enſis ſenili [l] tinctus è jugulo rediit.
Placare [m] quem non potuit à cæde efferâ,
[n] *Mortalis ævi cardinem extremum premens;*
[o] *Superiq; teſtes ſceleris; & quondam [p] ſacrum*
Regni jacentis, ille tot [q] regum parens
Caret ſepulchro Priamus, & [r] flammâ indiget,
Ardente Troiâ. non tamen ſuperis ſat eſt:
[ſ] *Dominum, ecce, Priami nuribus & natis legens*
Sortitur urna. præda quem [t] vilis ſequar?
[u] *Hic Hectoris conjugia deſpondet ſibi,*
Hic optat Heleni [x] conjugem; hic [y] Antenoris;
Nec deeſt tuos, Caſſandra, qui thalamos petat.
[t] *Mea ſors timetur. ſola ſum Danais metus.*
Lamenta ceſſant? turba, captivæ, mea;

---

[*] Caſſandra filia Priami, cui Phœbus amans vaticinandi peritiam dedit pollicitæ concubitum: promiſsis tamen non ſtanti donum auferre Deus cùm non poſſet, fidem ademit, ut vaticiniis ſuis nemo crederet.

[1] Cùm Paridem utero geſtaret ſomniavit Hecuba ſe facem ardentem parituram.

[a] Inutilis & irrita, æque ac Caſſandra non credita.

[b] Vlyſſes Ithacæ dux.

[c] Diomedes, cui Vlyſſes in caſtrorum Thracum exploratione comes nocturnus.

[d] Cujus doloſo miniſterio receptus equus, laxatuſque.

[e] Somnio de Paride prædictus modò, v. 36.

[f] Sed quid ego anus miſerè longæva vetus malum gemo?

[g] Priami à Pyrrho ad aras cæſi.

[h] Iovis Hercii, quòd inter aulam & parietem in domûs penetrali coleretur, ab ἕρκος. *vel* quòd mala arceat.

[i] *Æacidæ*, id eſt, Pyrrhi Neoptolemi.

[k] Vel lege *Scæva*. Sic Virg. *Implicuitque comam lævâ*, &c. de eod. 2. Aeneid.

[l] Quidam leg. *haud tinctus*, & reſpiciunt ad v. 654. Agamem.

[m] Enſem; ſeu Pyrrhum.

[n] In extremo jam ſenio.

[o] Ad aras ſtantes ubi cæſus eſt Priamus.

[p] Sacrarium, ara τῆς ἑστίας, vel τοῦ ἑρκείου Διός, ad quam inaugurandi reges auſpicabantur. Agamem v. 8.

[q] Nobilium juvenum. ſupra verſ. 32.

[r] Non habet qui ipſi rogum extruat. *Priamumque in litore truncum, Cui non Troja rogus.*

[ſ] Sed & ſortibus in urnam miſſis dividimur, ego cum natabus & nuribus inter Græcos nobis futuros dominos. infra v. 972.

[t] Quia vetula. *Leta cum pubes ederâ virenti Gaudeat pullâ magis atque myrto*, &c.

[u] Aliquis ſc. Pyrrhus ſibi optat ſeu promittit Andromachen.

[x] Priorem. nã Pyrrho cæſo Andromache Heleno nupſit.

[y] Theano.

t *Ferite palmis pectora, & planctus date,*
Et juſta Troiæ facite. jamdudum ſonet
a *Fatalis Idæ judicis diri domus.*

t Pro more lugentium. *Vide Chorum ſeq.*

a Paridis qui in Idâ ſeu Antandro monte Idæ vicino Veneri tanquàm pulchriori aureum adjudicavit malum: cujus judicij mercedem favente Venere Helenam rapuit, quam repetentes Græci Trojam vaſtârunt.

CHORVS TROADVM. HECVBA.

Chorus Iliadum cum Hecubâ excidium patriæ, Hectoris & Priami mortem lugent.

b *NOn rude vulgus, lacrymiſque novum*
Lugere jubes: hoc continuis
Egimus annis, ex quo tetigit
c *Phrygius Graias hoſpes* d *Amyclas,*
Secuitque fretum e *pinus matri*
Sacra Cybele.
f *Decies nivibus canuit Ide,*
Ide noſtris g *nudata rogis,*
Et h *Sigeis* i *trepidus campis*
Decies ſecuit meſſor ariſtas;
Vt nulla dies mœrore caret,
Sed nova fletus cauſa miniſtrat.
Ite ad planctus.
k *Miſeramque leva regina manum;*
Vulgus dominam vile ſequemur.
Non indociles lugere ſumus.
HEC. *Fidæ caſûs noſtri comites,*
l *Solvite crinem: per colla fluant*
Mœſta capilli, tepido Trojæ
Pulvere turpes. paret exertos

b Non inexpertum lugendi. *mox ver.* 81.

c Paris. *Talis ab armiferis Priamellius hoſpes Amyclis,* &c.

d Vrbem Laconiæ. *Graias*, ad diſtinctionem Amyclarum quæ in Campania.

e Navis è pinu cæſa in Idâ Cybele ſacrâ.

f Per decem hyemes.

g Spoliata arboribus ad comburenda intertectorum è noſtris cadavera.

h Trojanis, à Sigeo Troiæ promontorio.

i Ne deprehenderetur à prædatore hoſte.

k Tuque ô Regina præito nobis, & more præficæ elevatâ manu modum luctûs, & planctûs ſigna dato, nos lugendi dociles ſequemur.

l Præſcribit Hecuba luctûs formulam ſumptam ex Euripidis Troade nec diſsimilem illius Lucani. 2. l. *quarum una madentes Sciſſa genas planctu liventes atra lacertos, Nunc ait, ô miſeræ contundite pectora matres, Nunc laniate comas,* &c. Lugentes enim mulieres ſolutum nodo crinem aſpergebant, veſtimenta lacerabant, pectora & humeros nudatæ unguibus, pugnis, palmis, in ſe ſævientes ejulabant: ſolo inſuper affligebant pectora, humum crinibus verrentes, ταῖς κόμαις τὰ τῶν ἱερῶν ἐδάφη πλύνουσαι.

Turba lacertos. [m] *veſte remiſſâ*
Subſtringe ſinus, uteroq; tenus
Pateant artus. [n] *cui conjugio*
Pectora velas captive pudor?
Cingat tunicas palla ſolutas.
Vacet ad crebri verbera planctus
Furibunda manus. placet hic habitus,
Placet. agnoſco Troada turbam.
Iterum luctus redeant veteres;
Solitum flendi vincite morem.
Hectora flemus.
CH. *Solvimus omnes*
Lacerum multo funere crinem;
Coma dimiſſa eſt libera nodo;
Sparſitq; cinis [a] *fervidus ora.*
HE. [b] *Complete manus:* [c] *hoc ex Trojâ*
Sumpſiſſe licet. cadat ex humeris
Veſtis apertis: utrumq; tegat
[d] *Suffulta latus. jam nuda* [e] *vocant*
Pectora dextras. nunc nunc vires
Exprome, dolor, tuas.
[f] *Rhœtea ſonent litora planctu;*
Habitanſq; cavis montibus [g] *Echo,*
Non, ut ſolita eſt, extrema brevis
Verba remittat; totos reddat
Troja gemitus. audiat omnis,
Pontus, & æther: ſævite manus,
Pulſu vaſto tundite pectus.
Non ſum ſolito contenta ſono.
Hectora flemus.
CH. [h] *Tibi noſtra ferit dextra lacertos,*
Humeroſq; ferit tibi [i] *ſanguineos.*
Tibi noſtra caput dextera pulſat.
Tibi maternis ubera palmis
Laniata jacent. fluit, & [i] *multo*
[a] *Sanguine manat, quamcunq; tuo*
Funere feci, rupta cicatrix.

b *Columen*

[m] Choro ſeu faſciâ demiſſas veſtes ſub utero nectebant, ne deciderent. *alii leg. revulſa* ut ſignificet veſtes ſciſſas & laceratas.

[n] *Procatalepſis.* neque enim amplius conjugibus velandæ ſumus. cui autem domino ſervemus pudorem captivæ?

[a] Ex Trojâ ardente.

[b] Cinere.

[c] Ex omni Trojâ opibuſque quondam Trojanis hoc ſumpſiſſe licet. *quod dicens tollit cineris manipulum.*

[d] Sui fibulata. pallâ ſeu faſciâ ſubſtricta.

[e] Ad planctus & verbera.

[f] Rhœtus promontorium eſt Troiæ.

[g] ῥήματος ἔσχατον μόνον. ſoni per medium delati & in corpus obſtans incidentis repercuſſi reflexio.

[h] O Hector.

[i] Humano autem ſanguine placari defunctorum animas credebant. atq; hinc non præficæ modò ſed & poſteà gladiatores in funeribus conducti.

[a] Novis plagis rupta recrudeſcit.

[b] *Columen patriæ,* [c] *mora fatorum;*
Tu præſidium Phrygibus feſſis,
Tu murus eras; humeriſq; tuis
[c] *Stetit illa decem fulta per annos:*
[d] *Tecum cecidit. ſummuſq; dies*
Hectoris idem patriæq; fuit.
HE. *Vertite planctus: Priamo veſtros*
Fundite fletus: ſatis Hector habet.
CHO. *Accipe fletus* [e] *bis capte ſenex:*
[f] *Nil Troia ſemel te rege tulit.*
[g] *Bis pulſata Dardana Graio*
Mœnia ferro; [h] *biſq; pharetras*
Paſſa Herculeas. poſt [i] *elatos*
Hecubæ partus, [k] *regumq; rogos,*
Poſtrema pater funera cludis;
[l] *Magnoq; Jovi victima cæſus*
Sigea [m] *premis litora truncus.*
HE. *Aliò lacrymas flectite veſtras:*
Non eſt Priami miſeranda mei
Mors, Iliades. [n] FELIX PRIAMVS
Dicite cunctæ. liber manes
Vadit ad imos: nec feret unquam
[o] *Victâ Graium cervice jugum.*
Non ille duos vidit Atridas,
Nec fallacem cernit Vlyſſem.
Non Argolici præda triumphi
Subjecta feret colla [a] *trophæis.*
[b] *Non aſſuetas ad ſceptra manus*
Poſt terga dabit; [c] *curruſq; ſequens*

---

[b] Hector enim, manus, murus, turris, columna & propugnaculum Troiæ poëtis decantatus.

[c] *Decimum quæ distulit Hector in annum:* namque *ademptus Hector Tradidit feſsis leviora tolli Pergama Graiis.*

[d] *Hectoris hic tumulus cum quo ſua Troja ſepulta eſt: Conduntur pariter qui periere ſimul.*

[e] Priùs enim puer captus eſt, Podarces vocatus; poſtea à ſorore Heſione pretio redemptus Priamus dictus eſt à Πρίαμαι.

[f] Sed bis expugnata: te priùs regis filio, nunc rege.

[g] Semel ab Hercule perfidiam Laomedontis ulto, cui promiſerat rex 30. equos propter ſervatam à marino monſtro filiam Heſionem: denuò jam ab Atridis

[h] Fatale enim erat Trojam non poſſe ſecundò capi ſine Herculis ſagittis ipſe Her. in Soph. Philoctete τὸ δεύτερον γὰρ τοῖς ἐμοῖς αὐτὴν χρεὼν τόξοις ἁλῶναι. Philoctetes itaque ſolus Herculis ſagittis uti ſciens ad ſecundum bellum Trojanum ductus eſt.

[i] Filios ad ſepulturam elatos.

[k] Regis filiorum.

[l] Ad aram enim Iovis Hercii cæſus.

[m] Imitatur poëta illud 2 Aeneid. *Jacet ingens litore truncus.* Ubi Virgil. non tam rei veritatem ſecutus eſt, cùm Priamus tantum confoſſus fuerit; quàm ad Pompeii caſum alluſit.

[n] Præ nobis. ille enim liber, nos captæ.

[o] Al. *Victâ.*

[a] Triumphis. trophæa enim propriè ſunt ſpolia eo in loco erecta quo hoſtes terga vertere cœperunt.

[b] Non dabit poſt terga manus ſceptro aſſuetas.

[c] Catenis vincti ducebantur in triumpho captivi poſt vel ante currum victoris: reges vincti aureis manicis. Namq; pro conditione perſonarum iniicere ſolebant catenas, ferreas, argenteas, aureas. aureis compedibus vinctum a ſuis Dariũ ſcribit Curtius. idem de Crœſo refert Auſonius. Et de Zenobia ab Aureliano captâ Treb. Pollio. de Artavalde Armeniæ rege ab Antonio capto, Paterculus. Argenteis vinctum Arſacem à Sapore captum tradit Am. Marcellinus.

Agamemnonios, aurea dextrâ
Vincula geſtans, lætis fiet
Pompa [d] *Mycenis.* CH. [e] FELIX PRIAMVS
Dicimus omnes: ſecum excedens
Sua regna tulit: nunc [f] *Elyſii*
Nemoris tutis errat in umbris,
Interq; pias felix animas
Hectora quærit. FELIX PRIAMVS!
Felix, quiſquis bello moriens
Omnia ſecum conſumpta [g] videt!

ACTVS SECVNDVS.

TALTHYBIVS. CHORVS.

Narrat Talthybius apparuiſſe ſibi Achillis umbram, exprobratâque Græcis ingratitudine, poſtulaſſe ut Polyxena, cujus nuptiarum prætextu ipſe interfectus eſt, ad tumulum ſuum pro inferiis mactaretur, aliàs Græcos non habituros ventum ad reditum.

QVàm longa Danais ſemper in portu mora,
[h] *Seu petere bellum,* [i] *petere ſeu patriam volunt.*
CH. *Quæ cauſa ratibus faciat & Danais moram,*
Effare; reduces quis deus claudat vias.
TAL. *Pavet animus; artus horridus quaſſat tremor.*
Majora veris monſtra vix capiunt fidem.
Vidi ipſe, vidi. ſumma jam Titan juga
[k] *Stringebat;* [l] *ortus vicerat noctem dies:*
[m] *Cùm ſubito cæco terra mugitu fremens*
Concuſſa, cœcos traxit ex imo [n] *ſonos.*
Movere ſylvæ capita, & excelſum nemus
Fragore vaſto tonuit, & lucus [a] *ſacer;*
Idæa ruptis ſaxa ceciderunt jugis.
Nec ſola tellus tremuit. & pontus [b] *ſuum*
Adeſſe Achillem ſenſit, ac ſtravit vada.

---

[d] Vrbi Agamemnoniæ.

[e] Qui à malis diſceſsit.

[f] Troad. v. 942

[g] Lipſ. habet; *tulit.*

[h] Græcorum claſsi ex Aulide portu Bœotiæ ſoluturæ Diana ob cervam ſuam ab Agamemnone cæſam irata negavit ventum, quem oraculi monitu Agamemnon filiâ ſuâ Iphigeniâ immolatâ redemit. *Sanguine placaſtis ventos & virgine cæſâ.*

[i] Vt nunc.

[k] Radiis novis contingebat. Herc. Fu. 132.

[l] Sub matutino; quo tempore, diſcuſsis vaporibus atque humoribus defæcatis, certiora apparent ſomnia.

[m] Thyeſt. 251.

[n] Ex mugitu terræ frementis. *cæcos* autem dubios, incertos, ex occulto atque ita Mss. omnes noſtri & alieni, contra vulgo receptum *ſinus*.

[a] Cybele ſacer.

[b] Thetídos filium, Nerei nepotem, quem tamen quidam Caloë, alii, Philomelâ Actoris filiâ, alii Chironis filiâ natum autumant.

Tunc ſciſſa tellus aperit immenſos ſpecus,
Et hiatus [c] *Erebi pervium ad ſuperos iter*
Tellure fractâ præbet, ac tumulum levat.
Emicuit [d] *ingens umbra* [e] *Theſſalici ducis;*
[f] *Threïcia qualis arma preludens tuis*
Jam, Troja, fatis ſtravit: aut [g] *Neptunium*
[h] *Canâ nitentem perculit juvenem comâ:*
Aut cùm inter acies Marte violento furens,
Corporibus amnes cluſit; & quærens iter
[i] *Tardus cruento Xanthus erravit vado;*
Aut cum ſuperbo victor in curru ſtetit;
Egitq; habenas, [k] *Hectorem & Trojam trahens.*
Implevit omne [l] *litus irati ſonus:*
Ite, ite inertes; debitos manibus meis
Auferte honores: ſolvite ingratas rates
Per [m] *noſtra ituri maria.* [n] *non parvo luit*
Iras Achillis Græcia: at magno luet.
Deſponſa noſtris cineribus Polyxena
Pyrrhi manu mactetur, & tumulum riget.
Hæc fatus; [o] *altâ nocte diviſit diem,*
Repetenſque Ditem [p] *merſus ingentem ſpecum*
Coëunte terrâ junxit. immoti jacent
Tranquilla pelagi; ventus abjecit minas,
Placidumq; fluctu murmurat leni mare.
[a] *Triton ab alto cecinit* [b] *hymenæum choro.*

[c] Ab ἔρεβ vel ἐρέφω. ſignificat enim tenebras vel caliginem Orci terrâ tecti. quâ ratione & ab קרב id eſt veſper deduci poteſt.

[d] Seu umbras reſpicias, quæ notis majores ſemper apparent, Thyeſt. 671. & Oedip. 175. Seu Achillis ſtaturam quam 9. cubitorum altitudinem æquaſſe ferunt.

[e] Achillis in Theſſalia à Chirone educati.

[f] Qualis præludium faciens tuis, ô Troja, fatis Thracum auxiliares à Ciſſæo Hecubæ patre copias, & Myſorum ducem Telephum fudit.

[g] Cycnum Neptuni filium.

[h] Propter olorem in quem verſus eſt Cycnus.

[i] Cadaverum vi Xanthum & Simoenta. fl. oppletos tardè fluere fecit. Agam. 210. [k] Hectorem enim raptans exclamavit, *Expugnavi Trojam.* ſup. v. 125. [l] Sigeum, ubi ſepultus eſt Ach. [m] Matris meæ, &c. ſup. v. 173. [n] Quanti ſtetit Achillis propter raptam Briſeida ira, experti Græci; videant ne majoris ſibi iræ pœnas arceſſant negatâ inferiis Polyxenâ. [o] Solis jam orientis luce mutavit noctem, id eſt, ſe ſub tenebras condidit. vide v. et 9. Thyeſt. Mss. aliquot, *Hac fatus altâ nocte dimiſit diē.* [p] Hiatus qui egreſſo ceſsit, regreſſo clauſit. [a] Ita Mss. noſtri una voce. Tritona autem Neptuni filium mariſque buccinatorem inter ceteros Tritonas vocis humanæ ſolum peritum, Nereidum & Tritonum nomine è profundo mari hymenæum ceciniſſe vult. Præfert Gruterus ſcripturam Lipſiani codicis. *Tritonum ab alto cecinit hymenæum chorus.* h.e. Deorum marinorum et Nereidum materterarum Achillis. [b] Thebaid. 262.

PYRRHUS. AGAMEMNON. CALCHAS.

Agamemnonis cum Pyrrho jurgia ſuper Polyxenâ compeſcit Calchas.

CVm [c] *læta pelago vela rediturus dares,*
Excidit Achilles: cujus [d] *unius manu*
Impulſa Troja corruit tandem ſolo,
[e] *Brevi repenſans quidquid adjecit moræ*
[f] *Scyros, fretumq;* [g] *Lesbos Ægeum ſecans:*
[h] *Illo remoto, dubia quò caderet, ſtetit.*
Velis licet, quod petitur, ac properes dare;
Serò es daturus. jam ſuum cuncti duces
Tulere precium. [i] *quæ minor merces poteſt*
Tantæ dari virtuti? an is meruit parum,
[k] *Qui, fugere bellum juſſus, & longâ ſedens*
Ævum ſenectâ degere, ac [l] *Pylii ſenis*
Tranſcendere annos, exuens matris dolos,
[m] *Falſaſq; veſtes, faſſus eſt* [n] *armis virum?*
[o] *Inhoſpitali Telephus regno* [p] *impotens*
Dum Myſiæ ferocis introitus negat,
[q] *Rudem cruore regio dextram imbuit,*
[r] *Fortemq; eandem ſenſit &* [ſ] *mitem manum.*
Cecidere [t] *Thebę; vidit* [u] *Eetion capi*
[x] *Sua regna victus. clade ſubverſa eſt pari*
Impoſita celſo parva [y] *Lyrneſſos jugo;*
Captâq; tellus nobilis [z] *Briſeide.*
Et, cauſa litis regibus, [*] *Chryſe jacet;*

c Partâ victoriâ.
d Interfecto Hectore. ſup. v. 125.
e Parvo tempore Troja cadens compenſavit longæ expugnationis tarditatem.
f Inſ. maris Aegæi ubi latuit Achilles inter virgines Lycomedis puellari habitu, huc à matre Thetide fati illius præſciâ deductus
g Inſ. maris Aegæi, quam relictâ Scyro, Achilles vaſtavit priuſquam ſe Græcorum reliquæ claſsi adjungeret.
h Quod niſi feciſſet dubia ſtetit Lesbos cui parti faveret. *vel* ex oraculi reſponſo ſine Achille in dubio erat an Troja poſſet capi.
i An illi ſupra cæteros merito minus quàm cæteris debetur pretium.

---

k Cui (cum accepiſſet hanc conditionem filii ſui vitæ à Iove Thetis) licuit longam ætatem ſed tacitam & ingloriam egiſſe, ille tamen prælegit brevem, modo utilem & glorioſam. l Neſtoris. m Quibus mater ipſum abſconderet. ut modò v. 204. n Quæ (inter cæteras merces fœmineas quas Vlyſſes perſonâ inſtitoris aſſumptâ Achillem exploraturus adduxiſſet) viriliter affectando ac tractando ſe prodidit. o Telephus Myſiæ rex cum Græcos Trojam proficiſcentes prohiberet ne per Myſiam iter facerent, ab Achille vulneratus eſt immedicabiliter ex oraculi reſponſo niſi peteret auxilium unde vulnus tulit, conciliatum itaque Achilles ſanavit, dato è rubigine cuſpidis emplaſtro. p Inſolens, ferox. q Belli inexpertam, tyronis tum Achillis. r Vulnere. ſ Medela. t In Cilicia. u Andromachæ pater. x Eam Ciliciæ partem in qua Thebæ. y Vrbs Troados. z Hippodama Briſei filia. * Chryſe Ciliciæ oppido captâ, è præda Agamemnoni data eſt Aſtynome Chryſæ Apolinis ſacerdotis filia, quam pater prece & precio repetens à rege repulſus eſt, injuriam hanc Apollo peſte ultus eſt non ceſſatura niſi redditâ virgine. ab Achille itaque conſilii ejus authore abſtulit Agamemnon Briſeida: unde ἔχθος ἀνάκτων.

Et a nota famâ Tenedos; & quæ paſcuo
Fœcunda pingui b Thracios nutrit greges;
Et ſacro Phœbo c Cilla. quid! quas alluit
Vernis d Caycus gurgitem attollens aquis?
Hæc tanta clades gentium ac tantus pavor,
Sparſæ tot urbes, e turbinis vaſti modo,
f Alterius eſſet gloria ac ſummum decus:
Iter eſt Achillis. ſic meus venit pater,
Et tanta geſſit bella, dum bellum parat.
Vt alia ſileam merita; non unus ſatis
Hector fuiſſet? g Ilium vicit pater;
Vos diruiſtis. inclytas laudes juvat,
Et clara magni facta genitoris h ſequi.
Iacuit peremptus Hector ante oculos patris,
i Patruiq; Memnon, cujus ob luctum k parens
Pallente mœſtum protulit vultu diem,
l Suiq; victor operis exemplum horruit;
l Didicitq; Achilles, & m Deis natos mori.
Tum n verſa Amazon ultimus cecidit timor.
Debes Achilli, merita ſi digne æſtimas,
o Etſi Mycenis virginem atq; Argis petat.
p Dubitatur etiam? placita nec ſubitò probas?
Priamiq; natam Pelei nato ferum
Mactare credis? at tuam natam parens
Helenæ immolaſti. ſolita jam & facta expeto.
AG q Iuvenile vitium eſt, regere non poſſe impetũ.
Ætatis alios fervor hic primæ rapit,
Pyrrhum paternus: ſpiritus r quondam truces
a Minaſq; tumidi lentus Aeacidæ tuli.
Q ò plura poſſis, plura patienter feras.
Quid b cæde dirâ nobilem c clari ducis
Aſpergis umbram? noſcere hoc primùm decet;

a *Tenedos notiſſima famâ Inſula.*
b Cilla quidem & Tenedos in Thraciâ non ſunt. Græci fortè in his paſcuis aluerunt equos ſuos, inter quos Thracii illi Rheſo erepti.
c Vrbs Troados.
d Myſiæ amnis.
e μηδὲν ἀναβαλλόμενος. celeritate. quæ in rebus bellicis plus valet quàm virtus. unde ποδὰς ὠκὺς, dictus Achilles.
f Quæ aliis ſtati belli fuiſſent cauſæ & fines, Achilli tantùm gradus fuere ad bellum. adeò hæc in tranſcurſu & obiter geſſit.
g In Hectore vincendo. ſup. v. 125. & 186
h Relatione.
i Priami cui frater Tithonus Memnonis pater.
k Aurora, ſup v. 20.
l Cùm enim videret Memnona Auroræ filium à ſe interfectum, ſe quoque Thetide natum mortalem eſſe didicit.
m Al. *Deâ.*
n Pentheſilea ab Achille occiſa.
o Etiamſi ex tuis Mycenæis aut Argivis aliquam peteret.

---

p An dubitas hoſtis natam in Achillis gratiam mactandam tradere, qui tuam ipſius natam Iphigeniam (ſup. v. 161.) Helenæ repetendæ cauſâ immolaſti, cùm eadem utriuſque necis cauſa ſit ventus redimendus? q Hic fervor juvenibus aliis ab ætate eſt: tibi ulteriùs etiam à patre hereditarius. r In Iurgio ſuper Chryſeide remittendâ Illiad. α. ſup. verſ. 222. a Patiens inflati iratique Achillis minas tuli. b Polyxenæ. c Achillis.

Quid facere victor debeat, victus pati.
Violenta nemo imperia continuit diu:
Moderata durant. quòq; fortuna altiùs
Evexit ac levavit humanas opes,
Hoc ſe magis ſupprimere felicem decet,
Varioſque caſus tremere, metuentem deos
Nimiùm faventes. [d] magna momento obrui
Vincendo didici. *Troja nos tumidos facit*
Nimiùm ac feroces. [e] ſtamus hôc Danai loco,
Vnde illa cecidit. *fateor, aliquando impotens*
Regno ac ſuperbus, altiùs memet tuli:
[f] *Sed fregit illos ſpiritus hæc, quæ dare*
Potuiſſet alii, cauſa, fortunæ favor.
[g] *Tu me ſuperbum, Priame, tu timidum facis.*
Ego eſſe quicquam ſceptra, niſi vano putem
[h] *Fulgore tectum nomen, &* [i] *falſo comam*
[i] *Vinclo decentem? caſus hæc rapiet brevis;*
Nec mille forſan ratibus, aut annis decem.
[k] *Non omnibus fortuna tam lenta imminet.*
Equidem fatebor (*pace dixiſſe hoc tuâ*
Argiva tellus liceat) *affligi Phrygas*
Vincique volui: ruere & æquari ſolo,
Etiam arcuiſſem ſed [l] regi frenis nequit
Et ira, & ardens hoſtis, & victoria
Commiſſa nocti. *quidquid indignum aut ferum*
Cuiquam videri potuit, hoc fecit [a] *dolor,*
[b] *Tenebræq; per quas ipſe ſe irritat furor,*
Gladiuſq; [c] *felix, cujus* [d] *infecti ſemel*
[e] *Vecors libido eſt. quidquid everſæ poteſt*
Supereſſe Trojæ, maneat: exactum ſatis
Pœnarum, [f] *& ultra eſt. regia ut virgo occidat,*
Tumuloque donum detur, & cineres riget
Et facinus atrox cædis ut thalamos vocem,
Non patiar. [g] *in me culpa cunctorum redit.*
Qui non vetat peccare, cum poſſit, jubet.
PYR. *Nullumne Achillis præmium manes ferent?*
AG. *Ferent; & illum laudibus cuncti canent;*

Magnum-

[d] Ego vincendo Trojam didici quàm momento magna obruantur ὡς τὰ μέγιστα διαλῦσαι ῥᾴδιον.

[e] Neque nos firmiori ſtatu ſumus quàm illi. nos cadere poſſumus ſicut Trojam vidimus.

[f] In me ſpiritus altos fregit, quos aliis poſſet addidiſſe ſecunda fortuna.

[g] Al. *Tu me ſuperbum, Priame, tu tumidum facis.*

[h] Splendore incruſtatum, intus miſerum.

[i] Diademate quod præ ſe ferat lætitiam & felicitatem, quid autem intus non fellis habet?

[k] Hunc noſtrum ὄλβον ἐρήμεον fortè rapient non M. Carinæ aut x. anni, uti nos Trojam, ſed brevis hora.

[l] Non audiunt rationem & modum vindictæ libido, armorum ſtrepitus; victoria ſuperba, eaq; licentioſa per noctem quæ pudore vacat.

[a] Raptæ Helenæ vindicta

[b] Noctis, quâ capta eſt Troja, licentia.

[c] Victor.

[d] Cruore ſemel tincti.

[e] Inſana, reponi neſciens.

[f] Et pluſquã ſatis

[g] Niſi prohibeat

Magnumque terræ nomen ignotæ audient.
Quòd ſi [h] *levatur ſanguine infuſo cinis,*
[i] *Opima Phrygii colla cædantur gregis,*
Fluatque nulli flebilis matri cruor.
Quis iſte mos eſt quando in [k] *inferias homo eſt*
Impenſus homini? detrahe invidiam tuo
Odiumque patri, [l] *quem coli pœnâ jubes.*
PYR. [m] *O tumide, rerum dum ſecundarum ſtatus*
Extollit animos; timide, cum increpuit metus:
[n] *Regum tyranne, jamne flammatum geris*
Amore [o] *ſubito pectus, ac Veneris novæ?*
Soluſne toties ſpolia [p] *de nobis feres?*
Hâc dextrâ Achilli victimam reddam ſuam:
Quam ſi negas retineſque, [q] *majorem dabo,*
Dignamq;, quam det Pyrrhus. & nimium diu
A cæde noſtra regiâ ceſſat manus,
[a] *Paremque poſcit Priamus.* AGA. *haud equidem nego.*
Hoc eſſe Pyrrhi [b] *maximum in bello decus,*
Sævo peremptus enſe quòd Priamus jacet,
[c] *Supplex paternus.* PYR. [d] *ſupplices noſtri patris,*
Hoſteſque eoſdem novimus. [e] *Priamus tamen*
Præſens rogavit, tu gravi pavidus metu
Nec adrogandum fortis, Ajaci preces
Ithacoque mandas, cluſus, atq; hoſtem tremens.
AG. [f] *At non timebat tunc tuus, fateor, parens,*
Interque cædes Græciæ, atque [g] *uſtas rates,*
Segnis jacebat, belli & armorum immemor;
[h] *Levi canoram verberans plectro chelym.*
PYR. [i] *Tunc magnus Hector, arma contemnens tua,*
Cantus Achillis timuit: & tanto in metu
Navalibus pax alta Theſſalicis fuit.
AG. [k] *Nempe iiſdem in iſtis Theſſalicis navalibus,*
Pax alta rurſus Hectoris patri fuit.
PYR. [l] *Eſt regis alti ſpiritum regi dare.*

---

[h] Vid. Theb. 172. & Hippol. v. ult.

[i] Herc. Fu. 908.

[k] Theb. 572. & Tro. 374.

[l] Quem jubes coli innocentis regiæ virginis morte.

[m] O in ſecundis elate, in adverſis dejecte ἔχων κραδίην ἐλάφοιο.

[n] Dux ducum, Imperator Græcorum.

[o] Vt olim Chryſeidos & Caſſandræ, ita nunc Polyxenæ?

[p] De noſtra familia, vivo patri eripiens Briſeida; mortui inferiis Polyxenam negans.

[q] Teipſum ſc.

[a] Regem mortis ſocium poſcit Priamus manu meâ interfectus.

[b] Ironicè.

[c] Cui ſupplici filii Hectoris cadaver redempturo pepercit pater tuus.

[d] Supplici illi pepercit pater, hoſtem ego interfeci.

[e] Et tamen Priamus te animoſior, venit ipſe Achillem coràm deprecaturus; tu non ſuſtinens patris mei irati conſpectum, Ajacem & Vlyſſem cum muneribus & precibus miſiſti ipſe in tentoriis latens.

[f] Scopticè.

[g] Hectore & Trojanis faces in claſſem inferentibus.

[h] Iliad. I.

[i] Et tamen idem Hector, qui tua arma ſprevit, illius lyram timuit non auſus naves Theſſalas aggredi.

[k] Nec ſanè erat cur timeretur, cùm auſus fuerit Priamus hoſtis huc venire.

[l] Vitam dare: parcere regi, ut Priamo pater. Noſtri omnes Mss. præferunt. *Eſt regis alti ſpiritum regi dare.*

AG. *Cur dextra regi ſpiritum eripuit tua?*
PYR. m Mortem miſericors ſæpe pro vitâ dabit.
AG. *At nunc* n *miſericors virgines buſto petis.*
PYR. o *Jamne immolari virgines credis nefas?*
AG. p Præferre patriam liberis regem decet.
PYR. q *Lex nulla capto parcit, aut pœnam impedit.*
AG. Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor.
PYR. Quodcunque libuit facere victori, licet.
AG. Minimum decet libére, cui multum licet.
PYR. *His iſta jactas, quos decem annorum gravi*
Regno ſubactos Pyrrhus a *exſolvit jugo?*
AG. b *Hos Scyros animos?* PYR. c *ſcelere quæ fratrum*
caret.
AG. d *Incluſa fluctu?* PYR. e *nempe cognati maris.*
f *Atrëi & Thyeſtæ nobilem novi domum.*
AG. *Ex* g *virginis concepte furtivo ſtupro,*
Et ex Achille nate, ſed h *nondum viro.*
PYR. i *Illo ex Achille, genere qui mundum ſuo*
Sparſus per omnem, cœlitum regnum tenet,
Thetide æquor, umbras Æaco, cœlum Jove.
AG. *Illo ex Achille, qui manu* k *Paridis jacet.*
PYR. l *Quem nec deorum comminùs quiſquam petiit.*
AG. *Compeſcere equidem verba, & audacem* m *malo*
Poteram domare: ſed meus n *captis quoque*
Scit parcere enſis. potiùs interpres deûm
Calchas vocetur. fata ſi poſcunt, dabo.
o *Tu qui Pelaſgæ vincla ſolviſti rati,*
Moraſque bellis, p *arte qui reſeras polum,*

m Vitâ extremè miſerâ mors potior & malum minus.

n Ironicè.

o Vbi olim hæc mens quando filiam tuam virginem immolaſti?

p Me quidem *Utilitas populi, faterque, datumque Imperium movit, penſarem ut ſanguine laudem.*

q Clementiâ quidem victoris, non lege ſervabantur à morte captivi ut ſervirent, unde *Servo* nomen apud I. C. quod Ioſ. Scaligero ab ἔρος, aliis ab εἶρος lana unde ἔριθος qui lanificium exercet, vel ab εἴρερος ſervitus quæ τῶ εἴρειν ςέρεται. Euſtath.

a Sacramento in militiam præſtito abſolvit, Troiâ, ſc. captâ, quæ fato capi non potuit ſine uno ex Aeacidarum genere.

b Tantoſ-ne tibi animos ſuppeditat tam ignobilis patria? c Quæ tamen non habet in reges ſceleſtos fratres, quemadmodum habuere Mycenæ Atrëum & Thyeſtem. d Inſula mari anguſtata. e In quo Thetis patris mei mater. f *Prolepſis Ironica:* atque hoc, ut multa alia in hâc ſcenâ deſumuntur è jurgio Teucri & Agam. in Sophoclis Ajace. g Deidamiæ Lycomedis filiæ ab Achille virgineo habitu latitante conſtupratæ. h Impubere, improles, virginem mentito falſo cultu & nomine Pyrrhæ. i Diis totius mundi affine, Thetidos deæ æquoris filio, Aeaci inferni judicis nepote, Iovis ſummi pronepote. k Emphaſis. mollis, effœminati, imbellis Paridis. l Sed ab Apolline Paridi favente, idque eminùs & per inſidias. neque enim deorum quiſquam eum comminus petere auſus. m Supplicio vel in malum tuum. n Captivis, ut Polyxenæ, &c. o Tu, ô Calcha, cujus divinatione ſolvimus diu detenti in Aulide, & cujus interpretatione de novem paſſerculis cum matre à ſerpente voratis pertulimus moras decennalis belli. p *Interpres divûm, qui numina Phœbi,* &c. id eſt, qui ex ſiderum poſitione futura concipis, potes & augurium includere.

q *Cui viſcerum ſecreta,* r *cui mundi fragor,*
ſ *Et ſtella longâ ſemitam flammâ trahens*
Dant ſigna fati; cujus t *ingenti mihi*
t *Mercede conſtant ora, quid jubeat Deus*
Effare, Calcha, noſque conſilio rege.
CA. *Dant fata Danais,* u *quo ſolent precio, viam.*
Mactanda virgo eſt x *Theſſali buſto ducis;*
Sed y *quo jugari Theſſalæ cultu ſolent,*
z *Ionideſve, vel Mycenææ nurus.*
Pyrrhus parenti * *conjugem tradat ſuo;*
Sic ritè dabitur. non tamen noſtras tenet
Hæc una puppes cauſa. a *nobilior tuo,*
Polyxena, cruore debetur cruor,
Quem fata quærunt: turre de ſummâ cadat
Priami b *nepos Hectoreus, & letum oppetat.*
Tum mille velis impleat claſſis freta.

q Qui per extiſpicium——— r ———, terræ motum *vult Delrius, ego* tonitru *namque & hoc ad aruſpices pertinere nemo non novit*——— ſ ——— Cometen longè crinitum, *vel* ſtellam cadentem; *vide Theb.* 431. deorum placita divinaris. t Filiâ meâ. ſup. v. 161 & Chryſeide, ſup. v. 222. u Virg. cæſâ. x Sup. 178. y Quo ritu, ornatu, & cultu, ſponſæ in Theſſalia ad maritos duci ſolent. z Mulieres ex Ioniâ, à duce Ionio qui coloniam deduxit, dictâ. *vel* Argivæ, ut Inachides ab Inacho, ſic Ionides ab Io. * Polyxenam. a Proles maſcula, Hectorea. b Aſtyanax, vero nomine Scamandrius, aliis Neſus.

CHORUS TROIADUM.

Chorus è mulieribus Trojanis tàm mente quàm corpore captis, quò Achillis animam apparuiſſe neget, ex Epicuri ſententiâ, quâ nec Stoicorum multo ſanior, ſtultè & (ut ſemel de toto choro moneam) impiè animam humanam cum corpore interire aſſerit.

VErum eſt? an timidos fabula decipit,
c *Umbras corporibus vivere* d *conditis?*
e *Cùm conjux oculis impoſuit manum,*
Supremuſq; dies f *ſolibus obſtitit,*
Et triſtes cineres g *urna coërcuit:*
h *Non prodeſt animam tradere funeri,*

c Animas. d Sepultis. e Vbi conjux conjugis morientis claudit oculos, quod faciebant ſanguine proximi. f Luci vitali, ne videant ſolem dieſque. g Quæ cineres combuſtorum capit. h Non eſt opus animâ viventis animam placare mortui, quæ (ut totus hic Chorus vult) nuſquam eſt. quum autem animas defunctorum ſanguine humano propitiari creditum eſſet, captivos primùm in exequiis immolabant; poſtea gladiatorum paria inferiis ad tumulos exhibebant, ſpectaculi voluptate rei atrocitatem adumbrantes, Theb. 172.

[i] *Sed reſtat miſeris vivere longius?*
An toti morimur? nullaq́; pars manet
Noſtri; [k] cùm profugo ſpiritus halitu
Immiſtus nebulis ceſſit in aëra,
Et nudum tetigit ſubdita fax [l] latus?
[m] Quidquid ſol oriens, quidquid & occidens
Novit: cœruleis Oceanus fretis
Quidquid vel veniens vel fugiens lavat,
Ætas [n] Pegaſæo corripiet gradu.
Quo [o] bis ſena volant [o] ſidera [p] turbine,
Quo curſu properat ſecula volvere
[q] *Aſtrorum dominus, quo properat modo*
Obliquis [r] Hecate currere flexibus;
Hoc omnes petimus fata: nec ampliùs,
[ſ] *Juratos ſuperis qui tetigit lacus,*
Uſquam eſt. ut calidis fumus ab ignibus
Vaneſcit ſpatium per breve ſordidus;
Ut nubes [a] gravidas, quas modò vidimus,
*Arctoi Boreæ * diſſipat impetus;*
Sic hic, [b] quo regimur, ſpiritus effluet.
Poſt mortem nihil eſt, ipſáq; mors [c] nihil,
Velocis ſpatii meta noviſſima.
Spem ponant avidi; ſoliciti metum.
[d] *Quæris quo jaceas poſt obitum loco?*
Quo non nata jacent.
[e] Tempus nos avidum devorat, & chaos.
Mors [f] individua eſt, noxia corpori,
Nec parcens animæ. [g] Tænara, & [h] aſpero
Regnum ſub domino, limen & obſidens
Cuſtos [i] non facili Cerberus oſtio,
[k] Rumores vacui, verbaque inania,
Et par ſolicito fabula [l] ſomnio.

[i] An reſtat vita poſt funus? quam quidem vitam, miſeriam duxerunt Stoici.

[k] Ubi anima (ex mente chori) ex aëre, ſeu elementorum ſubtiliſſimâ parte concreta redit in illa, unde orta ſit.

[l] Crematum rogo cadaver.

[m] Omnia in terris, quas Sol videt, quas mare fluxu, aut refluxu alluit, ætas veloci pede corripit.

[n] Veloci, à Pegaſo equo alato e Meduſæ ſanguine juxta πήγας, id eſt, fontes Oceani nato. qui & fontem elicuit Hippocrenem.

[o] 12. Signa in Zodiaco, Thyeſt. 838.

[p] Curſu rapido inſtar turbinis.

[q] Sol. Thyeſt. 813.

[r] Hippolyt. 411.

[ſ] Styga Herc. Fu. 711. id eſt, mortuus nuſquam eſt.

[a] Pluviâ fœtas.

* Al. disjicit.

[b] Rector noſtri & moderator animus.

[c] Vitæ enim privatio.

[d] Non erimus poſt mortem ſicut nec fuimus ante vitam. Stoicè & Epicuricè. [e] Præfinito tempore in primam illam unitatem atque confuſam materiam redibunt omnia, unde & rurſum renaſcentur, & in quam recident viciſſim. atque hæc Stoicorum æternitas. [f] Non animæ magis parcens quàm corpori. [g] Deſcenſus ad inferos. Herc. Fu. 586. [h] Diti illacrymabili regnati inferi. [i] Non levi, vivis ingredi, umbris exire volentibus. [k] Ex eadem ſchola. Horatii *fabulæ manes. quos eſſe Nec pueri credunt niſi qui nondum ære lavantur.* [l] Quod dormientes territat ut & ſuperſtitioſos.

ACTUS TERTIUS.

ANDROMACHA. SENEX. VLYSSES.

Hectoris uxor viſo territa filium in tumulo paterno abſcondit, quem ſagacitate ſuâ Vlyſſes latebris exutum ad mortem abducit.

Quid mœſta, Phrygiæ, turba laceratis comas,
Miſerumq́; tunſæ pectus effuſo genas
Fletu rigatis? levia perpeſſæ ſumus,
[m] *Si flenda patimur. Ilium vobis* [n] *modò,*
Mihi cecidit olim, cùm ferus curru incito
[o] *Mea membra raperet, &* [p] *gravi gemeret ſono*
Peliacus axis pondere Hectoreo tremens.
Tunc obruta atq́; everſa Troïa [a] *concidit.*
[b] *Torpens malis rigenſq́; ſine ſenſu feror.*
Jam [c] *erepta Danais conjugem ſequerer meum,*
Niſi hic teneret. hic meos animos domat,
Morique prohibet. cogit hic aliquid Deos
Adhuc rogare. tempus ærumnæ addidit.
Hic mihi [d] *malorum maximum fructum abſtulit,*
Nihil timere. [e] *proſperis rebus locus*
Ereptus omnis: dira, qua veniant, habent.
Miſerrimum eſt timere, cum ſperes nihil.
SE. *Quis te repens commovit afflictam metus?*
AN. *Exoritur aliquod majus è magno malum.*
[f] *Nondum ruentis Ilii fatum ſtetit.*
SE. *Et quas reperiet,* [g] *ut velit, clades Deus?*
AN. *Stygii profundi clauſtra, & obſcuri ſpecus*
Laxantur: &, ne deſit everſis metus,
[h] *Hoſtes ab imo conditi tumulo exeunt.*
Soliſne retrò pervium eſt Danais iter?
[i] *Certè æqua mors eſt. turbat atq; agitat Phrygas*

m Levium enim dolorum fletus eſt, ingentium ſtupor.

n Iam tandem captis.

o Mei Hectoris.

p Cum Achillis currus ter circum mœnia Troiæ raptaret Hectorem.

a Mihi concidiſſe viſa eſt. ſupra. ver. 186.

b Illis itaque damnis ſtupens, non ſentio urbis excidium, captivitatemque meam.

c Morte mihi ultrò illatâ aſſererem me in libertatem, niſi hic filiolus meus retineret me in vivis.

d Mentis ſecuritatem. nihil. ſc. timere.

e Quoniam itaque ademptâ melioris ſortis ſpe, non ſunt quibus me reſervem ad ſecunda, obdureſcat animus in adverſis, nec pejora timeat. f Nondum attigit ἀκμὴν. etiam aliquid ultrà eſt. g Si modò velit, dic velle. h *Indignanter pro* Hoſtis, id eſt, Achillis umbra Polyxenam ſibi inferias dari petens, ut ſup. act. 2. i Cum verò æqua ſit mors non video, quò minùs pateat idem Trojanis ab inferis iter, & certè patet, namq; (ut ſeq.) mihi apparuit Hector.

Communis iſte [k] *terror. hic propriè meum*
Exterret animum [l] *noctis horrendæ ſopor.*
SE. *Quæ* [m] *viſa portent, effer in medium, metus,*
AN. *Partes ferè nox* [n] *alma tranſierat* [o] *duas,*
Clarumque [p] *ſeptem verterant ſtellæ jugum:*
[q] *Ignota tandem venit afflictæ quies,*
Breviſque feſſis ſomnus obrepſit genis;
([r] *Si ſomnus ille eſt mentis attonitæ ſtupor)*
Cùm ſubitò noſtros Hector ante oculos ſtetit:
[a] *Non qualis ultrò bella in Argivos ferens,*
[b] *Graias petebat facibus Idæis rates;*
Nec cæde vaſtâ, qualis in Danaos furens
Vera ex [c] *Achille ſpolia* [c] *ſimulato tulit.*
[d] *Non ille vultus flammeum intendens jubar,*
Sed feſſus ac dejectus, & fletu gravis,
Similiſque [e] *noſtro, ſqualidâ obtectus comâ.*
Iuvat [f] *tamen vidiſſe. tum quaſſans caput,*
Depelle ſomnos, inquit, & natum eripe,
O fida conjux. lateat. hæc una eſt ſalus.
Omitte fletus. Troia quòd cecidit, gemis?
[g] *Utinam jaceret tota! feſtina. amove*
Quocunq; noſtræ parvulam ſtirpem domûs.
Mihi gelidus horror ac tremor ſomnum excutit,
Oculoſque nunc huc pavida nunc illuc ferens,
Oblita nati, miſera quæſivi Hectorem.
[h] *Fallax per ipſos umbra complexus abit.*
O gnate, magni certa progenies patris,
[i] *Spes una Phrygibus; unica afflictæ domûs,*
Veteriſque ſoboles ſanguinis nimiùm inclyti,
Nimiùmque patri ſimilis: [k] *hos vultus meus*
Habebat Hector; talis inceſſu fuit,
Habituque talis. ſic tulit fortes manus;

[k] Ab Achillis umbris injectus de Polyxenâ.

[l] ἐνύπνιος ὄψις ſomniū. ſeu potiùs ὕπαρ. quod ex narratione & eventu patet.

[m] φάντασμα, ὅραμα vel χρηματισμὸς. eſt enim de futuris. ede tua viſa quæ portent hos metus.

[n] Inſtar cibi enim alit ſaginatque ſomnus.

[o] Græci in tres ſtationes ſeu vigilias noctem diſtribuebant: Romani in quatuor, arguit autem veritatem ſomnii à tempore, vide ſup. v. 166.

[p] Herc. Fu. 129. *Parrhaſis obliquos Helice cùm verteret axes.*

[q] Miſeræ mihi inſolita.

[r] Niſi ſtupor ille mentis atton. ſit dicendus potiùs quàm ſomnus, per quem mihi apparuit hoc viſum.

[a] *Non qualis redit exuvias indutus Achillis, Vel Danaûm Phrygios jaculatus puppibus ignes.*

[b] Græcæ claſsi flammas inſerens Trojanas.

---

[c] Patroclo Achillis armis induto & ab Hectore exuto. *Antith. vera & ſimulato.* [d] Non ille vultus rubicundus ſeu auguſtus & Majeſtate plenus. *vel* oculi ſplendore micantes, quos Iön Chius Herculi Homerus Achilli tribuit. [e] Vultui. [f] Etiam ſic, deformem, ſqualidum. [g] Vtinam ejus ruinæ modo poſito tandem & periodo non ulteriùs cædes graſſetur. [h] *Et fruſtrà comprenſa manus effugit imago.* [i] Vſque ad invidiam & timorem hoſtium, ne ſuperſtes patris & patriæ excidium ulciſcaris. [k] *Sic oculos, ſic ille manus, ſic ora movebat.*

Sic celſus humeris, fronte ſic torvâ minax,
Cervice fuſam diſſipans latâ comam.
O nate, [l] *ſerò Phrygibus, at matri* [m] *citò,*
Eritne tempus illud, ac felix dies,
Quo Troïci defenſor & vindex ſoli,
Recidiva ponas Pergama, & ſparſos fugâ
Cives reducas? nomen & patriæ ſuum,
Phrygibuſq; reddas? [a] *Sed mei fati immemor,*
Tam magna timeo vota. quod captis ſat eſt,
Vivamus. heu me, quis locus fidus meo
Erit timori? quâve te ſede occulam?
Arx illa pollens opibus & muris [b] *deûm,*
Gentes per omnes clara, & [c] *invidiæ capax,*
Nunc pulvis altus. ſtrata ſunt flammâ omnia,
Supereſtque vaſtâ ex urbe ne tantum quidem
Quo lateat infans. quem locum [d] *fraudi legam?*
Eſt tumulus ingens conjugis cari ſacer,
[e] *Verendus hoſti;* [f] *mole quem immenſâ parens*
Opibuſq; magnis ſtruxit: in luctus ſuos
Rex non avarus. optimè credam patri.
Sudor per artus frigidus totos cadit.
[g] *Omen tremiſco miſera feralis loci.*
SE. *Hæc cauſſa multos una ab interitu arcuit;*
Credi periiſſe. [h] *vix ſpei quidquam eſt ſuper:*
Grave pondus illum, magna nobilitas, premit.
AN. *Ne prodat aliquis.* SE. *amove teſtes doli.*
AN. *Si quæret hoſtis?* SE. *Vrbe in everſâ* [i] *perit.*
AN. [k] *Quid proderit latuiſſe redituro in manus?*
SE. *Victor feroces impetus primos habet.*
AN. *Quid? quod latère ſine metu magno nequit?*
SE. Miſer [l] occupet præſidia, ſecurus [m] legat.
AN. *Quis te locus, quæ regio ſeducta, invia*
Tutò reponet? quis feret trepidis opem?
Quis proteget? qui ſemper, etiam nunc tuos,
Hector, tuere; conjugis furtum piæ
Serva, & fideli cinere victurum excipe.

[l] In ſubſidium & defenſionem patriæ.

[m] Mihi enim curæ & ſoliciti timoris cauſa es. ſup. v. 419.

[a] Sed ſortis meæ ſomniique immemor nimis felicia vota expeto. alii leg. *Memor*.

[b] Neptuni & Apollinis qui conducti à Laomedonte ſeu Ilo potiùs mœnibus cinxêre Ilium. ſed & Aeaco laboris pars demandata, ne πύργοι θεότευκτοι forent inexpugnabiles.

[c] Namq; *ſumma petit livor*.

[d] Dolo, ſed non malo, latebris ad filium occulendum infr. v. 499.

[e] Cui & hoſtis abſtinet.

[f] Quem Priamus in mœrorem, luctuſq;, ut evenit, ſuo, nequaquam avarus ſplendidum ſtruxerat.

[g] Vereor ne infauſto ſepulchri omine mortem illi prædixerim.

[h] Anaſtrophe, quicquam ſupereſt. Raphelengius & Delrius aliàs diſponunt perſonas. AN. *vix ſpei quidquam eſt ſuper. Gr. p. il. m. no. premit.* SE. *Ne prodat al. amove teſt. doli.* AN. *Si qu &c.*

[i] Dic periiſſe.

[k] Quid proderit ad tempus latuiſſe, ſi poſtmodum in manus hoſtium ſit venturus.

[l] Obvia quæque & quæ occurrerint præſidia capeſſat, arripiat.

[m] Eligat.

Succede tumulo, nate. quid retrò fugis,
Turpeſq́; latebras ſpernis? agnoſco [a] indolem.
Pudet timere. ſpiritus magnos fuge,
Animoſq́; [b] veteres. ſume quos caſus dedit.
En intuere, turba [c] quæ ſimus ſuper,
[d] Tumulus, [e] puer, [f] captiva. cedendum eſt malis.
Sanctas parentis conditi ſedes, agè,
Aude ſubire. fata ſi miſeros juvant,
Habes ſalutem: fata ſi vitam negant,
Habes ſepulchrum. SE. clauſtra commiſſum tegunt.
Quem ne tuus producat in medium timor,
Procul hinc recede, teq́; diverſam amove.
AN. Leviùs ſolet timere qui propiùs timet.
Sed, ſi placet, referamus hinc aliò pedem.
SE. Cohibe parumper ora, queſtuſq́; opprime.
Greſſus nefandos [g] dux [h] Cephalenûm admovet.
AN. Dehiſce tellus, tuq́; conjux ultimo
Specu revulſam ſcinde tellurem Stygis.
Sinu profundo conde depoſitum meum.
Adeſt Vlyſſes; & quidem [i] dubio gradu
Vultuque; nectit pectore aſtus callidos.
VL. Duræ miniſter ſortis, hoc primùm peto,
[k] Vt ore quamvis verba dicantur meo,
Non eſſe credas noſtra. Graiorum omnium
Procerumque vox eſt, petere quos [a] ſeras domos
Hectorea ſoboles prohibet. hanc fata expetunt.
Solicita Danaos pacis incertæ fides
Semper tenebit, ſemper [b] à tergo timor
[b] Reſpicere coget; arma nec poni ſinet.
Dum Phrygibus animos [d] natus everſis dabit,
Andromacha. AN. veſter augur hoc Calchas canit?
VL. Et ſi taceret augur hæc Calchas, tamen
[d] Dicebat Hector cujus & ſtirpem horreo.
Generoſa [e] in ortus ſemina exurgunt [e] ſuos.
Sic [f] ille magni parvus armenti comes,
[f] Primiſq́; nondum cornibus findens cutem,
Cervice ſubitò celſus, & fronte arduus,

[a] Fortitudinem velut à patre hereditariam: quæ formidare & formidabilia effingere neſcit.
[b] Prioris fortunæ.
[c] Quæ superſumus.
[d] Paternus.
[e] Tu.
[f] Ego.
[g] Vlyſſes.
[h] Pop. Cephalenes inſulæ Ionii maris qui Vlyſſem ſecuti ſunt ad Troiam Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε κεφαλλῆνας μεγαθύμους.
[i] Cunctabundo, ancipiti κυνηγετοῦντι καὶ μεβεμβρίῳ ἴχνη νεοχάρακτα.
[k] Talthybius in Troad. Euripid. μή με ςυγήσῃς ἀχ' ἀκὼν γὰρ ἀγγέλλω. Δαναῶν τε κοινὰ Πελοπιδῶν τ' ἀγγέλματα. Solenne verò eſt mali nuncii miniſtris mandatum præfatione mollientes, culpam, à ſe avertere in alios rejectam.
[a] Serò reviſendas
[b] Ne ſequatur ultor.
[c] Tuus, ô Andromacha.
[d] Rebus clarè geſtis præeundo. fortè verbis
[e] Vt parentes ſuos referant.
[f] Vitulus *nondum rupta fronte, qui vexat naſcenti robora cornu.*

Gregem [g] *paternum ducit, ac pecori imperat.*
Quæ tenera cæſo virga de trunco ſtetit,
Par ipſa [h] *matri tempore exiguo ſubit,*
Vmbraſq; terris reddit, & cœlo nemus.
Sic [i] *malè relictus igne de magno cinis,*
Vires reſumit. [k] eſt quidem injuſtus dolor
Rerum æſtimator: *ſi tamen tecum exigas,*
Veniam dabis, quòd [l] *bella poſt hyemes decem,*
**Totidemq; meſſes jam ſenex miles timet,*
Aliaſq; clades rurſus, ac [m] *nunquam bene*
Troiam jacentem. magna res Danaos movet,
[n] *Futurus Hector. libera nos hoc metu.*
Hæc una naves cauſa [o] *deductas* [p] *tenet;*
Heic claſſis hæret. neve crudelem putes,
Quod [q] *ſorte juſſus* [r] *Hectoris natum petam;*
Petiſſem [a] *Oreſtem. patere* [b] *quod victor tulit.*
AN. *Vtinam quidem eſſes, nate, maternâ in manu;*
Noſſemq; quis te caſus ereptum mihi
Teneret, aut quæ regio. [c] *non hoſtilibus*
Confoſſa telis pectus, aut vinclis manus
Secantibus præſtricta; non acri latus
Vtrumq; flammâ cincta, maternam fidem
Vnquam exuiſſem. nate, quis te nunc locus,
Fortuna quæ poſſedit? errore avio
Vagus arva luſtras? vaſtus an patriæ [d] *vapor*
Corripuit artus? ſævus an victor tuo
[e] *Luſit cruore? nunquid immanis feræ*
Morſu peremptus paſcis [f] *Idæas aves?*
VLY. *Simulata remove verba, non facile eſt tibi*
Decipere [g] *Vlyſſem. vicimus* [h] *matrum dolos,*
Etiam [i] *Dearum: caſſa conſilia amove.*
Vbi natus eſt? AN. [k] *ubi Hector? ubi cuncti Phryges?*

[g] Quem taurus pater duxerit.

[h] Arbori è quâ hic ſurculus ſeu planta fuit avulſa aut exciſa.

[i] Incautè, ut *ſolet à ventis alimenta reſumere, quæque Parva ſubinducta latuit ſcintilla favillâ Creſcere & in veteres agitata reſurgere vires.*

[k] Dolor eſt injuſtus æſtim. rerum

[l] Nova, alia.

[*] Gruterus leg. *Totidemque menſes.*

[m] Non funditùs & radicitus everſam, ſuperſtite Aſtyanacte in novi belli ſemina, ut quondam Priamo.

[n] Filius tuus futurus alius Hector.

[o] E litore, & ad navigandum paratas.

[p] Moratur.

[q] Sorte huic miniſterio delegatus. ſup. v. 522. vel dicta per carmina ſorte, id eſt, oraculo, Tireſiæ effato. ſu. 366 Oed. 291.

[r] Hoſtis mihi.

[a] Etiam Agamemnonis imperatoris noſtri filium.

[b] Quod Agamemnon in filiâ Iphigeniâ, ſup. 161.

[c] Nullum me genus cruciatûs cogeret ut filium proderem. [d] Incendio mixtus fumus. [e] Per ludibrium te tantulum interfecit. [f] Trojanas vel in monte Idâ. [g] Emphaticè. qui aſtutus πολύμητις, ποικιλόμητις. [h] Clytemneſtræ, cum peterem Iphigeniam. ſup. v. 161. & Thetidos cum Achillem explorarem. ſup. v. 211. [i] *Indignanter* pro Deæ, id eſt, Thetidos, quamvis enim & Palladis ſimulacbrum ſuſtulerit, nihil tamen hoc ad matrum dolos. [k] Quaſi vero difficile ſit puerum perire, cùm Hector, Phryges omnes, Priamus perierint,

Vbi Priamus? unum quæris, ego quæro omnia.
VLY. *Coacta dices, ſponte quod fari abnuis.*
AN. [l] Tuta eſt, perire quæ poteſt, debet, cupit.
VLY. Magnifica verba mors propè admota excutit.
AN. *Si vis, Vlyſſe, cogere Andromacham metu,*
Vitam minare. nam mori votum eſt mihi.
VL. *Verberibus, igni, morte, cruciatu, eloqui*
Quodcunque celas, adiget invitam dolor,
Et pectore imo condita arcana eruet.
Neceſſitas plus poſſe quàm pietas ſolet.
[m] Stulta eſt [n] fides, celare quod prodas ſtatim.
AN. *Propone flammas, vulnera, & diras mali*
Doloris artes, & famem, & ſævam ſitim,
Variaſq; peſtes undiq;, & ferrum inditum
Viſceribus uſtis, carceris cœci luem,
Et quidquid audet victor iratus, tumens.
VLY. [a] *Animoſa nullos mater admittis metus.*
[b] *Hic ipſe, quo nunc contumax perſtas, amor,*
Conſulere parvis liberis Danaos monet.
Poſt arma tam [c] *longinqua, poſt annos decem,*
Minùs timerem quos [d] *facit Calchas metus,*
Si mihi timerem. bella [e] *Telemacho paras.*
AN. [*] *Invita Vlyſſi gaudium ac Danais dabo?*
Dandum eſt. [f] *fatere, quos premis luctus, dolor.*
Gaudete Atridæ; tuque lætifica, ut ſoles,
Refer Pelaſgis. Hectoris proles obiit.
VL. *Et eſſe verum hoc quâ probas Danais fide?*
AN. [g] *Ita quod minari maximum victor poteſt,*
Contingat, & me fata maturo exitu
Faciliq; ſolvant, ac [h] *meo condant ſolo,*
Et patria tellus Hectorem [i] *leviter premat;*
[g] *Vt luce caret, ut* [g] *inter extinctos jacet,*
Datuſque tumulo [k] *debita exanimis tulit.*
VL. *Expleta fata ſtirpe ſublatâ Hectoris,*
Solidamque pacem lætus ad Danaos feram.
Quid agis Vlyſſe? Danaidæ credent tibi?
Tu cui? parenti. fingit an quidnam parens,

[l] Quæ poteſt, debet, cupitq; mori, ſecura eſt.

[m] Plerique libri verſum hunc non agnoſcunt.

[n] Silentium.

[a] Alii aliàs diſponunt & hunc verſum Andromachæ tribuentes legunt. *Animoſa nullos mater admiſit metus.* VL. *hic ipſe quo,* &c.

[b] Amoris iſte affectus, quo tam pertinaciter filio tuo proſpicis, & nos monet noſtris æquè conſulere.

[c] Procul à patria.

[d] Vaticinatur.

[e] Filio meo, ſi ſuperſit Aſtyanax in ultionem.

[*] Mss. alii, *Immiſi*, alii, *Inimico Vlyßi.*

[f] Fatere, O dolor, luctus quos premis.

[g] Et ipſum ſophiſtam Vlyſſem penè capit æquivoci juramenti fallaciâ, dum jurat mater filium (in tumulo abditum) luce carere & inter extinctos jacere.

[h] Patrio ſolo, nec abducar captiva.

[i] Vide ultimum verſ. *Hippol.*

[k] Exequias. juſta debita mortuis.

Nec abominandæ mortis [m] *auſpicium pavet?*
[n] *Auſpicia metuunt, qui nihil majus timent.*
Fidem alligavit jurejurando ſuam.
Si perierat, timere quid gravius poteſt?
Nunc advoca aſtus, anime; nunc fraudes, dolos,
Et [a] *totum Vlyſſem.* Veritas nunquam latet.
[b] *Scrutare matrem. mœret, illacrymat, gemit,*
Et huc & illuc anxios greſſus refert,
Miſſaſq; voces aure ſolicitâ excipit.
Magis hæc timet quàm mœret. ingenio eſt opus.
[c] *Alios parentes* [d] *alloqui in luctu decet:*
Tibi gratulandum eſt; miſera, quòd nato cares,
Quem mors manebat ſæva, præcipitem datum
E turre, lapſis ſola quæ muris manet.
AN. [e] *Reliquit animus, membra quatiuntur, labant.*
Torpetque vinctus frigido ſanguis gelu.
VLY. *En tremuit.* [f] *hac, hac parte quærenda eſt mihi.*
Matrem timor detexit. iterabo metum.
[g] *Ite, ite, celeres, fraude maternâ abditum*
Hoſtem Pelaſgi nominis, peſtem ultimam,
Vbicunque latitat, erutam in medium date.
[h] *Benè eſt. tenetur. perge, feſtina, attrahe.*
Quid reſpicis, trepidaſq;? jam certè perit.
AN. [i] *Vtinam timerem. ſolitus ex longo eſt metus.*
Dediſcit animus ſerò quod didicit diu.
VLY. [k] *Luſtrale quoniam* [l] *debitum muris puer*
Sacrum anteceſſit; nec poteſt vatem ſequi
[m] *Meliore fato raptus: hoc Calchas ait*
Modo piari poſſe redituras rates,
Si placet undas Hectoris ſparſi cinis
Ac tumulus imo totus æquetur ſolo.
Nunc ille quoniam debitam effugit necem,
Erit admovenda [a] *ſedibus ſacris manus.*

---

[m] Omen mortis immaturæ duræque & malorum quibus ſe jurejurando devovet.

[n] Interrogativè hoc, *vel* Ironicè.

[a] Omnes Vlyſsis artes, technas, aſtus.

[b] *Hæc ſecum, mulieris geſtus advertens.*

[c] *Hic Andromacham ſubdolè aſfatur.*

[d] Conſolari. *alloquio curæ partem levare decet.* παραμυθεῖσθαι

[e] Al. *Deliquit.* P. Scriverius leg. *Meliquit,* & hæc quibuſdam in lib. continuatur Vlyſsi tacitè & callidè mulieris affectus obſervanti.

[f] Per timorem.

[g] *Comites ceu famulos alloquitur.*

[h] Fingit puerum inventum ab aliquo è ſuis abduci a tergo Andromachæ, quod illa timens reſpicit trepidè. unde illam filium occuliſſe conjicit.

[i] Excuſat metum à metu diuturno profectum non à juſtâ cauſâ, inquiens, utinam mihi viveret filius eſſetque veri timoris cauſa!

[k] Vt mulierem penitus excutiat, metum illi adauget fingitque jubere Calchantem undas Hectoris cineribus placare, ſi minus inveniatur puer. [l] De turre dejiciendum. [m] Mitiore, quàm ut de turre præcipitaretur. [a] Sepulchro Hectoris. Sepulchra autem violare nefas, omniumque nationum ritibus & legibus cautum.

AN. b Quid

AN. [b] *Quid agimus? animum diſtrahit geminus timor:*
Hinc gnatus, illinc conjugis chari cinis.
Pars utra vincet? teſtor immites deos,
Deoſque veros, conjugis [c] *manes mei,*
Non aliud, Hector, in meo nato mihi
Placere, [d] *quàm te. vivat, ut poſſit tuos*
Referre vultus. [e] *Prorutus tumulo cinis*
Mergetur? oſſa fluctibus ſpargi ſinam
Disjecta vaſtis? potiùs [f] *hic mortem oppetat.*
Poteris nefandæ deditum mater neci
Videre? poteris celſa per faſtigia
Miſſum rotari? potero; perpetiar; feram,
Dum non meus poſt fata victoris manu
Jactetur Hector. [f] *hic ſuam pœnam poteſt*
Sentire; at [g] *illum fata jam in tuto locant.*
Quid fluctuaris? ſtatue, quem pœnæ extrahas.
Ingrata, dubitas? Hector eſt illic tuus.
Erras, utrinque eſt Hector: hic [h] *ſenſu potens,*
Forſan futurus ultor extincti patris.
Utrique parci non poteſt. quidnam facis?
Serva è duobus, anime, quem Danai timent.
VL. *Reſponſa peragam. funditùs* [i] *buſta eruam.*
AN. [k] *Quæ vendidiſtis?* VLY. *pergam, & è ſummo*
aggere
Traham ſepulchra. AN. *cœlitum appello fidem,*
Fidemque Achillis, Pyrrhe, genitoris tui
[k] *Munus tuere.* VL. *tumulus hic campo ſtatim*
Toto jacebit. AN. [a] *fuerat hoc prorſus nefas*
Danais inauſum. templa violaſtis, [b] *Deos*
Etiam faventes. buſta tranſierat furor.
Reſiſtam. inermes offeram armatis manus.
Dabit ira vires. [c] *qualis Argòlicas ferox*
Turmas Amazon ſtravit; aut qualis [d] *Deo*
Percuſſa [e] *Menas,* [f] *entheo ſylvas gradu*
Armata thyrſo terret, atque [g] *expers ſui*

[b] *Hæc ſecum.*

[c] *Appoſitivè.* præcipuo autem honore veteres colebant deos Domeſticos & ſuorum lares.

[d] Quàm quod te referat.

[e] Fluctuat metu dubia mulier, nec cogitat erui non poſſe cineres ſalvo filio in tumulo abſcondito.

[f] Aſtyanax.

[g] Hectorem.

[h] Vivus. Ms. unus *ſenſus potens.*

[i] Tumulum in quo cadaver uſtum & cinefactum. proprie enim cadaveris crematio *Buſtum* dicitur ab antiquo Buro à *πυρόω*. locus *uſtrina.* operis extructio *Sepulchrum.* Inſcriptio *Monumentum.* ſtrues lignorum *Rogus.* Ignis inflammatus *Pyra.* apparatus mortuorum *Funus.*

[k] Corpus Hectoris mortui Achilles, locum ſepulchro extruendo Græci vendiderunt.

[a] Hactenùs à ſepulchris violandis abſtinuiſtis, cætera utut furioſi.

[b] Vt Palladem.

[c] *Quales Threïciæ cùm flumina Thermodoontis Pulſant & pictis bellantur Amazones armis, ſeu circum Hippolyten, ſeu cùm ſe Martia curru Pentheſilea refert,* &c. [d] Furore Bacchico percita. [e] Agave. Theb. 17. & Oedip. 616. [f] Afflatu numinis acto. Oed. 628. [g] Mente abalienatâ, animi impos.

Vulnus dedit, nec ſenſit; in medios ruam,
Tumuloque cineris ſocia defenſo cadam.
VL. *Ceſſatis? & vos flebilis clamor movet,*
Furorque caſſus fœminæ? juſſa ocyùs
Peragite. AN. *me, me ſternite heic ferro priùs.*
Repelle Avernum. rumpe fatorum moras.
[h] *Molire terras, Hector, ut Vlyſſem domes,*
Vel umbra ſatis eſt. [i] *arma concuſſit manu:*
[k] *Jaculatur ignes. cernitis Danai Hectorem?*
An ſola video? VL. *funditùs cuncta erue.*
AN. *Quid agis? ruinâ mater & gnatum & virum*
Proſternis unâ. forſitan Danaos prece
Placare poteris. [l] *conditum elidet ſtatim*
Immane buſti pondus. [m] *intereat miſer,*
Vbicunque potiùs, ne pater gnatum obruat,
Prematque patrem gnatus. [n] *ad genua accido*
Supplex, Vlyſſe, quamque nullius pedes
Novere dextram, pedibus admoveo tuis.
Miſerere matris, & preces placidus pias
Patienſq; recipe; quoque te celſum altiùs
Superi levarunt, mitiùs lapſos preme.
Miſero datur quodcunque, [a] fortunæ datur.
[b] *Sic te reviſat* [c] *conjugis ſanctæ torus,*
Annoſq; dum te recipit, extendat ſuos
[d] *Laërta! ſic te* [e] *juvenis excipiat tuus,*
Et vota vincens veſtra felici indole,
Ætate [f] *avum tranſcendat, ingenio patrem!*
Miſerere matris. unicum afflictæ mihi.
Solamen hic eſt. VL. *exhibe gnatum, & roga:*

h Ἄρηξον, ἔλθε, ϗ σκιὰ φανῆθί μοι, Ἄλις γδ. Eurip.

i *Vel* in eorum terrorem fingit, *vel* per phantaſiam videtur cernere Hectorem.

k Vt quondam, naves Græcorum flammis petens.

l Filium abſconditum.

m Vel de turre præcipitatus aut ubicunque, modò ne in patris ſepulchro.

n Verecundiæ veteres frontem aſsignabant, impudentiæ os, ſagacitati vel irriſioni naſum, judicio aurem, faſtui ſupercilium, virtuti & fidei dextrâ, miſericordiæ genua, quæ illius cui ſe ſupplices ingererent contingebant, ut & caput, ceu mentum & dextram. velut τὸ ἡγεμονικὸν, τὸ θεραπευτικὸν, ϗ τὸ κινητικὸν, Symbola conſenſûs, actionis, & progreſſûs ad præſtanda quæ petuntur.

a Par relaturæ illi qui ſuccurrit miſeris, lubricæ fortunæ memor. Lipſ. autem legit *Miſeræ datur quodcunque fortunæ, datur.* q. d. animo verè liberali datur, non aucupanti & retributionem ſperante. b Sic tu reviſas thorum. *Hypallage.* c Penelopes caſtæ & reditum tuum expectantis. d Pater tuus. e Telemachus filius. f Laërtem.

ANDROMACHA.

Evocat filium è tumulo mater, jubetque ſupplicem petere Vlyſſis gratiam.

HVc è latebris procede tuis,
Flebile matris furtum miſeræ.
Hic puer, [g] *hic eſt terror, Vlyſſe,*
Mille carinis. ſubmitte manus,
Dominiq; pedes ſupplice dextrâ
Stratus adora: nec turpe puta,
Quidquid miſeros fortuna jubet.
Pone ex animo reges atavos,
[h] *Magniq; ſenis jura per omnes*
Inclyta terras: excidat [i] *Hector.*
[k] *Gere captivum, poſitoq; genu,*
[l] *Si tua nondum funera ſentis,*
Matris fletus imitare tuæ.
Vidit [m] *pueri regis lacrymas*
Et Troia prior, parvuſq; minas
Trucis [n] *Alcidæ flexit Priamus.*
Ille, ille ferox, cujus vaſtis
Viribus omnes ceſſere [a] *feræ:*
Qui perfracto limine Ditis
Cæcum retrò patefecit iter,
[b] *Hoſtis parvi victus lacrymis,*
Suſcipe, dixit, rector [c] *habenas,*
Patrioq; ſede celſus ſolio,
Sed ſceptra fide [d] *meliore tene.*
Profuit illo victore capi.
Diſcite mites Herculis iras;
[e] *An ſola placent Herculis arma?*
Jacet ante pedes non minor [f] *illo*
Supplice [g] *ſupplex, vitamq; petit.*
Regnum Troiæ, quocumq; volet,
Fortuna ferat.

[g] *Argivis de patre timendus, Aſtyanax.* Auſon.
[h] Priami.
[i] Memoria. *vel* indoles & virtus Hectoris.
[k] Geſta te præbe, gere te more captivi.
[l] Si fortè non intelligis malum tuum & mortem paratam.
[m] Priami tùm pueri futuri regis, ſup. 129.
[n] Herc. Fu. 356.
[a] Monſtra domita.
[b] Priami.
[c] Gubernacula, imperium.
[d] Quam pater Laomedon, qui perfidè primum Deos urbis munitores promiſſâ mercede, mox Herculem equis propter liberatam à monſtro marino Heſionem pactis fraudavit, ſup. v. 131.
[e] An Herculi ſagittæ in expugnandâ Troiâ ſolæ placent vobis? annon & mores, miſericordia & clementia?
[f] Priamo.
[g] Aſtyanax.

VLYSSES. ANDROMACHA. ASTYANAX.

Precibus minas & diras miſcet Andromache, Vlyſſem orans nec exorans.

Matris quidem me mœror attonitæ movet:
Magis Pelaſgæ me tamen matres movent,
Quarum iſte magnos creſcit in luctus puer.
AN. [h] *An has ruinas urbis in cinerem datas*
[i] *Hic excitabit? hæ manus Troiam erigent?*
Nullas habet ſpes Troia, ſi [k] *tales habet.*
[l] *Non ſic jacemus Troes, ut cuiquam metus*
Poſſimus eſſe. ſpiritus [m] *genitor facit?*
Sed nempe [n] *tractus,* [m] *ipſe poſt Troiam pater*
Poſuiſſet animos, magna quos frangunt mala.
Si pœna petitur, quæ peti gravior poteſt?
[a] *Famulare collo nobili ſubeat* [a] *jugum:*
Servire liceat. aliquis hoc [b] *regi negat?*
VLY. *Non hoc Vlyſſes: ſed negat* [c] *Calchas tibi.*
AN. [d] *O machinator fraudis, ô ſcelerum artifex;*
Virtute cujus bellicâ nemo occidit,
Dolis & aſtu maleficæ mentis jacent
Etiam [e] *Pelaſgi;* [f] *vatem & inſontes deos*
Prætendis? hoc eſt pectoris facinus tui,
[g] *Nocturne miles, fortis in pueri necem.*
Jam [h] *ſolus audes aliquid, &* [g] *claro die.*
VL. *Virtus Vlyſſis nota Danais eſt ſatis,*
Nimiſq; Phrygibus. non vacat vanis diem
Conterere verbis: anchoras claſſis [i] *legit.*
AN. *Brevem moram largire, dum officium parens*
Gnato ſupremum reddo, & amplexu ultimo
Avidos dolores ſatio. VL. [k] *miſereri tui*
Vtinam liceret! quod tamen ſolum licet,

---

[h] Emphaticè ut ſup. v. 474.

[i] Infans, puellus Τροίαν ποτὲ Πεσοῦσαν ὀρθώσειν, &c. Eurip.

[k] Tam macras, lentas; exiles.

[l] Imo tam ſunditus deleti, ut non amplius emendi ſimus.

[m] Hector.

[n] Circa mœnia Troiæ Achillis bigis raptus. vel ad naves & ter circum Patrocli tumulũ raptatus.

[a] Servitutis onus.

[b] Regiâ ſtirpe edito, regni hæredi, ἀϛυ-ἄνακτι.

[c] Deorum oraculum cujus interpres Calchas.

[d] Deplorata ſalutis ſpe ſe ad convitia in vindictam convertit.

[e] Iphigenia ſup. v. 567. Palamedes falſa proditionis accuſatione oppreſſus: & Ajax in cõtentione de armis Achillis victus.

[f] Calchanta & deos hoc non jubentes.

[g] Qui noctu ſolum expeditiones ſeu furta potiùs exerces, ut in rapiendo Palladio & Rheſi tentoriis deprehendendis. ſup. ver. 38.

[h] Sine Diomede comite.

[i] Retrahit in navem, *Wayeth anchor.*

[k] Et miſericordiam profitetur Sophocleus ille Vlyſſes, ἐποικτείρω δέ νιν Δύστηνον ἔμπας καίπερ ὄντα δυσμενῆ.

Tempus moramque dabimus arbitrio tuo
Implere lacrymis: [l] Fletus ærumnas levat.
AN *O dulce pignus! O decus lapſæ domûs!*
765 *Summumque Troiæ funus! O Danaûm timor!*
Genetricis ô ſpes vana! cui demens ego
[m] *Laudes parentis bellicas, annos avi*
Medios precabar: vota deſtituit deus.
Iliaca non tu ſceptra regali potens
770 *Geſtabis aulâ, jura nec populis dabis,*
Victaſque gentes ſub tuum mittes jugum;
[n] *Non Graia cædes terga, non* [o] *Pyrrhum trahes;*
Non [a] *arma tenerâ* [a] *parva tractabis manu;*
Sparſaſque paſſim ſaltibus latis feras
775 *Audax ſequeris; nec ſtato* [b] *luſtri die*
[c] *Solenne referens Troici* [d] *luſtri* [c] *ſacrum,*
Puer citatas nobilis turmas ages:
Non inter aras [e] *mobili velox pede,*
Revocante [f] *flexo* [e] *concitos* [f] *cornu modos,*
780 [g] *Barbarica* [h] *priſco templa ſaltatu coles.*
O morte dirâ triſtius leti genus!
Flebilius aliquid Hectoris magni nece
[i] *Muri videbunt.* VL. [k] *rumpe jam fletus parens.*
Magnus ſibi ipſe non facit finem dolor.
785 AN. *Lacrymis, Vlyſſe, parva, quam petimus, mora eſt.*
Concede parvos ut meâ [l] *condam manu*
Viventis oculos. occidis parvus quidem,
Sed jam timendus. Troia te expectat tua:
I, vade liber; [m] *liberos Troas vide.*
790 AS. *Miſerere mater.* AN. *quid meos retines ſinus,*
Manuſque matris? caſſa præſidia occupas.
Fremitu leonis qualis audito tener

---

[l] *Expletur lacrymis, egeriturque dolor.*

[m] Fortitudinem patris, Priami ætatem mediam, id eſt, florentem opibus, regno, liberis; non optarem ejus ſenectutem: quæ miſeriarum exemplum.

[n] Vt pater.

[o] In filio patrem tuum ultus.

[a] Exercitationes & præludia bellica, venationes ſc. Trojanum agmen, ſaltationes.

[b] Vide Herc. Fu. 840.

[c] A nobilibus pueris equeſtribus & armatis peractum, deſcriptum à Virgilio 5. Aeneid. Pyrrhica dicta, vel Troia.

[d] Lege *Ludi* aut *feſti*, ut evitetur inſuavis repetitio ejuſdem vocis in verſu præcedenti.

[e] Chorea in Dyndimenes ſacris, ſaltando ad Phrygium modum, qui cæteris quatuor concitatior. Aeolius n. ſimplex & animi tempeſtates tranquillat; Doricus honeſtus & gravis pudicitiæ largitor; Ionius ſeu Iaſius varius, intellectum obtuſis acuit; Lydius querulus mentem curis defatigatam reparat & oblectat; Phrygius verò religioſus & ἔνθεος pugnas excitat & votum furoris inflammat. [f] Curvâ tibiâ. ἐν αὐλοῖς Συνοπαδοὶ Πέλοπος ματρὸς ὀρείας Φρύγιον ἄεισαν νόμον. *Barbara & horribili ſtridebat tibia cantu.* Catul. [g] Phrygia. [h] Phrygio. [i] *Iliaci, Neptunia mœnia, muri Viderunt aliquid crudelius Hectore rapto.* Auſon. [k] Deſine, mitte. [l] Claudam. quod proximè neceſſitudine conjuncti officium eſt. [m] Apud inferos, qui bello mortem oppetierunt nec in ſervitutem redacti.

Timidum juvencus applicat matri latus;
At ille ſævus matre ſummotâ leo,
[n] *Prædam minorem morſibus vaſtis premens*
Frangit vehitque: talis è noſtro ſinu
Te rapiet hoſtis. [o] *oſcula, & fletus, puer,*
[p] *Laceroſque crines excipe, & plenus* [q] *mei*
Occurre patri; pauca maternæ tamen
Perfer querelæ verba: [r] *Si manes habent*
Curas priores, nec perit flammis amor;
Servire Graio pateris Andromachen [a] *jugo*
Crudelis Hector? [b] *lentus & ſegnis jaces?*
Rediit Achilles. [c] *ſume nunc iterum comas,*
Et ſume lacrymas; quidquid è miſero [d] *viri*
Funere relictum eſt; ſume quæ reddas tuo
Oſcula parenti: matris hanc ſolatio
Relinque veſtem. tumulus * *hanc tetigit meus,*
Maneſque chari. [e] *quidquid heic cineris latet,*
Scrutabor ore. VL. *nullus eſt flendi modus,*
Abripite properè claſſis Argolicæ [f] *moram.*

[n] Iuvencum.

[o] Vivo filio ſed morti deſtinato juſta perſolvit. reſpicit autem ad ritum oſſa componendi, qui talis: primò buſtum vino extinguebant, manes vocabant, lotis deinde manibus oſſa legebant, lecta vino perfundebant & lacte, mox vento ſiccanda exponebant, ſiccata aromatibus & odoribus miſta in urnam reponebant, reliquiis lacrymas ſuperfundebant.

[p] Hippol.v.1176

[q] Spiritûs mei ab oſculis; lacrymarum: crinium.

[r] Si affectus maneant poſt rogos, *nec cura nos ipſâ in morte relinquant.*

[a] Noſtri omnes Mss. *viro.* [b] Cùr non & tua umbra rediit, ut Achillis? ſup.430. [c] Modò, verſ. 798. [d] Mei Hectoris. * Veſtem, qua obvolutus in ſepulchro à matre abſconditus fuerat. [e] Cineres ſuorum, ne qua pars periret, labris & ore ſcrutati lambere ſolebant. Herc. Oet.1341. [f] Puerum in quo mora, ut ſup.v.550.

CHORVS.

Aſportandæ Troades in varia Græciæ loca, prout ſorte Achivis diſpertitæ contigerant, in quamcunque tamen Græciæ partem abduci præoptant quàm in Spartam, Mycenas, & Ithacam, Helenæ, Agamemnonis & Vlyſſis patriam.

*Q*VÆ *vocat ſedes habitanda captas?*
Theſſali montes, & opaca [g] *Tempe?*
An viros tellus dare militares
Aptior [h] *Phthie? melior*q́*; fœtu*
Fortis armenti [i] *lapidoſa* [i] *Trachyn?*

[g] Theſſaliæ loca amœna.

[h] Theſſaliæ pars, Achillis & Myrmidonum patria.

[i] Theſſaliæ urbs & pars quòd τραχεῖν id eſt, aſpera ſit, dicta.

An [k] maris vaſti domitrix [k] Jolcos?
[l] Urbibus centum ſpacioſa Crete?
Parva [m] Gortyne, ſteriliſque [n] Tricce?
An frequens ruſticis levibus [o] Methone,
Quæ ſub [p] Oetæis latebroſa ſylvis
Miſit infeſtos Troiæ ruinis
[q] Non ſemel arcus?
[r] Olenos tectis habitata raris?
Virginis [ſ] Pleuron inimica Divæ?
An maris lati ſinuoſa [t] Trœzen?
Pelion regnum [u] Prothoi ſuperbum,
** Tertius cœlo gradus? [a] hîc recumbens*
Montis exeſi ſpacioſus antro
[b] Jam trucis Chiron pueri magiſter,
Tinnulas plectro feriente chordas,
Tunc quoq; [c] ingentes acuebat iras
Bella canendo.
An ferax [d] varii [e] lapidis [f] Caryſtos?
An premens litus maris inquieti
Semper [g] Euripo properante [h] Chalcis?
Quolibet vento faciles [i] Echinæ?
*An carens nunquam * Gonoëſſa vento?*
Quæq; [k] formidant Borean [k] Eniſpæ?
Atticâ pendens [l] Peparethos ora?
An ſacris gaudens [m] tacitis [n] Eleuſis?
** Numquid Ajacis Salamina [o] veram?*

[k] Iaſonis patria, qui ad vellus aureum petendum vectus Argo, mare navibus pervium docuit.

[l] Ἑκατόμπολις inſula.

[m] Cretæ opp.

[n] *Al.* Tricca, Theſſaliæ urbs.

[o] Thraciæ urbs cui aliæ cognomines in Meſſenia, Macedonia, Euboia, &c.

[p] Oeta mons in finibus Theſſaliæ Herculis rogo celebris.

[q] Sup. v. 133.

[r] Elidis urbs.

[ſ] Aetoliæ urbs Meleagri patria, cujus pater Oeneus cum ceteris numinibus frugum honores ſacrificaret omiſſâ Dianâ, indignata Dea immiſit aprum qui Aetoliam vaſtaret.

[t] Peloponneſi civitas maritima, Theſei patria.

[u] μαγνήτων δ' ἦρχε Πρόθοος Τενθρηδόνος υἱός. Οἳ περὶ Πηνειὸν καὶ Πήλιον εἰνοσίφυλλον. Non *Protei*, ut habetur in vulgatis.

* Pindo ſeu Olympo & Oſſæ ſuperingeſtus a gigantibus vid. Herc. Fu. 970.

[a] In Pelio.

[b] Achillis, quem puerum inſtruxit centaurus Chiron medicâ, muſicâ, & equitandi arte.

[c] Μῆνιν Homericam reſpicit. *vel* Achillis tum juvenis *mare animos in Martia bella Verſibus exacuit.*

[d] Sunt qui metri cauſâ ſubdant *vari lapidis*, cum tamen alibi pluries reperiatur Dactylus in ſecundâ Sapphici ſede, è licentiâ Tragicorum.

[e] Marmoris.

[f] Vna è Cycladum inſulis.

[g] Herc. Fu. 377.

[h] Euboiæ urbs, ab Aulide Bœotiæ portu Euripo diviſa.

[i] Echinæ ſeu Echinades inſulæ ad oſtium Acheloi.

* In Aetolia.

[k] καὶ ἠνεμόεσσαν Ἐνίσπην.

[l] Legendum videtur *Perithedos*, qui Atticæ vicus, vel aliquid ſimile, nam Peparethos è Cycladum numero eſt.

[m] Cereris ſacris non revelandis. Herc. Fu. v. 301. & 844.

[n] Hippolyt. 835.

[o] Inſulam Atticam, Telamoni regnatam; non illam a Teucro in Cypro conditam. & hic deeſſe aliquid videtur ad perficiendam conſtructionem, niſi referantur Accuſativi ad *Mittat* inf. ver. 850.

* Sed quo caveatur conſtructioni Nominativi in Accuſativum tranſeuntis, Jos. Scaliger inſerit duos verſus: *Quove jactatæ pelago feremur Exules? ad qua loca? quas ad urbes?* atque illos in editione ſua adoptat P. Scriverius.

K. *Aut*

Aut p *ferâ notam* q *Calydona ſævâ?*
Quaſque perfundit ſubiturus æquor
Segnibus terras r *Titareſſos undis,*
Beſſan & Scarphen? ſ *Pylon an ſenilem?*
t *Pharin? an* u *Piſam Iovis, &* x *coronis*
y *Elida claram?*
Quolibet triſtis miſeras procella
Mittat, & donet cuicunq; terræ:
Dum z *luem tantam Troiæ atq; Achivis*
Quæ tulit, 1 *Sparte procul abſit: abſit*
Argos, & ſævi Pelopis Mycenæ;
2 *Neritos parvâ brevior* 3 *Zacyntho,*
Et nocens ſaxis Ithace 4 *doloſis.*
a *Quod manet fatum, dominuſq; quis te,*
Aut quibus terris Hecube videndam
Ducet? in cujus moriere regno?

p Apro. ſup. v. 835.
q Vrbem Aetoliæ.
r Titareſſus Theſſal. amnis qui Locros perfluit, quorum urbes ſunt Beſſa & Scarpe.
ſ Meſſeniæ, *Pylon antiquam, Neleïa Neſtoris arva.*
t Laconiæ urbem.
u Thyeſt. v. 122.
x Victorum præmiis in ludis Olympicis juxta Elida urbem.
y Vide Herc. Fu. 839.
z Helenam.
1 Laconum urbs.
2 Mons Ithacæ
3 Inſulâ Vlyſsi regnatâ *nemoroſa Zacynthos, Dulychiumque Sameque & Neritos ardua ſaxis.*
4 Latentibus ſub undis. vel ithaca ſaxoſa & aſpera, nidus inter ſcopulos, Vlyſsis doloſi patria & regnum.
a *Converſus ad Hecubam Chorus hoc quærit.*

ACTUS QUARTUS.

HELENA ANDROMACHA. HECVBA.

POLYXENA muta perſona.

Vt manibus Achillis rite inferiæ peragantur, excogitata ratio eſt, quâ ut veſte ita animo nuptiali affecta mactetur Polyxena, vid. ſup. v. 360. quæ partes dantur Helenæ ut Polyxenam lactet inani ſpe nuptiarum cum Pyrrho. quas illa primò ſimulat, mox Andromachæ jurgio excuſſa dolos fatetur & rem apertè ſuadet.

QVicunq; b *hymen funeſtus, illætabilis,*
Lamenta, cœdes, ſanguinem, gemitus habet;
Eſt c *auſpice Helenâ* d *dignus. everſis quoq;*
Nocere cogor Phrygibus; ego Pyrrhi thoros

b Thebaid. 262.
c Veteres nihil non initiabantur ab augurio; in nuptiis itaque adhibiti auſpices.
d Digna ſanè pronuba quæ haſce funeſtas nuptias conciliaret, nam & ipſa bis rapta jura jugalia violaverat, Paridem ſecuta Menelaum deſeruerat Deiphobum prodiderat, Trojamque in prioris mariti gratiam.

Narrare falſos jubeor; ego [c] *cultus dare,*
Habituſq; Graios arte capietur meâ,
Meâq; fraude concidet [f] *Paridis ſoror.*
Fraudetur. ipſi levius hoc equidem reor.
[g] Optanda mors eſt, ſine metu mortis mori.
Quid juſſa ceſſas agere? ad [h] auctores redit
Sceleris coacti culpa. [i] *Dardaniæ domûs*
Generoſa virgo; melior afflictos Deus
Reſpicere cœpit: teque felici parat
Dotare thalamo. tale conjugium tibi
Non ipſa ſoſpes Troja, non Priamus daret.
Nam te [k] *Pelaſgæ maximum gentis decus*
Ad ſancta lecti jura legitimi petet;
Cui regna campi lata Theſſalici jacent:
Te magna [l] *Tethys, teque tot pelagi deæ,*
Placidumque numen æquoris tumidi [m] *Thetys*
Suam vocabunt: te datam Pyrrho ſocer
Peleus [a] *nurum vocabit, & Nereus* [a] *nurum,*
Depone cultus ſqualidos, [b] *feſtos cape.*
Dediſce captam: deprime horrentes comas,
Crinemque [c] *doctâ pátere diſtingui manu.*
Hic forſitan te caſus excelſo magis
Solio reponet. profuit multis capi.
AN. *Hoc deerat unum Phrygibus everſis malum,*
Gaudere? flagrant ſtrata paſſim Pergama.
[d] *O conjugale tempus! an quiſquam audeat*
Negare? quiſquam dubius ad thalamos eat,
Quos Helena ſuadet? peſtis, exitium, lues
[e] *Utriuſque populi! cernis hos tumulos ducum?*
Et nuda totis oſſa quæ paſſim jacent
Inhumata campis? hæc hymen ſparſit tuus.
Tibi fluxit [f] *Aſiæ, fluxit* [g] *Europæ cruor;*
[h] *Cùm dimicantes lenta proſpiceres viros,*
Incerta voti: [i] *perge, thalamos appara.*
Tedis quid opus eſt? quidve [k] *ſolenni face?*
Quid igne? thalamis Troja prælucet novis.
Celebrate Pyrrhi, Troades, connubia;

[c] Sup. v. 360.

[f] Polyxena.

[g] Repentina & ſubita mors *quæ & Julio Cæſari optata contigit.*

[h] Duces Græcos qui mihi invitæ has partes mandarunt.

[i] *Converſa ad Polyxenam hæc.*

[k] Pyrrhus, cui campi Theſſ. patent lata regna, te in conjugium petit.

[l] Maris Dea, Neptuni conjux.

[m] Mater Achillis, Dea marina, Pelei uxor.

[a] Affinem, neptem, nurum, &c.

[b] Nuptiales.

[c] Pſecados, coſmetæ, ciniflonis, commotriæ, ancillæ ornatricis, *quæ pectitque comas & volvit in orbem.*

[d] Ironicè.

[e] Trojani & Græci.

[f] In qua, Troja.

[g] In qua, Græcia.

[h] Cum è muro Trojano proſpiceres duos maritos tuos monomachiâ de te certantes, ipſa cui faveas incerta legitimóne Menelao an raptori Paridi.

[i] *Ironicè.*

[k] Nuptiali, Thebaid 263. & 507.

[l] Sarcaſtice.

Celebrate [m] *dignè. planctus & gemitus ſonent:*
HEL. *Ratione quamvis careat, & flecti neget*
Magnus dolor, ſocioſque nonnunquam ſui
Mœroris ipſos oderit; cauſam tamen
Poſſum tueri judice infeſto meam;
[n] *Graviora paſſa,* [o] *luget Andromacha Hectorem,*
Et Hecuba Priamum: ſolus occultè Paris
Lugendus Helenæ eſt. [a] durum & inviſū & grave eſt,
Servitia ferre. *patior hoc olim jugum*
Annis decem captiva. [a] *proſtratum Ilium eſt,*
[a] *Verſi penates. perdere eſt patriam grave;*
Gravius [b] *timere. vos* [c] *levat tanti mali*
[c] *Comitatus.* [d] *in me victus & victor furit;*
Quam quiſq; famulam traheret, incerto diu
Caſu pependit: me [e] *meus traxit ſtatim*
Sine ſorte dominus. [f] *cauſſa bellorum ſui,*
Tantæq; Teucris cladis. hoc verum puta,
Spartana puppis veſtra ſi ſecuit freta.
Sin rapta Phrygiis præda remigibus fui,
Dedítq; donum judici victrix Dea:
Ignoſce [g] *Paridi.* [h] *judicem iratum mea*
Habitura cauſſa eſt: iſta Menelaum manent
Arbitria. [i] *nunc hanc luctibus paulum tuis,*
Andromacha, omiſſis flecte. vix lacrymas queo
Retinere. [k] AN. *quātū eſt, Helena quod lacrymat, malū!*
Cur lacrymat autem? fare, quos Ithacus dolos,
Quæ ſcelera nectat. utrùm ab Idæis jugis
Jactanda virgo eſt? arcis an celſæ edito
Mittenda ſaxo? num per has vaſtum in mare
Volvenda rupes, látere quas ſciſſo levat
Altum vadoſos [l] *Sigeon ſpectans ſinus?*
Dic, fare, quidquid ſubdolo vultu tegis.
Leviora mala ſunt cuncta, [m] *quàm Priami gener*
Hecubæq; Pyrrhus. fare, quam pœnam pares.
Exprome, & unum hoc deme noſtris cladibus,
Falli. paratas perpeti mortem vides.
HEL. *Vtinam juberet me quoq;* [a] *interpres deûm*

Abrum-

m Planctu ſc. & gemitu, ut ſeq.

n Quàm vos.

o Vobis apertè luctum licet profiteri, mihi occultè lugendus eſt Paris.

a Vobis.

b Quod ego facio, deſerti à me mariti ultionem timens.

c Vide Chorum ſequentē v. 1009.

d Me Trojani & Græci deteſtantur.

e Menelaüs, prior maritus.

f *Anthypophora.* at dicetis me meruiſſe quę fuerim cauſa belli & cladis Trojanæ; ego autem non fui cauſa neq; enim ultro ſecuta ſum Paridem, ſed ab eo rapta, & donata quidem illi à Venere. ſup. v. 66

g Qui datum ſibi à Dea munus vindicavit jure ſuo.

h Quod verò meum peccatum ſpectat pœnamq; ſeverum ſatis habebo judicem Menelaüm, nempe læſū, iratum.

i Polyxenam ad nuptias tu flecte, namque ego vix lacry. &c.

k Magnum certè aliquod imminet malū, qd Helenā malis induratā in lacrymas cogat.

l Troiæ promontorium.

m Quàm ut Polyxena nubat patris ſui interfectori.

a Calchas. ſup. 192. & v. 359.

Abrumpere enſe lucis inviſæ moras,
Vel Achillis ante buſta, furibundâ manu
Occidere Pyrrhi, fata comitantem tua
Polyxene miſeranda; quam tradi ſibi,
Cineremq; Achilles ante mactari ſuum,
[b] *Campo maritus ut ſit* [b] *Elyſio, jubet.*
AND. *Vide, ut* [c] *animus ingens lætus audierit necem.*
Cultus decoros regiæ veſtis petit,
Et admoveri crinibus patitur manum.
Mortem putabat [d] *illud,* [e] *hoc thalamos putat.*
At miſera luctu mater audito ſtupet.
Labefacta mens ſuccubuit. aſſurge, alleva
Animum, & cadentem miſera firma ſpiritum.
[f] *Quàm tenuis anima vinculo pendet levi!*
[g] *Minimum eſt, quod Hecubam facere felicem poteſt.*
Spirat; revixit: [h] *prima* mors miſeros fugit.
HEC. *Adhuc Achilles vivit in pœnas Phrygum?*
Adhuc rebellat? ô manum Paridis [i] *levem!*
Cinis ipſe noſtrum ſanguinem ac tumulus ſitit.
Modò [k] *turba felix latera cingebat mea:*
Laſſabar in tot oſcula, in totum gregem
Dividere [l] *matrem.* [m] *ſola nunc hæc eſt ſuper,*
Votum, comes, levamen; afflictæ quies.
Hæc totus Hecubæ fœtus. hac [n] *ſolâ vocor*
Jam voce mater. [o] *dura & infelix, age,*
Elabere anima. deniq; hoc unum mihi
Remitte funus. irrigat fletus [a] *genas,*
Imberque victo ſubitus è vultu cadit.
Lætare, gaude, gnata. quàm vellet [b] *tuos*
Caſſandra [b] *thalamos, vellet Andromache* [b] *tuos!*
AN. *Nos Hecuba, nos, nos, Hecuba, lugendæ ſumus,*
Quas mota claſſis huc & huc ſparſas feret.

b Sede & domicilio beatatum animarum corpore exutarum ἀπὸ τῆς λύσεως id eſt, ſolutione. aliis ab ἠλύσιος. id eſt, profectione. quem campum ſub terra locant nonnulli. in orbe Lunæ alii, alii in Sphæra quæ ἀπλανὴς dicitur, in inſulis fortùnatis & Atlanticis alii, in Hiſpania Homerus, &c. Quum verò amœnitatem & gaudia Paradiſi (cujus cognitionem ab Aegyptiis & literis ſacris habuere) Philoſophi & hos ſecuti poëtæ ad Elyſium ſuum tranſtulerint; cur non & nomen indidem ex אשל אל id eſt, Dei nemus?

c Polyxenæ quæ muta inducitur perſona, quaſi virginem ingenuam deceat ſilentium. Quæ tamen apud Euripidem θανεῖν inquit μου ξυντυχία κρείσσων ἐκύρησεν. d Pyrrho nubere. e Occîdi. f Quam facilè evolat ſenilis anima? Herc. Fu. 1308. g Facilis mors & unus quaſi ſpiritus evolans Hecubam ſervitute ac miſeriis liberare valet. h Mors verò maximè fugit miſeros. i Quæ Achillem non in totum interfecerit. ſup. ver. 346. k Liberorum. ſup. v. 32. l Affectus & officia materna. m Supererat quidem Caſſandra, aliis Alexandra ſed non comes matris *Namq; trahebatur paſſis Priameïa virgo Crinibus à templo Caſſandra adytiſq; Minervæ* inf. v. 960. & 975. n Caſſandræ ſolius. o Difficilis ad exeundum. a Polyxenæ. b Mori, ut tu.

Hanc chara tellus ſedibus patriis teget.
HEL.[c] *Magis invidebis, ſi tuam ſortem ſcias.*
AN. *An aliqua pœnæ pars meæ ignota eſt mihi?*
HEL. [d] *Verſata dominos urna captivis dedit.*
AN. *Cui famula tradar, ede: quem dominum voco?*
HEL. *Te ſorte primâ* [e] *Scyrius juvenis tulit.*
AN. *Caſſandra* [f] *felix! quam furor ſorte eximit,*
Phœbuſque. HEL [g] *regum hanc maximus rector tenet,*
HEC. *Eſtne aliquis,* [h] *Hecubam qui ſuam dici velit?*
HEL. *Ithaco obtigiſti* [i] *præda* [i] *nolenti* [k] *brevis.*
HEC. *Quis tam impotens ac dirus, & iniquæ ferus*
Sortitor urnæ, [l] *regibus reges dedit?*
Quis tam ſiniſter dividit captas deus?
Quis arbiter crudelis, & miſeris gravis,
[m] *Eligere dominos neſcit? & ſævâ manu*
Dat iniqua miſeris fata? [n] *quis matrem Hectoris*
Armis Achillis miſcet? ad Vlyſſem vocor.
[o] *Nunc victa, nunc captiva, nunc cunctis mihi*
Obſeſſa videor cladibus. domini pudet,
Non ſervitutis. [p] *Hectoris ſpolium feret,*
Qui tulit Achillis? ſterilis, & ſævis fretis
Incluſa tellus num capit tumulos meos?
Duc, duc, Vlyſſe. [a] *nil moror; dominum ſequor:*
[*Me mea ſequantur fata. non pelago quies*
Tranquilla veniat. ſæviat ventis mare,
Et bella, & ignis, & mea, & Priami mala,
Dumque iſta venient, interim hæc pœna [b] *in loco eſt:*
Sortem occupavi, præmium [c] *eripuit mihi.*]
Sed incitato Pyrrhus accurrit gradu,
Vultuque torvo. Pyrrhe, quid ceſſas? age
[d] *Recludeferro pectus, & Achillis tui*

[c] Invidendo felicitati illius, tuam dolebis.

[d] Sup. v 58.

[e] Pyrrhus Achillis filius ex Deidamia Lycomedis Scyri regis filiâ. ſup. v. 340.

[f] Propter divinationem & ſacerdotium Phœbi ſorte exempta.

[g] Agamemnon Caſſandram extra ſortem habet.

[h] Quia vetulam. ſup 68.

[i] *Prædæ mala ſors quam victor Vlyſſes Eſſe ſuam nollet.*

[k] Citò enim ab Vlyſſe dimiſſa ad Thracas fugit, ubi in canem converſa, id eſt, rabidis conviciis omnes impetens, lapidibus obruta eſt.

[l] Nonnullis placet lectio, *haud regibus reges.*

[m] Dignos eligere neſcit ſed cæcâ ſorte indignè miſcet.

[n] Vt eidem Vlyſsi, cui adjudicata ſunt Achillis arma, contingat Hecuba *cujus rationem ſubjungit*, verſ. 988. *Hect. ſp.* &c.

[o] Poſtquàm Vlyſsi ſorte contigerim.

[p] Me matrem Hectoris. ſpolium autem propriè veſtis corpori detracta dicitur.

[a] Sequar tamen, ut & infortunia mea Vlyſſem comitentur.

[b] Ioſ. Scaliger, *in lucro eſt.* namque miſera omnia ſævaque pro lucro deputabo, modò compatiatur Vlyſſes. Mss. 2. *interim hoc pœnæ in loco eſt.*

[c] Legit idem Scal. *Eripui*, Vt ſit ab athletis tranſlatio, qui ſæpè victori ſecuro extra ſortem præmium eripiebant. quid ſi legamus, *ſors occupavit*? ac ſi diceret & hoc ante ſortem optavi ut infauſta comes adderer Vlyſsi. Iam verò ſors occupavit, præmiumque eripuit mihi

[d] Me ut nuper Priamum confice, conjungeque nos per mortem ſoceros in his funeſtis nuptiis patris tui.

Conjunge ſoceros. perge [e] *mactator ſenum;*
Et [f] *hic decet te ſanguis:* [g] *abreptam trahe.*
Maculate ſuperos cęde funeſtâ deos,
Maculate [h] *manes. quid precer vobis? precor*
His [i] *digna ſacris æquora, hoc claſſi accidat*
Toti Pelaſgæ, ratibus hoc mille accidat,
[k] *Meæ precabor cùm vehar quidquid rati.* *

[e] Sup. 45.

[f] Meus ſenilis hic cruor.

[g] Polyxenam.

[h] Inferos. *vel* Achillis umbram.

[i] Sæva, tumida, infeſta.

[k] Sup.v. 992.

* Atque huc quinque verſus à verſu 992. uncinulis incluſos trajiciendos contendit I. Scal. cui adſtipulatur P. Scriverius.

CHORVS.

Chorus occaſione ſumptâ ab Helenæ dicto ſup. v. 911: *vos levat tanti mali comitatus*, ſolatur ſe communi malo quaſi *ſolamen miſeris ſocios habuiſſe doloris*; quod tamen ſolatium ipſis ſortitò diſiunctis ablatum fore.

DVlce mœrenti populus dolentum,
Dulce lamentis reſonare gentes.
Lentiùs luctus lacrymæq; mordent,
Turba quas fletu ſimili frequentat.
Semper, ah ſemper dolor ipſe magnus
[l] *Gaudet in multos ſua fata mitti,*
Seque non ſolùm patuiſſe pœnæ.
Ferre, quam ſortem patiuntur omnes,
Nemo recuſat.
[m] Nemo ſe credit miſerum, licet ſit.
Tolle felices, removeto multo
Divites auro, removeto [a] *centum*
Rura qui ſcindunt opulenta bubus;
Pauperi ſurgent animi jacentes.
Eſt miſer nemo niſi comparatus.
Dulce in immenſis poſito ruinis
Neminem lætos habuiſſe vultus.
Ille deplorat, queriturque fatum,
Qui ſecans fluctum rate [b] *ſingulari*

[l] Gaudet ſua mala in multos mitti, communicari.

[m] Sit nemo dives, & ipſi pauperes ſibi non videbuntur miſeri.

[a] *Terram qui centum vertebat aratris.* Virg. de Galeſo. 7. Aeneid.

[b] Vnicâ, ſolâ, ſingulâ. *μονόκωπος ἀνὴρ*

[c] *Nudus in portus cecidit petitos.*
Æquior caſum tulit & procellas,
Mille qui ponto pariter carinas
Obrui vidit, tabulâq; litus
Naufragâ ſpargi, mare cùm coactis
Fluctibus [d] *Corus prohibet reverti.*
Queſtus eſt [e] *Hellen cecidiſſe Phrixus,*
Cum [f] *gregis ductor radiante villo,*
Aureo fratrem ſimul & ſororem
Suſtulit tergo, medioq; [g] *jactum*
Fecit in ponto. [h] *tenuit querelas*
[i] *Et vir, & Pyrrhe, mare cùm viderent,*
[k] *Et nihil præter mare cùm viderent,*
[l] *Vnici terris homines relicti,*
Solvet [m] *hunc cœtum, lacrymaſq; noſtras*
Sparget huc illuc agitata claſſis,
Et [n] *tubâ juſſi dare vela nautæ,*
Cùm ſemel ventis properante remo
Prenderint altum, [o] *fugietq; litus.*
Quis ſtatus mentis miſeris, ubi omnis
Terra decreſcet, pelaguſq; creſcet?
Celſa cum longè latitabit Ide;
Tum puer matri, genitrixq; gnato,
Troja qua jaceat regione monſtrans
Dicet, & longè digito notabit:
Ilium eſt illic, ubi fumus altè
Serpit in cœlum, [a] *nebulæq; turpes.*
Troës hoc ſigno patriam videbunt.

c E naufragio enatans.
d Thyeſt. v. 576.
e Phrixus & Helle patrem Athamanta & novercam Ino fugientes ariete aurei velleris conſcenſo pontum transfretare aggreſsi ſunt. quod ille quidem fecit; Helle verò ſubmerſa nomen ponto reliquit.
f Aries aureo vellere radians.
g Jacturam Helles.
h Contrà, Deucalion & Pyrrha non conquerebantur malum latè patens.
i Al. *Et vir & uxor.*
k Iſte verſus in pleriſque lib. non habetur.
l Diluvium in Theſſalia tempore Deucalionis, de quo Poëtæ tanquam generali loquuntur.
m Noſtrum, captivarum vid. argumentum hujus Chori.
n ὀρθίαν ὅταν Σάλπιγγος ἠχὼ δῶσιν ἀρχηγοὶ στρατοῦ Πρὸς ναῦς Ἀχαιῶν. Eurip. Troad. o In altum è portu vectis terra recedere videtur. *Provehimur portu terraque urbeſque recedunt.* Oculus enim quieſcere nos judicans, motu conſpecto, quaſi ſemet retractans terram retro tendere opinatur. a Aſcendentis fumi.

ACTVS

ACTUS QUINTUS.

NUNCIUS. ANDROMACHA. HECUBA.

Nuncius matribus narrat, ut è turri præcipitatus fuerit Aſtyanax, & Polyxena ad tumulum Achillis cæſa.

O[b] *Dira fata, ſæva, miſeranda, horrida,*
Quod tam ferum, [c] *tam triſte bis quinis ſcelus*
Mars vidit annis? quod prius referens gemam?
[d] *Tuoſne potius, an tuos luctus, anus?*
HEC. *Quoſcunq; luctus fleveris, flebis meos.*
Sua quemq́; tantum, me omnium clades premit.
[e] *Mihi cuncta pereunt. quiſquis eſt, Hecubæ eſt, miſer.*
NVN. *Mactata virgo eſt. miſſus è muris puer.*
Sed uterq́; letum mente generoſâ tulit.
AN. *Expone ſeriem cædis; & duplex nefas*
Proſequere. gaudet [f] *animus ærumnas meus*
Tractare totas; ede, & enarra omnia.
NVN. [g] *Eſt una magnâ turris è Trojâ ſuper,*
Aſſueta Priamo; cujus è faſtigio
Summiſq́; pinnis arbiter belli ſedens
[a] *Regebat acies:* [b] *turre in hac blando ſinu*
Fovens nepotem, cùm metu verſos gravi
Danaos fugaret Hector & ferro & [c] *face,*
Paterna puero bella monſtrabat ſenex.
Hæc nota quondam turris, & muri decus,
Nunc ſæva cautes, undiq; affuſâ ducum
Plebiſq; turbâ cingitur. [d] *totum coït*
Ratibus relictis vulgus. his collis procul
[e] *Aciem patenti liberam præbet loco;*
His alta rupes, cujus è cacumine
Erecta ſummos turba [f] *libravit pedes.*

b Incrementum Rhetoricum.
c Cujuſmodi non vidimus bello decennali.
d Tuos-ne O Andromacha an tuos O Hecuba?
e Reginæ, & in omnes miſerias ſuperſtiti.

f Induratus jam, malis inſenſatus & inſanus.
g Supereſt è Trojâ turris una portæ Scææ, quòd ad ſiniſtram eſſet, dictæ, è quâ Priamus, Antenor, &c. prælia & exercitus ſpectabant ut Iliad. γ.
a Signo è mœnibus dato congrediendi cum hoſte, vel receptûs.
b *Mittitur Aſtyanax illis de turribus, unde Pugnantem pro ſe proavitaque regna tuentem Sæpe videre patrem monſtratum à matre ſolebat.* c Quam in naves impulit. d Confluunt univerſi á claſſe ad miſerandum hoc ſpectaculum. e Proſpectum. f In pedum digitos erecta vel ſedens lib. ped.

Hunc pinus, illum laurus, hunc fagus [g] *gerit,*
Et tota populo ſylva ſuſpenſo tremit:
Extrema montis ille prærupti petit,
Semiuſta at ille tecta, vel ſaxum imminens
Muri cadentis preſſat. atq; aliquis (nefas!)
[h] *Tumulo ferus ſpectator Hectoreo ſedet.*
Per ſpacia latè plena ſublimi gradu
Incedit Ithacus, parvulum dextrâ trahens
Priami nepotem. nec gradu ſegni puer
Ad alta pergit mœnia. ut ſummâ ſtetit
Pro turre, vultus huc & huc acres tulit,
Intrepidus animo. qualis [i] *ingentis feræ*
Parvus tenerq; fœtus, & nondum potens
Sævire dente, jam tamen tollit minas,
Morſuſq; inanes tentat, atq; animis tumet:
Sic ille dextrâ prenſus hoſtili puer
Ferox, [k] *ſupernè moverat vulgum ac duces,*
Ipſumq; Vlyſſem: [a] *non flet è turbâ omnium,*
Qui fletur: ac dum verba fatidici & preces
[b] *Concipit Vlyſſes vatis, & ſævos ciet*
Ad ſacra ſuperos, [c] *ſponte deſiluit ſuâ*
In media Priami regna.
AN. [d] *Quis Cholcus hoc, quis* [e] *ſedis incertæ Scytha*
Commiſit? aut [f] *quæ Caſpium tangens mare*
Gens juris expers auſa? non [g] *Buſiridis*
Puerilis aras ſanguis aſperſit feri.
Nec [h] *parva* [i] *gregibus membra Diomedes ſuis*
Epulanda poſuit. quis tuos artus leget,
Tumuloq; tradet? NVN. [k] *quos enim præceps locus*
Reliquit artus? oſſa disjecta & gravi
Eliſa caſu, ſigna clari corporis,
Et ora, & illas nobiles patris notas
Confudit imam pondus ad terram datum.
Soluta cervix; ſilicis [l] *impulſu caput*
Ruptum, cerebro penitus expreſſo; jacet
Deforme corpus. AN. [m] *hîc quoque eſt ſimilis patri.*

[g] Aſcendentes, ſc. ut Aſtyanacta projectum ſpectarent. Al. *tegit.*

[h] Violati ſepulchri. ſup. v. 639.

[i] Leonis catulus

[k] E turri ſc. Al. *Superbè.* alto animo mortem deſpiciens.

[a] *Ille ſolus non flet* pro quo omnes flebant. *At populus lacrymas, quas ille tenebat, non tenet.*

[b] Prout à Calchante vate inſtructus & edoctus fuerat.

[c] Proiecit ſe in medium urbis, vel populi illic adſtantis. Sunt qui ſuffertum eunt hoc hemiſtichium adduntque, *non trepidus puer.* verùm citra auctoritatem libri ullius.

[d] Quis immaniſſimus è Colchis Medeæ crudelitate famoſis?

[e] Herc. Fu. 532. & Thyeſt. v. 628 & 1015.

[f] Hyrcani, barbari & crudeles.

[g] Herc. Fu. 484.

[h] Puerorum.

[i] Equis. Herc. Fu. 225.

[k] Neque enim ſepulturâ opus erit laceris & diſperſis artubus. *Quid enim ſupereſt de corpore? quis membra, quis oſſa Invenit? obſtrictum pueri peris omne cadaver More animæ.*

[l] Al. *incuſſu* Al *incurſu.*

[m] Etiam in hoc ſimilis patri quem lacerum raptârat bigis Achilles,

NVN. *Præceps ut altis cecidit è muris puer,*
Flevitq; Achivûm turba, quod fecit, nefas;
Idem ille populus [n] *aliud ad facinus redit,*
[o] *Tumulumq; Achillis. hujus extremum latus*
Rhœtea leni verberant fluctu vada;
Adverſa cingit campus, & clivo levi
Erecta medium vallis includens locum
Creſcit theatri more. concurſus frequens
Implevit omne litus: hi claſſis [p] *moras*
Hac morte ſolvi rentur; hi ſtirpem hoſtium
Gaudent recîdi: magna pars vulgi levis
* *Odit ſcelus, ſpectatq; nec Troes minùs*
Suum frequentant funus & pavidi metu
Partem ruentis ultimam Trojæ vident.
Cum ſubitò [a] *thalami more præcedunt* [b] *faces:*
It [c] *pronuba illic Tyndaris mœſtum caput*
Demiſſa: * *tali nubat* [d] *Hermione* * *modo,*
Phryges precantur: ſic viro [e] *turpis ſuo*
Reddatur Helene. terror attonitos movet
[f] *Vtroſque populos.* [g] *ipſa dejectos gerit*
Vultus pudore; [h] *ſed tamen fulgent genæ;*
Magiſq; ſolito ſplendet extremus decor.
Vt eſſe Phœbi dulcius lumen ſolet
Jam jam cadentis, aſtra cum repetunt vices,
Premiturq; dubius nocte vicinâ dies.
Stupet omne vulgus; [i] *& ferè cuncti magis*
[k] *Peritura laudant. hos movet formę decus,*
Hos mollis ætas, hos vagæ rerum vices.
Movet animus omnes fortis, & leto obvius;
Pyrrhum antecedit. omnium mentes tremunt:
[l] *Miſerentur, ac mirantur. ut primùm ardui*
Sublime montis tetigit, atq; altè edito
[m] *Juvenis paterni vertice in buſti ſtetit,*
Audax virago non tulit retro gradum;
Converſa ad ictum ſtat truci vultu ferox.
Tam fortis animus omnium mentes [n] *ferit,*
Novumq; monſtrum eſt, Pyrrhus ad cædem piger.

Vt

[n] Polyxenæ cædem.

[o] Qui ad Rhœtum Trojæ promontorium.

[p] Sup. ver. 358. 550. & 811.

* Monet If. Pontanus in lib. Cantabrigienſ. haberi, *Odit ſcelus, peccatq;* eadem mente qua ſupra v. 1117. & qua Tacitus 5. hiſt. *Factum eſſe ſcelus loquuntur, faciuntq;*

[a] Nuptiali ritû. ſup. v. 360.

[b] Thebaid. 263. & 507.

[c] Sup. 861.

[d] Helenæ & Menelai filia poſteà à Pyrrho rapta, verùm ab Oreſte, cui priùs deſponſata fuerat, repetita, cæſo Pyrrho.

* Nece.

[e] Adultera,

[f] Trojanos & Græcos.

[g] Polyxena.

[h] In ipſa morte.

[i] Al. *ut ferè.*

[k] Al. *Perituram adulant* nec probè.

[l] Lipſ. *Mirantur & miſerentur.*

[m] Pyrrhus.

[n] Dolore, ſtupore, commiſeratione,

Vt dextra ſerrum penitus exacta abdidit,
Subitus receptâ morte prorupit cruor
Per vulnus ingens. nec tamen moriens adhuc
Deponit animos. cecidit ut Achilli [a] *gravem*
Factura terram, prona, & irato impetu.
[b] *Vterque flevit cœtus. at timidum Phryges*
Miſere gemitum. clariùs victor gemit.
Hic ordo ſacri. non ſtetit fuſus cruor,
Humo-ve ſummâ fluxit. [c] *obduxit ſtatim,*
Sævuſq; totum ſanguinem tumulus bibit.
HEC. *Ite, ite Danai, petite jam tuti domos,*
Optata velis maria diffuſis ſecet
Secura claſſis. concidit virgo, ac puer.
Bellum peractum eſt. quò meas lacrymas feram?
Vbi hanc anilis [d] *exſpuam leti moram?*
Gnatam, an nepotem; conjugem, an patriam fleam?
An omnia? an me? ſola mors votum meum.
[e] *Infantibus violenta,* [f] *virginibus venis;*
Vbicunq; properas, ſæva: [g] *me ſolam times,*
Vitaſq; gladios inter ac tela & faces,
Quæſita totâ nocte cupientem fugis.
Non hoſtis aut ruina, non ignis meos
Abſumpſit artus: [h] *quam prope à Priamo ſteti?*
NVN. *Repetite celeri maria, captivæ, gradu.*
Jam vela puppis laxat, & claſſis [i] *movet.*

[a] Hippolyt. 1274.

[b] Troum & Graiorum.

[c] Hauſit, ebibit.

[d] Cum Indignatione emittam. Sen. de ira. l. 3. c. ult. *Jam ipſum ſpiritum expuimus interim dum trahimus.*

[e] Vt Aſtyanacti.

[f] Vt Polyxenæ.

[g] *Quo me ſervas damnoſa ſenectus? Quo Dii crudeles, niſi uti nova funera cernam, Vivacem differtis anum!* eadem apud Ovid. 13. Metam.

[h] Cùm ad aras ipſe occideret, nec tamen cæſa fui.

[i] Se movet, movetur.

AGA-

AGAMEMNON.

PERSONÆ.

THYESTES.
CLYTAEMNESTRA.
NUTRIX.
ÆGISTHUS.
CHORUS. Argivarum
ſive Mycenæarum.
EURYBATES.
CASSANDRA.
AGAMEMNON.
ELECTRA.
STROPHIUS.
CHORUS Iliadum.

ARGUMENTUM.

Thyeſtis umbra ulciſcendi injuriarum (de quibus vide Thyeſtis argumentum) cupida, filium Ægiſthum in cædem Agamemnonis incitat. Ille itaque Agamemnonem victorem à Trojâ reducem in convivio imperuiâ irretitum veſte occîdit, conſilii cædiſque participe Clytæmneſtrâ, quam abſente marito Agamēnone corruperat. Caſſandram deinde Agamemnoni amatam ab aris avulſam occîdi, Electram quòd fratrem Oreſtem amandârat, carceri mancipari jubent.

ACTUS PRIMUS.

THYESTIS UMBRA.

Thyeſtis umbra ab inferis adveniens Aegiſthum ad vindictam ſibi ab oraculo promiſſam invitat.

[a] OPACA *linquens* [b] *Ditis inferni loca,*
Adſum profundo [c] *Tartari emiſſus ſpecu,*
Incertus [d] *utras oderim ſedes magis.*
[e] *Fugio Thyeſtes inferos, ſuperos fugo.*

[a] Inferna umbroſa, quibus interpoſita terra, quæ Ops, lucem intercludit.
[b] Διὸς ſed inferni Plutonis.
[c] Hippol. v. 843.

---

[d] Inferáſne, an ſuperas. [e] Inferos horreo, ſuperis ipſe horribilis.

En horret animus, & pavor membra excutit:
Video [f] *paternos, imò fraternos lares.*
Hoc eſt vetuſtum Pelopiæ limen domûs.
[g] *Hinc auſpicari regium capiti decus*
Mos eſt Pelaſgis. hoc ſedent alti toro,
Quibus ſuperbâ ſceptra geſtantur manu.
Locus heic habendæ curiæ; heic epulis locus.
[a] *Libet reverti. nonne vel* [b] *triſtes lacus*
Incolere ſatius? nonne [c] *cuſtodem Stygis*
Tergemina nigris colla jactantem jubis?
Vbi [d] *ille celeri corpus evinctus rotæ*
In ſe refertur; [e] *ubi per adverſum irritus*
Redeunte toties luditur ſaxo labor;
Vbi tondet ales avida [f] *fœcundum jecur;*
Et inter undas fervidâ [g] *exuſtus ſiti*
Aquas fugaces ore decepto appetit,
[h] *Pœnas daturus cœlitum dapibus graves.*
Sed ille noſtræ pars quota eſt culpæ [g] *ſenex?*
Reputemus omnes, quos ob infandas manus
[i] *Quæſitor* [k] *urnâ* [l] *Cnoſſius verſat reos:*
Vincam Thyeſtes ſceleribus cunctos meis,
A fratre vincar. [m] *liberis plenus tribus*
In me ſepultis, viſcera exedi mea.
[n] *Nec hactenus fortuna maculavit patrem;*
Sed [o] *majus aliud auſa commiſſo ſcelus;*
Natæ nefandos petere concubitus jubet.
[p] *Non pavidus hauſi dicta, ſed cepi nefas.*
Ergo ut [q] *per omnes liberos irem parens,*
[r] *Coacta fatis nata fert uterum gravem,*
Me patre dignum. verſa natura eſt retro.
[ſ] *Avo parentem, (proh nefas!) patri virum,*

---

[f] Pelopis patris mei victoriâ (de qua Thyeſt. 143.) imò fratris Atrei ſcelere (de quo in Thyeſt. 4. & 5. act.) claros.

[g] Thyeſt. 655. Troad. 861. In his atriis coronari ſolent reges.

[a] Domo feſtâ ſeu cœnatione viſâ, ſuccurrit illi de filiis, quos ibi epulatus fuerat.

[b] Acheronta. ex ἄχος & ῥεῖν quòd luctuoſis fluat undis. *vel* ab α, & χαίρειν quaſi illætabilis unda. Styga autem à στυγέω, id eſt odi. *triſtique palus innabilis undâ Styx* & Cocytum ἀπὸ τοῦ κωκύειν, lamentando.

[c] Cerberum *Troad* 403. *Herc. Fu.* 289.

[d] *Voluitur Ixion, & ſe ſequiturq; fugitq;.* Al. leg. *celeri tortus & vinctus rotâ.*

[e] Siſyphus *Hippol.* 1226.

[f] Tityi. *Hippol.* 1228.

[g] Tantalus *Thyeſt.* 152. [h] Ob Pelopem filium diis appoſitum. *ibid.* [i] Iudex. tranſlatum à conſuetudine Romanorum, apud quos, qui judiciis publicis præerat, Quæſitor dicebatur, ſyncopatè Quæſtor; qui de crimine diligenter inquirebat & vindicabat. [k] Herc. Fu. 190. & 731. [l] Herc. Fu. 782. [m] Thyeſt. act. 4. & 5. [n] Neſcientem me comediſſe proprios filios atque ex ignorantiâ peccantem. Ioſ. Scal. legit. *Cortina maculavit patrem.* [o] Oraculi monitu, ut cum propriâ filiâ concûberē, hinc natū fore ultorē fraterni ſceleris. [p] Vindictæ cupidine audax, & obvius ſceleri. [q] Filios n mihi ingeſſi, me filiæ. [r] Oraculo ut modò. v. 30. [ſ] Namq; ego Aegiſtho avus & pater; filiæ pater & maritus; ſic Aegiſthus mihi natus & nepos.

Natis nepotes miſcui, t nocti diem.
Sed ſera tandem reſpicit feſſos malis
u *Poſt fata demum* x *ſortis inceſtæ fides.*
a *Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum,*
Cujus ſecutæ mille vexillum rates,
b *Iliaca velis maria texerunt ſuis;*
c *Poſt dena Phœbi luſtra devicto Ilio*
Adeſt, daturus conjugi d *jugulum ſuæ.*
e *Iam jam natabit ſanguine alterno domus.*
Enſes, ſecures, tela, diviſum gravi
Ictu f *bipennis regium video caput.*
Iam ſcelera propè ſunt; jam g *dolus, cædes, cruor.*
Parantur h *epulæ.* i *cauſſa natalis tui,*
Ægiſthe, venit. k *quid pudor vultus gravat?*
l *Quid dextra dubio trepida conſilio labat?*
Quid ipſe temet conſulis, torques, rogas,
An deceat hoc te? m *reſpice ad matrem; decet.*
n *Sed cur repentè noctis æſtivæ vices*
Hiberna longâ ſpatia producunt morâ?
Aut quid o *cadentes detinet ſtellas* p *polo?*
q *Phœbum moramur. redde jam mundo diem.*

t *Fugiente per ortus Sole. Thyeſteas horret diem cernere menſas.* Thyeſt. v. 774. Mss. unus: *Avo nepotem miſcui.*
u Poſt meam fratriſque mortem.
z Oraculi ſuadentis inceſtum. v. 30. ſup. Al. leg. *ſortis incertæ.*
a Græcorum exercitûs imperator.
b *Hyperbole ſonantior.*
c Poſt decem ſolaria luſtra; i. annuos ſolis curſus, h. e. annos.
d Feriendum. infra. v. 883.
e Vbi Aegiſthus interfecerit Atrei filium, ut meos Atreus. alii intellig. de ſanguine alterno Agamemnonis, mox Clytemneſtræ & Aegiſthi. ſed prius magis placet, neque n, lætaretur etiam impia umbra filii ſui morte.
f Quam *dextrâ lævâq; tenens* conjugis incuſſit capiti Clytemneſtra *fortiſſima Tyndaridarum.*
g Veſtis quæ negaret exitum capiti & manibus inf. v. 882.
h Simulatæ & funeſtæ Agamemnoni, ut quondam mihi.
i Vltio per te promiſſa. ſup. v. 30.
k An te pudet uxorem patruelis ſtupraſſe?
l An dubitas patruelem interficere?
m Decere proculdubio te hæc ſcelera fatebere, ſi memineris te matre inceſtâ natum.
n Sed cur nox hæc æſtiva (quam contractiorem eſſe oporteret) æquat longitudine hybernas?
o Iam occidere paratas. *vel* quas jamdudum occidiſſe tempus erat.
p Hoc hemiſphærio.
q Mea illi in morâ preſentia. meũ refugit conſpectũ. v. Thyeſt. v. 119.

CHORVS ARGIVARVM.

Chorus è mulieribus Argivis ſeu Mycenæis (*vid. argum. primi Chori Threſtæ*) excelſam fortunam queritur inſtabilem, anxiam, periculis obnoxiam; mediocrem itaq; illi præfert.

O Regnorum magnis fallax
Fortuna r bonis, in præcipiti
Dubióque nimis excelſa ſ locas.

r Splendore quidem, & ſpecie bonis; revera atque exitu plerunque malis.

τὸ μὲν πρόσωπον ἡδὺ, τ' ἀν δόμοισι δὲ λυπηρά. Eurip.

ſ Mss. noſtri. *loco.*

Nunquam placidam ſceptra quietem,
Certumve ſui tenuere diem,
[t] *Alia ex aliâ cura fatigat,*
Vexatque animos nova tempeſtas.
Non ſic [u] *Libycis Syrtibus æquor*
Furit [a] *alternos volvere fluctus;*
Non [b] *Euxini turget ab imis*
Commota vadis unda, [c] *nivali*
Vicina polo;
Vbi cœruleis [d] *immunis aquis,*
Lucida verſat [e] *plauſtra Bootes:*
Vt præcipites regum caſus
Fortuna rotat.
Metui cupiunt, [f] *metuique timent.*
Non nox illis alma receſſus
Præbet tutos; [g] *non curarum*
Somnus domitor pectora ſolvit.
Quas non [h] *arces ſcelus* [i] *alternum*
Dedit in præceps? impia [k] *quas non*
Arma fatigant? jura, pudorque
Et conjugii ſacrata fides,
Fugiunt aulas: *ſequitur triſtis*
Sanguinolentâ [l] *Bellona manu,*
Quæque ſuperbos urit [m] *Erinnys,*
Tumidas ſemper comitata domos:
Quas in planum quælibet hora
Tulit ex alto. licet arma vacent,
Ceſſentque doli;
[n] Sidunt ipſo pondere magna,
Ceditque oneri Fortuna ſuo.
Vela ſecundis inflata notis,
Ventos nimiùm timuere ſuos.
[o] *Nubibus ipſis inſerta caput*
Turris pluvio vapulat Auſtro;
Denſaſque nemus ſpargens umbras

---

s Herc. Fu. v. 307

alterius cura finis gradus eſt futuræ.

u V. Herc. Fu. 322

a Fluxu refluxuq; impetuoſos.

b Quibuſdam κατ' ἀντίφρασιν dict. rectiùs quòd cùm priùs ob accolarum inhoſpitalitatem vel latronum immanitatẽ ἄξενος dicta fuerit regio illa, Herculis tandem operâ latrociniis purgata & aliarum gentium commercio emollita εὔξενος nuncupata eſt.

c Septentrionali.

d Eadem ratione, qua Vrſæ, vid. Thyeſt. 476.

e Med. v. 315.

f Multos timeat neceſſe eſt, quem multi timent.

g καθ' ὁ πανδαμάτωρ ϗ ὁ παγκρατὴς ὕπνος λύει πεδήσας. Soph.

h Regias. v. Thyeſt. 453. & 640.

i A regibus ſibi mutuò illatum.

k Arces?

i Enyo, bellorum dea, Martis ſoror, auriga-m Furia. Erynnyes autem tres θεαὶ σεμναὶ καὶ τιμωρήτιναι, Tiſiphone, Megæra & Alecto natæ è guttis ſanguinis Saturni verendorum. n *In ſe magna ruunt.* o Alta quæ *caput inter nubila condit.* vid. Hippol. chorum ult. a verſu 1120. qui totus huic choro concinit.

Annoſa videt robora frangi.
a Feriunt celſos fulmina colles.
b Corpora morbis Majora patent:
Et cùm in paſtus armenta vagos
Vilia currant, c placet in vulnus
Maxima cervix. d quidquid in altum
Fortuna tulit, ruitura levat.
e Modicis rebus longius ævum eſt.
Felix mediæ quiſquis turbæ
Sorte quietus,
Aurâ f ſtringit litora tutâ;
Timiduſque mari credere cymbam,
Remo terras propiore legit.

a Plurima; *hujus Montibus in ſummis veſtigia cernimus ignis.* Lucret. 6. *feriuntque ſummos fulmina montes.*

b τὰ γὰρ περισσὰ κἀνόνητα σώματα Πίπτειν βαρείαις πρὸς θεῶν δυσπραξίαις Εἴωθε. *Sophoc.*

c Eximuntur ad cædem è grege pulcherrimi quique boves. d T*olluntur in altum, ut lapſu graviore ruant.* Claud. e *Moderata durant. Firma mediocria.* f Radit, *utque poſtea* legit litus.

ACTVS SECVNDVS.

CLYTÆMNESTRA. NVTRIX.

Sibi malè conſcia Clytæmneſtra, atque adulterii pœnas, redeunte jam marito, verita, κακὰ κακοῖς ἰᾶσθαι ſtatuit. meditatur itaque Agamemnoni exitium: diſſuadet nutrix.

QVid, ſegnis anime, g *tuta conſilia expetis?*
Quid fluctuaris? cluſa jam melior via eſt.
Licuit pudicos conjugis quondam toros,
Et ſceptra caſtâ h *junctâ tutari fide.*
Periere mores, jus, decus, pietas, fides,
Et qui redire, cùm perit, neſcit pudor.
Da frena, & omnem prona nequitiam incita.
Per ſcelera ſemper ſceleribus tutum eſt iter.
Tecum ipſa nunc evolve i *fœmineos dolos,*
Quod ulla conjux perfida, atque impos ſui,
Amore cæco; quod novercales manus
Auſæ; quod a *ardens impiâ virgo face,*
b *Phaſiaca fugiens regna* c *Theſſalicâ trabe;*

g Honeſtam receptionem, vel excuſationem, deprecationem culpæ, &c.

h Ita reſtituendum è conſonâ fide omnium. Mss. Palatin. Commelini, noſtrorum, excluſo quod irrepſerat, *viduâ.*

i *Emphaticè.* nihil inauſum intentatumque relinquentes.

a Medea Iaſonis amore ardens. vi. Med. & Hip. 561.

b Colchica à Phaſide flu.

c Argo. vid. Med. 609.

Ferrum, venena. vel [d] *Mycenæâ domo,*
Conjuncta [e] *ſocio, profuge furtivâ rate.*
Quid timida loqueris furta, & exilium, & fugas?
[f] *Soror iſta fecit. te decet majus nefas.*
NVT. *Regina Danaûm, inclytum Ledæ genus,*
Quid tacita verſas? quidve conſilii impotens
* *Tumido feroces impetus animo geris?*
Licet ipſa ſileas, [g] *totus in vultu eſt dolor.*
Proin quidquid eſt, da tempus ac ſpacium tibi.
[h] Quod ratio nequit, ſæpe ſanavit mora.
CLY. *Majora cruciant, quam ut moras poſſim pati.*
Flammæ medullas & cor exurunt meum.
Miſtus [k] *dolori ſubdidit ſtimulos* [l] *timor.*
Invidia pulſat pectus. hinc animum jugo
Premit [m] *Cupido turpis, & vinci vetat,*
Et inter iſtas mentis obſeſſæ faces
Feſſus quidem, & [n] *dejectus, & peſſundatus*
Pudor [o] *rebellat. fluctibus variis agor:*
[p] *Vt cùm hinc profundum ventus, hinc æſtus rapit,*
Incerta dubitat unda, cui cedat malo.
Proindè omiſi [q] *regimen è manibus meis.*
Quocunque me ira, quò dolor, quò ſpes feret,
Huc ire pergam: fluctibus dedam ratem.
Ubi animus errat; optimum eſt caſum ſequi.
NV. Cæca eſt temeritas, quæ petit caſum ducem.
CL. *Cui* [r] *ultima eſt fortuna, quid dubiam timet?*
NV. *Tuta eſt, latetq; culpa, ſi pateris, tua.*
CL. [a] Perlucet omne regiæ vitium domûs.
NV. *Piget prioris & novum crimen ſtruis?*
CL. *Res eſt profecto ſtulta, nequitiæ modus.*
NV. [b] Quod metuit, auget, qui ſcelus ſcelere obruit.
CL. [c] *Et ferrum & ignis ſæpe medicinæ loco eſt.*
NV. [d] *Extrema primo nemo tentavit loco.*
CL. [e] *Capienda rebus in malis præceps via eſt.*

[d] E Mycenis Agamemnoniis.

[e] Aegiſtho adulterii & periculi ſocio.

[f] Helena ſoror mea fugit Paridem ſecuta.

* Ms. unus; timide.

[g] Prodit dolorem vultus. Med. 444.

[h] χρόνος μαλάξει νῦν δ' ἔθ' ἡβᾷ σοι κακόν. Eurip.

[k] De pellice Caſſandra.

[l] Ne deprehenſi adulterii pœnas ſumat maritus.

[m] Adulteri Aegiſthi.

[n] Mss. noſtri & alii *devictus*.

[o] Nec cedit honeſto conjugis amori.

[p] *Utque carina, Quam ventus premit & vento contrarius aeſtus Vim geminam ſentit, paretque incerta duobus.*

[q] Clavum, gubernaculum rectæ rationis.

[r] In extremo, quo deterius nil poteſt eſſe.

[a] In omnium oculis & ore poſitum eſt. *Tanto conſpectius in ſe Crimen habet, quanto major qui peccat, habetur.*

[b] Scelus, ſcelerisque pœnam.

[c] Cauterio, candenti ferro obſiſtitur canceris, gangrenis, &c. *Ut redimas corpus, ferrum patieris & ignes.*

[d] *Cuncta prius tentanda, ſed immedicabile vulnus Enſe recidendum, &c.*

[e] In rebus aſperis & tenuis ſpei fortiſsima quæque conſilia ſunt tutiſsima, ſed in bellicis politicisque utibile hoc; in peccando minimè.

NV. *At te reflectat conjugii nomen ſacrum.*
CL. [f] *Decem per annos vidua reſpiciam virum?*
N. *Meminiſſe debes ſobolis ex illo tuæ.*
155 C. [g] *Equidem & jugales filiæ memini faces;*
Et generum Achillem. [h] *præſtitit matri fidem.*
N. *Redemit illa claſſis immotæ moras,*
Et maria pigro fixa languore impulit.
160 C. *Pudet, pigetq; !* [i] *Tyndaris cœli genus,*
[k] *Luſtrale claſſi Doricæ peperit caput.*
Revolvit animus virginis [l] *thalamos meæ,*
Quos ille dignos [m] *Pelopiâ fecit domo,*
Cùm ſtetit ad aras ore ſacrilego pater
165 *Quaſi nuptiales. horruit Calchas ſuæ*
Reſponſa vocis, & [n] *recedentes focos.*
O ſcelera ſemper ſceleribus vincens domus!
[o] *Cruore ventos emimus, bellum nece.*
N. *Sed vela pariter* [p] *mille fecerunt rates.*
170 C. *Non eſt ſoluta proſpero claſſis* [q] *Deo:*
Ejecit [r] *Aulis impias portu rates.*
[ſ] *Sic auſpicatus bella, non meliùs gerit.*
[t] *Amore captæ, captus; immotus* [a] *prece,*
[b] *Sminthea tenuit ſpolia Phœbei ducis,*
175 *Ardore ſacræ virginis jam tum furens.*
[c] *Non illum Achilles flexit indomitus minis;*
Non [d] *ille ſolus fata qui mundi videt,*
[e] *In nos fidelis augur, in captas levis;*
Non populus [f] *æger, &* [g] *relucentes rogi.*
180 *Inter ruentes Græciæ ſtragem ultimam*
Sine hoſte victus [h] *marcet, ac Veneri vacat,*

[f] Egregius ſanè conjux, qui me per decem annos reliquit. de vidua autem vid. Hippol. v. 620.
[g] Et memini quo pacto ſub prætextu nuptiarum cum Achille accerſiverit Iphigeniam, eamq; immolaverit Dianæ. Troad. 168.
[h] Ironicè.
[i] Ego Tyndari filia putativa, reverà Iovis ex Leda, *ſive ut quidam* Nemeſi. *vel* ego filia Tyndari, cui Iup. abavus. Namque Helena & Pollux altero ovo editi Iovis progenies dicuntur; Caſtor & Clytæmneſtra, Tyndari, ex altero ovo.
[k] Expiativum, ventos redimens v. Troad. 161.
[l] Modò. v. 156.
[m] Sævâ, crudeli, quæ liberos mactare ſolet, ut Tantalus Pelopem, Atreus tres Thyeſtis filios.
[n] *Pathos* ſic Thyeſt. v. 786.
[o] Vi. 161. Troad.
[p] Quas tamen Homerus 1080. computat, Dares Phrygius 1140. Dictys 1295.

---

[q] Numine, vel etiam Dianâ, vid. Herc. Fu. 384. [r] Bœotiæ portus, Græcorum ſtatio in Trojanos conjurantium. [ſ] Cæde virginis filiæ imperatoris. [t] Aſtynomes, Chryſeidos. Troad. 222. [a] Patris Chryſæ filiam redempturi. [b] Filiam Chryſæ Sacerdotis Apollinis Sminthei, *παρὰ τὸ σμίνθας*, i. mures *κτείνειν, θεὸς μυοκτόνος* Gr. *al.* à Smynthe opp. [c] Non flexit minis. *vel* Achilles indomitus minis. [d] Calchas οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος. Ὃς ᾔδη τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα. [e] Statim Agamemnoni creditus, ubi Iphigeniam Dianæ immolandam cecinit, quando fatetur reddendam Briſeida, fidem ejus elevavit Agamemnon. Μάντι κακῶν, &c. Αἰεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι. [f] Peste laborans *notum ex Hom. Il. α.* [g] Αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί. [h] *In Venerem putris.*

Reparatq́; amores: neve deſertus foret
A pellice * *unquam barbarâ* [i] *cœlebs torus,*
[k] *Ablatam Achilli diligit Briſeïda:*
Nec rapere puduit è ſinu vulſam [l] *viri.*
[m] *En Paridis hoſtem! nunc novum vulnus gerens,*
Amore [n] *Phrygiæ vatis incenſus* [o] *furit:*
Et poſt [p] *trophæa Troica, ac verſum Ilium,*
Captæ maritus remeat, & Priami gener.
Accingere, anime; bella non levia apparas:
[q] *Scelus occupandum eſt. pigra, quem exſpectas diem?*
Pelopia [r] *Phrygiæ ſceptra dum teneant* [r] *nurus?*
[ſ] *An te morantur virgines viduæ domi;*
Patriq́; Oreſtes ſimilis? horum te mala
Ventura moveant, turbo queîs rerum imminet.
Quid miſera ceſſas? en adeſt natis tuis
Furens noverca. per tuum, ſi aliud nequit,
Latus exigatur enſis, & perimat duos.
Miſce cruorem. perde pereundo virum.
Mors miſera non eſt, commori [t] cum quo velis.
NV. *Regina, frena temet & ſiſte impetum;*
Et quanta tentes, cogita. [u] *victor venit*
[a] *Aſiæ ferocis, ultor* [b] *Europę,* [c] *trahens*
[d] *Captiva Pergama, &* [e] *diu victos Phrygas.*
Hunc fraude nunc conaris & [f] *furto aggredi?*
Quem non Achilles enſe violavit fero,
[g] *Quamvis* [h] *procacem torvus armâſſet manum;*
Non [i] *melior Ajax,* [k] *morte decretâ furens;*
Non [l] *ſola Danais Hector & bello mora;*
[m] *Non tela Paridis certa; non* [n] *Memnon niger;*

---

* Mss. aliquot *unquam vel ſuus cœlebs.* [i] Hippol. 830. [k] Hippodamiam Briſei filiam per præcones Achilli aufert. [l] Achillis fortis, vel illam maritali amore tenentis. [m] En pulchrum adulterii vindicem. *Iron.* [n] Caſſandræ, ſeu Alexandræ. vi Troad. 34. & 966 [o] *Eleganter* [illegible] *vatis furori.* [p] Troad. ve. 147. [q] Antequam meum ulciſcatur adulterium Agamemnon, ego illius. Thy. 203. Herc. Oet. 435. [r] Caſſandra. *plural. indignanter pro ſingulari.* ut Theb. 368. Med. 1005. [ſ] An filiarum innuptarum Electræ, Chryſothemidos, Laodices, & Iphianaſſæ filiique cauſâ vindictæ abſtines? imò horum gratiâ magis perfice, ne quid gravius patiantur iſtâ ſuperinductâ novercâ eâque captivâ furore vaticinii percitâ. Hip. 602. [t] Cum illo, quem perire expetis, mori. Hellen. συνθανεῖν ᾧ ἂν θέλοις. [u] Agamemnon, cui hæc meditaris, redit victor. [a] Troiæ in Aſia minori. vid. Troad. 4. v. [b] Injuriæ illatæ Græciæ, quæ in Europa. [c] Mss. 3. noſtri, atque alii nonnulli, *trahit.* [d] Reliquias Troiæ, captivas. [e] Diutino, lento, decennali bello. [f] Clandeſtinis inſidiis. Mss. noſtri 4. & pleriq; alii; *conaris inſanâ aggredi?* [g] Ἕλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος, &c. Il. α. [h] Cædis & vindictæ immodicè appetentem. Procari enim ſignificat immodicè & impudenter petere. [i] Telamonius, non Οἰλῆος, ταχὺς, Αἴας μείων. [k] Deliberatâ morte ex pudore cæſorum à ſe pecorum per inſaniam qua correptus eſt propter adjudicata Vlyſſi ab Agamemnone & proceribus Achillis arma. [l] Troad. 51. & 121. [m] Nec tela Paridis certa, quia ab Apolline directa in Achillem, (Troad. 345.) violaverunt. [n] Memn. Aethiops, vid. Troad. ver. 10.

Non [o] *Xanthus armis corpora immiſtis gerens;*
[p] *Fluctuſq; Simois cæde purpureos agens,*
Non [q] *nivea proles Cycnus æquorei Dei;*
[r] *Non bellicoſo Threſſa cum Rheſo phalanx;*
Non [s] *picta pharetras, & ſecurigerâ manu*
Peltata Amazon; [t] *hunc domi reducem paras*
Mactare, & aras cæde maculare impiâ?
Vltrix inultum Græcia hoc facinus feret?
[u] *Equos & arma, claſſibuſque horrens fretum*
Propone, & [x] *alto ſanguine exundans ſolum,*
Et tota captæ fata Dardaniæ domus
[y] *Regeſta Danais. comprime affectus truces,*
Menteṁque tibimet ipſa pacifica tuam.

---

[o] Ὡς ὑπ' Ἀχιλλῆος Ξάνθου βαθυδινήεντος πλῆτο ῥόος κελάδων ἐπιμὶξ ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν. Il. φ.

[p] Quem neq; qui tot Simois correpta ſub undis Scuta virûm galeaſque & fortia corpora volvit, violavit.

[q] Troad. v. 180.

[r] Troad. ver. 8.

[s] Non Pentheſilea, quæ *Ducit Amazonidum Lunatis agmina peltis, Sæva ſecurigeris dextris & picta pharetras.* Med. 214. eſt autem pelta ſcutum in folium hederaceum formatum.

[t] Talem poſt tot tantaſque res geſtas ſtrenuè reducem.

[u] Propone tibi egregia ejus facinora nec ſperabis te impunè laturam cædem viri optimè de omni Græcia meriti.

[x] Trojanum ſolum ſanguine exund.

[y] Reportata in Græciam in vindictam raptæ unius Helenæ.

ÆGISTHVS. CLYTAEMNESTRA.

Clytæmneſtram nutricis conſiliis cedere paratam jamque dubiam ſuperveniens Ægiſthus avertit rurſus atque in præceps trahit.

QVod tempus animo ſemper ac mente horrui,
Adeſt profectò rebus extremum meis.
Quid terga vertis, anime? quid primo impetu
Deponis arma? crede perniciem tibi,
Et dira ſævos fata moliri deos.
Oppone cunctis vile ſupplicîis caput,
Ferrumque & ignes pectore [a] *adverſo excipe.*
CLY. *Ægiſthe, non eſt pœna* [b] *ſic nato mori.*
AEG. *Tu nos pericli ſocia, tu* [c] *Ledâ ſata*
Comitare tantùm: [d] *ſanguinem reddet tibi*

---

[a] Oppoſito, omnia prius tentante quàm timidè cedas, vertaſque terga.

[b] Ex inceſtu nato ſup. verſ. 30.

[c] Hippol. 300. & ſup. ver. 160.

[d] Sanguine ſuo rependet ſanguinem filiæ tuæ Iphigeniæ ab illo cæſæ Troad. 161.

c *Ignavus iſte ductor, ac* f *fortis pater.*
Sed quid trementes circuit pallor genas,
Jacenſq; vultus languido obtutu ſtupet?
C. *Amor jugalis vincit, ac flectit retro.*
Remeemus illuc unde non decuit prius
Abire? ſic nunc caſta repetatur fides.
Nam ſera nunquam eſt ad bonos mores via,
Quem pœnitet peccaſſe, pænè eſt innocens.
AEG. *Quo raperis amens? credis aut ſperas tibi*
Agamemnonis fidele conjugium? g *ut nihil*
Subeſſet animo, quod graves faceret metus;
Tamen ſuperba & impotens flatu nimis
Fortuna magno, ſpiritus tumidos daret.
h *Gravis ille ſociis ſtante adhuc Troiâ fuit:*
Quid rere ad animum ſuapte naturâ trucem,
i *Troiam addidiſſe? rex Mycenarum fuit.*
Veniet tyrannus. Proſpera animos efferunt.
Effuſa circa pellicum quanto venit
Turba apparatu! ſola ſed longè eminet,
k *Tenetque regnum famula veridici Dei.*
Fereſne thalami victa conſortem tui?
a *At illa nolet. ultimum eſt nuptæ malum,*
Palam mariti poſſidens pellex domum.
b Nec regna ſocium ferre, nec tedæ ſciunt:
C. *Ægiſthe, quid me rurſus in præceps rapis,*
Iramque flammis jam reſidentem excitas?
e *Permiſit aliquid victor in captas ſibi:*
Non conjugem hoc reſpicere, non d *dominam decet.*
Lex alia e *ſolio eſt, alia privato toro.*
Quid quod ſeveras ferre me leges viro
Non patitur animus, turpis admiſſi memor?
f Det ille veniam facilè, cui veniâ eſt opus.
AEG. g *Ita eſt. paciſci mutuam veniam licet.*
Ignota tibi ſunt jura regnorum haud nova.
Nobis maligni judices, æqui ſibi,
Id eſſe regni maximum h pignus putant,

c Qui ipſe dux licèt ducum per ſe nihil geſſit fortiter, αὐτὰ ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῷ θωρηχθῆναι τέτληκας, amoribus ſolùm indulgens.

f In filiâ immolandâ, ἐν Αὐλίδι.

a. τοῦ Ignavus ductor, *vel* ſtrenuus in concubinas.

g Fac te caſtam eſſe, nec adulterii conſciam ſupplicium metuere.

h Quod exprobrat δημοβόρος βασιλεὺς Achilles Il. α.

i Troiæ caſum.

k Imperatq; Caſſandra vates Apollinis.

a Quod ſi tu poteris, voleſve, illa nolet; te itaque tollere tentabit.

b *Non bene conveniunt nec in unâ ſede morantur Majeſtas & Amor. Non capiunt dominos regna, Venuſque duos.*

c Fac Agam. victorem ſibi aliquid indulſiſſe in captivas.

d Matrem familiâs, *Donna.* Lacones autem uxores ſuas κυρίας vocabãt, Theſſali δεσποίνας, illæ viciſſim maritos κυρίους & δεσπότας dominos.

---

e Regibus, quibus plerumque quot libet concubinæ licent. Al. *ſocio.* f Iniquum eſt, ut conjux à conjuge fidem à ſe non præſtitam exigat. g Ironicè. h Prærogativam.

Si quidquid aliis non licet, ſolis licet.
C. *Ignovit Helenæ: juncta Menelao redit,*
Quæ [i] *Europam & Aſiam paribus afflixit malis.*
AEG. [k] *Sed nulla Atriden Venere furtivâ abſtulit,*
Nec cepit animum conjugi obſtrictum ſuæ.
Jam crimen [l] *ille quærit, &* [m] *cauſſas parat.*
[n] *Nil eſſe crede turpe commiſſum tibi:*
Quid honeſta prodeſt vita flagitio carens,
Ubi dominus odit? [o] *fit nocens, non quæritur.*
[p] *Spartamne repetes ſpreta, & à tanto viro,*
Patriaſq; ſedes profuga? non dant exitum
Repudia regum. ſpe metum falſâ levas.
C. [a] *Delicta novit nemo, niſi fidus, mea.*
AEG. Non intrat unquam regium limen fides.
C. [b] *Opibus merebor, ut fidem precio obligem.*
AEG. Precio parata vincitur precio fides.
C. [c] *Surgit reſiduus priſtinæ mentis pudor.*
Quid obſtrepis? quid voce blandiloquâ mala
Conſilia jactas? [d] *ſcilicet nubet tibi*
Regum relicto rege, generoſa exuli?
AEG. *Et cur* [e] *Atridâ videor inferior tibi,*
Natus Thyeſte? C. [f] *ſi parum eſt, adde & nepos.*
AEG. [g] *Auctore Phœbo gignor. haud generis pudet.*
C. *Phœbum nefandæ ſtirpis auctorem vocas?*
[h] *Quem nocte ſubitâ frena revocantem ſua*
Cœlo expuliſtis? quid deos probro advocas,
[i] *Surripere doctus fraude geniales toros,*
Quem Venere tantùm ſcimus illicitâ virum?
Secede properè: dedecus claræ domûs
Aſporta ab oculis. hæc vacat [k] *regi ac viro.*
AEG. *Exilia mihi ſunt haud nova, aſſuevi malis.*
Si tu imperas regina, non tantùm domo
Argiſve cedo: nil moror juſſu tuo

---

[i] Sup. v. 249.

[k] Sed nullius concubinæ amor animum Menelai ab Helena alienavit, ut Caſſandræ pellicis amor Agamemnonis animum à te.

[l] Agamemnon.

[m] Propter quas te de medio tollat quo liberius fruatur pellice.

[n] Ut ſup. v. 243.

[o] Non inquiritur nocenſne quis ſit necne, ſed pro nocente damnatur quemcunque rex odit.

[p] Nec ſpera te repudiatam petituram patriam tuam Spartam; repudiatas enim uxores non ſinunt reges abire, verùm eas necandas curant.

[a] Adulterio meo conſcius eſt nemo præter quendam fidelem, qui celabit, unde non eſt cur fugiam.

[b] Muneribus.

[c] Statui n. ad meliorem vitam me recipere: reſocillantur n. mihi in animo ſcintillulæ quædam priſtini pudoris.

[d] Egone Agamemnone relicto nubam tibi exuli & ejecto? unde & nomen illi à [illegible] quod eſt lacto & αἰγός. quod ejectus, à capella nutriretur, ſunt tamen qui *Aegyptum* dicendum autumant.

[e] Atrei filio, qui Thyeſtæ frater.

[f] Nec filius tantùm, ſed & nepos Thyeſtæ es, te quippe è filia genuit.

[g] Sup. verſ. 30.

[h] Reducentem currus, ne videret nefandam patris tui cœnam. Thy. v. 774.

[i] Nuptiales toros violare doctus à patre tuo qui Atrei fratris ſui uxorem corrupit.

[k] Agamemnoni.

Aperire ferro pectus ærumnis gravis.
CLY. [l] *Siquidem hoc* [m] *cruenta Tyndaris fieri ſinam?*
[n] *Quæ invita peccat, debet & culpæ fidem.*
Secede mecum potiùs, ut rerum ſtatum
Dubium ac minacem juncta conſilia explicent.

---

[l] Miſere labaſcit Clytemn. vel jam ſimultas iras fraudeſq; aperit. [m] In tantum crudelis ero ut hoc fieri ſinam? i. non patiar, &c.

[n] Delrius ex fide Mogunt. cod. legit *Quæ juncta peccat debet & culpæ fidem.* q.d. non deſeram aut prodam culpæ ſocium, ſecedamus itaque & conſilium capeſſamus quid in dubiis nobis rebus agendum ſit.

CHORVS ARGIVARVM.

Chorus è virginibus Mycenęis & Argivis canit Apollinis Pæana ob partam victoriam, interſerit autem Iunoni, Minervæ & Iovi laudes ſuas.

[a] *CAnite, ô pubes, inclyta Phœbum.*
Tibi feſta caput turba coronat;
Tibi virgineas [b] *laurum quatiens*
De more comas innuba fundit
[c] *Stirps Inachia. tu quoque noſtros*
[d] *Thebana manus comitare choros,*
Quæq; [e] *Eraſini gelidos fontes,*
Quæq; [f] *Eurotam, quæq; virenti*
Tacitum ripâ bibis [g] *Iſmenon,*
[h] *Quam fatorum præſcia Manto*
Sata Tireſiâ Latonigenas
Monuit ſacris celebrare deos;
Arcus [i] *victor pace relatâ*
Phœbe [k] *relaxa;*
Humeroque graves levibus telis
Pone pharetras; reſonetq; manu

---

[a] Carmine laudate Phœbum, *hoc præfica, vel Chori pars altera.*

[b] Apollini ſacram *vid. Oedip. v. 16.*

[c] Inachi genus, virgines Argivæ.

[d] Suſpicatur hunc locum lapſus & metro. Sed cum reponat *Thebaïs hoſpes* e libro ſuo non video, quis enim locus Thebanis in Choro eorum victoriæ gratulanti, qui bello non adfuerunt, teſte Artemidoro, μόνοι οἱ Θηβαῖοι τῶν Βοιωτῶν οὐκ ἐστράτευσαν εἰς Ἴλιον. Cùm vero Homerus in catalogo eos recenſere videatur Οἳ δ᾽ ὑπὸ Θήβας εἶχον, &c. legendum Ὑποθήβας teſte Euſtathio quæ parvum eſt oppidum propè Thebas cujus incolæ ad Troiam profecti cum Græcis, non autem Thebani.

[e] Eraſini plures, hic atticus eſſe videtur.

[f] Laconiæ fl.

[g] Herc. Fu. 333.

[h] Hunc locum explicat illud Ovidii 6. Met. unde ſumpſit noſter: *Nam ſata Tireſiâ venturi præſcia Manto Per medias fuerat divino concita motu Vaticinata vias: Iſmenides ite frequentes, Et date Latonæ, Latonigenisque duobus Cum prece thura piâ, lauroque innectite crinem. &c.*

[i] Laomedonteæ perfidiæ ultor.

[k] *Quondam citharam tacentem Suſcitat muſam, neque ſemper arcum Tendat Apollo.*

Pulſa citatâ vocale chelys.
[l] Nil acre velim,
Magnumque modis intonet altis:
Sed quale Soles leviore lyrâ
Flectere carmen ſimplex, luſus
Cùm docta tuos Muſa recenſet.
Licet & chordâ graviore ſones,
Quale canebas cùm [m] Titanas
Fulmine [n] miſſo fregere dei.
Vel cùm montes montibus altis
Superimpoſiti ſtruxere gradus
Trucibus monſtris, ſtetit impoſita
Pelion Oſſa; pinifer ambos
Preſſit Olympus.
Ades, O magni Soror & conjux
Conſors ſceptri, Regia Juno;
[a] Tua te colimus turba Mycenæ.
[a] Tu ſolicitum ſupplexque tui
Numinis [b] Argos ſola tueris;
[c] Tu bella manu pacemque regis;
Tu nunc lauros Agamemnonias
Accipe victrix.
Tibi multiforâ tibia buxo
Solenne canit. tibi [d] fila movent
Docta puellæ carmine molli.
Tibi votivam matres Graiæ
[e] Lampada jactant. ad tua [f] conjux
Candida tauri delubra cadit,
Neſcia aratri, nullo collum
Signata jugo.
Tuque ô magni [g] nata Tonantis
Inclyta Pallas, [h] quæ Dardanias

[l] Nihil bellicoſum nil grande quale ubi vates afflatu concitas, ſed Pæana lætum, qualem canebas partâ à diis victoriâ de gigantibus.

[m] Vid. Herc. Fu. 970. & Troad. v. 817.

[n] Al. *victos vidére dei.*

[a] Ἥρῃ γὰρ πολυφίλταταί εἰσι πόληες Ἄργος τε, Σπάρτη τε, εὐρυάγυια Μυκήνη.

[b] Creditur Argis nata, unde & Ἀργεία dicitur Iuno. *In Junonis honorē dices* ἱππόβοτον Ἄργος *diteſque Mycenas.*

[c] Namque & Junoni τρόπαια non ſecùs ac Iovi erigebantur ſponſai canebatur Pœan (qui tamen primo & propriè Apollini debetur) ut cujus beneficio converſi hoſtes, parta victoria.

[d] Fides, chordas, quæ ex χορδαῖς id eſt, inteſtinis contortis: alii tamen à corde deducunt, minùs rectè.

[e] *Λαμπαδηδρομίαν* (à Perſis acceptam) Athenienſes in feſtis Panathenaicis, Hephæſtiis & Prometheis exercebant (Vulcano enim & Prometheo ex ope Minervæ inventum ignem ſerunt) priùs quidem Eleuſin, poſtea ex Academia Athenas accenſam geſtantes lampada currentes certabant quis primū ad metam perveniret non extinctâ lampade, quandoque & defatigatus lampada alteri tradebat. vid. Hec. Fu v. 846.

[f] Iuvenca nivea, injugis.

[g] E Iovis cerebro nata.

[h] Namque *Omnis ſpes Danaûm & cœpti fiducia belli Palladis auxilio ſemper ſtetit,*

Sæpe petiſti cuſpide turres:
Te permiſſo Matrona [i] *minor*
Majorque choro colit, & reſeras
Veniente deâ templa ſacerdos:
Tibi [k] *nexilibus turba coronis*
Redimita venit.
Tibi grandævi laſſique ſenes,
Compote voto reddunt grates,
Libantque manu vina trementi.
Et te, [a] *Trivia, gratâ* [b] *memores*
Voce precamur: tu [c] *maternam*
Siſtere [c] *Delon,* [d] *Lucina, jubes,*
Huc atque illuc priùs errantem
Cyclada ventis. nunc iam ſtabilis
Fixâ terras radice tenet;
[e] *Reſpuit auras, religatque rates*
Aſſueta ſequi. tu [f] *Tantalidos*
Funera matris victrix numeras.
[g] *Stat nunc Sipyli vertice ſummo*
Flebile ſaxum.
*Et adhuc lacrymas marmora *fundunt*
Antiqua novas.
Colit impensè fœmina virque
[h] *Numen geminum. Tuque ante omnes*
Pater ac rector, fulmine pollens,
Cujus [i] *nutu ſimul extremi*
Tremuere poli, generis noſtri
Iuppiter auctor, cape dona libens:
[k] *Abavuſque tuam non degenerem*
Reſpice prolem.
Sed, ecce, vaſto concitus miles gradu
Manifeſta properat [l] *ſigna lætitiæ gerens:*
Namque haſta ſummo lauream ferro gerit:
Fiduſque regi ſemper [m] *Eurybates adeſt.*

---

[i] omnis ætatis, junior, ſeniorq;.

[k] Plectilibus, quæ è ramulis ſtile oleaginis utpote Palladiis, innectebantur plectebanturve, unde dictæ, ut *Serta*, à ſerendo, *ſutiles* quæ è floribus, mero imprimis roſarum folio conſuebantur. *pectiles* quæ in torulo rotundo pangebantur.

[a] Hippol. 411.

[b] Auxilii tui, Palladii Diomedem & Vlyſſem ſequi dignati, Trojæ captæ *per amica ſilentia Lunæ* & equi *divina Palladis arte* fabricati.

[c] Vid. Herc. Fu. 15.

[d] Med. 2.

[e] Al. *Deſpicis.* q. d. dedignatur ampliùs agitari ventis quin & ipſa ratibus ſtatio eſt, olim huc illùc acta ut ratis.

[f] Niobes. *Herc. Fu.* 389. *Oed.* 613 *&* *Med.* 952.

* Al. *ſudant.*

[g] Οϛδε ἐνὶ φρυγίῃ στερεὸς λίθος ἑστήκειτῳ Μάρμαρον ἀντὶ, γυναικὸς ἀκυρόντι χεῦσεν. quæ *fixa cacumine montis Liquitur & lacrymis etiam nunc marmora manant.*

[h] Apollinem & Dianam.

[i] ἦ ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων, &c. μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον. *cuncta ſupercilio movens.*

[k] Agamemnonis, cui pater Atreus Iovis nepos.

[l] Victoriam teſtati Græci capiti haſtis, ſignis, ſtatuis, curribus, puppibus laurus affigebant nec non literis, foribus, faſcibus, &c. Romani.

[m] Ithacenſis præco & nuncius Agamemnonis.

ACTVS

ACTUS TERTIUS.

EURYBATES. CLYTÆMNESTRA.

Eurybates narrat Agamemnona reducem advenire, tempeſtatem à Pallade immiſſam Naupliique dolo aggravatam; parantur diis victimæ & convivium Agamemnoni, captivæ adducuntur.

[a] *DElubra & aras cœlitum, & patrios Lares*
Poſt longa feſſus ſpacia, [b] *vix credens mihi,*
Supplex adoro. vota ſuperis ſolvite:
Telluris altum remeat Argolicæ decus
Tandem ad penates victor Agamemnon ſuos.
CLY. [c] *Felix ad aures nuncius venit meas.*
Vbinam petitus per decem conjux mihi
Annos moratur? pelagus an terras premit?
EV. *Incolumis, auctus gloriâ, laude inclytus,*
Reducem expetita litori impreſſit pedem.
CLY. [c] *Sacris colamus* * *proſperum tandem diem,*
Et ſi propitios, attamen lentos, deos.
Tu pande, vivat [d] *conjugis frater mei,*
Et pande, teneat quas [e] *ſoror ſedes mea.*
EV. [f] *Meliora votis poſco, & obteſtor deos:*
Nam certa fari ſors maris dubii vetat.
Vt ſparſa tumidum claſſis excepit mare,
Ratis videre ſocia non potuit ratem.
Quin ipſe Atrides æquore immenſo vagus
Graviora pelago damna, quàm bello, tulit;
Remeatq; victo ſimilis, [g] *exiguas trahens*
Laceraſque victor claſſe de tantâ rates.
CLY. *Quis, fare, noſtras hauſerit caſus rates;*
Aut quæ maris fortuna diſpulerit duces.
EV. [a] *Acerba fatu poſcis:* [b] *infauſtum jubes*
Miſcere [c] *læto nuncium.* [d] *refugit loqui*
Mens ægra, tantis atque inhorreſcit malis.
CLY. *Exprome:* clades ſcire qui refugit ſuas,
Gravat timorem, [e] dubia plus torquent mala.

EV. Vt

[a] Regionem aliquam ingreſſis, vel etiam in patriam poſtliminio reverſis moris erat genios loci deoſq; Topicos ſalutare religiosè, atq; invocare.

[b] Me incolumem rediiſſe. *hæc quoque adhuc noſtra non eſt fiducia vita Certa ſatis.*

[c] Simulate hæc.

* Al. *proſpero tandem die.*

[d] Menelaüs.

[e] Helena.

[f] Votis poſco, ſpero quidem precorque eos in vivis eſſe; verùm propter tempeſtatem incertus non auſim affirmare ita eſſe.

[g] Paucas eaſque male multatas.

[a] *Infandum regina jubes renovare dolorem.*

[b] De tempeſtate.

[c] De reditu.

[d] *Atque animus meminiſſe horret, luctuque refugit.*

[e] Non pro certo nota: timentur quippe ne vera majora fiant.

EV. *Ut Pergamum omne Doricâ cecidit face;*
Diviſa præda eſt. maria properantes petunt.
Jamque enſe feſſum miles exonerat latus;
Neglecta ſummas ſcuta per puppes jacent;
Ad militares remus aptatur manus;
Omniſque nimiùm longa properanti mora eſt.
[f] *Signum recurſus regiâ ut fulſit rate,*
Et clarâ lentum [g] *remigem * emovit tubâ,*
[h] *Aurata primas* [h] *prora ſignavit vias,*
Aperitque curſus, mille quos puppes ſecent.
Hinc aura primò lenis impellit rates,
Allapſa velis, unda vix tactu levis
Tranquilla Zephyri mollis afflatu tremit;
[i] *Splendetq; claſſe pelagus, & pariter* [k] *latet.*
[l] *Juvat videre nuda Trojæ litora,*
Juvat relicti ſola [m] *Sigei loca.*
Properat juventus omnis adductos ſimul
[n] *Lentare remos;* [o] *adjuvat ventos manu,*
Et valida [p] *niſu brachia* [p] *alterno movet.*
Sulcata vibrant æquora, & [q] *latera increpant;*
Dirimuntque canæ cœrulum ſpumæ mare.
Ut aura plenos fortior tendit ſinus,
Poſuere [r] *tenſas. credita eſt vento ratis:*
*Fuſuſque tranſtris * miles;* [a] *aut terras procul,*
Quantum recedunt vela fugientes notat;
Aut bella narrat: [b] *Hectoris fortis minas,*
[c] *Curruſque, & empto* [d] *redditum corpus rogo:*
Sparſum cruore [e] *regis Herceum Jovem.*
Tum qui jacente reciprocus ludit ſalo,
Tumidumq; pando tranſilit dorſo mare
[f] *Tyrrhenus omni piſcis* [g] *exſultat freto,*
Agitq; gyros, & comes lateri adnatat,

f *Flammas ut regia puppis Extulerat.* quod reliquæ claſſi legendis anchoras viæque ſignum eſt.
g Vid. Troad. 1043.
* Al. *monuit.*
h Regia navis, cujus roſtrum auratum eſt.
i Auratis, æratiſque roſtris & puppibus pictis armiſque ſuſpenſis ſplendens tegitur tamen navium numero.
k Ut ver. 41. *ſup.*
l Juvat nos diſcedentes videre deſolata atq; depopulata à nobis Trojæ litora.
m Promontorii Troadis.
n Incurvare & flectere in undis juvenili vi ac deſiderio reditûs *lentos incurvant gurgite remos.*
o Velificationi remigium adjutat.
p By ſpell.
q Navium latera increpant remigantium impetu.
r Remos.

---

* Al. *navita.* a Vid. Troad. 1046. & Med. 707. b Cum flammas Argivæ claſsi inferret. Troad. 440. c Achillis, quibus raptabatur Hector Troad. ver. 742. d Patri Priamo. Troad. 325. e Priami cæſi ad aram Hercei Jovis. v. 45. Troad. f Delphin ex fab. Tyrrhenorum piratarum in Delphinas verſorum, vid. Oed. ver. 449. g Delphini in tranquillo mari laſcivientes futuram tempeſtatem portendunt, hyemali enim procellâ ingruente, ab imo mari aſſurgunt exhalationes, quæ tempeſtati fomenta ſuggerant, quibus Delphini excitati geſtiunt, atque in maris ſuperficie colludunt.

Anteire naves lætus, & rurſus ſequi.
Nunc [h] *prima tangens* [h] *roſtra laſcivit* [i] *chorus,*
Milleſimam nunc ambit & luſtrat ratem.
[k] *Jam litus omne tegitur, & campi latent,*
Et dubia parent montis Idæi juga.
Et jam, quod unum [l] *pervicax acies videt,*
[m] *Iliacus atrâ fumus apparet notâ.*
[n] *Iam laſſa Titan colla relevabat jugo;*
In aſtra jam lux prona, jam præceps dies.
[o] *Exigua nubes ſordido creſcens globo*
Nitidum cadentis inquinat Phœbi jubar:
[o] *Suſpecta varius occidens fecit freta.*
Nox prima cœlum ſparſerat ſtellis, jacent
Deſerta vento vela. tum [p] *murmur grave*
Majora minitans collibus ſummis cadit,
Tractuque longo litus ac petræ gemunt.
Agitata ventis unda venturis tumet:
Cum luna ſubito conditur, ſtellæ [q] *cadunt,*
[r] *In aſtra pontus tollitur.* [ſ] *cœlum perit.*
[a] *Nec una nox eſt. denſa tenebras obruit*
Caligo, & omni luce ſubductâ [b] *fretum*
[b] *Cœlumq; miſcet. undique incumbunt ſimul,*
Rapiuntque pelagus infimo everſum ſolo
[c] *Adverſus Euro Zephyrus, & Boreæ Notus.*
Sua quiſque mittunt tela, & infeſti fretum
[d] *Emoliuntur. turbo convolvit mare.*
[e] *Strymonius altas Aquilo contorquet nives;*
[f] *Libycuſque arenas Auſter* [g] *ac Syrtes agit,*
[h] *Nec manet in Auſtro;* [i] *fit gravis nimbis Notus,*
Imbre auget undas; Eurus Orientem movet,
[k] *Nabathæa quatiens regna, & Eoos ſinus.*
[l] *Quid rapidus ora Corus Oceano exerens?*
Mundum revelli ſedibus * *totum ſuis,*
Ipſoſque rupto crederes cœlo deos

[h] Primæ claſſis naves. [i] Delphinum ſaltantium. [k] Iam nobis in altum provectis humiliora Troadis loca abſcondunt, montes vix apparent. [l] Al. *perſpicax.* [m] Troad. 1051. [n] Iam occidente ſole nox ingruebat. [o] Nubibus conſperſus ſol occidens ventorum & pluviæ prognoſticon. [p] Murmurans à terrâ venit aura gravioris venti præuncia. [q] Al. *Latent*, de qua re vide quæ ad Thebaid. 431. & Hippol. 716. [r] *Fluctibus erigitur, cœlumque æquare videtur Pontus.* [ſ] Eripiunt nubes cœlum. [a] Non ſimplices, non noſtris ſolius tenebris ſic *Non cœli nox illa fuit.* Et 6. in Metam. *(cæcaque nox premitur tenebris hyemiſque ſuiſque.* [b] Ut neutrum diſcerni poſſit. [c] *Diverſi turbine venti Confligunt Zephyruſque Notuſque,* &c. Σὺν δ' εὖρος τ' ἔπεσε ζέφυρός τε νότος τε δυσαὴς καὶ βορέας αἰθρηγενέτης μέγα κῦμα κυλίνδων. [d] Molem ejus loco movent, evertunt. [e] Thracius, è Thraciâ flans a fluvioq; Strymone. [f] Herc. Fu. 322. [g] Al. *ad Syrtes.* [h] Nec manet tempeſtatis dominium penes Auſtrum. *vel.* in Auſtrali parte. [i] *Madidis Notus evolat alis,* &c. [k] Arabiam Petream. [l] Quid autem Corus fecit, &c. de Coro ad Thyeſt. v. 576. * Al. *motum.*

Decidere, & [m] atrum rebus induci [n] chaos.
Vento reſiſtit [o] æſtus, & ventus retrò
Æſtum revolvit. [p] non capit ſeſe mare:
Vndaſque miſcent imber & fluctus ſuas.
Nec hoc levamen denique ærumnis datum eſt,
Videre ſaltem & noſſe quo pereant malo.
Premunt tenebræ lumina, & [q] diræ Stygis
Inferna nox eſt, [r] excidunt ignes tamen,
Et nube dirum fulmen eliſâ micat:
Miſeriſq; lucis tanta dulcedo eſt malæ;
Hoc lumen optant. ipſa ſe claſſis premit,
Et prora proræ nocuit, & lateri latus.
[s] Illam dehiſcens pontus in præceps rapit,
Hauritque, & alto redditam revomit mare.
Hæc onere ſidit. illa convulſum latus
Summittit undis. [a] fluctus hanc decimus tegit;
Hæc lacera, & omni [b] decore populata levis
Fluitat; nec illi vela, nec tonſæ manent;
Nec rectus altas malus antennas ferens;
Sed [c] trunca toto puppis Jonio natat.
Nil ratio & uſus audet: [d] ars ceſſit malis.
Tenet horror artus. omnis officio ſtupet
Navita relicto. remus effugit manus.
In vota miſeros ultimus cogit timor,
[e] Eademq; ſuperos Troës & Danai rogant.
[f] Quid fata poſſunt! invidet Pyrrhus patri,
Ajaci Vlyſſes, Hectori [g] Atrides minor,
Priamo Agamemnon. [h] Quiſquis ad Trojam jacet,
Felix vocatur, cadere qui [i] meruit manu,
[k] Quem fama ſervat, [l] victa quem tellus premit.

[m] Non quòd illi color ullus, ſed quia nullus certus.

[n] Herc. Fu. 609.

[o] Maris.

[p] Verùm tumidis undis æſtuq; ſublatum in aëra *cælum æquare videtur.*

[q] Tartareæ tenebræ.

[r] Nedum apparent, tantùm fulminibus lux redditur, vi. Thyeſt. x 085.

[s] *Illam unda dehiſcens Torquet agens circum & rapido vorat æquore vortex.*

[a] Decumanus flu. *Decima ruit impetus unda*, q. d. maximus. Sic enim ova decumana, porta in caſtris decumana &c. denarius ſiquidem numerus perfectiſsimus, ut qui contineat par & impar, quadratum, quadrantale longum, planum, &c. conſtatque ex uno duobus, tribus, & quatuor proinde Græci ad decem uſque numerant & hinc ad unitatem revertuntur. Sphærarum inſuper decada mundo tribuebant Pythagoræi.

[b] Vexillorum, aplustrium. [c] Al. *Fracta* [d] *Tanta mali moles tantòque potentior arte eſt* al. *in magnis malis.* [e] Vt evadant maris truculentiam, ne ſubmergantur. [f] Vide quid deorum fata poſsint quæ in unã eademq; vota Troas Danaoſque adegerint. *vel referas ad ſequentia*; vides quid interſit inter fati & mortis genera cùm in aquis perituri his invideant qui vel inimici, vel per inſidias & dedecus in terrâ mortem oppetierant. maximè autem deteſtabantur fortes hoc mortis genus qui cùm animam igneam eſſe cenſerent aquis illam prorſus extingui putabant. & in quo mortis genere non poteſt quis ſuæ fortitudinis ſpecimen dare. [g] Menelaus. [h] Τρὶς *μάκαρες Δαναοὶ ϗ τετράκις οἳ τότ'* ὄλοντο Τροίῃ ἐν εὐρείῃ. *O terq; quaterq; beati Queis ante ora patrum Troiæ ſub mœnibus altis contigit oppetere, &c.* [i] Al. *potuit.* [k] Quod fortiter pugnando occideris. [l] Qui ad Trojam ſepultus eſt. Al. *tegit.*

[m] Nil nobile auſos pontus atque undæ ferent?
[m] Ignava fortes fata conſument viros?
[n] Perdenda mors eſt. quiſquis es nondum malis
Satiate tantis cœlitum, tandem tuum
Numen ſerena. [o] cladibus noſtris daret
Vel Troja lacrymas. odia ſi durant tua,
Placetque mitti Doricum exitio genus;
Quid [p] hos ſimul perire nobiſcum juvat
[q] Quibus perimus? ſiſtite infeſtum mare:
Vehit iſta Danaos claſſis & Troas [r] vehit.
Nec plura poſſunt: occupat vocem mare.
Ecce alia clades. [ſ] fulmine irati Iovis
Armata [a] Pallas, quidquid aut haſtâ minax,
Aut [b] ægide, aut furore [b] Gorgoneo poteſt,
Aut igne patrio, tentat; & cœlo novæ
Spirant procellæ. ſolus invictus malis
Luctatur Ajax, vela cogentem hunc ſua
Tenſo rudente flamma perſtrinxit cadens.
Vibratur aliud fulmen. hoc [c] toto impetu
Tortum [c] reductâ Pallas excuſſit manu,
Imitata [d] patrem. tranſit Ajacem, & ratem,
Ratiſque partem ſecum & Ajacis tulit.
Nil ille motus, ardua ut cautes ſalo
Ambuſtus exſtat, [e] dirimit inſanum mare;
Fluctuſque rumpit pectore, & navem manu
Complexus in ſe traxit & [f] cæco mari
[g] Collucet Ajax. omne reſplendet fretum.
Tandem occupatâ rupe, [h] furibundum intonat,
Superaſſe nunc ſe pelagus, atque ignes juvat.
Viciſſe cœlum, Palladem, fulmen, mare,
Non me fugavit bellici terror Dei.
Et [i] Hectorem unà ſolus & Martem tuli.
[k] Phœbea nec me tela pepulerunt gradu.
Cum Phrygibus [l] iſtos vicimus tandem horream,

---

[m] Vide ſup. notam, f. ad verſ. 506.

[n] Alii hab. Pudenda.

[o] Pœnas expendimus, & quæ vel Priamo miſeranda forent.

[p] Trojanos captivos.

[q] In quorum ultionem.

[r] Mss. noſtri omnes. ſimul.

[ſ] Vide Med. 59.

[a] Cui & hinc nomen ſc. παρὰ τὸ πάλλειν δόρυ.

[b] Scuto munimento pectoris quod τ' αἰγίδα, id eſt, capræ Amalthææ pelle (ſeu potius ſquammoſo draconum corio) contectum Iupiter Palladi dedit, cui poſteà Perſeus caput Meduſæ Gorgonis indidit, cujus aſpectu homines in ſaxa vertebantur.

[c] Quò validiùs torqueret. Ajacem Oïlei f. ultura quòd Caſſandram in templo ſuo violaſſet.

[d] Iovem qui dextra libratum fulmen ab aure Miſit in Phaetonta.

[e] Natans.

[f] Caliginoſo.

[g] Fulmine ardens.

[h] ὑπερφίαλον ἔπος ἔκβαλε καὶ μεγ' ἀάσθη· φῆ ῥ' ἀέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης, &c. Odyſ. δ. furias Ajacis Oïlei. Aeneid 1. Quod alii de furioſo amore interpretantur.

[i] Alteri Aiaci magis hæc conveniant, quæ tamen hic furens & jactabundus in ſe transfert.

[k] Apolinis, qui à Trojanis ſtetit.

[l] Deos, Nept. Apol. &c.

[m] *Aliena* [n] *inerti tela mitti dexterâ?*
Quid ſi [o] *ipſe mittat? plura cùm auderet furens,*
[p] *Tridente rupem ſubruit pulſam pater*
Neptunus, imis exerens undis caput,
Solvitq; [q] *montem; quem cadens* [r] *ſecum tulit:*
[a] *Terrâque & igne victus &* [a] *pelago jacet.*
Nos alia [b] *major naufragos peſtis vocat.*
Eſt humilis unda, ſcrupeis [c] *mendax vadis,*
Vbi ſaxa rapidis cluſa verticibus tegit
[c] *Fallax* [d] *Caphareus. æſtuat ſcopulis* [e] *fretum,*
Fervetque ſemper fluctus alternâ vice.
Arx imminet prærupta, quæ ſpectat mare
Vtrinque [f] *geminum: Pelopis hinc oras* [g] *tui,*
Et [h] *Iſthmon, arcto qui recurvatus ſolo*
Ionia jungi maria [i] *Phrixeis vetat:*
Hinc [k] *ſcelere Lemnon nobilem; hinc &* [l] *Chalcida,*
[m] *Tardamq; ratibus Aulida. hanc arcem occupat*
Palamedis [n] *ille genitor, & clarum manu*
Lumen nefandâ vertice è ſummo efferens,
In ſaxa ducit [o] *perfidâ claſſem face.*
Hærent acutis rupibus fixæ rates.
Has inopis undæ brevia comminuunt vada.
Pars vehitur hujus prima, pars ſcopulo ſedet.
Hanc alia retro ſpacia relegentem ferit,
Et fracta frangit. jam [p] *timent terram rates,*
Voluntque maria. [q] *cedit in luctum furor.*
Poſtquam [r] *litatum eſt, Phœbus* [ſ] *in lucem redit,*
Et [t] *damna noctis triſtis oſtendit dies.*
CLY. *Vtrumne doleam, læter an reducem virum?*
Remeaſſe lætor. vulnus at regni grave
Lugere cogor. redde jam Graiis, [u] *pater,*

m Iovis fulmina.
n Fœmineâ, Palladis.
o Iupiter.
p τῆς δὲ Ποσειδάων μεγάλ' ἔκλυεν αὐδήσαντος. Αὐτίκ' ἔπειτα τρίαιναν ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσιν ἤλασε.
q Γυραίην πέτρην, &c. Odyſſ. δ.
r ἀπὸ δ' ἔσχισε. diſcidit rupem.
a Rupe obrutus, fulmine ambuſtus, undis ſubmerſus.
b Vlterior.
c Doloſa vadis.
d Mons Eubœæ. vide Med. v. 659.
e Euripus. Herc. Fu. 377.
f Ionium & Aegæum.
g Avi ſc. Agamemnonis mariti tui.
h Herc. Fu. 335.
i Helleſponto, quæ Aegypti pars. Theb. 611. à Phrixo. Vid. Troad. 1124. Med. 744.
k Fœminarum, quæ à maritis ſpretæ viros omnes interfecerunt præter Hypſypilem quæ patrem Thoantem clàm navi amandavit.
l Eubœæ civ.

m Quæ bis morata erat claſſem Græcam exituram. Troad, 161. & redituram ibidem. n Emphaticè Nauplius. Med. 659. o Tutos præ ſe ferenti portus. p Vada timent nautæ, *maluntque maria.* q Al. *Cecidit in lucem furor,* i. illuceſcente aurorâ ceſſat tempeſtas. *ſpes vitæ cum die redit.* r Iratum pelagus expiare ſolebant alii capite raſo, alii verberibus, mercium jacturâ, imò è victoribus quandoque uno ſorte ejecto. poteſt hoc intelligi de naufragiis illius tempeſtatis. ſ Diſcuſſis nubibus vel noctis tenebris. t Cladem & damnum amiſſæ noctu claſſis. u Iovem uſurpat patrem vid. Hippol. 299. quamvis Pollux & Helena Iovis editi ovo ſoli dicantur.

Altiſona quatiens regna, placatos deos.
Nunc omne [z] *lætâ fronde veletur caput.*
[a] *Sacrifica dulces tibia effundat modos;*
Et [b] *nivea magnas victima ante aras cadat.*
Sed ecce [c] *turba triſtis, incomptæ comas,*
[c] *Iliades adſunt: quas ſuper celſo gradu*
Effrena [d] *Phœbas* [e] *entheas* [f] *laurus quatit.*

CHORUS TROADUM. CASSANDRA.

Chorus Iliadum Troiæ fata caſumque luget, Caſſandra furore Phœbæo correpta, quæ Agamemnoni immineant, vaticinatur.

Heu quàm dulce malum mortalibus additum,
Vitæ [g] *dirus amor: cùm* [h] *pateat malis*
Effugium, & miſeros libera mors vocet,
Portus æternâ placidus quiete!
Nullus hunc terror nec impotens
Procella fortunæ movet,
Aut [i] *iniqui flamma Tonantis.*
[k] *Pax alta.* [l] *nullos civium cœtus*
Timet, aut minaces victoris iras;
Non maria aſperis inſana [m] *Coris:*
Non acies feras,
[n] *Pulvereamque nubem*
Motam Barbaricis equitum catervis;
Non urbe cum totâ populos cadentes:
Hoſticâ muros populante flammâ,
Indomitumve bellum. perrumpet omne
Solus contemptor [o] *levium deorum.*
[p] *Qui vultus* [q] *Acherontis atri,*
Quo [q] Styga [r] triſtem [r] non triſtis videt,
Audetque vitæ ponere finem,
Par ille regi, par ſuperis erit.
O quàm miſerum eſt neſcire [a] mori!

---

[z] Coronâ [illegible] plici.
[a] Sacris adhibita.
[b] Diis ſuperis dedita. Oed. v. 549.
[c] Troades captivæ.
[d] Caſſandra Phœbi vates. Oed. 231.
[e] Oed. eod.
[f] Oed. 18.
[g] Etiam in miſeriis.
[h] Per mortem, quæ Stoicis portus aliquando petendus, nunquam recuſandus. v. Herc. Fu. 425.
[i] Obliquum fulmen.
[k] In hoc portu ſecura tranquillitas.
[l] *Non civium ardor prava jubentium, non vultus inſtantis tyranni*, &c. imitatio Horat. 3. 3. Od. q. d. mortis contemptor omnia contemnit.
[m] Ventis de Coro Thyeſt. 570.
[n] Ὅς τ' [illegible] [illegible] [illegible] ἀέλλας.
[o] Non ultra quietem nocere potentium quæ ſapienti Stoico ſeu Epicureo levis, vid. Chor. ſec. Troados.
[p] Ex ead. ſchola Epic. ſic ille, *ſtrepitumque Acherontis avari ſubjecit pedibus.*
[q] V. 18. Agam.
[r] ἀντίθετον πολύπτωτον.
[a] Quod effugium eſt & portus cũ [illegible].

M Vidimus

Vidimus patriam ruentem nocte funeſtâ,
Cùm Dardana tecta Dorici raperetis ignes.
b *Non illa bello victa, nec armis,*
c *Ut quondam Herculeâ cecidit pharetrâ;*
Quam non d *Pelei Thetidiſq; natus,*
e *Charuſq; Pelidæ nimium feroci*
Vicit, acceptis cùm fulſit armis,
Fuditque Troas e *falſus Achilles:*
Aut cum ipſe Pelides animos feroces
f *Suſtulit luctu,* g *celeremque ſaltu*
Troades ſummis timuere muris.
Perdidit in malis extremum decus,
Fortiter vinci. reſtitit annis
Troja bis quinis,
Unius noctis peritura h *fato.*
Vidimus ſimulata i *dona* k *molis immenſæ;*
Danaûmque l *fatale munus duximus noſtrâ*
m *Creduli dextrâ: tremuitque ſæpe*
Limine in primo ſonipes, cavernis
Conditos reges bellumq; geſtans:
Et licuit n *verſare dolos, ut ipſi*
Fraude ſuâ capti caderent Pelaſgi.
o *Sæpe commotæ ſonuere parmæ,*
Tacitumque murmur percuſſit aures;
Et fremuit p *malè ſubdolo*
Parens Pyrrhus Vlyſſi.
a *Secura metûs Troica pubes*
Sacros gaudet tangere funes.
Hinc b *æquævi gregis Aſtyanax;*
Hinc c *Æmonio deſponſa rogo.*

b Sed inſidiis & dolo.
c Sub Laomedonte. v. Troad. 131. & 726.
d Achilles.
e Patroclus Achillis armis indutus.
f Κλαῖε φίλε ἑταίρου μεμνημένος, &c. Πατρόκλου ποθέων αἰδεστάτου.
g Πόδας ὠκέων Achillis autem ſaltus Trojæ excidio fatalis, Lycophr. & Luc. lib. περὶ ὀρχήσεως.
h Al. *furto.* Dolis & inſidiis.
i Minervæ pro reditu vota.
k Equi duratei. ſive πολυκολλητὸν fuerit illud μηχάνημα, ſeu porta equi inſigni picta per proditionem Græcis aperta, ſeu mons Hippius in quo ex inſidiis Græci Trojanos interceperunt ſimulq; urbem irruperunt, ſeu denique equitatus Græcorum.
l Primò n. exciſum eſt Ilium propter equos Herculi ex pacto non datos à Laomedonte: ſecundò per equum duratéum, de quo hoc in loco; tertiò per equum qui valvis interceptus Romanis irruendi poteſtatem fecit, cùm Ilienſes Cinnam Coſ. in urbem recipere noluerunt. m Sinoni fidem habentes. n In ipſos authores ſuos vertiſſe dolos, *ſi mens non læva fuiſſet.* o *Atque utero ſonitum quater arma dedere.* p Aegrè inductus ab Vlyſſe ut dolis uteretur μισοπόνηρος & ſimplex Neoptolemus viribus magis quàm fallaciis fretus. quod ἦθος & illi apud Vlyſſ. in Phyloctete tribuit Sophocles. ἔφυν γὰρ οὐδὲν ἐκ τέχνης πράσσειν κακῆς. &c. mox. Ἀλλ' εἰμ' ἕτοιμος πρὸς βίαν τὸν ἄνδρ' ἄγειν Καὶ μὴ δόλοισιν. a *Circùm pueri innuptæque puellæ Sacra canunt funemque manu contingere gaudent.* b Puerorum. c Polyxena, quæ poſteà deſponſata erat rogo Achillis Theſſalici ducis, Troad. v. 360.

Ducunt turmas: hæc fœmineas:
Ille viriles.
Feſtæ matres [d] *votiva ferunt*
Munera divis. feſti patres
Adeunt aras. [e] *unus totâ eſt*
Vultus in urbe.
Et, quod nunquam [f] *poſt Hectoreos*
Vidimus ignes, læta eſt Hecube.
Quid nunc primum, dolor infelix,
Quidve extremum deflere paras?
[g] *Mœnia divûm fabricata manu,*
Diruta noſtrâ?
An templa deos ſuper uſta ſuos?
Non vacat iſtis lacrymare malis.
Te, [h] *magne parens, flent Iliades:*
Vidi, vidi, ſenis in jugulo,
Telum Pyrrhi [i] *vix exiguo*
Sanguine tingi.
CA. [k] *Cohibete lacrymas, omne quas tempus petit,*
Troades, & ipſæ veſtra lamentabili
Lugete gemitu funera. ærumnæ meæ
Socium recuſant. cladibus queſtus meis
Removete, noſtris ipſa ſufficiam malis.
CHO. Lacrymas lacrymis miſcere juvat.
Magis exurunt quos [l] *ſecretæ*
Lacerant curæ. juvat [a] *in medium*
Deflere ſuos. nec enim, quamvis
[b] *Dura virago patienſq; mali,*
Poteris tantas flere ruinas.
Non quæ verno nobile carmen
Ramo cantat triſtis [c] *Aëdon,*
[d] *Ityn in varios modulata ſonos;*
Non quæ tectis [e] *Biſtonis ales*
Reſidens ſummis impia diri
[f] *Furta mariti garrula deflet;*
Lugere tuam poterit dignè
Conqueſta domum: licet ipſe velit

[d] Pro filiorum reditu.
[e] Lætitiæ.
[f] Poſt redemptum rogoque datum Hectoris corpus.
[g] Murorum munitiones, Troiæ mœnia. Troad. v. 476.
[h] Priame.
[i] *Exiguum ſenis Priami Jovis ara cruorem Combiberat.* vid. 48. v. Troad.
[k] Cohib. luctus veſtros de patre meo. meæ ſunt iſtæ ſolius partes, vos funera veſtrorum lugete.
[l] Seorſim habitæ & privatæ.
[a] In commune.
[b] Indurata malis virili animo fœmina.
[c] Ἀηδὼν, luſcinia, al. *querula Edonis*, id eſt Threïcia Philomela, Daulias ales.
[d] Ceu Ityn filium Terei à Procne & Philomela interfectum, patrique appoſitum in ultionem ſtupratæ ab eo Philomelæ.
[e] Hirundo, in quam iras mariti fugiens Procne (*ut alii Philomela*) verſa eſt conjux Terei regis Thraciæ, cujus Biſtonis civitas & ſtagnum.
[f] Adulterium.

Clarus niveos inter olores
[g] *Iſtrum* [h] *cygnus Tanaimq; colens*
[i] *Extrema loqui:* [k] *licet* [k] *Alcyones*
Ceyca ſuum [l] *fluctu leviter*
Plangente ſonent, cùm tranquillo
Malè confiſæ credunt iterum
Pelago audaces, fœtuſq; ſuos
Nido pavidæ titubante fovent:
Non ſi [m] *molles imitata* [m] *viros*
Triſtis laceret brachia tecum,
[n] *Quæ turritæ turba parenti*
[o] *Pectore rauco concita, buxum*
Ferit, ut Phrygium lugeat [p] *Attyn.*
Non eſt lacrymis, Caſſandra, modus,
Quia quæ patimur vicere modum.
Sed cur [q] *ſacratas diripis capiti* [r] *infulas?*
Miſeris colendos maximè ſuperos reor.
CAS. [a] *Vicere noſtra jam metus omnes mala.*
Equidem nec ullâ cœlites placo prece:
Nec, ſi velint ſævire quo noceant, habent.
Fortuna vires ipſa conſumpſit ſuas.
Quæ patria reſtat? quis pater? quæ jam ſoror?
Bibêre [b] *tumuli ſanguinem atque* [c] *aræ meum.*
Quid illa felix turba fraterni gregis?
Exhauſta nempe: regiam [d] *miſeri ſenis*
Vacuam [e] *relinqui,* [f] *totque per thalamos vident,*
Præter [g] *Lacænam, cæteras viduas nurus.*
[h] *Tot illa regum mater, &* [i] *regimen Phrygum*
Fœcunda [k] *in ignes Hecuba,* [l] *fatorum novas*

g Thraciæ fl. h In quem verſus eſt Cycnus, de quo Troad. 180. i Morti vicinus ſuavius canere dicitur olor. vid. Hipp. v. 301. k Aves illæ in quas mutati ſunt Ceyx rex Trachiniæ in Ægæo ſubmerſus cum Alcyone uxore Neptuni filiâ, quibus avibus nidificantibus fœtumque intra 7. ut alii 9. alii 14. dierum ſpatium educentibus tempore hyberno mare pacatur, quod tempus *Alcedonia* dicitur. l Ita Mss. noſtri quatuor, non *flatu* ut vulg. m Gallos Cybeles ſacerdotes ſemiviros quibus (ab Atty puero Cybele dilecto quod in Nympha Sagaritide peccaſſet in furorem à deâ verſo ſibiq; pondere acuto ſilice amputante) *venit in exemplum furor hic, molleſq; miniſtri cædunt jactatis vilia membra comis.* n Cybele, quæ civitatis Midæ clauſæ muros capite ſublevavit atque ita eſt ingreſſa. vel *quòd primis turres urbibus illa dedit.* an quòd eadem cum Veſtâ, id eſt, terrâ? o Lege, *Pectora rauca concita buxo Ferit,* id eſt ferit pinu (qui Gallorum fanaticorum mos eſt. vid. Med. 806.) pectora ſua in furorem incita raucâ tibiâ p Sup. ad ver. 680. q Apollini. r Filamenta lanea.

a Extrema ſunt mea mala, quibus ipſi dii ulteriora ſuperaddere non poſſunt. b Achillis tumulus bibit ſanguinem Polyxenæ ſororis. Tro. 360. c Iovis Hercii ara bibit fratris Polytis ſanguinem Priamique patris mei Troad. 45. d Priami. e Al. *Relicti* q. d. relicti videntur: vel lege *vacua* ſc. Hecuba. f *Quinquaginta intus thalami, ſpes tanta nepotum* vid. 33. v. Troad g Helenam, quæ Paridi, deinde Deiphobo fuerat nupta *ſed hæc indignanter.* h Troad. v. 32. i Regina. k Liberos immaturis rogis crematos, alii ad Paridem referunt. vid. Troad. v. 36. l Mutata in canem. Troad. 978.

Experta leges, induit vultus [l] *feros.*
Circa ruinas rabida [l] *latravit ſuas,*
Troiæ ſuperſtes, Hectori, Priamo, [l] *ſibi.*
CH. [m] *Silet repente Phœbas, &* [n] *pallor genas,*
Creberq; totum poſſidet corpus tremor.
[o] *Stetere vittæ. mollis horreſcit coma.*
[p] *Anhela corda murmure incluſo fremunt.*
[q] *Incerta nutant lumina; &* [q] *verſi retro*
Torquentur oculi. rurſus immites rigent.
Nunc levat in auras [r] *altior ſolito caput,*
Graditurque celſa: nunc reluctantes parat
Reſerare fauces, verba nunc [ſ] *cluſo malè*
Cuſtodit ore, [t] *Menas* [u] *impatiens dei.*
CAS. *Quid me furoris incitam* [x] *ſtimulis novi,*
Quid mentis inopem [y] *ſacra Parnaſſi juga*
Rapitis? recede, Phœbe. jam [a] *non ſum tua.*
Extingue [b] *flammas pectori infixas meo.*
[c] *Cui nunc vagor veſana?* [c] *cui bacchor furens?*
Jam Troia cecidit. [d] *falſa quid vates ago?*
Vbi ſum? fugit lux alma. & obſcurat genas
Nox * *alta, & æther abditus tenebris latet.*
[e] *Sed ecce gemino ſole præfulget dies,*
Geminumq; duplices Argos attollit domos.
[f] *Idæa cerno nemora. fatalis ſedet*
Inter potentes [g] *arbiter paſtor deas.*
Timete reges, moneo, [h] *furtivum genus.*
[i] *Agreſtis ille* [i] *alumnus evertet domum.*
Quid [k] *iſta vecors tela fœmineâ manu*
Diſtricta pręfert? quem petit dextrâ virum
[k] *Lacæna* [l] *cultu* [m] *ferrum Amazonio gerens?*
Quæ verſat oculos alia nunc facies meos?
Victor ferarum colla vexatus jacet

m Caſſandra *aſflata eſt numine Phœbi Jam propriore.*

n *Non vultus non color unus.*

o Inhorruere. *Non compta manſere comæ.*

p *Pectus anhelum Et rabie fera corda tument.*

q *Torquet ad hæc oculos totoq; vagantia cælo Lumina.*

r *Majorq; videri Nec mortale ſonans.*

ſ Murmurat.

t Vates furibunda. Oc .4.6

u *At Phœbi nondum patiens immanis in antro Bacchatur vates magnum ſi pectore poſſit Excuſſiſſe deum.*

x Ut divina, fatidici ſpiritûs impetu. *Et ſtimulos ſub pectore vertit Apollo.*

y Phœbo ſacra.

a Sed Agamemnonis.

b Divinationem.

c In cujus nunc tandem uſum & utilitatem vaticinor?

d Non credita. Troad. 35.

* Al. *atra.*

e *Et Solem geminum & duplices ſe oſtendere Thebas.* Entheis a. ut & ebriis dupla ſe oſtentant objecta propter oculorum muſculos, vel ſpiritus ardore contractos vel humiditate ſolutos, unde oculus alter in ſuperna contruditur, in imum dejicitur alter, ita uterque ſua apprehendit. f Montis Idæ ubi Paris tulit ſententiam de malò aureo. g Paris. reſpicitque ad Aegiſthum quem poſtea vocat agreſtem alumnum, Agamemnoni Mycenisq; non minus fatalem quam Troiæ Paridem. h Furtivâ Venere natum Aegiſthum. i Mox enim ut natus, projectus eſt & à capris nutritus. unde nomen. k Clytæmneſtra. l More Amazonio armata. Heinſ. leg. *vultu Amazon.* i. torvo, ſic Hip. v. 651. m Bipennim, ſecurim,

[n] *Ignobili ſub dente* [o] *Marmaricus leo,*
Morſus cruentos paſſus audacis [p] *leæ,*
Quid me vocatis ſoſpitem ſolam è meis,
Vmbræ meorum? te ſequor, totâ pater
[q] *Troiâ ſepulte, frater,* [r] *auxilium Phrygum,*
Terrorque Danaûm, [ſ] *non ego antiquum decus*
Video, [t] *aut calentes ratibus exuſtis manus:*
[u] *Sed lacera membra, & ſaucios vinclo gravi*
Fortes lacertos. te ſequor [x] *nimium citò*
Congreſſe Achilli Troile. [y] *incertos geris*
Deiphobe vultus, [z] *conjugis munus novæ.*
Juvat per ipſos ingredi Stygios lacus;
Juvat videre Tartari ſævum canem,
Avidique regna Ditis. hæc hodie [a] *ratis*
Phlegethontis atri [b] *regias animas vehet,*
[b] *Victamque, victricemque. vos, umbræ, precor,*
[c] *Jurata ſuperis unda te pariter precor,*
Reſerate paulùm terga [d] *nigrantis poli,*
[e] *Levis ut Mycenas turba proſpiciat Phrygum.*
Spectate miſeri, fata ſe * *vertunt retro.*
Inſtant [f] *ſorores ſqualidæ,*
Sanguinea jactant verbera,
Fert læva ſemuſtas faces;
* *Ardentque pallentes genæ,*
Et veſtis [g] *atri funeris*
Exeſa cingit ilia;
Strepuntque nocturni metus,
Et oſſa [h] *vaſti corporis*
Corrupta longinquo ſitu
Palude limoſâ jacent.
Et ecce [i] *defeſſus ſenex*
Ad ora ludentes aquas
Non captat, oblitus ſitis,

[n] Reſpicit ad Aegiſthum ex inceſtu natum.

[o] Ingens & fortis leo, quales in Marmarica regione Africæ verſus Aegyptum, *intelligit autem Agamemnonem.*

[p] Clytæmneſtram.

[q] Troad. ver. 29.

[r] Hector, quo ſtante ſtetit Ilium. Troad. 31. & columen patriæ, &c. ver. 120. Troad.

[ſ] Non exuvias indutum Achillis.

[t] *Non Danaum Phrygios jaculantem puppibus ignes.*

[u] Sed per pedes *trajectum lora tumentes Raptatum bigis.* vid. Troad. 742.

[x] *Infelix puer atque impar congreſſus Achilli.*

[y] Quem *lacerum crudeliter ora,* &c. *Vix adeò agnovit,* Aeneas 6. Aeneid.

[z] Helenæ, à quâ, ſupremâ nocte proditus eſt Græcis.

[a] Charontis cymba, *quam videre enthea ſibi videtur.*

[b] Meam & Agamemnonis.

[c] Styx. Herc. Fu. 606. & 1103. [d] Antarctici. Herc. Fu. 606. & 1103. [e] Vt umbræ Trojanorum videant Agamemnona Mycenarum regem ab uxore cæſum, ad ſuam ſolationem, veluti inferias ſibi relatas. * Al. *Volvunt.* [f] Furiæ. Thyeſt. 78. Med. 957. * Al. *turgent.* [g] Funeſti apparatus & ominis. [h] Gigantum. [i] Tantalus. Thyeſt. 152.

[k] *Mœſtus futuro funere.*
[l] *Exultat, & ponit gradus*
[m] *Pater decoros Dardanus.*
CH. *Jam* [n] *pervagatus ipſe ſe fregit furor,*
Caditque; flexo qualis ante aras gradu
Cervice taurus vulnus incisâ gerens.
Relevemus artus [a] *entheos tandem ſuos*
[b] *Victrice lauro cinctus Agamemnon adit;*
Conjuxque pariter obvios illi tulit
Greſſus: reditque juncta concordi gradu.

ACTUS QUARTUS.

AGAMEMNON. CASSANDRA.

Agamemnoni reduci prædicit Caſſandra fatum, nec creditur, Troad. 34.

TAndem revertor ſoſpes ad patrios lares.
[c] *O cara ſalve terra. tibi tot barbaræ*
Dedere gentes ſpolia. tibi felix diu
Potentis Aſiæ Troia ſubmiſit manus.
Cur iſta [d] *vates corpus effuſa, ac tremens*
Dubiâ labat cervice? famuli, attollite;
[e] *Refovete gelido latice. jam recipit* [f] *diem*
Marcente viſu. ſuſcita ſenſus tuos.
Optatus ille portus ærumnis adeſt.
Feſtus dies eſt. CAS. [g] *feſtus & Troiæ fuit.*
AG. *Veneremur aras.* CA. *cecidit ante* [h] *aras pater.*
AG. *Jovem precemur pariter.* CA. [h] *Herceum Iovem?*
AG. *Credis videre te Ilium?* CA. [i] *& Priamum ſimul.*
AG. *Heic Troia non eſt.* CA. [k] *Vbi Helena eſt, Trojam puto.*
AG. [l] *Ne metue dominam famula.* CA. [m] *libertas adeſt.*
AG. *Secura vive.* CA. Mors mihi eſt ſecuritas.

---

[k] Propter imminentem ſui pronepotis necem.
[l] Lætatur Dardanus in ultionem prolis ſuæ.
[m] Tritavus Caſſandræ.
[n] Phœbas recedente ſpiritu exanimis cadit.
[a] Oedip. 628.
[b] Sup. v. 384.
[c] Vid. quæ ad v. 385. ſupra.
[d] Caſſandra à furore exanimis: quam cum cæteris captivis, Ag. præmiſerat dono Clytæmneſtræ.
[e] Frigida enim in faciem λειποψυχοῦσε aſperſa, ſpiritus, qui ad faciem plurimi venire ſolent, cogit, quibus congregatis redeunt ſenſibus functiones.
[f] Lucem.
[g] Quo periit, *tu noſtro exemplo feſtos cave.*
[h] Troad. 45.
[i] Te ſc. mox interficiendum, ut Priamum.
[k] Vbi mala & adultera mulier eſt, *qua tu uxor tua Clytæmnæſtra* namq; Helena jam in Aegypto erat. [l] *Quod etiam ille de Clytæmnæſtra ſubintelligens reſpondet:* non erit cur Clytæmneſt. ut dominam metuas, quæ mihi dilecta es. [m] Per mortem vicinam.

AG. *Nullum est periculum tibimet.* **CA.** *at magnum tibi est.*
AG. *Victor timere quid potest?* **CA.** *quod non timet.*
AG. *Hanc fida famulis turba, dum excutiat* [n] *Deum,*
Retinete. [o] *nequid impotens peccet furor.* 795
At te pater, qui sæva torques fulmina
Pellisque nubes, sidera & terras regis,
Ad [a] *quem triumphi spolia victores ferunt;*
Et [b] *te sororem cuncta pollentis viri,*
Argolica Juno, pecore votivo libens 800
[c] *Arabumq; donis, supplice &* [d] *fibrâ colam.*

[n] Phœbi numine quo afflatur.
[o] Ne sibi manum inferat.
[a] Jovem Τροπαιοῦχον, Λαφύστιον vel νικηφόριον.
[b] Sup. v. 341.
[c] Thure.
[d] Thyest. v. 754.

CHORUS ARGIVARUM.

Chorus Argivarum Herculis laudes canit nutriti sc. Argis cujusque sagittæ fato poscebantur ad secundum Troiæ excidium.

ARgos nobilibus nobile civibus,
Argos [e] iratæ [f] carum novercæ,
Semper ingentes educas [g] alumnos;
[g] Imparem æquasti numerum deorum: 805
Tuus ille bisseno meruit labore
Allegi cœlo magnus Alcides;
Cui lege mundi Juppiter ruptâ
Roscidæ noctis geminavit horas,
Jussitq; Phœbum tardius celeres 810
Agitare currus, & tuas lentè
Remeare [h] bigas candida Phœbe;
Retulitq; pedem, [i] alternis nomen
Stella quæ mutat, [k] seq; mirata est
Hesperum dici; Aurora movit 815
Ad solitas vices caput, & relabens
Imposuit senis humero [l] mariti.

[e] Junoni Jovis ex pellicibus liberis infestæ.
[f] Sup. v. 34.
[g] Et in his Herculem, qui Heben duxit uxorem, deorumque (non magnorum illorum qui duodecim, neque selectorum qui viginti,) numerum prius imparem æquavit. vel intellige de tribus diis communibus, Marte, Bellonâ, Victoriâ, quibus additus Hercules. Potest & de Diis patriis intelligi qui ex Argivis seu Argis educati in deos relati sunt. vid. Herc. Fu. vers. 14.
[h] Bigas Lunæ tribuunt (ut soli quadrigas) quam trahunt equi, tauri, muli, vel cervi, quorum alter ater, albus alter.
[i] Veneris stella. vide Hippolyt. 748. & Med. 71.
[k] Cum debuisset Lucifer appellari, id est, quod non matutinus ortus sit spatio solito.
[l] Tithoni.

[m] *Senſit Ortus, ſenſit Occaſus,*
Herculem naſci. [n] *violentus ille*
Nocte non unâ poterat creari.
[o] *Tibi concitatus ſubſtitit mundus,*
O puer magnum ſubiture cœlum!
Te ſenſit [a] *Nemeæus arcto*
Preſſus lacerto [b] *fulmineus leo,*
Cervaque [c] *Parrhaſis.*
Senſit Arcadii [d] *populator agri.*
Gemuitque [e] *taurus, Dictæa linquens*
Horridus arva,
Morte [f] *fœcundum domuit draconem,*
Vetuitque collo pereunte naſci.
[g] *Geminoſque fratres pectore ab uno*
Tria monſtra natos, ſtipite incuſſo
Fregit inſultans. duxitque ad ortus
[h] *Heſperium pecus,*
Geryonis ſpolium triformis.
Egit [i] *Threicium gregem,*
Quem non [k] *Strymonii gramine fluminis,*
[k] *Hebrive ripis pavit* [l] *tyrannus;*
Hoſpitum dirus ſtabulis cruorem
Præbuit ſævis, tinxitque crudos
Vltimus rictus ſanguis aurigæ.
Vidit [m] *Hyppolyte ferox,*
Pectore è medio rapi ſpolium & ſagittas.
[n] *Nube percuſſa Stymphalis alto*
Decidit cœlo.
[o] *Arborque pomis fertilis aureis*
Extimuit [p] *manus inſueta carpi,*
Fugitque in auras leviore ramo:
Audivit ſonitum [q] *crepitante lamnâ*
[a] *Frigidus cuſtos neſcius ſomni,*
Linqueret cùm jam nemus omne fulvo
[b] *Plenus Alcides vacuum metallo.*

Tractus

[m] Phœbei jubaris intermiſsi deſiderio.

[n] Τεχθῆναι γὰρ ἔδει μέγαν καὶ πολύαθλον αὐτόν. τοῦτον ἦν ἐν μιᾷ νυκτὶ ἀποτελεσθῆναι ἀδύνατον.

[o] Tibi genito.

[a] Herc. Fu. 223, & 83.

[b] Rapidus, impotens. quod epitheton apro magis convenit, cujus irati urunt dentes.

[c] A Parthaſia urbe Arcadiæ vid. Herc. Fu v. 221.

[d] Aper, ſus Erymanthius.

[e] Qui Neptuni irâ in Cretam miſſus trajecit in Peloponneſum, ubi ab Herc. cæſus eſt.

[f] Hydram. Herc. Fu. 240.

[g] Trigeminum Geryona. Herc. Fu. 830.

[h] Armenta Hiſpana.

[i] Equos Diomedis regis Thraciæ Herc. Fu 225.

[k] Thraciæ fl.

[l] Ipſe Diomedes ſuis equis ab Hercule objectus.

[m] Herc Fu. v. 542.

[n] Herc Fu. 247.

[o] Herc Fu. 238.

[p] Manus Herculis carpentis ſpoliantiſque arborem.

[q] Ramo aureo. ſic Virg. *levi crepitabat bractea vento.*

[a] Venenoſus draco, pervigil, Heſperidum horti cuſtos.

[b] Aureis malis onuſtus.

Tractus ad cœlum [c] *canis inferorum*
Triplici catenâ tacuit nec ullo
Latravit ore; lucis ignotæ
Metuens colorem. [d] *te duce ſuccidit*
[e] *Mendax Dardaniæ domûs,*
Et ſenſit arcus [f] *iterum timendos:*
Te duce concidit [g] *totidem diebus*
Troja, [g] *quot annis.*

ACTUS QUINTUS.

CASSANDRA.

Caſſandra vel illa non videns vaticinatur; vel in proſcenio ſtans, quæ intus & in ἐξώστρᾳ gerantur de cæde Agamemnonis narrat.

RES agitur intus magna, [h] *par annis decem.*
Eheu quid hoc eſt? anime, conſurge, & cape
[i] *Precium furoris.* [k] *vicimus victi Phryges.*
Bene eſt! reſurgis Troja. traxiſti jacens
[l] *Pares Mycenas.* [m] *terga dat victor tuus.*
[n] *Tam clara nunquam providæ mentis furor*
Oſtendit oculis. video, & interſum, & fruor.
[o] *Imago viſus dubia non fallit meos.*
Spectamus. [p] *epulæ regiâ inſtructæ domo,*
[q] *Quales fuerunt ultimæ Phrygibus dapes,*
Celebrantur. oſtro lectus [r] *Iliaco nitet;*
Merumque in auro [s] *veteris Aſſaraci trahunt:*
Et ipſe [t] *pictâ veſte ſublimis jacet*
Priami ſuperbas corpore exuvias gerens.
Detrahere cultus uxor [a] *hoſtiles jubet,*
Induere potiùs conjugis fidæ manu
Textos amictus. horreo, atque animo tremo.
Regemne perimet [b] *exul, & adulter virum?*
Venêre fata. ſanguinem [c] *extremæ dapes*
Domini videbunt, & cruor [d] *Baccho incidet.*

---

[c] Cerberus Herc. Fu. 820.

[d] Heinſius legit *te duce dux cadis, &c.* verùm non adeò placet propter temporis Enallagen, cùm quæ præcedebāt verba præteriti fuerint temporis.

[e] Perjura, perfida, promiſsis non ſtans. vid. Troad. 131. & 726.

[f] Troad. v. 133.

[g] Decem.

[h] Cujus atrocitas decennales labores noſtros æquat aut etiam ſuperat.

[i] Hoſtis cæde & vindictâ compenſatum Phœbei numinis te fatigantis cruciatum.

[k] Hoſtium imperatore cæſo.

[l] Tuæ ruinæ corruentes.

[m] Vincitur.

[n] Tam evidentia & grata. ſic enim ipſa exponit. verſu ſeq.

[o] Quod in furore entheo non rarò fit.

[p] Interfectus enim eſt Agam. *δειπνίσσας*, ut ipſe narrat Odyſſ. λ.

[q] Sup. v. 785.

[r] Ex prædâ Ilii.

[s] Regis antiqui Phrygium. ſic Virg. *Implevitque mero pateram, quam Belus & omnes A Belo ſoliti.*

[t] Phrygiorum opere.

[a] Illos ex hoſte raptos, illas Priami exuvias.

[b] Ægiſthus ſup. v. 289.

[c] Secundæ menſæ.

[d] Poculo philoteſio, quo convivia claudere ſolebant, id eſt, ſub finem convivii interficietur.

c *Morti-*

[e] Mortifera vinctum perfidæ tradet neci
Induta [f] veſtis, exitum manibus negat,
Caputque laxi & invii cludunt ſinus.
Haurit trementi [g] ſemivir dextrâ latus,
Nec penitus adigit: vulnere in medio ſtupet.
At [h] ille, ut altis hiſpidus ſylvis aper,
Cùm caſſe vinctus, tentat egreſſus tamen,
Arctatq; motu vincla, & incaſſum furit:
Cupit fluentes undique & [i] cæcos ſinus
Diſiicere; & hoſtem quærit implicitus ſuum.
[k] Armat bipenni Tyndaris dextram furens.
[l] Qualiſque ad aras colla taurorum priùs
Deſignat oculis, antequam ferro petat;
Sic huc & illuc impiam librat manum.
[m] Habet, peractum eſt. [n] pendet exiguâ [n] malè
Caput amputatum parte, & hinc trunco cruor
Exundat, illinc ora cum fremitu jacent.
Nondum recedunt. ille jam exanimem petit,
Laceratque corpus. illa fodientem adjuvat.
Vterque tanto ſcelere reſpondet ſuis.
Hic eſt [o] Thyeſte natus, hæc [p] Helenæ ſoror.
Stat ecce Titan dubius [a] emerito die,
[b] Suâne currat an Thyeſteâ viâ.

[e] Heinſius diſtinguit: *Mortifera vinctum perfidæ tradet neci Induta veſtis, exitum manibus negat, Caputque laxi, &c.*

[f] Veſtis ἄπειρος exitum capiti non præbens.

[g] Aegiſthus mollis & meticuloſus.

[h] Agamemnon.

[i] Involuentes nec exitum habentes.

[k] *Tyndaris illa bipennim Inſulſam & fatuam dextrâ lævaque tenebat.*

[l] Ὡς τίς τε κατέκτανε βοῦν ἐπὶ φάτνῃ, &c. Agamem. de ſe apud Hom. Odyſ. λ.

[m] Sc. Vulnus Formula à ludo gladiatorio ſumpta ubi ſi gladiatorum alter Vulnus accepiſſet acclamabat adverſarius & ſpectatores: *Hoc habet.*

[n] Non integrè & fortiter amputatum.

[o] Perfido, adultero, liberorum ſuorum helluoni, inceſto.

[p] Adulteræ, & crudelis quæ Deiphobum maritum Menelao & hoſtibus dilaniandum prodidit.

[a] Finito, Sumpta Metaph. ab operariis, ſervis, militibus.

[b] Procedatne curſu ſuo, an facinus hoc abominatus retrocedat, ut in Thyeſtæâ cœnâ. *Thyeſt. act.* 4. & 5.

ELECTRA.

Electra fratri ſuo Oreſti ſubducto fugam ſuadet.

Fuge, [c] ô paternę mortis auxilium unicum,
Fuge, & ſceleſtas [d] hoſtium evita manus.
Everſa domus eſt funditùs. regna occidunt.
[e] Quis iſte celeres concitus currus agit?
Germane, vultus veſte [f] furabor tuos.
[g] Quos anime demens, refugis? externos fugis?
Domus timenda eſt. pone jam trepidos metus,
Oreſta. amici fida præſidia intuor.

[c] Paternæ mortis ulciſcendæ ſpes unica.

[d] Matris & Aegiſthi.

[e] Conſpecto è longè Strophio metuit, puerumq; occulit.

[f] Tegam, clepam, vid. Herc. F. 798.

[g] Suum corripit metum, quod peregrinū timeret, cum ſui timendi pot[illegible] eſſet. *Lipſ. hac* [illegible] *fratrem dic*[illegible]

STRO-

STROPHIVS. ELECTRA. ORESTES & PYLADES mutæ Perſonæ.

Electra fratrem Strophio opportunè occurrenti tradit abducendum: ipſa ad aram confugit.

[h] PHocide relictâ Strophius, [i] Eleâ inclytus
Palmâ revertor. cauſa veniendi fuit,
Gratari [k] amico, cujus impulſum manu
Cecidit decenni Marte concuſſum Ilium.
Quænam iſta lacrymis lugubrem vultum rigat,
Pavetq; mœſta? regium agnoſco genus.
Electra, luctûs cauſa quæ [m] lætâ in domo eſt?
EL. Pater peremptus ſcelere materno jacet.
[n] Comes paternæ quæritur natus neci,
Ægiſthus [o] arces Venere quæſitas tenet.
ST. O nulla longi temporis felicitas!
EL. Te per parentis memoriam obteſtor mei,
Per ſceptra [p] terris nota, per [q] dubios deos,
Recipe hunc Oreſten, ac pium furtum occule.
ST. Etſi timendum cæſus Agamemnon docet,
Aggrediar, & te, Oreſta, [r] furabor libens.
[a] Poſcunt fidem ſecunda, at adverſa [b] exigunt.
Cape hoc [c] decorum ludicri certaminis
Inſigne frontis. læva [d] victricem tenens
[d] Frondem, virenti protegat ramo caput.
Et iſta donum palma [e] Piſæi Jovis
[f] Velamen eadem præſtet atque [g] omen tibi.
Tuque ô, paternis aſſidens frenis comes,
Condiſce, Pylade, patris exemplo fidem.
Vos, [h] Græciâ nunc teſte, veloces equi
[i] Inſida curſu fugite pręcipiti [i] loca.
EL. [k] Exceſſit, abiit currus effreno impetu
Effugit aciem. [l] tuta jam operiar meos

[h] Erat autem Strophius Phocidis rex Anaxibiæ ſororis Agamemnonis filius, & Pyladis pater.
[i] Curuli certamine victor in ludis Olympiacis vid. Herc. Fu. v. 830.
[k] Agamemnoni meo cognato.
[l] Filiam regis eſſe.
[m] Reverſo Agamemnone.
[n] Oreſtes quæritur, ut interficiatur.
[o] Thyeſt. 453. & 640.
[p] Recenti victoriâ.
[q] Memor idem ſibi poſſe contingere.
[r] Occulam, aveham. Her. Fu. 798
[a] Gratuitam.
[b] Debitam,
[c] Coronam oleaginam mihi in ludis Olympicis datam.
[d] Palmam mihi victori datam.
[e] Olympici, vid. Thyeſt. v. 122.
[f] Ne agnoſcaris vel adverſus Solis æſtum.
[g] Victoriæ, vindictæ paternæ cędis.
[h] Celebri ludorum conventu approbati victoris.
[i] Mycenas, ubi uxor maritum interfecit.
[k] E conſpect
non ſolicit
[l] Decuratâ de fratre curâ, poſtquam Oreſtis conſuluerim vitæ, de meâ

Hoſtes, & ultrò vulneri opponam caput.
Adeſt cruenta conjugis victrix ſui,
Et ſigna cædis veſte maculatâ gerit,
Manus recenti ſanguine etiamnum madent,
Vultuſque præ ſe ſcelera truculenti ferunt.
Concedam ad aras. patere me[m] *vittis tuis,*
Caſſandra, jungi [n] *paria metuentem tibi.*

[m] Supplicationibus tuis, quæ vittata vates confugiſti ad aras ſupplex. [n] Mortem.

CLYTÆMNESTRA. ELECTRA. ÆGISTHUS. CASSANDRA.

Electram ab ara detrahi & in carcerem conjici jubet Clytæmneſtra. Caſſandra jugulatur.

Hoſtis [o] *parentis, impium atque audax caput,*
Quo more [p] *cœtus publicos, virgo, petis?*
EL. [q] *Adulterorum virgo deſerui domum.*
CL. *Quis eſſe credat* [r] *virginem?* EL. [s] *gnatam tuam.*
CL. *Modeſtiùs cum matre.* EL. [t] *pietatem doces.*
CL. *Animos viriles corde tumefacto geris,*
Sed [u] *agere domita fœminam diſces* [x] *malo.*
EL. *Ni fortè fallor,* [a] *fœminas ferrum decet.*
CL. [b] *Et eſſe, demens, te parem nobis putas?*
EL. *Nobis? quis iſte eſt alter Agamemnon tuus?*
Vt vidua loquere. vir caret vitâ tuus.
CL. [d] *Indomita poſt hæc virginis verba impiæ*
Regina frangam. [e] *citiùs interea mihi*
Ediſſere ubi ſit gnatus, ubi frater tuus.
EL. *Exiit Mycenas* CL. *redde nunc gnatum mihi.*
EL. *Et tu* [f] *parentem redde.* CL. *quo latitat loco?*
EL. *Tuto; quietus, regna non metuens* [g] *nova:*
[h] *Juſtæ parenti ſatis, at iratæ parum.*

[o] Mei, matris tuæ.

[p] Reſpicit ad veterem Græcorum morem a quorum virgines rarò in publicum prodibant, necnon ad originationem, ὡς παρθένος, παρὰ τὸ παρθεύειν τῷ μητρί.

[q] Tui & Ægiſthi.

[r] Quæ talia loquaris.

[s] Quæ tua ſum filia, mulieris impudicæ.

[t] Emphaticè, tu impia. Al. leg. *Eja, tandem doces.*

[u] Gerere te fœminam, i. modeſtius.

[x] Supplicio & cruciatu.

[a] Latenter illi exprobrat bipennem quâ occiderat Agamemnona. [b] An tu credis decere te eadem quæ nos? [c] Cur vero *Nobis*? quaſi jam dignus ſit adulter ille Agamemnonis locum ſupplere? [d] Obſtinatam tuam animi ferociam, quam maternum jus flectere non poteſt, ſceptrum, quatenus regina ſum, franget. [e] Alii leg. EL. *mitius interea mihi? Tu vidua loquere, vir caret vitâ tuus.* [f] Agamem. quem occidiſti. [g] Adulteri tuique. [h] Sufficiat hoc reſponſum matri amanti & piæ.

CL. *Morieris hodie.* EL. *dummodo* [i] *hac moriar manu;*
Recedo ab aris. ſive te jugulo juvat
Merſiſſe ferrum; præbeo jugulo volens.
Seu more pecudum colla reſecari placet;
Intenta cervix vulnus exſpectat tuum.
Scelus peractum eſt: cæde reſperſam viri
Atque obſoletam ſanguine [k] *hoc dextram ablue.*
CL. *Conſors pericli pariter ac regni mei,*
Ægiſthe, [l] *gaudes? gnata genetricem impiè*
Probris laceſſit; abditum fratrem occulit.
AEG. *Furibunda virgo, vocis infandæ ſonum,*
Et [m] *aure verba indigna maternâ opprime.*
EL. *Etiam monebit ſceleris infandi artifex,*
[n] *Per ſcelera nactus nomen ambiguum ſuis?*
Idem ſororis gnatus, & patris nepos?
CL. *Ægiſthe, ceſſas impium ferro caput*
Demetere? fratrem reddat, [o] *aut animam ſtatim.*
AEG. *Abſtruſa* [a] *cæco carcere, &* [a] *ſaxo exigat*
Ævum per omnes torta pœnarum modos.
Referre, [b] *quem nunc occulit, forſan volet*
Inops, egens, incluſa, pædore obſita,
[c] *Vidua ante thalamos, exul, inviſa omnibus,*
[d] *Æthere negato. ſerò ſuccumbet malis.*
EL. *Concede mortem.* AEG. *ſi recuſares, darem.*
[e] Rudis eſt tyrannus, morte qui pœnam exigit.
EL *Mortē aliquid ultra eſt?* AEG. [f] *vita, ſi cupias mori:*
CL. *Abripite, famuli, monſtrum, & avectam procul*
Ultra Mycenas. ultimo in regni angulo
Vincite, ſeptam nocte tenebroſi ſpecûs,
Ut inquietam virginem carcer domet.
At [g] *iſta pœnas capite perſolvat ſuo,*
Captiva conjux, [h] *regii pellex tori.*
Trahite, ut ſequatur conjugem ereptum mihi.
CAS. *Ne trahite, veſtros ipſa præcedam gradus:*

[i] Tuâ, ſi poſt conjugem etiam filiam occîdere ſuſtines: non pigebit eadem manu perire, qua pater.

[k] Mei, filiæ tuæ.

[l] Subriſerat fortè Ægiſthus per indignationem. vel *etiam* quòd taceret.

[m] Indigna, quæ mater audiat.

[n] Quem neſcirent parentes, quo cognationis nomine vocarent; pater, filiumne an nepotem; mater, filiumne an fratrem. ſup. verſ. 35.

[o] Aut animam reddat i. amittat.

[a] Carcere obſcuro & ſaxeo.

[b] Fratrem Oreſtem.

[c] Quam & hinc quod conjugali caruerit lecto & in virginitate conſenuerit, Aelian. 4. lib. hiſt. refert, Ἠλέκτραν nominatam quæ prius Laodice fuiſſet dicta.

[d] Cœli aſpectu.

[e] Herc. Fu. 512. Med. ver. 1056.

---

[f] Οὐ γὰρ θανεῖν ἔχθιστον, ἀλλ' ὅταν θανεῖν χρῄζων τις εἶτα μηδὲ τοῦτ' ἔχῃ λαβεῖν. [g] Caſſandra. [h] Agamemnonis, cui pellex erat conjugis loco.

i Perſerre

[i] *Perferre prima nuncium Phrygibus meis*
Propero; repletum [k] *ratibus everſis mare;*
[l] *Captas Mycenas;* [m] *mille ductorem ducum,*
Ut paria fata Troicis * *tulerit malis,*
Periſſe dono fœminæ, ſtupro, dolo.
Nihil moramur, rapite. quin grates ago.
[n] *Iam jam juvat vixiſſe, poſt Trojam juvat.*
CL. *Furibunda morere.* CAS. [o] *veniet & vobis furor.*

HERCV-

---

[i] E veterum opinione, qui animas hominum corpore ſolutas in Elyſiis ſuos agnoſcere, cumque iis ſermones ſerere credebant.

[k] Græcorum in reditu naufragio.

[l] A tyranno adultero occupatas interfecto Agamemnone.

[m] Agamem

* Al. *ineret.*

[n] Prius quidem tædebat me vitæ patriæ ſuperſtitis, jam verò juvat me vivendo vidiſſe meorum vindictam.

[o] Et vates & morti vicina Caſſandra ominata prædicit illis vindictam & mortem ab Oreſte, qui matre cæſa & ipſe furere cœpit.

HERCULES FURENS.

DRAMATIS PERSONÆ.

IUNO.	HERCULES.
LYCUS.	AMPHITRYON.
THESEUS.	CHORUS Thebanorũ.

ARGUMENTUM.

Lycus à Creonte Herculis ſocero rege Thebano propter ſcelera in exilium miſſus, abſente jam Hercule apud inferos, ut inde Euriſthei juſſu peteret Cerberum (ubi & Theſeum in vinculis detentum, qui cum Pirithoo deſcenderat ad rapiendam Proſerpinam, liberavit) occaſionem oblatam arripit, & per ſeditionem Creonte cum duobus filiis cæſo regnum Thebanum occupat, Megaram Herculis uxorem ad nuptias ſolicitat, abnuenti vim parat. Opportunè reverſus Hercules Lycum cæteroſque illius factionis interfecit. hęc tam feliciter geſta Iuno non ferens immittit illi furorem, quo correptus uxorem ſuam cum liberis interficit. Quod ubi ad ſe reverſus intellexit, doloris impatientiâ vix Amphitryonis atq; Theſei precibus detentus ne ſibi mortẽ inferret cum Theſeo Athenas purgandus proficiſcitur.

ACTUS PRIMUS.

IUNO ſola.

Iuno Iovis furta, pellices, nothos, Herculem autem maximè ſtomachatur, cui ab inferis reverſo furioſam machinatur perniciem.

a *Si ſum regina Jovisq; Et ſoror & conjux certè ſum.*

a *SOror Tonantis (hoc enim ſolum mihi*
Nomen relictum eſt) ſemper alienum Jovem,
Ac templa ſummi vidua deſerui ætheris;

Locumq́; cœlo [b] pulſa, [b] pellicibus dedi.
Tellus colenda eſt: pellices cœlum tenent.
Hinc, [c] Arctos altâ parte glacialis poli
[d] Sublime claſſes ſidus [e] Argolicas agit;
[f] Hinc, [g] quà tepenti vere laxatur dies,
Tyriæ per undas [h] vector Europæ [i] nitet;
[k] Illinc, [l] timendum ratibus ac ponto gregem
[m] Paſſim vagantes exerunt [n] Atlantides.
* Ferâ comâ hinc exterret [o] Orion deos:
Suaſque Perſeus [p] aureas ſtellas habet.
Hinc [q] clara gemini ſigna [q] Tyndaridæ micant:
[r] Quibuſque natis mobilis tellus ſtetit.
Nec ipſe tantùm Bacchus, aut [n] Bacchi parens,
Adiere ſuperos: ne qua pars probro vacet,
[o] Mundus puellæ ſerta Cnoſſiacæ gerit.
Sed vetera querimur: una me [p] dira ac fera
Thebana [q] nuribus ſparſa tellus [q] impiis,
[r] Quoties novercam fecit? aſcendat licet,
Meumque * victrix teneat Alcmene locum;
Pariterque natus aſtra [ſ] promiſſa occupet,
* In cujus ortu mundus * impediit diem,
[t] Tarduſque Eoo Phœbus effulſit [t] mari,

[b] Notationem pellicis innuit à pelliciendo vel pellendo, quod à παλλακὴ rectius.

[c] Caliſto Lycaonis filia à Iove compreſſa, à Iunone in ἄρκτον, i. urſam mutata, mox à Iove unà cum filio Arcade in cœlum relata. alterú ſidus Helice, alterum Cynoſura vocatur.

[d] Quoad nos, quibus ab Aequinoctiali Septentrionem verſus ſitis *Hic vertex ſemper ſublimis.*

[e] Helice, quam Græci primùm obſervabant, ut Sidonii Cynoſuram, *Helicem Graia carina notat.* vid quæ ad ver. 696. Medeæ.

[f] Ab Auſtrali parte. in ipſo Zodiac.

[g] Quà dies elongatur & aperitur oriente Tauro xx. die Aprilis.

[h] Taurus ſecundum Zodiaci ſignum, quem poëtæ fabulantur Taurum eum fuiſſe, qui Europam à Phœnice tranſvexit in Cretam, cujus opere Iupiter eam illi gratiam retulit, ut inter ſydera illum collocarit. [i] In ſidus converſus fulget. [k] A parte Orientali [l] Propter tempeſtates quas ortæ denunciant. [m] Quoad noſtrum aſpectum, fixæ tamen ſunt. [n] Pleiades vij ſtellæ inter os Tauri & caudam Arietis ſitæ, Atlantis ex Pleione filiæ, quarum tres Electram, Maiam, Taygetem Iupiter compreſſit. * Quia caput ejus apparet ferum & terribile, & quando dominatur in cœlo, nubes adducuntur, & alia corpora cœleſtia teguntur. Al. leg. *Ferro minax hinc terret* eò quod fulgenti è ſtellis ferro Pleiadas inſequi videtur. [o] E Iovis, Neptuni, & Mercurii urinâ natus. quod Zelotypam deam malè urit. [p] xxvi. pulchras, ſplendidas, utpote, quem Iupiter in aureum imbrem converſus è Danae genuit. [q] *Lucida ſidera.* Caſtor & Pollux Iovis ex Leda Tyndari uxore filii. *eſt autem Anachroniſmos ceu Prolepſis, necdum n. Tyndaridæ mortui erant.* [r] Apollo & Diana, quos Pythona ſerpentem fugiens Latona enixa eſt in Delo inſulâ prius erraticâ & fluctibus agitatâ, tum vero primùm firmatâ, & *Mycone celſâ Gyaroque revinctâ.* [n] Semele, quæ & in cœlum relata traditur. [o] Cœlum cepit in numerum Siderum coronam Ariadnes conjugis Bacchi, & filiæ Minois regis Cretæ in qua Cnoſſus urbs regia. [p] Reſpicit fab. de anguinis dentibus à Cadmo ſeminatis, infr. v. 259. [q] Mulieribus impiis ſeu pellices Iovis, ceu Bacchas notet. [r] Tanquam privignos mihi effundant pellices: Zethum & Amphiona Antiopa, Bacchum Semele, Herculem Alcmena. * Ms. noſter unus, *meretrix.* [ſ] A Iove, infra. verſ. 958. & à virtute in ſolitudine. * Ad cujus πολυαθλίυ Ἥρω & τριεσπέρυ λέοντος generationem continuatæ ſunt duæ noctes adjecto die intermedio. * Al. *impendit.* [t] Et ſol à Iove juſſus per duplum ſpatium vacare poſt geminam noctem exortus eſt è mari Orientali, ſecundum opinionem vulgarem. vel ſup. Horizontem, pro quo mare uſurpant poëtæ.

Retinere merſum juſſus t *Oceano jubar.*
Non ſic abibunt odia. u *Vivaces aget*
Violentus iras animus, & ſævus dolor
Æterna bella pace ſublatâ geret.
x *Quid bella? quidquid horridum tellus creat*
Inimica; quidquid pontus aut aër tulit,
Terribile, dirum, peſtilens, atrox, ferum;
Fractum atq; domitum eſt. ſuperat & creſcit malis;
y *Irâque noſtrâ fruitur: in laudes ſuas*
Mea vertit odia. dum nimis ſæva z *impero,*
a *Patrem probavit. inde* b *quâ lucem premit,*
Aperitque b *Tethys,* c *quâ ferens Titan diem*
Binos propinquâ tingit Æthiopas face,
Indomita virtus colitur; & toto Deus
Narratur orbe. monſtra jam deſunt mihi;
Minorque labor eſt Herculi juſſa exequi,
Quàm mihi jubere. lætus imperia excipit.
Quæ fera d *tyranni juſſa violento queant*
Nocere juveni? nempe pro telis gerit,
e *Quę timuit & quæ fudit: armatus venit*
f *Leone & Hydra. nec ſatis terræ patent:*
Effregit ecce limen g *inferni Iovis,*
Et h *opima victi regis ad ſuperos refert.*
Parum eſt reverti: i *fœdus umbrarum perit.*
Vidi ipſa, vidi nocte diſcuſſâ inferûm,
Et Dite domito, h *ſpolia jactantem patri*
k *Fraterna. Cur non* * *vinctum & oppreſſum trahit*
k *Ipſum catenis paria ſortitum Iovi?*
Ereboque capto potitur, & retegit Styga?

u *Memores, graves. & inexsaturabile pectus.*

x *Epanorthôſis indignationis plena.* ſed quid ego bella loquor, poſtquam monſtra, terreſtria, *taurum, Scorpion, gigantes*: aquatilia, *cancrum, Hydram,* &c. aëria, *Stymphalidas* debellârit? Mss. noſtri 3. *qua bella.*

y Verè Hercules ut qui ex odio τῆς ἥρας κλέος aſſequatur.

z Per Euryſtheum Mycenarum regem, qui me dictante Herculem ad difficilima quæque obeunda adigit. infra verſ. 829.

a Virtute ſuâ & victoriis probavit ſe verè natum Iovis. Atque pro hac lectione ſtant Mss. omnes noſtri. Ioſ. tamen Scal. ex ſuis libris reſtituit, legitque, *Patrem probavi: gloriæ feci locum: Qua ſol relucens, quaq; reprimens diem, Binos, &c.*

b Suprà ver. 25. i. ab ortu ad occaſum, ubi Columna. Herc. Calpe & Abyla. c Qua ſol oriens calore vicino colorat Aethiopas ab orientali fl. Nigris parte Aegyptum Arabiamque, ab occidentali mare Atlanticum ſpectantes Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν, οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος. d Euryſthei. ſupra verſ. 35. duo noſtri, *Quo fera & ſcholia quomodo ad quid.* e Quæ in primo congreſſu etiam timere potuit: aggreſſus verò devicit. à natura, non a conſilio & ratione. x συγκατατίθεται. Etiam nôrit fortis, quæ timere debeat. vide Med. 160. & 166. f Nemeæi leonis pelle, & ſagittis felle & ſanguine Lerneæ Hydræ tinctis. g Plutonis. h Spolia opima ipſi Diti erepta Cerberum ſcilicet tricipitem, Plutonis inſigne, ut fulmen triſulcum Iovis, Neptuni tridentem. i Dum Herc. vivus adhuc Tartara quæ Plutoni ſortitioni contigerant, penetrat, atque inde Cerberum ad ſuperas auras trahit. k Pluton. * Commelinianis Mss. ſex ſubſcribunt noſtri *victum.*

[l] Patefacta ab imis Manibus retro via eſt,
Et [m] ſacra diræ Mortis in aperto jacent.
At ille rupto carcere Vmbrarum, ferox
De me triumphat, & ſuperbificâ manu
Atrum per urbes ducit Argolicas canem.
Viſo labantem Cerbero vidi diem,
Pavidumq; ſolem: me quoque invaſit tremor:
Et [*] tetra monſtri colla devicti intuens,
Timui imperaſſe. levia ſed nimium queror,
Cœlo timendum eſt; regna ne ſumma occupet,
Qui vicit ima. ſceptra præripiet patri.
Nec in aſtra [a] lentâ veniet, ut Bacchus, viâ:
Iter ruinâ quæret, & [b] vacuo volet
Regnare mundo. [c] Robore expenſo tumet,
Et poſſe cœlum viribus vinci ſuis
Didicit ferendo. ſubdidit mundo caput,
Nec flexit humeros molis immenſæ labor,
Mediuſq; collo ſedit Herculeo polus.
Immota cervix ſidera & cœlum tulit,
Et [d] me prementem. quærit ad ſuperos viam.
[e] Perge ira, perge, & magna meditantem opprime.
Congredere; manibus ipſa jam lacera tuis.
Quid [f] tanta mandas odia? diſcedant feræ:
Ipſe imperando feſſus Euriſtheus vacet.
Titanas auſos rumpere imperium Iovis
Emitte: [g] Siculi verticis laxa ſpecum.
Tellus gigante [h] Doris excuſſo [i] tremens,
Suppoſita [g] monſtri colla terrifici levet.
Sublimis alias [k] Luna concipiat feras.
Sed vicit iſta. quæris Alcidæ parem?
Nemo eſt, niſi ipſe. [l] bella jam ſecum gerat,
Adſint ab imo Tartari fundo excitæ

[l] Reditus ab inferis contra ſortitionis fœdus jam vivis patefactus eſt.

[m] Sacra illa & arcana umbrarum cuſtodia (Cerbero ab Hercule ſublato) in aperto eſt & pervia deſcendere atque remigrare volentibus.

[*] Al. leg. *terna monſtri colla.* Tricipitem canem Cerb.

[a] Quietâ, *vel* morte expectatâ.

[b] Expulſis cœlo cæteris diis.

[c] Viribus ſuis (quas expendit expertuſque eſt, dum Atlantis loco humeris cœlum ſuſtineret) fretus confiſuſque, etiam occupare cœlum tentabit.

[d] Emphaticè.

[e] Se Iuno ad iras excitat.

[f] Magis appoſite Heinſius legit *lenta mandas odia*, q. d. levia hæc & lenta odia ſunt quæ per Euryſtheum mandas: quin Herculi cœlum affectanti Titanas gigantes idem auſos opponis.

[g] Solve gigantem Enceladum, cui fulmine icto injectum ferunt Aetnam Siciliæ montem.

[h] *Sicula.* in Siciliam. n. frequentes colonias miſerunt Græci & in his maximè Dores.

[i] *Et feſſum quoties mutat latus, intremere omnem Murmure Trinacriam.*

[k] E luna. n. decidiſſe credebatur leo Nemeæus. idque ex opinione Pythagoræorum, qui in orbe Lunæ reperiri cenſebant, quæcunque apud nos ſunt.

[l] Ipſe furore percitus ſibi & ſuis vim paret.

[m] *Eumenides: ignem flammea ſpargant comæ;*
Viperea ſævæ verbera incutiant manus.
[n] *I nunc, ſuperbe, cælitum ſedes pete;*
Humana temne. jam Styga & manes, ferox,
Fugiſſe credis? [o] *heic tibi oſtendam inferos.*
Revocabo in altâ conditam caligine
Vltra [a] *nocentum exilia* [b] *Diſcordem deam,*
Quam munit ingens montis oppoſiti ſpecus.
Educam, & imo Ditis è regno extraham
Quidquid relictum eſt. veniat inviſum ſcelus,
Suumque lambens ſanguinem Impietas ferox,
Errorque, & in ſe ſemper armatus Furor.
Hoc hoc miniſtro noſter utatur dolor.
Incipite [c] *famulæ Ditis; ardentem incitæ*
Concutite [d] *pinum: &* [e] *agmen horrendum anguibus*
Megæra ducat; atque luctificâ manu
Vaſtam rogo flagrante corripiat trabem.
Hoc agite. pœnas petite violatæ Stygis:
[f] *Concutite pectus:* [g] *acrior mentem excoquat,*
Quàm qui caminis ignis Ætneis furit.
Vt poſſit animo captus Alcides agi,
Magno furore percitus, [h] *nobis priùs*
Inſaniendum eſt. [i] *Juno, cur nondum furis?*
[k] *Me me ſorores mente dejectam meâ*
Verſate primam, facere ſi quidquam apparo
Dignum [l] *noverca.* [m] *Iam odia mutentur mea.*
Natos reverſus videat incolumes, precor,
Manuque fortis redeat. Inveni diem,
Inviſa quo nos Herculis virtus juvet:
[n] *Me pariter & ſe vincat;* [o] *& cupiat mori*
Ab inferis reverſus. heic proſit mihi,
[p] *Jove eſſe genitum.* [q] *ſtabo, & ut certo exeant*

[m] Furiæ ardenti face ac ſerpentibus armatæ Herculem in furorem vertant.

[n] Inſultat ei Iuno præſcia, quaſi peractâ jam re.

[o] In terris ego tibi graviora oſtendam, quàm quæ apud inferos vidiſti.

[a] Loca ſupplicii ſceleratorum.

[b] Megæram comitatam ſcelere, impietate, errore, furore.

[c] Furiæ, ultrices deæ.

[d] Facem. *Excutiens pronam flagranti vertice pinum.*

[e] Sorores ὀφιοπλοκάμους, Tiſiphonem & Alecto. verſ. 75. Thyeſt.

[f] *Mille nocendi artes, fœcundum concute pectus*: & de Herculis pectore intelligi poteſt. ſed prius magis placet.

[g] Violentior furoris ignis mentes veſtras exagitet, quàm qui Aetneis cavernis & fornacibus furit, quo majori impetu in Herculem feramini.

[h] Alii leg. *vobis*.

[i] Cur non & ipſa furo?

[k] Heinſius ex lib. mſſ. Villerii legit. *In me ſorores mente dejectam mea primam furem verſate, ſi quicquam, &c.* [l] Odio novercali. [m] In tempus illi favebo, quo graviùs noceam. furens n. ſibi & ſuis hoc erit pernicioſior. [n] Hîc quidem facilè me ab eo vinci patiar, dummodo ſe vincat, ſuos interficiens. [o] Et qui mortem apud inferos evaſit, jam præ doloris acerbitate mortem optet, cùm ad ſe redierit, & uxorem filioſq; à ſe furente occiſos fuiſſe viderit. [p] Vt heros fortis ſit, omniaque ſternens obvia, & ſuos perdat. [q] Propoſito huic pertinaciter inſiſtam. vel, illi adſiſtam dirigamque tela ne errent.

Emiſſa nervo tela, librabo manum:
Regam furentis arma: pugnanti Herculi
Tandem favebo. ſcelere perfecto, licet,
Admittat [a] *illas genitor in cœlum manus.*
Movenda [b] *jam ſunt bella; clareſcit dies,*
Ortuque Titan lucidus croceo ſubit.

CHORVS THEBANORVM.

Chorus è Thebanis à deſcriptione ortus diei, magnatum curis ſtudiiſque damnatis, Herculem audaciæ in laboribus ſubeundis taxat, vitæ denique humilis laudat tranquillitatem optatque.

I*Am rara micant ſidera* [c] *prono*
[d] *Languida* [c] *mundo: nox victa* [e] *vagos*
Contrahit ignes: luce renatâ
[f] *Cogit nitidum Phoſphoros agmen:*
Signum [g] *celſi glaciale poli*
Septem ſtellis [h] *Arcades urſæ*
Lucem verſo temone vocant:
Iam [i] *cœruleis evectus* [i] *equis*
[k] *Titan ſummum proſpicit Oetam:*
Iam [l] *Cadmeis inclyta baccis*
Aſperſa die dumeta rubent:
[m] *Phœbique fugit reditura* [m] *ſoror.*
Labor exoritur durus, & omneis
Agitat curas, aperitque domos.
Paſtor gelidâ cana pruinâ
[n] *Grege dimiſſo pabula carpit.*
Ludit prato liber aperto
Nondum ruptâ fronte juvencus.

---

[a] Tam nefario ſcelere pollutas. *Sarcaſmus.*

[b] Feſtinandum & inſtanti auroræ cedendum eſt, v. quæ ad verſ. 119. Thyeſt. Horum verſuum prior aptè rectèque huc deducitur è loco quem inique & ineptè occuparat in Mss. ſupra poſt verſum 90. Poſterior omnino in noſtris Mss. non apparet.

[c] In occidente cœli ceu hemiſphærii parte.

[d] A ſolis vicinitate.

[e] Erranteis planetas *vel generaliter*, omnes ſtellas quæ igneæ creduntur eſſe naturæ.

[f] *Diffugiunt ſtellæ quarum agmina cogit Lucifer.*

[g] Arctici, qui nobis ſemper ſublimis. ſupra verſ. 6.

[h] Sidera illa Borealia in quæ verſi Caliſto & Arcas plauſtro ſeptentrionali verſo volut in metâ ceu confectâ viâ & decurſo ſpatio diem evocent.

[i] Quos laviſſe creditur cæruleo Oceano. vid. ſup. ver. 25. Sed & alii leg. *aquis.* Oceano ſc. pro receptâ opinione.

[k] Oriri ſol videtur poſt altiſsimos montes. eſt autem Oeta mons in finibus Theſſaliæ.

[l] Baccis lauri ſylveſtris vel quibuſvis aliis in Bacchi nemore. Baccha. Δαφνης καρπὸς. Gloſſ. Alii leg. *Bacchis* q.d. Dumeta Baccharum Orgiis famoſa diè aſperſa rubent. Quid ſi uvas intelligamus, vitium baccas: quarum inventor fuit Bacchus Thebis à Cadmo conditis natus.

[m] Lunæ.

[n] Dimittit gregem qui carpat pabula.

o *Vacuæ reparant ubera* o *matres.*
Errat curſu levis incerto
Molli petulans hœdus in herbâ.
Pendet ſummo ſtridula ramo,
Pennaſque a *novo tradere ſoli*
Geſtit querulos inter b *nidos*
c *Thracia pellex*; d *turbaq; circum*
Confuſa ſonat, murmure miſto
Teſtata diem. Carbaſa ventis
Credit, dubius navita vitæ,
Laxos aurâ complente ſinus.
Hic exeſis pendens ſcopulis,
Aut c *deceptos inſtruit hamos*;
Aut ſuſpenſus ſpectat f *preſſâ*
g *Præmia dextrâ. ſentit* h *tremulum*
Linea piſcem.
i *Hæc, innocuæ quibus eſt vitæ*
Tranquilla quies, & læta ſuo
Parvoque domus; ſpes & in agris.
k *Turbine magno ſpes ſollicitæ*
Vrbibus errant, trepidique metus.
Ille ſuperbos aditus l *regum,*
Duraſque fores, expers ſomni,
Colit: m *hic nullo fine beatus*
Componit opes, gazis inhians,
Et n *congeſto pauper in auro eſt.*
o *Illum populi favor attonitum,*
Fluctuque magis mobile vulgus
*Aurâ tumidum * tollit inani.*
p *Hic clamoſi rabioſa fori*
Jurgia vendens improbus, iras
Et verba locat. a novit paucos

b Vaccæ, oves, capellæ, lacte evacuatæ.
a Recens exorto.
b Pullos *Metonym.*
c Luſcinia in quam mutata eſt Philomela violata à Tereo Thracum rege & marito Prognes ſororis ipſius Philomelæ.
d Turba avicularum aliarum miſta, &c. teſtatur diem adeſſe.
e Eſcâ reparat hamos priori a piſcibus ereptâ.
f Pondere capti piſcis depreſſâ.
g Piſces captos.
h Ex arundine appenſum.
i Hæc, ſ. agunt ii quibus, &c. In urbibus vero, &c.
k Magno cum tumultu. *Hic incipit Chorus in mel oribus exemplaribus cum ſix verſiculis antecedentibus. Alii libri hunc Chorum partiuntur in duos; & hic annotatur,* SECVNDVS CHORVS. Priorem chori partem non agnoſcunt tres Mss. noſtri: Quartus, atque is venerandæ antiquitatis, integrum habet hoc ordine expreſſum. *Turbine magno ſpes ſollicitæ Vrbibus errant, trepidique metus. Jam rara micant ſidera prono,* &c. ad verſ. 160. qui ſe habet, *Parvoque domus ſpes at magnis urbibus errant,* & quæ ſequuntur.
l Patroni (qui & Rex vocatur) veſtibulum cliens ſummo mane colit ut eum ſalutet, cœnam hinc vel ſportulam emeriturus.
m Avarus nec fine quærendi ſibi præſtituto nec uſu beatus. Mss. duo, *nullo fine beatus Componit opes.*
n *Quærit, & inventis miſer abſtinet, & timet uti.*
o Ambitioſum.
* unus codex *volvit.*
p Cauſidicus, rabula, quas ſimulat iras, & verba precio venalia exponit.
a *Hypallage.* Pauci ſecuram quietam norunt.

Secura quies. [b] qui velocis
Memores ævi, tempora nunquam
Reditura tenent. dum fata ſinunt,
Vivite læti. properat curſu
Vita citato, volucrique die
c Rota præcipitis vertitur [c] anni.
d Duræ peragunt penſa ſorores,
Nec ſua retro fila revolvunt.
At gens hominum fertur rapidis
Obvia fatis incerta ſui:
Stygias ultrò quærimus undas.
Nimiùm, Alcide, pectore forti
Properas mœſtos viſere Manes.
Certo veniunt ordine Parcæ,
Nulli juſſo ceſſare licet.
Nulli [e] ſcriptum proferre diem.
Recipit populos [f] urna citatos.
Alium multis gloria terris
Tradat, & omnes fama per urbes
Garrula laudet, cœloque parem
Tollat & aſtris: alius [g] *curru*
Sublimis eat. me mea tellus
Lare ſecreto tutoque tegat.
Venit ad pigros cana ſenectus
Humilique loco, ſed [h] *certa ſedet*
[i] *Sordida parvæ fortuna domus*:
a Altè virtus animoſa cadit.
b *Sed mœſta venit crine ſoluto*
Megara, parvum comitata gregem:
c *Tarduſque ſenio graditur Alcidæ parens.*

[b] Qui memoria quàm velox ſit tempus utuntur bono illo irreparabili.

[c] Rota ut & ſerpens caudam vorans Hieroglyphicè annum deſignat. *namque in ſe ſua per veſtigia volvitur annus.* qui & à circuitu temporis dictus, veteres. n. *an* pro *circum* dicebant, quod & in compoſitis apparet. hinc & *annulus* diminutivum.

[d] Parcæ quidem, duræ ſatis, vitæ noſtræ ſtamina abſolvunt; nos tamen miſeri homines præproperâ manu illa incidimus noſtrâ freti audaciâ. ita tu, O Hercules.

[e] Præſtitutum.

[f] Quâ cineres combuſtorum conduntur. vel potius urna judicum infernorum. *Quæſitor Minos urnam movet.* è qua *ſeriùs ocius Sors exitura citatos in æternum Exilium impoſitura eſt cymbæ*, vid. inf. v. 730.

[g] Triumphali.

[h] ἐκ βελέων, tuta, & poſita extra pericula.

[i] Codex Bodleianus, *Sordida parva fortuna domus.*

a Superne, ex alto ſuam virtus animoſa habet ruinam.

b Sed Megara Herculis uxor crinibus ſolutis fœmineo mœrens ululatu procedit.

c Amphitryon ſenio degravatus.

ACTVS SECVNDVS.

MEGARA. AMPHITRYON.

Megara abſentiam Herculis deflet enumeratis ipſius ærumnis. Lyci vim & inſolentiam conqueritur. Deſpondentem animum & deſperantem conſolatur Amphytruo.

O Magne Olympi rector, & mundi arbiter,
Iam ſtatue tandem gravibus ærumnis modum,
Finemque cladi. nulla lux unquam mihi
Secura fulſit. finis alterius mali
Gradus eſt futuri. c *protenus reduci novus*
Paratur hoſtis. ante quàm lætam domum
*Contingat, aliud juſſus ad bellum * meat.*
Nec ulla requies, tempus aut ullum datur,
Niſi dum jubetur: ſequitur d *à primo ſtatim*
Infeſta Iuno. nunquid immunis fuit
Infantis ætas? monſtra ſuperavit priùs,
Quàm noſſe poſſet. e *gemina criſtati caput*
Angues ferebant ora, quos contrà obvius
Reptavit infans; igneos ſerpentium
*Oculos remiſſo * pectore ac placido intuens,*
Arctos ſerenis vultibus nodos tulit;
Et tumida tenerâ guttura elidens manu,
f *Præluſit Hydræ.* g *Mænali pernix fera,*
Multo decorum præferens auro caput,
Deprenſa curſu eſt. maximus h *Nemeæ timor*
Gemuit lacertis preſſus Herculeis leo.
Quid a *ſtabula memorem dira Biſtonii gregis,*

c Herculi redeunti nova ſemper ab Euryſtheo objiciuntur monſtra.

* I. Gruteri & noſtri omnes exeat. & hæc lectio ferri queat, ex pronuntiatione, qua & occurret infrà verſ. 516. *Euryſtheus facili regnet in otio, &c.*

d *Ita legit* Lipſius, i. à vitæ principio. Alii, ut & noſtri Mss. 3. *apprimè.* i. principaliter infeſta: Nullum, inquit, periculum adire jubetur, quin ecce tibi adverſariam, & quidem pervicaciſſimam, ſentit: Iunonem dico, quæ ne infantem quidem odii ſui habuit immunem.

---

e Iam in cunis ſerpentes duos à Iunone immiſſos vultu interritus & cum riſu eliſit.
* Lipſii codex pro pectore habet lumine: in uno è Mss. additur *vultu.* Et hic labant noſtri Mss. ſeorſim omnes à ſe invicem ſentientes. f Præludium & ſpecimen dedit futuræ pugnæ & victoriæ in Hydram. Al. *Proluſit iræ* i. initium fecit iræ, quia primùm incepit iraſci.
g Cerva aëripes & χρυσόκερως quam curſu comprehendit in Mænalo monte Arcadiæ.
h Leo in Nemeâ ſylva Peloponneſi, inter Cleonas & Phliuntem, maximus illius regionis incolis terror, quem Hercules interfecit. a Equos humanis carnibus paſtos, à Diomede Thraciæ rege. Biſtonis autem ſtagnum & regio Thraciæ.

[b] *Suiſque regem pabulum armentis datum?*
Solitumque denſis hiſpidum Erymanthi jugis
Arcadica quatere nemora Mænalium ſuem?
Taurumque [c] *centum non levem populis metum?*
[d] *Inter remotos gentis Heſperiæ greges*
Paſtor triformis littoris Tarteſſi
Peremptus, acta eſt præda ab occaſu ultimo.
Notum Cythæron pavit Oceano pecus.
Penetrare juſſus ſolis æſtivi plagas,
Et adusta medius regna quæ torret dies,
[e] *Vtrinque monteis ſolvit abrupto obice,*
Et jam ruenti fecit Oceano viam.
Poſt hæc, adortus [f] *nemoris opulenti domos*
[g] *Auri fera vigilis ſpolia ſerpentis tulit.*
Quid? ſcæva [h] *Lernæ monſtra, numeroſum malum,*
Non igne demum vicit, & docuit mori?
Solitaſque pinnis condere obductis diem
Petiit ab ipſis nubibus [i] *Stymphalidas?*
Non vicit illum cœlibis ſemper tori
[k] *Regina gentis vidua Thermedontiæ,*
[l] *Nec ad omne clarum facinus audaces manus*
Stabuli fugavit turpis Augiæ labor.
Quid iſta proſunt? orbe defenſo [m] *caret.*
[n] *Senſere terræ pacis autorem ſuæ*
Abeſſe terris. [o] proſperum ac felix ſcelus,
Virtus vocatur. ſontibus parent boni.
Ius eſt in armis, opprimit leges timor.
Ante ora vidi noſtra, truculentâ manu
[a] *Gnatos paterni cadere regni vindices;*
Ipſamque Cadmi nobilis ſtirpem ultimam.

---

b Aequa veteribus viſa eſt talionis pœna, εἴκε πάθοι τά κ' ἔρεξε. & lege Rhadamanthi. ita Theſeus Sinin tortis pinubus diſcerpſit, Scirona è rupe præcipitavit. Procruſten ad ſui lecti modulum extendit.

c Cretæ 1. 827. Aga.

g Gerionem tricorporem Hiſpaniæ regem interemit, ejuſque armenta à Tarteſſo Hiſpaniæ Bœticæ oppido maritimo abegit in Bœotiam, in qua mons Cithæron.

e Fingitur Herc. collibus inter Abylam & Calpen diremptis intromiſiſſe Oceanum qui Mediterraneus dicitur.

f Hortorum Heſperidum, quorum cuſtos præter tres Atlantis filias erat Vigil draco.

g Aurea, Medica, citrea mala. ἔυοσμα, ἀλλ' ἄβρωτα: inquit ille. apud. Athen. 3. l. 7. c. *aliis* pecora nativo rutilo colore inſignia. cum μῆλα hæc & illa denotent.

h Hydram & cancrum, *vel* ſolam Excettam quam propter amputata capita repullulantia vocat monſtra. *Vt et* numeroſum malum.

i Aves á Stymphalo Arcadiæ palude dictas, quas æreo crotali crepitu fugavit.

k Hippolyte regina amazonum juxta Thormodonta fl. Cappadociæ incolentium.

l Nec dedignatus eſt Augiæ regis Elidis bubile, in quo 300. boum ſtabulaſſent, nec per 30. annos expurgatum fuiſſet, purgare immiſſo fl. Peneo vel Alpheo.

m Demiſſus ipſe ad inferos.

n Quia illo abſente Lycus interfecto Creonte & liberis regnum occupavit.

o Vide verſ. 358. infra.

a Filios Creontis patris mei aſſertores regni paterni, &c. Vltimus ſtirpis Cadmi.

Occidere. vidi [b] *regium capitis decus*
Cum capite raptum. quis ſatis Thebas fleat?
[c] *Ferax deorum terra* [d] *quem dominum tremit?*
E cujus arvis, éq; fœcundo ſinu
[e] *Stricto juventus orta cum ferro ſtetit;*
Cujuſque muros natus [f] *Amphion Iove*
Struxit canoro ſaxa modulatu trahens;
In cujus urbem [g] *non ſemel divûm parens*
Cælo relicto venit; hæc [h] *quæ cælites*
Recipit, & quæ fecit, & (ſas ſit loqui)
[i] *Fortaſſe faciet,* [k] *ſordido premitur jugo.*
[l] *Cadmea proles* [m] *civitaſq; Amphionis*
Quò decidiſtis? [n] *tremitis ignavum exulem*
Suis carentem finibus, noſtris gravem?
[o] *Qui ſcelera terrâ, quique perſequitur mari,*
Ac ſæva juſtâ ſceptra confregit manu,
*Nunc ſervit abſens. fertque quæ *ferri vetat:*
Tenetque Thebas exul Herculeas Lycus.
Sed non tenebit. aderit & pœnas petet,
Subituſque ad aſtra [p] *emerget: inveniet viam,*
Aut faciet. Adſis ſoſpes & remees tuis:
Tandemque venias victor ad victam domum.
Emerge conjux, atque depulſas manu
Abrumpe tenebras: [q] *ulla ſi vetita eſt via,*
Iterque clauſum eſt, [a] *orbe diducto redi;*
Et quidquid atrâ nocte poſſeſſum latet,
Emitte tecum. [b] *dirutis qualis jugis*
Præceps citato flumini quærens iter,
Quondam dediſti; ſciſſa cùm vaſto impetu
Patuere Tempe. pectore impulſus tuo
[c] *Huc mons & illuc cecidit, & rupto aggere*

b Diadema cum ipſo Creontis capite ablatum.

c Quæ Bacchum, Palæmona, Leucotheam, tot deos peperit.

d Quàm ignavum, vilem, improbum? ſcilicet exulem.

e Ex dentibus ſerpentis à Cadmo interfecti ſeminatis nati ſunt homines armati, qui mutuis vulneribus perierût.

f Iovis ex Antiope filius lyræ à Mercurio acceptæ modulatu ſaxa ad extruendas Thebas traxit.

g Venit. ſ. ad Semelem, Antiopam, Alcmenam.

h Quæ in deorum numerum retulit Bacchum, Semelen, Dircen, &c. ſup. verſ. 258.

i Hoc dicit propter Herculem indigetem cœlo deſtinatum.

k Hæc urbs ſordidi hominis tyrannide opprimitur.

l Thebani à Cadmo conditore.

m Multi libri habent *atque Ophionius civis*: quia e ſerpentis dente nata eſt gens Thebarum conditrix. vid. verſ. 259.

Al. legunt *Civis atq; Ophionius*. Ego P. Scriverii judicio & boni noſtri Mſs. authoritate fretus præfero: *Civitaſque Amphionis*: de quo vide notam f. ſup. n Cum tremore paretis ignavo Lyco. o Her. interea qui aliis ſceleſtam vim prohibet, abſens ſervitutem & tyrannidem in ſuis fert. * Duo noſtri, *fieri vetat*: p Ab inferis quos in centro terræ credebant. q Tres noſtri: *nulla ſi vetito via Iterque Clauſum eſt.* a Diruptâ terrâ. b Vt quondam divulſis Oſſa & Olympo exitum dediſti Peneo fl. in mare atque aperuiſti Tempe amœniſſima Theſſaliæ loca. c Mons priùs continguus diviſus eſt in duos Oſſam & Olympum.

Novâ cucurrit [d] *Theſſalus torrens viâ.*
Talis parentes, liberos, patriam petens.
Erumpe [c] *rerum terminos tecum efferens:*
Et quidquid avida tot per annorum gradus
Abſcondit ætas, redde; & [f] *oblitos ſui,*
[g] *Luciſque pavidos ante te populos age.*
Indigna te ſunt ſpolia, ſi tantum refers,
[h] *Quantum imperatum eſt. magna ſi nimium loquor,*
Ignara noſtræ ſortis, adde illum mihi,
Quo te tuamque dexteram amplectar, diem;
Reditusque lentos nec mei memores querar.
[i] *Tibi, ô deorum ductor indomiti ferent*
Centena tauri colla: [k] *tibi frugum potens,*
* *Secreta reddam ſacra: tibi* [l] *multâ fide*
Longas, [m] *Eleuſi,* * *tacita jactabo* [n] *faces.*
[o] *Tum reſtitutas fratribus rebor meis*
Animas, & ipſum regna moderantem ſua
Florere patrem. [p] *ſi qua te major tenet*
Clauſum poteſtas ſequimur. aut omnes tuos
Defende reditu ſoſpes aut omnes trahe.
Trahes, nec ullus eriget fractos deus.
AM. *O ſocia noſtri ſanguinis, caſtâ fide*
Servans torum gnatosq; magnanimi Herculis,
Meliora mente concipe, atque animum excita.
Aderit profectò, qualis ex omni ſolet
Labore, major. ME. Quod nimis miſeri volunt,
Hoc facile credunt. AM. Immo quod metuunt nimis
Nunquam amoveri poſſe, nec tolli putant.
[b] Prona eſt timori ſemper in pejus fides.
ME. *Demerſus, ac defoſſus, & toto inſuper*
Oppreſſus orbe, quam viam ad ſuperos habet?

[d] Peneus.

[e] Cerberum tricipitem. i. mortem, cujus genera tria naturale, violentum, fortuitum.

[f] Mortuos, qui epotâ Lethe quæcunque in vivis fecerant obliti ſunt.

[g] Lucem non ferentes, tenebris aſſuetos.

[h] Cerberum, juſſu Euryſthei.

[i] Voveo tibi O Iupiter Hecatomben, negat tamen Servius Iovi taurum immolari, abſque piaculo aut malo omine. quod & in hoc voto locum habet, propter furorem Herculis & necem Megaræ & liberorum. *Med.* 6o.

[k] Tibi, O Ceres, ſacra ſolvam.

* Myſtica quæ non niſi initiatis revelanda ſunt, quòd Ceres tacitè uſa eſt conſiliis dum Proſerpinam quæreret.

[l] Abſtinendo à venereis, vino, malis Punicis; alba veſte induta, cincta quernâ coronâ ceu viticea, &c.

[m] Ceres, ab Eleuſi civitate non longè ab Athenis, quæ Cereri ſolennia ſacra Theſmophoria inſtituerunt infra verſ. 844. Al. *Eleuſin.* [n] Myſtæ ferebant lampades ceu faces in memoriam quæſitæ à Cerere Coræ. [o] Tu O Conjux mihi redditus penſabis fratres & patrem. [p] Si qua poteſtas inferorum major, quàm tua eſt, te detineat, & nos te promptè ſequimur. [a] O conjux Herculis filii mei. [b] Pejora faciliùs credimus quàm meliora. Aliqui aiunt hoc Megaræ eſſe reſponſum, quæ quaſi aſſentiens dicit, O Amphitryon, verum dixiſti, quod timor pronus eſt fidem & credulitatem habere ſemper ad pejora, ſed vellem ſcire, cùm Hercules jaceat demerſus quam viam habeat redeundi?

AM. [c] *Quam tunc habebat, cum per arentem plagam*
Et fluctuantes more turbati maris
Abiit arenas; biſque diſcedens fretum,
Et bis recurrens; cumque deſertâ rate
Deprenſus hæſit Syrtium brevibus vadis,
Et [d] *puppe fixâ maria ſuperavit pedes?*
ME. Iniqua rarò maximis virtutibus
Fortuna parcit. *nemo ſe tutò diu*
Periculis offerre tam crebris poteſt.
Quem ſæpe tranſit caſus, aliquando invenit.
[e] *Sed ecce ſævus, ac minas vultu gerens,*
Et [f] *qualis animo eſt, talis inceſſu venit.*
[g] *Aliena dextrâ ſceptra concutiens Lycus,*
Vrbis regens opulenta Thebanæ loca,
Et omne quidquid uberi cingit ſolo
[h] *Obliqua Phocis, quidquid* [i] *Iſmenus rigat,*
Quidquid Cithæron vertice excelſo videt,
Et bina findens [k] *Iſthmos exilis freta.*

[c] Reqnè ac evaſerit Syrtes, ſinus duos in mari Lybico cumulis arenæ, qui ventorum arbitrio agitati, varie vadoſi, & fluxu refluxuque impetuoſi naves ad ſe trahunt. unde & nomen iis à σύρω traho.

[d] Quanquam alii aureo poculo, alii æreo lebete tranaſſe eum fabulantur.

[e] Amphitruoni tribuit quæ ſequuntur Mss. Bodleianus.

[f] Superbus & ferox, quod vel ex inceſſu patet.

[g] Vſurpata, inf. verſ. 336.

[h] Regio Græciæ ad ſinuoſum litus Criſſæum.

[i] Bœotia, quam rigat fluvius Iſmenus, quamque proſpicit mons Cythæron.

[k] Peloponneſiacus, anguſtiæ ſex milium inter Aegeum & Ionium maria, in quo Iſthmo eſt Corinthus, unde & Corinthiacus dicitur.

LYCVS. MEGARA. AMPHITRYON.

Lycus Thebis à Creonte in exilium miſſus, Hercule ad inferos profecto, cæſo Creonte cum filiis, quò regnum occupatum ſibi firmet, Megaræ nuptias ambit abnuenti vim minatur.

NOn vetera patriæ jura poſſideo domûs
Ignavus hæres: *nobiles non ſunt mihi*
Avi, nec altis inclytum titulis genus;
Sed clara [a] *virtus.* qui genus jactat ſuum,
Aliena laudat. *Rapta ſed trepidâ manu*
Sceptra obtinentur: omnis in ferro eſt ſalus.
[b] *Quod civibus tenere te invitis ſcias,*
Strictus tuetur enſis. [c] alieno in loco
Haud ſtabile regnum eſt, [d] *una ſed noſtras poteſt*
Fundare

[a] Sup. v. 150. *Proſperum ac felix ſcelus virtus vocatur.*

[b] Malus imperii eſt cuſtos metus, Quem n. metuunt periiſſe expetunt.

[c] Regnum occupatum haudquaquam firmum eſt.

[d] Mihi novo homini addent nobilitatis colorem Megaræ nuptiæ.

Fundare vires, juncta regali face
Thalamiſque Megara. ducet è genere inclyto
Novitas colorem noſtra. Non equidem reor
Fore ut recuſet, ac meos ſpernat toros.
Quod ſi impotenti pertinax animo abnuet,
Stat [e] *tollere omnem penitus Herculeam domum.*
Invidia [f] *factum ac ſermo popularis premet?*
Ars prima regni eſt, poſſe *te* invidiam pati.
[g] *Tentemus igitur: fors dedit nobis locum.*
Namque ipſa [h] *triſti veſtis obtentu caput*
Velata, [i] *juxta præſides aſtat deos,*
Laterique adhæret [k] *verus Alcidæ ſator.*
ME. *Quidnam iſte, noſtri generis exitium ac lues,*
Novi parat? quid tentat? LY. *O clarum trahens*
A ſtirpe nomen regiâ, facilis mea
Parumper aure verba patienti excipe.
[a] *Si æterna ſemper odia mortales agant,*
Nec cœptus unquam cedat ex animis furor,
Sed arma felix teneat, infelix paret;
Nihil relinquent bella: tum vaſtis ager
Squallebit arvis, ſubditâ tectis face
Altus ſepultas obruet gentes cinis.
Pacem reduci velle, victori expedit;
Victo neceſſe eſt. [b] *particeps regno veni:*
Sociemus animos. pignus hoc fidei cape:
Continge [c] *dextram. quid truci vultu ſiles?*
ME. *Egone ut parentis ſanguine aſperſam manum*
Fratrumque geminâ cæde contingam? [d] *priùs*
Extinguet ortus, referet occaſus diem:
Pax ante fida nivibus & flammis erit:
Et [e] *Scylla Siculum junget Auſonio latus:*
[f] *Priuſque multo vicibus alternis fugax*
Euripus undâ ſtabit Euboicâ piger.
Patrem abſtuliſti, regna, germanos, larem,

---

[e] Statutum eſt mihi ipſam cum liberis è medio tollere & Herculeam domum radicitus exſtirpare.

[f] Ita Mss. omnes noſtri. Quò et inclinaſſe Gruterum video. Al. leg. *factum*.

[g] Megaram ad nuptias.

[h] Pullâ, lugubri.

[i] Confugit ſupplex, vel aſtat ad aras ſtatuaſ-ve Deorum tutelarium. *alii, leg.* Præſtites, quorum aræ juxta fores poſitæ erant, προστατηρίους.

[k] Neque n. agnoſcit tyrannus *Iovem* eſſe Herculis patrem, quem & Alcidem vocat Alcæo avo paterno, *alii* ab ἀλκὴ, robur.

[a] Si uſque maneant utrinque odia; & potentior tueatur armis quæ vicerit, victus & oppreſſus vindictam armis paret, belli faces omnia vaſtabunt.

[b] In conjugium meum.

[c] Fidei pignus & ſymbolum.

Troad. 689.

[d] Et hæ τῶν ἀδυνάτων conditiones negationis vim habent. [e] Recedet fretum, jungeturque Sicilia Italiæ, cui quondam adnexa fuiſſe dicitur. [f] Priùs Euripus fretum illud reciprocum inter Bœotiæ Aulidem & Euboicam quod ſepties die ac nocte rapide fluit refluitque quieſcet.

Patriam: [g] *quid ultra eſt? una res ſupereſt mihi,*
Fratre ac parente carior, regno ac lare;
Odium tui; quod eſſe cum populo mihi
Commune doleo. pars quota ex iſto mea eſt?
Dominare tumidus, ſpiritus altos gere:
Sequitur ſuperbos [h] ultor à tergo Deus.
[i] *Thebana novi regna. quid* [k] *matres loquar*
Paſſas & auſas ſcelera? quid [l] *geminum nefas,*
Miſtumq; nomen conjugis, nati, patris?
Quid bina [a] *fratrum caſtra? quid totidem rogos?*
Riget ſuperba [b] *Tantalis luctu parens,*
Mœſtuſque Phrygio manat in Sipylo lapis.
Quin ipſe torvum [c] *ſubrigens criſtâ caput*
[d] *Illyrica Cadmus regna permenſus fugâ,*
Longas reliquit corporis tracti notas.
Hæc te manent exempla, dominare ut lubet;
Dum ſolita regni fata te noſtri vocent.
LY. *Agedum efferatas rabida voces amove:*
Et [e] *diſce regum imperia ab Alcide pati.*
Ego rapta quamvis ſceptra victrici geram
Dextrâ, regamque cuncta ſine legum metu
Quas arma vincunt, pauca pro cauſâ loquar
Noſtrâ. cruento cecidit in bello pater?
Cecidere fratres? arma non ſervant modum,
Nec temperari facile, nec reprimi poteſt
Stricti enſis ira. bella delectat cruor.
[f] *Sed ille regno pro ſuo; nos improbâ*
Cupidine acti: quæritur belli exitus,
Non cauſa. *ſed nunc* [g] *pereat omnis memoria.*
Cùm victor arma poſuit, & victum decet

Deponere

---

g Vellem & eorum odium mihi ſoli eſſet, ut te abundè odiſſe poſſem, *vel*, doleo quidem populum a te oppreſſum habere cur te oderint.

h Opt. inſolentiæ vindex, *vel* Nemeſis ſuperbiæ ultrix. Dii, n. cùm utriuſque ſexus ſunt ſecundum Stoicos, Poetæ Deum etiam pro Dea ponunt.

i Novi quàm malo omine regnetur Thebis; quæ ſcelera Regum, quæ pœnæ.

k Agaven, quæ filium Pentheum interfecit: Ino, quæ ſe in mare præcipitavit; Nioben, de qua inf. v. 386.

l Oedipi, qui patrem Laium, verùm non ſciens eum patrem fuiſſe, interfecit, ex matre Jocaſta, quam uxorem duxit, liberos ſuſcepit, vide v. 133. Theba.

a Eteoclis & Polynicis filiorum Oedipi qui binis exercitibus de regno decertantes mutuis vulneribus occubuerunt, impoſitiſque eidem rogo cadaveribus eorum flamma ſe diviſit. b Niobe filia Tantali numeroſa prole ſuperbiens Latonæ ſe prætulit. liberis itaque xiiii. à Phœbo & Diana interfectis & ipſa dolore ſtupeſcens in ſaxum mutata eſt, in Sipylo monte Phrygiæ quod perpetuo humore madet, Agam. 370. c Erigens. d Ipſe Cadmus Thebarum conditor regno pulſus in Illyrium receſſit & in ſerpentem commutatus eſt una cum Hermione uxore. e Diſce à conjuge tuo quem adeò jactas parere mihi regi, ut ille paret Euryſtheo. f *Anthypophora*, quòd ſi obiicias patrem tuum juſtè, me injuſtè arma cepiſſe; reſpondeo juſtitiam belli exitu non cauſâ diſcerni; *victrix cauſa, Diis placuit.* g Sanciatur ἀμνηστία.

Deponere odia. [h] *non ut inflexo genu*
Regnantem adores, petimus. hoc ipſum placet,
Animo ruinas quòd capis magno tuas.
Es rege conjux digna: ſociemus toros.
ME. *Gelidus per artus vadit exangues tremor.*
Quod facinus aures pepulit? haud equidem horrui,
Cùm pace ruptâ bellicus muros fragor
Circum-ſonaret. [a] *pertuli intrepidè omnia:*
Thalamos tremiſco; capta nunc videor mihi.
Gravent catenæ corpus, & longâ fame
Mors protrahatur lenta, [b] *non vincet fidem*
Vis ulla noſtram: moriar, Alcide, tua.
LY. *Animoſne merſus inferis conjux facit?*
ME. *Inferna tetigit, poſſet ut* [c] *ſupera aſſequi.*
LY. *Telluris illum pondus immenſæ* [d] *premit.*
ME. *Nullo premetur onere,* [e] *qui cœlum tulit.*
LY. *Cogêre.* ME. [f] Cogi qui poteſt, neſcit mori.
LY. *Effare,* [g] *thalamis quod novis potius parem*
Regale munus? ME. *Aut tuam mortem, aut meam.*
LY. *Moriere demens?* ME. *Conjugi occurram meo.*
LY. *Sceptro-ne noſtro potior eſt* [h] *famulus tibi?*
ME. [i] *Quot iſte famulus tradit reges neci!*
LY. *Cur ergo regi ſervit, & patitur jugum?*
ME. [k] *Imperia dura tolle, quid virtus erit?*
LY. *Obici feris monſtriſque,* [l] *virtutem putas?*
ME. Virtutis eſt domare quæ cuncti pavent.
LY. [m] *Tenebræ loquentem magna Tartareæ premunt.*
ME. Non eſt ad aſtra mollis è terris via.
LY. [n] *Quo patre genitus cœlitum penetret domos?*
AM. *Miſeranda conjux Herculis magni, ſile:*
* *Partes meæ hæ ſunt, reddere Alcidæ patrem,*
Genuſque verum. poſt tot ingentis viri
Memoranda facta, poſtque pacatum manu
Quodcunque Titan ortus & labens videt,
Poſt monſtra tot perdomita, poſt [o] Phlegram [p] *impio*

---

[h] Nolo me ut captiva adores, ſed quoniam mihi placet tua hæc magnanimitas, ut me pro marito colas.

[a] Cætera belli mala æquo animo tuli, nunc tandem verè in ſervitutem redacta mihi videor, poſtquam ignavus tyrannus me de nuptiis interpellare audeat.

[b] Nullus cruciatus violabit fidem meam Herculi datam.

[c] Cœlum.

[d] Ne emergere & aſcendere poſſit.

[e] Supra verſ. 69.

[f] Stoicè. *Qui non timet mortem, cogi nequit. Non ſumus in ullius poteſtate, cùm mors in noſtra poteſtate ſit.*

[g] Ab inferis redeunti.

[h] Hercules Euryſtheo inſerviens.

[i] Multos, Diomeden, Buſirim, Gerionem, Antæum, &c.

[k] Verſatur. n. virtus circa ardua dura, formidabilia.

[l] Audaciæ potiùs eſt & temeritatis.

[m] Ut ut magna crepet, tenebræ tamen infernæ premunt ipſum & opprimunt.

[n] Nec. n. niſi diis geniti ſuperos adeunt.

* Mss. *Partes mea ſunt.*

[o] Vallem Theſſaliæ, in qua Gigantes cum diis pugnavêre.

[p] Gigantum impiorum.

Sparſam cruore, poſtque [a] defenſos Deos;
Nondum liquet de patre? mentimur Jovem?
[b] Junonis odio crede. LY. Quid violas Iovem?
Mortale cœlo non poteſt jungi genus.
AM. [c] Communis iſta pluribus cauſa eſt Deis.
LY. Famuline fuerant ante quàm fierent Dei?
AM. [d] Paſtor Pheræos Delius pavit greges.
LY. [e] Sed non per omnes exul erravit plagas.
AM. [f] Quem profuga terrâ mater erranti edidit.
LY. Non monſtra ſævas Phœbus aut timuit feras.
AM. [g] Primus ſagittas imbuit Phœbi draco.
Quàm gravia parvus tulerit, ignoras, mala
[h] E matris utero fulmine ejectus puer?
[i] Mox fulminanti proximus patri ſtetit.
Quid? [k] qui gubernat aſtra, qui nubes quatit,
[l] Non latuit infans rupis exeſæ ſpecu?
Solicita tanti precia natales habent,
Semperque magno conſtitit, naſci Deum.
LY. Quemcunq; miſerum videris, hominem ſcias.
AM. Quemcunq; fortem videris, miſerum neges.
LY. Fortem vocemus, [m] cujus ex humeris leo
Donum puellæ factus, & clava excidit,
Fulſitq; pictum veſte Sidoniâ latus?
Fortem vocemus, cujus horrentes comæ
Maduere [n] nardo? laude qui notas manus
Ad non virilem tympani movit ſonum,
[o] Mitrâ ferocem [p] barbarâ frontem premens?
AM. [q] Non erubeſcit Bacchus effuſos tener
Sparſiſſe crines, nec manu molli levem
Vibraſſe thyrſum, cùm parum forti gradu
Auro decorum ſyrma [r] barbaricum trahit.

[a] Herculis. n. potiſsimùm operâ gigantes victos ſcribunt non pauci.

[b] Quem, niſi quòd Iove genitus ſit, cum non odio proſequuta uſq; exagitaret.

[c] Complures Herôes miſto mortalium ac immortalium ſemine nati in deos aſciti fuerunt.

[d] Hippol. 295.

[e] Quod facit Hercules.

[f] Et tamen in ipſa inſulâ erraticâ natus eſt. ſupra. verſ. 15.

[g] Phœbus etiam puer ſagittis interfecit Pythona draconem a Iunone miſſum qui Latonam inſequeretur.

[h] Bacchus è Semeles Iovis majeſtatem (quam ſubdolæ Iunonis hortatu videre deſideraſſet) non ferentis & fœtum aborſæ utero fulmine ictus.

[i] In bello adverſus Gigantes Bacchus in Leonem converſus mox erat terrori Gigantibus.

[k] Ipſe Iupiter.

[l] An non à matre Rhea, ne Saturnus pater, ex fœdere cum fratre Titane de maſculâ prole tollendâ παιδοτρώκτης voraret, in Cretæ antrum ablegatus eſt, & enutritus à Curetibus in monte Idâ. [m] Qui ſub Omphale Lydiæ reginâ, clavâ & leonis pelle exutus, muliebri ornatu purpurâque indutus & unctus colum tractavit. [n] Oleo Nardino. [o] *Hic verſus in nonnullis lib. refertur ad Amphitryon. nam & Bacchi mitra eſt propria.* [p] Phrygiis & Lydiis in uſu. [q] Nec ipſi Baccho forti deo eſt rubori ſi quando crinibus diffuſis haſtam pampinis involutam vibret, trahatque veſtem muliebrem longe caudatam, ſyrma, *à traine*, à σύρω traho. [r] *Barbarico*, Mss. noſter unus; nec contemnendum.

Poſt multa virtus opera laxari ſolet.
LY. [a] *Hoc Euryti fatetur everſi domus,*
[b] *Pecorumque ritu virginum oppreſſi greges.*
Hoc nulla Juno, nullus Euryſtheus jubet:
Ipſius hæc ſunt opera. AM. [c] *Non noſti omnia.*
Ipſius opus eſt, cæſtibus fractus ſuis
[d] *Eryx, & Eryci junctus* [e] *Antæus Libys.*
Et [f] *qui hoſpitali cæde manantes foci*
Bibêre juſtum ſanguinem Buſiridis.
[g] *Ipſius opus eſt, vulneri & ferro obvius*
Mortem coactus ante Geryonem pati:
Nec unus unâ Geryon victus manu.
[h] *Eris inter iſtos; qui tamen nullo ſtupro*
Læſere thalamos. LY. *Quod Iovi, hoc regi licet:*
[i] *Iovi dediſti conjugem, regi dabis.*
Et te magiſtro non novum hoc diſcet nurus,
Etiam viro probante, meliorem ſequi.
Sin copulari pertinax tedis negat;
Vel ex coactâ nobilem partum feram.
ME. [k] *Umbræ Creontis, & penates Labdaci,*
Et nuptiales impii Oedipodæ faces,
Nunc [l] *ſolita noſtro fata conjugio date.*
Nunc, nunc cruentæ regis Ægypti [m] *nurus,*
Adeſte, [n] *multo ſanguine infectæ manus;*
Deeſt una [o] *numero Danaïs: explebo nefas.*
LY. *Conjugia quoniam* [p] *pervicax noſtra abnuis,*
Regemq; [a] *terres; ſceptra quid poſſint, ſcies.*
[b] *Complectere aras, nullus eripiet Deus*
Te mihi: nec, orbe ſi remolito, queat

---

[a] Egregia ſcilicet illa virtutis opera ſunt, Eurytus Oechaliæ rex cum filiis ab Hercule interemptus ut potiretur filiâ ipſius Iole, &c.

[b] Theſpii regis Atheniensis filiæ L. una nocte promiſcuè ab eo compreſſæ.

[c] Vitia quæ ſunt, noſti, non autem meminiſti quot tyrannos oppreſſerit.

[d] Fil. Butæ ex Venere victus cœſtibus *ſuis*, i. ad quorum certamen hoſpites provocare ſolitus erat.

[e] Herc. Oet. v. 24.

[f] Buſiridis ſanguis juſtâ vindictâ. v. ſup. ver. 286 effuſus in aris, quibus ipſe hoſpites immolaverat.

[g] Herculis viribus occurrens Geryon interfectus eſt coram fratribus ſuis, mox & idem paſſuris, erat n. trigeminus, ſup. ver. 231. Al. leg. *Ipſius Orthus vulnere et ferro obvius, Mortem, &c.* Orthrus. a. erat Geryonis canis biceps.

[h] Te manet eadem vindicta quam illis inflixit Herc, qui tamen non tentarunt uxori ejus ſtuprum inferre; quod tu facis. [i] Iovi uſuram conjugis tuæ Alcmenæ indulſiſti, nurus tuæ Megaræ uſum mihi regi dabis. quæ tuo exemplo non hoc primùm diſcet me potiorem *veluti Jovem* ſequi, marito ſuo Hercule *ut te quondam* permittente. [k] Ultrices patris mei Cr. umbræ voſque malè ominati lares Labdaci Thebarum regis ex Polydoro nepotis Cadmi, & vos infauſtæ nuptiæ Oedipodis, ſup. ver. 386. [l] Nuptiis meis coactis date calamitates noſtro generi accidere ſolitas. [m] XLIX è filiabus Danai primâ nocte maritos ſuos totidem è filiis Aegypti interfecerunt: ſola Hypermneſtra pepercit Lino. ejus vicem ego ſupplebo & Lycum interficiam. [n] *Habentes manus multo cruore pollutas.* [o] Quinquageſimo. [p] Mss. duo, *pertinax*. [a] Imprecationibus tuis. [b] Non ad quas confugiſti aræ, non deorum ſtatuæ, non ipſe Alcides reverſus, &, quod mihi jactas, in deorum numerum relatus te mihi eripiet.

Ad ſupera victor numina Alcides vehi.
[c] *Congerite ſilvas, templa ſupplicibus ſuis*
Injecta flagrent: [d] *conjugem & totum gregem*
Conſumat unus igne ſubjecto rogus.
AM. [e] *Hoc munus à te genitor Alcidæ peto,*
Rogare quod me deceat, ut [f] *primus cadam.*
LY. *Qui morte cunctos luere ſupplicium jubet,*
Neſcit tyrannus eſſe. [g] *diverſa irroga:*
[g] *Miſerum veta perire; felicem jube.*
[h] *Ego, dum cremandis trabibus accreſcit rogus,*
Sacro regentem maria votivo rogem.
AM. *Proh numinum vis ſumma, proh cœleſtium*
Rector parenſque; cujus excuſſis tremunt
Humana telis; impiam regis feri
Compeſce dextram. Quid Deos fruſtra precor?
Vbicunque es, audi [i] *nate.* [k] *Cur ſubito labant*
Agitata motu templa? cur mugit ſolùm?
Infernus imo ſonuit è fundo fragor.
Audimur: [l] *en, en ſonitus Herculei gradûs.*

[c] O famuli, adſtruite ligna, & ipſum templum quo ſupplices confugerunt admoto igne abſumite.

[d] Megaram ux. Herc. & Amphitryonem cum natis Herc.

[e] Ego Herculis (quoniam Jovem illi negas) pater hoc à te peto.

[f] Ne ſenex videam meorum necem.

[g] Miſericordiæ. n. eſſet per citam mortem miſeris ærumnarum finem dare.

[h] Dum famuli parant ligna ad hos comburendos, ego Neptuno faciam ſacra quæ illi vovi Creonte victo.

[i] Tanquam numen mihi præſentiſsimum. [k] Inter preces motâ terrâ Herculem ab inferis adventare erumpentem conjicit Amphitryon. [l] Gruterus & noſtri codd. *En eſt ſonitus.*

CHORVS THEBANORVM.

Actoris partes Chorus officiumque viriliter defendit, precibus Amphitryonis adſpirans Herculis reditum vovet, idque arguit Orphei exemplo.

O Fortuna viris invida fortibus,
Quàm non æqua bonis præmia dividis!
[a] *Euryſtheus facili regnet in otio:*
Alcmenâ genitus bella per omnia
[b] *Monſtris exagitet * cœliferam manum:*
[c] *Serpentis reſecet colla ferocia;*
[d] *Deceptis referat mala ſororibus,*

[a] Quàm tam iniquè rem comparaſti ut Euryſth. &c.

[b] Delendis monſtris vexet manum cœliferam, ſup. verſ. 68.

* Illa manus, quæ tulit cœlum & deos; nunc occupatur circa naturæ pudenda.
[c] Hydræ, verſ. 240. [d] Sup. verſ. 237.

Cùm ſomno dederit pervigiles genas
Pomis [e] *divitibus præpoſitus Draco,*
Intravit Scythię [f] *multivagas domos,*
Et gentes patriis ſedibus hoſpitas:
Calcavitq; freti terga [g] *rigentia,*
Et mutis [g] *tacitum litoribus mare.*
Illic dura carent æquora fluctibus;
Et, [h] *quà plena rates carbaſa tenderant,*
[i] *Intonſis teritur ſemita* [i] *Sarmatis.*
Stat [h] *pontus vicibus mobilis annuis,*
[h] *Navem nunc facilis, nunc equitem pati.*
Illic [k] *quæ viduis gentibus imperat,*
Aurato religans ilia baltheo,
Detraxit ſpolium nobile corpori,
Et peltam, & nivei vincula pectoris,
Victorem poſito ſuſpiciens genu.
[l] *Quâ ſpe præcipites actus ad inferos,*
Audax ire vias [m] *irremeabiles,*
Vidiſti [n] *Siculæ regna Proſerpinæ?*
[o] *Illic nulla Noto, nulla Favonio*
Conſurgunt tumidis fluctibus æquora:
Non illic geminum [p] *Tyndaridę genus*
Succurrunt timidis [q] *ſidera navibus:*
Stat nigro pelagus gurgite [a] *languidum;*
Et, cùm Mors avidis pallida dentibus
Gentes innumeras [b] *Manibus intulit,*
Vno tot populi [c] *remige tranſeunt.*
[d] *Evincas utinam jura feræ Stygis,*
[e] *Parcarumq; colos non revocabiles:*
[f] *Heic, qui rex* [g] *populis pluribus imperat;*

[e] Aureis, citreis. ſup. v. 239.

[f] ἀμαξοφόρητας plauſtris vectas: Scythyæ n. incolæ Nomades à paſcendis gregibus dicti nova quærentes paſcua mutant aſsiduè loca unde appellat *patriis ſedibus hoſpites.*

[g] Septentrionale mare, quod Hyberno gelu concretum non agitatur fluctibus, nec litori alliſum ſonat.

[h] Quà æſtate navigârant, hyeme agitant currus.

[i] Tartaris & Ruſsis incultos capillos & barbas libertatis ſuæ ſymbola alentibus.

[k] Hippolite vel Antiopa regina Amazonum ſine viris degentium in Scythiâ, dedit Herc. ſcutum & baltheum ſpolia, ipſum victorem flexo genu venerata; Membranacei tres, *ſuſcipiens genu.*

[l] Apoſtrophe ad Herculem.

[m] Per quas reditus non patet.

[n] In Sicilia natæ ac inde à Plutone raptæ inf. v. 658.

[o] Apud inferos non ſunt venti, non ſtellæ.

[p] Διόσκουροι. ſup. verſ. 17.

[q] Exhalatio potiùs quàm ſtella, ex motu quodam interſulgens, quæ in antennis, velis, aut foris gemina apparens reſidentis tempeſtatis Indicium eſt, nautæ, *Corpus ſanctum*, Hiſpani *S. Telmum* vocant.

[a] Non fluctuans: omnium n. quæ hic ſunt, volunt apud inferos ſimulacbra eſſe. Herc. Oet. 1706.

[b] Ad manes inferos demiſit.

[c] Charonte umbrarum vectore, portitore. infra ver. 764.

[d] Vtinam nobis ſuperſtes redeas, devicto Stygis jure, quæ novies interfuſa coercet, reditumque negat.

[e] Quæ vitæ ſtamina breviora aut longiora fuſis ſuis devolvunt. ſup. v. 180.

[f] Et vincere poteris hic enim regnat ille Pluto quem Pyliis auxilio advenientem tu Epirotarum ultor inflicto vulnere ſuperaſti.

[g] Non uni populo ſed ex pluribus imò omnibus gentibus: *vel* mortuis, quorum numerus major quàm viventium.

Bello cum peteres [h] *Neſtoream Pylon,*
Tecum conſeruit peſtiferas manus,
Telum [i] *ter geminâ cuſpide præferens:*
Effugit tenui vulnere ſaucius,
Et [k] *mortis dominus pertimuit mori.*
[l] *Fatum rumpe manu; triſtis &* [*] *inferis*
Proſpectus pateat lucis, & invius
Limes det faciles ad ſuperos vias.
[m] *Immites potuit flectere cantibus*
Vmbrarum dominos, & prece ſupplici
Orpheus, Eurydicen dum repetit ſuam.
Quæ ſylvas, & aves ſaxaque traxerat
Ars, quæ præbuerat fluminibus moras;
Ad cujus ſonitum conſtiterant feræ;
Mulcet [n] *non ſolitis vocibus inferos,*
Et [o] *ſurdis reſonat clariùs in locis.*
Deflent Eurydicen [p] *Threiciæ nurus,*
Deflent & lacrymis [q] *difficiles Dei;*
[r] *Et qui fronte nimis crimina tetricâ*
Quærunt, ac [ſ] *veteres excutiunt reos*
Flentes Eurydicen Juridici ſedent.
Tandem [a] *mortis, ait, vincimur,* [a] *arbiter:*
Evade ad ſuperos; lege tamen datâ:
Tu poſt terga tui perge viri comes;
Tu non antè tuam reſpice conjugem,
Quàm cùm clara [b] *deos obtulerit dies,*
Spartanique aderit janua [c] *Tænari.*
Odit verus amor, nec patitur, moras.
Munus, dum properat cernere, perdidit.
Quæ vinci potuit regia [d] *cantibus,*
Hæc vinci poterit regia [e] *viribus.*

[h] A Neſtore regnatum oppidum in Peloponneſo occid.

[i] Sup. verſ. 51.

[k] Pluto qui mortuis dominatur.

[l] Fatum Stygis non recludendæ tu potentiori facto evince.

[*] Qui triſtantur, dum vident lucem. Al. leg. *triſtibus inferis* ſed minùs rectè.

[m] Thracius poëta inſignis ad inferos deſcendens repetitum uxorem Eurydicen à ſerpente dum Ariſtæi vim fugeret occiſam, citharæ cantu in tantum demulſit Plutona & Proſerpinam, ut illi uxorem reſtituerent, hac lege, ne illam antè intueretur quàm ad ſuperos veniſſet, ille verò impatientiâ amoris reſpexit, receptamque amiſit.

[n] Vocibus non exauditis priùs inferis.

[o] Vbi veræ voces non audiuntur, ſilentibus *ſacro digna Silentio Mirantur umbræ dicere.*

[p] Threiciæ mulieres, quæ apud inferos.

[q] Illacrymabilis Pluto & Proſerpina.

[r] Quin & ipſi judices inferni de *quibus*, inf. v. 730. rigidi licèt, commiſerentur Orphei.

[ſ] Examinant ſcelera, quæ quis apud ſuperos & in vivis perpetrarit, inf. v. 727.

[a] Mortis arbiter i. Pluto ait, viciſti nos, O Orphen.

[b] Superos, ſolem & ſidera, quibus dies ſacra.

[c] Promontorii Laconiæ, ubi ad inferos deſcenſus patere credebatur. ut & in Averno Italiæ, *Tænareas fauces, alta oſtia Ditis.*

[d] Orphei.

[e] Herculis.

ACTVS

ACTVS TERTIVS.

HERCVLES.

Solem cæteroſque Deos precatur veniam Herc. quòd juſſus Cerberum ſuperis inviſum traxerit.

O [f] Lucis alme rector, & cœli decus,
Qui [g] alterna curru ſpatia flammifero ambiens,
Illuſtre lætis exeris terris caput;
Da Phœbe veniam, ſi quid illicitum tui
Videre vultus: [h] juſſus in lucem extuli
[i] Secreta mundi. tuque [k] cœleſtûm arbiter
Parenſq́;, viſus fulmine [l] oppoſito tege,
Et [m] tu ſecundo maria qui ſceptro regis,
Imas pete undas. quiſquis ex alto aſpicit
Terrena, [n] facie pollui metuens novâ,
Aciem reflectat, oraque in cœlum erigat,
Portenta fugiens. hoc nefas cernant [o] duo,
Qui advexit, & quæ juſſit. [p] In pœnas meas,
Atque in labores non ſatis terræ patent.
[a] Junonis odio vidi inacceſſa omnibus,
[b] Ignota Phœbo; [c] quæque deterior polus
Obſcura diro ſpatia conceſſit Jovi.
[d] Et ſi placerent tertiæ ſortis loca,
Regnare potui: [e] noctis æternæ chaos,
Et nocte quiddam gravius, & [f] triſtes Deos,
Et [g] fata vici, morte contemptâ redii.
Quid reſtat aliud? vidi & oſtendi [h] inferos
Da, ſi quid ultra eſt. [i] tam diu pateris manus
Ceſſare noſtras, Iuno? quid vinci jubes?
[k] Sed templa quare miles infeſtus tenet?
Limenq́; ſacrum terror armorum obſidet?

[f] Soli.

[g] Vtrumque hemiſphærium alternis vicibus luſtrans.

[h] Ab Euryſtheo & hôc veniâ magis dignus.

[i] Cerberum damnatum tenebris.

[k] Iupiter.

[l] Sic Mss. noſtri Al. *appoſito.*

[m] O Neptune qui regis maria, quæ tibi ſecundâ ſorte contigerunt.

[n] Novo hujus monſtri aſpectu.

[o] Ego & Iuno, *alii legunt* qui, *ut ſit Euryſth.*

[p] Ad explendum Iunonis odium non ſufficiunt monſtra terreſtria, niſi, &c.

[a] Odio infeſtæ novercæ vidi omnibus vivis invia.

[b] Soli, qui cuncta videt, inviſa.

[c] Nigra regna, quæ videt Antarcticus polus deterior quia Stygi ſubjectus, & *quem ſub pedibus nox atra videt maneſque profundi.* Sorte data conceſsit Plutoni.

---

[d] Quod ſi me regnandi rapuiſſet tam dira libido, occupare mihi licuiſſet inferna regna, quæ tertiâ ſorte Diti obtigerunt. [e] Hiatum & cæcam voraginem æternæ noctis, i. mortis. [f] Plutonem & Proſerpinam. [g] Sup. verſ. 565. [h] Cerberum ad ſuperas auras tractum, [i] Sup. v. 206. [k] Miratur Herc. cur milites templum obſideant,

AMPHITRYON. HERCVLES. THESEVS.

Herculem reducem gratatur Amphitryon, illi quærenti narrat quo in loco res ſint: dum Herc. proficiſcitur ad occidendum Lycum, Theſeus rogatus ab Amph. exponit, quæ apud inferos geſſerit Hercules.

[l] *Vtrumne viſus vota decipiunt meos?*
An ille domitor orbis, & Graiûm decus,
Triſti [m] *ſilentem nubilo liquit domum?*
Eſt-ne ille natus? membra lætitiâ ſtupent.
O nate! certa & [n] *ſera Thebarum ſalus!*
[o] *Verumne cerno corpus? an fallor tuâ*
Deceptus umbrâ? túne es? [p] *agnoſco toros,*
Humeroſq; & alto nobilem trunco manum.
HER. *Unde iſte, genitor, ſquallor, &* [q] *lugubribus*
Amicta conjux? unde tam fœdo obſiti
[r] *Pædore nati? quæ domum clades gravat?*
AM. *Socer eſt peremptus: regna poſſedit Lycus;*
Natos, parentem, conjugem leto petit.
HER. *Ingrata tellus, nemo ad Herculeæ domûs*
Auxilia venit? [a] *vidit hoc tantum nefas*
Defenſus orbis? cur diem queſtu tero?
Mactetur hoſtis. TH. [b] *Hanc ferat virtus notam,*
Fiatq; ſummus hoſtis Alcidæ Lycus?
Ad hauriendum ſanguinem inimicum feror.
HER. *Theſeu, reſiſte: ne qua vis ſubita ingruat.*
Me bella poſcunt. [c] *differ amplexus parens,*
Conjuxq; differ: [d] *nunciet Diti Lycus*
Me jam rediſſe. TH. *Flebilem ex oculis fuga*
* *Regina vultum:* * *tuque nato ſoſpite*
Lacrymas cadentes reprime: [e] *ſi novi Herculem,*
Lycus Creonti debitas pœnas dabit:

---

[l] Fallit-ne me phantaſia? an video filium reverſum?

[m] Ditis domum cæcam & ſilentem.

[n] Tarda, interempto Creonte & amiſſo regno.

[o] *Vera-ne te ſpecies, verus mihi nunc tu adſters?* Al. leg. *Teneone in auras editum, an vanâ fruor Deceptus umbra.*

[p] Agnoſco Herculem ex toris, humeris, & manu ingentem clavam tenenti.

[q] Atratis veſtib.

[r] Illuvie & ſordibus.

[a] Orbis à me defenſus vidit hoc tantum nefas, nec repulit me abſente?

[b] Indignum eſt, ô Her. tuam virtutem hac infamiæ notâ ſugillari, ut poſt tot egregia facinora tam ignavi hominis ſanguinem haurias. Ego potius vado interfecturus Lycum.

[c] *Amphit. & Megaram ipſum amplexantes jubet differre amplexus donec Lycum ultus fuerit.*

[d] Cæſus ibit nuncius Plutoni dicturus me rediiſſe ab inferis. * Abige, O Megara, mœſtitiam, tuq; O Amphitryon, Hercule ſalvo ſerena vultum. [e] Si bene novi Herculis commoti vires fulmineas.

Lentum eſt, dabit; dat: hoc quoque eſt lentum; dedit.
AM. Votum ſecundet, qui poteſt, noſtrum Deus,
Rebuſq́; lapſis adſit. O magni comes
Magnanime nati, pande virtutum ordinem:
Quàm longa mæſtos ducat ad Manes via;
Vt vincula tulerit dura Tartareus canis;
TH. Memorare cogis acta, ſecuræ quoque
Horrenda menti: [f] vix adhuc certa eſt fides
Vitalis auræ: torpet acies luminum,
Hebeteſque viſus vix diem inſuetum ferunt.
AM. Pervince, Theſeu, quidquid alto pectore
Remanet pavoris; neve te [g] fructu optimo
Frauda laborum. Quæ fuit durum pati,
Meminiſſe dulce eſt. fare caſus horridos.
TH. [h] Fas omne mundi, [i] teq́; dominantem precor
Regno capaci; [a] teque, quam totâ irrita
Quæſivit [b] Ætnâ mater; ut, jura abdita
Et operta terris, liceat impunè eloqui.
Spartana tellus nobile attollit jugum,
Denſis ubi æquor [c] Tænarus ſilvis premit;
Heic [d] ora ſolvit Ditis inviſi domus,
Hiatq́; rupes alta, & immenſo ſpecu
Ingens vorago faucibus vaſtis patet,
Latumq́; pandit omnibus populis iter.
Non [e] cæca tenebris incipit primò via:
Tenuis relictæ lucis à tergo nitor
Fulgorq́; dubius [f] ſolis afflicti cadit,
[g] Et ludit aciem. [h] nocte ſic mixtâ ſolet
Præbere lumen primus aut ſerus dies.
Hinc ampla [i] vacuis ſpatia laxantur locis;
In quæ omne merſum pereat humanum genus.
[k] Nec ire labor eſt, ipſa deducit via:

[f] Non mihi certa ſatis eſt fiducia me ad vitales auras rediiſſe, caligant ex diutinis tenebris oculi, nec ferunt ſolis lucem.

[g] Gloria, ſeu voluptate ex ſecura & jucunda recordatione præteriti doloris.

[h] Vos, ô numina ſupera, Voſque inferna numina. Pluto & Proſerpina. *Dii quibus imperium eſt animarum, umbræq́; ſilentes, &c. Sit mihi fas audita loqui, ſit numine veſtro Pandere res altas terrâ & caligine merſas.*

[i] O Pluto, qui dominaris regno omnes capienti.

[a] O Proſerpina, quam anxia tua mater Ceres labore caſſo quæſivit per omnem Siciliam, Aetnam maximè. unde, dum flores colligeres, à Plutone rapta es.

[b] Alii legunt *Enna.*

[c] Supr. verſ. 508.

[d] Oſtia & deſcenſum. [e] In totum tenebroſa, ut non videatur, vel quæ viſum adimit. [f] Solis tanquam nebulis vel Lunâ operti, deficientis. [g] Vbi viſa nec planè, nec longè diſcernuntur. [h] *Qualia ſublucent fugiente crepuſcula Phœbo, Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.* Al. leg. *tale non dubiè ſolet.* [i] Nec tamen datur vacuum intra mundum. [k] *Facilis deſcenſus Averni, Noctes atque dies, &c.*

l Vt ſæpe puppes æſtus invitas rapit;
Sic pronus aër urget atque avidum chaos:
m Gradumque retro flectere haud unquam ſinunt
n Vmbræ tenaces. intus immenſo ſinu
Placido quieta labitur o Lethe vado,
Demitq; curas: neve remeandi ampliùs
Pateat facultas, p flexibus multis gravem
Involvit amnem. qualis incertâ vagus
q Mæander undâ ludit, & cedit ſibi,
Inſtatque; dubius, litus an fontem petat.
r Palus inertis fœda Cocyti jacet;
Hic a vultur, illic luctifer a bubo gemit.
Omenque triſte reſonat infauſtæ a ſtrigis;
Horrent opacâ fronde nigrantes b comæ,
c Taxo imminente; d quam tenet e ſegnis Sopor,
Fameſque mœſta e tabido rictu jacens;
Pudorque e ſerus conſcios vultus tegit:
Metus, Pavorque, Funus, & e frendens Dolor,
e Aterque Luctus ſequitur, & Morbus e tremens,
Et e cincta ferro Bella: in extremo abdita
e Iners Senectus adjuvat f baculo gradum.
AM. *Eſtne aliqua tellus g Cereris aut Bacchi ferax?*
TH. *Non prata viridi læta facie germinant;*
Nec adulta leni h fluctuat Zephyro ſeges;
Non ulla ramos ſilva pomiferos habet:
Sterilis profundi vaſtitas ſqualet ſoli,
Et fœda tellus torpet æterno ſitu;
Rerumq; mœſtus finis & i mundi ultima:
Immotus aër hæret, & pigro ſedet
Nox atra mundo. cuncta mœrore horrida,
Ipſaq; morte pejor eſt Mortis locus.
AM. k *Quid, ille opaca qui regit ſceptro loca,*
Qua ſede poſitus temperat l populos leves?

l Veluti naves attrahit æſtus; *The ſtreame or current*, Invitis nautis; Ita craſſus & proclivis aër præcipites dat, inſatiatumq; illud Barathrum ad ſe trahit.

m *At revocare gradum ſuperaſque evadere ad auras, hoc opus hic labor eſt.*

n Manes avidi, *vel* tenebræ palpabiles.

o Fluvius τῆς λήθης, id eſt oblivionis apud inferos cujus latex potus demit curas, id eſt, facit manes oblivisci omnium rerum præteritarum.

p Involvit amnem, gravem, triſtem, id eſt, ſtyga flexibus novem. *Novies Styx interfuſa coërcet.*

q Celeberrimus Phrygiæ fluvius multis infractibus ſinuoſus & flexuoſus.

r Cocytus fluvius infernalis ſtagnat iners Pyriphlegetonti in Acheruſia obvius. *flumine languido Cocytus errans.*

a Aves inauſpicatæ & ferales.

b Arborum cacumina.

c. Taxo lethali & venenatâ arbore Cocyto imminente ſeu incumbente. d *Quam ſedem ſomnia vulgò vana tenere ferunt.* Virg. de ulmo apud infer. Aen. 6. e *Adverte nativa & ſignantia epitheta.* f Scipione. g Frumenti aut vini ferax? h More undarum fluctuat à ventis agitata. i Res hujus mundi ultimæ & infimæ decidunt ad centrum illud, quo infernum locant poëtæ. *vel* illic mors & rerum exitus. k Vbi autem ponit regiam ſedem Pluto? l Manes, umbras. Herc. Oet. 1706.

TH. *Eſt in receſſu* [m] *Tartari obſcuro locus,*
Quem gravibus umbris ſpiſſa caligo alligat.
A fonte [n] *diſcors manat hinc unà latex:*
Alter quieto ſimilis [o] *(hunc jurant Dei,)*
[p] *Tacente* [o] *ſacram devehens fluvio Styga:*
At hic tumultu rapitur ingenti ferox,
Et ſaxa fluctu volvit [a] *Acheron invius*
Renavigari. cingitur [b] *duplici vado*
Adverſa Ditis regia, atque ingens domus
Umbrante luco tegitur: hic vaſto ſpecu
[c] *Pendent tyranni limina: hoc umbris iter;*
Hæc porta regni, campus hanc circa jacet,
In quo ſuperbo digerit vultu ſedens
Animas [d] *recentes. dira majeſtas Deo,*
Frons torva; [e] *fratrum quæ tamen ſpeciem gerat,*
Gentiſque tantæ: vultus eſt illi Iovis,
[f] *Sed fulminantis,* magna pars regni trucis
Eſt ipſe dominus; *cujus aſpectum timet*
[g] *Quidquid timetur.* AM. *Verane eſt fama, inferis*
[h] *Tam ſera reddi jura, & oblitos ſui*
Sceleris nocentes debitas pœnas dare?
Quis iſte veri rector atque æqui arbiter?
THE. *Non unus* [i] *altâ ſede* [k] *quæſitor ſedens*
Judicia trepidis ſera [l] *ſortitur reis.*
Auditur illo [m] *Cnoſſius* [n] *Minos foro;*
[n] *Rhadamantus illo;* [o] *Thetidis hoc audit ſocer.*
[p] *Quod quiſque fecit, patitur: autorem ſcelus*
Repetit, [p] *ſuoq; premitur exemplo nocens.*

m Vide Hip. ve. 841.

n Duo latices diverſæ naturæ, alter quietus, alter impetuoſus.

o inviolabilem. *Dii cujus jurare timent & fallere numen.* Qui verò pejerat, annum unum & dies novem, *aliis novem annos*, nectare & ambroſiâ interdictus, Deorum epulis arcetur. hic autem honos Stygi habitus propter auxilium quod Iovi adverſus Titanas tulerunt Stygis filiæ Vis, Robur, Victoria. vel propter indicium conſpirationis deorum: *vel* quòd beati cœlites per inferni odium triſtitiamque jurantes ſe obligant ad rem eorum naturæ contrariam ſi pejerent στύξ enim à στυγέω odi, vel quod diis & hominibus odio habentur, qui ad dejurium procliviores ſunt: *vel* quòd omnibus elementis antiquior eſt aqua. p Sine murmure *vel* quòd ipſe fluvius ferè immotus eſt; *vel* quia fluit in locis ſilentibus. a Agam. ver. 12. b Utroque fluvio? Styge & Acheronte. c Propter ſpecum inflexum & deſcendentem. d Quæ de novo advectæ ſunt. e Iovis & Neptuni. f Sed Iovis irati & fulminantis. g Ipſi manes horridi. h Poſt tot annos fieri judicia de nocentibus & examinari, *Quid quis apud ſuperos furto letatus inani Diſtulit in ſeram commiſſa piacula mortem.* ſupra v. 579. i Tribunali. *à ritu Rom.* k Vide Agam. v. 24. l A ritu Rom. tranſlatum. In gravibus enim & dubiis cauſis tabellæ literis, C. condemnationis, A, abſolutionis, N. L. *non liquet* Ampliationis, in ciſtam vel urnam conjectæ ſortitione dederunt reis vel ſalutem vel capitis periculum. m Cretenſis, à Cnoſſa Cretæ urbe. n Rhadamantum & Aeacum Iovis filios reges juſtos umbrarum judicio præfecit Pluto, Minoa arbitrum inſtituit ſiquid difficile aut ἀπόρρητον incideret, *Et de te ſplendida Minos Fecerit arbitria.* o Aeacus pater Pelei, cui Thetis peperit Achillem. p Vide ſup. verſ. 226.

Vidi cruentos carcere includi duces,
Et [q] *impotentis terga plebeiâ manu*
Scindi tyranni. [r] Quiſquis eſt placidè potens,
Dominuſque vitæ, ſervat innocuas manus,
Et incruentum mitis imperium regit,
[ſ] Animoque parcit; [t] *longa permenſus diu*
Felicis ævi ſpatia, [a] *vel cœlum petit,*
[b] *Vel læta felix nemoris Elyſii loca,*
Judex futurus. ſanguine humano abſtine,
Quicunque regnas. ſcelera [c] *taxantur modo*
Majore veſtra. AM. *Certus incluſos tenet*
Locus nocentes? utque fert fama, impios
Supplicia vinclis ſæva perpetuis domant?
THE. [d] *Rapitur volucri tortus Ixion rotâ.*
[e] *Cervice ſaxum grande Siſyphiâ ſedet.*
[f] *In amne medio faucibus ſiccis ſenex*
Sectatur undas, abluit mentum latex;
[g] *Fidemq; cùm jam ſæpe decepto dedit,*
Perit unda in ore: poma deſtituunt famem.
[h] *Præbet volucri Tityus æternas dapes.*
[i] *Urnaſq; fruſtra Danaides plenas ferunt.*
Errant furentes impiæ [k] *Cadmëides.*
Terretq; menſas avida Phineas [l] *avis.*
AM. *Nunc ede nati nobilem pugnam mei.*
[m] *Patrui volentis munus, an ſpolium refert?*
THE. *Ferale tardis imminet ſaxum vadis,*
Stupente ubi undâ ſegne torpeſcit fretum:
Hunc ſervat [n] *amnem cultu & aſpectu horridus,*

---

[q] Ubi non imperantis, crudelis, qui vivus plebi infligere verbera gaudebat.

[r] Quicunque in vivis citra inſolentiam uſus eſt ſuâ potentiâ, vel quiſquis placidè ſibi ſuiſque affectibus imperavit, vitæ ſuæ æquus moderator.

[ſ] Suo, quem non contaminat crudelitate & libidine, vel lege ex autoritate vett. codd. *Animoque parcit*, id eſt, vitæ civium.

[t] Poſt longam & felicem vitam.

[a] Vel per ἀποθέωσιν in divorum numerum refertur.

[b] Vel migrat in Elyſium. vid. Troad. v. 942.

[c] Plectuntur majore modo quàm hîc apud nos. *vel* majore menſurâ & pœnâ quam ſcelera commiſſa erant, cùm quiſq; patiatur eodem genere quo peccarit.

[d] Iunonem de adulterio interpellare auſus è nube, quam Iup. pro Iunone ſubjecit, Centauros genuit. Cùm verò gloriaretur ſe cum reginâ Deorum rem habuiſſe, fulmine ad inferos detruſus rotæ ſerpentibus implexæ alligatus *volvitur aſſiduus, dum ſe ſequiturque fugitque*. [e] Vide Hippolyt. v. 1226. [f] Tantalus vel quòd fil. Pelopem diis epulandum appoſuiſſet; vel quòd ad deorum ſecreta admiſſus ea evulgaſſet, ad inferos Eridano fl. mento tenus immerſus, *Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat* Vide Thyeſt. act. 1. [g] Cùm jam feciſſet Tantalo ſpem ſe poſſe eam capere. [h] Vide Hippolyt. v. 1228. [i] L. Danai filiæ quæ & Belides ab avo Belo, patris juſſu maritos ſuos, filios Aegypti, prima nocte peremerunt omnes ad unam, hac pœnâ damnatæ ut aquas pertuſis ſitulis ſeu urnis haurientes dolium item perforatum implere nitantur. [k] Cadmi neptes Agave, Ino, Autonoe, &c. quæ Pentheum dilaceraverunt. [l] Harpya. vide Thyeſten, verſ. 135. [m] Accepit-ne Cerberus donum à volente Plutone patris ſui Iovis fratre, an ſpolium ab invito Plutone abactum? [n] Styga.

[o] Pavidoſq́; manes ſquallidus geſtat [p] ſenex;
[q] Impexa pendet barba, [r] deformem ſinum
Nodus coercet, [ſ] concavæ lucent genæ,
Regit ipſe conto portitor longo ratem:
Hic [*] onere vacuam [t] litori puppim applicans
[u] Repetebat umbras; poſcit Alcides viam,
Cedente turbâ: dirus exclamat Charon;
Quò pergis audax? ſiſte properantem gradum,
Non paſſus ullas natus Alcmenâ moras,
[*] Ipſo coactum navitam conto domat,
Scanditque puppem. [a] cymba populorum capax
Succubuit uni. ſedit, & [b] gravior ratis
[a] Vtrinque Lethen latere titubanti bibit.
[c] Tunc vaſta trepidant monſtra, [d] Centauri truces,
[d] Lapithæque multo ad bella ſuccenſi mero.
[e] Stygiæ paludis ultimos quærens ſinus
Fœcunda mergit capita Lernæus labos.
Poſt hæc avari Ditis apparet domus:
Hic ſævus umbras territat Stygius canis,
[f] Qui trina vaſto capita concutiens ſono
Regnum tuetur: ſordidum tabo caput
Lambunt colubræ: viperis horrent jubæ:
Longuſque tortâ [g] ſibilat caudâ draco;
[h] Par ira formæ. ſenſit ut motus pedum,
Attollit hirtas angue vibrato comas,
Miſſumque captat [i] aure ſubjectâ ſonum,
[k] Sentire & umbras ſolitus. ut propior ſtetit
Jove natus, antro ſedit incertus canis,
Et uterque [l] timuit. ecce, latratu gravi
Loca muta terret. ſibilat [m] totos minax
[n] Serpens per armos: vocis horrendæ fragor

[o] Animas trementes.

[p] Charon, cujus deſcriptio ex Aeneid. 6. petita.

[q] *Cui plurima mento Canities inculta jacet.*

[r] *Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.*

[ſ] *Stant lumina flammâ, &c.* Vel macie pellucent genæ. Al. *lugent* Alii *ſqualleus.*

[*] Oſſa atque pellis totus eſt ita Charon macet. Al. leg. onere vacuus Charon levem, imo nullam habens vecturam.

[t] Citeriori, ad petendas animas.

[u] Cymbam evacuabat, & alias umbras novum onus repetebat.

[*] Cantabrigienſi Mss. If. Pontanus legit *Proprio coactum*, &c.

[a] *Gemuit ſub pondere cymba Sutilis, & multam accepit rimoſa paludem.*

[b] Onerata maiori pondere quàm ſolebat advectis umbris.

[c] Omnium rerum ſimulachra apud inferos eſſe perhibentur, ſicut & animæ apud ſuperos: hæc vero viſo victore tremuerunt. Herc Oet. 1768. [d] Quos Ixion è nube genuiſſe fingitur ſupernè humanâ formâ, infernè equinâ: hi primi ex equis pugnabant, ut & Lapithæ frænos & ſtrata equorum inveniſſe dicuntur. Vterque Theſſaliæ populus ſuper mero ferox ut in Pirithoi nuptiis. [e] Hydra mergit imâ Styge capita fœcundè repullulantia, ſup. v. 289. [f] *Cerberus hæc ingens latratu regna triſauci Perſonat.* [g] Pilos habet ſerpentinos & Draconem pro cauda. [h] Terribilis forma, terribilis ira. [i] Emendat Lipſius. *aure ſubrectâ*. Canum enim id eſt proprium, & arrigi aures videmus, cùm ſonum captant. [k] Etiam leves umbras auditu explorare ſolitus. [l] Sup. v. 45. [m] Al. *totus* Al. *tortos*. [n] Serpentini pili, jubæ è ſerpentibus.

Per ora miſſus terna felices quoque
Exterret umbras. ſolvit à lævâ ferox
Tunc ipſe [o] *rictus, & Clæoneum caput*
Opponit, ac ſe tegmine ingenti [p] *clepit:*
Victrice magnum dexterâ [a] *robur gerens,*
Huc nunc & illuc verbere aſſiduo rotat,
Ingeminat ictus. domitus [b] *infregit minas,*
Et [c] *cuncta laſſus capita ſubmiſit canis,*
[d] *Antroque toto ceſſit. extimuit ſedens*
[e] *Uterque ſolio dominus; &* [f] *duci jubet:*
[g] *Me quoque petenti munus Alcidæ dedit.*
Tunc gravia monſtri colla permulcens manu
[h] *Adamante texto vincit; oblitus* [i] *ſui*
Cuſtos opaci pervigil regni canis
Componit aures timidus; & patiens trahi,
[k] *Herumque faſſus, ore ſubmiſſo obſequens*
Utrumque [l] *caudâ pulſat anguiferâ latus.*
Poſtquam eſt [m] *ad oras Tænari ventum, &* [n] *nitor*
Percuſſit oculos lucis ignotæ, * *novos*
Reſumit animos vinctus, & vaſtas furens
Quaſſat catenas: penè victorem abſtulit,
Pronúmque retro vexit, & movit gradu.
Tunc & meas [o] *reſpexit Alcides manus:*
[p] *Geminis uterque viribus tractum canem*
Irâ furentem, & bella tentantem irrita,
Intulimus orbi. vidit ut clarum æthera,
Et pura nitidi ſpatia conſpexit poli,
[q] *Oborta nox eſt, lumina in terram dedit,*
Compreſſit oculos, & diem inviſum expulit,
Aciemque retro flexit, atque [r] *omni petiit*

---

o Pellem Cleonæi leonis ſiniſtro ſuo brachio obvolutam ſolvit, quâ ſe tegit oppoſito capite cani. ἡρακλῆς, inquit Apollod. χειρωσάμενος τὸν λέοντα, τὴν μὲν δορὰν ἠμφιέσατο, τῷ χάσματι δὲ ἐχρήσατο κόρυθι. Mss. *feros tunc ipſe rictus.*

p à κλέπτω, quod & ipſum a καλύπτω. qui enim clàm & latenter quid ſubtrahit, idem occulit tegitque.

a Clavam.

b Remiſit minas, depoſuit iram.

c Tria, al. centum *bellua centiceps.*

d Aditum dedit Herculi.

e Pluto & Proſerpina.

f Addicitque canem Herculi ducendum, quò libeat.

g Et Herculi petenti dedit me in vinculis ibi detentum, qui cum Pirithoo adveneram ad rapiendum Proſerpinam. h Catena è ſolido ferro. ſolidas enim duraſque res appellant Poetæ adamantinas, veluti ex adamante factas, *Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ, &c.* Legitur etiam *Adamante texto vinctus.* i Suarum virium, & ſolitæ ferociæ. k Agnoſcens Herc. ſui domitorem & dominum. l Adulando in obſequium. m Ad extremas & ſummas portas ſpeluncæ Tartareæ. ſup. v. 586. n Poſtquam clara lux ſuperæ auræ ſuo fulgore Cerberi oculos hujuſmodi luci non aſſuetos perſtrinxit, reſumit priorem ferociam & indignans reluctatur. * Al. *bonos.* Lipſius legit. *Lucis ignotæ bono, Reſumit animos.* hoc ſenſu, poſtquam Cerberus ſupera attigit, & lucis dulcedo ac bonum objectu: Luctatur & vinci negat. o Profeſſus ſibi meâ ope & manu auxiliari opus eſſe. p Herculis & meis. q Tenebris aſſueto caliginem induxit Sol, declinavit oculos ad terram imo clauſit, ne lucem admitterent. r Vel tota cervice, id eſt, pervicaciter vel omni, id eſt, triplici cervice.

Cervice terram: tum ſub Herculeâ caput
Abſcondit umbrâ. Denſa ſed læto venit
Clamore [a] *turba, frontibus laurum gerens,*
Magniq; meritas Herculis laudes canit.

CHORVS THEBANORVM.

Chorus Herculis victoriam ex inferis reportatam canit, & cæteras illius laudes admiſcet.

Natus Euryſtheus [b] *properante partu,*
Juſſerat [c] *mundi penetrare* [c] *fundum:*
Deerat hoc ſolum numero laborum,
[d] *Tertiæ regem ſpoliare ſortis.*
Auſus eſt cæcos aditus inire,
Ducit ad manes via quà remotos
Triſtis, & ſilvâ metuenda nigrâ:
Sed [e] *frequens magnâ comitante turbâ.*
[f] *Quantus incedit populus per urbes*
Ad novi ludos avidus theatri:
Quantus [g] *Eleum* * *coit ad Tonantem,*
[h] *Quinta cùm ſacrum* [i] *revocavit* [k] *æſtas:*
Quanta, cùm longè redit hora noctis,
Creſcere & ſomnos cupiens quietos
Libra, Phœbeos tenet æqua currus,
Turba [l] *ſecretam Cererem frequentat,*
Et [m] *citi* [n] *tectis* [m] *properant* [n] *relictis*
Attici [n] *noctem celebrare myſtæ;*
[o] *Tanta per campos agitur ſilentes*

---

a Chorus è plebe Thebanâ lauro in lætitiæ atque victoriæ ſignum coronatus canit.

b Cum Jupiter inter Divos dixiſſet de die quo Hercules natus foret, cæteris illum dominaturum, qui eo die naſceretur: Juno per Lucinam remorata Alcmenæ partum, uxoris Stheneli regis Mycenarum partum acceleravit, unde natus eſt Euryſtheus ſeptimo menſe.

c Medium terræ centrum in quo inferos plerique locabant.

d Plutonem, cui in Saturni patris poſſeſsionum diviſione inferorum imperium ſorte obvenerat.

e Frequentata magno deſcendentium numero.

f Non parior quàm coit multitudo ad novos ludos theatrales. 2. ad Olympica certamina. 3. ad Cereris Sacra.

g Ad ludos in honorem Iovis Tonantis inſtitutos atque celebratos, prope Olympiam Elidis urbem. Mss. 3. *Qualis Eleum.* * Al. leg. *Ruit ad Tonantem* Al. *currit ad.* ſed malè.

h Quarto quidem expleto anno, quinto ineunte, neque enim Olympias vel luſtrum quinque abſolutos annos complectitur.

i Feſtum Iovi celebravit.

k Annus vel æſtas confecta Autumno jam cœpto, ubi longiores noctes & ſomnos reddit Sol in Librâ ab æquinoctio autumnali. *Libra die ſomnique pares ubi fecerit horas.*

l Myſtica Cereris Eleuſinæ ſacra ſup. v. 300.

m Myſtæ enim δᾳδοῦχοι facem accenſam tenentes currebant ad templum Cereris, priùs Eleuſin.

n Per agros celebrabantur hæc Cerealia, & noctu. Attici enim diem à ſolis occaſu auſpicabantur.

o Tanta multitudo frequentat viam illam ad inferos.

Turba: pars tardâ gradiens ſenectâ;
Triſtis, & longâ ſatiata vitâ:
[p] *Pars adhuc currit melioris ævi,*
Virgines nondum thalamis jugatæ,
Et [a] *comis nondum poſitis ephebi,*
[b] *Matris & nomen modò doctus infans:*
[c] *His datum ſolis, minùs ut timerent,*
Igne prælato relevare noctem.
[d] *Cæteri vadunt per opaca triſtes:*
Qualis eſt nobis animus, remotâ
Luce, cùm mœſtus ſibi quiſque ſentit
* *Obrutum totâ caput eſſe terrâ.*
[e] *Stat chaos denſum, tenebræque turpes,*
Et [f] *color noctis* [f] *malus, ac ſilentis*
Otium mundi, [g] *vacuæque nubes.*
Sera nos illò referat ſenectus.
Nemo ad id ſerò venit unde nunquam,
Cùm ſemel venit, potuit reverti,
Quid juvat durum [h] *properare fatum?*
Omnis hæc magnis vaga turba terris
Ibit ad Manes, [i] *facietque inerti*
Vela Cocyto. [k] *tibi creſcit omne,*
Et quod Occaſus videt, & quod Ortus:
Parce venturis; [k] *tibi, Mors, paramur:*
Sis licèt ſegnis, properamus ipſi.
Prima quæ vitam dedit hora, carpſit.
[l] *Thebis læta dies adeſt:*
[m] *Aras tangite ſupplices,*
Pingues cædite victimas:

[p] Qui ſunt fortioris ætatis currere valent.

[a] Ephebi, qui nondum comam (quam, ut dignoſcerentur impuberes à pubeſibus, aluerunt) detondebant, eamque pro more numinis alicujus aræ conſecrabant

[b] Qui jam primùm didicerat appellare matrem, quam modò mammam vocabat. *Vel*, matris nomen pronunciare. Infantumque animæ flentes in limine primo Quos dulcis vitæ exortes, & ab ubere raptos Abſtulit atra dies, & funere merſit acerbo. Virg. Aeneid. 6.

[c] His infantibus conceſſum præferre cereum vel candelam quæ tenebras & timorem arceat; ut adultis facem.

[d] Cæteri manes per loca illa obſcura deſcendunt animo non minùs triſtes, quàm ſiquis noſtrûm hìc per tenebras præceps decideret in foveam ceu antrum profundum. * Alludit hîc poëta ad loca ſubterranea ſimilia Cryptæ Neopolitanæ quam ipſemet nobis deſcripſit, Epiſtolâ LVII. *Nihil illo carcere longius, nihil illis faucibus obſcurius, quæ nobis præſtant, non ut per tenebras videamus, ſed ut ipſas, &c.* Quæ conſulantur: ex iis enim lux petenda eſt huic loco. [e] Non moventur confuſæ illius voraginis tenebræ denſæ & quaſi palpabiles. [f] Tenebræ coloris expertes ſunt: nocti tamen Poëtæ tribuunt atrum colorem, qui doloris & luctûs proprius eſt. malum appellant Romani *nigrum*. [g] Pluviæ inanes, & nubium tantùm ſimulachra. [h] Nos periculis objiciendo, & fatis quaſi eundo obviam. [i] Omne humanum genus Stygiam paludem trajiciet. [k] Neque aliud vita eſt quàm ad mortem via, *ut enim in utero præparamur vitæ, ſic in hac vita illi loco, &c.* Sen. epiſt. 102. [l] Θήβαις ἱερὸν φῶς. Eurip. Sed legitur etiam *Thebis læta dies abeſt.* [m] Sacrificate: Supplicibus enim precantibus, ſacra facientibus & jurantibus manu aras tangere moris erat.

Permiſtæ maribus nurus
Solemnes agitent [n] *choros:*
[a] *Ceſſent depoſito jugo*
Arvi fertilis incolæ.
Pax eſt Herculeâ manu
[b] *Auroram inter & Heſperum:*
[c] *Et quà ſol medium tenens*
Vmbras corporibus negat,
Quodcunque abluitur ſolum
Longo [d] *Tethyos ambitu,*
Alcidæ domuit labor.
Tranſvectus vada Tartari
Pacatis redit inferis.
[e] *Jam nullus ſupereſt timor:*
Nil ultra jacet inferos.
[f] *Stantes* [g] *ſacrificus comas*
Dilectâ tege [h] *populo.*

a Choream, id facis enim ſaltare ſolitum.
a Ferientur agricolæ à laboribus.
b Ab Auroræ ortu ad occaſum veſperi. *ſupra v.* 35. i. Ab Indiâ ad mare Atlanticum.
c Meridiem verſus, ubi Sol verticalis non reddit corporibus umbram ut in Syene civitate in confinibus Aethiopiæ atque Aegypti, directâ & perpendiculari lineâ ſub æſtivo Tropico ſitâ, ſole in Cancro exiſtente, nulla de corporibus ſextâ horâ jactatur umbra. d Vxoris Oceani pro mari. *Metonymicè.* e Et ipſis inferis devictis non eſt quod ultrà timeamus. f Horrentes & arrectas, ſacerdote ſcil. afflato divinitùs in re divinâ. g Sacrifice: Antiptôſis. h Herculi ſacrâ, quâ coronatus deſcendit ad inferos. alii ferunt Herculem ex albâ populo in ripâ Acherontis inventâ ſibi coronam contexuiſſe,
Κρατὶ δ' ἔχων λεύκην ἡρακλέος ἱερὸν ἔρνος.

ACTVS QVARTVS.

HERCVLES. THESEVS. AMPHITRYON. MEGARA.

Hercules à cæde Lyci reverſus advocatis Diis ſacra facturus in furorem vertitur & ὑπὸ μανιάδος νόσου τὰς φρένας διαστραφεὶς ſuam uxorem cum liberis occîdit, deinde in ſomnum labitur.

VLtrice dextrâ fuſus * *adverſo Lycus*
[i] *Terram cecîdit ore: tum quiſquis comes*
Fuerat tyranni, jacuit & pœnæ comes.
Nunc ſacra patri victor & ſuperis feram,
Cæſiſque [k] *meritas victimis aras colam.*
Te, te, laborum ſocia & adjutrix, precor,
[l] *Belligera Pallas, cujus in lævâ ciet*

a *Ægis*

* Mss. 4. *adverſam* adſpirante I. Grut.
i γᾶιαν ὀδὰξ ἑλεῖν.
k Deorum ſic meritorum.
l Quam belli & conſilii Deam (ut quæ clypeo & haſtâ armatâ è Iovis cerebro ſit nata) Hercules in omni certamine præſentem habuit ducem, præſidem, auxiliatricem,

[a] *Ægis feroces ore ſaxifico minas.*
Adſit [b] *Lycurgi domitor &* [c] *rubri maris,*
Tectam virenti [d] *cuſpidem thyrſo gerens:*
Geminumque numen, Phœbus & [e] *Phœbi ſoror,*
Soror ſagittis aptior, [e] *Phœbus lyræ;*
[f] *Fraterque quiſquis incolit cœlum meus,*
Non ex noverca frater. [g] *huc appellite*
Greges [h] *opimos.* [i] *quidquid Indorum ſeges,*
Arabeſque [k] *odoris quidquid arboribus legunt,*
Conferte in aras; [l] *pinguis exundet vapor.*
[m] *Populea noſtras arbor exornet comas:*
Te ramus oleæ fronde [n] *gentili tegat,*
Theſeu: Tonantem noſtra adorabit manus.
THE. [o] *Dii* [p] *conditores urbis, &* [q] *ſilveſtria*
Trucis [q] *antra Zethi, nobiles* [r] *Dirces aquas,*
[ſ] *Laremque regis advenæ Tyrium colens,*
* HER. *Date thura flāmis.* AM. *Nate* [t] *manantes priùs*
Manus cruentâ cæde & hoſtili expia.
HER. *Vtinam cruorem* [u] *capitis inviſi Deis*
Libare poſſem: gratior nullus liquor
Tinxiſſet aras. victima haud ulla amplior
Poteſt, magiſque opima mactari Jovi,
Quàm rex iniquus. AM. [x] *Finiat genitor tuos*
Opta labores: detur aliquando ocium,
Quieſque feſſis. HER. *Ipſe concipiam preces,*

[a] Vide Agamem. verſ. 524. [b] Bacchus; qui Lycurgi Thraciæ regis vites omnes è Thracia in Bacchi odium excindere conantis falcem in ſua crura convertit, illique furorem immiſit, quo correptus uxorem & liberos trucidavit, Ipſe denique à Pantheris in Rhodope dilaniatus eſt. [c] Quod Bacchus tranſvectus Indiam primus devicit. Thyeſt. 370. [d] Pampinus involutam haſtam ſupra verſ. 472. [e] Diana ſemper venatrix. Apollo Arcitenens & ἀκερσεκόμης· ſed lyræ ſibi à Mercurio donatæ ſæpè vacans: Muſarum ſc. præſidio celebris. [f] Et quicunque indigetes Iovis filii ſunt, ſed non ex Iunone. [g] Admovete huc ô ſamuli victimas pinguiores, è quibus——h——oves lectæ, porci eximii, boves egregii dicebantur vel opimi. [i] Quicquid aromatum vel thuris præbet Iudia terra ferax & Arabia. [k] Odoriferis arboribus. Oedip. 117. [l] E victimis incenſis pinguis vapor, id eſt, κνίας exundet *alii leg.* exudet. *vel* thus pingue. [m] Supra verſ. 893. [n] Theſeus enim rex Athenarum. Olea autem ejuſdem urbis propria eſt, utpote pacis ſymbolum, nata in contentione Palladis cum Neptuno de nomine & tutela urbis. [o] *Alii* leg. *Qui* &c. & poſtea, *colis, Dato thura flammis.* [p] Cadme, qui Iovis monitu primus Thebas condidiſti, & Amphion qui testudinis à Mercurio donatæ ſono ſaxa ad arcis Thebanæ constructionem traxiſti [q] Speluncas Cithæronis Bœotiæ montis qua Dirces vinculis ſoluta Antiope fugiens peperit enutrivitque Zethum agreſtem immanem ἄμουσον cum fratre Amphione. *alii leg. Ceti, ut ſit antrum immanis illius ſerpentis & ingentis inſtar Ceti* a Cadmo cæſi ſupra verſ. 259. [r] Vide Theb. verſ. 126. [ſ] Et qui colis larem regis Cadmi a Tyro huc advecti quæſitum ſororem Europam. * Ita hæc Mss. noſtri & Commeliniani tribunnt Herculi interrumpenti orationem Theſei & ſacra præproperanti quem interpellat admonetque Amphitryon. [t] Nam *ſacra manus à cæde recentes Attrectare nefas donec te flumine vivo Abluеris*. [u] Tyranni. [x] Precare ut Iupiter finem tandem ſtatuat tuis laboribus.

Jove meq; dignas. y *Stet ſuo cœlum loco,*
Telluſq; & æther: aſtra inoffenſos agant
Æterna curſus: alta pax gentes alat:
a *Ferrum omne teneat ruris innocui labor,*
Enſeſq; lateant: nulla tempeſtas fretum
Violenta turbet: nullus irato Iove
Exſiliat b *ignis; nullus hybernâ nive*
Nutritus c *agros amnis everſos trahat:*
Venena ceſſent: nulla nocituro gravis
Succo tumeſcat herba: non ſævi ac truces
Regnent tyranni. Si quod etiamnum eſt ſcelus
Latura tellus d *properet; & ſi quod parat*
Monſtrum, d *meum ſit.* c *Sed quid hoc? medium diem*
Cinxere tenebræ: f *Phœbus obſcuro meat*
Sine nube vultu. quis diem g *retro fugat,*
Agitq; in ortus? h *unde nox atrum caput*
Ignota profert? unde tot ſtellæ polum
Implent diurnæ? i *primus en noſter labor*
Cœli refulget parte non minimâ Leo,
Irâq; totus fervet, & morſus parat;
Jam rapiet aliquod ſidus: ingenti minax
Stat ore, & ignes efflat, * *& rutilâ jubam*
Cervice jactat: quidquid autumnus k *gravis,*
Hyemſq; gelido frigida ſpatio refert,
Uno impetu tranſiliet: & verni petet
Frangetq; Tauri colla. AM. *Quod ſubitū hoc malum eſt?*
Quò nate vultus huc & huc acres refers?
l *Acieque falſum turbidâ cœlum vides?*
HER. m *Perdomita tellus, tumida ceſſerunt freta,*
Inferna noſtros regna ſenſere impetus:

y *Vota hæc concipit ac pronunciat Hercules.* Conſtans & inviolata maneat mundi machina.

a Nullus ſit ferri uſus niſi in agro colendo, in ruſtica inſtrumenta conſlentur arma omnia.

b Fulmen.

c Sata & agrorum proventus.

d Me adhuc vivo, me monſtrorum domitore, qui illa deleam.

e Arrogantiam hanc Herculis excipit furor, quo correptus videtur quæ non ſunt, videre.

f Obſcuratur ſol, nullâ tamen nube interpoſitâ.

g Orientem verſus.

h A qua cœli parte? *vel* unde fit ut mediâ die oriatur noctis facies, ſtellæque appareant.

i Ecce Leo Cleonæ, qui mihi è laboribus primus, jam verò in Zodiaco poſitus, minax & jubam ſtellis rutilam jactans, uno ſaltu tranſmittet tria ſigna Autumnalia, tria Hyemalia, ac duo verna in Taurum ſignum vernale impetum facturus.

---

* Mss. noſtri. 3. *Et rutilat jubam, cervice jactans* k Fœcundus fructibus. vel, febrium cohorte gravis. l Veluti caligant oculi à ſublato de ventriculo vapore; ita ubi halitus turbidi ab atrâ bile ſurſum feruntur concipiunturque in cerebri venis, imaginatio læditur, unde falſò judicant ſenſationes: & inſequitur [illegible] τῆς παραφροσύνης & μελαγχολία, quæ tamen ſummis ingeniis plerumque accidit ſic Herculi cœlum falſum i. obſcurum apparebat cum ſudum eſſet. m Terrâ, mari inferis devictis reſtat cœlum viribus meis intentatum, quod opus cùm labore meo dignum ſit, proximè aggrediar.

Immune cœlum eſt; dignus Alcidæ labor.
In alta mundi ſpatia ſublimis ferar;
Petatur ęther, [a] aſtra promittit pater.
Quid ſi negaret? [b] non capit terra Herculem,
Tandemq; [c] ſuperis reddit. en ultro vocat
Omnis deorum cœtus, & laxat fores,
[d] Unâ vetante. [e] recipis, & reſeras polum?
An contumacis januam mundi traho?
Dubitatur etiam? [f] vincla Saturno exuam,
Contraq; [g] patris impii [h] regnum impotens
Avum reſolvam. bella [i] Titanes parent
Me duce furentes: * ſaxa cum ſilvis feram,
Rapiamq; dextrâ [l] plena Centauris [l] juga.
Jam [m] monte gemino limitem ad ſuperos agam.
Videat ſub [n] Oſſa [n] Pelion [o] Chiron [p] ſuum:
In cœlum [n] Olympus tertio poſitus gradu
Perveniet, aut mittetur. AM. Infandos procul
Averte ſenſus: pectoris ſani parum, John
[q] Magni tamen, compeſce dementem impetum.
HER. [r] Quid hoc? gigantes arma [ſ] peſtiferi movent:
[t] Profugit umbras Tityus, ac [u] lacerum gerens
Et inane pectus, [x] quàm propè à cœlo ſtetit?
Labat [y] Cithæron, alta [z] Pallene tremit, Aylwor
Marcentque [a] Tempe. rapuit hic [n] Pindi juga.
Hic rapuit [n] Oeten. ſævit [b] horrendum [c] Mimas
[d] Flammifera Erynnis [e] verbere excuſſo ſonat,
[f] Rogiſq; aduſtas propiùs ac propiùs ſudes
In ora tendit. ſæva [g] Tiſiphone caput
Serpentibus vallata poſt raptum canem, Aylworth

[a] Sup. verſ.23.
[b] Non eſt capax mei, nihil habet amplius circa quod verſetur labor meus. Imitatur Varronis illud apud Nonium de Hercule, *Iccirco quem terra non cepit, cœlum recepit.*
[c] *Vel* quia, Iove genitum. *vel*, ex diſciplina Platonicorum qui animas in cœlis priùs fuiſſe cenſebant quàm in corpora demitterentur.
[d] Iunone ——
[e] —— Ad quam furens convertit ſermonem, inquiens; utrum reſerabis cœlum, O Iuno, meque recipies? an mavis me obſtantis indignantiſq; cœli januâ diffractâ per vim intrare?
[f] Ni facias, Saturnum avum meum vinculis illi à filio Iove injectis exuam, ut regnum à Iove occupatum reperat.
[g] Patris mei, id eſt, Iovis in patrem ſuum impii
[h] Regnum inſolenter occupatum, tyrannidem.
[i] Titanis filii, qui paterni regni (quo Titanem expulerat Saturnus) recuperandi cauſâ contra Iovem bella moverunt, ſup. verſ. 79. * Al. leg. *Saxa cum ſilvis traham.* [l] Montes Theſſaliæ, quos incolunt Centauri, ſup. verſ. 777. [m] Iter & aſcenſum ad cœlum ſtruam injecto Pelio Oſſæ & huic tertium ſuperſtruam gradum Olympum, qui ſi ad cœlum non perveniat, montem ego illum in cœlum jaculabor. [n] Mons Theſſaliæ. [o] E Centauris juſtiſſimus, qui in cœlum tranſlatus Sagittarius eſt. Thyeſt. 859. [p] Montem quem ipſe incoluerat. [q] Vt ut magni. [r] *Imaginatur ſe videre Gigantes bella Jovi inferentes.* [ſ] Pernicioſi, anguipedes. [t] Ruptis vinculis aufugit ex inferis Tityus de quo, ſup. v. 755. [u] Laniatum & exeſum jecur, v. 1206. [x] Quam propè cœlum contigit? [y] Bœotiæ mons. [z] Vrbs Thraciæ. [a] Sup. v. 285. [b] Horrendè. [c] Gigas. [d] Face armata furia. [e] Flagello. [f] Intentat faces in rogis accenſas. [g] Vltrix furia anguibus crinita loco Cerberi à me rapti januam cuſtode vacantem oppoſitâ face defendit.

Portam vacantem clauſit oppoſitâ face.
Sed ecce [h] *proles regis inimici latet,*
Lyci nefandum ſemen. [i] *inviſo patri*
Hæc dextrâ jam vos reddet. excutiat leves
[k] *Nervus ſagittas. tela* [l] *ſic mitti decet*
Herculea. AM. [m] *Quò ſe cæcus impegit furor?*
Vaſtum coactis flexit arcum cornibus,
Pharetramque ſolvit. ſtridet emiſſa impetu
Arundo. medio ſpiculum collo fugit
Vulnere relicto. HER. [f] *Cæteram prolem eruam,*
Omneſque latebras. quid moror? majus mihi
Bellum Mycenis reſtat: ut [g] *Cyclopea*
Everſa manibus ſaxa noſtris concidant,
Huc eat & illuc aula diſ-jecto obice,
Rumpatq; poſtes. columen impulſum labet.
Procumbat omnis regia. [h] *hîc video abditum*
Gnatum ſceleſti patris. AM. *En, blandas manus*
Ad [i] *genua tendens, voce miſerandâ rogat.*
Scelus nefandum, triſte, & aſpectu horridum,
[k] *Dextrâ precantem rapuit, & circà furens,*
Bis ter rotatum miſit: aſt illi caput
Sonuit, cerebro tecta diſperſo madent:
At [l] *miſera parvum protegens natum ſinu*
Megara, furenti ſimilis è latebris fugit.
HER. [m] *Licet Tonantis profuga condaris ſinu,*
Petet undecunque temet hæc dextra, & feret.
AM. *Quo miſera pergis? quã fugam, aut latebras petis?*
Nullus ſalutis Hercule infenſo eſt locus:
Amplectere ipſum potiùs, & blandâ prece
Lenire tenta. ME. *Parce jam conjux precor,*
Agnoſce [a] *Megaram; natus hic* [b] *vultus tuos,*

---

[h] *Hercules filios ſuos, quos pernicioſo furore correptus Lyci eſſe exiſtimat, interimit*

[i] Demittet vos in Orcum ad patrem à me cæſum.

[k] Chorda arcûs.

[l] Non à ſcopo propoſito aberrantia, verùm quodcunque minabuntur, ferientia. v. Oeteum verſ. 1658.

[m] *Amph. Herculem è ſcena ne pueros coram trucidet exeuntem inſequitur obſervaturus quid agat, redit narratque, quid intus geſtum ſit*

[f] Priùs hîc omnia loca abdita ſcrutabor. deinde excindam Mycenas & ulciſcar Euryſtheum regem Mycenarum, qui mihi tot dura imperavit.

[g] Mycenæ Cyclôpum opus perhibentur, eorum, qui turrium conſtituendarum inventores feruntur, numero ſeptem è Lycia ἵνα τείχεα λάϊνα κυκλώπια, οὐράνια νέμονται. Eurip. Troad. verum omnia magnæ molis opera Cyclopum credebantur, *Mœnia magna vides manibus fabricata Cyclopum.*

[h] *Alterum è liberis ſuis comprehendit, receditque è ſcena.*

[i] Vide Troad. verſ. 689.

[k] *Introſpiciens Amphitryon narrat quàm miſerandâ morte perierit puer a patre circumactus & parieti alliſus.*

[l] *Megara infantem complexa fugit è penetralibus quibus latuerat, quam inſequitur Hercules, per furorem Junonem eam eſſe putans.*

[m] Confugias licet in complexum Iovis tui, ego te inſequutus inde eripiam.

[a] Me uxorem tuam.

[b] Filius hic facie & corpore te patrem ſuum refert cùm meæ pudicitiæ argumentum tum cauſa ſatis digna cur & ipſi parcas.

Habituſq́; reddit: [c] *cernis, ut tendat manus?*
HER. [d] *Teneo novercam:* [e] *ſequere,* [f] *da pœnas mihi,*
[g] *Jugoq́; preſſum libera turpi Iovem.*
Sed [h] *ante matrem parvulum hoc monſtrum auferam.*
ME. *Quo tendis amens?* [i] *ſanguinem fundes tuum?*
AM. [k] *Pavefactus infans* [l] *igneo vultu patris*
[m] *Perit ante vulnus:* [m] *ſpiritum rapuit timor.*
In conjugem nunc clava libratur gravis.
Perfregit oſſa: corpori [n] *trunco caput*
Abeſt, [o] *nec uſquam eſt.* [p] *cernere hoc audes, nimis*
Vivax ſenectus? ſi piget luctus, [q] *habes*
Mortem paratam, pectus in tela indue;
[r] *Vel ſtipitem iſtum cæde monſtrorum illitum*
* *Converte.* [ſ] *falſum ac nomini turpem tuo*
Remove parentem, ne tuæ laudi obſtrepat.
THE. *Quo te ipſe,* * *genitor, obvium morti ingeris?*
Quò pergis amens? [t] *profuge, & obtectus late,*
Unumque manibus aufer Herculeis ſcelus.
HER. *Benè habet:* [u] *pudendi regis excisa eſt domus.*
* *Tibi hunc dicatum, maximi conjux Iovis,*
Gregem cecîdi. vota perſolvi libens
[x] *Te digna:* & [y] *Argos victimas alias dabit:*
AM. [z] *Nondum litaſti nate: conſumma ſacrum.*
Stat ecce ad aras hoſtia expectat manum
Cervice pronâ. præbeo, occuro, inſequor:
Macta. [a] *Quid hoc eſt?* [b] *errat acies luminum,*

[c] Cernis ut ad tè tendat manus ſupplices?
[d] *Videtur ſibi Junonem tenere.*
[e] Filios tuos ad necem vel me trahentem. *Amoveſque è ſcenâ intus digna geri.*
[f] Tot laborum mihi imperatorum, odiique tui in me.
[g] Zelotypæ & rixoſæ conjugio.
[h] *Vel* in conſpectu matris. *vel* priuſquam matrem interficiam.
[i] Filium, quem ipſe genuiſti.
[k] Vide quæ ad v. 991. & v. 1004
[l] Ardentibus & ſcintillantibus Her. furioſi oculis. *Et igneo quodam ſplendore radiaſſe Herc. oculos tradidit Ion. Chrus.*
[m] Timore expiravit infans, antequã percuſſus ſit.
[n] Detruncato.
[o] Caput clavâ concisum in minuta fruſtula & contritum periit, evanuitque *more animæ.*
[p] *Cur hæc in tempora duro? Cur diu vivendo ea, quæ nolo video?* Imò cur ſuſtineo videre, aut tam triſti ſpectaculo ſuperſum? [q] Habes mortem ad manum, portum & libertatem ab his malis. *Stoicè,* ſup. v. 425. [r] Objice te clavæ iſti Herculis. * In me. [ſ] Me patrem tuum falſo habitum, cum Iup. verè ſit, & qui gloriæ tuæ ſplendorem offuſcare poſsim amove neci datum. *Et hæc dicit irritans & provocans Herculem ut & eum tollat.* * Lipſii liber legit. *ſenior.* Malo ego vulgatam retinere. putant quidam propter reverentiam, patris nomine à Theſeo appellari, ex illo nimirum more, quo ſenes obvios Patres vocamus: ſed errant. Hoc enim vult Theſeus, Tu pater, cur filio furenti ſciens volens occurris, ut parricidii ſcelus admittat? [t] Ne & te patrem occidat. [u] Lyci tyranni, ut putabat. * Hoc dicit in Iunonis quæ Lyco favebat irriſionem, *nimis autem verè prædicat ſe Junoni vota ſolviſſe. neque enim quicquam Junoni amplius in votis erat, quàm ut uxorem & liberos interimeret. atque furens obliviſcitur ſe modo Junonem voluiſſe occidere.* [x] Mihi infeſtos & malos mactavi infeſto maloque numini. *Vel,* digna te crudeli numine. [y] Argos profectus tibi & Euryſtheum mactabo. Euryſth. quidem Mycenarum rex, ſed Argos & Mycenas poetæ confundunt. [z] *Urget Herc. Amphitryon inquiens,* nondum exſacrificaſti nate, nondum conſummaſti ſacrificium: uxori & liberis à te cæſis ego ſuperſum, ego placida ante aras hoſtia ſto mortem à te expectans, expetens. [a] *Herc. vehementi labore exagitantis furiæ defitigatus, tremebundus deniq; in ſomnum labitur. Sic autem Sophocles Ajacem, Euripides hunc ipſum Herculem conſopitos prius inducunt, quàm menti reſtitutos, verſ. 1050. & 1078.*

Viſuſq; mœror hebetat; [b] *an video Herculis*
Manus trementes? vultus in ſomnum cadit,
Et feſſa cervix capite ſummiſſo labat;
Flexo genu jam totus ad terram ruit:
[c] *Ut cęſa ſilvis ornus,* [d] *aut portus mari*
Datura moles. [e] *vivis? an leto dedit*
Idem, tuos qui miſit ad mortem, furor?
[f] *Sopor eſt, reciprocos ſpiritus motus agit.*
Detur quieti tempus, [g] *ut ſomno gravis*
Vis victa, morbi pectus oppreſſum levet,
Removete famuli [h] *tela, ne repetat furens.*

[b] Fallor an video, &c?

[c] *Antiquam veluti ſummis in montibus ornum,* &c.

[d] Aut pars rupis exciſæ & ruentis in mare, quæ objectu ſuo tranquillum reddat mare, portumque efficiat.

[e] *Appropinquans Amphitryon* inquit, vivis-ne, an idem furor qui te tuos occidere coegit, & te interfecit?

[f] *Hoc dicit tactâ arteriâ vel obſervatis ſpirituum meatibus.*

[g] Vide quæ ad verſ.1041.

[h] Clavam, arcum, & ſagittas ne à ſomno furens repetat.

CHORVS THEBANORVM.

Deos, Sidera, & elementa, quæ lymphatis, lunaticis, & mente captis dominantur, in luctum, commiſerationem & auxilium Herculis Chorus advocat; ſomnum, qui furorem ſedare ſolet, precatur, ut gravi ſopore preſſum Herc. menti reſtituat. pueros denique cæſos deflet.

Lugeat [i] *æther magnuſq; parens*
Ætheris alti, telluſq; ferax,
Et vaga ponti mobilis unda.
[k] *Tuque ante omnes, qui per terras*
Tractuſq; maris fundis radios,
Noctemq; fugas ore decoro,
Fervide Titan. obitus pariter
Tecum Alcides vidit & ortus,
Novitq; tuas utraſque domos.
Solvite [l] *tantis animum monſtris;*
Solvite ſuperi: rectam in melius
Flectite mentem. tuque ô domitor

[i] Coelum cœlique creator. Cleanthes, Anaximenes aliique cùm philoſophi veteres tum poëtæ æthera ſummum Deum nuncupabant. *Tum pater omnipotens fœcundis imbribus æther,* &c. Aliis Aether Cœli pater, Cœlum Saturni, &c. Cùm verò æther ſive aër ſæpiſſimè pro Iove ponatur, exponas licebit. Iupiter Iovisq; pater Saturnus calamitatem Herc. filii & nepotis lugeant.

[k] O Sol, ſup. v.36. & ver. 881.

[l] Tam nefando & monſtroſo furore.

Somne [m] *laborum, requies animi,*
Pars humanæ [n] *melior vitæ,*
[a] *Volucer, matris genus Aſtrææ,*
[b] *Frater duræ languide Mortis,*
[c] *Veris miſcens falſa, futuri*
Certus, & idem [d] *peſſimus autor:*
[e] *Pater ô rerum, portus vitæ,*
[f] *Lucis requies, noctiſque comes,*
Qui [g] *par regi famuloque venis,*
Placidus feſſum leniſque [h] *fovens;*
Pavidum leti genus humanum
Cogis longam diſcere [i] *mortem:*
[k] *Preme devictum torpore gravi.*
Sopor indomitos alliget artus;
Nec torva priùs pectora linquat,
Quàm mens repetat priſtina curſum;
[l] *En, fuſus humi ſæva feroci*
Corde volutat ſomnia, nondum eſt
Tanti peſtis ſuperata mali:
Clavæque gravi laſſum ſolitus
Mandare caput, quærit [m] *vacuâ*
[n] *Pondera dextrâ motu jactans*
Brachia vano: nec adhuc omnes
Expulit æſtus. [l] *ſed, ut ingenti*
Vexata Noto ſervat longos
Unda tumultus, & jam vento
Ceſſante tumet. pelle inſanos
Fluctus animi, redeat pietas,
Virtuſque viro: [o] *vel ſit potiùs*

Mens

m Alii leg. *malorum*, quæ ſomnus ut & labores domare quidem & minuere ſi non extinguere & tollere paſſim a poetis decantatur.

n Quæ nec agit nec cogitat malum raro patitur *vel*, quoniam quibuſdam magnam ſi non majorem vitæ partem abſumat. quid ſi dicamus, *major pars* ut *at bona pars procerum* pro *magnâ* Perſ. 2. ſat.

a O alate ſomne. filium autem Juſtitiæ Aſtræi gigantis filiæ vocat, quòd beneficio juſtitiæ tuto & ſecurè dormitur: qui tamen pleriſque Noctis & Erebi filius dicitur. unde & addit—

b ——Frater Mortis, quæ ex eadem progenie.

c Inſomnia vera quandoque, falſa ut plurimùm, ut quæ ex Eburneâ portâ.

d Frequentiora enim ſomnia vera ex mentis præſagæ metu, quàm læta ex ſpe.

e Chaos & tenebræ primæ. *vel*, qui digeſtionem juvas, alis, vireſque reparas, adeoque genitalis. f Laboris diurni. g Ex æquo. h Noſtri aliiq; *foves*. i *Janus Douza fil. legit* Noctem. *Nox autem longa mors eſt, cujus ſomnus imago*, & alioqui cùm ſomnus cenſeatur mors brevis; haud male dicatur aſſuefacere nos longæ illi morti & perpetuò dormiendæ. k Tantiſper dormiat quoad concoxerit pernicioſum hunc humorem, qui furoris cauſa. l Veluti, ſi quando mare ventorum vi agitatur, etiamſi ponant venti, non tamen ſtatim ceſſat undarum æſtus: ita quamvis Herculis μελαγχολικὸν πάθος ſomno mulceatur ac ſedetur, non tamen planè atrum atque acrem humorem expiravit. videte enim quàm turbida etiam dormientem vexent inſomnia: per ſomnum enim clavam quærit, quam domiturus capiti ſupponere ſolet. m Nec enim invenit, quod quærit. n Clavam. o Vel etiam furore detineatur. ita nec ipſe quod admiſerit ſcelus agnoſcet, nec crimini dabitur illi, cui furor arbitrii libertatem ademit.

Mens veſano concita motu;
Error cæcus, quà cœpit, eat.
[a] *Solus te jam præſtare poteſt*
Furor inſontem. Proxima puris
Sors eſt manibus, neſcire nefas.
Nunc Herculeis [1] *percuſſa ſonent*
Pectora palmis: [b] *mundum ſolitos*
Ferre lacertos [2] *verbera pulſent*
Victrice manu: [3] *gemitus vaſtos*
Audiat æther, audiat [c] *atri*
Regina poli, vaſtiſque ferox
Qui colla gerit vincta catenis,
Imo latitans [d] *Cerberus antro.*
Reſonet mœſto clamore [e] *chaos,*
[f] *Lateq́; patens unda profundi,*
Et, qui [g] *meliùs tua tela tamen*
Senſerat, æther.
Pectora [h] *tantis obſeſſa malis*
Non ſunt ictu ferienda levi:
Uno planctu [i] *tria regna ſonent.*
[k] *Et tu collo decus ac telum*
Suſpenſa diu fortis arundo,
Pharetræq́; leves, date * *ſæva fero*
Verbera tergo: cædant humeros
[l] *Robora fortes,* [l] *ſtipeſque potens*
Duris oneret pectora nodis:
Plangant tantos arma dolores,
[m] *Non vos patriæ laudis comites,*
Ulti [n] *ſævo vulnere reges.*
Non [a] *Argivâ membra* [b] *palæſtrâ*
Flectere docti, fortes [b] *cœſtu,*
Forteſq́; manu; jam tamen auſi

---

[a] Proximè innocentiam eſt ignorantia. quæ ſi non ſit affectata & malæ diſpoſitionis, reddit facta invita, & peccata excuſat. maximè verò ſi ſubſequatur dolor: *Chorus itaq; Herculem ad pœnitentiam adhortatur.*

[1] Planctu.

[2] Flagellis.

[3] Gemitu teſtetur ſe dolere & pœnitere.

[b] Cœlum, ſup. verſ. 68.

[c] Proſerpina regina inferorum. qui polo Antarctico ſubjecti vulgò creduntur ſup. v. 606.

[d] Quem ab Euryſtheo dimiſſum Pluto priſtinæ cuſtodiæ iterum præpoſuerat.

[e] Rerum & elementorum confuſio, cujus imago apud inferos.

[f] Mare.

[g] Meliùs in aëre, dum inſequereris Stymphalidas miſſa quàm in tuos liberos.

[h] Polluta tantis malis: vel furore, ut ſup. v. 1062.

[i] Cœlum, mare, infernus.

[k] Et vos, O Herculis tela, arcus, ſagittæ & —— [l] —— clava cædite & gravate pectus, humeros, tergum Herculis, exigiteque pœnas ab eo, quòd vobis abuſus ſit. * Mss. *ſera.* [m] Vos, O Herculis pueri miſerè periiſtis, priuſquam paternam gloriam poſſetis per ætatem æmulari, & morte tyrannos plectere. [n] *Legitur & ſævos quod non diſplicet.* [a] Synecdoche pro *Græca*, ut & —— [b] —— palæſtra & cæſtu pro *integro pentathlo*.

[c] *Telum* [d] *Scythici leve* [d] *coryti*
Miſſum certâ librare manu,
[e] *Tutoſque fugâ figere cervos,*
[f] *Nondumq; feræ terga jubatæ;*
Ite ad Stygios umbræ portus,
Ite innocuæ, quas in primo
Limine vitæ ſcelus oppreſſit
Patriuſque furor: ite infauſtum
Genus, ô pueri, [g] *noti per iter*
Triſte laboris: ite, [h] *iratos*
Viſite reges.

[c] Sagittas mittere.

[d] Pharetræ qualem gerunt Scythæ. *vel*, non minori dexteritate, quàm Scytharum pueruli, quos ab infantia parentes ſagittis aſſuefaciebant. Eſt autem γωρυτὸς τοξοθήκη. per leve telum hîc intelligit habile & pondere minùs onerosum.

[e] Qui pedum velocitate freti, ſalutis fiduciam in fugâ ponunt. [f] Nec dum auſi eſtis leonem jubatum aggredi. [g] Generaliter, vel, noti patri veſtro quà deſcendit, rediitque. [h] Plutonem & Proſerpinam patri veſtro indignatos propter vim illatam, *vel*, ut verſ. 610. triſtes deos. *vel* Tyrannos quos Herc. demiſerat.

ACTVS QVINTVS.

HERCVLES. AMPHITRYON. THESEVS.

Hercules experrectus & menti reſtitutus, poſtquam ſuos à ſe interfectos comperiſſet, manus ſibi inferre parat. patris precibus victus ſibi parcit, Athenaſque Theſei conſilio purgandus proficiſcitur.

QVis hic locus? quæ regio? quæ mundi plaga?
Vbi ſum? ſub ortu ſolis, an ſub [i] *cardine*
Glacialis Vrſæ? [k] *nunquid Heſperii maris*
Extrema tellus hunc dat Oceano modum?
[l] *Quas trahimus auras? quod ſolum feſſo ſubeſt?*
Certè rediimus. [m] *unde proſtrata domo*
Video cruenta corpora? an nondum exuit
Simulacra mens [n] *inferna? poſt reditus quoque*
Oberrat oculos turba [o] *feralis meos.*
Pudet fateri: paveo. neſcio quod mihi,
Neſcio quod animus grande præſagit malum.

[i] Polo Arctico. ſup. verſ. 6.

[k] Aut in Hiſpaniâ, ubi Oceanus terræ facit terminum.

[l] Superas aut inferas? *vel* ſub quo cœlo? in quâ regione? *Quia ſubdit*, quod ſolum feſſo ſubeſt.

[m] *Videns cadavera humi ſtrata dubitat, an redierit ab inferis, necnè, tandem ait*, certè rediimus. [n] Qualia vidi apud inferos. [o] Mortuorum. *feram* enim antiqui mortem dixerunt, unde quæ ad mortem ſpectant dicuntur *feralia*.

Vbi eſt parens? ubi illa natorum grege
Animoſa conjux? cur latus levum vacat
Spolio leonis? quònam abiit [a] *tegimen meum,*
Idemque ſomno mollis Herculeo torus?
Vbi tela? ubi arcus? arma quis [b] *vivo mihi*
Detrahere potuit? ſpolia quis [c] *tanta abſtulit?*
[d] *Ipſumque quis non Herculis ſomnum horruit?*
Libet meum videre victorem, libet.
[e] *Exurge victor, quem novum cœlo pater*
Genuit relicto: cujus inceſtu ſtetit
Nox longior, quàm noſtra. quod cerno nefas?
Nati cruentâ cæde confecti jacent;
Perempta conjux. [f] *quis Lycus regnum obtinet?*
Quis tanta Thebis ſcelera moliri auſus eſt,
Hercule reverſo? [g] *quiſquis* [h] *Iſmeni loca,*
[i] *Actæa quiſquis arva, qui* [k] *gemino mari*
[l] *Pulſata Pelopis regna Dardanii colis,*
Succurre, ſævæ cladis autorem indica.
Ruat ira in * *hoſtes.* hoſtis eſt, quiſquis mihi
Non monſtrat hoſtem. *victor Alcidæ lates?*
Procede; [m] *ſeu tu vindicas* [n] *currus truces*
[m] *Thracis cruenti, ſive* [o] *Geryonis pecus,*
[p] *Libyæve dominos: nulla pugnandi mora eſt,*
En nudus aſto, vel meis armis licet
Petas inermem. cur meos Theſeus fugit
Paterque vultus? [q] *ora cur condunt ſua?*
[r] *Differte fletus. quis meos dederit neci*
Omnes ſimul, profare: quid genitor ſiles?
At tu ede Theſeu, ſed [a] *tuâ Theſeu fide.*
Vterque tacitus ora pudibunda obtegit,
Furtimque lacrymas fundit. in tantis malis
Quid eſt pudendum? nunquid [b] *Argivæ potens*

---

[a] Leonis pellis, qua me interdiu tegere ſolebam, quæ mihi dormituro ſtrata pro lecto erat.

[b] *Emphaticè* ἐμοὶ ζῶντι καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένῳ.

[c] Mihi, tam forti.

[d] Etiam Herculem dormientem.

[e] Si quem me fortiorem genuerit Iupiter adulteratâ & vitiatâ aliquâ fœminâ per longiorem noctem, quàm quâ ego genitus ſum. ſup. verſ. 14.

[f] Quis tyrannus Lyci ſimilis vel deterior, &c. ille enim me abſente regnum occupavit: hic autem reverſo me.

[g] Aliquis ex iis qui Bœotiam, aut Peloponneſum incolunt indicet mihi huius cladis authorem.

[h] Sup. verſ. 333.

[i] Attica, maritima, ab ἀκτὴ litus: aliis, ab Atthide Cranai filia.

[k] Sup. ver. 335.

[l] Peloponneſum Pelopi filio Tantali regis Phrygum regnatam. à quo & nomen habuit illa Peninſula.

* Mss. 3. *in omnes.*

[m] Seu tu ulciſceris interfectum à me Diomedem. ſup. verſ 225.

[n] Iugales equos, qui carne humanâ veſcebantur.

[o] Ceu Geryonis abacta pecora. verſ. 230.

[p] Ceu Antæum. v. 481. & Atlantis hortos v. 237

[q] Manu inter lacrymandum. *vel* præ pudore.

[r] Vt ſupra, *differte amplexus.* v. 636. quin miſſis lacrymis dicite, quis meos, &c.

[a] Emphaticè, id eſt, bonâ amicâ. Theſeus enim amicis erat fidus, utcunq; uxoribus fidem non præſtaret.

[b] Euryſtheus.

Dominator urbis? [c] *nunquid infeſtum mihi*
Pareantis agmen clade nos tantâ obruit?
[d] *Per te, meorum facinorum laudem precor,*
Genitor, tuique nominis ſemper mihi
Numen [e] *ſecundum; fare, quis fudit domum?*
Cui præda jacui? AM. [f] *Tacita ſic abeant mala.*
HE. [g] *Ut inultus ego ſim?* AM. *Sæpe vindicta obfuit.*
HER. *Quiſquamne* [h] *ſegnis tanta toleravit mala?*
AM. [i] *Majora quiſquis timuit.* HER. *His etiam, pater,*
Quidquam timeri majus aut gravius poteſt?
AM. [k] *Cladis tuæ pars iſta, quam noſti, quota eſt?*
HER. *Miſerere, genitor: ſupplices tendo manus.*
Quid hoc eſt? [l] *manus refugit.* [m] *hîc errat ſcelus.*
Unde hic cruor? quid illa puerili madens
Arundo leto, [n] *tincta Lernæâ nece?*
Jam tela video noſtra, [o] *non quæro manum.*
Quis potuit arcum flectere? aut * *quis dexterâ*
Sinuare nervum vix recedentem mihi?
Ad vos revertor: genitor, hoc noſtrum eſt ſcelus?
[p] *Tacuere, noſtrum eſt.* AM. [q] *Luctus eſt iſtic tuus;*
Crimen novercæ. casus hic culpâ caret.
HER. *Nunc parte ab omni* [r] *genitor iratus tona,*
Oblite [ſ] *noſtri: vindica* [t] *ſerâ manu*
Saltem [a] *nepotes: ſtelliger mundus ſonet,*
Flammas & [b] *hic & ille jaculetur polus:*
[c] *Rupes ligatum* [c] *Caſpiæ corpus trahant,*
Atque ales avida. [d] *cur Promethei vacant*
Scopuli? [e] *paretur vertice immenſo feras*
Volucreſque paſcens Caucaſi abruptum latus,
Nudumque ſylvis. illa, quæ Pontum Scythen

c Ita Mss. noſtri & editio P. Scriverii ſed & alii legunt. *Nunquid infeſtum Lyci Pereuntis agmen.* ut ſit; an factio Lyci infeſta mihi hanc nobis cladem dedit?

d Precor te per laudem meorum facinorum.

e A Iove, cujus numen mihi primum.

f μὴ κρῖνε, μὴ ξέταζε Soph. Aja. ne inquire curioſiùs ea quæ neſcire præſtat. τοῦ δ' ἄλλ' ἴσα.

g Itane abeant ignota, ut ego non ulciſcar?

h Etiam ignavus

i Fortis tamen minora tolerabit, ut majora devitet.

k Quam vides & noſti, cædes, minima pars eſt calamitatis tuæ, quam non vides. *Innuit multò pejus eſſe, quòd ab ipſo cæſi ſunt.*

l Manus mea ſibi malè conſcia refugit contactum patris. Sic infra. verſ. 1317. *alii exponunt*, pater refugit tangere meas manus, *non placet.*

m Scelus, cujus author me latuit, in his manibus errat. Quid ſi legas? *hinc erat ſcelus*, quandoque enim recipit Iambum quintus locus. n Hydræ ſanguine & felle tincta. o Non ambigo de manu, quæ iis uti potuerit, quod nulla valuit præter meam. * Duo noſtri: *aut quæ dextera.* p φασὶ σιωπῶντες, tacent, conſentire videntur. q Luctûs quidem cauſa tua eſt; at crimen eſt Iunonis. r Iupiter. ſ Qui curam non habuiſti mei filii tui à mente abalienati & nepotum tuorum à me interfectorum. vel obliviſcere me filium eſſe tuum. t Poſt admiſſum ſcelus, quod ante oportuit. a Tuos ex me nepotes à me cæſos. b Vterq; polus. c Montis Caſpii, qui Tauri pars fuit. d Abripiar in locum Promethei, cujus Caucaſo catenis alligati jecur renaſcens aſſiduè depaſcebatur aquila ob ignem Iovi ſurreptũ, quem tamen jam pœnâ illâ liberavit Iupiter præmonitus é Prometheo, ut à Thetidos connubio abſtineret. e In meum ſupplicium.

[f] *Symplegas arctat, hinc & hinc vinctas manus*
Diſtendat alto: cùmque revocatâ vice
In ſe coïbunt [f] *ſaxa, quę in cœlum exprimunt*
Actis utrinque rupibus medium mare,
[g] *Ego* * *inquieta montium jaceam mora.*
[h] *Quin ſtructum acervans nemore congeſto aggerem,*
Cruore corpus [i] *impio ſparſum cremo?*
Sic, ſic agendum eſt; inferis [k] *reddam Herculem.*
AM. [l] *Nondum tumultu pectus attonitum caret.*
[m] *Mutavit iras: quodque habet proprium furor;*
In ſe ipſe ſævit. **HER.** [n] *Dira furiarum loca*
Et [n] *Inferorum carcer, &* [n] *ſonti plaga*
Decreta turbæ, & ſi quod exilium latet
Vlterius [o] *Erebo, Cerbero ignotum &* [p] *mihi,*
Huc me abde tellus: Tartari ad finem ultimum
Manſurus ibo. pectus [q] *ô nimiùm ferum!*
Quis vos per omnem, liberi, ſparſos domum
Deflere dignè poterit? hic [r] *durus malis*
Lacrymare vultus neſcit. huc enſem date;
Date huc ſagittas; ſtipitem huc vaſtum date.
[ſ] *Tibi tela frangam noſtra; tibi noſtros puer*
Rumpemus arcus; ac tuis ſtipes gravis
Ardebit umbris: ipſa [a] *Lernæis frequens*
Pharetra telis in tuos ibit rogos.
Dent arma pœnas: [b] *vos quoque infauſtas meis*
Cremabo telis, ô novercales manus.
THE. *Quis nomen unquam ſceleris errori dedit?*
HER. *Sæpe error ingens ſceleris obtinuit locum.*
THE. [c] *Nunc Hercule opus eſt. perfer hanc molem mali*
HER. [d] *Non ſic furore ceſſit extinctus pudor,*

---

[f] Symplegades vel Cyaneæ inſulæ ſunt ſeu ſcopuli in Ponti Euxini oſtio. quæ finguntur concurrentes, eò quòd non multum à ſe diſtantes navigantibus modò disjungi, modò coire videantur. Optat Hercules, ut ubi hæ invicem colliduntur, manu alterâ ipſe utrique alligatus intermedius concutiatur. Vide, Medeam v. 341.

[g] Moram iis injiciam corpore. ſc. meo ne coëant interjecto.

* Ioſ. Scaliger ſejungit, & legit *in quieta* & ſic exponit, Hercules optat in illa mora, dum coeunt ſaxa, & mare in cœlum exprimũt, interea intercipi, & ita perire in illo quieto momento.

[h] Aut cur non potiùs ipſe in conſtructam pyram me conjicio? *triſte de morte ſua omen.*

[i] Natorum à me impiè effuſo.

[k] Vt qui priùs ibi fuerim.

[l] Non receſsit furor ejus in totum.

[m] Ab aliis in ſe.

[n] Supplicii loca.

[o] Infernalium [illegible] infima.

[p] Qui omnia ibi perſcrutatus ſum.

[q] Quod non ſolvatur in lacrymas. ſed quis vos digne deflere poterit? &c.

[r] Induratus malis.

[ſ] *Converſus ad unum filiorum dicit* Tibi ſagittas frangam: *ad alterum*, tibi arcum: *ad tertium converſus dicit*, tuis manibus quaſi inferiæ comburetur clava hæc; *ad quartum*, tuo rogo ardebit pharetra, atque *ita quatuor Herculem filios (quorum nomina Onitem, Therimachum, Deicoonta, Creontiadem ferunt) interfeciſſe vult. quos alii duos, alii octo ſtatuunt.*

[a] Sup. verſ. 1194.

[b] Voſque unà cremabo manus meæ quæ nimis obſequutæ eſtis odio novercæ meæ Iunonis.

[c] Nunc tibi opus eſt ſolitâ tuâ tolerantiâ.

[d] Nec tamen adeò mihi pudorem excuſsit furor, ut tanto ſceleri ſupereſſe velim, & perfrictâ fronte occurram hominibus, qui me horrentes fugiant á conſpectu meo.

Populos ut omnes impio aſpectu fugem?
Arma, arma, Theſeu, flagito properè mihi
Subtracta reddi. [e] *ſana ſi mens eſt mihi,*
Referte manibus tela: ſi remanet furor,
Pater recede. [f] *mortis inveniam viam.*
AM. [g] *Per ſancta generis ſacra, per jus* [h] *nominis*
*Vtrumque noſtri, ſive me *altorem vocas,*
Seu tu parentem: perque venerandos piis
Canos, ſenectæ parce deſertæ precor,
Anniſque feſſis: unicum lapſæ domûs
Firmamen, [i] *unum columen afflicto malis*
Temet reſerva. [k] *nullus ex te contigit*
Fructus laborum. ſemper aut dubium mare,
Aut monſtra timui. [l] *quiſquis in toto furit*
Rex ſævus orbe, manibus, aut aris nocens,
A me timetur. ſemper abſentis pater
Fructum tui, tactumque & aſpectum peto.
HER. [m] *Cur animam in iſtâ luce detineam amplius*
Morerque nihil eſt: cuncta jam amiſi bona;
Mentem, arma, famam, conjugem, natos, [a] *manus;*
Etiam [b] *furorem. nemo polluto queat*
Animo mederi: [c] *morte ſanandum eſt ſcelus.*
TH. [d] *Perimes parentē?* HE. [e] *Facere ne poſſim, occidam.*
TH. [f] *Genitore coram?* HE. [g] *Cernere hunc docui nefas.*
AM. [h] *Memoranda potiùs omnibus facta intuens,*
Vnius à te criminis veniam pete.
HER. [i] *Veniam dabit ſibi ipſe qui nulli dedit?*
[k] *Laudanda feci juſſus, hoc unum meum eſt.*
Succurre genitor, ſive te [l] *pietas movet,*
Seu triſte fatum, ſive violatæ decus
Virtutis: effer arma; vincatur meâ.

[e] Quæ ſciat uti armis. Vel quæ ſentiat quid admiſerim, ſtatuatque pœnas ſceleris exigere.

[f] Etiam abſque armis mortem inveniam. mori enim certum eſt. Aures (inquit Gruterus) radit illa repetitio ſimilis. videtur aliquanto virilius quod extat in uno codice. *Inveni viam.*

[g] Per ſancta generis jura mutuaque patris precor. *Vel* per ſacrificia gentilitia.

* Noſtri 2. aliiq; *autorem.*

[h] Alumni & parentis.

[i] Te mihi amicis deſtituto, ſoli, ſeni, malis afflicto ſolamen unicum reſerva. Scriverius & 2. noſtri habent, *unum lumen.*

[k] Hactenus de te abſente ſollicitus fui: mihi jam tandem liceat tuâ præſentiâ frui.

[l] Si quis alicubi terrarum ſit tyrannus in homines crudelis, in Deos impius, timui ſemper, ne tu amandareris ad eum extinguendum. alii legant, *manibus aut armis nocens.* [m] Non eſt cur diùtius vivam. [a] Quondam egregia & laude digna aggreſſus, nunc dedecoroſa & ſcelerata. [b] Quo me tenente nec culpam agnovi, nec dolorem ſenſi. [c] Inſanæ menti nulla eſt niſi à morte medela. [d] An te tollendo eris mihi cauſa mortis? [e] Imò ipſe me occîdam, ne quando in furorem relapſus te interficiam, ut nuper, &c. [f] An te occîdes coram patre? [g] Aſſuëfeci eum hujuſmodi ſpectaculis, qui in conſpectu ejus interfeci uxorem & natos. [h] Cæteras tuas virtutes perpende, iiſq; hanc unam condona. [i] Egòne, qui ab aliis ſontibus pœnas popoſci, mihi ignoſcam? [k] Ab Euryſtheo juſſus laudanda feci: ſcelus hoc à me profectum eſt. [l] Nepotum cædis pia vindicta. *Vel,* filii tui ſibi & aliis deteſtabilis cōmiſeratio.

Fortuna dextrâ THE. *Sunt quidem patriæ preces*
Satis efficaces. ſed tamen noſtro quoque
Movere fletu. ſurge, & adverſa impetu
Perfringe ſolito: nunc tuum [m] *nulli imparem*
Animum malo reſume, nunc magnâ tibi
[n] *Virtute agendum eſt;* [o] *Herculem iraſci veta.*
HER. [p] *Si vivo, feci ſcelera:* [q] *ſi morior, tuli.*
Purgare terras propero: jamdudum mihi
[r] *Monſtrum impium, ſævumq;, & immite, ac ferum*
Oberrat: [ſ] *agedum dextra, conare aggredi*
Ingens opus, labore biſſeno amplius.
Ignave ceſſas? fortis in pueros modò
[t] *Pavidaſque matres? arma niſi dentur mihi,*
Aut omne [u] *Pindi Thracis exſcindam nemus,*
[x] *Bacchiq; lucos, & Cithæronis juga*
Mecum cremabo: tota cum domibus ſuis,
Dominiſque tecta, cum Deis templa omnibus
Thebana ſupra corpus excipiam meum,
Atque urbe verſâ condar. [a] *&, ſi fortibus*
*Leve pondus humeris mœnia * immiſſa incident,*
Septemque opertus non ſatis portis premar,
Onus omne, mediâ parte quà mundus ſedet,
Dirimitq; ſuperos, in meum vertam caput.
Redde arma. AM. *Vox eſt digna* [b] *genitore Herculis.*
[c] *Hoc en peremptus ſpiculo cecidit puer:*
Hoc, Juno, telum manibus emiſit tuis:
Hoc nunc ego utar TH. * *Ecce, jam (miſerum metu*
Cor palpitat, corpuſque ſollicitum ferit)
[d] *Aptata Arundo eſt: ecce,* [e] *jam facies ſcelus*

---

[m] Nulli malo inferiorem, imò majorem.

[n] Vt te virum præbeas.

[o] Dolorem tuum, iramque vince.

[p] Si mihi poſt tale flagitium vitæ uſum indulſero, videbor conſultò feciſſe & approbare.

[q] Si verò morte ulciſcar, credar per vim aliunde illatam & extrinſeco morbi impulſu hoc perpetraſſe.

[r] Monſtroſum ſc. ſcelus hoc meum.

[ſ] Aggredere itaque, O dextra, hoc monſtrum extinguere, cujus laboris gloria duodecim illorum à te geſtorum laudem ſuperabit.

[t] *Per indignationem dixit*, pro, matrem pavidam (atq; ita habet unus noſter) ſic Theb. 368. Med. 1005. Agam. 192.

[u] Montis in confinibus Theſſaliæ verſus Thraciam.

[x] Sylvas incæduas prope Thebas, quæ Baccho conſecratæ ſacrificiis lucent.

[a] Quod ſi domus, templa, mœnia, portæ ſeptem, univerſa urbs Thebarum nimis leve pondus ſit ad me opprimendum, vertam ego in caput meum omnia inter terram & cœlum ſummum. *Vel* molem ipſam terræ quæ in medio librata ſuo interpoſitu alterum hemiſphærium, ceu cœli faciem mediam ab alterâ ſeparat & occulit. * Ita Mss. omnes noſtri & Scriv. Al. *immerſa*. Heinſ. *inverſa*.

[b] Quæ & me tam fortis viri patrem fortitudinis admoneat, doceatq; mori, *Et cum dicto petit arundinem*.

[c] Impiâ hac & novercali ſagittâ, quam manu tua emiſſam direxit Juno in natum tuum, utar ego in me. * Ecce, inquit Theſeus, id quod ſine horrore ipſe videre non poſſum, jam Amphitryo parens tuus ſagittam pectori aptavit, ut ſibi inferat manum. Noſtri 2. *Ecce quàm miſerum, &c.* Sed mirè hic & miſerè variant tum noſtra tum alia exemplaria in perſonis.

[d] Admovit gutturi ſuo arundinem pater mori certus ſi contumax in inſtituto perſiſtas.

[e] Tibi & patri mortem inferendo, idque

f *Volens ſtienſque. pande, quid fieri jubes?*
HER. g *Nihil rogamus; noſter in tuto eſt dolor.*
AM. *Natum potes ſervare* h *tu ſolus mihi.*
TH. *Sed ipſe necdum maximum evaſi metum.*
HER. k *Miſerum haud potes me facere, felicem potes.*
AM. *Sic ſtatue quidquid ſtatuis, ut cauſam tuam*
Famamque in arcto ſtare & ancipiti ſcias.
l *Aut vivis aut occîdis. hanc animam* m *levem,*
Feſſamque ſenio, nec minùs quaſſam malis,
n *In ore primo teneo.* o *tam tardè patri*
Vitam dat aliquis? non feram ulteriùs moram,
Letale ferro pectus impreſſo induam:
Hic, hic jacebit Herculis p *ſani ſcelus.*
HER. *Jam parce, genitor, parce jam revoca manum.*
q *Succumbe virtus, perfer imperium patris.*
Eat ad labores a *hic quoque Herculeus labor,*
b *Vivamus.* c *artus alleva afflictos ſolo*
Theſeu parentis: dextra contactus pios
Scelerata refugit. AM. d *Hanc manum amplector libens*
Hac nixus ibo, pectori hanc ægro admovens
Pellam dolores. HER. e *Quem locum profugus petam?*
Vbi me recondam? quáve tellure obruam?
Quis f *Tanais, aut quis* g *Nilus, aut quis* h *Perſicâ*
Violentus undâ h *Tigris, aut Rhenus* i *ferox,*
k *Taguſve Iberâ turbidus* l *gazâ fluens,*
Abluere dextram poterit? Arctoum licèt
m *Mæotis in me gelida tranſfundat* n *mare,*
Et tota o *Tethys per meas currat manus,*

f Sanus, non per furoris errorem & ignorantiam, ut dudum.
g Vt lubet: quantum ad me, certum eſt morte dolores finire.
h O Theſeu.
k Miſeriorem me reddere non potes tuâ morte, felicem meâ, modò concedas.
l Niſi mutatâ ſententiâ vivere ſtatuas, mihi cauſa eris necis.
m Quæ mihi jam ſeni miſero facilè diſcedat.
n ψυχὴν ἐπὶ χείλεσιν ἔχω. in primoribus labris in extrema hac ſtatione, hinc ſigno quaſi dato facilè avolaturam.
o Tantùm rogatus, cunctaris adhuc vitam, id eſt, cauſam cur in vita maneam, donare mihi patri?
p Volentis ac ſcientis, ut modò verſ. 1300.
q Cedat juſtitia, quæ impietatem meam in natos vindicatura erat, pietati in patrem.

a Quòd dolorem meum vicerim, & quòd, ut patrem ſervem, tantæ impietatis conſcientiæ ſuperſtes eſſe velim *Et hæc Theſei eſſe poſſunt Herculem collaudantis.* b Ego & propter me pater. c Tu, ô Theſeu, tolle humo patrem, manus meæ pollutæ non audent tangere. vide ſupra verſ. 1192. d Hanc Herculis manum amplector potius. e Coegiſtis me vivere. ſed in qua orbis parte latebo, ubique notus? aut quo flumine vivo ablutus expurgabo me, cui alto infixa animo ſedet tam diræ impietatis memoria? f Scythiæ fl. g Aegypti fl. h Qui in Armenia majore naſcens magnam Aſiæ partem perfluens in ſinum Perſicum defertur. fl. rapidiſſimus unde & nomen habet: ſagittam enim Perſæ Tigrin appellant & hinc feræ nomen. i Ipſe fl. impetuoſus. *vel* propter feroces accolas Gallos & Germanos, quos diſterminat. k Fl. Luſitaniæ, quæ Iberiæ id eſt, Hiſpaniæ pars. l Aureis arenis. m Palus Scythiæ. n Septentrionale, *vel* Euxinum. o Vxor Oceani. *Metonym.* mare. Mari autem polluta cuncta expiari credebantur: Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά.

Hærebit altum facinus. in quas impius
Terras recedes? Ortum, an occaſum petes?
Vbique notus perdidi exilio locum.
p *Me refugit orbis, aſtra tranverſos agunt*
Obliqua curſus; q *ipſe Titan Cerberum*
Meliore vultu vidit. r *ô fidum caput*
Theſeu, latebram quære longinquam, abditam.
ſ *Quicunque ſemper ſceleris alieni arbiter*
Amas nocentes, gratiam meritis refer,
Vicemque noſtris: redde me infernis precor
Vmbris reductum, meque ſubjectum tuis
Reſtitue vinclis. ille me abſcondet locus.
Sed & ille novit. THE. t *Noſtra te tellus manet.*
Illic ſolutam cæde Gradivus manum
Reſtituit armis. illa te, Alcide, vocat
Facere innocentes terra quæ ſuperos ſolet.

p Homines me abhorrent, dii oderunt.

q Sol plus obſcuratur me viſo, quàm Cerbero. v. verſ. 60.

r Ὦ φίλη κεφαλὴ τῆς ἑταίρας. Qui Pirithoo fidus extitiſti comes in rapiendâ Proſerpinâ, mihi in furore meo.

ſ Ego bene de te merui, cùm te catenis infernis exemerim, ſuprà verſ. 805. tu referes mihi hanc grâtiam ſi me vinclis illis reſtituas.

t Athenas, quæ patria mea & regnum, profectus expiabere. nam & ibi Mars à Neptuno in judicium vocatus de cæde filii ſui Halirrothii omnium deorum ſententiis abſolutus eſt.

THYES-

THYESTES.

DRAMATIS PERSONÆ.

THYESTES. ATREVS. TANTALVS.
MEGAERA. PLISTHENES THYESTIS F.
CHORVS SENVM MYCENÆORVM.
TANTALVS THYESTIS F. } Mutæ Perſonæ.
ALIVS THYESTIS F.
SERVUS. NVNCIVS.

ARGUMENTUM.

Alternis annis regnandi vices pacti Atreus & Thyeſtes Pelopis ex Hippodamiâ filii, Argis imperabant. Thyeſtes, adjuvante Ærope fratris uxore, quam in adulterium pellexerat, aureum arietem in cujus poſſeſſione erat fatum regni, amovet, & malè conſcius in exilium abit. Atreus evaſiſſe dolens, miſſis ſuis filiis velle ſe in gratiam redire ſimulat, oblatâ regni parte reditum illi ſuadet & perſuadet. tres Thyeſtis liberos, quos obſides acceperat ad aras immolatos, partim aſſos, partim elixos patri neſcienti epulãdos apponit, miſtūq; vino cruorem illi prębet. ſub finem nefandi convivii (quod ſol, ne videret, refugit) capita illi & manus filiorum oſtendit, quaſq; dapes abſumpſerit narrat, inſultans fratris luctui, dolori, & imprecationibus.

ACTUS PRIMUS.

TANTALI UMBRA. MEGÆRA.

Adducitur ab inferis Tantalus à furiâ, cogiturq; miſcere nefaria odia inter ſuos ex Pelope nepotes Atreũ & Thyeſtẽ.

* Al. leg. *Quis me inferorum ſede ab infauſtâ abſtrahit?*

* *QVis me furor nunc ſede ab infauſtâ extrahit,*
Avido fugaces ore captantem cibos?

Quis [a] *malè deorum Tantalo vivas domos*
Oſtendit iterum? [b] *pejus inventum eſt ſiti*
Arente in undis aliquid, & pejus fame
Hiante ſemper? [c] *Siſyphi numquid lapis*
Geſtandus humeris lubricus noſtris venit?
Aut [d] *membra celeri differens curſu rota?*
[e] *Aut pœna Tityi: qui ſpecu vaſto patens*
Viſceribus atras paſcit effoſſis aves;
Et nocte reparans quidquid amiſit die,
Plenum recenti pabulum monſtro jacet.
In quod malum [f] *tranſcribor? ô quiſquis nova*
Supplicia functis durus umbrarum arbiter
Diſponis! adde, ſi quid ad pœnas potes,
Quod ipſe [g] *cuſtos carceris diri horreat,*
Quod mœſtus Acheron paveat; ad cujus metum
[h] *Nos quoque tremamus. quære: jam noſtra ſubit*
E [i] *ſtirpe* [k] *turba, quæ* [l] *ſuum vincat genus,*
Ac me [m] *innocentem faciat, &* [n] *inauſa audeat.*
[o] *Regione quidquid impiâ ceſſat loci,*
Complebo. [p] *numquam, ſtante Pelopeâ domo,*
Minos vacabit. ME. *Perge deteſtabilis*
Vmbra, & penates impios furiis age.
Certetur omni ſcelere, & alternâ vice
Stringantur enſes. ne ſit irarum modus
Pudorve. mentes cœcus inſtiget furor;
Rabies [q] *parentum duret, & longum nefas*
Eat in nepotes. nec vacet cuiquam vetus
Odiſſe crimen, ſemper [r] *oriatur novum;*
Nec unum in uno: dumque punitur ſcelus,
Creſcat. [s] *ſuperbis fratribus regna excidant,*

[a] Diis tam mala quàm bona imputare poëtis ſolenne. *vel pro* malum, interjectione execrantis. *Hiſpanice, en hora mala.* D. Heinſius geminam emendat labem, legiſque, *Quiſnam deorum Tantalo antiquas domos, &c.* P. Scriverius, *Quis male deorum.*

[b] An graviorem aliquem mihi excogitaverunt cruciatum, quàm, qui mihi jam addictus eſt?

[c] Hip. ver. 226.

[d] Her. Fu. 749.

[e] Hip. 228. Lectionem hanc melioribus codd. acceptam refert Ioſ. Scal. præfertque receptæ alteri; *Aut pœna Tityi ſemper accreſcens jecur Viſceribus* (al. *Vulceribus*) *atras* &c. quam tamen adſtruunt 6. Gruteri, Commelini & noſtri omnes.

[f] Tranſlatum ab iis, qui in novas colonias ſcripti deducuntur.

[g] Cerberus.

[h] *Emphaticè* malis indurati, qui in vivis dira fecimus apud inferos miſerrima patimur.

[i] Pelope.

[k] Atreus & Thyeſtes.

[l] Me progenitorem infando ſcelere ſuperet.

[m] Reſpectu & comparatione ipſorum.

[n] Quæ nec ego, nec alius quiſpiam auſus eſt.

[o] Vacua omnia ſupplicii apud inferos loca progenies mea complebit.

[p] Quamdiu quiſquam ſupereſt è noſtrâ familiâ & *ſæva Pelopis domo* nullo non ſcelere contaminatâ, habebunt quæ torqueant criminum inferni judices.

[q] Tantali & Pelopis, *vel illud quanto pro* parentis, i. avi. ſc. cui O Tantale, ut Her. Fu. v. 1283. *pavidas matres.*

[r] Ita dum Atreus ulciſcebatur adulterium Thyeſtæ cum Aerope uxore ſuâ, filios ipſius illi epulandos appoſuit. Thyeſtes ut hoc vindicaret, conſulto oraculo, ex inceſto ſuæ filiæ Pelopeæ ſtupro Ægiſthum genuit, qui Atreum interfecit & Agamemnonem.

[s] Atreo & Thyeſtæ alternis vicibus regnantibus regnum excidat, uti Thyeſtæ, qui corruptâ fratris uxore in exilium ivit, a quo ſimulatâ conciliatione revocatus eſt. *Vide Argum.*

Repetatq́; profugos dubia violenta domus
Fortuna reges: inter incertos labet.
Miſer ex potente fiat, ex miſero potens;
Fluctuq́; regnum caſus aſſiduo ferat,
o *Ob ſcelera pulſi, cùm dabit patriam deus,*
In ſcelera redeant: ſintque tam inviſi omnibus,
Quàm ſibi. nihil ſit, ira quod vetitum putet.
a *Fratrem expaveſcat frater,* b *& natum parens,*
Natuſque c *patrem: liberi* d *pereant malè;*
e *Pejus tamen naſcantur: immineat* f *viro*
Infeſta conjux. g *bella trans pontum vehant:*
Effuſus omnes irriget terras cruor;
h *Supraque magnos gentium exultet duces*
Libido victrix. impiâ ſtuprum in domo
Leviſſimum ſit. fratris, & fas, & fides,
Juſque omne pereat. non ſit à veſtris malis
Immune cœlum. cùm micant ſtellæ polo,
Flammæq́; ſervant debitum mundo decus;
*Nox * atra fiat,* i *excidat cœlo dies.*
Miſce penates: odia, cædes, funera
Arceſſe, & imple k *ſcelere Tantaleam domum;*
l *Ornetur altum columen, & lauro fores*
Lætæ vireſcant; dignus adventu tuo
Splendeſcat ignis. m *Thracium fiat nefas*
n *Majore numero. dextra cur* o *patrui vacat?*
Nondum Thyeſtes liberos deflet ſuos?
Ecquando tollet ignibus jam ſubditis
Spumante aheno? membra per partes eant
Diſcerpta: patrios polluat ſanguis focos.
Epulæ inſtruantur. p *non novi ſceleris tibi*
Conviva venies; q *liberum dedimus diem,*
Tuamq́; ad iſtas ſolvimus menſas famem,

o Vterq; pulſus ſimulac revocatus fuerit, in ſcelera redeat.
a Atreus Thyeſtem, & è contrario.
b Clytemnæſtra Oreſtem.
c Matrem *rectiùs lege.* ſic Oreſtes Clytemnæſtram. quam fugiens latuit, tandem reverſus interfecit.
d Thyeſtæ filii, quos patruus occidit, voravit pater.
e Ex inceſtu leviri cum glore, patris cum filiâ.
f Clytemnæſtra Agamemnoni.
g Agamemnon & Menelaus repetitum Helenam ad Trojanum bellum profecti.
h Ita Agamemnon magnus dux Græciæ Chryſeida & Caſſandram deperiit.
* uni e codd. Commelini conteſtatur Ms. unus noſter habetque *Nox alta fiat.*
i Menſæ enim Thyeſteæ atrocitatem ſol videre non ſuſtinens in ortus retroceſſit.
k Per promiſcuos inceſtus & ſtupra. l Inſimulatâ conciliatione, quod in feſtis ſolet, ornentur poſtes floribus, frondibus, lauri ramis, lucernis, foco ſed crudeli, qui inceſtum Thyeſtæ vindicet. m Quale admiſerunt Procne & Philomela in vindicta Terei regis Thraciæ. vid. Her. Fu. v. 545. n Sed illæ unum Terei peremere filium Ityn: tu, O Atreu, duos Thyeſtæ. *immò tres.* o Atrei. *& inſtat furtim feſtinare jubens, ut ipſe famelicus cruentis his dapibus exſatietur.* Sareſ. p Qui filium tuum Pelopem coctum olim diis epulandum appoſuiſti. q Hunc diem à famie tibi vacuum permiſi, ut apud tuos ad ſatietatem uſque convivaretis.

Jejunia exple. [r] *miſtus in Bacchum cruor*
Spectante te potetur. inveni dapes,
Quas [a] *ipſe fugeres. Siſte, quò præceps ruis?*
TAN. *Ad ſtagna, & amnes, & recedentes aquas,*
Labriſq; ab ipſis [b] *arboris plenæ* [b] *fugas,*
Abire in atrum carceris liceat mei
Cubile: [c] *liceat, ſi parum videor miſer,*
Mutare ripas: alveo medius tuo
[d] *Phlegethon relinquar, igneo cinctus freto.*
Quicunque pœnas lege fatorum datas
Pati juberis: quiſquis exeſo jaces
Pavidus ſub antro, quique venturi times
Montis ruinam: quiſquis avidorum feros
Rictus leonum, & dira [e] *Furiarum agmina*
Implicitus horres: [f] *quiſquis immiſſas faces*
Semiuſtus abigis, Tantali vocem excipe
[g] *Properantis ad vos: credite* [h] *experto mihi,*
[i] *Amate pœnas. quando continget mihi*
Effugere ſuperos? ME. [k] *antè perturba domum,*
Inferque tecum prælia, & ferri malum
Regibus amorem: concute inſano ferum
Pectus tumultu. TAN. *Me pati pœnas decet,*
[l] *Non eſſe pœnam: mittor, ut dirus* [m] *vapor*
Tellure ruptâ, vel gravem populis luem
Sparſura peſtis. ducam in horrendum nefas
Avus nepotes? [n] *Magne divorum parens,*
Noſterque quamvis pudeat; ingenti licèt
[o] *Taxata pœnâ lingua crucietur, loquar;*
Nec hoc tacebo: [p] *moneo, ne* [q] *ſacrâ manus*
Violata cæde, neve furiali malo
Aſpergat [a] *aras. ſtabo, & arcebo ſcelus.*

---

[r] Vinum cruore puerorum Thyeſtæ miſtum.

[a] Emphaticè: tu, quem cæteræ dapes fugiunt. namque hoc audito, Tantalus refugit, repetitque inferas potiùs famæ pœnas, quàm tales accedat menſas. furia itaque *ſiſte*, ait, *quo præceps ruis*.

[b] Arborem fugientem ab ipſis labris.

[c] Si in ſolitâ ripa non ſatis miſer videar, in magis diras ſævaſque me tranſmitte, modo ne ad has epulas cogar.

[d] *Qui rapidis flammis ambit torrentibus amnis Tartareus Phlegeton à* φλέγω.

[e] Trium, ut in Her. Fu. ver. 101. quas ab impetu, furore & aſſiduitate ſupplicii vocat *agmina ſæva ſororum*.

[f] Qui manu repellis à facie intentatas ab ultricibus furiis, & dæmoniis faces.

[g] Feſtinanter revertentis ad vos.

[h] Qui tuli pœnas inferorum, & ab inferis excitus vidi ſcelera vivorum.

[i] Contenti ſitis, & amate pœnas, quas datis apud inferos, potiùs quàm revertamini ad ſuperos. [k] Non reverteris priuſquam domum tuam perturbaveris, diſſidiiq; faces nepotibus tuis admoveris. [l] Non aliis pœnas faceſſere. [m] Exhalatio peſtifera. [n] Quamvis te pudeat, O Iupiter, genuiſſe hominem tam ſceleratum. [o] Vide Herc. Fu. verſ. 753. ἀκόλαστον ἔσχε γλῶσσαν. [p] Monebo nepotem Atreum & repellam a tanto ſcelere. *Lipſius è vet. codicibus legit*, Violate & Aſpergite, *è formula imperandi.* Al. Violenta. [q] Execrandâ. Sacra cædes dictum ut ſacra fames. [a] Ad aras enim filios Thyeſtæ Atreus mactavit.

b *Quid ora terres verbere, & tortos ferox*
Minaris angues? quid famem infixam intimis
Agitas medullis? flagrat incenſum ſiti
Cor, & peruſtis flamma viſceribus micat.
Sequor.
ME. *Hunc, ô, furorem divide in totam domum:*
c *Sic, ſic feratur, & ſuum infenſi invicem*
Sitiant cruorem: ſenſit introitus tuos
Domus, & nefando tota contactu horruit.
d *Actum eſt abundè. gradere ad infernos ſpecus*
Amnemque notum: jam * *tuo mæſtæ pede*
Terrę gravantur. e *cernis, ut fontes liquor*
Introrſus actus linquat; ut ripæ vacent;
Ventuſque f *raras igneus nubes ferat?*
Palleſcit omnis arbor, ac nudus ſtetit
Fugiente pomo ramus; & g *qui fluctibus*
Illinc propinquis Iſthmos atque illinc fremit,
Vicina gracili dividens terrâ vada,
Longè remotos latus exaudit ſonos.
Jam h *Lerna retro ceſſit, &* i *Phoronides*
Latuere venæ: nec ſuas profert k *ſacras*
l *Alpheus undas, &* m *Cithæronis juga*
Stant parte nullâ cana depoſitâ nive,
Timentque n *veterem nobiles Argi ſitim.*
En o *ipſe Titan dubitat, an jubeat ſequi,*
Cogatque habenis ire periturum diem.

b *Talia dicenti Megæra flagello inſonat, vipereas arrecta comas minitatur ſe omnes illi injecturam angues, & famem ſitimque auget.*

c Quantùm tu aquam, tantùm illi ſitiant cruorem. *vel* ita ut facis, ſparge furoris & odii ſemina.

d Satis ſuperque flammas concitaſti, jam redi ad locum ſupplicii.

* Lipſius leg. *tuum mæſtæ pedem terræ gravantur*, Verùm haud ſcio an quadret hæc lectio, ſi reſpicias ad *gravantur*.

e Cernis ut omnes aquæ ſubſidant tuo conſpectu, arboreſque veluti ſideratione tactæ areſcant.

f Sine pluviâ, quas in Herc.Fu. verſ.862. vocabat *vacuas*. vel paucas.

g Binaque maria Ægæum & Ionium, quæ Iſthmon Corinthiacum utrinque alluunt, recedunt à litore longiuſque remotis exaudiuntur ipſorum fremitus. Sic exponunt qui *littus* legunt. Lipſius emendat *latus*, approbat Delrius. Sed lectio in contextu eſt ſana, neque indiga obelo Ariſtarchi. Vult auctor ita inhorruiſſe pelagus adventu Tantali, ut ſe ſubduxerit utroque latere aquis ſuis nudato. h Palus in agro Argivorum. i Vndæ fl. Inachi filii Phoronei regis Argiv. k Nullus fons numine vacuus credebatur, propter perennem æternamque ſcaturiginem, unde & filii deorum dicti fluvii; *vel* quod huic fl. tanquam Deo & Iovis amico (cujus quippe ſolius aquâ aram Iovis Olympici dilui ſancitum) Elei honores habuerunt, ſignumque in templo Iovi dedicato poſuerunt. l Fl. Elidis in Arcadia Piſas alluens. m E Cithæronis jugis ſolutæ evanuerunt nives. n Qua laborabant Argi in loco arido poſiti, ante inventos puteos à Danao, vel Danai filiabus Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναάι θέσαν Ἄργος ἔνυδρον. & hinc fab. de pœna Danaidum locus. o Sol dubitat an curru quadrijugo vectus jubeat diem procedere, per te periturum, id eſt, obſcurum futurum: adeoque deſcende. neque enim luceſcente die dæmoniis, furiis, umbriſve vagari permiſſum. ſic Anchiſæ umbra 5. Aeneid. *Et me ſævus equis oriens afflavit anhelis.* & Tireſiæ 2.l.5. Sat. Horat. *ſed me Imperioſa trahit Proſerpina, vive valeque.*

CHORVS

CHORUS.

Chorus ex ſenibus Mycenæis vel Argivis conſtans (Argos enim Mycenis confundunt poetæ) deos urbium in Peloponneſo præſides, ut mala & ſcelora in domo Pelopis concepta & imminentia prohibeant avertantque, precatur. & Tantali impium facinus ac pœnam canit.

Argos de ſuperis ſi quis[a] *Achaïcum,*
[b] *Piſeaſque domos turribus inclytas;*
Iſthmi ſi quis amat regna Corinthii,
Et portus[c] *geminos, & mare*[d] *diſſidens;*
Si quis[e] *Taygeti conſpicuas nives,*
[f] *Quas, cùm Sarmaticus tempore frigido*
In ſummis Boreas compoſuit jugis,
Æſtas[g] *veliferis ſolvit*[g] *Eteſiis:*
Quem tangit gelido flumine lucidus
[h] *Alpheus,*[i] *ſtadio notus Olympico:*
Advertat placidum numen, & arceat
Alternas ſcelerum, ne redeant, vices;
Neu ſuccedat avo deterior nepos;
[k] *Majorum & placeat culpa minoribus.*
Tandem laſſa feros exuat impetus
Sicci progenies impia Tantali.
Peccatum ſatis eſt. fas valuit nihil,
Aut commune nefas.[m] *proditus occidit*
Deceptor dominæ Myrtilus, & fide

---

[a] Ad differentiam aliorum, qui decem. huic autem Iuno præeſt.

[b] Piſæ civitatis in Elide, quæ Iovi curæ propter Olympia, quæ juxta hanc celebrantur.

[c] Ab utraque parte Iſthmi, de quo in Herc. Fur. v. 335.

[d] Iſthmo interjecto dividente Ionium & Ægæum.

[e] Montis propè Lacedæmona.

[f] Quas Boreas à Septentrione ubi Sarmatæ pop. ſtans hyeme congelavit, Eteſiæ venti æſtivi ab aliâ atque aliâ cœli parte ſpirantes ſolvunt.

[g] Stati enim venti ſunt, & cōſtantes, unde eos Varro *Navales* appellat.

[h] Sup. v. 114.

[i] Certaminibus quæ celebrantur in honorem Iovis apud Olympum in ſtadio quod pedibus ſuis 600. metatus eſt Hercul. vel quod 125. paſsibus uno ſpiritu confectis ſtetiſſet, ſtadiumque ἀπὸ τῆς στάσεως nominavit.

[k] Ne poſteri ſequantur vitia majorum. Nimirum obviam it decreto Megæræ ſuprà, *Rabies parentum duret, & longum nefas eat in nepotes.* Optant igitur ſenes Argivi ne id accidat. Lectio proba & perſpicua, utcunque reclament. Mſs. noſtri, habeantque, *Et major placeat culpa minoribus.*

[m] Oenomäus oraculo monitus ſibi a genero imminere mortem; ſuorum equorum velocitati confiſus filiam uxorem procis propoſuit eâ lege, ut certans curru auferret Hippodamiam, & pater à tergo lanceâ inſequutus eum ſi aſſequeretur conficeret. Pelops Myrtilum, cui primam noctem *vel ut alii partem regni* promiſerat, corrupit, ut ſublatâ fibulâ, qua modiolus axis affigitur, currum everteret. OEnomao ab equis diſcerpto, Pelops Hippodamiâ & regno potitus eſt. Myrtilus autem eadem fide quam domino præſtiterat, id eſt, falſâ deceptus à Pelope in mare è Geræſto præcipitatus dedit nomen mari Myrtoo; quod tamen à Myrto puellâ dictum tradit Pauſanias in Arcadicis.

Vectus qua tulerat nobile reddidit
Mutato pelagus nomine. notior
Nulla eſt [n] *Ioniis fabula* [n] *navibus.*
[o] *Exceptus gladio parvulus impio*
Dum currit patrium natus ad oſculum,
Immatura focis victima concidit:
Diviſuſq; tuâ eſt, Tantale, dexterâ,
Menſas ut ſtrueres hoſpitibus deis:
[p] *Hos æterna fames proſequitur cibos,*
Hos æterna ſitis: nec dapibus feris
Decerni potuit pœna decentior.
[p] *Stat luſus vacuo gutture Tantalus,*
[q] *Impendet capiti plurima noxio*
[a] *Phineis avibus præda* [b] *fugacior;*
Hinc illinc gravidis frondibus incubat
Incurvata ſuis fœtibus, ac tremens
[c] *Alludit patulis arbor hiatibus:*
[d] *Nec, quamvis avidus, nec patiens moræ,*
Deceptus toties tangere negligit,
[e] *Obliquatque oculos,* [f] *oraque comprimit,*
Incluſiſque famem dentibus alligat:
Sed tunc [g] *divitias omne nemus ſuas*
Demittit propiùs, pomaque deſuper
Inſultant foliis mitia languidis,
Accenduntq; famem; quæ jubet irritas
Exercere manus: has ubi protulit,
Et [h] *falli libuit; totus in arduum*
[i] *Autumnus rapitur, ſilvaque mobilis.*
Inſtat deinde ſitis non levior fame;
Quâ cùm percaluit ſanguis, & igneis
Exarſit [k] *facibus, ſtat miſer obvios*
Fluctus ore [l] *vocans, quos profugus latex*
Avertit, ſterili deficiens vado,
Conantemque ſequi deſerit. [m] *hic bibit*
Altum de rapido gurgite pulverem. [n]

[n] Navigantibus Ionium mare.

[o] Pelopem filium currentem ad patrium oſculum Tantalus pater interfecit, coctumque diis epulandum appoſuit, abſtinuerunt omnes præter Cererem, &c.

[p] Vid. Her. Fu. v. 751.

[q] Mss. noſtri, *Et pendet.*

[a] Harpyis. Phineus Arcadiæ rex filios ſuos ex priore uxore, juſſu Harpalices ſuperinductæ iis novercæ, excœcavit. quam impietatem dii ulti & ipſum oculis privârunt immiſſis tetris his volatilibus ore virgineo, manibus aduncis, quæ cibos ejus fœdarent.

[b] *Celerique fugâ ſub ſidera lapſæ,* &c.

[c] Al. leg. *illudit*, id eſt, cibum ſpectatum detrahit.

[d] Tres è noſtris *Hæc quamvis avidus.*

[e] Demittit, ne videat. vel limis ocellis aſpicit.

[f] Ore clauſo famem coercet.

[g] Omnis arbor poma demittit ad labra illumque allicit.

---

[h] Nec enim ſperabat ſe poſſe prehendere: tantùm experiri voluit. [i] Pomorum maturi fructus copia, ramique fugaces. [k] Sitis. [l] Lipſius habet, *petens*, id eſt, captans. [m] Arenas capit pro aquâ quæ fugit. [n] Deeſt huic Choro finis.

ACTVS

ACTVS SECVNDVS.

ATREVS. SERVUS.

Atreus ulciſcendi fratrem certus de vindictæ ratione cum ſervo deliberat, quem ad honeſta conſulentem non audit, impiam tandem & infandam ultionis rationem excogitat.

IGnave, iners, enervis, & (quod maximum
Probrum tyranno [a] *rebus in ſummis reor)*
Inulte, poſt tot ſcelera, poſt fratris dolos,
Faſque omne ruptum, queſtibus vanis agis
Iras? at [b] *Argos fremere jam totum tuis*
Debebat armis, omnis & [c] *geminum mare*
Innare claſſis: jam tuis flammis agros
Lucere & urbes decuit; ac ſtrictum undique
Micare ferrum. tota ſub noſtro ſonet
Argolica tellus [d] *equite: non ſylvæ tegant*
[e] *Hoſtem, nec altis montium ſtructæ jugis*
Arces. relictis bellicum totus canat
Populus Mycenis. quiſquis inviſum caput
Tegit ac tuetur, clade funeſtâ occidat.
Hæc ipſa pollens inclyti Pelopis domus
Ruat vel in me, dummodo in fratrem ruat.
Age anime, fac quod nulla poſteritas probet;
Sed nulla taceat. aliquod audendum eſt nefas
Atrox, cruentum; [f] *tale, quod frater meus*
Suum eſſe malit. ſcelera non ulciſceris
[g] *Niſi vincis.* [h] *& quid eſſe tam ſęvum poteſt,*
Quod ſuperet illum? numquid abjectus jacet?
Numquid ſecundis patitur in rebus modum
Feſſis quietem? novi ego ingenium viri
[i] *Indocile: flecti non poteſt; frangi poteſt.*
Proin [a] *antequam ſe firmet, aut vires paret,*
Petatur ultro; ne quieſcentem petat.
Aut perdet, aut peribit. [b] *in medio eſt ſcelus*
Poſitum occupanti. SER. *fama te populi nihil*

[a] In magna potentiâ & rerum ſummâ.

[b] *Hic Argos confundi cum Mycenis vides.*

[c] Ionium & Aegæum quæ Peloponneſum utrinque alluunt.

[d] Equitatu, equitibus.

[e] Thyeſten, quem nominare non dignatur.

[f] Quale mallet frater ſe in me feciſſe quàm me in illum.

[g] Niſi majora ſcelera facis.

[h] Nec tamen video, qua ratione illum vincam, quem nulla domat fortuna aut ſui memorem reddit, in adverſis enim rebus non deprimitur? In proſperis ſupra modum inſoleſcit, neque in laboribus admittit quietem. etiam exul modò machinatur mihi malum.

[i] Indomitum.

[a] Priùs ipſum invadam, quàm ille me.

[b] Vterque noſtrum meditatur ſcelus, qui autem prior coeperit, melius perficiet.

Adverſa terret? AT. maximum hoc regni bonum eſt,
Quòd facta domini cogitur populus ſui
Quàm ferre, tam laudare. SER. quos cogit metus
Laudare, eoſdem reddit inimicos metus.
At qui favoris gloriam veri petit,
Animo magis quàm voce laudari volet.
AT. [c] Laus vera & humili ſæpè contingit viro:
Non niſi potenti falſa. [d] *quod nolunt velint.*
SER. Rex [e] velit honeſta; nemo non eadem volet.
AT. Ubicunque tantum honeſta dominanti licent,
[f] Precariò regnatur. SER. Vbi non eſt pudor,
Nec cura juris, ſanctitas, pietas, fides;
Inſtabile regnum eſt. AT. Sanctitas, pietas, fides,
[g] Privata bona ſunt: [h] quà juvat, reges eant.
SER. *Nefas nocere* [i] *vel malo fratri puta.*
AT. *Fas eſt in* [k] *illo, quidquid in fratre eſt nefas.*
Quod enim reliquit crimen intactum? aut ubi
Sceleri pepercit? conjugem ſtupro abſtulit,
[l] *Regnumq́; furto:* [l] *ſpecimen antiquum imperii*
Fraude eſt adeptus; fraude turbavit domum.
Eſt Pelopis altis nobile in ſtabulis pecus,
Arcanus aries, ductor opulenti gregis;
Cujus per omne corpus infuſo coma
Dependet auro, cujus è tergo novi
[a] *Aurata reges ſceptra Tantalici gerunt;*
Poſſeſſor hujus regnat: hunc tantæ domus
Fortuna ſequitur. tuta ſepoſita [b] *ſacer*
In parte carpit prata, quæ claudit lapis
Fatale ſacro paſcuum muro tegens;
[c] *Hunc, facinus ingens auſus, aſſumptâ in ſcelus*
Conſorte noſtri perfidus thalami avehit;
Hinc omne cladis [d] *mutuæ fluxit malum.*

[c] Summo cuique ex merito præbetur laus; potenti etiam immeritò.
[d] Etiam inviti cogantur laudare.
[e] Fac velit, te dic regem velle.
[f] Non abſolutè, ſed ex alieno arbitrio.
[g] Privatorum propria ſunt bona.
[h] Quà placet pro libidine ſuâ.
[i] Etiamſi ſcelerato.
[k] Tam egregiè impio.
[l] Indicium argumentum, omen regni, arietem ſc. aurei velleris, cum fatale eſſet illum regnaturum apud quem ille aries eſſet: hunc prius adeptus eſt Atreus, interfecto Chryſippo fratre. Codex Gruterianus legit *ſpecimen antiqui imperii*: ut videre eſt inf. Thebaide v. 184. *Non te ut reducam veteris ad ſpecimen domus.* Vbi *veteris domus ſpecimen*; quod hic *antiqui imperii ſpecimen*.

[a] Tantali nepotes Peloponneſiaci reges ſceptrum aureâ hujus arietis lanâ ornare ſolent. *Purpureæ enim oves vel inſolito colore inductæ regnum & felicitatem portendere credebantur.* Phialam autem fuiſſe in cujus medio inſculptus prominebat caper, tradit Herodotus Heracleotes apud Athenæum, 6 l. 4. c. [b] Propter fatum & oſtentum imperii. [c] Ordo, ille perfidus auſus ingens facinus avehit hunc arietem conſorte mei thalami, i. uxore meâ Aerope in ſcelus aſſumptâ & aſſociatâ. [d] Quam uterque noſtrum in alterum molimur.

Per regna trepidus exul erravit mea:
Pars nulla noſtri tuta ab inſidiis vacat.
Corrupta conjux, imperii quaſſa eſt [e] *fides.*
Domus ægra, [f] *dubius ſanguis: eſt certi nihil,*
Niſi frater hoſtis. [g] *quid ſtupes? tandem incipe,*
Animoſque ſume; [h] *Tantalum & Pelopem aſpice:*
Ad hæc manus exempla poſcuntur meæ.
Profare dirum quâ caput mactem viâ.
SER. *Ferro peremptus ſpiritum inimicum* [i] *exſpuat.*
ATR. [k] *De fine pœnæ loqueris, ego pœnam volo.*
[l] *Perimat tyrannus lenis. in regno meo*
Mors impetratur. SER. *nulla te pietas movet?*
ATR. *Excede pietas; (ſi modò noſtrâ in domo*
Vnquam fuiſti.) dira Furiarum cohors,
Diſcorſque Erinnys veniat, & [m] *geminas faces,*
Megæra quatiens. non ſatis magno meum
Ardet furore pectus: impleri juvat
Majore monſtro. SER. *Quid novi rabidus ſtruis?*
ATR. *Nil quod doloris capiat aſſueti modum.*
Nullum relinquam facinus; & nullum eſt ſatis.
SER. *Ferrum?* ATR. *parum eſt.* SER. *Quid ignis?*
ATR. *Etiamnum parum eſt.*
SER. *Quonam ergo telo tantus utetur dolor?*
ATR. [n] *Ipſo Thyeſte.* SER. *majus eſt irâ hoc malum.*
ATR. *Fateor. tumultus pectora attonitus quatit,*
Penituſque volvit: rapior, & quò neſcio;
Sed rapior. [o] *imo mugit è fundo ſolum;*
Tonat dies [a] *ſerenus; ac totis domus*
Vt fracta tectis crepuit; et moti [b] *lares*
Vertêre vultum: fiat hoc, fiat nefas,
Quod Dii timetis. SER. *Facere quid tandem* [c] *parat?*
ATR. *Neſcio quid animus majus, & ſolito amplius,*
Supraque fines moris humani [d] *timet,*
Inſtatque pigris manibus: haud, quid ſit, ſcio:
Sed grande quiddam eſt. ita ſit; hoc anime incipe.
Dignum eſt Thyeſte facinus, & dignum Atreo.
[e] *Vterque faciat. vidit infandas domus*

f Odryſia

[e] Qua inter nos conveniebat de viciſſitudine regnandi per alternos annos.

[f] Incerti, filii & heredes.

[g] *Se ad vindictam excitet.*

[h] Aude aliquid immane & nefarium, & propone tibi exemplum Tantali, qui Pelopem interfecit, & Pelopis qui &c. ſupra verſ. 138.

[i] Vnus e noſtris habet: *evomet.*

[k] Tu de morte reſpondes, ego de genere mortis & cruciatu quæro.

[l] Mors cita gratiæ & beneficii loco indulgetur. vide verſ. 510. Herc. Fu.

[m] Quæ geminent mihi furorem.

[n] Ipſius Thyeſtis in ſe & ſuos ſævitiâ.

[o] *Hæc fortè propter* Tantalum *à Megærâ excitum ipſumque ad furorem iræ & vindictæ incitantem.*

[a] Quod malum omen. *Fulgura fallaci micuerunt, crebra ſereno.*

[b] Dii domeſtici, præſtites, domûs tutelares, Mercurii & Laræ filii.

[c] E noſtris duo paras?

[d] Al. leg. tumet.

[e] Ego interficiendo fratris natos, ille comedendo ſuos.

[f] Odryſia menſas. fateor; immane eſt ſcelus,
[g] Sed occupatum: majus hoc aliquid dolor
Inveniat. [h] animum filio inſpira parens,
Sororque. cauſa eſt ſimilis. aſſiſte. & manum
Impelle noſtram: liberos avidus parens,
Gaudenſque laceret, & ſuos artus edat.
Bene eſt. abundè eſt. hic placet pœnæ modus:
[i] Tantiſper ubinam eſt? [k] tam diu cur innocens
Verſatur Atreus? tota jam ante oculos meos
[l] Imago cædis [m] errat; [n] ingeſta orbitas
In ora patris. anime, quid rurſus times?
Et ante rem [a] ſubſidis? audendum eſt, age:
Quod eſt in iſto ſcelere præcipuum nefas,
Hoc [b] ipſe faciet. SER. *Sed quibus captus dolis,*
Noſtros dabit perductus in laqueos pedem?
Inimica credit cuncta. ATR. *[c] Non poterat capi,*
Niſi capere vellet. regna nunc ſperat mea:
Hac ſpe minanti fulmen occurret Jovi;
Hac ſpe ſubibit [d] gurgitis tumidi minas;
Dubiumque [e] Libycæ Syrtis intrabit fretum;
Hac ſpe (quod eſſe maximum retur malum)
[f] Fratrem videbit. SER. *[g] Quis fidem pacis dabit?*
Cui tanta credet? AT. credula eſt ſpes improba.
Gnatis tamen mandata, quæ patruo ferant,
Dabimus: relictis exul hoſpitiis, vagus,
Regno ut miſerias mutet, atque Argos regat
[h] Ex parte dominus. ſi nimis durus preces
Spernet Thyeſtes; liberos ejus rudes,
Maliſque feſſos gravibus, & faciles capi,

f Domus Terei regis Thraciæ, cujus Odryſii incolæ ab Abderis ad Euxinum. v. 245. Herc. Fu.
g Ab aliis inventum, & factum; ego novum velim.
h Ioſ. Scaliger fateri non dubitat locum hunc eſſe inexplicabilem. Dan. Heinſius legit (idque miro judicio & ingenii ſagacitate) *Animum filio inſpira parens, furorque.* Parens procul dubio eſt Tantalus, qui tamen avus erat Atrei, à quo hæc dicuntur: quemadmodum Medea Med. v. 32. Solem avum ſuum, patrem & genitorem vocat. *Cauſa eſt ſimilis.* Alter enim Pelopem filium ſuum, alter fratris ſui liberos mactat, uterque ſanguinem ſuum. Cùm autem ſibi exemplum Thracium proponat, quidam malunt in emendationem Delrii ire, *animum ſimilem inſpira parens ſororque*, id eſt, animum æquè crudelem & impiè vindicem inſpirate Procne & Philomela, namque & cauſa ſimilis eſt, illa mariti adulterium ulta in ſorore, ego fratris in uxore. Mss. noſter unus *animum gnati inſpira.* i Sed interea ubinam eſt Thyeſtes? qua ratione illum inventum adducam, ut partes ſuas agat in hoc ſcelere? k Cur à nocendo tamdiu moror? l The plot, deſigne. m Vt *oberrat* verſ. 1145. in Herc. F. pro *obverſatur*. n Ipſe ſuos liberos, quibus jam orbatus fuerit, vorabit. a Deficis, labaſcis? b Comedet ſc. ſuos. c Inhiat regno. quod captans ipſe ut piſcis eſcam dum capit, capietur. d Adriatici maris tempeſtatibus maximè obnoxii: ſic infra. v. 362. e Vide Herc. Fu. verſ. 320. f Me. *Emphat.* g Quis faciet ut credat? h In regni ſocietatem aſſumptus;

[i] *Preces movebunt. hinc vetus* [k] *regni furor,*
Illinc egeſtas triſtis, hinc durus labor,
Quamvis [l] *rigentem tot malis ſubigent virum.*
SER. *Jam tempus illi fecit ærumnas leves.*
ATR. *Erras:* malorum ſenſus accreſcit die.
Leve eſt miſerias ferre, [m] perferre eſt grave.
SER. *Alios miniſtros* [n] *conſiliis iſtis lege;*
Pejora juvenes facilè præcepta audiunt:
In patre facient, quidquid in patruo doces.
Sæpe in magiſtrum ſcelera redierunt ſua.
ATR. [a] Ut nemo doceat, fraudis & ſceleris vias
Regnum docebit. *ne mali fiant, times;*
[b] *Naſcuntur. iſtud quod vocas ſævum, aſperum,*
Agique dirè credis, & nimium impiè,
Fortaſſe & [c] *illic agitur.* SER. *Hanc fraudem ſcient*
Gnati parari? tacita tam rudibus fides
Non eſt in annis; detegent forſan dolos.
ATR. Tacere multis diſcitur vitæ malis.
SER. *Ipſoſne, per quos fallere alium cogitas,*
[d] *Falles?* ATR. *At ipſi crimine & culpâ vacent.*
Quid enim eſt neceſſe liberos ſceleri meo
Inſerere? per nos odia ſe noſtra explicent:
Malè agis, [e] *recedis anime: ſi parcis tuis,*
Parces & illi: conſilî [f] *Agamemnon mei*
Sciens miniſter fiat, & patris cliens
[f] *Menelaus adſit.* [g] *prolis incertæ fides*
Ex hoc paratur ſcelere. ſi bella abnuunt,
Et gerere nolunt odia; ſi patruum vocant;
Pater eſt. [i] *eatur.* [k] multa *ſed* trepidus ſolet
Detegere vultus; magna nolentem quoque
Conſilia produnt. *neſciant quantæ rei*
Fiant miniſtri. noſtra tu cœpta occule.
SER. *Haud ſum monendus. iſta noſtro in pectore*
Fides, timorque, ſed magis claudet fides.

---

[i] Ioſ. Scaliger & e noſtris 2. *Precommovebunt. hinc vetus, &c.* I. προσθεραπεύσουσι: hi pellicient patrueles, qui deinde patris ſui obſtinatum animum labefactent.

[k] Inſatiata & immenſa regnandi cupiditas.

[l] Induratum.

[m] Graviter, & ad exitum perferre. ſic Martialis: *Nam vigilare leve eſt, pervigilare grave.*

[n] *Joſ. Scal.* emendat, conſilî triſtis lege, *ne ſit pes quatuor temporum in quarta ſede.*

[a] Etſi nemo doceat.

[b] Sive ex me nati, ſive ex illius adulterio, mali naſcuntur. non ad hoc duce vel magiſtro opus eſt.

[c] Apud Thyeſtem, id eſt, forte & ipſe Thyeſtes idem in me ſcelus meditatur.

[d] Latebis, celabis, ut λήσεις, participabis filiis quos mittes, conſilia?

[e] Qui dubitas & filios corrumpere. quibus ſi parcas, parces & fratri.

[f] Fil. Atrei.

[g] Etiam hinc experiar, filii ne mei ſint, an Thyeſtis qui uxorem meam corrupit. [h] Mss. noſtri, *petatur.* [i] Ibunt. [k] Et tamen in dubio ſum, an expediat eos conſilii mei eſſe conſcios, ne forte non bene diſsimulent, ſed vultu etiam inviti conſilium prodant. Codex Lipſianus leg. *multa turbatus ſolet.*

CHORVS.

CHORUS.

A diſſidiis fratrum, qui ad tempus minas componunt, ſumptâ occaſione chorus regum ambitionem taxat, quis verè rex ſit docet, vitam denique latentem collaudat.

Tandem regia nobilis,
*Antiqui * genus Inachi,*
Fratrum [a] compoſuit minas.
Quis [b] vos exagitat furor,
Alternis dare ſanguinem,
Et ſceptrum ſcelere aggredi?
Neſcitis cupidi [c] arcium,
Regnum quo jaceat loco.
Regem non faciunt opes,
Non veſtis [d] Tyriæ color,
Non frontis [e] nota regiæ,
Non [f] auro nitidæ trabes.
[g] Rex eſt, qui poſuit metus,
Et diri mala pectoris;
Quem non ambitio impotens,
Et nunquam ſtabilis favor
Vulgi præcipitis movet.
[h] *Non quidquid fodit Occidens;*
Aut undâ [i] Tagus aureâ
Claro devehit alveo:
Non quidquid [k] Libycis terit
[l] *Fervens area meſſibus,*
Quem non concutiet cadens
[m] *Obliqui via fulminis:*
Non Eurus rapiens mare:
Aut ſævo rapidus freto
Ventoſi tumor [n] Adriæ;

* Nec tamen de genere Inachi fuerunt Tantalidæ ſed ſucceſſores ejus in regno Argivorum. ſupra v. 138.

[a] *Adſpirat ſcenæ chorus, videturq; pacem ſperare miſſis Agamemnone & Menelao ad Thyeſtem cum mandatis de conciliatione.*

[b] O fratres Atr. & Thyeſt. *vel* O reges *generaliter.*

[c] Dominationis, quam quo tueantur & pro ſuâ libidine exerceant tyranni, arces in urbibus extructas colunt.

[d] Purpureæ, quo colore claret Tyros in Phœnicia, ubi piſcium, quorum ſucco tingitur, piſcatus uberrimus.

[e] Diadema, faſcia ceu pannus quo reges caput redimire ſoliti. vide verſ. 529.

[f] Auratæ.

[g] Rex eſt qui non ſervit perturbationibus.

[h] Non aurum & argentum quod foditur in Hiſpania. [i] Luſitaniæ fl. aureas volvens arenas. [k] Libya frumenti feraciſſima eſt. [l] Nativum epitheton. eſt enim area in qua frumenta teruntur & areſcunt. fervens á pedibus boum qui exterunt, ἀλοῶσι, qui priſcis triturandi mos erat, ut & hodie pleriſque. [m] In obliquum delati, [n] Maris Adriatici procellis obnoxii, utpote ventis, maximè Noto, expoſiti,

Quem non lancea militis,
Non ſtrictus domuit [o] *chalybs:*
Qui tuto poſitus loco,
[a] *Infra ſe videt omnia:*
[b] *Occuritque ſuo libens*
Fato; nec queritur mori.
Reges conveniant licèt
Qui ſparſos agitant [c] *Dacas;*
Qui [d] *rubri vada litoris;*
Et gemmis mare lucidum
Latè [d] *ſanguineum tenent:*
[e] *Aut qui Caſpia fortibus*
Recludunt juga [f] *Sarmatis:*
[g] *Certet Danubium licèt*
Audet qui pedes ingredi;
Et quocunque loco jacent
[h] *Seres vellere nobiles;*
Mens regnum bona poſſidet.
[i] *Nil ullis opus eſt equis;*
Nil armis, & [k] *inertibus*
Telis, quæ procul ingerit
Parthus, cùm ſimulat fugas:
Admotis nihil eſt opus
Urbes ſternere [l] *machinis*
Longè ſaxa rotantibus.
Rex eſt, qui metuit nihil.
[m] Rex eſt, quique cupit nihil.
Hoc regnum ſibi quiſque dat.
Stet quicunque volet potens
Aulæ culmine lubrico:
Me dulcis ſaturet quies.

[o] Gladius è chalybe.

[a] Quia magnanimus & humanis caſibus ſuperior ſub pedibus fortunam videt captivam omniaque minoris æſtimat quam ſe & conſcientiam rectam.

[b] *Ex Stoica illa Neniâ quam multis in Epiſtolis ingerit Seneca.* Mortem portum eſſe nunquam recuſandum, aliquando petendum.

[c] Populum circa Danubium, qui nunc *Walachi.*

[d] Conveniant licèt reges, maris rubri accolæ quod cùm *Ἐρυθραῖον* diceretur Græcis ab Erythra filio Perſei & Andromedæ qui ibi regnavit, Latini Rubrum verterunt, cujus coloris vel arenas vel undas eſſe credebant. [illegible] id eſt, papyroſum.

[e] Et licèt conveniant Armenii qui portas, id eſt, iter per juga Caſpia non claudunt adverſus Sarmatas, continuos incurſus non timentes.

[f] Vide Herc. Fu. v. 538. [g] Licèt illi conveniant ac certent, qui Danubium Germaniæ fluvium hibernâ glacie concretum pedibus calcare non metuunt. [h] Pop. Scythiæ Aſiaticæ, qui ex arboribus crebrâ aquarum aſpergine mollitis languinem depectunt, unde ſericum conficiunt. [i] Ad regnum verum, quod bonæ mentis eſt, nil equis, telis, &c. opus erit. [k] Quæ ignaviæ & timiditatis ſpeciem ferant: cùm Parthi fugam ſimulantes *mittant poſt terga ſagittas.* [l] Baliſtis è quibus πολιορκηταὶ ſaxa mittunt ad labefactanda & demolienda mœnia. [m] Al. leg. Rex eſt, qui cupiet nihil. Alii ut è noſtris 2. verſum hunc prorſus non agnoſcunt, ſed neceſſariò eſt inſerendus. Ad abſolutam enim ſententiæ periodum ſpectat; nec aliter verè hoc regnum conſtat, niſi duplicem affectum adimas, Spem & Metum.

Obſcuro poſitus loco,
Leni perfruar otio.
a *Nullis nota Quiritibus*
Ætas per tacitum fluat.
Sic cùm tranſierint mei
Nullo cum ſtrepitu dies,
Plebeius moriar ſenex.
Illi mors gravis incubat,
b Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur ſibi.

a Vitâ à populari aurâ publicíſque muneribus remotâ, non notâ civibus. *Prolepſis. nondum enim erant Romani, Quirites dicti, vel à Curibus, id eſt, Sabinis in partem urbis receptis, vel à Romulo Quirino cognominato quod haſtam, quæ Sabinis Quiris eſt, geſtare ſolebat, vel à* κύριος *ut alii volunt.* b Aliis conſpiciendus propter potentiam: ſibi ignotus, utpote felici fortunâ ebrius & ignorantiâ ſtupidus, cùm ſapiens ſe primùm noſſe debeat.

ACTVS TERTIVS.

THYESTES. PLISTHENES.
TANTALVS Iunior &
FRATER tertius } Mutæ Perſonæ.

Thyeſti à fratre Atreo per filios Atrei revocato redeuntiq; in patriam non ſine diffidentiâ ac mente malum præſagiente, revertendi fiduciam addunt filii ſui.

Optata patriæ tecta, & Argolicas opes,
Miſeriſq; ſummũ ac maximũ c *exulibus bonum,*
Tactum ſoli natalis, & patrios deos
(d *Si ſunt tamen dii*) *cerno;* e *Cyclopum ſacras*
Turres, labore majus humano decus,
Celebrata f *juveni* g *ſtadia, per quæ nobilis*
Palmam paterno non ſemel curru tuli.
h *Occurret Argos, populus occurret frequens;*
Sed nempe & i *Atreus. repete ſilveſtres fugas,*
Saltuſque denſos potiùs, & mixtam feris
Similemque vitam. k *clarus hic regni nitor*

c Patria omnibus chara: exulibus maximè, quibus interdicitur, quippè *Nitimur in vetitum ſemper cupimuſq; negata.* d Si modò vel iſti, vel alii omninò Dii ſunt, qui me in exilium & tot miſerias incidere ſunt paſsi. e Vide Herc. Fu. v. 995. f Mihi juveni. g Sup. verſ. 130. h Vrbs viſui occurret *vel* populus. i Quem nollem. Revertar itaq; k Non eſt cur hic clarus regni nitor animi mei oculos perſtringat mentemq; auferat, ut ſpe regnandi occœcatus adeo in perniciofas fortaſsis inſidias ruam; nec tam munus, quam dantem aſpice, ἐχθρῶν γὰρ ἄδωρα δῶρα κοὐκ ὀνήσιμα.

Fulgore non eſt quòd oculos falſo auferat.
Cùm quid datur ſpectabis, & dantem aſpice.
Modò inter [l] *illa, quæ putant cuncti aſpera,*
Fortis fui, lætuſque: [a] *nunc contrà in metus*
Revolvor: animus hæret, ac retro cupit
Corpus referre: moveo nolentem gradum.
PL. *Pigro (quid hoc eſt?) genitor inceſſu ſtupet,*
Vultumque verſat, ſeque in incerto tenet.
TH. *Quid anime pendes? quidve conſilium diu*
Tam facile torques? [b] *rebus incertiſſimis,*
Fratri atque regno credis? ac metuis [c] *mala*
Jam victa, jam manſueta, & ærumnas fugis
[d] *Bene collocatas? eſſe jam miſerum juvat.*
Reflecte greſſum, dum licet, teque eripe.
PL. *Quæ cauſa cogit, genitor, a patriâ gradum*
Referre viſâ? cur bonis tantis [e] *ſinum*
Subducis? irâ frater abjectâ [f] *redit;*
Partemque regni [f] *reddit: & laceræ domûs*
Componit artus, teque reſtituit [g] *tibi.*
TH. *Cauſam timoris, ipſe quam ignoro, exigis.*
Nihil timendum video; ſed timeo tamen.
Placet ire: pigris membra ſed genubus labant,
Alióque, quàm quò nitor, adductus feror.
Sic concitatam remige & velo ratem
Æſtus reſiſtens remigi & vento refert.
PL. *Pervince quidquid obſtat & mentem impedit;*
Reducemque quanta præmia exſpectent, vide.
Pater, potes regnare. TH. [h] *cùm poſſim mori.*
PL. *Summa eſt poteſtas.* TH. [i] *nulla, ſi cupias nihil.*
PL. *Gnatis relinques.* TH. [k] non capit regnum duos.
PL. [l] *Miſer eſſe mavult, eſſe qui felix poteſt?*
TH. *Mihi crede,* falſis magna nominibus placent.
Fruſtra timentur dura. *dum excelſus ſteti,*
Nunquam pavere deſtiti, atque ipſum [a] *mei*
Ferrum timere [a] *lateris.* ô quantum bonum eſt,

[l] Exilium & pauperiem.

[a] In regni partem accitus.

[b] Fratri inimico & regno, quibus nil magis metuendum.

[c] Exilium & pauperiem quæ jam aſſuefaciendo ac ferendo reddidi mollia.

[d] Quæ me docuerunt æquanimitatem & animi magnitudinem.

[e] Metaph. ab iis qui ſinum vel gremium pandunt captantes miſſilia, vel quæ decidunt.

[f] In gratiam redit, Paronomaſ. ad *reddit*.

[g] Dignitati priſtinæ.

[h] Atque adeò jam regno, quandiu mortis arbitrium penès me eſt. *Stoicè & ab inexſpectato eſt.* Quis enim eſt rex Stoicorum? Qui mori poteſt.

[i] Neque n. ulla eſt poteſtas nullam cupienti. vel lege *Summa.* q. d. ſumma hæc poteſtas eſt nil cupere.

[k] Neque nos fratres capit, neque vos capiet. *Nulla fides regni ſociis, omniſque poteſtas Impatiens conſortis erit.* μία λόχμη 'κ τρέφει δύο ἐριθάκυς. Non capit mundus duos ſoles.

[l] Al. leg. *Miſer eſſe mavis, eſſe qui felix potes?* & hæc lectio placet.

[a] Vel etiam ſatellitum, qui latus meum ſtipabant.

Obſtare nulli! capere ſecuras dapes
Humi jacentem! ſcelera non intrant caſas,
Tutuſque menſâ capitur anguſtâ cibus.
[b] Venenum in auro bibitur. [c] *expertus loquor,*
Malam bonæ præferre fortunam licet.
[d] *Non e vertice alti montis impoſitam domum,*
Et eminentem [e] *civitas humilis tremit;*
Nec fulget altis ſplendidum tectis [f] *ebur;*
Somnoſque non defendit excubitor meos:
Non [g] *claſſibus piſcamur;* & [h] *retro mare*
Jactâ fugamus mole; nec [i] *ventrem improbum*
Alimus tributo gentium; nullus mihi
Vltra Getas metatur & Parthos ager:
[k] *Non thure colimur; nec meæ excluſo Jove,*
Ornantur aræ; [l] *nulla culminibus meis*
Impoſita nutat ſilva; [m] *nec fumant manu*
Succenſa multâ ſtagna; [n] *nec ſomno dies,*
Baccheque nox ducenda pervigili datur.
Sed non timemus, tuta ſine telo eſt domus:
[o] Rebuſque parvis alta præſtatur quies.
[p] Immane regnum eſt, poſſe ſine regno pati.
PL. *Nec abnuendum eſt, ſi dat imperium deus.*
THY. *Nec appetendum.* **PL.** [q] *frater, ut regnes, rogat.*
THY. *Rogat? timendum eſt. errat hic aliquis dolus.*
PL. *Redire pietas, unde ſummota eſt, ſolet.*
Reparatque vires [a] *juſtus amiſſas amor.*
THY. *Amat Thyeſten frater?* [b] *æthereas prius*
Perfundet [c] *Arctos pontus;* & [d] *Siculi rapax*
Conſiſtet æſtus unda, & Jonio ſeges
Matura pelago ſurget; & lucem dabit

---

[b] *Nullis atrovita bibuntur Fictilibus, tunc illa time cum pocula ſumes Gemmata.*

[c] Vtramque fortunam expertus, adverſam & ſecundam.

[d] Scena Argiva eſt. Cùm vero Romanæ agatur tragœdia, taxatur luxus Romanorum in ædificiis, piſcinis, balneis, agris &c &quæ ſequuntur ſtudio quodam deſumuntur è Senecæ epiſt. 60. 89. 90. 123.

[e] Hic, in humili fortuna cives non coercentur arcibus in ſublimi poſitis. inf. verſ. 640.

[f] Eburneum lacunar.

[g] *Dum gula ſævis Retibus aſſiduis penitus ſcrutante macello Proxima.*

[h] Fundamentis in mare jactis quę ipſum mare anguſtent & *Contracta piſces æquora ſentiant.*

[i] Gulam inſatiatam & delicatam.

[k] Non uſurpamus divinos honores Diis veris negatos. *Caligulam autem, Domitianum, alioſq; Imperatores Rom. taxare videtur Rom. poeta.* [l] Non ſerimus hortos & pomaria in ſummis tectorum faſtigiis. [m] Non balnea thermæq; vaſtiſsimæ inſtar ſtagnorum (quas Oceanos appellabant) multo labore caleſiunt. *Neronis ſtagnum innuit.* [n] Non contra naturam viventes diem ſomno, noctem compotationibus tranſigimus, Epiſt. Sen. 122. [o] Humili fortunæ. [p] Maximum imperium eſt poſſe regno ſine difficultate carere ſic Lucan. *Non poſſunt ſine rege pati.* Idiomate noſtro: **To abide without a Kingdome.** [q] Neque enim ut appetas opus eſt, cùm frater ut regnes roget. [a] Neceſſarius, ut amor fratrum poſt iras firmiùs reſarcitur. [b] Nunquam fiet ut amet. *impoſſibilis conditio negat.* [c] Vrſæ autem ſidera arctico circulo incluſæ non deſcendunt ſub Horizontem noſtrum, non itaque tingi videntur in æquore, ut ceteræ ſtellæ. [d] Fretum illud rapidiſsimum inter Italiam & Siciliam prius quieſcet.

Nox atra tertiis; antè cum flammis aquæ,
Cum morte vita, cum mari ventus fidem
Fœduſque jungent. PL. *Quam tamen fraudem times?*
THY. *Omnem. timori quem meo ſtatuam modum?*
Quantum poteſt, tantum odit. PL. *In te quid poteſt?*
THY. [e] *Pro me nihil jam metuo: vos facitis mihi*
Atrea timendum. PL. *decipi captus times?*
[f] Serum eſt cavendi tempus in mediis malis.
THY. [g] *Eatur: unum, genitor, hoc teſtor tamen;*
Ego vos ſequor, non duco. PL. *Reſpiciat deus*
Bene cogitata. perge non dubio gradu.

ATREVS. THYESTES.

TANTALVS F. }
Tertius frater } Mutæ perſonæ.

Tacitè ſibi applaudit Atreus irretitum fratrem cui obviam procedit, & ſimulatâ in gratiam reditione eum circumvenit.

Plagis tenetur cluſa diſpoſitis [g] *fera.*
Et ipſum, & unà [h] *generis inviſi indolem*
Junctam parenti cerno. jam tuto in loco
Verſantur odia: venit in noſtras manus
Tandem Thyeſtes; venit, & [i] *totus quidem:*
Vix tempero animo, vix dolor frenos capit.
Sic, cùm feras veſtigat, & longo ſagax
[k] *Loro tenetur* [l] *Umber, ac* [m] *preſſo vias*
Scrutatur ore; dum procul lento ſuem
Odore ſentit, paret & tacito locum
[n] *Roſtro pererrat: præda cùm propior fuit,*
Cervice totâ pugnat, & [a] *gemitu vocat*
Dominum morantem, ſeque retinenti eripit.
Cùm [b] *ſpirat ira ſanguinem, neſcit tegi;*

---

[e] De me, qui mortem contemno, ſecurus: de vobis ſolicitus ſum.

[f] Cùm verò nimis appropinquaris, ſerum eſt jam reverſum tibi conſulere. perge itaque.

[g] Al. volunt verbum illud *Eatur* eſſe Pliſth. & Thyeſt. incipere. *Unum genitor, hoc teſtor tamen*, Sed continenter hæc Thyeſt. dicit evictus tandem ſuadelâ ſive precibus liberorum, Age, inquit, eamus, tamen ego hoc teſtor, ſequi me, non ducere.

[g] Thyeſtes.

[h] Filios patrem malum vultu & indole referentes.

[i] Cum filiis.

[k] In a leaſh.

[l] Etſi Argivæ Scenæ magis convenisſet Spartanus aut Moloſſus, cum tamen Romæ agatur, non multum refert, ſi Umbrum ut notæ ſagacitatis canem citet.

[m] In terram inclinato.

[n] Uſitatiùs de avibus dicitur, ſed & de quadrupedibus cum à *Rodo* deſcendat; & de ipſo homine, quod etiamdum in Hiſpanicâ *roſtro* manet.

[a] Al. *geſtu*.

[b] Affectat.

Tamen tegatur. [c] *aſpice, ut multo gravis*
Squallore vultus obruat mœſtos coma:
Quàm fœda jaceat barba. [d] *præſtatur fides.*
Fratrem juvat videre: complexus mihi
Redde expetitos. quidquid irarum fuit,
Tranſierit, ex hoc [e] *ſanguis ac pietas die*
Colantur: animis odia damnata excidant.
THY. [f] *Diluere poſſem cuncta, niſi talis fores.*
Sed fateor, Atreu fateor, admiſi omnia
Quæ credidiſti; [g] *peſſimam cauſam meam*
Hodierna pietas fecit: eſt prorſus nocens,
Quicunque viſus tam bono fratri eſt nocens.
Lacrymis agendum eſt: ſupplicem primus vides.
Hæ te precantur [h] *pedibus intactæ manus.*
Ponatur omnis ira, & ex animo tumor
Eraſus abeat: obſides fidei accipe
Hos innocentes. ATR. *Frater, à genubus manus*
Aufer, meoſque potius amplexus pete.
Vos quoque, ſenum præſidia, [i] *vos juvenes, meo*
Pendete collo. ſqualidam veſtem exue,
[k] *Oculiſque noſtris parce, & ornatus cape*
Pares meis; lætuſque fraterni imperii
Capeſſe partem. major hæc laus eſt mea,
Fratri [l] *paternum reddere incolumi* [l] *decus.*
Habere regnum, caſus eſt: virtus, dare.
THY. *Dii paria, frater, pretia pro tantis tibi*
Meritis rependant. [a] *regiam capitis notam*
Squallor [b] *recuſat noſter; & ſceptrum manus*
Infauſta [b] *refugit liceat in mediâ mihi*
Latere [c] *turbâ.* ATR. *Recipit hoc regnum duos.*
THY. *Meum eſſe credo quidquid eſt, frater, tuum.*
ATR. *Quis influentis dona Fortunæ abnuit?*
THY. *Expertus eſt quicunque quàm facilè effluant.*
ATR. *Fratrem potiri* [d] *gloriâ ingenti vetas?*
THY. *Tua jam peracta gloria eſt, reſtat mea:*
[e] *Reſpuere certum eſt regna conſilium mihi.*
ATR. *Meam relinquam, niſi tuam partem accipis.*

THY. *Ag-*

[c] *Superiora apud ſe, quæ ſequuntur, converſus ad fratrem loquitur.*

[d] Præſto tibi fidem, quam nunciârunt tibi filii mei.

[e] Neceſſitudo ſanguinis.

[f] Excuſare quidem admiſſa mea conarer; ſi te adeò placabilem & ad veniam facilem non cernerem, jam itaque fateor.

[g] Tua in me pietas quanto major tanto mea in te ſcelera ſunt graviora.

[h] Quæ ſupplices hucuſque nullius pedes tetigere; tu enim primus me ſupplicem vides.

[i] Al. leg. & in his 2. è noſtris *tot juvenes.* [i] tres: Pliſthenes qui loquebatur, Tantalus, & natu minimus, mutæ perſonæ v. 715. 723. & 737. inf.

[k] Ne videant, non ſine lacrymis ſqualorem tuum.

[l] Regnum.

[a] Regni inſigne diadema inf. ve. 543.

[b] Vide Her. Fu. v. 1192. & 1317.

[c] Plebe.

[d] Dediſſe & participaſſe regnum.

[e] Certum eſt mihi conſilium regna quamvis oblata renuere.

THY. *Accipio. regni nomen impoſiti feram:*
Sed [f] *jura & arma ſervient mecum tibi.*
ATR. *Impoſita capiti* [g] *vincla venerando gere.*
Ego deſtinatas victimas ſuperis dabo.

[f] Quæcunque ad pacem ſive ad bellum ſpectant, illa omnia ut & ego ipſe tibi inſerviemus. [g] Redimiculum ſive faſciam ex panno precioſiſsimo, ſic & Græcè διάδημα à διαδέω revincio.

CHORUS.

Inſerviens actui præcedenti Chorus Atrei collaudat pietatem, quæ ſimultates & diſſidia fratrum compoſuit, non ſecùs ac ſerenitas tempeſtatem ſequuta.

Credat hoc quiſquam? ferus ille & acer,
[g] *Nec potens mentis, truculentus Atreus,*
Fratris aſpectu ſtupefactus hæſit.
Nulla vis major pietate verâ eſt.
Iurgia externis inimica durant,
Quos amor verus tenuit, tenebit.
[h] *Ira cum magnis agitata cauſis*
Gratiam rupit, cecinitque bellum,
Cùm leves frenis ſonuere turmæ,
Fulſit hinc illinc agitatus enſis;
[a] *Quem movet crebro furibundus ictu*
Sanguinem Mavors cupiens recentem,
Opprimit ferrum, manibuſque junctis:
Ducit ad pacem pietas negantes.
Otium tanto ſubitum è tumultu
Quis deus fecit? modò per Mycenas
Arma civilis crepuere belli.
Pallidæ matres [b] *tenuere natos;*
Vxor armato timuit marito,
Cùm manum [c] *invitus ſequeretur enſis,*
[d] *Sordidus pacis vitio quietæ.*
Ille labentes renovare muros;
Hic ſitu quaſſas ſtabilire turres;
Ferreis portas cohibere clauſtris
Ille certabat; paviduſque [e] *pinnis*

[g] Affectibus non rationi parens.

[h] Conſanguineos etſi ad tempus acerrimè diſſideant, pietas tamen & verus amor in gratiam reducit: alios non item.

[a] Quem enſem ſtrinxit vibravitque ira belli, hunc in vaginam recondit & comprimit pietas.

[b] Legunt alii *tremuere*, alii *timuere natis*, ne irent ad bellum.

[c] Civilem ſcilicet hauſurus ſanguinem.

[d] Rubiginoſus.

[e] Murorum minis.

Anxiæ nocti vigil incubabat.
Pejor eſt bello timor ipſe belli.
Jam minæ ſævi cecidere ferri;
Jam ſilet murmur grave [f] *claſſicorum;*
Jam tacet ſtridor litui ſtrepentis;
Alta pax urbi revocata lætæ eſt.
Sic ubi ex alto tumuere fluctus,
Brutium [g] *Coro feriente pontum;*
[h] *Scylla pulſatis reſonat cavernis,*
Ac mare [i] *in portu timuere nautæ,*
Quod rapax [k] *hauſtum revomit Charybdis;*
Et ferus [l] *Cyclops metuit parentem*
Rupe ferventis reſidens in Ætnæ,
Ne ſuperfuſis violetur undis
Ignis æternis reſonans caminis;
Et [a] *putat mergi ſua poſſe pauper*
Regna Laertes, Ithacâ tremente;
Si ſuæ ventis cecidere vires,
Mitius ſtagno pelagus recumbit;
[b] *Alta quæ navis timuit ſecare*
Hinc & hinc fuſis ſpacioſa velis,
Strata ludenti patuere cymbæ:
Et vacat merſos numerare piſces;
Hic ubi ingenti modò ſub procellâ
[c] *Cyclades pontum timuere motæ.*
Nulla ſors longa eſt. dolor ac voluptas
Invicem cedunt: brevior voluptas.
Ima permutat brevis hora ſummis.
Ille qui donat diadema [d] *fronti,*

[f] Cornuum ceu buccinarum, quibus convocantur milites ad ſigna & claſſes, unde & nomen habere videntur, etſi pleriſq; a Calando dictæ. Tuba autem conſerendi prælii ſignum dabat.

[g] Vento ab Occaſu ſolſtitiali flante, adverſus Aquilonem, excitante jam mare quod Brutios alluit Italiæ extremos juxta fretum Siculum.

[h] Saxum in freto Siculo quod fluctuum concurſu & illiſione in ſcopulos reſonans dedit locum fabulæ de Scyllâ Phorci filia in monſtrum hoc converſâ, canibus pube tenus ſuccinctâ.

[i] Al. leg. *mare in tortum*, al. *in totum*. Ego ſolius Lipſii authoritatem & judicium ſequutus leg. *mare in portu*. Quam lectionem, ſi penitus rimeris, veram eſſe fateberis. Senſus hic eſt, Cùm Scylla ſævit, & tempeſtas ubique atrox: nautæ vix in portu ſecuros ſe putant, illic etiam timent. at cum ſerenum rediit, non ſolùm naves ſed & cymbæ (ut infra ſequitur) perſultant, & ludunt in illo ipſo freto. [k] Expeditior lectio, quam eorum qui admittunt *Auſter.* & per *Auſtrum Charybdis* intelligunt violentiam illam Charybdis, maximè regnantem flante Auſtro: reſpexitque ex illo, ad Marciam, cap. 17. *videbis illam fabuloſam Charybdin quamdiu ab Auſtro vacat, quietam, at ſi quis inde ventus ſpiravit, hiatu magno profundoq; navigia ſorbentem.* [l] Polyphemus timet ne pater ſuus Neptunus, id eſt, mare extinguat ſemper ardentes fornaces Aetnæ. [a] Timetq; ſuæ inſulæ ne mergatur, Laërtes, ceu quis alius Rex Ithacæ. eſt enim *Prolepſis ex perſonâ poetæ, necdum enim erat Laërtes.* [b] Maria quæ, modò procelloſa, non auſa eſt tentare valida & velivola navis; modò pacata, etiam cymbæ pervia facta ſunt. [c] Inſulæ illæ in cycli formam diſpoſitæ in mari Aegeo ventis moto timuere ne abſorberentur. [d] Suæ, *vel* qui aliis regna diſtribuit.

c Quem

e Quem genu nixæ tremuere gentes,
Cujus ad nutum poſuere bella
Medus, & Phœbi propioris Indus;
Et f Dacæ Parthis g equitem minati;
Anxius ſceptrum tenet, & moventes
Cuncta h divitias; metuitq; caſus
Mobiles rerum, dubiumq; tempus.
Vos, quibus i rector maris atque terræ
k Jus dedit magnum necis atque vitæ,
Ponite inflatos tumidoſque vultus:
Quidquid à vobis minor extimeſcit,
a Major hoc vobis dominus minatur.
a Omne ſub regno graviore regnum eſt.
Quem dies vidit b veniens ſuperbum,
Hunc dies vidit c fugiens jacentem.
Nemo confidat nimium ſecundis;
Nemo deſperet d meliora lapſis.
Miſcet e hæc illis, prohibetque f Clotho
g Stare fortunam, rotat omne fatum.
Nemo tam divos habuit faventes,
Craſtinum ut poſſit ſibi polliceri.
Res Deus noſtras celeri citatas
h Turbine verſat.

---

e Cujus arbitrio & Imperio parent remotiſſimæ gentes, Medi, Perſæ, Parthi, Indi directis Solis radiis viciniores. *reſpicit autem Poëta Imperatores Romanos, maximè Neronem quocum fœdus percuſſerunt reges externi, & à quo Tiridates diadema accepit.*

f Non pudebit fateri cum egregio viro Ioſepho Scaligero me non intelligere quomodo Dacæ ſup. v. 369. Parthis in tantum diſsitis minentur equitem, *quæ & dura eſt locutio.* Quid ſi legamus cum Heinſio, *Et Dacæ Parthiq; equitem minati.*

g Minari equitem dicuntur Parthi, quia eorum equitatus maximè Romanis formidabilis; propter τὸ πολυθρύλλητον Parthici equitatûs ſtratagema: qui cùm terga daret, hoſtem invadebat. h Lipſius & Scaliger fil. nec ſine authoritate Mss. emendant *divinat*, ut ſit ſenſus: Rex ille vel imper. utcunque in præſenti potens & felix, tenet tamen ſceptrum anxius, animo præſagit caſus moventes cuncta, id eſt, varietatem rerum humanarum τὴν τῶν ἀνθρωπείων παλιμβολίαν ὄσσεται. i Deus. k Imperium. a *Regum timendorum in proprios greges, reges in ipſos imperium eſt Jovis.* b Oriens. c Occidens. d In rebus adverſis. Neſcio an debeat inſuper haberi lectio, quam ſuggerit Cruſerianus: *Nemo deſperet meliora lapſus.* e Adverſa ſecundis. f Vna è Parcis, Her. Fu. 558. g Diu in eodem ſtatu manere. h Volubilitate.

ACTVS QVARTVS.

NVNCIVS. CHORVS.

Crudele Atrei facinus & epulas nefandas in quibus apponebantur Thyeſtæ ſui liberi, digna quæ ex oculis ſpectatorum ſublata intùs gererentur, narrat nuncii facundia præſens.

Qvis me per auras turbo præcipitem vehet,
Atrâque nube involvet, ut tantum nefas
Eripiat oculis? ô domus, [i] *Pelopi quoque*
Et Tantalo pudenda! CH. *Quid portas novi?*
NV. [k] *Quænam iſta regio eſt? Argos & Sparte impios*
Sortita fratres? & [l] *maris gemini premens*
Fauces, [l] *Corinthus?* [m] *an feris Iſter fugam*
Præbens Alanis? [n] *an ſub æternâ nive*
Hyrcana tellus? an [o] *vagi paſſim Scythæ?*
CH. *Quis hic nefandi eſt conſcius monſtri locus*
Effare: & iſtud pande, quodcunque eſt malum.
NV. [p] *Si ſteterit animus, ſi metu corpus rigens*
Remittet artus; [a] *hæret in vultu trucis*
Imago facti, ferte me inſanæ procul
[b] *Illò procellæ, ferte, quò fertur dies*
Hinc raptus. CH. [c] *Animos graviùs incertos tenes.*
Quid ſit quod horres, effer, auctorem indica.
[d] *Non quæro quis ſit, ſed uter. effare ociùs.*
NV. *In arce ſumma Pelopeę pars eſt domûs*
Converſa ad Auſtros; cujus extremum latus
Æquale monti creſcit, atque [e] *urbem premit,*
Et contumacem regibus populum ſuis
[f] *Habet ſub ictu: fulget hic* [g] *turbæ capax*
Immane tectum, cujus auratas trabes

---

[i] Vel ipſis crudelibus tyrannis erubeſcenda.

[k] Civiliſne Græcia an barbara Scythia?

[l] Corinthus ſita in Iſthmo, id eſt, in anguſtiis inter Aegæum & Ionium maria?

[m] An Danubius ſup. 375. qui fugâ celeri fluit per Alanos crudeliſſimos Scythiæ populos.

[n] An perenni nive vexata adeoq; inculta & fera Hyrcania, pardis & tigribus famoſa?

[o] Vide Herc. Fu. v. 533.

[p] Si animus ſe collegerit & firmarit, corporis jam metu ſtupidi organis & membris reſolutis.

[a] Etiamdum ante oculos verſatur trucis imago facti. [b] Ad Antipodas, ad alterum Hemiſphærium. [c] Morando & refugiendo, in graviori metu animos noſtros ſuſpendis. [d] Proculdubio alter eſt è fratribus ſed uter? [e] Vrbi imminet, quam vi reprimit, metuque coërcet cives. ſup. v. 453. [f] ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς. unde telis cogant feriantque rebelles. [g] Huc enim populus convenire ſolebat ad munia publica.

Variis

645 *Variis columnæ nobiles maculis ferunt.*
Poſt iſta vulgo nota, quæ populi colunt,
In multa dives ſpacia diſcedit domus.
[h] *Arcana in imo regio ſeceſſu* [h] *patet,*
Altâ vetuſtum valle compeſcens nemus,
650 [i] *Penetrale regni. nulla quâ lætos ſolet*
Præbere ramos arbor, aut [k] *ferro coli:*
Sed taxus, & cupreſſus, & [l] *nigrâ ilice*
Obſcura nutat ſylva; quam ſupra eminens
Deſpectat altè quercus, & [m] *vincit nemus.*
655 *Hinc* [n] *auſpicari regna Tantalidæ ſolent,*
Hinc petere lapſis rebus & dubiis opem,
Affixa inhærent [o] *dona; vocales tubę;*
[p] *Fractique currus; ſpolia Myrtoi maris;*
Victæque [q] *falſis axibus pendent rotæ,*
660 *Et* [r] *omne gentis facinus. hoc Phrygius loco*
Fixus [a] *tiaras Pelopis: hîc præda hoſtium;*
Et [b] *de triumpho picta barbarico chlamys.*
Fons [c] *ſtat ſub umbrâ triſtis, & nigrâ piger*
Hæret palude. talis eſt diræ [d] *Stygis*
665 *Deformis unda,* [d] *quæ facit cœlo fidem.*
Hic nocte totâ gemere [e] *ferales deos*
Fama eſt: catenis lucus excuſſis ſonat,
Ululantque Manes. Quidquid audire eſt metus,
Illic videtur. errat antiquis vetus
670 *Emiſſa buſtis turba, & inſultant loco*
[f] *Majora notis monſtra. Quin tota ſolet*
Micare flammâ ſylvâ, & excelſæ trabes
Ardent ſine igni. ſæpe latratu nemus
[g] *Trino remugit: ſæpe ſimulacris domus*
675 *Attonita* [f] *magnis.* [h] *nec dies ſedat metum.*
[i] *Nox propria luco eſt, &* [k] *ſuperſtitio inferûm*

[h] Si arcana (inquit Lipſius) quomodo patet? Patet ſc. in amplitudinem & ſpatium, non quod omnes ingrediantur.

[i] Lararium, in quo Dii Penates.

[k] Falce putari, ut ſolent fructiferæ.

[l] Propter frondes opacas, *vel* medullam nigram unde & *μελάνδρυον* dicitur Theophraſto i. l. 9. c.

[m] Altitudine ſuperat.

[n] Per auguria & auſpicia ſortiri & inire regna.

[o] *ἀναθήματα*, votiva donaria & monumenta Diis conſecrata affixa huic quercui pendent.

[p] Currus Oenomai fractus & Pelopis quo Hippodamiam abſtulit, uſus fraude Myrtili quem petentem mercedem in mare præcipitavit, unde Myrtoum dictum, ſup. v. 138.

[q] Sublatâ modiolis fibulâ, *vel* fibulâ, ſeu axe ſecundum alios, plumbeâ affixâ.

[r] Tantaleæ gentis facinorum omne monumentum.

[a] Inſula Phrygibus in uſu, cujus lobi ſub mento connectebantur; & ipſe Pelops è Phrygia Elidem advenerat.

[b] Acu picta chlamys. ſpolium Phrygibus ademptum.

[c] Stagnat inſtar Stygis.

[d] Vide Herc. Fu. v. 711.

[e] Infernales. Her. Fu. 1145.

[f] Majora quam quæ nos vidimus monſtra. *Vel* apparent umbræ majores humano corpore & auguſtiores.

[g] Velut Cerberi trifaucis latr.

[h] Etiam interdiu hæc videntur & audiuntur.

[i] Lucus tenebroſus eſt,

[k] Et vana inferorum apparitio hic dominatur mediæ diei luci,

In luce mediâ regnat. Hinc orantibus
Reſponſa dantur certa, cum ingenti ſono
l *Laxantur adyto fata, & immugit ſpecus*
Vocem Deo ſolvente. Quò poſtquam furens
Intravit Atreus liberos fratris trahens,
Ornantur aræ. quis queat dignè eloqui?
Poſt terga juvenum nobiles religat manus,
Et mœſta m *vittâ capita purpureâ ligat:*
Non thura deſunt, non n *ſacer Bacchi liquor,*
Tangenſve ſalſâ victimam culter o *molâ.*
Servatur omnis ordo, ne tantum nefas
Non ritè fiat CHO. p *Quis manum ferro admovet?*
NVN. *Ipſe eſt ſacerdos. ipſe funeſtâ prece*
Lætale carmen ore violento canit.
Stat ipſe ad aras: ipſe devotos neci
Contrectat, & componit, & a *ferro admovet.*
b *Attendit ipſe.* c *nulla pars ſacri perit.*
Lucus tremiſcit. tota d *ſuccuſſo ſolo*
Nutavit aula, dubia e *quò pondus daret,*
Ac fluctuanti ſimilis. f *e lævo æthere*
Atrum cucurrit limitem g *ſidus trahens.*
Libata in ignes vina h *mutato fluunt*
h *Cruenta Baccho.* i *regium capiti decus*
Bis terque lapſum eſt. flevit in templis k *ebur.*
l *Movere cunctos monſtra: ſed ſolus ſibi*
Immotus Atreus conſtat, atq; ultro deos
Terret m *minantes. jamq; demiſſâ morâ*
Aſſiluit aris, torvum & obliquum intuens.
Jejuna ſylvis qualis in n *Gangeticis*
Inter juvencos tigris erravit duos;
o *Utriuſque prædæ cupida quò primos ferat*
Incerta morſus, flectit huc rictus ſuos,
Illò reflectit, & famem dubiam tenet;

l Pandentur, emittuntur. m Et vittâ purpureâ obnubit regalium victimarum capita. n Vinum capitibus victimarum aſperſum. o Vid. H p. v. 497 p Quis feriebat victimas? a Cultros ſuppoſitos impellit. *Supponunt alii cultros*. Virg. 6. Aeneid. & 3. Georg. *Suppoſiti tinguntur ſanguine cultri.* b *Hoc agit*; obſervat pro ritu extiſpicii, motus geſtuſq; hoſtiarum ad aras. Vid. Oed. v. 352. In ſacris enim dicebatur HOC AGE. id eſt, attende. Ipſe præcone aut monitore opus nō habet. ipſemet HOC AGIT. c Nullius ſacrificii ritus omittitur. d Commoto. e In quam partem caderet. f E ſiniſtra parte cœli. quod Græcis omen malum ut quibus auguria capientibus antica pars ſeptentrio; ut Romanis contra bonum omen, quibus in auſpiciis pars antica Meridies; cùm utriuſq; conveniat Orientem eſſe dextram cœli partem, Occidentem ſiniſtram. g βολίς, Lampas prodigioſa trahens veſtigiũ atrũ mortis ſceleriſq; imminẽtis ſignum. h Vino in ſanguinem mutato. i Diadema non ſemel e capite Atrei decidit. k Eburneæ ſtatuæ flevere. l Prodigia hæc terruerunt omnes qui ea in cœlo vel templis animadverterant. m Illi exitium & his oſtentis ab inſtituto ſcelere deterrentes. n Indiæ ſylvis per quam fluit Ganges. o *Neſcit utro ruat & ruere ardet utroque.*

Sic dirus Atreus capita devota impiæ
Speculatur iræ. quem priùs mactet ſibi,
Dubitat; ſecundâ deinde quem cæde immolet.
Nec intereſt: ſed dubitat. & tantum ſcelus
Juvat ordinare. CH. *quem tamen ferro occupat?*
NVN. *Primus locus,* [p] *(ne deeſſe pietatem putes,)*
[q] *Avo dicatur;* [q] *Tantalus prima hoſtia eſt.*
CH. *Quo juvenis animo, quo tulit vultu necem?*
NVN. *Stetit ſui ſecurus, & non eſt preces*
Perire fruſtra paſſus: aſt illi ferus
In vulnere enſem abſcondit, & penitus premens
[r] *Jugulo manum commiſit. educto ſtetit*
Ferro cadaver: cùmque dubitaſſet diu
Hâc parte an illâ caderet, in patruum cadit.
Tunc ille ad aras [a] *Pliſthenem ſævus trahit,*
[b] *Adicitque fratri: colla percuſſâ amputat.*
Cervice cæſâ truncus in pronum ruit:
Querulum cucurrit murmure incerto caput.
CH. *Quid deinde* [c] *geminâ cæde perfunctus facit?*
Puerone parcit? an ſcelus ſceleri ingerit?
NVN. *Sylvâ jubatus qualis Armeniâ leo,*
In cæde multâ victor armento incubat,
Cruore rictus madidus, & pulſâ fame
Non ponit iras; hinc & hinc tauros premens
Vitulis minatur, dente jam laſſo piger:
Non aliter Atreus ſævit, atque irâ tumet,
Ferrumque geminâ cæde perfuſum tenens,
Oblitus in quem rueret; infeſtâ manu
Exegit ultra corpus. at pueri ſtatim
Pectore receptus enſis, in tergo [d] *exſtitit.*
Cadit ille, & aras ſanguine extinguens ſuo,
Per [e] *utrumque vulnus moritur.* CH. *O ſævum ſcelus!*
NVN. *Exhorruiſtis?* [f] *hactenus non ſtat nefas.*
Plus eſt. CH. *An ultra majus aut atroicus*
Natura recipit? NVN. *Sceleris hunc finem putas?*
Gradus eſt. CH. *Quid ultra potuit? abjecit feris*
Lanianda forſan corpora, atque [g] *igne arcuit,*

NVN. *Vti-*

[p] Ironicè.

[q] Sup. verſ. 5 tr. fil. Thyeſtæ qui avi nomen tulit.

[r] In Jugulo Tantali *capulo tenus abdidit enſem.*

[a] Secundum Thyeſtæ filium.

[b] Adjicit, addit, fratri comitem necis.

[c] Tantali & Pliſthenis.

[d] Alii leg. ſtetit, alii *exit,* id eſt, emerſit.

[e] Pectoris & tergi.

[f] Nondum attigi nefas.

[g] Rogo illis interdixit. Græci, Romani & Barbari cadavera comburebant, igne ea purgari credentes.

NVN. *Utinam arcuiſſet! [a] ne tegat functos humus,*
Ne ſolvat ignis, avibus epulandos licet
Feriſque triſte pabulum ſævis trahat;
Votum eſt ſub hoc, quod eſſe ſupplicium ſolet.
[b] *Pater inſepultos ſpectet. ô nullo ſcelus*
Credibile in ævo, quodque poſteritas [c] neget!
Erepta vivis exta pectoribus tremunt,
Spirantque [d] venæ, corque adhuc pavidum ſalit.
At ille [e] fibras tractat, ac [f] fata inſpicit;
Et adhuc calentes viſcerum venas notat.
Poſtquam hoſtiæ placuere, ſecurus [g] vacat
Iam fratris epulis. ipſe diviſum ſecat
In membra corpus; amputat trunco tenus
Humeros patentes, & [h] lacertorum moras;
Denudat artus dirus, atque oſſa amputat:
Tantùm ora ſervat, & [i] datas fidei manus.
[k] *Hæc verubus hærent viſcera, & lentis data*
Stillant caminis: illa [l] flammatus latex,
[m] *Querente aheno jactat: impoſitas dapes*
[n] *Tranſiliit ignis, inque crepitantes focos*
[o] *Bis ter regeſtus, & pati juſſus moram,*
Invitus ardet. ſtridet in verubus jecur.
Nec facile dicam, corpora an flammæ magis
Gemuere. ~~piceos ignis~~ in fumos abit:
Et ipſe fumus triſtis, ac nebulâ gravis
[p] *Non rectus exit, ſeque in excelſum levans,*
Ipſos [a] penates nube deformi obſidet.
[b] *O Phœbe patiens, fugeris retro licet,*
Medioque ruptum merſeris cœlo diem,
Serò occidiſti. [c] lancinat gnatos pater,

a Non optamus ut ſepeliſſet, non ut combuſſiſſet, utinam avibus & feris abjeciſſet neque &c. & hoc voto dignum eſt. id eſt, optandum quod alibi eſt ſupplicium, ut inſepultum parentes & amici videant.

b Ianus Gruterus horum verborum trigam *Pater inſepultos ſpectet.* Choro aſcriptam vult, ut interruperit ſermonem Nuncii; conjectanti coactum patrem inſpectare hanc lanienam filiorum: ſubjiciatque ſtatim Nuncius: Non, non; nemo conjecturis ullis aſſequetur ſcelus illud, adeò eſt inuſitatum ſupraque omnem fidem.

c Neget factum eſſe, non credat.

d Arteriæ, in quibus ſpiritus.

e Iecinorum venas & radices.

eſſe non credat.

f Per extiſpicia diſquirit futura.

g Parandis fratri epulis vacat.

h Pulpas.

i Quas dederant ubi eos obſides Thyeſtes fratri tradidit.

k Hæc pulpamenta è denudatis artubus partim torret, partim coquit: nam *viſcera* propriè interiora ſunt pulmo, jecur, cor, ilia, præcordia, & in his *Exta* quæ extant eminentque, vel quæ exſecantur: Aruſpicibus inſpicienda. l Aqua calida. m Sibilo inter coquendum veluti condolentiam teſtante. *Pathos ut & de igne qui* —— n —— Officio tam nefario defungi abhorruit, ne & ipſe, qui alia purgat, contaminaretur. o Vi ſubactus aheno, ne tranſiliret. p Non in altum rectus aſcendit. *quia gravis neb.* a Deos domeſticos qui prope focum. Penatibus enim cura æterni ignis credita qui vitæ ſymbolum. Sunt enim Penates per quos penitus ſpiramus & animæ rationem habemus. *al.* penes nos nati. b O Sol, qui alia complurima videre ſcelera ſuſtines, hoc tamen in tantum horrebas, ut etſi properè refugeres, ſerò tamen occideris. c Alii *lacerat.* alii *laniat.*

Artuſque mandit ore funeſto ſuos,
Nitet fluente madidus unguento comam,
Graviſque vino: ſæpe [d] *præcluſæ cibum*
Tenuere fauces. in malis unum hoc tuis
Bonum eſt, Thyeſta, quòd mala ignoras tua.
[e] *Sed & hoc peribit. verterit currus licèt,*
[f] *Sibi ipſe Titan obvium ducens iter;*
Tenebriſque facinus obruat tetrum [g] *novis,*
[h] *Nox miſſa ab ortu* [i] *tempore alieno gravis;*
Tamen videndum eſt. [k] *tota pateſient mala.*

d Etiam naturæ præſagio non deglutivêre hos cibos.
e Sed & hoc bonum ſcilicet quòd ignoras quas voraveris dapes, tandem peribit, reſcies enim.
f Itineri conſueto contrarium, Orientem ſcilicet repetens. g Inſolitis. h Occidente ſole, unde ortus. i Meridie. k Innoteſcit tibi qualibus dapibus veſcebatis.

CHORUS.

Videns Chorus ſolem retrocedere obſtupeſcit, veritus ne diſſolutâ mundi machinâ omnia in antiquũ Chaos recidãt.

QVò [l] *terrarum ſuperûmque parens,*
[m] *Cujus ad ortus noctis opacæ*
Decus omne fugit, quò vertis iter,
Medioque diem perdis Olympo?
Cur Phœbe tuos rapis aſpectus?
[n] *Nondum ſeræ nuncius horæ*
Nocturna vocat lumina veſper:
[o] *Nondum Heſperiæ flexura rotæ*
Jubet emeritos ſolvere currus:
[p] *Nondum in noctem vergente die*
Tertia miſit buccina ſignum:
Stupet ad ſubitæ tempora cœnæ
Nondum feſſis bubus arator
[a] *Quid te æthereo pepulit curſu?*
Quæ cauſa tuos limite certo
Dejecit equos? numquid [b] *aperto*
Carcere Ditis [c] *victi tentant*

l Sol calore tuo quæ in terris ipſoſque homines generans.
m Quo oriente ſtellæ fugiunt, id eſt, non apparent.
n Veſper noctis prænuncius nondum evocavit ſtellas lucere ſolitas.
o Inclinatio currûs tui ad occaſum vergentis nondum jubet te ſolvere equos diurnum iter emenſos.
p Buccina non dedit ſignum ultimæ partis diei, id eſt, nondum eſt hora nona. Græci diem in ſtationes tres quaternis horis emenſi, noctem in vigilias totidem diviſerunt. Hæbræi autem & Romani in quatuor; quarum diſtinctiones buccinæ vel tubæ ſonitus indicabat. a Quod horrendum facinus vidiſti ô Sol ut refugeres? b Diffracto. c Gigantes quondam à Diis victi: *vel, Ditis victi,* id eſt, quem jam Gigantes vicerunt, adeóque è vinculis evaſerunt.

Bella gigantes? nunquid [d] *Tityus*
Pectore feſſo renovat veteres
Saucius [e] *iras? num rejecto*
Latus explicuit [f] *monte Typhoëus?*
Numquid ſtruitur via [g] *Phlegræos*
Alta per hoſtes? & Theſſalicum
[h] *Threſſâ premitur Pelion Oſſâ?*
Solitæ mundi periere vices:
Nihil Occaſus, nihil Ortus erit.
[i] *Stupet Eoos aſſueta deo*
Tradere frenos, genitrix primæ
Roſcida lucis, perverſa ſui
Lumina regni. neſcit feſſos
[k] *Tingere currus, nec fumantes*
Sudore jubas mergere ponto.
Ipſe inſueto [l] *novus hoſpitio*
Sol auroram videt occiduus,
Tenebraſque jubet ſurgere, nondum
Nocte paratâ. non ſuccedunt
Aſtra, nec ullo micat igne polus.
Nec Luna [m] *graves digerit umbras.*
Sed quidquid id eſt, [n] *utinam nox ſit.*
Trepidant, trepidant pectora magno
Perculſa metu, [a] *ne fatali*
Cuncta ruinâ quaſſata labent,
Iterumque deos, homineſque premat
Deforme chaos: iterum terras,
Et mare & ignes, & [b] *vaga picti*
Sidera mundi Natura tegat.
Non æternę facis exortu
[c] *Dux aſtrorum ſecula ducens*
Dabit æſtatis Brumæque notas.
[d] *Non Phœbeis obvia flammis*
Demet nocti Luna timores,
[e] *Vincetque ſui fratris habenas,*

d Herc. Fu. v. 755.
e Bella in Deos.
f Aetna ſecundum Pindarum & Ovidium: Virgilio, quem ſecuti cæteri Latini poetæ, Inarime ob Homeri ἐν ἀρίμοις Inſula in ſinu Puteolano, quam Typhoëo uni è gigantibus ſuperjectam, quòd flammas quandoque vomat, ferunt.
g Herc. Fur. v. 443.
h Oſſa quæ in Thraciam prominet. Herc. Fur. 970.
i Aurora ſolita inſtruere ſolis orientales equos ſtupet ſole retrocedente.
k Her. Fu v. 26.
l Indis exceptus, qui ſolitus eſt occidere apud Iberos.
m Tenebras denſas vel graves, id eſt, noxias nec ſalubres. Poetæ enim umbram poſitivum quiddam eſſe volunt
n Et non defectio naturæ rerumq; diſſolutio.
a Ne confuſa illa quæ ab initio, unitas vel Inanitas omnia, cœlum, & elementa miſceat.
b Cœli ſtellati errantes nec non fixas ſtellas.
c Sol anni tempeſtates & ſecula dimenſus. d Nec Luna Soli oppoſita per totam noctem lucens tollet terrores noctis, quos inducunt tenebræ. e Nec luna curſu celeri, utpote 29. diebus 12. horis 44. min. conſequetur ſolem.

[f] *Curvo* [g] *brevius limite currens.*
[g] *Ibit in unum congeſta ſinum*
Turba deorum.
[h] *Hic, qui ſacris pervius aſtris*
Secat [i] *obliquo tramite* [k] *zonas,*
[l] *Flectens longos Signifer annos,*
Lapſa videbit ſidera labens.
[m] *Hic, qui nondum vere benigno*
Reddit Zephyro vela tepenti,
Aries [n] *præceps ibit in undas,*
Per quas pavidam vexerat Hellen.
[o] *Hic, qui nitido Taurus cornu*
Præfert [p] *Hyadas, ſecum* [q] *Geminos*
Trahet, & [r] *curvi brachia Cancri.*
Leo flammiferis æſtibus ardens
[ſ] *Iterum è cælo cadet* [t] *Herculeus.*
Cadet in terras [a] *Virgo relictas;*
[b] *Juſtæque cadent pondera Libræ,*
[c] *Secumque trahent* [d] *Scorpion acrem.*
Et, qui [e] *nervo tenet* [e] *Æmonio*
Pennata ſenex ſpicula [f] *Chiron,*
[g] *Rupto perdet ſpicula nervo.*
[h] *Pigram referens hiemem gelidus*
Cadet [i] *Ægoceros, frangetque tuam,*
[k] *Quiſquis es, Vrnam. tecum excedent*
[l] *Vltima cœli ſidera Piſces.*
[m] *Monſtraque nunquam perfuſa mari*
Merget condens omnia [n] *Gurges.*

---

f Per Zodiaci obliquum limitem.

g Celerius, ſc. 27. diebus 8. horis (vide Theb. v. 536.) curſum ſuum peraget quàm Sol, qui 365. D. & S. H. 49. M.

g Confundentur ſidera & elementa, quæ Stoicis Dii.

h Zodiacus, ſub quo Sol & Luna decurrunt. *vel* in quo ſigna duodecim Deorum totidem præſidio. *Manil.* 2. lib.

i Ab utroque tropico per Aequinoctialem tranſverſo. unde obliqui anguli, nec non ſigna obliquè oriuntur & occidunt.

k Geminas mediæ Zonæ partes quæ ab utroque Aequinoctialis latere Tropicis terminantur.

l Varians anni longitudinem ad motum ſolis per Zodiac. *vel* annum longum 3600. ſolarium perficiens ſuper ſuos polos.

m Aries ſub ortu ſolis inducit Zephyrum, quo flante tempus navigationis aperitur. n De Zodiaco cadet in mare, &c. alludit autem ad ſab. Arietis aurei velleris. v. Troad. 1032. o Hip v. 302. p *Suculas* ſtellas. 7. Atlantis filias à fratre Hyante (quem deplorantes in cœlum tranſlatæ ſunt) denominatæ. q Signum tertium ſive Caſtora & Pollucem, ſeu Iaſonem & Triptolemum. r Chelas incurv. Cancri à Iunone inter aſtra poſiti quod Hydræ adverſus Her. ſubſidiarius fuerit. ſ Semel enim deciderat ex Lunari globo. v. Herc. Fu. v. 83. t Ab Herc. victus & a Iunone in cœlum tranſlatus. a Erigone ſeu Aſtræa Iovis & Themidos filia jam recidet in terras quas *cæde manantes* olim reliquerat. b Quæ juſtè ponderat, vel quæ noctes diebus æquat. c Ineſt enim Libræ ſpatio pars Scorpii prior. d Quòd Orionem tentârat interimere, in aſtra relatum. e Arcu Theſſalo. f Centaurus, Herc. ſagittâ quæ fortè deciderat ſupra pedem vulneratus, Iovis miſeratione in cœlū relatus, dictuſq; Sagittarius. g Cadente ipſe Chirone. h Primum ſignum Hyemale i Capricornus qui cœlum meruit quòd Pan hujus ſpecie indutus Gigantes terruerat ab αἴξ αἰγὸς capra & κέρας cornu. k Neq; enim conſtat de Aquario, an fuerit Deucalion, Cecrops, Hylas, an Ganymedes. l Vlt. Zodiaci in anni ordine ſignū. m Arctos ſup. v. 37. n Mare.

[o] Et qui medias dividit Vrſas,
Fluminis inſtar, lubricus Anguis :
Magnoque [p] minor juncta Draconi
[q] Frigida duro Cynoſura gelu :
Cuſtoſque ſui [r] tardus plauſtri
Jam non [ſ] ſtabilis ruet [t] Arctophylax.
Nos è [u] tanto viſi populo
Digni, premeret quos everſo
Cardine mundus.
In nos ętas ultima venit.
O nos durâ ſorte creatos,
Seu perdidimus ſolem [x] miſeri,
Sive [y] expulimus? abeant queſtus.
Diſcede timor. vitæ eſt avidus,
Quiſquis non vult, mundo ſecum
Pereunte, mori.

[o] Ruet anguis ille maximus, &c. Heſperidum quondam cuſtos ab Herc. interfectus.
[p] Sc. Vrſa.
[q] Ad polum poſita.
[r] Qui polo poſitus gyrum minorem lentiùs oberrat.
[ſ] Propè polum qui ſtabilis.
[t] Cuſtos plauſtri Bootes, Arcton enim quæ plauſtrum dicitur inſequutus agitare videtur.
[u] Qui hucuſque fuerit.
[x] Non noſtrâ culpâ, *miriſâ nec morte perimus, ſed miſeri ante diem.*
[y] Per ſcelus noſtrum, culpâ noſtrâ;

ACTVS QVINTVS.

ATREVS.

Exultans impius Atreus nefariam de fratre vindictam ſibi gratulatur, diriſque appoſitis dapibus de natorum ſanguine præbendo deliberat.

[a] *ÆQualis aſtris gradior, & cunctos ſuper*
Altum ſuperbo vertice attingens polum.
Nunc [a] decora regni teneo, nunc ſolium patris.
[b] Dimitto ſuperos : ſumma votorum attigi.
Bene eſt; abunde eſt; jam ſat eſt [c] etiam mihi.
Sed cur ſatis ſit? pergam, & implebo patrem
Funere ſuorum : [d] ne quid obſtaret pudor,
Dies receſſit. perge, dum cœlum vocat.
Vtinam quidem tenere fugientes [e] deos
Poſſem, & coactos trahere, ut ultricem dapem

[a] Iam denique rex, recepto ariete regni fato, ſup. v. 222 jam Deus mihi videor, poſtquam injurias plenè ultus fuerim.
[b] Dehinc non precibus fatigo, non votis ſollicito Deos, voti abundè compos.
[c] *Emphaticè.* etiam mihi ultionis cupientiſſimo.
[d] Invitant ſublatâ cum luce verecundiâ tenebræ.
[e] Solem & cæteras ſtellas quæ Stoicis Dii, *aliis* faces & lampades Diis præviæ.

Omnes viderent! quod ſat eſt, videat [f] *pater.*
Etiam die nolente diſcutiam tibi
[g] *Tenebras, miſeriæ ſub quibus latitant tuæ.*
Nimis diu conviva ſecuro jaces
Hilarique vultu. jam ſatis menſis datum eſt,
Satiſque Baccho. [h] *ſobrio tanta ad mala*
Opus eſt Thyeſte. [i] *turba famularis fores*
Templi relaxa; feſta pateſiat domus.
[k] *Libet videre, capita natorum intuens*
[l] *Quos det colores, verba quæ* [m] *primus dolor*
Effundat, aut [n] *ut ſpiritu expulſo ſtupens*
Corpus rigeſcat. fructus hic operis mei eſt.
[o] *Miſerum videre nolo, ſed dum fit miſer.*
Aperta [p] *multâ tecta collucent face.*
[q] *Reſupinus ipſe purpurâ atque auro incubat,*
Vino gravatum [a] *fulciens lævâ caput,*
[b] *Eructat. ô me cælitum excelſiſſimum,*
Regumque regem! [c] *vota tranſcendi mea.*
Satur eſt, [d] *capaci ducit argento merum.*
Nec parce potu, reſtat etiam nunc cruor
[e] *Tot hoſtiarum. veteris* [f] *hunc Bacchi color*
Abſcondet. hoc hæc menſa [g] *claudatur ſcypho.*
Miſtum ſuorum ſanguinem genitor bibat;
Meum [h] *bibiſſet. ecce jam* [i] *cantus ciet,*
Feſtaſque voces; nec ſatis menti imperat.

f Thyeſtes.
g Ignorantiæ tuæ, ut videas quàm miſer ſis, ſup. v. 785.
h Qui mala ſua ἐμπαθέστερον ſentiat vehementiuſque doleat quàm ebrius.
i O famuli, aperite fores templi vel domûs feſtæ.
k Nimiùm videre vellem. **I would faine ſee.**
l Palleſcatne an rubeſcat.
m Prima doloris apprehenſio, primus motus.
n Velut expulſo & ſopitis ſc. ſenſibus, ut in animæ deliquio.
o Miſerum jam factum non tam delectat videre quam ubi primùm miſer fieri incipit.
p Multis lucernis, quas in feſtis accendere mos fuit.
q Iam ſatur & benè potus reclivis in lecto purpureis auroq; intertextis ſtragulis ornato diſcumbit. a *Languidus in cubitum jam ſe conviva reponit.* b Præ ſaturitate & ingluvie ex veſcendi aviditate. c Etiam ultra votum felix ſum, plus quam optârâ conſecutus. d Argenteo poculo majori vinum non dilutum ebibit. e Trium natorum tuorum. f Sanguis rubro vino miſtus non ſe prodet. g Cœnam clauſerunt veteres poculo quod *boni Genii vel dæmonis* appellabant. h Si potuiſſet. i παροινεῖ, cantillat potus.

THYESTES.

Thyeſtis epulantis cantus: quo invitat ſe ad lætitiam, quam tamen mens ejus præſaga mali non admittit.

PEctora longis hebetata malis,
Iam ſollicitas ponite curas.
Fugiat [k] *mœror, fugiatque* [l] *pavor,*

k Ex præterito aut præſenti malo.
l E futuro,

Fugiat trepidi comes exilii
Tristis egestas, rebusque gravis
Pudor afflictis. m *magis unde cadas,*
Quàm quò refert. n *magnum, ex alto*
Culmine lapsum, stabilem in plano
Figere gressum: magnum, ingenti
Strage malorum pressum, fracti
Pondera regni non o *inflexâ*
Cervice pati; nec degenerem
Victumque malis, o *rectum impositas*
Ferre ruinas. sed jam sævi
Nubila fati pelle, ac miseri
Temporis omnes dimitte notas:
Redeant vultus ad læta boni,
Veterem ex animo mitte a *Thyesten.*
Proprium hoc miseros sequitur vitium,
b Nunquam rebus credere lætis.
Redeat felix Fortuna licèt,
Tamen afflictos gaudere piget.
Quid me revocas, festumque vetas
Celebrare diem? quid flere jubes
Nullâ surgens dolor ex causâ?
Quis me prohibet c *flore recenti*
Vincire comam? d *prohibet, prohibet.*
Vernæ capiti e *fluxere rosæ;*
Pingui f *madidus crinis amomo*
Inter subitos g *stetit horrores;*
h *Imber vultu nolente cadit.*
Venit in medias voces gemitus;
Mœror lacrymas amat assuetas.
Flendi miseris dira cupido est.
Libet infaustos mittere questus;
Libet & Tyrio i *saturas ostro*

m Quia felicem fuisse, miserum.

n Magni animi & fortis est, ubi quis è sublimi rerum statu deciderit, patienter adversa tolerare.

o Non succumbente cervice, erecto animo.

a Thyestæ, id est, meam tristitiam & mærorem, quæ me quondam exulem accomitabantur.

b Quia fortunæ varietatem edocti timent ne *honorum apicem rapax fortuna tollat, & superbos vertat funeribus triumphos.*

c Florum fasciculis, sertis, coronisque capita revincti in conviviis potare soliti erant: primùm quidem hederaceis, vid. Oed. v. 414. & ex apio; mox myrteis, quippe quæ adstringunt & vini exhalationes arcent; tum è rosis quæ & gravitatem capitis sedant & potione æstuantes refrigerant. Corona insuper plenitudinis, & libertatis symbolum festis conviviisque competit, ut & capiti quod rationalis animæ sedes. Neque me fugit lacertis etiam serta, cervicique τοὺς πλέκτας ὑποθυμιάδας circumdedisse solitos.

d Nescio quis dolor, aliquis certe prohibet.

e Marcescunt in capite, vel, deciderunt è capite. Mss. unus, *cecidere.*

f Vnguentis delibuti veteres convivabantur cùm valetudinis tùm voluptatis causâ amomo comas inungentes.

g Inhorruit, **stands on end.**

h Lacrymæ etiam nolenti excidunt *humor & in genas furtim labitur.*

i Bis, vel plenè tinctas purpurâ Tyriâ. sup. vers. 344.

Rumpere veſtes, ululare libet.
Mittit luctûs ſigna futuri
Mens, antè ſui præſaga mali.
Inſtat nautis fera tempeſtas,
Cùm ſine vento tranquilla tument.
[k] *Quos tibi vultus, quoſve tumultus*
Fingis demens? credula præſta
Pectora fratri. jam quidquid id eſt,
Vel ſine cauſâ, vel [a] *ſerò times.*
[b] *Nolo infelix; ſed vagus intrò*
Terror oberrat; ſubitos fundunt
Oculi fletus, nec cauſa ſubeſt.
Dolor, an metus eſt? [c] *an habet lacrymas*
Magna voluptas?

ATREUS. THYESTES.

Atreus feſtivitatem ſimulans fratrem ad poculum invitat. Cupienti illi videre liberos quò pleniùs gauderet, oſtendit capita & palmas, & quid actum ſit aperit. hinc dolor, ira, convicia, execrationes ortæ.

Feſtum diem, germane, conſenſu pari
Celebremus: hic eſt ſceptra qui firmet mea,
[d] *Solidamq́; pacis alliget certæ fidem.*
THY. *Satias dapis me, nec minùs Bacchi tenet.*
Augere cumulus hic voluptatem poteſt,
Si cum [e] *meis gaudere felici datur.*
ATR. [f] *Heic eſſe natos crede in amplexu patris.*
Heic ſunt, eruntque; nulla pars prolis tuæ
Tibi ſubtrahetur: [f] *ora, quæ exoptas, dabo,*
[g] *Totumque turbâ jam ſuâ implebo patrem.*
Satiaberis, ne metue: [h] *nunc miſti meis,*
Jucunda menſæ ſacra juvenilis colant.
Sed accientur. poculum infuſo cape
[i] *Gentile Baccho.* THY. *Capio fraternæ dapis*
Donum. [k] *paternis vina libentur Deis,*
Tunc hauriantur. Sed quid hoc? [l] *non vult manus*

[k] Reprehendit ſuum dolorem & metum tanquam inanem.

[a] Sup. verſ. 486.

[b] Nollem quidem timere ſed, &c.

[c] Habet ſanè, quæ præ intenſo gaudio effluant, frigidas; quæ præ mœrore, calidas Tolet. 2. de Anima. 4. 50.

[d] *Ambiguè.* Thyeſtes de conciliatione intelligit, Atreus de cæſis nepotibus ſentit.

[e] Liberis.

[f] *Et hæc ambiguè.*

[g] Ventrem & oculos, corpus & mentem.

[h] *Mentitur eos eſſe in convivio cum patruelibus.*

[i] Gentis noſtræ proprium, quod nos admoneat conſanguinitatis & amoris, poculū φιλοτήσιον.

[k] Laribus & familiæ diis prima in feſtis conviviis libamina fiebant, effuſo in terram vini pauxillo, ut & dapum parte in focum injectâ.

[l] Præſagio mentis abominatus hauſtum, ſentit poculum gravius fieri & vinum quaſi refugere.

Parere: creſcit pondus, & dextram gravat.
Admotus ipſis Bacchus à labris fugit,
Circaque rictus ore decepto effluit.
En, ipſa trepido menſa ſubſiluit ſolo.
Vix lucet [a] *ignis. ipſe quin ęther gravis*
Inter diem noctemque [b] *deſertus ſtupet.*
Quid hoc? magis magiſq; concuſſi labant
Convexa cœli? [c] *ſpiſſior denſis coït*
Caligo tenebris, noxq; ſe in [d] *noctem abdidit.*
Fugit omne ſidus. quidquid eſt, fratri (precor)
[e] *Gnatiſque parcat; omnis in vile* [f] *hoc caput*
Abeat procella. redde jam gnatos mihi.
ATR. *Reddam, &* [g] *tibi illos nullus eripiet dies.*
THY. *Quis hic tumultus viſcera exagitat mea?*
Quid tremuit intus? ſentio impatiens onus,
Meumq; gemitu non meo pectus gemit.
Adeſte nati, genitor infelix vocat:
Adeſte; viſis fugiet hic vobis dolor.
[h] *Vnde obloquuntur?* ATR. [i] *Expedi amplexus pater;*
Venêre. gnatos ecquid agnoſcis tuos?
THY. *Agnoſco* [k] *fratrem. ſuſtines tantum nefas*
Geſtare tellus? non ad infernam [l] *Styga*
Te noſq; mergis? [m] *ruptâ & ingenti viâ*
Ad chaos inane regna cum rege abripis?
Non tota ab imo tecta convellens ſolo
Vertis Mycenas? [n] *ſtare circa Tantalum,*
Avoſque noſtros; ſi quis intra [o] *Tartara eſt,*
Vterque jam debuimus. hinc compagibus
Et hinc revulſis huc tuam immani ſinu
Demitte vallem, noſque defoſſos tege
[p] *Acheronte toto: noxiæ ſupra caput*
Animæ vagentur noſtrum, & ardenti freto
[q] *Phlegethon arenas igneus* [a] *tortas agens,*
Exitia ſupra noſtra violentus fluat.
[b] *Immota tellus pondus ignavum jaces?*

a Cœnationi adhibitus, obſoniis ſubjectus.
b A Sole, Luna, ſideribus.
c Condenſantur Solis tenebræ ſpiſſiores.
d Naturali & uſitatâ tenebricoſiorem.
e Meis. aut utriuſque.
f Meum.
g Vt qui jam in alimentum abierunt. *abſque petitum capita.*
h Malè præſagus videtur ſibi audire filios vocatos è viſceribus dare reſponſum.
i *Redit Atreus & allata capita Thyeſti oſtendit.*
k Te crudelem, impium, perfidum mihi ut ſemper fratrem.
l Herc. Fu. ver. 711.
m Annon hiatu facto abſorbes Mycenas cum Atreo?
n Amandari in eaſdem cum Tantalo pœnas, majoris ſceleris rei. ver. 750. Her. Fu.
o Imam partem terræ, *vel* infra Tartara. vide Herc. Fu. verſ. 708. & ſupra v. 830. p Vide Ag. 13. q Sup. v. 73. a Mss. noſtri & alii, *totas*: Sunt qui pene auſint jurare ſcripſiſſe *Senecam toſtas.* b Non recedis ut Sol & ſidera? nec tantum ſcelus deteſtaris & ulciſceris?

ATR. [c] *Recipe*

ATR. [c] *Recipe hoſce citiùs: liberis tandem tuis*
Diu expetitis; nulla per fratrem eſt mora;
Fruere: oſculare: divide amplexus tribus.
THY. [d] *Hoc fœdus? hæc eſt gratia? hæc fratris fides?*
Sic odia ponis? non peto, [e] *incolumes pater*
Gnatos ut habeam: ſcelere quod [f] *ſalvo dari*
Odioque poſſit, frater hoc fratrem rogo;
[g] *Sepelire liceat. redde, quod cernas ſtatim*
Uri. [h] *nihil te genitor habiturus rogo,*
Sed perditurus. ATR. *Quidquid è gnatis tuis*
Supereſt, habebis: quodque non ſupereſt, habes.
THY. *Utrumne ſævis pabulum alitibus jacent?*
An belluis ſervantur? an paſcunt feras?
ATR. *Epulatus ipſe es impiâ gnatos dape.*
THY. *Hoc eſt* [k] *deos quod puduit! hoc egit diem*
Averſum in ortus! quas miſer voces dabo,
Queſtuſque quos? quæ verba ſufficient mihi?
Abſciſſa cerno capita, & avulſas manus,
Et rupta fractis cruribus [l] *veſtigia.*
[m] *Hæc eſt, quod avidus capere non potuit pater.*
Volvuntur intus [n] *viſcera, & clauſum* [o] *nefas*
Sine exitu luctatur, & quærit viam.
Da, frater, enſem, [p] *ſanguinis multum mei*
Habet ille. ferro liberis demus [q] *viam.*
Negatur? enſis pectora illiſo ſonent
[r] *Concuſſa planctu.* [a] *ſuſtine, infelix, manum;*
Parcamus umbris. tale quis vidit nefas?
Quis inhoſpitalis Caucaſi rupem aſperam
[b] *Heniochus habitans? quiſve* [c] *Cecropiis metus*
Terris Procruſtes? genitor en gnatos premo,
[d] *Premorque gnatis. ſceleris eſt aliquis modus?*

[c] *Sarcaſticè.* Nonnulli hoc excludunt, & recipiunt hoc Hemiſtichion *Fugêre ſuperi.*

[d] Itáne ſimulaſti te odia depoſuiſſe rediiſſeque in gratiam?

[e] Quod fieri non poſſe novi cùm videam ipſorum capita.

[f] Non ſublatâ vindictâ & odio tuo.

[g] Redde truncos ad ſepulturam.

[h] Nihil quo fruar, ſed quod igne abſumam peto.

[i] Quod abſumptum eſt habebis: quod aſſumptum eſt habes ſcilicet in ventre. *Hoc autem quid ſit nondum intelligit Thyeſt.*

[k] Solem & ſidera. *Agnoſcit jam miſer deliquii ſolaris cauſam.*

[l] Pedes.

[m] Sup. ver. 779.

[n] Carnes natorum. ſup. 763.

[o] Nefandus cibus.

[p] Meorum lib. ſanguinem hauſit.

[q] Qua exeant.

[r] Pugnis & planctu dilaniata dabunt viam.

[a] Sed planctu & verberibus abſtine, ne & natorum ventri tuo ingeſtorum ſepulchro atque animabus vim facias, *& hoc in quibuſdam mſſ lib. Atreo tribuitur.* Quod D. Heinſius apprimè approbat hac ratione. Thyeſtes enim præ doloris impatientiam cùm dari ſibi gladium à fratre petiiſſet, quo ſuorum ſaltem funeri, qui in patre erant ſepulti, viam faceret, ſimulq; vitam eriperet ſibi, crudelis iſte ſarcaſticè. Miſer, inquit, cave id faxis. parce liberorum umbris. Ne tu manes eorum turbaveris; qui in iſto ſepulchro tam placidè quieſcunt. [b] Popul. ferus juxta Colchos in monte Caucaſo ab Amphyo & Telechio Caſtoris & Pollucis ἡνιόχοις, id eſt, aurigis ortus. [c] Atticæ regionis (à Cecrope primo rege dictæ) terror Procruſtes latro, qui hoſpites ad lecti ſui menſuram vel longiores decurtabat vel breviores extendebat. [d] Ventrem quippe meum torquent.

ATR. e Sceleri modus debetur, ubi facias ſcelus,
Non ubi reponas. *hoc quoque exiguum eſt mihi.*
Ex vulnere ipſo f *ſanguinem calidum in tua*
Diffundere ora debui; ut viventium
Biberes cruorem. g *verba ſunt iræ data;*
Dum propero, ferro vulnera impreſſo dedi.
Cecidi ad aras, cęde votivâ h *focos*
Placavi: & i *artus, corpore exanimo amputans,*
In parva carpſi fruſta: & hæc ferventibus
Demerſi ahenis: illa lentis ignibus
Stillare juſſi. membra nervoſq; abſcidi
Viventibus: gracilique trajectas veru
i *Mugire fibras vidi, & aggeſſi manu*
Meâ ipſe flammas. k *omnia hæc meliùs pater*
Feciſſe potuit. l *cecidit incaſſum dolor.*
Scidit ore natos impio, m *ſed neſciens,*
Sed n *neſcientes.* THY. *Cluſa litoribus vagis*
Audite maria. vos dei audite hoc ſcelus,
Quocunque o *diffugiſtis. audite Inferi.*
Audite Terræ. Noxque Tartareâ gravis
Et atrâ nube, vocibus noſtris vaca.
p *Tibi ſum relictus, ſola tu miſerum vides;*
Tu quoque ſine aſtris. vota non faciam improba,
Pro me nihil precabor. ecquid jam poteſt
Pro me eſſe? a *vobis vota proſpicient mea.*
Tu ſumme cœli rector, ætheriæ potens
Dominator aulæ, nubibus totum horridis
Convolve mundum, bella ventorum undique
Committe; & omni parte violentum intona:
Manuq; non qua tecta & immeritas domos
Telo petis minore; b *ſed qua montium*
Tergemina moles cecidit, & c *qui montibus*
Stabant pares Gigantes; hac arma expedi;
Igneſq; torque. d *vindica amiſſum diem.*
Jaculare flammas; lumen ereptum polo
Fulminibus d *exple. cauſa, ne dubites diu,*

e Sceleris ultio minùs audit rationem modumq; quàm ultro illatum ſcelus.

f Natorum tuorum.

g Dum vindictam nimis feſtinarem fraus facta eſt, id eſt, *non ad plenum ſatisfeci iræ meæ.*

h Deos Lares qui ad focos ſtant, vel quibus in focis, ſacra fiunt.

i Hæc ſup. v. 763. Al. leg. *corpora exanima.*

k Major fuiſſet vindicta ſi te patrem hæc facere coëgiſſem.

l Non eſt adeptus expetitam ultionem.

m Cùm potuiſſem te ſciente hoc feciſſe.

n Cùm potuiſſem ex ipſo morientium vulnere ſanguinem calidum tibi in os effundere, ſup. v. 1051.

o Sup. v. 890. ne videretis ſcelus tantum.

p O Nox.

a In rem veſtram ne rerum ordo immutetur, vobis præ horrore fugientibus.

b Sed illâ fulmineâ manu qua perfregiſti tres montes Pelion, Oſſam, & Olympum quos Gigantes Diis bellum indicentes congeſtos alios aliis ſuperſtruxerant. v 970. Her. Fu. & Herc. Oet. 847.

c *Cœlo capita alta ferentes Abietibus juvenes patriis & montibus æquis. Aen.* 3. & 9.

d Compenſa. Make good.

Utri-

Vtriuſq; mala ſit: ſi minus, mala ſit mea.
Me pete: [e] *triſulco flammeam telo facem*
Per pectus [f] *hoc tranſmitte. ſi gnatos pater*
Humare, & igni tradere extremo volo,
Ego ſum cremandus. [g] *ſi nihil ſuperos movet,*
Nullumque telis impios numen petit;
Æterna nox permaneat, & tenebris tegat
Immenſa longis [h] *ſcelera. nil Titan queror,*
Si perſeveras. [i] ATR. *Nunc meas laudo manus,*
Nunc parta vera eſt palma. perdideram [k] *ſcelus,*
Niſi ſic doleres: liberos naſci [l] *mihi*
Nunc credo; caſtis nunc fidem reddi toris.
THY. *Quid liberi meruere?* ATR. *Quòd fuerant tui.*
THY. [m] *Gnatos parenti?* ATR. *Fateor; & quod me juvat,*
[a] *Certos.* THY. *Piorum* [b] *præſides teſtor deos.*
ATR. [c] *Quid, conjugales?* THY. *Scelere quis penſat ſcelus?*
ATR. *Scio quid queraris. ſcelere prærepto doles:*
[d] *Nec quòd nefandas hauſeris, tangit, dapes;*
Quòd non parâris. fuerat hic animus tibi
Inſtruere ſimiles inſcio fratri cibos,
Et adjuvante [e] *liberos* [f] *matre aggredi,*
Similique leto ſternere. [g] *hoc unum obſtitit,*
Tuos putaſti. THY. *vindices aderunt dei:*
His puniendum vota te tradunt mea:
ATR. *Te puniendum* [h] *liberis trado tuis.*

[e] Fulmine quod ſcindit. comburit, afflat. ſubtili, urenti, fuliginoſo. vid. Her. Oet. v. 1193.

[f] In quo filii conduntur.

[g] Si Deus *nec bene pro meritis capitur nec tangitur irâ.* ex Epicur. & Protagoræ mente.

[h] Ms. unus; *ſecla.*

[i] Fugere & latêre.

[k] Delectationem meam ex hoc ſcelere.

[l] Inſultatio confidentiæ plena.

[m] Sup. edendos appoſuiſti?

[a] Quos tu non dubitaſti tuos eſſe, ſicut ego de meis propter te dubito an mei ſint.

[b] Iovem ἱκετήσιον & Deos præſides vindiceſq; piorum natorum.

[c] Cur non potiùs teſtaris conjugales quos adulterio violaſti? *Ironicè*. de conjugalibus Diis, vid. Medeam. v. 1.

---

[d] Nec tam doles quòd has dapes abſumpſeris, quàm quod mihi non appoſueris. [e] Meos. [f] Aerope uxore meâ quam corrupiſti. [g] Et feciſſes niſi putaſſes illos eſſe tuos filios. [h] Qui nulli jam, *vel* qui à te comeſi, v. 1037.

THEBAIS.

DRAMATIS PERSONÆ.

OEDIPUS. ANTIGONE.
NUNCIUS. IOCASTA.
POLYNICES.

ARGUMENTUM.

Oedipus, ſibi oculis ubi ſcelus ſuum (de quo vide argumentum Oedipi) agnoviſſet erutis, in exilium ſpontaneum profectus amolitur à ſe filiam Antigonen, quæ patri vitales auras pertæſo ducem ſe viæ offert; utque mortis cupidinem deponat, multis precibus orat, tandem exorat. Cujus intereà filios Eteoclem & Polynicem, violato regnandi per vices fœdere, impia moventes arma, incaſſum laborat mater Iocaſta in gratiam reducere. *Deſunt mutilæ huic tragœdiæ cætera.*

ACTUS PRIMUS.

OEDIPUS. ANTIGONE.

Oedipum ab inſtitutâ morte ſuadet perſuadetque filia Antigone dux patris cœci.

Cœci parentis regimen, ac feſſi unicum
Patris levamen, gnata, [u] quam tanti eſt mihi
Genuiſſe vel ſic; deſere infauſtum patrem.
In rectâ quid deflectis [x] errantem gradum?
Permitte labi. melius inveniam viam 5
Quam quæro ſolus, quæ me ab hac vitâ extrahat,
Et hoc nefandi capitis aſpectu levet

[u] Quàm adeò piam, *vel* per parricidium & ex inceſtu genuiſſe precium ſit.

[x] Errare malentem.

Cœlum atque terras. [y] *quantulum hac egi manu?*
Non video noxæ conſcium noſtræ diem:
Sed videor. hinc jam ſolve inhærentem manum,
Et patere [z] *cœcum, quà volet, ferri pedem.*
Ibo, ibo, quà prærupta protendit juga
[a] *Meus Cithæron; quà peragrato celer*
Per ſaxa monte jacuit [b] *Actæon, ſuis*
Nova præda canibus; quà per obſcurum nemus,
Sylvamque opacæ vallis [c] *inſtinctas deo*
[d] *Egit ſorores mater,* [e] *gaudens malo,*
[f] *Vibrante thyrſo prætulit fixum caput;*
[g] *Vel quà cucurrit corpus inviſum trahens*
[h] *Zethi juventus, quà per horrentes rubos*
Tauri ferocis ſanguis oſtentat fugas;
[i] *Vel quà alta maria vertice immenſo premit,*
[k] *Inoq; preceps quà* [l] *ſcelus fugiens ſuum,*
Novumque faciens, mater inſiluit freto
[m] *Merſura gnatum, ſeque. felices, quibus*
Fortuna melior [n] *tam bonas matres dedit!*
Eſt alius iſtis noſter in ſilvis locus,
Qui me repoſcit; hunc petam curſu incito:
Non hæſitabit greſſus, huc omni duce
Spoliatus ibo. quid moror [o] *ſedes meas?*
Montem Cithæron redde, & hoſpitium mihi
Illud meum reſtitue, ut exſpirem ſenex,
Vbi [o] *debui infans. recipe ſupplicium vetus*
Semper-cruente, ſæve, crudelis, ferox,
Cùm [p] *occidis, & cum* [q] *parcis. olim jam tuum*
Eſt hoc cadaver. perage mandatum [r] *patris,*
Jam & matris. animus geſtit antiqua exequi

---

[y] Quaſi dicat; paululum vel nihil potiùs profeci me meâ ſolùm excœcando manu, & vitæ parcendo: nam quamvis diem ſceleris mei conſcium non videam, videor tamẽ.

[z] Mei cœci.

[a] Mons prope Thebas ſub meo quondam imperio. *vel*, in quo ego quamprimum natus ſum expoſitus eram. inf. v. 203.

* Mss. noſtri 2. & Commelini *quà peragrato celer Per ſaxa montis jacuit.*

[b] Venator in cervum à Dianâ quam nudam viderat mutatus atque à canibus ſuis devoratus.

[c] Bacchi furore percitas.

[d] Agave Penthei mater & Bacchæ filium ejus Pentheum diſcerpſerunt.

[e] Furore Bacchico percita vitulum eſſe putans, qui ſuus erat fil.

[f] Caput Penthei præfixum ferebat haſtæ pampinis involutæ.

[g] Her. Fu. v. 915.

[h] Quâ Zethus juvenis *Helleniſmus*, ut ἲς ceu μένος Ἀλκινόοιο, cum fratre Amphione taurorum caudis alligatum traxerunt per rubos corpus inviſum Dirces inf. v. 126. vel lege *Juvencus*, i. taurus cui alligavit Zethus Dircen. Oed. v. 610. [i] Lipſ. & Ioſ. Scal. hunc verſ. poni volunt poſt duodecimum *Ibo, ibo*, &c. ſup. [k] Vnde Ino maritum Athamanta qui furore correptus Learchum alterum è filiis ſaxo illiſerat, fugiens ſe, cum altero filio in mare præcipitavit. [l] Cauſata privignos Phryxum & Hellen apud patrem cui illos perſequenti Iuno furias immiſit ut Learchum occideret. [m] Merſura Melicertam alium filium ſeque. [n] Quæ filios interficiebant. quod utinam & mihi contigiſſet. nec vixiſſem futurus parricida, inceſtus, &c. [o] Inf v. 243. [p] Vt Actæona, Penthea, Dircen, aliosq; in Orgiis. [q] Vt mihi cui tum infanti multò melius mori fuiſſet. [r] Olim quidem patris de parricidio admoniti oraculo, ſed & jam matris, quæ mihi necem imprecatur propter inceſtum,

Supplicia. quid me, gnata, [f] peſtifero tenes
Amore vinctum? quid tenes? [c] genitor vocat.
Sequor, ſequor. jam parce. [a] ſanguineum gerens
Inſigne regni Laius [a] rapti furit.
Et ecce [b] manes manibus infeſtis petit
Foditque vultus. [c] gnata, genitorem vides?
Ego video. [d] tandem ſpiritum inimicum exue,
Deſertor animæ, fortis in partem tui,
Omitte pœnas languidas longæ moræ,
[e] Mortemq; totam recipe. quid ſegnis traho?
Quid vivo? nullum facere jam poſſum ſcelus.
Poſſum miſer, prædico, diſcede à patre;
Diſcede [f], virgo. timeo poſt matrem omnia.
AN. Vis nulla, genitor, à tuo noſtram manum
Corpore reſolvet. nemo me comitem tibi
Eripiet unquam. [g] Labdaci claram domum,
Opulenta ferro regna [h] germani petant;
Pars ſumma patris optimi è regno mea eſt
Pater ipſe. non hunc auferet [i] frater mihi,
Thebana rapto ſceptra qui regno tenet;
Non hunc catervas [k] alter Argolicas agens.
Non, ſi revulſo Jupiter mundo tonet,
Mediumq; noſtros fulmen [l] in nexus cadat,
Manum hanc remittam. prohibeas, genitor, licèt;
Regam abnuentem, dirigam invitum gradum.
In plana tendis? vado. prærupta expetis?
Non obſto, ſed præcedo. quo vis utere
Duce me: [m] duobus omnis eligitur via;
Perire ſine me non potes; mecum potes.
Heic alta rupes arduo ſurgit jugo,
Spectatq; longe ſpatia ſubjecti maris.
Vis hanc petamus? nudus heic pendet ſilex;
Heic ſciſſa tellus faucibus ruptis hiat.
Vis hanc petamus? heic rapax torrens cadit,

[f] Qui me invitum in vitâ manere cogat.

[c] Meus, ſc. Laius à me occiſus. cujus umbram ex phantaſia audire videreque videtur.

[a] A me per ſanguinem rapt.

[b] Evulſis ſc. oculis.

[c] Non tu, inquit, ô filia, patrem meum vides? Certè ego. Ille enim ut v. 39. genitorem videre per phantaſiam videtur. Age anime, vitâ & ſpiritu tandem te priva, quem pater repetit.

[d] O anime puſille, qui imperium & inſtitutam mortem detrectas, fortis in partem tui. ſc. oculos mandata exequere & tandem in totum me deſere.

[e] Metaph. à gladiatoribus.

[f] Dum virgo, &c. ne & te violem ut matrem.

[g] Regnum Thebanum. Labdacus autem erat pater Laii.

[h] Fratres mei Polynices & Eteocles.

[i] Eteocles qui regnum contra fœdus & pactum ſuum occupat.

[k] Polynices exercitum ducens ſoceri ſui Adraſti regis Argivorum contra fratrem.

[l] In dexteram meam quæ te tenet. [m] Tibi non ſine me. Joſ. Scaliger legit —*quovis vertere Dux è duobus. omnis eligitur via*. i. Elige è duobus, ſive in plana, ſive in præceps, omnis via mihi eligitur. Lipſ. leg —*quo vis vertere Duce me, duobus omnis eligitur via.* Age te & verte quo voles: ſed non ſolus. In te uno duo peribunt aut vivent.

Parteſq;

Parteſque lapſi montis exeſas rotat.
In hunc ruamus: dum prior, quò vis, eo;
[a] *Non deprecor, non hortor. extingui cupis,*
Votumque, genitor, maximum mors eſt tibi?
Si moreris, antecedo: ſi vivis, ſequor.
Sed flecte mentem; pectus antiquum advoca;
Victaſque magno pectore ærumnas doma.
Reſiſte. tantis in malis vinci malum eſt.
OE. [b] *Unde in neſandâ ſpecimen egregium domo?*
Unde iſta generi virgo diſſimilis ſuo?
Fortuna, credis? aliquis eſt ex me pius?
Non eſſet unquam (fata bene novi mea)
[c] *Niſi ut noceret.* [d] *ipſa ſe in leges novas*
Natura vertet; regeret in fontem citas
Revolutus undas amnis; & noctem afferet
[e] *Phœbea lampas; Heſperus faciet diem.*
Ut ad miſerias aliquid accedat meas;
Pii quoque erimus. unica OEdipodæ eſt ſalus,
Non eſſe ſalvum. liceat ulciſci patrem
Adhuc inultum. dextra quid ceſſas iners
Exigere pœnas? [f] *quidquid exactum eſt adhuc,*
Matri dediſti. mitte genitoris manum,
Animoſa virgo: [g] *funus extendis meum,*
Longaſque [g] *vivi ducis* [g] *exequias patris.*
Aliquando terrâ corpus inviſum tege.
Peccas [h] *honeſtâ mente: pietatem vocas,*
Patrem inſepultum trahere. qui cogit mori
Nolentem, [i] *in æquo eſt, quiq; properantem impedit.*
Occidere eſt, vetare cupientem mori.
Nec tamen in æquo eſt: [k] *alterum gravius reor.*
Malo imperari, quàm eripi mortem mihi.
Deſiſte cœpto, virgo. jus vitæ ac necis
Meæ penes me eſt. [l] *regna deſerui libens.*
Regnum [m] *mei retineo. ſi fida es comes,*
Enſem parenti trade; ſed [n] *notum nece*
Enſem paternâ. tradis? an gnati tenent
Cum regno & illum; faciet, ubicunque eſt ſcelus.

Ibi

[a] In utrumque parata; non ſuadeo, non diſſuadeo.

[b] Unde tantæ pietatis ſpecimen in domo impia?

[c] Quod facit illa, mortem meam remorando.

[d] Omnia præpoſtera fient; & quod omnium maximè naturæ contrarium eſt, ego ipſe quoque pius ero, ut miſerior ſim & nocentior.

[e] Phœbus. Sol.

[f] Erui oculos expiaturus ſcelus in matrem, quæ oculis placebat meis.

[g] Qui jamdudum mortuus ſum. *Illo enim die nocens moritur quo peccat.*

[h] Dum pia & officioſa eſſe velis.

[i] Aequè peccat. *Invitum qui ſervat idem facit occidenti.*

[k] Ut nolentem cogat quis vivere.

[l] Thebana. externa, aliorum.

[m] Animi & voluntatis meæ.

[n] Quo patrem Laium occidi.

Ibi ſit. relinquo. gnatus hunc habeat meus,
Sed uterque. flammas potiùs & vaſtum aggerem
Compone. in altos ipſe me immittam rogos.
Erectam ad ignes funebrem adſcendam ſtruem,
Pectuſque ſolvam durum & in cineres dabo
Hoc quidquid in me vivit, ubi ſævum eſt mare,
Duc; ubi ſit altis prærutum ſaxis jugum,
[o] *Ubi torta rapidus ducat Iſmenos vada:*
Duc, ubi feræ ſint, ubi fretum, ubi præceps locus,
Si dux es: illuc ire morituro placet,
Ubi ſedit altâ rupe ſemifero dolos
[p] *Sphinx ore nectens. dirige huc* [q] *greſſus pedum,*
Heic ſiſte patrem. dira nec ſedes vacet,
Monſtrum repone majus. hoc ſaxum inſidens
Obſcura noſtræ verba fortunæ loquar,
Quæ nemo ſolvat. [a] *quiſquis* [b] *Aſſyrio loca*
Poſſeſſa regi [c] *ſcindis,* [*& Cadmi nemus*
[d] *Serpente notum, ſacra quo* [e] *Dirce latet,*
Supplex ad aras quiſquis [f] *Euroten bibis;*
Spartenque [g] *fratre nobilem* [g] *gemino colis;*
Quicunque [h] *Elim,* [i] *Parnaſon,*] *& Bœotios*
Colonus agros uberis tondes ſoli;
Adverte mentem: [k] *ſæva Thebarum lues*
Luctifica cæcis verbera committens modis,
Quid ſimile poſuit? quid tam inextricabile?

o Gruterus noſtrique Mss. habent *ubi torvus rapidus ducat Iſmenos vada.* Et vult authorem heic per figuram tribuere vadis, quod debebat Iſmeno; eleganterque *torvus Iſmenus ducat rapida vada*, cum pingantur fluvii fronte taurinâ; quæ ſolenniter torva. Iſmenus eſt fluvius Bœotiæ.

p Monſtrum facie virginis, corpore volucris, pedibus leonis; quod in monte Sphincio prope Thebas reſidens viatoribus terror erat, nec habitantium finem prius quam ænigma ab eo propoſitum quis ſolviſſet. Scilicet quodnam animal mane quadrupes, meridie bipes, veſperi tripes eſſet. Quod Oedipus tandem de hominis infantiâ, juventute, ſenio interpretatus Sphingi perniciem, ſibi Iocaſtam cum imperio Thebano præmium (Iocaſte fratre Creonte proponente) tulit. trifaria autem Sphingis fabula: *vel* monſtrum fuiſſe ex dictâ fabulâ, *vel* maritimam fuiſſe manum quæ, cum duce effera quadam muliere Bœotiæ montem occupaſſet, ab Oedipo deleta eſt: *vel* deniq; notham fuiſſe filiam Laii edoctam à patre oraculū de ſucceſsione filiorum, quod ubi Oedipus ſolviſſet illâ ejectâ Oedipo regnum debitum traditum. Mss. noſtri conſtanter; *greſſu pedum*, quam lect. & agnoſcit Commelinus. a Quatuor hos verſus tanquam νοθεύοντας rejicit Ioſ. Scaliger legitq; *Poſſeſſa regi ſcindis & Bœotios Colonus, &c.* D. Heinſius tanquam corruptos ſic emendat ——— *Sacra quod Dirce lavat Supplex ad aras, quiſquis Euroten bibis, Spartamq; fratre nobilem gemino colis, Quiq. Elin & Parnaſſon.* Sed vide ſis Clariſſ. ani Rutgerſii Var. lect. 3 l. 2. c. ubi contrà quàm ſentit Scaliger, aſſertum eat verſus iſtos doctiſſ. Rutgerſius, legitimâq; ſtatione pro legitimis adſtruat. b Cadmo ex Aſſyria advenæ miſſo quæſitū ſororem Europam ab Agenore patre Phœnicū rege. c Arando ſecas. d Her. Fu. v. 292. e Dircen Lycus rex Thebarū Antiopâ repudiata duxit, quæ Antiopā à Iove in Satyrum converſo gravidam in vincula conjecit, quibus illa commiſeratione exuta in Cithæronem confugit ubi Amphiona & Zethū peperit, qui adulti Lycū interfecerunt & Dircen tauro ſi caudis alligatā per ſentes raptârunt, quæ tandem in fontem converſa eſt. f Flu prope Lacedæmona. g Caſtore & Polluce. h Urbē Arcadiæ. i Montē Phocidos. k An Sphinx ipſa tàm obſcurū ænigma propoſuit quàm hoc meum eſt?

[l] *Avi gener, patriſque rivalis ſui,*
Frater ſuorum liberûm, & fratrum parens;
Vno avia partu liberos peperit viro,
Ac ſibi nepotes. monſtra quis tanta explicet?
Ego ipſe, victæ ſpolia qui Sphingis tuli,
Hærebo, fati tardus interpres mei.
Quid perdis ultrà verba? quid pectus ferum
Mollire tentas precibus? hoc animo ſedet,
Effundere hanc cum morte luctantem diu
Animam, & tenebras petere. nam ſceleri hæc meo
Parum alta [m] *nox eſt.* [n] *Tartaro condi juvat,*
Et ſiquid ultra Tartarum eſt. tandem libet,
Quod [o] *olim oportet morte prohiberi haud queo.*
Ferrum negabis? noxias lapſo vias
Cludes? & arctis colla laqueis inferi
Prohibebis? herbas, quæ ferunt lethum, auferes?
Quid iſta tandem cura proficiet tua?
Vbique mors eſt. *optimè hoc cavit Deus.*
Eripere vitam nemo non homini poteſt;
At nemo mortem. [a] mille ad hanc aditus patent.
Nil quæro. dextrâ noſter & nudâ ſolet
Bene animus uti. dextra nunc toto impetu,
Toto dolore, viribus totis veni.
[b] *Non deſtino unum vulneri noſtro locum:*
Totus nocens ſum. quà voles, mortem exige.
Effringe corpus. corque tot ſcelerum capax
Evelle. totos viſcerum nuda ſinus.
Fractum incitatis ictibus guttur ſonet;
Laceræve fixis unguibus venæ fluant.
Aut dirige iras, quò ſoles. hæc vulnera
Reſciſſa multo ſanguine ac tabe irriga.
Hac extrahe animam, duram, inexpugnabilem.
Et tu, parens, ubicunque pœnarum arbiter
Adſtas mearum (non ego hoc tantum ſcelus
Vllâ expiari credidi pœnâ ſatis
Vnquam, nec iſtâ morte contentus fui,
Nec me redemi parte: [c] *membratim tibi*

Volui

[l] Hæc Oedipi nuptiis competunt, *durius tamen dicitur patris mortui rivalis.*

[m] Oculorum erutorum.

[n] Hippol. v.841.

[o] Infra. v.258.

[a] Patent undique ad libertatem à neceſsitate vivendi viæ multæ, breves, faciles; inedia, capitis in parietem illiſio, ſpiritus retentio &c. Notum eſt illud Martial. epigr. de Bruti Porcia.

[b] Vt in oculis eruendis.

[c] Paulatim per membrorum aliorum poſt alia amiſsionem.

Voluii perire) debitum tandem exige:
Nunc ſolvo pœnas; [d] *tunc tibi inferias dedi:*
Ades, atque inertem dexteram introrſus preme,
Magiſque merge. timida tum parvo [e] *caput*
[f] *Libavit hauſtu, vixque cupientes ſequi*
Eduxit oculos. [g] *hæret etiam nunc mihi*
[h] *Ille animus, hæret; cùm recuſantem manum*
Preſſere vultus. [i] *audias verum, OEdipe:*
[k] *Minùs eruiſti lumina audacter tua,*
Quàm præſtitiſti. nunc manum cerebro indue.
Hac parte mortem perage [l] *quæ cœpit mori.*
AN. *Pauca, ô parens magnanime, miſerandæ precor*
Vt verba gnatæ mente placatâ audias.
Non te ut reducam veteris ad [a] *ſpecimen domus,*
Habitumque regni [b] *flore pollentem inclyto,*
Peto; aſt ut iras, [c] *tempore aut ipſâ morâ*
Fractas, remiſſo pectore ac placido feras.
Et hoc decebat roboris tanti virum,
Non eſſe ſub dolore, nec victum malis
[d] *Dare terga.* [e] non eſt, *utputas*, virtus *pater*,
Timere vitam, ſed malis ingentibus
Obſtare, nec ſe vertere, ac retro dare.
[f] Qui fata proculcavit, ac vitæ bona
Projecit atque abcîdit, & caſus ſuos
Oneravit; [g] ipſi, ceu deo, nullo eſt opus
* Quare ipſe mortem cupiat, aut quare petat.
Vtrumque timidi eſt velle. [h] contempſit mori,
Qui non concupiſcit. [i] cujus haud ultrà mala
Exire poſſunt, in loco tuto eſt ſitus.

d Oculorum ſanguinis libamen, velut inferias umbræ tuæ. ſunt autem *inferiæ* ſacra quæ Diis manibus *inferuntur*, unde & nomen iis inditum. ad placandas ſc. defunctorum animas tumulis ſuperfuſa. Græcis χοαὶ, infundebant autem lac, mel, aquam, vinum, oleum. *Inferimus tepido ſpumantia cymbia lacte*, quin & flores ſpargebant vide Troad. 374.

e Oculos è capite.

f Thyeſt. v. 981.

g Nec fortiter peragit inſtitutum.

h Qui erat mihi timidè oculos eruenti.

i Quòd ſi verum dicam, animo non ſatis magno oculos evulſi mihi.

k Dan. Heinſius ſic diſtinguit: *Minùs eruiſti lumina audacter tua, Quàm præſtitiſti, nunc manum cerebro indue.* Hactenus commodaſti manum tantùm ipſe tibi. Nunc eâ utere. l Oculi. ſic Mss. 2 noſtri tertius, *qua cœpi*, quartus, *qua cœpit*. ſic Commel. P. Scriverius *qua cœpiſti*. a Decus inſigne. b Inclytè florentem. c Quod etiam ſæpe imbecillis animi eſt medicina. d Metaph. ab ignavis militibus cedere, fugere. e *Mori enim fugientem paupertatem vel amorem non eſt fortitudinis ſed ignaviæ.* f Qui mortem ſpernit, qui res proſperas abjecit adverſas perferendas ſuſcepit; ille ſanè mortem & vitam ex æquo habet. & quærenti cur, cùm mors à vita nihil differat, non moriatur: reſpondebit cum Thalete; ob hoc ipſum, quia nihil differt. g Ipſe nullâ re indiget, tanquam Deus, αὐτάρκης eſt. Mss. quidam ut & noſtri 2. ipſi, *ceu video*. Dan. Heinſii ed. habet *ipſi ſævitiâ nullâ eſt opus, &c.* * Cur ipſe *cupiat*. i. optet ut mors ultrò veniat, aut *petat*. i. vi illam ſibi inferat. ut Virgilius. *Pulchramq; petunt per vulnera mortem.* Ioſ. Scaliger hunc verſ. interrogatoriè legit. h Non vult mori qui optat. hic mortis fructus eſt, optare deſinere. i Deinde cujus miſeriæ non poſſūt majores fieri, non eſt cur morte illas fugere velit.

Quis jam Deorum (velle fac) quidquam poteſt
Malis tuis adjicere? jam nec tu potes,
Niſi hoc, ut eſſe te putes dignum nece.
Non es; nec ulla pectus hoc culpa attigit.
Et hoc magis te, genitor, inſontem voca,
Quod [k] *innocens es, Diis quoque invitis. quid eſt*
Quod te efferarit; quod novos ſuffixerit
Stimulos dolori? quid te ad infernas agit
Sedes? quid ex his pellit? [a] *ut careas die?*
Cares. [b] *ut altis nobilem muris domum,*
Patriamque fugias? patria tibi vivo periit.
Gnatos fugis, matremque? ab aſpectu omnium
Fortuna te ſummovit: & quidquid poteſt
Auferre cuiquam mors, tibi hoc vita abſtulit.
Regni tumultus, turba fortunæ prior
Abſceſſit ante [c] *juſta. quem, genitor, fugis?*
OED *Me fugio: fugio conſcium ſcelerum omnium*
Pectus, [d] *manumq; hanc fugio, & hoc cœlum, & deos;*
Et dira fugio ſcelera, quæ feci. [e] *nocens*
Ego hoc ſolum, frugifera quo ſurgit Ceres,
Premo? has ego auras ore peſtifero traho?
Ego laticis hauſtu ſatior? aut ullo fruor
[f] *Almæ parentis munere? ego* [g] *caſtam manum*
Nefandus, inceſtificus, execrabilis
Attrecto? ego ullos aure concipio ſonos,
Per quos [h] *parentis nomen, aut gnati audiam?*
Utinam quidem reſcindere has quirem [i] *vias,*
Manibuſque adactis omne, quò voces meant,
Adituſque verbis tramite anguſto patet,
Eruere poſſem, gnata: jam ſenſum tui,
Quæ [k] *pars meorum es criminum, infœlix pater*
Fugiſſem. inhæret ac recrudeſcit nefas
Subinde; & aures ingerunt quidquid mihi
Negaſtis oculi. cur caput tenebris grave
Non mitto ad umbras Ditis æternas? quid heic
[l] *Manes meos detineo? quid terram gravo?*
Miſtuſque ſuperis erro? quid reſtat mali?

Regnum,

[k] Per ignorantiam, neque enim nocens eſt qui ſponte non eſt nocens. Mss. noſtri 2. *Diis quoq; inviſis*. Non malè. prout poetis familiare eſt, in Deos culpam conferre, eos invidiâ onerare.

[a] An ut luce careas? jam cares, à teipſo excæcatus.

[b] An ut patriam fugias? jam es in ea nec es, vivum cadaver.

[c] Funus, exequias, id eſt, ante mortem, tibi vivo

[d] Quæ patrem occîdit.

[e] Rectiſſimè ita diſtinguit Clariſſ. Scriverius. cum prius corrupte conciperetur.

[f] Terræ, quæ fructibus tuis omnes alit.

[g] Tuam.

[h] Utrumque nomen mihi horrendum; *parentis* qui liberos ſuſceperim ex matre; *gnati*, qui patrem occiderim.

[i] Senſorii auditûs meatus, & organa, ſive nervus ſit cum tympano, ſive myrinx, ſive aër innatus.

[k] Ex inceſtu meo nata.

[l] Animam meam jamdudum inferis debitam.

Regnum, parentes, liberi, [a] virtus quoque,
Et [b] ingenii ſolertis eximium decus
Periere. cuncta ſors mihi infeſta abſtulit.
Lacrymæ ſupererant. [c] has quoque eripui mihi.
Abſiſte. nullas animus admittit preces,
Novamque pœnam ſceleribus quærit parem.
Et eſſe par quæ poterit? [d] infanti quoque
Decreta mors eſt. fata quis tam triſtia
Sortitus unquam? videram nondum diem,
Uterique nondum ſolveram cluſi moras;
Et jam timebar. [e] protinus quoſdam editos
Nox occupavit, & novæ luci abſtulit.
Mors me anteceſſit. [f] aliquis intra viſcera
Materna lethum præcocis fati tulit:
Sed numquid & peccavit? abſtruſum, abditum,
[g] Dubiumque an eſſem, ſceleris infandi reum
Deus egit. illo teſte damnavit parens,
Calidoque teneros [h] tranſtudit [i] ferro pedes,
Et in alta nemora pabulum miſit feris,
Avibus & avidis, quas Cithæron noxius
[k] Cruore ſæpe [k] regio attractas alit.
Sed quem [l] Deus damnavit, abjecit pater,
Mors quoque refugit. præſtiti [m] Delphis fidem.
Genitorem adortus impiâ ſtravi nece.
[n] Hoc alia pietas redimet? occidi patrem;
Sed matrem amavi. proloqui [o] hymenæum pudet,
[p] Tedaſque noſtras. [a] has quoque invitum pati
Te coge [a] pœnas, facinus ignotum, efferum,
Inuſitatum effare, quod populi horreant,
Quod eſſe factum nulla non ætas neget,

[a] Fortitudo mea quæ veteribus ſola virtus dicebatur ἀνδρεία ἀνὴρ, ut virtus â viro.

[b] Quo Sphingis ænigma ſolvi.

[c] Erutis oculis. an & cum his lacrymas?

[d] Pater meus Laius ab oraculo præmonitus fore ut manu filii periret, me ut primùm natus ſum feris exponendū ſervo tradidit. is me perforatis plantis ad arborem ſuſpendit, ubi a paſtore Polybi Corinthiorum regis Phorbante inventus ſervatuſque Meropæ reginæ donatus ſum, quæ me pro ſuo habuit. ego autem ubi idem conſulto oraculo accepiſſem, Corintho profugiens ne deputativum patrem Polybum aliquando interficerem, Phocidem adveni, ubi in trivio de via contendens patrem inſcius interfeci, Oedip. 280. & 782.

[e] Quamprimùm editi ſunt, perimuntur aliqui: ego nondum natus morti addictus ſum.

[f] Alii in utero moriuntur, an forte quia peccaturi, ut ego?

[g] Embryonem.

[h] Alii, *tranſfudit*.

[i] Gladio, ſeu ſubulâ.

[k] Ut Actæonis & Penthei.

[l] Apollo edito oraculo.

[m] Oraculo Delphico.

[n] Ironicè.

[o] Nuptias ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ ναίειν τὸν νυμφίον καὶ τὴν νύμφην. *Vel* à membranulâ illâ quæ virginibus in primo Veneris aditu rumpitur. *alii* ad hiſtoriam de Hymenæo quodam Argivo referunt, & ab ejus (quod virginibus Atticis à Pelaſgis raptis præſtiterat) ſubſidio inſtitutum ferunt hymnum qui Hymenæus dicitur, qualis Romanis Thalaſsio.

[p] Faces quinque, nuptiis adhibitas, ut & in ſacris, è teda arbore de larium genere, è qua ſuccus pice liquidior. *Angl.* Tarre, Vide inf. verſ. 507.

[a] Ut audias quod meminiſſe horret.

Quod b *patricidam pudeat. in patrios toros*
Tuli paterno ſanguine aſperſas manus;
Sceleriſque precium majus accepi ſcelus.
Leve eſt paternum facinus. in thalamos meos
Deducta mater, ne parum ſcelerum foret,
c *Fecunda nullum crimen hoc majus poteſt*
Natura ferre. ſi quod etiamnum eſt tamen;
d *Qui facere poſſent, dedimus. abjeci necis*
Pretium paternæ ſceptrum, & hoc iterum manus
Armavit alias. optimè e *regni mei*
Fatum ipſe novi. nemo ſine f *ſacro feret*
Illud cruore. magna præſagit mala
Paternus animus. jacta jam ſunt ſemina
Cladis futuræ. ſpernitur g *pacti fides.*
h *Hic occupato cedere imperio negat:*
Jus i *ille, & icti* k *fœderis teſtes Deos*
Invocat, & Argos exul atque urbes movet
Graias in arma. non levis feſſis venit
Ruina Thebis. tela, flammæ, vulnera
Inſtant, & iſtis ſi quod eſt majus malum;
Vt eſſe genitos nemo non ex me ſciat.
AN. *Si nulla genitor, cauſa vivendi tibi eſt,*
Hęc una abunde eſt, ut pater gnatos regas
Graviter furentes. tu impii belli minas
Avertere unus, tuq; vecordes potes
Inhibere juvenes, civibus pacem dare,
Patriæ quietem, a *fœderi lęſo fidem.*
Vitam tibi ipſe ſi negas, b *multis negas.*
OED. *Illis parentis ullus aut æqui eſt amor,*
Avidis cruoris, imperii, armorum, doli,
Diris, ſceleſtis; breviter ut dicam, c *meis?*
Certant in omne facinus, & penſi nihil
Ducunt, ubi illos ira præcipites agat:
Nefaſque nullum, per nefas nati, putant.
Non patris illos tangit afflicti pudor,
Non patria. regno pectus attonitum furit.
Scio quò ferantur, quanta moliri parent;

Ideoq;

b Emphaticè.

c Quatuor enim Oedipo peperit liberos; maſcul. Eteoclem, Polynicem; fœmin. Antigonen, Iſmenen.

d Filios, qui ſcientes peccare velint.

e Herc. Fu. v. 385

f Execrando, impiè fuſo.

g Vt alternis annis regnarent.

h Eteocles ſup. v. 56.

i Polynices, v. 58

k Fœdus icere, ferire, percutere dicitur à cæſo porco, ut *Livio*; porcâ, ut *Virgilio & Suetonio*: ſed & *Cic. 2. de legib. Porca fœmina piaculum dare, dixit*, In ſacris verò plus valere fœminas victimas obſervatum eſt. In fœdere itaq; Fœcialis ſive ſacerdos porcum ſilice feriens dicebat; Jupiter ſic populum qui fœdus non ſervârit, ferito, ut ego hunc porcum hîc ferio, tantoq; magis potens pollenſq; eſt & à pace fœdè & crudeliter *cæſo Servius* fœdus dici vult.

a Modo verſ. 280.

b In bello perituris illo quod tu vivendo inhibere poteris.

c Emphaticè Impiis, utpote ex inceſtu genitis.

Ideoq; lethi quæro maturi viam,
Morique propero, dum in domo nemo eſt meâ
Nocentior me. gnata, quid genubus meis
Fles advoluta? quid prece indomitum domas?
[d] *Vnum hoc habet fortuna, quo poſſim capi,*
Invictus aliis. ſola tu affectus potes
Mollire duros, ſola pietatem in domo
Docere noſtrâ. nil grave aut miſerum eſt mihi,
Quod te ſciam voluiſſe. tu tantùm impera.
Hic Oedipus [e] *Ægæa tranabit freta,*
Jubente te; flammaſque, quas [f] *Siculo vomit*
De monte tellus igneos volvens globos,
Excipiet ore; ſeque [g] *ſerpenti offeret,*
Quæ ſæva furto nemoris Herculeo furit;
Jubente te [h] *præbebit alitibus jecur;*
Jubente [i] *vivet.* ——— ———

---

[d] Te, tuas preces, tuam pietatem.

[e] Mare Europam ab Aſia diſterminans, ab Aegæo Theſei patre: *alii*, à ſcopulo, qui αἴγος, id eſt, capræ ſpeciem præfert.

[f] Aetna v. 80. Herc. Fu.

[g] Draconi vigili, qui furit ſævus propter aurea mala ab Hercule ſurrepta. v. 337. Herc. Fu.

[h] Vt Tityus Herc. Fu. 755.

[i] *Emphaticè*, quod omni cruciatu majus, extremum enim malorum illi vita. Mss. 2. *Jubente te vel vivet* Quod tamen non admitit hemiſtichium ſequens.

ACTUS SECUNDUS.

NUNCIUS. OEDIPUS. ANTIGONE.

Nuncius à Thebanis miſſus Oedipum obſecrat ut rediens componat filios, abnuit Oedipus, & in ſylvas ſe recipiens filiis diras imprecatur.

[a] ——— NUN. *Regiâ ſtirpe edite,*
Thebæ [b] *paventes arma fraterna invocant,*
Rogantque tectis arceas patriis faces.
Non ſunt minæ. jam propius acceſſit malum.
Nam [c] *regna repetens frater &* [c] *pactis vices,*
In bella cunctos Græciæ populos agit;

---

[a] Hoc hemiſtichium, ne cohæreat cum præcedenti, quod in fine Actus primi, replet ex veteri libro Lipſius ſic, *Exemplum in ingens regiâ ſtirpe edite.* Ego neque temerè omni vetuſtæ aut ſcriptæ lectioni fidendum puto, & vix eſt ut à Seneca ſic poſitum dicam. Nam valde inamænus fit ſonus particulæ in repetitæ. Præterea, & ſi fatetur ipſe Oedipus appetere exempla ſuorum facinorum in ſuis natis: non propterea id nuncius dixerit, aut cum malo omine Regem ſuum ſalutaverit. [b] Paventes bella, te tuamque opem invocant. [c] Sup. v. 282. & v. 58.

[d] Septena muros caſtra Thebanos premunt:
Succurre; prohibe pariter & bellum & nefas.
OED. [e] *Ego ille ſum, qui ſcelera committi vetem,*
Et abſtinere ſanguine à caro manus
Doceam? magiſter juris & amoris pii
Ego ſum? meorum exempla facinorum appetunt.
Me nunc ſequuntur. laudo & agnoſco libens.
Exhortor, aliquid ut [f] patre hoc dignum gerant.
Agite ô propago [g] clara, generoſam indolem
Probate factis; gloriam ac laudes meas
Superate: & aliquid facite, propter quod patrem
Adhuc juvet vixiſſe. facietis, ſcio.
Sic eſtis orti. ſcelere defungi haud levi,
Haud uſitato, tanta nobilitas poteſt.
Ferte arma. facibus petite [h] penetrales deos,
Frugemque flammâ metite natalis ſoli.
Miſcete cuncta. rapite in exitium omnia.
Dejicite paſſim mœnia, in planum date.
Templis Deos obruite, maculatos [a] lares
Conflate. ab imo tota conſidat domus.
Urbs concremetur. primus à thalamis meis
Incipiat ignis. AN. *Mitte violentum impetum*
Doloris, ac te publica exorent mala.
Auctorque placidæ liberis pacis veni.
OED. *Vides modeſtæ deditum menti ſenem?*
[b] *Placidæq; amantem pacis ad partes vocas?*
Tumet animus irâ, fervet immenſum dolor,
Majuſq;, quàm quod caſus & juvenum furor
Conatur, aliquid cupio. non ſatis eſt adhuc
Civile bellum. frater in fratrem ruat.
Nec hoc ſat eſt. quod debet, ut fiat nefas
De more noſtro, [c] quod meos deceat toros;
Date arma patri, nemo [d] me ex his eruat
Sylvis: latebo rupis exeſæ cavo.
Aut ſepe denſâ corpus abſtruſum tegam.
Hinc [e] aucupabor verba rumoris vagi,
Et ſæva fratrum bella, quod poſſum, audiam.

[d] Caſtra ſeptem ducum, qui Adraſtus, Tydeus, Polynices, Capaneus, Hippomedon, Amphiaraus, Parthenopœus: qui ſinguli ſingulas portas Thebarum obſedere.

[e] Imò verò ſceleſtus cùm ſim Diiſque iratis genitus, qui potiùs jubeam & doceam. *Sui* itaque deteſtatione & ſtirpis odio diras natis imprecatur.

[f] *Emphaticè*, me parricida, inceſto.

[g] Certè mea, vel Ironicè ut & ſequentia.

[h] Penates. Thyeſt. 773.

[a] Imagines Deorum domeſticorum aureas, argenteas, æreaſve incendiis conflate.

[b] Me-ne invitas ad ſedandas parentium iras, ac ſi eſſem pacificus? Fruſtra. Tumet, n. animus irâ.

[c] Immane & inauditum.

[d] Quo probent ſe ex me genitos.

[e] Captabo.

ACTUS TERTIUS.

* ἀκέφαλος *

JOCASTA. ANTIGONE.
NUNCIUS.

Iocaſtâ audito in procinctu ſtare utramque aciem propere fertur filios (ſi fieri poſſit) in gratiam reductura.

IO. FElix [f] *Agave*, [g] *facinus horrendum, manu*
Qua fecerat, geſtavit; & ſpolium tulit
Cruenta nati [h] *Mænas* [i] *in partes dati.*
Fecit ſcelus, [k] *ſed miſera non ultra ſuum*
Scelus hoc cucurrit. hoc leve eſt, quod ſum nocens;
Feci [a] *nocentes. hoc quoque etiam leve eſt;*
Peperi nocentes. deerat ærumnis meis,
Ut & [b] *hoſtem amarem. Bruma ter poſuit nives,*
Et [c] *tertiâ jam falce decubuit Ceres,*
Ut exul errat gnatus, & patriâ caret,
[d] *Profugusq; regum auxilia Graiorum rogat:*
Gener eſt Adraſti, cujus imperio mare,
Quod cingit Iſthmon, regitur. hic gentes ſuas,
[d] *Septemque ſecum regna ad auxilium trahit*
Generi. quid optem, quidve decernam, haud ſcio.
Regnum repoſcit. cauſa repetentis bona eſt;
Mala, [e] ſic petentis. vota quæ faciam parens?
Utrumq; natum video. nil poſſum piè
Pietate ſalvâ facere. quodcunque alteri
Optabo nato, fiet alterius malo.
Sed utrumque quamvis diligam affectu pari;
Quò cauſa melior, ſorſque deterior trahit,
Inclinat animus, [f] *ſemper infirmo favens.*
Miſeros magis fortuna conciliat ſuis.
NUN. *Regina, dum tu flebiles queſtus cies,*
Teriſq; tempus, tota nudatis ſtetit
Acies in armis. [g] *æra jam bellum cient,*

* Multa deſunt in fine præcedentis Actus. Deeſt etiam hujus Actus tertii principium.

f Sup. v. 17.
g Thyrſo affixum caput Penthei.
h Bacchis, à μαίνεσθαι furere.
i Diſcerpti.
k Sed illa non ulterius progreſſa in alia incidit ſcelera, ut ego.
a Lipſius nocentem reponit quia de Oedipode ſolo ſermo eſt. ſed & alias ſcelus indignanter adaugens pluralem pro ſingulari ponit. Her. Fu. 285. Quin & Sophoc. πατέρας de unico Oedip. & μητέρας de Jocaſtâ ſolâ dixit, vel, feci nocentes me & Oedip.
b Polynici enim jus ſuum armis repetenti faveo.
c Hic Euripidem ſequutus inducit Jocaſtam tertio poſt anno quàm inceſtũ agnovit viventem ſecum in Oed. agnito facinore ſtatim ſibi mortẽ conſciſcat.
d Sup. v. 58. & 326
e Contra patriam arma externa inferentis.
f Sup v. 370.
g Tubæ.

h *Aquilâque pugnam ſignifer motâ vocat.*
Septena reges bella diſpoſiti parant.
Animo pari i *Cadmea progenies ſubit.*
Curſu citato miles hinc illinc ruit.
Vide, ut k *atra nubes pulvere abſcondat diem,*
Fumoque ſimiles campus in cœlum erigat
Nebulas, equeſtri fracta quas tellus pede
Submittit: &, ſi vera metuentes vident,
Infeſta fulgent ſigna; ſubrectis adeſt
a *Frons prima telis:* b *aureâ clarum notâ*
Nomen ducum vexilla præſcriptum ferunt.
I, redde amorem fratribus, pacem omnibus;
Et impia arma matris oppoſitu impedi.
ANT. *Perge, ô* c *parens, & concita celerem gradum;*
Compeſce tela, fratribus ferrum excute.
d *Nudum inter enſes* c *pectus infeſtos tene.*
Aut ſolve bellum, mater, e *aut prima excipe.*
IO. *Ibo, ibo, & armis obvium opponam caput.*
Stabo inter arma. f *petere qui fratrem volet,*
f *Petat antè matrem tela, qui fuerit pius,*
Rogante ponat matre: qui non eſt pius,
Incipiat à me. fervidos iuvenes anus
Tenebo. nullum g *teſte me fiet nefas,*
Aut ſi quod & me teſte committi poteſt,
h *Non fiet unum.* ANT. i *Signa collatis micant*
Vicina ſignis: clamor hoſtilis fremit;
Scelus in propinquo eſt: occupa, mater, preces.
Et ecce motos fletibus credas meis;
Sic agmen armis ſegne compoſitus venit.
Procedit acies tarda, ſed properant duces.
IO. *Quis me procellæ turbine inſanæ vehens*
Volucer per auras ventus ætherea aget?
Quæ k *Sphinx, vel* l *atrâ nube ſubtexens diem*
m *Stymphalis, avidis præpetem pennis feret?*

h Romano more vexillum primum Aquilam vocat Poeta. forte & Græci habuerunt. nam & Perſæ; à quibus Romani aquilæ uſum ſumpſere
i Thebani à Cadmo orti.
k Pulveris ab equitatu excitati.
a Acies inſtructa.
b Aureis characteribus. Non enim ſolùm ducum nomina aureis literis ferebant in vexillis, ſed & ſigno cum minis inſertis.
c Quam, parens cùm ſis, diſcordes revereantur filii. Alii tribuunt hæc Nuncio: non enim, ut aiunt, veriſimile eſt, ut hæc jam Thebis dicat Antigone, quæ nec vi à patre avelli poterat, qui in Cithæronis ſylvâ. Sed minùs rectè. Sunt enim verba minùs decora, magiſque pathetica, quàm ut conveniant nuncio. Ne autem miremur filiam deſeruiſſe patrem, ut ſuccurreret fratribus: ſic requirit pietas. & jam morti renunciarat Oedipus: unde eſt ſupra v. 319. *Jubente vivet.* Item verſ. 361.

Hinc aucupabor, &c. d Quod nutritionis illos admoneat. v. 447. e Aut primum belli ictum excipe. f Ferro. g Me vidente. h Nam & ipſa unà peribo. i Quæ tria, *Muta* ut vexilla; *vocalia* quæ voce humanâ; *ſemivocalia* quæ claſſico, tubâ, buccinâ dantur. k Sup. v. 13e, l Solem obſcurans alis expanſis, Herc. Fu. 1182. m Herc. Fu. v. 243.

Aut quæ per altas aëris rapiet vias
Harpyia, [a] *ſævi regis obſervans famem;*
Et inter acies projiciet raptam duas?

NVN. *Vadit furenti ſimilis, aut etiam furit;*
[b] *Sagitta qualis Parthicâ velox manu*
Excuſſa fertur; qualis inſano ratis
[c] *Premente vento rapitur; aut qualis cadit*
[d] *Delapſa cœlo ſtella, cùm* [e] *ſtringens polum*
Rectam citatis ignibus rumpit viam;
Attonita curſu fugit, & [f] *binas ſtatim*
Diduxit acies. victa maternâ prece
Hæſere bella, jamque in alternam necem
Illinc & hinc miſcere cupientes manum,
Vibrata dextrâ tela ſuſpenſâ tenent.
Paci favetur. [g] *omnium ferrum latet*
Ceſſatq;. [h] *telum vibrat in fratrum manu.*
Laniata canas mater oſtendit comas;
Rogat abnuentes: irrigat fletu genas.
Negare matri, qui diu dubitat, poteſt.

[a] Phineſ.v.153. Thyeſt.

[b] Thyeſt.v.383.

[c] Vrgente à puppi, ſecundo vento.

[d] *De cœlo lapſa ſereno, Quæ ſi non cecidit potuit cecidiſſe videri.* Eſt autem exhalatio ſuperiùs inflammata deorſum decurrens ut cadere videatur.

[e] Aëra dividens.

[f] Inter utramque aciem conſiſtit.

[g] In vaginas reconditi gladii non vibrantur.

[h] Solùm tela micant in fratrum manibus, *Sunt qui legunt, Ceſſatq; telum vibratum fratrum manu,* ſenſu quidem approbando ſed contra quartæ ſedis modum.

ACTUS QUARTUS.

JOCASTA. POLYNICES.

Jocaſta utrumque filium ſeriò precatur ut ſimultate poſitâ in gratiam & amorem redire velint. Polynices impiè reſpondet.

IN me arma & ignes vertite, in me omnis ruat
Unam juventus; quæque [i] *ab Inachio venit*
Animoſa muro; quæque Thebanâ ferox
Deſcendit arce. civis atq; hoſtis ſimul
Hunc petite ventrem, qui dedit [k] *fratres viro.*
Mea membra paſſim ſpargite ac divellite:
Ego utrumque peperi. [a] *ponitis ferrum ocyùs*
Ac dico, & ex æquo mihi dextras datis?

[i] Ab Argis, Inacho quondam regnatis.

[k] Natos eoſdem & fratres Oedipo.

[a] An deponitis arma dicto citiùs?

Date, dum [b] piæ ſunt. [c] error invitos adhuc
Fecit nocentes. [c] omne Fortunæ fuit
Peccantis in nos crimen. hoc primùm nefas
Inter ſcientes geritur. in veſtrâ manu eſt,
Utrum velitis. ſancta ſi pietas placet,
[d] Donate matrem pace. * ſi placuit ſcelus,
Majus paratum eſt; media ſe opponit parens.
Proinde bellum tollite, aut [e] belli moram.
Sollicita cui nunc mater alternâ prece
Verba admovebo? miſera quem amplectar priùs?
In utramque partem ducor affectu pari.
[f] Hic abſuit. ſed [g] pacta ſi fratrum valent,
[h] Nunc alter aberit. ergo jam nunquam duos,
Niſi [i] ſic, videbo? junge complexus prior
Tu, tot labores totque perpeſſus mala,
Longo parentem feſſus exilio vides.
Accede propiùs. clude vaginâ impium
Enſem; & trementem jamq́; [k] cupientem excuti
Haſtam ſolo defige. maternum tuo
[l] Coire pectus pectori clypeus vetat.
Hunc quoque repone. [m] vinculo frontem exue,
[n] Tegimenque capitis triſte belligeri leva,
Et ora matri redde. [o] quò vultus refers,
Acieque pavidâ fratris obſervas manum?
Affuſa totum corpus amplexu tegam.
Tuo cruori per meum fiet via.
Quid dubius hæres? an times matris fidem?
PO. Timeo: nihil jam jura naturæ valent.
Poſt iſta [a] fratrum exempla, ne matri quidem
Fides habenda eſt. IO. [b] Redde jam capulo manum,
Adſtringe galeam, læva ſe clypeo ingerat;
Dum frater [c] exarmatur, armatus mane:
[d] Tu pone ferrum, cauſa qui es ferri prior.
Si pacis odium eſt, furere ſi bello placet,
[e] Inducias te mater exiguas rogat,
Ferat ut reverſo poſt fugam nato oſcula,

[b] Nec fraternâ cæde pollutæ.

[c] Quæ hactenus peccata ſunt vel à me vel à patre veſtro de origine veſtrâ, fortunæ diræ impuganda ſunt, adeóque ignorantiâ excuſanda: vos primùm ſcientes peccatis, an etiam volentes in veſtrâ eſt poteſtate.

[d] Legitur, & Donate matri pacem. meliùs; niſi repugnaret lex carminis.

* Si pergitis, & frater in fratrem ruit, non ea meta ſceleri: majus ſupereſt: quia primùm interficienda ego mater. Peti neuter veſtrûm niſi per me poteſt, quæ me objicio mediam.

[e] Me moram belli mediam.

[f] Polynices.

[g] Sup. v 380.

[h] Eteocles.

[i] Alterum per vices exulantem.

[k] Vibratam.

[l] Conjungi.

[m] Galeæ.

[n] Galeam.

[o] Quò reſpicis aut vultum torques, ac ſi fratrem timeres?

[a] Fraternæ perfidiæ.

[b] Recipe quæ depoſueras à me rogatus arma.

[c] Legitur &, eſt armatus. [d] O Eteocles, qui violaſti fidem pactam, [e] Exiguam ſaltem belli moram.

Vel [f] *prima, vel* [g] *ſuprema, dum pacem peto,*
Audite inermes; ille te, tu illum times;
Ego utrumq;, ſed pro utroq;. quid ſtrictum abnuis
Recondere enſem? qualibet gaude morâ.
Id gerere bellum cupitis, [h] *in quo eſt optimum*
Vinci. vereris fratris infeſti dolos?
Quoties neceſſe eſt fallere, aut falli à ſuis,
Patiare potiùs ipſe, quàm facias, ſcelus.
Sed ne verere: mater inſidias & hinc
Et rurſus illinc abiget. exoro, an [i] *patri*
Invideo veſtro? veni, ut arcerem nefas,
An ut viderem propiùs? [k] *hic ferrum abdidit*
Reclivis haſtæ, & arma defixa incubant.
Ad te preces nunc, nate, maternas feram,
Sed antè lachrymas. teneo longo tempore
Petita votis ora. te, profugum ſolo
Patrio, penates [l] *regis externi tegunt:*
Te maria tot diverſa, tot caſus vagum
Egere: [a] *non te duxit in thalamos parens*
Comitata primos, nec ſuâ [b] *feſtas manu*
Ornavit ædes, nec ſuâ [c] *lætas faces*
Vittâ revinxit. dona non auri & graves
Gazas ſocer, non arva, non urbes dedit;
Dotale bellum eſt. hoſtium es factus gener,
Patriâ remotus, hoſpes alieni laris,
Externa conſecutus expulſus tuis,
Sine crimine exul. ne quid è [d] *fatis tibi*
Deeſſet paternis, hoc quoque ex illis habes,
[e] *Erraſſe thalamis. nate,* [f] *poſt multos mihi*
Remiſſe ſoles; nate, ſollicitæ metus
Et ſpes parentis; cujus aſpectum Deos
Semper rogavi, cùm tuus reditus mihi

[f] Poſt multos annos quibus eum non viderim, *vel* prima futuræ pacis pignora.

[g] Perituro fortaſſe in hoc bello, ſi bellum gerere perſiſtatis.

[h] In quo melius foret occidi, quam injuriæ fratriſque cædi ſupereſſe.

[i] Qui abſens & cæcus eſt, ego autem adſum, an ut repellam an ut videam nefarium hoc bellum? infra v. 552.

[k] Eteocles precibus meis motus arma depoſuit, & haſtæ ſolo defixæ incubat reclivis, ſolet autem miles ſi hoſtis à ſiniſtro latere appareat in ſcutum ſe inclinare, ſi à dextro, in haſtam.

[l] Adraſti.

[a] Ego non conciliavi tibi nuptias, non nuptam in thalamum duxi, nec in lecto collocavi. *quod pronubæ officium eſt quæ plerùmq; mater.*

[b] In nuptiis januæ feſtâ fronde ramis & ſertis ornari ſolitæ. Mss. a. *lætas.*

[c] Sponſa primùm ad mariti limen veniens poſtes laneis vittis ornabat eoſq; adipe ſuillo ungebat, unde *uxor* dicta. pronuba autem ut plurimum ſponſæ mater ademptas nupturæ virginales vittas facibus (quæ quinque, pro numero partûs naturali, *vel* in honorem V. deorum, Jovis adulti, Junonis adultæ, Veneris, Suadelæ, Lucinæ præferebantur à pueris patrimis & matrimis apud Romanos, à ſponſæ matre apud Græcos) urendas implicuit ſponſamque matronalibus vittis redimibat. [d] Exulare utrumque ſine culpa: oraculo uxorem accipere. [e] Ut Oedipus matris erravit thalamis quos inſecuta eſt peſtis, ita tu hoſtilis uxoris quos comitatur bellum dotale. [f] Poſt multos mihi reddite dies,

[g] Tantum eſſet erepturus adventu tuo,
Quantum daturus; quando pro te deſinam,
Dixi, timere? dixit irridens Deus,
Ipſum timebis. nempe, niſi bellum foret,
Ego te carerem: nempe, ſi tu non fores,
Bello carerem. triſte conſpectus datur
Pretium tui, durumq;: ſed matri placet.
Hinc modo recedant arma, dum nullum nefas
Mars ſævus audet. hoc quoque eſt magnum nefas;
Tam prope fuiſſe. ſtupeo, & exſanguis tremo,
Cùm ſtare fratres hinc & hinc video duos
Sceleris ſub ictu. membra quaſſantur metu.
Quàm penè mater majus adſpexi nefas,
Quàm quod miſer videre non potuit pater!
Licèt timore facinoris tanti vacem,
Videamq; jam nil tale; ſum infelix tamen,
Quod penè vidi. per [a] decem [b] menſium graves
Uteri labores, perquę pietate inclytas
Precor ſorores, & per irati ſibi
Genas parentis; ſcelere quas nullo nocens,
Erroris à ſe dira ſupplicia exigens,
Hauſit; nefandas mœnibus patriis faces
Averte: ſigna bellici retro agminis
Flecte. ut recedas, magna pars ſceleris tamen
Veſtri peracta eſt. vidit hoſtili grege
Campos repleri patria, fulgentes procul
Armis catervas: vidit equitatu levi
Cadmea frangi prata, & [c] excelſos rotis
Volitare proceres; [d] igne flagrantes trabes
Fumare, [e] cineri quę petunt noſtras domos;
Fratreſq; (facinus quod novum [f] & Thebis fuit)
In ſe ruentes. totus hoc exercitus,
Et populus omnis, & utraq; hoc vidit ſoror,
Genitrixq; vidit: nam pater [g] debet ſibi,
Quod iſta non ſpectavit. [h] occurrat tibi

g Fratre in exilium alterum receſſuro.

a Quibus te in utero geſtavi. etſi autem de partûs tempore variant, alii menſes numerando *Solares* alii *Lunares*, & hos quidem vel Peragrationis vel Conſecutionis, v. 838 Thyeſt. vel denique Apparitionis: commodiùs tamen ad menſes ſolares X X X dierum referunt pariendi tempus cujus communiſſimus menſis nonus; proximus, menſis decimus aut ſeptimus. de ſexti menſis vitalitate diſputant medicorum filii: an menſis undecimi partus ſit legitimus, quærunt I Cti.

b Legitur & *menſum* ne Amphimacer verſum gravet.

c Sublimes in curribus è quibus pugnare mos veteribus erat.

d Faces incendia Thebis minitantes. e Ad cinerem. f *Emphat.* & Thebis, quibus nullum ferè ſcelus novum eſt. g Pro beneficio habet erutos à ſe oculos ne hæc videat. h Si pater etiam ignorantiæ pœnas exegerit, tu vide ne ſciens volenſq; in ſcelus irruas.

Nunc Oedipus: quo judice, erroris quoque
Pœna petuntur. ne, precor, ferro erue
Patriam, ac penates; neve, quas regere expetis,
Everte Thebas. quis tenet mentem furor?
Patriam petendo perdis. ut fiat tua,
Vis eſſe [i] *nullam? quin tuæ cauſæ nocet*
Ipſum hoc, quod armis vertis infeſtis ſolum,
Segeteſq; [k] *aduſtas ſternis, & totos fugam*
Edis per agros. nemo ſic vaſtat ſua.
Quæ corripi igne, quæ meti gladio jubes,
Aliena credis. rex ſit è vobis uter,
Manente regno, quærite. hæc telis petes,
Flammiſq; tecta? poteris has [l] *Amphionis*
Quaſſare moles? nulla quas ſtruxit manus,
Stridente tardum machinâ ducens onus;
Sed convocatus vocis & citharæ ſono
Per ſe ipſe turres venit in ſummas lapis.
Hæc ſaxa franges victor? hinc ſpolia auferes,
Vinctoſque duces [m] *patris æquales tui?*
Matres ab ipſo conjugum raptas ſinu
Sævus catenâ miles impoſitâ trahet?
Vt adulta virgo miſta captivo gregi
Thebana nuribus munus Argolicis eat?
An & ipſa palmas vincta poſt tergum datas
Mater triumphi præda [n] *fraterni vehar?*
Poteſne cives lætus exitio datos
Videre paſſim? mœnibus caris potes
Hoſtem admovere? ſanguine & flammâ potes
Implere Thebas? tam ferum & durum geris
Sævumque in iras pectus, & nondum imperas?
[o] *Quid ſceptra facient? pone veſanos, precor,*
Animi tumores, teque pietati refer.
PO. *Vt profugus errem ſemper? ut patriâ arcear,*
Opemque gentis hoſpes externæ ſequar?
Quid paterer aliud, [a] *ſi fefelliſſem fidem,*
Si pejeraſſem? fraudis alienæ dabo
Pœnas; at ille præmium ſcelerum feret?

Jubes

[i] Nullus itaque erit.

[k] Aduris & ſternis. alii leg. *adultas.*

[l] *Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis Saxa movere ſono teſtudinis.* Vide Herc. Fu. 260. & 914.

[m] Coævos patris id eſt, ſenes.

[n] De fratre tibi.

[o] Quid quæſo facies ſi quando Rex fueris.

[a] Quod fecit Eteocles.

Jubes abire? matris imperio obſequor.
Da, quo revertar: regiâ frater meâ
Habitet ſuperbus; parva me abſcondat caſa?
Hanc da repulſo. liceat exiguo lare
Penſare regnum. [b] *conjugi donum datus*
Arbitria thalami dura felicis feram,
Humiliſque ſocerum lixa dominantem ſequar?
[c] In ſervitutem cadere de regno, grave eſt.
Io. *Si regna quæris, nec poteſt ſceptro manus*
Vacare ſævo; multa quæ poſſunt peti
In orbe toto, quælibet tellus dabit.
Hinc nota Baccho [d] *Tmolus attollit juga,*
Quà lata terris ſpacia frugiferis jacent,
Et quà trahens opulenta [e] *Pactolus vada*
Inundat auro rura: nec lætis minùs
[f] *Mæandros arvis flectit errantes aquas,*
Rapiduſque campos fertiles [g] *Hebrus ſecat.*
Hinc grata Cereri [h] *Gargara, & dives ſolum*
Quod [i] *Xanthus ambit nivibus Ideis tumens:*
Hinc, quà [k] *relinquit nomen Jonii maris,*
Fauces Abydi Seſtos oppoſitæ premit:
[l] *Aut, quà latus jam propior Orienti dedit,*
Tutamq; crebris portubus Lyciam videt:
Hæc regna ferro quære, in hos populos ferat
Socer arma fortis: has paret ſceptro tuo
Tradatq; gentes. hoc adhuc regnum puta
Tenere patrem. melius exilium eſt tibi,
Quàm reditus [m] *iſte. crimine alieno exulas,*
Tuo redibis. meliùs uſus viribus,
Nova regna nullo ſcelere maculata appetes.
Quin ipſe frater, arma comitatus tua,
Tibi militabit. vade, & id bellum gere,
In quo pater materque pugnanti tibi
Favere poſſint. regna cum ſcelere omnibus
Sunt exiliis graviora. nunc belli mala
Propone; dubias Martis incerti vices.
[n] *Licèt omne tecum Græciæ robur trahas;*
Licèt arma longè miles ac latè explicet;

For-

[b] In conjugis opulentæ domū receptus pro uxore heram habeam imò habear & inſerviam ſocero.

[c] V. 923. Thyeſt.

[d] Mons Lydiæ à Baccho ſuperatus vitium & croci ferax.

[e] Lydiæ fluvius aureas trahens arenas.

[f] V. 683. Herc. Fu.

[g] Fluvius Thraciæ.

[h] Montis Idæ cacumina frumento fertilia.

[i] Scamander fluv. Trojanus.

[k] Et Helleſpontus dici cœpit. in cujus faucibus Abydus à latere Aſiatico oppoſita eſt Seſto à latere Europæo.

[l] Aut qua orienti vicinior fluit Xanthus.

[m] Per vim & nefas.

[n] Exercitu & copiis licèt ſis numeroſior & inſtructior, imò melior: non tamen numero, non virtuti militum ſemper reſpondet fortuna, ſed anceps belli alea, & κοινὸς ἄρης impares æquat & potemioris ſpē impotentioris ſæpe metui ſubjicit.

Fortuna belli ſemper ancipiti in loco eſt:
Quodcunq; Mars decernit. exæquat duos,
Licèt impares ſint, gladius: & ſpes & metus
Sors cæca verſut. præmium incertum petis,
Certum ſcelus. Faviſſe fac votis Deos
Omnes tuis: ceſſere, & averſi fugam
Petiere. cives clade funeſtâ jacent.
Obtexit agros miles. Exultes licèt,
Victorque fratris ſpolia dejecti geras;
[o] *Frangenda palma eſt. Quale tu id bellum putas,*
In quo exſecrandum victor admittit nefas,
Si gaudet? hunc, quem vincere infelix cupis,
Cùm viceris, lugebis. infauſtas, age,
Dimitte pugnas. libera patriam metu,
Luctu parentes. PO. *Sceleris & fraudis ſuæ*
Pœnas nefandus frater ut nullas ferat?
[a] IO. *Ne metue; pœnas, & quidem ſolvet graves.*
Regnabit. PO. *Hæcne eſt pœna?* IO. *Si dubitas,* [b] *avo*
[b] *Patrique crede.* [c] *Cadmus hoc dicet tibi,*
Cadmiq; proles. [d] *ſceptra Thebarum fuit*
Impunè nulli gerere; nec quiſquam [e] *fide*
Ruptâ tenebat illa. jam numeres, licet,
Fratrem inter iſtos. PO. *Numero:* [f] *& eſt tanti mihi*
Cum regibus jacere. IO. [g] *Te turbæ exulum*
Adſcribo. regna, dummodo inviſus tuis.
PO. [h] *Regnare non vult, eſſe qui inviſus timet.*
Simul iſta mundi conditor poſuit Deus,
Odium, atque regnum. regis, & magni, reor
Odia iſta premere. multa dominantem vetat
Amor ſuorum. *plus in iratos licet.*
[i] Qui vult amari, languidâ regnet manu.
Inviſa nunquam imperia retinentur diu.
IO. [k] *Præcepta meliùs imperii reges dabunt;*
Exilia tu diſpone. PO. *Pro regno velim*
Patriam, penates, conjugem flammis dare.
Imperia precio quolibet conſtant benè.

FINIS

Deeſt, & magna pars hujus Tragediæ intercidit.

[o] Non tamen ſincera erit tibi & integra victoria, quia non honeſta.

[a] Leguntur hæc & abſq; interpoſitione perſonæ, ſic continuata: *Jo. ne metue; pœnas & quidē ſolvet graves: Regnabit, hæc eſt pœna. ſi dubitas, &c.*

[b] Laio & Oedipo quorum ille interfectus, hic, omni ærumnarū genere accumulatus

[c] Regno pulſus & in ſerpentem mutatus. Herc. Fu. v. 392.

[d] Ibid. v. 385.

[e] Quod fecit Eteocles.

[f] Et ego tanti regnū æſtimo ut vel cū his regib. rex mori velim.

[g] Si hæc tua ſit politice, melior eris exul quā rex.

[h] V. 352 Herc. Fu. Oed. 703.

[i] Precariò regnat & ſubditorum arbitratu qui amari vult. *Et hi duo verſus in nonnullis libris Jocaſtæ tribuuntur.*

[k] Quæcūq; inquit, à te dicta ſunt, præcepta ſunt regni: ſed regū eſt non tuū iſta edicere. Reges ergo meliùs præcepta regnandi dabunt, quàm tu, qui exul es. Ipſi viderint quomodo diſponant regna ſua; tu (ut modò v. 652.) quomodo in exilio degas. Tam tibi præcepta exilii quàm illis imperii opus ſunt.

HERCVLES OETÆVS.

DRAMATIS PERSONÆ:

HERCVLES.
HYLVS.
ALCMENA.
CHORVS ÆTOLARVM Mulierum.
NVTRIX.

DEIANIRA.
IOLE.
PHILOCTETES.
CHORVS OECHALIARVM Virginum.
LICHAS, muta perſona:

IOLE & CHORVS OECHALIDVM ſunt προτατικὰ πρόσωπα.

ARGVMENTVM.

Deianira indignè ferens ſibi prælatam Iolen Euryti regis OEchaliæ filiam, Herculi tunicã mittit imbutã ſanguine Centauri Neſſi ſagittâ Herculis Hydræ felle tinctâ vulnerati; efficaciſſimũ credens philtrũ præſentiſſimumq; amoris remedium, quod illã monuerat moriens Neſſus. Quã ſimul ac induiſſet in Cenæo Eubœæ promõtorio ſacrificaturus Hercules, ignẽ concipit virus, veſtiſq; corpori adhærentis ęſtus carnẽ, oſſaq; interiora abſumit. Neſſi fraude intellectâ ſibi mortẽ conſciſcit Dejanira. Hercules, interfecto Lichâ qui munus lethale attulerat, mandat Philoctetæ (cui moriens arcum & ſagittas tradit) extrui ſibi in monte Oeta pyram, in qua ſe cum clavâ ac leonis pelle cremat. Alcmenę denique matri apparet, ipſamque conſolatur jam in cœlitum numerum aſcriptus.

ACTVS PRIMVS.

HERCVLES.

Scena hæc prima cum choro ſeq. in Eubœâ ſtatuitur, ubi, *Hercules in Cenæo promontorio ſacrificaturus, vota de cœlo, quod rebus geſtis (quas enumerat) meruiſſe ſe gloriatur, concipit.* reliquæ Tragœdiæ ſcena eſt Trachine.

SATOR *Deorum, cujus excuſſum manu*
[a] *Utræque Phœbi ſentiunt fulmen domus,*
Securè regna: protuli pacem tibi,

[a] Oriens & Occidens. *Vel* utrumque hemiſphærium,

Quacunque Nereus porrigi terras vetat.
Non eſt tonandum. perfidi reges jacent,
Sævi tyranni. fregimus, quidquid fuit
Tibi fulminandum. ſed mihi cœlum, parens,
Adhuc negatur? [b] *parui certè Jove*
Vbique dignus: [c] *teque teſtata eſt meum*
Patrem noverca. quid tamen nectis moras?
[d] *Numquid timemur?* [e] *numquid impoſitum ſibi*
Non poterit Atlas ferre cum cœlo Herculem?
Quid aſtra, genitor, quid negas? [a] *mors me tibi*
Certe remiſit. omne [b] *conceſſit malum,*
[c] *Quod terra genuit, pontus, aër, inferi.*
Nullus per urbes errat Arcadicas [d] *leo:*
[e] *Stymphalis icta eſt:* [f] *Mænali nulla eſt fera.*
Sparſit peremptus aureum [g] *ſerpens nemus.*
Et [h] *Hydra vires poſuit. & notos Hebro*
Cruore pingues hoſpitum fudi [i] *greges:*
[k] *Hoſtiſque traxi ſpolia* [k] *Thermodontiæ.*
Vidi [l] *regentem fata; nec tantùm redii,*
Sed [m] *trepidus atrum Cerberum vidit dies,*
Et ille ſolem. nullus [n] *Antæus Libys*
Animam reſumit. [o] *cecidit ante aras ſuas*
Buſiris. [p] *unâ eſt Geryon ſparſus manu.*
[q] *Tauruſq; populis horridus* [r] *centum pavor.*
Quodcunque tellus genuit infeſtum, occidit,
Meâque fuſum eſt dexterâ. [s] *iratis deis,*
Non licuit eſſe. [t] *ſi negat mundus feras,*
Animum noverca, redde nunc gnato patrem,
Vel aſtra forti: nec peto ut monſtres iter.
Permitte tantùm, genitor; inveniam viam.
Vel ſi times, ne terra concipiat feras,
[u] *Properet malum quodcunq; dum terra Herculem*

[b] Apparui.

[c] Quin ipſa Juno teſtatur me approbaſſe te patrem vid. Her. Fu. v. 56. quo reſpicit ut & —

[d] ——— ad verſ. 64 Herc. Fu.

[e] Numquid ego in cœlum relatus nimio pondere prægravans urgebo Atlanta. cœlum humeris ſuſtinentem?

[a] Non me detinuit infernus ſed remiſit ut ad te venirem.

[b] Abiit, ceſsit. Al. leg. *omne cùm ceſſit malum.*

[c] Herc. Fu. 30.

[d] Herc. Fu. 223.

[e] Herc. Fu. 243.

[f] Cerva Herc. Fu. 231.

[g] Draco vigil cuſtos hortorum Heſperidum. Herc. Fu. 238.

[h] Herc. Fu. 240.

[i] Thracios equos Diomedis. Herc. Fu. 225.

[k] Amazonis, Hippolytes, Herc. Fu. 245. & 542.

[l] Plutona, mortis dominum. Herc. Fu. 720.

[m] Herc. Fu. 595. & 820.

[n] Neptuni ex terrâ fil. gigas, Tingitaniæ rex, hoſpites ſecum palæſtrâ certare provocans cogenſque occidit, quem Hercules cùm animadvertiſſet laſſum tactu terræ recreari pectori aſtrictum expirare coegit. [o] Herc. Fu. 484. [p] Mei unius, cùm ipſe tricorpor eſſet [q] Herc. Fur. 229 & Agam. 827. [r] Cretæ, unde, vel Peloponneſi; quo tranatavit, utraq; enim ἑκατόμπολις. v. Agam. 827. [s] Monſtra quippe deorum irâ terris immiſſa ſuſtuli. [t] Si terra non alia ſuſtineat proferre mõſtra, nec tamen Juno irâ deſiſtat placariq; velit quid obſtat quo minùs reddat cælo, jure paternæ hereditatis, Jovis filius; vel in virtutis præmium, monſtrorum domitor? [u] Properet edere,

Habet, videtq́; nam [x] quis invadet mala?
Aut quis per urbes rurſus Argolicas erit
Junonis odio dignus? [y] in tutum meas
Laudes recepi. nulla me tellus ſilet.
Me ſenſit Vrſæ frigidum [z] Scythicæ genus,
Induſq́; [a] Phœbo ſubditus, [b] Cancro Libys.
Te, clare Titan, teſtor, occurri tibi
[c] Quacunque fulges, [d] nec meos lux proſequi
Potuit triumphos. Solis exceſſi [e] vices.
[f] Infraque noſtras ſubſtitit metas dies.
Natura ceſſit. terra [g] defecit gradum.
Laxata per me [h] nox, & [i] extremum Chaos
In me cucurrit. inde ad hunc orbem redii,
Unde retro nemo. tulimus Oceani minas,
[k] Nec ulla valuit quatere tempeſtas ratem,
[*] Quamcunq; preſſi. pars quota eſt, quam proſequor?
Jam vacuus æther non poteſt odio [l] tuæ
Sufficere [l] nuptæ; quaſque devincam feras
Tellus timet concipere, nec monſtra invenit.
Feræ negantur. Hercules [m] monſtri loco
Jam cœpit eſſe. quanta nunc fregi mala,
Quot ſcelera nudus? quidquid immane obſtitit,
Solæ manus ſtravere. nec juvenis feras
Timui, nec [n] infans, quidquid eſt juſſum, leve eſt.
Nec ulla nobis ſegnis illuxit dies.
O quanta fudi monſtra, quæ [o] nullus mihi
Rex imperavit! inſtitit virtus mihi
[p] Junone pejor. [q] ſed quid impavidum genus
Feciſſe prodeſt? non habent pacem dei.
Purgata tellus omnis, in cœlo videt
Quodcunque timuit. tranſtulit Iuno feras.
Ambit peremptus [r] Cancer [ſ] ardentem plagam,
Libyæq́; ſidus fertur, & meſſes [t] alit.

[x] Quis niſi Hercules τὰ φοβερὰ occupabit? quis ſe ultrò periculis offeret? al. *invideat*. minùs rectè.

[y] Non perituras laudes.

[z] Reponit Joſ. Scalig. *Scythiæ* ut ſenſus & ordo ſit *frigidum genus Scythiæ ſubditum Vrſæ*. Heinſius legit *Scythicæ gelu*.

[a] Orienti ſoli.

[b] Cancri tropico ſubditus Afer.

[c] In Oriente ſeu in Occidente.

[d] Neque lux tua proſequi potuit me ad Tartara penetrantem.

[e] Curſus, limites per vices obeundos.

[f] Itane? de ſuis columnis hoc gloriabundus, an de ad inferos deſcenſu?

[g] Non ſuppeditavit mihi ubi ſiſterem. alii malunt *gradu* alii *deſeruit gradum*, id eſt, dehiſcens deſcenſum reditumque mihi præbuit.

[h] Tenebrarum regio, Tartarus.

[i] Mihi objectum eſt Chaos. Herc. Fur. 609. Thyeſt. 830.

[k] Herc. Fur. 520.

---

[*] Mss. noſtri, *Quacunque preſſi*. [l] Junoni. [m] Nullo labore domiti. [n] Herc. Fur. 213. [o] Nullus Euryſtheus. *Herc* Fur. 35. & infr. verſ. 1795. [p] Magis me ad ardua incitans quàm Juno. [q] Sed quid prodeſt genus humanum metu monſtrorum liberaſſe, cùm illa in cœlum Juno tranſtulerit? [r] Thyeſt. 852. [ſ] *Zonam torridam*. [t] Calore maturat.

a *Annum* b *fugatæ tradit* b *Aſtrææ leo.*
At c *ille jactans fervidam cœlo jubam*
Auſtrum madentem ſiccat, & nimbos trahit.
Invaſit omnis ecce jam cœlum fera,
Meque anteceſſit. victor è terris meos
Specto labores. aſtra portentis priùs
Feriſque Juno tribuit, ut cœlum mihi
Faciat timendum, ſparſerit mundum licèt,
Cœlumq; terris pejus, ac pejus Styge
Irata faciat; dabitur Alcidæ locus.
Si poſt feras, poſt bella, poſt Stygium canem
Nondum aſtra merui, d *Siculus Heſperium latus*
Tangat e *Pelorus; una jam tellus erit:*
Illinc fugabo maria, ſi jungi jubes;
f *Committat undas Iſthmus, & juncto ſalo*
Novâ ferantur Atticæ puppes viâ.
Mutetur orbis. g *vallibus currat novis*
h *Iſter, novaſque* i *Tanais accipiat vias.*
Da, da tuendos, Jupiter, ſaltem deos.
Illa licebit fulmen a parte auferas,
Ego quam tuebor: ſive glacialem polum,
Seu me tueri fervidam partem jubes,
Hac eſſe ſuperos parte k *ſecuros puta.*
l *Cirrhæa* m *Pæan templa, & ętheream domum*
Serpente cæſo meruit. at quoties jacet
Python in n *Hydra? Bacchus & Perſeus deis*
Jam ſe intulere. ſed quota eſt mundi plaga
o *Oriens ſubactus? aut quota eſt* p *Gorgon fera?*
Quis aſtra gnatus laudibus meruit ſuis
Ex te & noverca? a *quem tuli, mundum peto.*
Sed tu comes laboris Herculei Licha,
Præfer b *triumphos, Euryti victos lares,*
Stratumque regnum: vos pecus rapite ocyùs,

a Sol Leone egreſſus intrat Virginem.

b Thyeſt. 855.

c *Horrenteſque jubas & fulvum cerne leonem, Nunc ubi contigerit Phœbi violentior axis. Accenſa in Cancro jam tum geminabitur æſtas, Tunc lymphæ tenues, tunc eſt triſtiſſima tellus.*

d Siciliam Italiæ contiguam reddam, uti olim fuit priuſquam *vi pontus & undis Heſperium Siculo latus abſcidit.*

e Vnum è tribus Siciliæ promontoriis, quod Italiam ſpectat.

f Iſthmo Corinthio perfoſſo, Ægæum Jonio miſcebo mare.

g Alveis.

h Thyeſt. 375.

i Scythiæ fl.

k A feris quas Juno in cœlum tranſtulit.

l Cultum oraculumque Delphicum (Oed. 269.) & cœlum meruit Apollo, interfecto uno Pythone.

m Apollo παιᾶν aut παίειν τὰς ἀνίας. *Vel* acclamatione Latonæ ἰὲ παῖ cæſo Pythone.

n Numeroſo malo, & binis uno amputato repullulantes capitibus. o A Baccho ſubactus Oed. 114. & 424. p Meduſa à Perſeo devicta, Med. 829. a Herc. Fur. 68. b Inſignia victoriæ & imagines.

Qua

Quà [c] *templa tollens ara* [d] *Cenæi Jovis*
[e] *Auſtro timendum ſpectat Euboicum mare.*

c Cùm abſurdè dicatur, *ara templum tollere*, Joſ. Scal. legendum conjicit *acra Cen.* i. acron Cenæon. Nec vana eſt Cl. Rutgerſii conjectura, *Acta Cenæi Jovis*, validè sc. fulta autoritate geminâ, Sophoclis in Trachiniis, & Aeſchyli, citante Strabone l. 10. Sed vide ipſum Rutg. l. 2. c. 6. Var. lect. d Cui templum & cultus in Cenæo Eubœæ promontorio. e Auſtro flante. alii leg. *Aſtro*, exponuntque *Arturo* qui Euboico mari dominatur. Aen. 11. *Scit triſte Minervæ Sidus & Euboïcæ cautes.*

CHORVS OECHALIDVM Virginum.
IOLE.

Iole choro Oechalidum miſtæ patriæ excidium, ſuorum internecionem, ſuam denique ſervitutem plangit.

PAr ille eſt ſuperis, [f] cui pariter dies
Et fortuna fuit. [g] *mortis habet vices,*
Lentè cùm trahitur vita gementibus.
Quiſquis [h] *ſub pedibus fata rapacia,*
Et puppem [h] *poſuit liminis ultimi,*
Non captiva dabit brachia vinculis,
[i] *Nec pompæ veniet nobile ferculum.*
[k] Nunquam eſt ille miſer, cui facile eſt mori.
Illum ſi medio decipiat [l] *ratis*
Ponto, cùm Boream expulit Africus,
Aut Eurus Zephyrum, cùm [m] *mare dividunt,*
Non puppis laceræ fragmina colligit,
Vt littus medio ſperet in æquore.
Vitam qui poterit reddere protinus,
Solus naufragium non poterit pati.
[n] *Nos turpis macies & lacrymæ tenent,*
Et crinis patrio pulvere ſordidus.
Nos non flamma rapax, non fragor obruit,
Felices ſequeris, Mors, miſeros fugis.
[a] *Stamus, nec patriæ mœnibus heu locus,*
At ſilvis dabitur; lapſaque ſordidæ
Fient templa caſæ. jam [b] *gelidus Dolops*

f Cujus vita ſimul cum fortunæ felicis exitu deſiit.

g Vita in miſeriis acta mors eſt.

h *Subjecit pedibus.* contempſit mortem & Charontis cymbam.

i Neque ut ſpectaculum exornabit victoris hoſtis triumphum.

k Vid. Chor. tertium *Agamem.* verſ. 98.

l Fracta, hians, fatiſcens.

m Maris dominium inter ſe venti victores partiuntur.

n Quæ turpem vitam per ſervitutem prætulimus morti honeſtæ.

a Legendum: *Stamus nunc patriæ mœnibus, heic locus At ſilvis dabitur, &c.* Sciendumque quod ſupra monui, & quod confirmat v. 36. inf. hunc chorum cum Scenâ præcedente (è quâ pleraque elicitur pendetque chorus ſubſequens) in Eubœâ ſtatui. Patria (inquit) in quâ nunc ſumus mox in ſylvas abibit, templa in caſas. b Namque ad Pindum in Pindi extremâ habitant Dolopes pop. Theſſal.

Hac ducet pecudes, quà tepet obrutus
Stratæ qui ſupereſt Oechaliæ, cinis.
Illo Theſſalicus paſtor in oppido
Indoctâ referens carmina fiſtulâ,
Cantu noſtra canet tempora flebili.
Et dum pauca Deus ſecula contrahit,
Quæretur, patriæ quis fuerit locus.
Felix incolui non ſteriles locos,
Nec jejuna ſoli jugera Theſſali.
Ad [c] *Trachina vocor, ſaxa rigentia,*
Et dumeta jugis horrida torridis,
Vix gratum [d] *pecori montivago nemus.*
[e] *At ſi quas melior ſors famulas vocat,*
Illas aut volucer [f] *transferet Inachus;*
Aut [g] *Dircea colent mœnia, quà fluit*
Iſmenus tenui flumine languidus.
Heic [h] *mater tumidi nupſerat Herculis.*
[i] *Quæ cautes Scythiæ, quis genuit lapis?*
Num [k] *Titana ferum te Rhodope tulit,*
Te præruptus [l] *Athos, te fera Caſpia,*
Quæ [m] *virgata tibi præbuit ubera?*
[n] *Falſa eſt de geminis fabula noctibus*
Æther cùm tenuit ſidera longiùs,
Commiſitque vices Lucifer Heſpero,
[o] *Et ſoles vetuit Delia tardior.*
Nullis vulneribus [p] *pervia* [q] *monſtra ſunt,*
Ferrum ſenſit hebes; lentior eſt chalybs,
In nudo gladius corpore frangitur,
Et ſaxum reſilit, fataque negligit,
Et mortem indomito corpore provocat.
Non illum poterant figere cuſpides,
Non arcus [a] *Scythica tenſus arundine,*
Non quæ tela gerit [b] *Sarmata frigidus;*
Aut qui [c] *ſoliferæ ſuppoſitus plagæ*
Vicino [d] *Nabathæ vulnera dirigit*

[c] Vrbem Theſſaliæ ab Hercule in aſpero & ſaxoſo ſolo conditam. Tro. v. 816.

[d] Capris. aut etiam capreis.

[e] Quod ſi quæ noſtrûm melioris ſoli dominum ſortitæ fuerint.

[f] Ad urbes Inachias, id eſt, Argos Mycenaſve transferet.

[g] Thebas Bœotiæ. à Dirce fonte. Theb. 126.

[h] Alcmena nupta Amphitryoni.

[i] γλαυκὴ δέ σε τίκτε θάλασσα Πέτραι τ' ἠλίβατοι, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνὴς, Iliad. π. *duris genuit te cautibus horrens Caucaſus, Hyrcanæque admorunt ubera tigres.*

[k] Aliquiſne de Titanum genere & in rupe quapiam ſeu monte genitus; Rhodope ſcilicet aut Atho?

[l] Med. v. 719.

[m] Maculis diſperſa.

[n] Neque enim verum eſt Jovem geminæ noctis operâ te genuiſſe. Her. Fu. 24. Agamem. 809.

[o] Luna tardiùs progreſſa non ceſſit diei.

[p] Penetrabilia.

[q] *Membra.* legunt alii.

[a] Herc. Fu. 1126.

[b] Her. Fu. 538.

[c] Orientali ſeu Auſtrali.

[d] Incolæ Arabiæ Petreæ. verùm diſplicet tum ἀγεωγραφία, tum locutio parùm Latina. Mss. noſtri & *Vicinum Nabathæ,*

Parthus [e] Cnoſſiacis certior ictibus.
Muros Oechaliæ [f] corpore propulit.
Nil obſtare valet: vincere quod parat,
Jam victum eſt. quota pars vulnere concidit?
165 [g] Pro fato potuit vultus iniquior,
Et vidiſſe ſat eſt Herculeas minas.
[h] Qui vaſtus [i] Briareus, qui tumidus [k] Gyges
Supra Theſſalicos conſtitit [l] aggeres,
Vt cœlo inſereret [m] vipereas manus,
170 Hoc vultu riguit. commoda cladibus
Magnis magna patent. nil ſupereſt mali.
Iratum miſeræ vidimus Herculem.
IOL. At ego infelix, non templa ſuis
Collapſa deis, ſparſoſve focos,
175 Natis miſtos arſiſſe patres,
Hominiq; deos, templa ſepulchris;
Nullum querimur commune malum.
Aliò noſtras fortuna vocat
Lacrymas. alias flere ruinas
180 Mea fata jubent. Quæ prima querar?
Quę ſumma gemam? [a] pariter cuncta
Deflere juvat. nec plura dedit
Pectora tellus, ut digna ſonent
Verbera planctu. [b] me vel Sipyli
185 Flebile ſaxum figite, ſuperi,
Vel in [c] Eridani ponite ripis:
Vbi mœſta ſonat Phaëtontiadum
Turba ſororum. me vel Siculis
Addite ſaxis, ubi [d] fata gemit
190 [e] Theſſala [f] Siren: vel in [g] Edonas
Tollite ſylvas: qualis natum
[h] Daulias ales ſolet Iſmariâ
Flere ſub umbrâ. formam lacrymis

[e] Cretenſibus; Her.Fu.18. qui ſagittandi periſſimi. Hip.812.

[f] Inermis, abſq; machina.

[g] Ea vis & virtus Herc. ut vultus ejus iratior, ſit pro fato & vidiſſe ejus minas, ſufficiat in mortem. Oculi & verba ejus, telum.

[h] Quid ipſi Briareus & Gyges, qui diis bellum intulerunt, non mirum eſt ſi victi riguerint hoc vultu Herculis irati.

[i] ἑκατόγχειρος Αἰγαίων.

[k] Gigas Briarei frater, terræ fil.

[l] Montes Pelion, Oſſam, Olympum accumulatos. Herc.Fu. 970. Troad.827.

[m] Serpentinos pedes habere dicebantur gigantes illi. unde Anguipedes.

[a] Subolet Heinſio hoc in loco defectus, quem ſupplet hunc in modum: *pariter cuncta Deflere juvat. Cur non oculos Plures nobis natura dedit. Nec plura dedit pectora tellus Vt digna ſonet verbera planctu.* Verum nil tanti eſt. quorſum n. oculi ad planctum?

[b] Vt Nioben. Herc.Fu.389. Agam.370. [c] Padi fl. Italiæ, cujus in ripis ſorores Phaetontis caſum fratris lugentes in alnos ſeu populos mutatæ ſunt. [d] Se à Muſis, quibuſcum contendere auſæ ſunt, deplumatas. *Vel* quod Proſerpinam raptam non invenerint. [e] A patre Achelco, qui è Theſſalia. [f] Med.355. [g] Thracias ab Edone monte. [h] Philomela (vel ut alii Procne) in luſciniam mutata, à Daulide opp. Phocidos ſub ditione Terei. Agam.v.665.

Aptate meis, reſonetque malis
Aſpera [i] *Trachin. Cyprias lacrymas*
[k] *Myrrha tuetur: ruptum* [l] *conjux*
Ceyca gemit. [m] *ſibi Tantalis eſt*
Facta ſuperſtes. [n] *fugit vultus*
Philomela ſuos, natumque ſonat
Flebilis Itym. cur mea nondum
Capiunt volucres brachia plumas?
[o] *Felix, felix, cùm ſylva domus*
Noſtra feretur, patrioque ſedens
Ales in agro referam querulo
Murmure * *queſtus: volucremq́; Iölen*
[p] *Turba loquetur. vidi, vidi*
Miſeranda mei fata parentis,
Cùm lethifero [a] *ſtipite pulſus,*
Tota jacuit [b] *ſparſus in aulâ.*
Prô, [c] *ſi tumulum fata dediſſent,*
[c] *Quoties genitor quærendus eras!*
Potuine tuam ſpectare necem,
Nondum teneras [d] *veſtite genas,*
Necdum fortis ſanguine [e] *Toxeu?*
Quid veſtra querar fata, parentes,
Quos [f] *in tutum mors æqua tulit?*
Mea me lacrymas fortuna rogat:
Jam jam dominæ captiva colos
Fuſoſque legam: prô, [g] *ſæve decor,*
Formaq́; mortem paritura mihi!
[h] *Tibi cuncta domus concidit* [h] *uni,*
[i] *Dum me genitor negat Alcidæ,*
Atque Herculeus ſocer eſſe timet.
Sed jam dominæ tecta petantur.
CH. *Quid regna tui clara parentis,*
Preavoſque tuos reſpicis amens?
[k] *Fugiat vultus fortuna prior.*

[i] Troad. v. 816. & ſupra v. 136.

[k] Cynaræ regis filia à patre inſcio impregnata cujus, ubi reſciſſet, iram fugiens in Sabæa, mutata eſt in Myrrham arborem.

[l] *Agam.* v. 674.

[m] In lapidem quippè obduruit qui formam Niobes retinet, lacrymareque videtur.

[n] Mutata ſc. in avem. ſup. v. 192.

[o] O felix eſſem, ſi ut illa ego avis facta in ſylvis caſus meos quererer.

* Mss. Noſter unus & Al. leg. *Murmure caſus*———

[p] Et. *Fama loquetur.*

[a] Clavâ Herculis.

[b] Contritus & in fruſta conciſus.

[c] Imitatur illud. v. 1256. & 1269. Hippol.

[d] Barbate.

[e] Frater Iöles.

[f] Neque enim dolorem ſentitis, quod ego facio.

[g] Sic & apud Soph. queritur ὅτι τὸ κάλλος αὐτῆς τὸν βίον διώλεσεν.

[h] Apoſtrophe ad ſe, vel tibi ô forma. Sed quid ſibi volunt Mss. noſtri 3? *Tibi tota domus contigit uni.*

[i] Repudiatus enim ab Euryto Hercules filiam ejus Iölen uxorem ambiens, Oechaliam expugnavit, regemque cum ſuis interfecit.

[k] Noli recordari, vel diſſimula fortunam priorem.

[l] *Patiens,* [m] *quiſquis novit famulum*
Regemque pati, vultuſque ſuos
Variare poteſt. Vires [n] pepulit
Ponduſque mali, caſus animo
Qui tulit æquo.

ACTVS SECVNDVS.

NVTRIX. DEIANIRA.
LICHAS muta perſona.

◆

Furens Zelotypiâ Deianira conſpectâ Iöle vindictam meditatur, veſtemque venenatam Herculi mittit.

O Quàm cruentius fœminas ſtimulat dolor,
Cùm patuit una pellici & nuptæ domus!
[a] *Scylla & Charybdis Sicula contorquens freta*
Minùs eſt timenda. nulla non melior fera eſt.
Namque ut reluxit pellicis captæ decus,
Et fulſit Iöle, qualis [b] *innubis dies,*
Purumve claris noctibus [c] *ſidus micat:*
Stetit furenti ſimilis, ac torvum intuens
Herculea conjux: fœta ut Armeniâ jacens
Sub rupe tigris, [d] *hoſte conſpecto exſilit:*
Aut [e] *juſſa thyrſum quatere, conceptum ferens*
[f] *Mænas* [g] *Lyæum, dubia quò greſſus agat,*
Hæſit parumper: tum per Herculeos lares
[h] *Lymphata rapitur; tota vix ſatis eſt domus.*
[i] *Incurrit, errat, ſiſtit. in vultus dolor*
Proceſſit omnis: pectori penè intimo
Nihil eſt relictum. fletus inſequitur genas.
Nec unus habitus durat, aut uno furit
Contenta vultu. nunc inardeſcunt genæ:
Pallor ruborem pellit, & formas dolor
Errat per omnes, queritur, implorat, gemit.

---

vultumque ſcenæ adaptare, multò levius reddit malum, *quod corrigere eſt nefas*

[l] Heinſius legit: *Sapiens.*

[m] Quicunque è regni faſtigio in ſervitutem deturbatus fortunam mutatam æquo animo ferre poteſt;

[n] Al. *Pertulit.*

[a] Thyeſt. v. 577

[b] ἀνέφελος, ſerena, candida.

[c] Luna, ſeu aliud ſidus.

[d] Venatore, vel ipsâ prædâ.

[e] Enthea, inflata Bacchi numine & haſtam pampinis involutam vibrans.

[f] Oedip. 436.

[g] Oedip. 471.

[h] Med. v. 386.

[i] Vide initium actus 3. Medeæ cujus loci affectuum hæc adumbratio.

k *Sonuêre poſtes: ecce præcipiti gradu*
Secreta mentis ore confuſo exerit.
DE. *Quamcunque partem ſedis ætheræ premis*
l *Conjux Tonantis, mitte in Alcidem feram,*
Quæ a *mihi ſatis ſit:* b *ſi qua fœcundum caput*
Palude totâ vaſtior ſerpens movet,
Ignara vinci: ſi quid exceſſit feras,
Immane, dirum, horribile, quo viſo Hercules
Avertat oculos; c *hoc ſinu immenſo exeat.*
Vel ſi feræ negantur, d *hanc animam precor*
Converte in aliquid; quodlibet poſſum malum
e *Hac mente fieri.* f *commoda effigiem mihi*
Parem dolori. non capit pectus minas.
Quid excutis telluris extremæ g *ſinus,*
Orbemq; verſas? quid rogas Ditem mala?
Omnes in iſto pectore invenias feras,
Quas timeat. odiis accipe h *hoc telum tuis.*
i *Ego ſum noverca: perdere Alcidem potes.*
Profer manus quocunque. quid ceſſas, Dea?
k *Utere furente quod jubes fieri nefas?*
Reperi. quid hæres? ipſa jam ceſſes licèt,
l *Hæc ira ſatis eſt.* NVT. *Pectoris ſani parum,*
Alumna, queſtus comprime, & m *flammas doma,*
Frena dolorem; conjugem oſtende n *Herculis.*
DE. *Iôle meis captiva germanos dabit*
Natis? Joviſq; fiet è famulâ nurus?
o *Non.* p *flamma curſus pariter & torrens ferent,*
Et q *urſa pontum ſicca cæruleum bibet.*
Non ibo inulta; r *geſſeris cœlum licèt,*
Totuſq; pacem debeat mundus tibi:
ſ *Eſt aliquid Hydrâ* * *potius; iratæ dolor*
Nuptæ. t *Quis ignis tantus in cœlum furit*

---

k Crepuêre fores. à veteri Græcorum more: apud quos cùm fores aperirentur in viam, exituri digitis oſtium intus pulſantes velle aliquem prodire ſignificabant, ut fortè adſtantes vel prætereuntes caverent ſibi ne à foribus in vicum dejectis læderentur.

l Juno.

a Ad iram meam explendam: tui enim odii feras ſuperavit omnes.

b Si quod numeroſius Hydrâ malum. invictum. Herc. Fu. 240.

c Hic ſinuoſus immenſis ſpiris ſerpens exeat. *vel* e ſinu terræ *inquit Heinſius*. *Vel* ex hoc pectore meo. Sic inf. v.267.& 259. Mss. aliquot *ſpecu.*

d Meam me.

e Irata, furiata.

f Da huic animæ meæ aptam & parem monſtroſi corporis effigiem; quæ conceptam exequatur malitiam.

g Al. *ſpecus.*

h Hoc pectus meum.

i *Emphaticè.* Ego jam noverca liberis ex pellice Herculis, furore meo novercali ſuperabo tuum in pellices & Jovis furta odium. k Me inſtrumento uſa perdere Herc. potes. l Mea hæc. m Irarum. n Dignam Hercule heroë. o Non fiet. Atque hic locus medicam agnoſcit manum I. Rutgerſii, quem adi, l.2.c.6. Var. lect. p *Antè cum flammis aquæ,* &c. *fidem fœdusque jungent.* Thyeſt.479. q *Prius perfundet Arctos pontus,* vid. Thyeſt. 476. r Herc.Fu.68.& 881. ſ *Senties* tamen eſſe monſtrum Hydrâ pejus. dolorem ſc. conjugis *quæ viduata tædis Ardet & odit.* Med.581. * Al. *pejus.* t Neque enim Aetnæ ignes furunt quantum offenſæ uxoris iræ.

Ardentis Ætnæ? a *quidquid eſt victum tibi,*
Hic vincet animus. b *capta præripiet toros?*
c *Adhuc timebam monſtra. jam nullum eſt malum.*
Ceſſere peſtes. in locum venit feræ
Inviſa pellex. ſumme prô rector deûm,
Et clare Titan, Herculis tantùm fui
Conjux d *timentis. vota quæ ſuperis tuli*
Ceſſere e *captæ.* e *pellici felix fui:*
e *Illi meas audiſtis, ô ſuperi, preces:*
f *Incolumis illi remeat. ô nullâ dolor*
Contente pœnâ, quære ſupplicia horrida,
Incogitata, inſanda, Junonem doce,
Quid odia valeant. neſcit iraſci ſatis.
Pro me g *gerebas bella. propter me vagas*
Achelous h *undas ſanguine infecit ſuo,*
Cum lenta ſerpens fieret, in taurum trucem
Nunc, flecteret ſerpente depoſitâ minas;
Et mille in hoſte vinceres uno feras.
Jam diſplicemus. capta prælata eſt mihi.
Non præferetur. qui dies thalami ultimus
Noſtri eſt futurus, hic erit vitæ tuæ.
i *Quid hoc? recedit animus, & ponit minas.*
Jam ceſſit ira, quid miſer langues dolor?
Perdis furorem? k *conjugis ſanctæ fidem*
Mihi reddis iterum. quid vetas l *flammas ali?*
Quid frangis l *ignes? hunc mihi ſerva impetum.*
m *Pares eramus. non erit votis opus.*
Aderit n *noverca, quæ manus noſtras regat,*
Nec invocata. NV. *Quod paras demens ſcelus?*
Perimes maritum, cujus a *extremus dies*
a *Primusq; laudes novit, &* b *cœlo tenus*
Erecta terras fama ſuppoſitas habet?
Rogos in iſtos c *terra conſurget parens,*
d *Domusq; ſoceri prima, & Ætolum genus*

a Melius qui legunt *Quicquid invictum eſt tibi.*

b Mihine captiva præripiet tori gaudia?

c Hactenus, priùs.

d Anxii, dum monſtra domanda aggrederetur, illius verò incolumis aliæ mihi gaudia præripiunt, inf. v. 295.

e In bonum & utilitatem Iöles captivæ.

f Sup. v. 292. illi incolumis, mihi non ita.

g Cum Acheloo Acarnaniæ flu. qui me uxorem ambivit, ſeque viribus Herculi inferiorem perſpiciens in varias ſe mutavit formas ὃς φοιτῶν ἐναργὲς, ταῦρος ἄλλοτ' αἰόλος Δράκων ἑλικτὸς, ἄλλοτ' ἀνδρείῳ τύπῳ Βούκρανος. infr. v. 585.

h In quas ſe transformaverat Achelous.

i Coarguit ſe, quòd iram remiſerit.

k Quæ ſanctam uxorem deceat.

l Furoris & iræ.

m Irâ Herculem æquavi, quæ mihi ſi maneat, non erit opus auxilium divinum invocare. aderit tamen vel non vocata—n—Juno.

a Occidens & Oriens Her. Fu. 37. v.

b *Famâ ſuper æthera notus, ſub pedibus terras videt.*

c Terra parens communis tot monſtris ab illo purgata vindicabit.

d Oenei patris tui domus ſternetur prima in ejus necis vindictam; totaq; una Aetolia patria tua.

Sternetur omne; [e] *ſaxa jamdudum & faces*
In te feruntur. vindicem tellus ſuum
Defendet omnis. una quot pœnas dabis?
Effugere terras crede, & humanum genus
Te poſſe; [f] *fulmen genitor Alcidæ gerit.*
Jam jam minaces ire per cœlum faces
Specta, & [g] *tonantem fulmine excuſſo diem.*
Mortem quoque ipſam, quam putas tutam, time.
Dominatur [h] *illic* [i] *patruus Alcidæ tui.*
Quocunque perges, miſera, cognatos deos
Illic videbis. DE. *Maximum fieri ſcelus*
Et ipſa fateor, ſed dolor fieri jubet.
NV. *Moriere.* DE. [k] *Moriar Herculis nempe inclyti*
Conjux, nec ullus nocte [l] *diſcuſſâ dies*
Viduam notabit, nec meos pellex thoros
Captiva capiet. ante ab Occaſu dies
Naſcetur Indis. antè glacialem polum
Scythaſve tepidâ Phœbus afficiet rotâ;
Quàm me relictam Theſſalę aſpiciant nurus.
Meo [m] *jugales ſanguine extinguam* [m] *faces.*
Aut pereat, aut me perimat, eliſis feris
Et conjugem addat. inter Herculeos licèt
Me quoque labores numeret. Alcidæ toros
Moritura certè corpore amplectar meo.
Ire, ire ad umbras Herculi junctam libet;
Sed non inultam. ſi quid è noſtro Hercule
Concepit Iöle, manibus evellam meis
Antè, & per ipſas pellicem invadam faces.
Me nuptiali victimam feriat die
Infeſtus, Iölen dum ſupra exanimem ruam.
[a] Felix jacet, quicunque quos odit, premit.
NVT. *Quid ipſa flammas paſcis? & vaſtum foves*
Vltro dolorem miſera? quid caſſum times?
Dilexit Iölen; nempe dum ſtarent lares,
Regiſque natam peteret. in famulæ locum
Regina cecidit. perdidit vires amor,
[b] *Multumq; ab illo traxit infelix ſtatus.*

[e] Seditioſi populi tela. *Jamque faces & ſaxa volant, furor arma miniſtrat.* inf. v. 871.

[f] Fulmina.

[g] E decoro perſonæ, mulieris ſc. fulmine poſterius tonitru facit, quæ tamen ſimul facta viſus motu non indigens in inſtanti percipit, auditus vero ſucceſsivè, quia per motum.

[h] In morte ſeu mortis regione, id eſt, inferis.

[i] Pluto frater Jovis, qui pater Herc.

[k] Emori me malo quàm repudiatam vivere ac rejectam videre captivam vel pellicem vel nuptam Herc. inf. v. 338. & 334.

[l] Facibus victa nuptialibus.

[m] Quæ in Iöles nuptiis præferentur. v. Theb. 363. & 807.

[a] Vid. Agam. 200

[b] Amoris illius ardorem diminuit ſedavitque Iöles ſervilis conditio, quam, quia facilem & licitam contemnet.

Illicita amantur: excidit quidquid licet.
DE. *Fortuna amorem pejor inflammat magis.*
c *Amat vel ipſum, quod caret patrio lare,*
Quod nudus auro crinis & gemmâ jacet:
Ipſas miſericors forſan ærumnas amat.
d NVT. *Hoc uſitatum eſt Herculi, captas amat.*
e *Dilecta Priami nempe Dardanii ſoror*
Conceſſa famulo eſt. adjice, quot nuptas priùs,
Quot virgines dilexit. erravit vagus.
f *Arcadia nempe virgo, Palladios choros*
Dum nectit Auge, vim ſtupri paſſa excidit,
Nullamq; amoris retinet Herculei notam.
Referam quid alias? g *mène Theſpiades vocant?*
Breviq; in illas arſit Alcides face.
Hoſpes a *Timoli* b *Lydiam fovit* b *nurum,*
Et amore captus, ad leves ſedit colos,
c *Vdum feroci ſtamen intorquens manu.*
Nempe d *illa cervix* e *ſpolia depoſuit feræ,*
Crinemque mitrâ preſſit, & famulus ſtetit,
Hirtam Sabæâ marcidus myrrhâ comam.
Vbique caluit, ſed f *levi caluit face.*
g *Hærere amantes poſt vagos ignes ſolent:*
Famulamne & hoſtis præferet gnatam tibi?
DE. h *Vt alta ſylvas forma vernantes alit,*
Quas nemore nudo primus inveſtit tepor;
At cùm ſolutos expulit Boreas Notos,
Et ſæva totas Bruma decuſſit comas,
i *Deforme foliis aſpicis truncis nemus.*
Sic noſtra longum forma percurrens iter,
Deperdit aliquid ſemper, & fulget minus;
k *Maliſq; minus eſt. quidquid in nobis fuit*
Olim petitum, cecidit & partu labat.

c Vel ob hoc ardentiùs amat, quia miſeriarum illius commiſeratione illi compatitur.

d Et hunc verſum Deianiræ tribuas.

e Heſionem quidem ceto ereptam poſteaque unà cum Troia captam (Herculiq; ut innuit amatam) conceſſit Herc comiti ſuo Telamoni τὰ πρῶτα καλλιστεῖ' ἀρ', &c. ἀριστεύσαντι στρατῷ, quòd primus murū occupaſſet.

f Quin & Augen Aloei Arcadis filiam Minervæ ſacerdotem compreſſit, ſed mox neglectam cum partu (Telepho) arcâ incluſam mari expoſuit.

g Quid dicam filias quinquaginta Theſpii quas totidem (vel ut alii, unâ) noctibus compreſſit?

a Tmoli montis Lydiæ.

b Omphalem, Herc. Fu. v. 465.

c Salivā vel aquā cui inter nendum digitos immergere ſolent. Al. leg. *utrumque forti.* d *Emphaticè.* Leonis exuvias geſtare ſolita. e Leonis pellem. f Inconſtanti, brevi. g Siſtere figereque ſolent in una amores priùs vagos, quod in te faciet libentiùs quam in captiva; *atque hinc occaſio diſſertationis longæ ſatis Deianiræ ſuæ diffidenti formæ.* h Al. *Vt alia ſylvas,* id eſt, ut alia ſylvæ forma eſt tepido afflata veris comite, alia ubi hybernus Boreas humidos terramq; ſolventes Notos expulerit. ſic noſtra longum, &c i Al. leg. *Deforme ſolis aſpicis truncum nemus,* utrumq; intellige de ſylvâ foliis nudatâ. k Facieiq; minus ineſt formæ, ita apud Soph. ὁρῶ γὰρ ἥβην. τὴν μὲν ἕρπουσαν πρόσω, τὴν δὲ φθίνουσαν.

l *M[illegible]erq; multum rapuit ex illo mihi;*
m *Ætas citato ſenior eripuit gradu.*
Vides ut altum famula non perdat decus?
n *Ceſſêre vultus penitus, & pedor ſedet;*
Tamen per ipſas fulget ærumnas decor,
Nihilq; ab illâ caſus & fatum grave
Niſi regna traxit. hinc meum pectus timor
o *Altrix, laceſſit; hinc rapit ſomnos pavor.*
Præclara p *totis gentibus conjux eram;*
Thalamosq; noſtros invido fato nurus
Optabat omnis: b *quo nimis quiſquis deos*
Orabat ullos. c *nuribus Argolicis fui*
Menſura voti. quem Jovi ſocerum parem
Altrix, habebo? quis ſub hoc d *mundo mihi*
Dabitur maritus? ipſe qui Alcidæ imperat,
Facibus ſuis me jungat Euryſtheus licèt,
Minus eſt. e *toro caruiſſe regnantis leve eſt.*
Altè illa cecidit, quæ viro caret Hercule.
NVT. Conciliat animos conjugum partus ferè.
DE. f *Sic ipſe forſan dividet partus toros.*
NVT. g *Famula illa trahitur interim donum tibi.*
DE. h *Hic quem per urbes ire præclarum vides,*
Et i *viva tergo ſpolia geſtantem feræ,*
Qui regna miſeris donat & celſis rapit,
Vaſtâ gravatus horridam clavâ manum,
Cujus triumphos ultimi k *Seres canunt,*
Et quiſquis alius orbe l *conſepto jacet;*
m *Levis eſt, nec illum gloriæ ſtimulat decor.*
Errat per orbem, non ut æquetur Jovi,
Nec ut per urbes n *magnus Argolicas eat.*

---

l Matris in pariundo officium. partus

m Al. *Ætaſque tacito ſenior.*

n Ceſſit e priore ſtatu vultus. *vel ut alii* cultus, id eſt, *ornatus.* pulchra tamen eſt.

o O nutrix.

p Omnium gentium opinione

b Delrius legit *Quod nimis quiſquis* Scal. & Mss. noſtri. *Quæ nimis quicquam deos Orabat ullos,* id eſt, quæcunque immodica vota illis concipiebat, nihil magis optabat quam nuptias noſtras quas ideo appellarat ἐπιφθόνους. Heinſ. legit. *quo minus quiſquis deos Orabat ullos* id eſt, Quæ maxima a Diis etiam peteret, minus tamen petebat, &c. adverte autem τὸ *Quiſquis* veteribus pro *Quæcunque* uſurpatum in fœminino genere. Janus Gruterus aliam quaſi hariolari videtur lectionem. *Omnis, comminus quiſquis deos Orabat ullos*; hoc ſenſu: Si quæ, metu ne audiretur ab aſtantibus, inſinuaret ſe propius deorum ſtatuis, & iis veluti ſolis notum eſſe volebat votum ſuum eam ſcires expetere tacito illo voto conjugium Herculis. c Optabant ſibi maritum meo parem d Cœlo. e Vel regis toros Herculis thalamis poſthabeo Mss. 4. hab. *toros meruiſſe regnantis leve eſt.* verùm alia lectio elegantius convenit τῷ *caret* quod ſequitur.

f Sic (invertitque nutricis argumentum) Iole ubi pepererit firmabit ſibi & retinebit Herculem, me in totum rejectâ. g Hæc ſi uſque adeo metuas, pellicem potius ulta tolle quâm maritum, quæ tibi dono data in tua manu eſt. h Quorſum vero illud, ſi more ſuo novum exquirat amorem? quo furens vel furere ſe ſimulans me aliquando tollet ut quondam Megaram. i Leonis exuvias. k Thyeſt. verſ. 378. l Oceani undis incluſo. al. leg. *conſumpto.* m In amore malevolus. ἀλλοπρόσαλλος. n Virtutis gloriâ inſignis.

Quod amet, requirit. virginum thalamos petit.
Si qua eſt negata, rapitur. in populos furit;
[o] *Nuptas ruinis quærit: & vitium impotens,*
Virtus vocatur. [o] *cecidit Oechalia inclyta,*
Unuſque Titan vidit atque unus dies
Stantem & cadentem: cauſa bellandi eſt amor.
[o] *Toties timebit, Herculi gnatam parens,*
Quoties negabit. hoſtis eſt, quoties ſocer
Fieri recuſat. ſi gener non eſt, furit.
Poſt hæc quid [a] *iſtas innocens ſervo manus,*
Donec furentem ſimulet, ac ſævâ manu
Intendat arcus, [b] *meque* [c] *natumq; opprimat?*
[d] *Sic conjuges expellit Alcides ſuas:*
Hæc ſunt repudia! [e] *nec poteſt fieri nocens.*
Terris videri ſceleribus cauſam ſuis
Fecit novercam quid ſtupes ſegnis furor?
Scelus [f] *occupandum eſt: perge, dum fervet manus.*
NVT. *Perimes maritum?* DE. [g] *Pellicis certè meæ.*
NVT. *At Iove creatum.* D. *Nempe &* [h] *Alcmenâ ſatum.*
NVT. *Ferrone?* D. *ferro* N *Si nequis?* DE. *perimam dolo.*
NVT. *Quis iſte furor eſt?* D *Quem meus conjux* [i] *docet.*
NVT. *Quem nec noverca potuit, hunc perimes virum?*
DE. Cœleſtis ira quos premit, miſeros facit;
Humana [k] nullos. NVT. *Parce miſeranda, & time,*
DE. Contempſit omnes ille, qui mortem priùs.
Libet ire in enſes. NVT. *Major admiſſo tuus:*
Alumna dolor eſt, culpa per odium exigit.
[l] *Cur ſæva modicis ſtatuis? ut paſſa es, dole.*
DE. *Leve eſſe credis pellicis nuptę malum?*
Quidquid dolorem paſcit, id [m] *nimium puta.*
NVT. *Amórne clari* [n] *fugit Alcidæ* [n] *tibi?*
DE. *Non fugit, altrix. remanet, & penitus ſedet*
Fixus medullis, crede: ſed magnus dolor,
Iratus amor eſt. NVT. *Artibus magicis ferè*
Conjugia nuptæ precibus admiſtis ligant.
[p] *Vernare juſſi frigore in medio nemus:*
Miſſumque fulmen ſtare. concuſſi fretum

[o] Sup. verſ. 222.

[a] Meas.

[b] Vt quondam Megaram liberoſq; ſuos. Herc. Fu. act. 4.

[c] Hyllum.

[d] Cæde.

[e] Amovetque cæſæ ſuæ conjugis cum liberis ſcelus in Junonem: quaſi illa immiſiſſet illi furorem. Herc. Fu. act. 5.

[f] Vide Agamem. ver. 191. Thyeſt. verſ. 203.

[g] Imò pellicis meæ maritum.

[h] Mortali, idque per adulterium.

[i] Exemplum furoris præbens in cæde uxoris ſuæ Megaræ.

[k] Nullos facit, id eſt, tollit ut jam non ſint; atq; hoc Junonis irâ mitior mea quæ miſeriis eum eximit.

[l] Cur delictis modicis pœnam tàm ſævam irrogas?

[m] Rectiùs legas *minimum*.

[n] A te tibi excidit

[o] *Quos non concordia mixti Alligat ulla tori blãdæq; potentia formæ Traxerũt torti magicâ vertigine fili*: Sed hoc ex veterũ ſuperſtitione, neq; enim cogitur voluntas. ſenſitivus quidẽ appetitus quandoque allicitur, philtra ſanè & veneficia amatoria nõ paucos ad inſaniam impulerunt.

[p] Dæmonomagiæ vires v. Med. 755.

Ceſſante vento; turbidum explicui mare:
Et ſicca tellus fontibus patuit novis.
Habuere motum ſaxa. diſcuſſi fores.
Umbræ ſtetiſtis: & meâ juſſi prece
Manes loquuntur. ſonuit infernus canis.
Mare, terra, cœlum, & Tartarus ſervit mihi.
Nox media ſolem vidit, & noctem dies:
[q] *Nihilque leges ad meos cantus tenet.*
Flectemus illum. carmina invenient iter.
DE. *Quas* [r] *Pontus herbas generat, aut quas* [ſ] *Theſſalâ*
Sub rupe Pindus? aut ubi inveniam malum,
Cui cedat ille? carmine in terras mago
[t] *Deſcendat aſtris luna deſertis licét,*
Et bruma meſſes videat, & cantu fugax
Stet deprehenſum fulmen, & verſâ vice
Medius coactis fugerit ſtellis dies:
Non flectet [u] *unum.* NVT. [x] Vicit & ſuperos amor.
DE. *Vincetur uni forſan, &* [y] *ſpolium dabit,*
Amorque ſummus fiet Alcidæ labor.
Sed te per omne cœlitum numen precor,
Per hunc timorem; quidquid arcani apparo
Penitus recondas, & fide tacitâ premas.
NVT. *Quid iſtud eſt, quod eſſe ſecretum jubes?*
DE. *Non tela ſunt, non arma, non ignis minæ.*
NVT. *Præſtare fateor poſſe me tacitam fidem;*
Si ſcelere careat. [z] *interim ſcelus eſt fides.*
DE. *Circumſpice, agedum, nequis arcana* [a] *aucupet;*
Partemq; in omnem vultus inquirens eat.
NVT. *En locus ab omni tutus arbitrio vacat.*
DE. *Eſt in remoto regiæ ſedis loco*
Arcana tacitus noſtra defendens ſpecus.
[b] *Non ille primos accipit ſoles locus,*
[b] *Non ille ſeros, cùm ferens Titam diem,*
Laſſam [c] *rubenti* [d] *mergit Oceano rotam:*
Illic [e] *amoris pignus Herculei latet.*
Altrix, fatebor, [f] *Neſſus eſt auctor mali,*
Quem gravida nubes [g] *Theſſalo genuit* [g] *duci,*

Qua

[q] Nihil tenet naturæ ſuæ leges adverſus mea carmina.

[r] Qui malarum herbarum ferax. *Has herbas atque hæc Ponto mihi lecta venena*, &c.

[ſ] In Theſſalia, quæ veneficiis infamis.

[t] Hippol. 420.

[u] Herculem.

[x] Vincit tamen eum amor qui & ſuperos vicit.

[y] Arcum vel ſagittas cedet Herculi ſpolium Cupido.

[z] Alioqui. *vel* interdum ſeu nonnunquam. hoc.n. valet *interim* apud tertiæ ætatis Latinæ authores, cujus hæc tragœdia fœtus videtur.

[a] Al. leg. *occupet*.

[b] Soli orienti non exponitur, non occidenti.

[c] A ſolis vicini radiis.

[d] Herc. Fur. ver. 25.

[e] Venenum revocandi Herculei amoris vim habens.

[f] Centaurus quem è nube, quam Ixion cùm Junonem de ſtupro interpellaſſet Jupiter pro Junone ſuppoſuerat, editum eſſe ut & natos Centauros narrant. v. Herc. Fu. 777. v. & 749. v.

[g] Ixioni.

Quà celſus aſtris inſerit [h] Pindus caput,
Vtraque nubes [h] Othrys eductus riget.
Namque ut ſubactus Herculis clavâ horridi
Achelous, omnes facilis in ſpecies [i] dari,
Tandem peractis omnibus patuit feris,
Vnoque [k] turpis ſubdidit cornu caput:
Me conjugem dum victor Alcides habet,
Repetebat Argos. forte per campos vagus
[l] Evenus altum gurgitem in pontum ferens
Jam penè ſummis turbidus ripis erat.
Tranſire Neſſus verticem ſolitus vadis,
Pretium popoſcit: meque jam dorſo ferens,
Quà jungit hominem ſpina deficiens equo;
Frangebat ipſas fluminis tumidi [m] minas.
Jam totus undis Neſſus exierat ferox,
Medioque adhuc errabat Alcides vado,
Vaſto rapacem verticem ſcindens gradu.
Aſt ille ut eſſe vidit Alcidem procul,
Tu præda nobis, [a] inquit, & conjux eris.
[b] Prohibetur undis; meque complexam ferens
[c] Greſſum citabat. non tenent undæ Herculem:
[d] Inſide vector, inquit immiſſi licèt
[e] Ganges & [e] Iſter vallibus junctis eánt;
Vincemus ambos. conſequar telo [f] fugam.
[g] Præceſſit arcus verba. [h] tum longum ferens
Arundo vulnus, tenuit hærentem fugam;
Mortemq; fixit. ille jam [i] quærens diem
Tabem fluentis vulneris dextra excipit;
Traditq; nobis [k] ungulæ inſertam ſuæ,
Quam forte ſævâ ſciderat avulſum manu.
Tum verba moriens addit: hoc, inquit, magæ
Dixere amorem poſſe defigi [l] malo.
Hoc [m] docta Mycale [n] Theſſalas docuit nurus,
Vnam inter omnes [o] Luna quam ſequitur magam,
Aſtris relictis. illitas veſtes dabis
Hac, inquit, ipſâ tabe, ſi pellex tuos
Inviſa thalamos tulerit, [p] & conjux levis

Aliam

[h] Mons Theſſaliæ ὄρειος.

[i] Transformari ſup. v. 300.

[k] Namque in taurum converſo Acheloo Herc. cornu avulſit.

[l] Aetoliæ fl. ποταμὸς βαθύῤῥοος.

[m] Impetus.
[a] Inquit Neſſus.
[b] Hercules prohibetur undis.
[c] Neſſus celeriter fugiebat.
[d] O Neſſe, inquit Herc.
[e] Fl. max. hic Germaniæ, ille Indiæ.
[f] Te fugientem.
[g] Sagitta arcu emiſſa prius Neſſum percuſſerat, quàm verba audiviſſet.
[h] E longè.
[i] Moriens. *oculiſque errantibus alto Quæſivit cælo lucem.*
[k] Frigida enim venena ungulis ſolis ſervari poſſe feruntur.
[l] Veneno incantato.
[m] Veneficiorum & magiæ perita.
[n] Mulieres Theſſ. incantamentis famoſas.
[o] Incantata. Hippol. 420.
[p] Et Hercules aliam duxerit uxorem Jovi nurum futuram.

Aliam parenti dederit altiſono nurum.
[q] *Hoc nulla lux aſpiciat, hoc tenebræ tegant*
Tantùm remotæ: ſic potens vires ſuas
Sanguis tenebit [r] *verba deprendit quies,*
Mortemq; laſſis intulit membris ſopor.
Tu, quam meis admittit arcanis fides,
Perge, ut nitentes virus in veſtes ſatum,
Mentem per artus adeat, & tactu intimas
Intret medullas. NVT. *Ocius juſſa exequar,*
Alumna. precibus tu [a] *Deum invictum advoca,*
Qui certa tenerâ tela dimittit manu.
DE. *Te te precor,* [b] *quem mundus & ſuperi timent;*
Et æquor, & [c] *qui fulmen Ætnæum quatit,*
Timende [d] *matri* [e] *teliger ſævæ puer;*
Intende certâ ſpiculum velox manu,
Non è ſagittis levibus, è [f] *nervo, precor,*
Graviore profer, [g] *quod tuæ nondum manus*
Miſêre in aliquem. non levi telo eſt opus,
Ut amare poſſit Hercules, rigidas manus
Intende, & arcum cornibus junctis para.
Nunc nunc ſagittam prome, quâ quondam horridus
Jovem petiſti; fulmine abjecto Deus
[h] *Cùm fronte ſubitâ tumuit, &* [i] *rapidum mare*
Taurus puellæ vector Aſſyriæ ſcidit.
Immitte amorem. vincat exempla [k] *omnia:*
Amare diſcat [l] *conjuges. ſi quas decor*
Immiſit Iölis pectori Herculeo faces,
Extingue totas. perbibat flammas mei.
Tu fulminantem ſæpe domuiſti Jovem,
Tu [m] *furva nigri ſceptra geſtantem poli,*
Turbæ [m] *ducem* [n] *majoris, &* [m] *dominum Stygis.*
Tu, qui [o] *novercâ es gravior iratâ Deus,*
Cape hunc triumphum, ſolus evince Herculem.
NVT. *Prolata* [p] *vis eſt* [q] *quæque* [r] *Palladiâ colu*

[q] μηδ' ὄψεταί νιν μήτε φέγγος ἡλίε Μηθ' ἕρκος ἱερὸν μήτ' ἐφέστιον σέλας.

[r] Hæc Neſsi verba mors excepit, inſequuta eſt.

[a] Cupidinem.

[b] Quem numina, animaliaque cœleſtia, terrena & maritima timent.

[c] Jupiter, qui fulmina Cyclopibus in Aetnæis antris fabricata torquet.

[d] τοὺς γὰρ ἄλλους θεοὺς, κατηγωνίσω ἅπαντας ὦ Ἔρως, τὸν Δία, τὸν Ποσειδῶ, τὸν Ἀπόλλω, τὴν Ῥέαν, ἐμὲ τὴν μητέρα. Venus apud Lucianum.

[e] ἔρως τοξότης.

[f] Arcu. arcûs chordâ.

[g] Ἀβλῆτα ἰὸν, οἰστὸν.

[h] Cùm Jovi in taurum verſo erumpebant ſubitò cornua, &c. Hippol. 302.

[i] Fretum è Phœniciâ in Cretam trajiciens.

[k] Omnium qui amore inſanivereunt.

[l] Quas (pellicibus deditus) contemnere ſoleret ut Megaram & me. [m] Plutonem Agam. 750. [n] Mortuorum enim major quàm vivorum numerus. Herc. Fur. 559. [o] Herculi ſemper Amor nocentior quàm Juno irata. *Plus tibi quàm Juno nocuit Venus* [p] Venenum illud cautæ potentiæ. [q] Et veſtis, quæ, &c. [r] A Pallade inventa, vid. Hippol. 102.

Laſſavit omnem texta famularem manum.
Nunc congeratur virus, ut veſtis [f] *bibat*
Herculea peſtem. [a] *precibus augebo malum.*
In tempore ipſo gnavus occurrit Lichas.
Celanda vis eſt, illa ne pateant mala.
DE. *O,* [b] *quod ſuperbæ non habent unquam domus,*
Fidele ſemper regibus [c] *nomen, Licha,*
Cape hos amictus, [d] *noſtra quos nevit manus,*
Dum vagus in orbem fertur, & victus mero
Tenet feroci [e] *Lydiam gremio nurum,*
Nunc poſcit Iolem. ſed [f] *jecur fors horridum*
Flectam [g] *emerendo.* merita vincunt & malos.
Non antè veſtes induat conjux jube,
Quàm thure flammas ſpargat, & poſcat deos,
[h] *Canâ rigentem populo vinctus comam.*
Ipſa ad penates regios greſſus feram,
Precibuſq; Amoris horridi matrem colam.
Vos, quas paternis extuli comites focis,
[i] *Calydonię, deflete lugendas* [k] *vices.*

[f] Imbibat venenum.
[a] Imprecationibus magicis.
[b] Namque in tot populis vix una fides inf. v. 698.
[c] Servitium, famulæ.
[d] πέπλον τῆς ἐμῆς χερός.
[e] Omphalem. Herc Fur. 465.
[f] Cupiditatum ſedem, maximè amoris qui è flava bile oritur, quæ calidæ aridæque naturæ igni in hominis temperaturâ reſpondet unde poetis familiare amoris nomen *Ignis*.
[g] Meritis & beneficiis meis.

---

[h] Albâ populo Herc. Fur. verſ. 892. [i] Aetolides. Calydon. n. regia Aetolorum urbs.
[k] Meas, quod faciunt in ſequenti Choro.

CHORUS ÆTOLARUM Virginum.

Mulieres Calydoniæ Deianiræ ſortem deflent: Ambitionem, Avaritiam, Luxum, cæteraque mortalium ſtudia inania deteſtantur: privatam fortunam laudant.

FLEMUS, *caſus,* [l] *OEnei, tuos,*
Comitum primos turba per annos,
Flemus [m] *dubios, miſeranda, toros,*
Nos [n] *Acheloi tecum ſolitæ*
Pulſare vadum, cùm jam tumidas
Vere peracto poneret undas,
Graciliſque vado ſerperet æquo,
Nec pręcipitem volveret amnem
[o] *Flavus rapido fonte Lycormas,*
Nos [a] *Palladias ire per aras,*
Et virgineos celebrare choros:

[l] O Deianira filia regis Oenei.
[m] Repudium timentes.
[n] Sup. v. 300. & 500.
[o] Arenis flavus Lycormas fluvius Aetoliæ, qui poſteà Evenus dictus.
[a] In Palladis honorem exſtructas.

Nos [b] *Cadmeis* [c] *orgia ferre,*
Tecum ſolitæ condita [d] *ciſtis,*
[e] *Cùm jam pulſô ſidere Brumæ*
Tertia ſoles evocat æſtas,
Et [f] *ſpiciferæ conceſſa deæ*
Attica [g] *myſtas* [h] *claudit* [i] *Eleuſis.*
Nunc quoque fatum quodcunque times,
Fidas [k] *comites accipe fatis.*
Nam rara fides, ubi jam melior
Fortuna ruit.
Tu quicunque es, qui ſceptra tenes;
Licèt omne tuâ vulgus in aulâ
[l] *Centum pariter limina pulſet:*
Cùm tot populis ſtipatus eas,
In tot populis vix una fides.
Tenet auratum limen [m] *Erinnys,*
Et cùm magnæ patuere fores,
Intrant fraudes, cautique doli,
Ferrumque [n] *latens. cùmque in populos*
Prodire parant, comes invidia eſt.
[o] *Noctem quoties ſummovet Eos,*
Regem toties credite naſci.
[p] Pauci reges, non regna colunt;
Plures fulgor convocat aulæ.
Cupit hic regi proximus ipſi
Clarus claras ire per urbes:
Urit miſerum gloria pectus.
Cupit hic gazis implere famem:
Nec tamen omnis plaga gemmiferi
Sufficit [a] *Iſtri; nec tota ſitim*
* *Lydia vincit;* [b] *nec quæ Zephyro*
Subdita tellus, ſtupet [c] *aurato*
Flumine clarum radiare [c] *Tagum;*
Nec ſi totus ſerviat [d] *Hebrus;*
Ruraque dives cingat [e] *Hydaſpes;*

[b] Bacchi Thebis à Cadmo inſtitutis nati cultique.

[c] Liberi patris ceremonias; & ſacra Oedip. 431.

[d] Caniſtris; quæ ferebant κανηφόροι virgines.

[e] Cùm jam pulſato hyemali Piſcium ſidere tertii anni ſolſtitium æſtivum calores inducit. *ubi audito ſtimulant Trieterica Baccho Orgia:* tertio quoque anno iterata in memoriam victoriæ Indicæ patris Liberi trienni expeditione partæ.

[f] Cereri à Triptolemo conceſſa.

[g] Herc. Fur. 846.

[h] Vt ſecreta ſint Eleuſinia ſacra.

[i] Hippol. 835. Herc Fu. 301.

[k] Nos.

[l] Multa, propter ſatellitum & miniſtrorum frequentiam.

[m] Furia. Agam. verſ. 82.

[n] Ad inſidias.

[o] Quoties rex inſidias noctis & mortem evaſerit, toties novum alium naſci credite, tantum periculi regibus minantur noctes ſingulæ.

[p] Plures colunt regias fortunas quàm perſonas.

[a] Fl. Europæ maximi. [b] *Non Tarteſſiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas pretioſa Tagi;* * *Non ſtagna rubentis Aurea Pactoli, totumque exhauſerit Hermum, Ardebit majore ſiti.* [c] Herc. Fur. 1324. v. Thyeſt. v. 353. [d] Thracia; cujus Hebrus fl. [e] Indiæ. fl.

Intraque ſuos currere fines
Spectet toto flumine [e] *Gangem.*
Avidis, avidis [f] natura parum eſt.
Colit hic regem regumque lares,
[g] *Non ut preſſo vomere ſemper*
Nunquam ceſſet curvus arator,
Vel mille ſecent arva coloni:
Solas optat, quas donet, opes.
Colit hic reges [h] *calcet ut omnes,*
Perdatq; aliquos, nullumque levet.
Tantùm ut noceat, cupit eſſe potens.
Quota pars moritur [i] *tempore fati!*
Quos felices [k] Cynthia vidit,
Vidit miſeros abitura dies.
Rarum eſt, felix, idemque ſenex.
[l] Ceſpes Tyrio mollior oſtro,
Solet impavidos ducere ſomnos.
Aurea rumpunt tecta quietem,
Vigileſque trahit purpura noctes.
O ſi pateant pectora ditûm,
Quantos intus ſublimis agit
Fortuna metus! [a] *Brutia Coro*
Pulſante fretum mitior unda eſt:
Pectora pauper ſecura gerit.
[b] *Tenet è patulâ pocula fago,*
Sed non trepidâ tenet ipſa manu.
Carpit [c] *faciles vileſque cibos,*
[d] *Sed non ſtrictos reſpicit enſes,*
[e] Aurea miſcet pocula ſanguis.
Conjux modico nupta marito
Non diſpoſito clara monili
Geſtat pelagi [f] *dona* [g] *rubentis;*
Nec gemmiferas detrahit aures
[h] *Lapis Eoâ lectus in undâ;*
Nec [i] *Sidonio mollis aheno*
[k] *Repetita bibit lana rubores;*
Nec Mæoniâ diſtinguit acu

[f] Omne quod produxit natura.

[g] Non ut multa aret, poſſideat, acquirat, ſed ut habeat quas largiatur opes.

[h] Vt multos premat, opprimatque.

[i] *Sed miſera ante diem nec ſiccâ morte.*

[k] Præcedentis noctis Luna.

[l] Terra gramine herbiſque virens.

[a] Fretum Siculum. Thyeſt. v. 578.

[b] Cui *Terra rubens crater, pocula fagus* ſecuritatem præſtant.

[c] Dapes inemptas.

[d] *Rarus venit in cœnacula miles.* vel ad enſem reſpicit Damoclis cervici juſſu Dionyſii impendentem.

[e] *Helleniſm.* χρύσεον αἷμα κεράννυται σκύφοις. lethum, ſeu lethale venenum aureis miſcetur poculis.

[f] Gemmas.

[g] Erythræi maris. Thyeſt. verſ. 370.

[h] Elenchus é margarita Indica.

[i] Thyeſt. verſ. 344.

[k] Dibapha, Tyrio bis murice tincta.

Quæ [m] Phœbeis ſubditus Euris
Legit [m] Eois [n] Ser arboribus,
Qualibet herbæ tinxere colos,
Quas indoctæ nevere manus:
Sed [o] non dubios fovet illa toros;
[p] *Sequitur dira lampade Erinnys*
Quorum populi coluere diem.
[q] *Nec ſibi felix pauper habetur,*
Niſi felices cecidiſſe videt.
Quiſquis medium defugit iter,
Stabili nunquam tramite curret.
Dum petit unum præbere diem,
Patrioſque [a] puer concitat axes;
Nec per ſolitum percurrit iter,
Sed Phœbeis ignota ſecat
Sidera flammis errante rotâ,
Secum pariter perdidit orbem.
Medium cœli dum ſulcat iter,
[b] *Tenuit Latias Dædalus oras,*
[c] *Nullique dedit nomina ponto:*
Sed dum [d] volucres vincere veras
Icarus audet, patriaſque puer
[e] *Deſpicit alas, [f] Phœboque volat*
Proximus ipſi; [g] dedit ignoto
Nomina ponto.
Malè penſantur magna ruinis.
[h] *Felix alius, magnuſque volet;*
Me nulla vocet turba potentem.
[i] *Stringat tenuis littora puppis.*
Nec magna meos aura phaſelos
Jubeat medium ſcindere pontum:
Tranſit tutos Fortuna ſinus,
Medioque rates quærit in alto,
Quarum feriunt [k] ſuppara nubes.
Sed quid pavido territa vultu,
[l] *Qualis Baccho ſaucia Thyas,*
Fertur rapido [m] regina gradu?

[m] Orientalibus.
[n] Thyeſt. v. 378.
[o] Non ſuſpectos adulterii, vel repudium timentes ut ſup. verſ. 590.
[p] Sed diſcors furia inauſpicatâ tædâ nuptiali (Theb. verſ. 253. & 527. vel face furiali (Herc. Fu. v. 87.) eorum thalamos perſequitur, quorum natales publicâ lætitiâ celebrantur id eſt, principum.
[q] Tum ſe beatum agnoſcit pauper, ubi potentes ex alto gradu videt cecidiſſe.
[a] Phaeton.
[b] *Dæd. fugiens Minoïa regna Præpetibus pennis auſus ſe credere cœlo, Chalcidicâque levis tandem ſuper adſtitit arce*, id eſt, Cumis, quæ in Italia, pro cujus parte, quæ magna Græcia dicebatur, Latium ponit
[c] Quod fecit filius ejus Icarus.
[d] Altiùs volitare quàm volucres veræ.
[e] Altiùs ſubvectus patrem infra volitantem videt
[f] Cujus calore liquefactâ qua conglutinabantur alæ cerâ, in mare decidit.
[g] Vid. Oed. v. 893
[h] Volitet alius felix & magnus.
[i] Radat, legat littora.
[k] Medea. v. 328.
[l] *Qualis commotis excita ſacris Baccbatur Thyas*, vid. Oed. 441.
[m] Dejanira.

Quæ te rurſus fortuna rotat,
Miſeranda, refer. licèt ipſa neges,
Vultus loquitur, quodcunque tegis.

ACTUS TERTIUS.

DEIANIRA. CHORVS.

Deianiram, periculo veneni ad ſolem expoſiti flammaſque concipientis facto, conſilii ſui pœnitet.

[n] *VAgus per artus errat excuſſos tremor:*
[o] *Erectus horret crinis. impulſis adhuc*
Stat terror animis, & [p] cor attonitum ſalit,
Pavidumq; trepidis palpitat venis jecur.
Vt fractus Auſtro pontus etiamnum tumet,
Quamvis quieſcat languidis ventis [q] dies:
Ita mens adhuc vexatur excuſſo metu.
Semel profecto premere felices deus
Cùm cœpit, urget. [r] hos habent magna exitus.
CH. *Quis tam impotens, ô miſera, te caſus rotat?*
DE. *Vt miſſa palla eſt, tabe Neſſeâ illita,*
Thalamiſque mœrens intuli greſſum meis,
Neſcio quid animus timuit & fraudem [ſ] ſtruit.
Libet experiri. [t] ſolibus virus ferum
Flammiſque Neſſus ſanguinem oſtendi arcuit.
Hic [u] ipſe fraudes eſſe pręmonuit [u] deus.
Et forte nullâ nube reſperſus jubar
Laxabat ardens fervidum Titan diem.
(Vix ora ſolvi patitur etiamnunc timor)
Medios in ignes ſolis, & claram facem
Quo tincta fuerat palla, veſtiſque illita,
Abjectus horret [a] ſanguis & Phœbi [b] comâ
Tepefactus ardet. vix queo monſtrum eloqui.
Nives ut Eurus ſolvit aut tepidus Notus,

[n] *Gelidusque per ima cucurrit Oſſa tremor.*

[o] Commeante ſc. ad cordis (quod corporis arx eſt) ſubſidium calore, externa algeſcunt fitque horripilatio, nec non——

[p] —καρδίας παλμὸς, qui inter divinationes ſalitorias.

[q] Tempeſtas.

[r] Conatus grandes anxios pleruraque & calamitoſos habent exitus.

[ſ] Al. *Aſtruit.* id eſt, aſſerit me deceptam eſſe poſſe.

[t] Sup. ver. 536.

[u] Ipſe Neſſus, quem eadem Deianira θεὸν χαίροντα dixit in Sophoc. Trachiniis, vid. Thyeſt v. 859. q. d. vel ipſe Neſſus δολοποιὸς, id eſt, fraudulenti & hoſtilis erga Herculem animi me monere potuiſſet ſubeſſe fraudem. *vel*, ſimpliciter intellige de deo, ceu, dæmone.

[a] Neſſi ſanguis Hydræ felle, quo tinctæ fuerant Herculis ſagittæ, mixtus.

[b] Radiis, Hippol. verſ. 351.

Quas vere primo lubricus perdit [c] *Mimas;*
Vtq; involutos frangit Ionio ſalo
Oppoſita fluctus [d] *Leucas, &* [e] *laxus tumor*
In littore ipſo ſpumat; aut cœleſtibus
Aſperſa tepidis thura laxantur focis:
Sic languet omne virus, & perdit [f] *comam.*
Dumque ipſa miror, [g] *cauſa mirandi perit.*
Quin ipſa tellus ſpumeos motus agit,
Et quidquid illâ tabe contactum eſt, labat.
[[h] *Tumenſq; tacita ſequitur, & quaſſat caput.*]
Natum paventem cerno & ardenti pede
Greſſus ferentem, prome, quid portes novi.

c Ioniæ mons nivoſus.
d Leucates. vide Hippol. v. 1011.
e Vnda rejecta & diſſoluta, al. *laſſus* & *lapſus.*
f Lanam quâ inunxerat pallam. τὸ κάταγμα τῆς οἰός, ᾧ προὔχριε. Soph. id eſt, panniculum velleris quo veſtem perunxiſſet.
g Lana illa.
h ἀ[illegible] hic verius, atque legendum *Timenſque.*

HYLLVS. DEIANIRA. NVTRIX.

Intellecto ex Hyllo funeſti muneris malo Deianira ſibi mortem conſciſcit.

I Profuge, quære ſi quid ulterius patet
Terris, freto, ſideribus, Oceano, inferis.
Vltra [i] *labores, mater, Alcidæ fuge.*
DE. *Neſcio quod animus grande præſagit malum.*
HYL. [k] *Regna triumpha, templa Iunonis pete:*
Hæc tibi patent. delubra præcluſa omnia.
DE. *Effare, qui me caſus inſontem premat.*
HYL. *Decus illud vrbis, atque præſidium unicum,*
Quem fata terris in locum dederant [l] *Iovis,*
O mater, [m] *abiit. membra, & Herculeos toros*
Vrit lues [n] *Neſſea. qui domuit feras,*
Ille ille victor, vincitur, mœret, dolet.
Quid quæris ultrà? DE. Miſerias properant ſuas
Audire miſeri. *fare, quo poſita in ſtatu*
Jam noſtra domus eſt. O lares, miſeri lares!
Nunc vidua, nunc expulſa, nunc feror obruta!
HYL. *Non ſola mœres. Hercules toto jacet*
Mundo gemendus. fata ne, mater, tua

i Regiones Herculis laboribus inſignes.
k Sarcaſticè, triumpha: quaſi re ſtrenue geſta: ſacrifica, ſed Junoni ſoli cui Herculis mors læta obtigit, cæteris diis mœſta. int. verſ. 547
l Liberatoris, auxiliatoris, atque intimare videtur Etym vulgatam cui Jupiter, q. Jovans pater melius tamen Jovis pater, Jovis ab Heb. יהוה addito pater, ſic enim Dieſpiter, Neptunus pater, Saturnus pater, Marſpiter &c.
m Al. *obiit.* necdum autem obierat: de vita verò Herculis deſperat Hyllus. n Aliis: *Neſcio qua*, Neſciebat enim adhuc Hyllus quæ lues Herculem ureret. quod ut modulis concinat, emendare laborat Raphelengius, legitque *Neſcio qua.*

Privata credas. jam [o] *genus totum obſtrepit;*
Hunc ejulatu, quem gemis, cuncti gemunt.
Commune terris omnibus pateris malum.
Luctum occupaſti prima: non ſola Herculem
Miſeranda mœres. DE. *Quam propè à leto tamen,*
Ede, ede (quæſo) jaceat Alcides meus.
HYL. *Mors refugit illum,* [p] *victa quæ in regno ſuo*
Semel eſt, nec audent fata tam vaſtum nefas
Admittere. ipſa forſitan trepidâ colos
[q] *Clotho manu projecit, & fatum Herculis*
Timet peragere. prô diem! infandum diem!
Hócne ille ſummo magnus Alcides eat
Ad fata & umbras, atque [r] *pejorem polum?*
DE. *Præcedere tu illum dicis? an poſſum prior*
Mortem occupare? fare, ſi nondum occidit.
HYL. [ſ] *Euboica tellus vertice immenſo tumens*
Pulſatur omni latere. [t] *Phryxeum mare*
Scindit Caphareus. ſervit hoc Auſtro latus.
At quà nivoſi patitur Aquilonis minas,
[u] *Euripus undas flectit inſtabiles vagus,*
Septemque curſus flectit, & totidem refert,
Dum laſſa Titan [x] *mergat Oceano juga.*
Heic [y] *rupe celſâ, nulla quam nubes ferit,*
Annoſa fulgent templa [a] *Cenæi Iovis.*
Vt ſtetit ad aras omne votivum pecus,
Totumq; tantis gemuit armentis nemus:
Spolium leonis ſordidum tabo exuit,
Poſuitq; clavæ pondus, [b] *& pharetrâ graves*
Laxavit humeros. [c] *veſte tunc fulgens* [c] *tuâ*
[d] *Canâ revinctus populo horrentem comam,*
Succendit aras. Accipe has, inquit, focis
Non falſe [e] *meſſes genitor, & largo ſacer*
Splendeſcat ignis thure, quod [f] *Phœbum colens*
Dives [g] *Sabæis colligit truncis Arabs.*

[o] Humanum genus.

[p] Ab eodem Hercule ad inferos deſcendente.

[q] E tribus Parcis illa quæ colum tenet. Herc. Fu. v. 558.

[r] Deteriorem polum, nigrum, Antarcticum. vi. Herc. Fu. v. 606. id eſt, ad inferos.

[ſ] Sophoc. illud in Trachiniis adumbrare voluit, Ἀκτή τις ἀμφίκλυστος Εὐβοίας ἄκρον Κηναῖόν ἐστιν: nec tamen conſequitur, neque vera eſt hæc Eubœæ deſcriptio. Caphareі enim promontorium ad ortum eſt, & Euripus ad occaſum. nec dici poteſt *Aquilonis minas pati.*

[t] Helleſpontum, vi. Troad. v. 1032.

[u] Herc. Fu. 377.

[x] Herc. Fu. v. 25.

[y] Jovi in ſummis montibus ſacra facere ſolenne, ut pote Deorum ſummo.

[a] In Cenæo Eubœæ promontorio culti. *Victor ab Oechalia Cenæo ſacra parabat Vota Jovi.*

[b] Mſs. 2. *& pharetrâ gravi Levavit humeros.*

[c] Pallâ a te miſſâ.

[d] Albâ populo. Herc. Fu. v. 892.

---

[e] Thura, cinnama, odores. [f] Solem orientem adorans. vide Troad. 10. vel, orientalis. [g] Arabes a Sabæis diſtinguere videtur, ita Virg. 8. Æneid. *Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi.* Qui tamen Felicis Arabiæ incolæ. *Solis eſt thurea virga Sabæis.*

Pacata tellus, inquit, & cœlum, & freta;
Feris ſubactis, omnibus victor redii.
[h] *Depone fulmen. gemitus in medias preces,*
Stupente & ipſo, cecidit. heic cœlum horrido
Clamore complet. [i] *qualis impreſſâ fugax*
Taurus bipenni vulnus & telum ferens,
Delubra vaſto trepida mugitu replet;
Aut quale mundo fulmen emiſſum tonat;
Sic ille gemitus ſidera & pontum ferit:
Et vaſta [k] *Calpe ſonuit: & voces* [l] *Cyclas*
Excepit omnis. hinc petræ Capharides;
Hinc omne voces reddit Herculeas nemus.
Flentem videmus. [m] *vulgus* [n] *antiquam putat*
Rabiem rediſſe: tunc fugam famuli petunt.
At ille vultus igneâ torquens face,
Vnum inter omnes quærit & ſequitur [a] *Licham.*
Complexus aras ille tremebunda manu,
Mortem metu [b] *conſumpſit, & parum ſui*
Pœnæ reliquit. dumque tremebundum manu
Tenuit [c] *cadaver,* [d] *Hac manu, inquit, hac ferar*
(O fata!) victus? Herculem perimit [e] *Lichas.*
[f] *Ecce alia clades, Hercules perimit Licham.*
Fata [g] *inquinantur.* [h] *fiet hic ſummus labor.*
In aſtra miſſus fertur, & nubes vago
Spargit cruore. talis in cœlum exſilit
Arundo, [i] *Geticâ viſa dimitti manu;*
Aut quam [k] *Cydon excuſſit:* [l] *inferius tamen*
* *Fugiet arundo. corpus in pontum cadit;*
In ſaxa cervix: funus [m] *ambobus jacet.*
Reſiſtite, inquit. non furor mentem abſtulit.
Furore gravius iſtud atq; irâ malum eſt.
[n] *In me juvat ſævire. vix* [o] *peſtem indicat,*
Et ſævit. artus ipſe dilacerat ſuos,

[h] Neque enim illo opus eſt, ſubactis à me tyrannis.

[i] *Quales mugitus fugit cùm ſaucius aram Taurus, & incertam excuſſit cervice ſecurim.*

[k] Hyperbole inſolentior nec ferenda; lege ex correctione Lipſii, *Chalcis*, quæ Euripo vicinior, & ſi non vero, veriſimili ſaltem conſonantior: cum Cyclada & Capharidas ſubjungat.

[l] Thyeſt. v. 593.

[m] Famulorum.

[n] Quâ correptus Megaram & filios interemerat. Herc. Fu. Act 4.

[a] Miniſtrum qui tunicam attulerat.

[b] Metu penè exanimatus.

[c] Morti deſtinatum Lycham *vel* præ timore jam ferè mortuum.

[d] Tam abjecti hominis manu.

[e] Vilis famulus.

[f] Ecce alia non minor indignitas! ego ille monſtrorum domitor Hercules perimo viliſſimum ſervitium Licham.

[g] Tam contempti famuli cæde *vel* lege *Faſta*, quaſi dicat, Geſta mea inquinantur.

[h] Cum contemptu indignatur ſibi contingere ſupremum hunc laborem.

[i] Getæ pop. Scythiæ Ponto vicini, ſagittandi peritiſſimi.

[k] Cretenſis ab urbe Cydone. vide Hippol verſ. 8.2.

[l] Altiùs tamen Lichas projectus quàm arundo Getica vel Cydonia.

* Al. leg. *Et tela fugiunt truncus in pontum cadit.*

[m] Capiti & trunco.

[n] Non in alios, ut quondam, furens.

[o] Virus.

Et membra vaſtâ carpit avellens manu.
Exuere amictus quærit, p *hoc ſolum Herculem*
Non poſſe, vidi. trahere conatus tamen,
q *Et membra traxit.* r *corporis palla horridi*
Pars eſt; & q *ipſa veſtis immiſcet cutem.*
Nec cauſſa diræ cladis in medio patet:
Sed cauſſa tamen eſt, vixq; ſufficiens malo.
Nunc s *ore terram languidus prono ferit;*
Nunc poſcit undas, unda non vincit malum.
t *Et nota quærit littora, & pontum occupat.*
Famularis illum retinet errantem manus.
O ſortem acerbam! fuimus Alcidæ a *pares.*
Nunc b *puppis illum littore Euboico refert,*
Auſterque lenis pondus Herculeum rapit.
DE. c *Deſtituit animus membra. nox oculos premit.*
Quid, anime, ceſſas? quid ſtupes factum ſcelus?
Gnatum repoſcit Iuppiter, Iuno d *æmulum.*
Reddendus orbi eſt. quod poteſt reddi, exhibe.
Eat per artus enſis exactus meos.
Sic, ſic agendum eſt. e *tam levis pœnas manus*
Tantas repoſcit? *tolle fulminibus,* f *ſocer,*
g *Nurum ſceleſtam.* h *nec levi telo manus*
Armetur. h *illud fulmen exſiliat polo,*
Quo, ni fuiſſet genitus Alcides tibi,
i *Hydram cremaſſes; peſtem ut inſolitam* k *feri,*
Et ut novercâ pejus iratâ malum.
Emitte telum, l *quale in errantem priùs*
Phaëthonta l *miſſum eſt. perdidi erepto Hercule*
Et ipſa populos. quid rogas telum deos?
Iam parce m *ſocero. conjugem Alcidæ necem*
Optare pudeat. hæc erit votum, manus,
A me petatur. occupa ferrum ocyùs.
Quin deme ferrum. quidquid in mortem trahit
Telum eſt abundè. rupe ab æthereâ ferar.
Hæc hæc renatum prima quæ poſcit diem,
n *OEta eligatur. corpus hinc mitti placet.*
Abrupta cautes ſcindat, & partem mei

p Non poſſe amictus exuere.
q *Qua trahitur trahit illa cutem, &c.* Ovid. 9. Met.
r Adhæret ac ſi corporis pars eſſet.
s ἐσπᾶτο πέδονδε ϗ μετάρσιος βοῶν.
t Al. leg. *Fluctiſona quærit littora, &c.*
a Poſtquam illi vires ademiſſet virus.
b A Cenæo Eubœæ promontorio naviculâ ad Oetam vectus eſt, ubi expiravit.
c Hunc verſum Hyllo tribuunt alii. utrique probè.
d A Junone immiſſa monſtra & labores vincentē ἥρως κλέος.
e Lipſ. leg. *tam leves pœnas manus Tantis* (i. ſceleribus) *repoſcit?*
f Jupiter.
g Me.
h Fulminum alia alba vel nigra, quæ cæterorum deorū ſunt: alia rubra quæ Jovis ſolius. atque ex his quædam minora quæ moneant: majora altera quæ cum fragore miſſa diſcutiant: tertia maximè ignita, quæ adurant.
i Quam Hercules excuſſit. Herc. Fu. v. 241.
k Percute me, Junone illi nocentiorem.
l Vbi *ſævos compeſcuit ignibus ignes.* ſup. v. 588.
m Jovi, ne impendat tibi fulmen.
n Her. Fu. v. 132.

Ferat omne ſaxum, pendeant laceræ manus,
Totumq́; rubeat aſperi montis latus.
Levis una mors eſt: levis, at extendi poteſt.
Eligere neſcis, anime, cui telo incubes.
Vtinam eſſet, utinam [a] *fixus in thalamis meis*
Herculeus enſis! huic decet ferro immori.
Vnâ perire dexterâ nobis ſat eſt?
Coite gentes, [b] *ſaxa & incenſas faces*
Iaculetur orbis. nulla nunc ceſſet manus.
Corripite tela: vindicem veſtrum abſtuli,
[c] *Impunè ſævi ſceptra jam reges gerent.*
[c] *Impune jam naſcetur indomitum malum.*
Reddentur [d] *aræ cernere aſſuetæ hoſtiam*
[e] *Similem colenti. ſceleribus feci viam.*
Ego [f] *vos tyrannis, regibus, monſtris, feris,*
Sævisque, rapto vindice, oppoſui deis.
Ceſſas, [g] *Tonantis ſocia? non ſpargis facem,*
[h] *Imitata fratrem, & mittis ereptam Iovi?*
Meq́; ipſa perdis? [i] *laus tibi erepta inclyta eſt,*
Ingens triumphus. æmula, Iuno, tui
Mortem occupavi. NVT. [k] *Quid domum impulſam trahis?*
[l] *Erroris iſtuc omne, quodcumque eſt, nefas.*
Haud eſt nocens, quicunq; non ſponte eſt nocens.
DE. Quicunque fato ignoſcit, & parcit ſibi,
Errare meruit: *morte damnari placet.*
NVT. Nocens videri qui petit, mortem cupit.
DE. [m] Mors innocentes ſola deceptos facit.
NVT. *Titana fugies?* DE. *Ipſe me Titan* [n] *fugit.*
NV. *Vitam relinques miſera?* DE. *At Alcidem ſequar.*
NVT. *Supereſt & auras ille cœleſtes trahit.*
DE. [a] *Vinci Hercules cum potuit, hinc cœpit mori.*
NVT. *Natum relinques, fataq́; abrumpes tua?*
DE. [b] *Quamcumq́; natus ſepelit, hæc vixit diu.*
NV. *Virum* [c] *ſequeris?* DE. *Prægredi caſtæ ſolent.*
NV. *Si te ipſa damnas,* [d] *miſera te ſceleris arguis.*
DE. Nemo nocens ſibi ipſe pœnas irrogat.

[a] *Arma viri thalamo quæ fixa reliquit.* Dido. 4. Aen.
[b] Sup. verſ. 32.
[c] Sublato tyrannorum vindice ac monſtrorum domitore Hercule.
[d] Innuit *illaudati Buſiridis aras.* Herc. fu. v. 484.
[e] Humanam.
[f] Mortales.
[g] Soror & conjux Jovis.
[h] Med. ver. 59.
[i] Quam petebas gloriam & triumphum ex interfecto Hercule tibi inviſo ego præripui tibi.
[k] Cur in ruinam trahis familiam noſtram patris jam nece quaſſatam?
[l] Al. *Erroris eſt hoc omne quodcunque eſt nefas.*
[m] Mors ſola approbat eos eſſe innocentes, qui per errorem peccârunt.
[n] Non ſuſtinet me ſceleratam contueri.
[a] Vbi primùm cedere cœpit Neſſæo veneno, tùm mori cœpit. quod & latius intelligi poteſt.
[b] Al. leg. *Quæcunque natum ſepelit, hæc vixit diu.*
[c] Morte.
[d] Ream ſceleris & cauſæ mortis

NV. Multis remiſſa eſt vita, quorum error nocens
Non dextra fuerat. *fata quis damnat ſua?*
DE. *Quicumque* [e] *fata iniqua ſortitus fugit.*
NVT. *Hic ipſe Megaram nempe confixam ſuis*
Stravit ſagittis, atque [f] *natorum indolem,*
[g] *Lernæa figens tela furibundâ manu.*
[h] *Ter parricida factus, ignovit tamen*
Sibi. nam furoris fonte [i] *Cyniphio ſcelus*
Sub axe Libyco terſit, & dextram abluit.
Quo miſera pergis? quid tuas damnas manus?
DE. *Damnat meas devictus Alcides manus.*
[k] *Fraudem placet punire.* NV. *Si novi Herculem,*
[l] *Aderit cruenti forſitan victor mali,*
Dolorq; fractus cedet Alcidæ tuo.
DE. *Exedit artus virus, ut fama eſt, Hydræ.*
Immenſa peſtis conjugis membra abſtulit.
NV. *Serpentis illi virus enectæ autumas*
Haud poſſe vinci, qui malum & vivum tulit?
Eliſit Hydram, dente cùm infixo ſtetit
Mediâ palude victor, [m] *effuſo obrutus*
Artus veneno. ſanguis hunc Neſſi opprimet,
Qui vicit ipſas horridas Neſſi manus?
DE Fruſtra tenetur ille, qui ſtatuit mori.
Proinde lucem fugere decretum eſt mihi.
Vixit ſatis, quicunque cum Alcide occidit.
NVT. [a] *Per has aniles ecce te ſupplex comas,*
Atque ubera iſta [b] *penè materna obſecro,*
Depone tumidas pectoris læſi minas,
Mortiſq; diræ expelle decretum horridum.
DE. *Quicunq; miſero forte diſſuadet mori,*
Crudelis ille eſt, [c] *interim pœna eſt mori.*
[d] *Sed ſæpe donum in pluribus veniæ fuit.*
NVT. [c] *Defende* [f] *ſaltem dexteram, infelix, tuam*
Fraudiſq; facinus eſſe, non nuptiæ, ſciat.
DE. *Defendar* [f] *illic. inferi ſolvent ream.*

[e] Mortem petit, ut iniqua fata vel fugiat, vel vindicet.

[f] Natos ex Megarâ. Heleniſm. μένος Ἀλκινόοιο

[g] Sagittas Hydræ felle tinctas.

[h] Tres natos occiderat. vel ut alii duos cum uxore. v. Her. Fu. Act. 5.

[i] Africæ fluvio inter duas Syrtes. innuere autem videtur Jovis Ammonis fontem. ſed Athenis Herculem expiaſſe dictum. v. 1341. Herc. Fu.

[k] Quòd a Neſſo decepta Herculem devicerim, credulitatis pœnas à me lubet expoſcere.

[l] Hercules evincet Neſſæum hoc virus, ut alia pleraque mala.

[m] Membra habens ſuffuſa veneno, quod in illum evomuit Hydra.

[a] *Inſtat anus comaſq; ſuas & inania nudans Vbera, per cunas alimentaq; prima precatur.* vide Hipp. v. 245.

[b] Magnam enim habet matris partem nutrix.

[c] Interdum. ſup. v. 486. quatenus mori cupiens vetatur.

[d] Pœna eſt & mors quæ tamen ſæpe in partem veniæ conceditur. Al. *hunc verſum Nutrici tribuunt ſed minùs rectè.*

[e] Sed dextram cohibe, ne jam voluntarii ſceleris conſcia ſit, quæ prius decepta alienæ fraudis miniſtra tantùm fuit.

[f] Apud inferos.

A me ipſa damnor. purget has Pluto manus.
Stabo ante ripas [g] *immemor,* [g] *Lethe, tuas,* 935
Et umbra triſtis conjugem excipiam meum.
Sed [h] *tu,* [i] *nigrantis regna qui torques poli,*
Para [k] *laborem. ſcelera quæ quiſque auſus eſt;*
Hic vicit error. Juno non una Herculem eſt 940
Eripere terris. horridam pœnam para.
[l] *Siſyphia cervix ceſſet, & noſtros lapis*
Impellat humeros. me [m] *vagus fugiat latex,*
Meamq; fallax unda decipiat ſitim.
Merui manus præbere [n] *turbinibus tuis,* 945
Quæcunq; regem Theſſalum torques, rota.
[o] *Effodiat avidus hinc & hinc vultur fibras.*
[p] *Vacat una Danais; has ego explebo vices.*
[a] *Laxate manes. recipe me comitem tui,*
[b] *Phaſiaca conjux. pejor hæc, pejor tuo* 950
Vtroque dextra eſt ſcelere: [c] *ſeu mater nocens,*
[d] *Seu dira ſoror es, adde me comitem tuis,*
[e] *Threicia conjux, ſceleribus.* [g] *gnatam tuam,*
[f] *Althæa mater, recipe: nunc veram tuam*
Agnoſce [g] *prolem. quid tamen tantum manus* 955
[h] *Veſtræ abſtulerunt? claudite* [i] *Elyſium mihi,*
Quæcunque fidæ conjuges nemoris ſacri
Lucos tenetis. ſi qua reſperſit manus
Viri cruore, nec memor caſtæ facis
Stricto cruenta [k] *Belias ferro ſtetit;* 960
In me ſuas cognoſcat & laudet manus.
In hanc abire conjugum turbam libet.
Sed & illa fugiet turba tam diras manus.
Invicte conjux, innocens animus mihi,
Sceleſta manus eſt. prô nimis mens credula, 965
Prô Neſſe fallax! namq; [l] *ſemiferi dolis*
Auferre cupiens pellici, eripui mihi.
Recede, [m] *Titan; tuq;, quæ blandâ tenes*
In luce miſeros, vita: caritura Hercule

[g] Herc. Fu. v. 679.
[h] O Dis.
[i] Agam. v. 750.
[k] Cruciatum meo dignum errore, qui omnia aliorum vitia ſuperat.
[l] Hippol. v. 1226.
[m] Thyeſt. v. 152.
[n] Rotationibus, & revolutionibus tuis, O rota, quâ volvitur Ixion. Herc. Fu. v. 749.
[o] Hipp. v. 1228.
[p] Omnes Danaides crudelitatis ſuæ pœnas apud inferos dant, una exceptâ: ut Herc. Fu. v. 499. una ergo vacat ſedes: Iſtum ergo locum qui vacat, occupare Deianira poſtulat ipſa quoque criminis ejuſdem rea.
[a] Vt mihi ſit ſpatium. *laxatque foros.* 6. Aen.
[b] Medea Colchis Hippol. verſ. 561. *& tota Med.*
[c] Vbi filios interfeciſti, Med. act. 5
[d] Vbi Abſyrtum fratrem diſcerpſiſti, Med v. 41. & 131.
[e] Procne Terei regis Thracii uxor, Ag v. 665. & ſup. v. 191.
[f] Med. v. 779. Aga. v. 208.
[g] Sceleris tui æmulam. ſic apud Ovid. *Tu quoque cognoſces in me Meleagre ſororem*
[h] Si cum meis conferantur quæ illum Heroa Herculem ſuſtulerunt. [i] Beatorum ſedes, Tro. v. 942. [k] Beli neptis, Danai filia, Herc. Fu. v. 498. [l] Centauri *biformis* Neſſi. [m] Sol, Med. v. 5.

Lux vilis iſta eſt. exigam pœnas tibi,
Reddamque vitam. fatane extendo mea?
Mortemq; conjux [n] *in tuas ſervo manus?*
Virtuſne ſupereſt aliqua, [o] *& armatæ manus*
Intendere arcum tela miſſurum valent?
[p] *An arma ceſſant, teque languenti manu*
Non audit arcus? ſi poteſt letum dare,
Animoſe conjux, dexteram exſpecto tuam.
[a] *Mors differatur. frange ut inſontem Licham;*
Alias in urbes ſparge; & ignotum tibi
Emitte in orbem. perde, ut [b] *Arcadiæ nefas,*
Et quidquid aliud reſtitit. [c] *ab illis tamen*
Conjux rediſti, HYL. *Parce jam, mater, precor.*
Ignoſce fatis. error à culpâ vacat.
DE. *Si vera pietas, Hylle, quærenda eſt tibi,*
Jam perime matrem. pavida quid tremuit manus?
Quid ora flectis? hoc erit pietas ſcelus.
Ignave dubitas? Herculem eripui tibi.
Hæc hæc peremit dextra, cui debes patri
Avum Tonantem. [d] *majus eripui decus,*
Quàm in luce tribui. ſi tibi ignotum eſt nefas,
A matre diſce. ſeu tibi jugulo placet
Merſiſſe ferrum, ſive maternum libet
Invadere uterum; mater intrepidum tibi
Præbebit animum. non erit totum ſcelus
A te peractum. dexterâ ſternar tuà,
Sed mente noſtrâ. [e] *natus Alcide times?*
[f] *Ita nulla peragas juſſa, nec frangens mala*
Erres per orbem. ſi qua naſcetur fera,
Referas parentem. dexteram intrepidam paras.
Patet ecce plenum pectus ærumnis. feri.
Scelus remitto: dexteræ parcunt tuæ
[g] *Eumenides ipſæ.* [h] *verberum crepuit ſonus:*
Quænam iſta [i] *torquens angue vipereo comam*
Temporibus atras ſquallidus pinnas quatit?

[n] Ut à te interficiar.

[o] Reſpicit Megaram & liberos ab Herc. Fur. interfectos. Mss. 3. noſtri atque alieni nonnulli, *Virtuſne ſupereſt aliqua Sarmatica? & manus Intendere arcum tela miſſurum valet?* hoc ſenſu. Si adhuc viribus par es, non tibi ipſi, nec virilioribus, ſed fœminis Amazonibus, & arcum iis ereptum tendere potes in meam mortem; dextrâ meâ non utar. *Sarmatas* fuiſſe Amazonas, uſaſque arcu & ſagittis legi eſt, Agamem. v. 844.

[p] An forte veneni vi victus arcum tendere & ſagittas mittere non vales?

[a] Meâ manu decreta.

[b] Mænalium ſuem.

[c] Victor, quod à meo ſcelere non potes.

[d] Patrem tollendo quàm te in lucem pariendo.

[e] Emphaticè. q. d. ab intrepido patre degeneras ſi timeas.

[f] *Adjurantis.* Sic nulla unquam, per orbem vagans juſſuſque ut pater tuus ab Euryſtheo, perdas monſtra, ſi mihi parcas. *Sic* patrem monſtrorum domitorem referas ac repreſentes, ut me intrepidus peremeris.

[g] Furiæ ultrices quæ ſcelera perſequi ſolent. reſpicitque poeta ad Oreſtis furias.

[h] Furens adeſſe ſibi furias imaginatur.

[i] Thyeſt. v. 78. & 97. Agam. v. 82. Herc. Fur. verſ. 100.

Quid dira me flagrante perſequeris face,
[k] Megæra? pœnas poſcit Alcides. dabo.
Jamne [l] inferorum, [m] Diva, ſedere [l] arbitri?
Sed ecce, diras carceris video fores.
[n] Quis iſte ſaxum immane detritis gerit
Jam ſenior humeris? ecce, jam vectus lapis
Quærit relabi, [n] membra quis præbet rotæ?
Heic ecce pallens dira [o] Tiſiphone ſtetit,
Cauſſam popoſcit. parce verberibus, precor,
Megæra, parce; ſuſtine Stygias faces.
[p] Scelus eſt amoris. ſed quid hoc? tellus labat
Et aula tectis crepuit excuſſis. [q] minax
Unde iſte cœtus? totus in vultus meos
Decurrit orbis, hinc & hinc populi * fremunt.
Totuſq; poſcit vindicem mundus ſuum.
Jam parcite, urbes. quò fugam præceps agam?
Mors ſola portus. dabitur ærumnis locus.
Teſtor nitentis flammeam Phœbi rotam,
Superoſq; teſtor, Herculem terris adhuc
Moritura linquo. HYL. [r] Fugit attonita. hei mihi!
Peracta jam pars matris eſt. ſtatuit mori.
[ſ] Nunc noſtra supereſt, mortis auferre impetum.
[t] O miſera pietas! ſi mori matrem vetas,
[u] Patri es ſceleſtus. ſi mori pateris tamen
In matre peccas. ſurgit [x] hinc illinc nefas.
Inhibenda tamen eſt. pergam, & eripiam ſcelus

k ἀπὸ τοῦ μεγαίρειν
l Herc. Fu. 732.
m O furia.
n Siſyphum ſibi vidiſſe videtur & Ixiona.
o ἀπὸ τοῦ τίειν τοὺς φόνους.
p Ut Herculis amorem a pellice ad me transferrem.
q Furenti videtur irruere populus, qui non irruit.
* Al. premunt
r Receſſit ſcilicet e ſcena ne ſe coram populo trucidaret.
ſ Meæ reſtant partes ut matrem mori volentem impediam.
t Rurſum ſe corrigit dubius.
u Quem illa interfecit.
x A patris parte & a matris.

CHORVS.

Sumptâ ab Herculis robore labefacto occaſione, Chorus omnia interitus obnoxia, nihil natum æternum canit. quam ſententiam ab authore Orpheo commendat, ejuſque artem obiter celebrat.

VErum eſt, quod cecinit [a] ſacer
Threſſæ ſub Rhodopes jugis,
Tangens Threïciam chelym,
Orpheus, [b] Calliope genus:
Æternum fieri nihil.

a Muſarum vates ſacer interpreſque deorum.
b Calliopes & Oeagrii ſi filius al. Apollinis.

[c] *Illius ſtetit ad modos*
Torrentis rapidi fragor,
[d] *Oblitusq́; ſequi fugax*
Amiſit liquor impetum:
Et dum fluminibus mora eſt,
Defeciſſe putant [e] *Geten*
Hebrum [f] *Biſtones ultimi.*
Advexit volucrem nemus,
[g] *Et ſylva reſidens venit;*
Aut ſi quæ aëra pervolat,
Auditis vaga cantibus
Ales deficiens cadit.
Abrupit ſcopulos [h] *Athos,*
[i] *Centauris obitum ferens;*
Et juxta Rhodopen ſtetit
Laxata nive cantibus.
Et [k] *quercum fugiens ſuam,*
Ad vatem properat [k] *Dryas,*
Ad cantus veniunt ſuis
Ipſæ cum latebris feræ.
Juxtaque impavidum pecus
Sedit [l] *Marmaricus leo;*
Nec damæ trepidant lupos.
Et ſerpens latebras fugit,
[m] *Tunc oblita veneni.*
Quin per [n] *Tænarias fores*
[o] *Manes cùm tacitos adit,*
[p] *Mœrentem feriens chelym,*
Cantu Tartara flebili
Et triſtes Erebi deos
Movit: nec timuit Stygis
[q] *Juratos ſuperis lacus.*
Hæſit [r] *non ſtabilis rota*
Victo languida turbine.
Increvit [ſ] *Tityi jecur,*
Dum cantus [t] *volucres tenet.*
Audito quoque [u] *navita*

Inferni

[c] Med.verſ.625.

[d] *Flumina ſiſtebat cantu.*

[e] Thracium, Scythicum ſup.verſ. 819

[f] Herc. Fur.ver. 225.

[g] Joſ.Scal. *Et ſylvas reſides vehit*

[h] Med ver.719.

[i] Quos ruina oppreſſerat al. *Centauros obiter ferens* prior lectio placet.

[k] Singulis arboribus Nympham præeſſe credebant antiqui. quam quod unà cum arbore naſceretur moreretúrq; Hamadryadem nuncupabant, cum *Dryas* ſit quæ toti nemori ſylvæque præſit. *Querquetulana*, à δρῦς.

[l] Ferox inſtar Libyci leonis Agam.v.735.

[m] Al *Tunc oblita mali*

[n] Herc. Fur. v. 586.

[o] Herc. Fur. v. 570.

[p] Ipſe mœſtus ob Eurydices mortem.

[q] Herc. Fur. 711.

[r] Non priùs ſtare ſolita Ixionis rota.

[ſ] Hippol. verſ. 1228.

[t] Vultures qui Tityi jecur depaſcebantur. *Nec carpſere jecur volucres.*

[u] Portitor Charon.

Inferni ratis æquoris
[x] *Nullo remigio venit.*
[y] *Tunc primùm Phrygius ſenex*
Undis ſtantibus immemor
Excuſſit rapidam ſitim.
Nec pomis adhibet manus.
Sed cùm linqueret inferos
Orpheus carmina fundens;
Et vinci lapis [z] *improbus,*
Et vatem potuit ſequi.
Conſumptas iterum [a] *deæ*
Supplent Eurydices colos.
Sed dum reſpicit immemor,
Nec credens ſibi redditam
Orpheus Eurydicen ſequi,
Cantus [b] *præmia perdidit.*
Quæ [c] *nata eſt iterum, perit.*
Tunc ſolamina cantibus
Quærens, flebilibus modis
Hæc Orpheus cecinit [d] *Getis:*
Leges in ſuperos datas,
[Et qui tempora digerens
Quatuor præcipitis deus
Anni diſpoſuit vices]
Nulli non avidas * colo
Parcas ſtamina nectere.
[e] Quod natum eſt, poterit mori.
Vati credere Thracio
Devictus jubet Hercules.
Jam jam legibus obrutis
Mundo cùm veniet dies;
Auſtralis polus obruet
Quidquid per [f] *Libyam jacet,*
Et [g] *ſparſus Garamas tenet.*
Arctous polus obruet
Quidquid ſubjacet axibus,
[h] *Et ſiccus Boreas ferit.*

[x] Advolante Charontis cymbâ abſque remigis operâ.

[y] Nec *Tantalus undam captavit refugam*

[z] Durus qui inferna ſepta claudit. vel Siſyphius lapis.

[a] Parcæ reſtituunt Eurydices vitæ ſtamina.

[b] Eurydicen ſibi redditam.

[c] Cui reſtituta vita fuit.

[d] Sup. verſ. 8 & 9.

[f] Tres iſtos verſiculos uncinulis incluſos, utpote hic loco malè convenientes tranſponit I. Rutgerſius ut ſequantur verſum 1090. *Boreas ferit. Et qui tempora digerens, &c.* 6. c. 2. l. var. lect.

* Al. *polo*.

[e] πᾶν τὸ γινόμενον φθαρτόν. omne ortum occidit. Cui naſci contigit, reſtat mori.

[f] Africam.

[g] Interioris Libyæ incola vagus.

[h] *Et Quidquid Boreæ penetrabile frigus attrivit. nubiferos ventos ſeque Boreas.*

Amiſſum trepidus polo
Titan excutiet diem.
Cœli regia concidet,
Certos atque obitus trahet.
Atque omnes pariter [i] *deos*
Perdet mors aliqua, & [k] *chaos.*
Et [l] *mors fata noviſſima*
In ſe conſtituet ſibi.
Quis [m] *mundum capiet locus?*
Diſcedet via tartari,
Stratis ut pateat polis?
An quod dividit æthera
A terris ſpacium, ſat eſt
Et mundi nimium malis?
[n] *Quis tantum capiet nefas*
Fratrum? quis ſuperis locus?
Pontum, ſidera, tartara,
[o] *Regna unus capiet tria.*
Sed quis non modicus fragor
Aures attonitas movet?
Eſt eſt Herculeus ſonus.

ACTUS QUARTUS.

HERCULES. CHORUS.

Ejulans Hercules conqueritur, indignè ferens ſe indignâ morte perire, fœmineis ſcilicet dolis.

Converte, Titan clare, anhelantes equos,
[p] *Emitte noctem,* [q] *pereat hic mundo dies*
Quo moriar: [q] *atrâ nube inhorreſcat polus.*
Obſta novercæ. nunc, pater, cæcum chaos
Reddi dicebat. hinc & hinc compagibus
Ruptis uterque debuit frangi polus.
[a] *Quid parcis aſtris? Herculem amittis, pater.*
Nunc parte in omni, Jupiter, ſpecta poli,
Ne quis gigas Theſſalica jaculetur juga,

[i] Sidera, ſtellas Thyeſt. v. 890. vel Deos, qui Stoicis mortales.

[k] Herc. Fur. v. 609.

[l] Mors fati domina & ipſa peribit.

[m] Sphæras cœleſtes, pulchramque hanc machinam.

[n] Quis locus capiet diſſolutum jam triplex regnum Jovis, Neptuni, Plutonis?

[o] Mixta jam & confuſa.

[p] Abſentiâ tuâ.

[q] Noctis ubicumque velum intendatur, ne morientem me Juno videns triumphet.

[a] Cur autem non polos frangas, cur cœlo parcas? cui, ſublato jam Hercule, bellum ex novo inferent Gigantes Herc. Fur. v. 970.

Et fiat b *Othrys pondus Encelado leve.*
Laxabit atri carceris jam jam fores
Pluton ſuperbus: vincula excutiet c *patri,*
Cœlumq; reddet. ille, qui d *pro fulmine*
Tuiſque facibus, natus in terris eram,
e *Ad Styga revertor. ſurget Enceladus ferox,*
f *Mittetq; quo nunc premitur, in ſuperos onus.*
Regnum omne, genitor, ætheris g *dubium tibi*
Mors noſtra faciet. antequam h *ſpolium tui*
Cœlum omne fiat, conde me totâ, pater,
Mundi ruinâ. i *frange, quem perdis, polum.*
CH. *Non vana times, nate Tonantis.*
Jam k *Theſſalica Pelion Oſſa*
Premet; & Pindo congeſtus Athos
Nemus ætheriis inſeret aſtris.
Vincet ſcopulos inde l *Typhoëus,*
Et Tyrrhenam feret l *Inarimen.*
Feret m *Ætnæos inde caminos,*
Scindetque latus n *montis aperti,*
Nondum Enceladus fulmine victus.
Jam te cœli ſigna ſequentur.
HER. *Ego, qui* o *relictâ morte, contemptâ Styge,*
Per media Lethes ſtagna cum p *ſpolio redii,*
Cùm pene trepidis excidit Titan equis:
Ego quem q *deorum regna ſenſerunt* q *tria,*
Morior: a *nec ullus per meum ſtridet latus*
Tranſmiſſus enſis: haud meæ telum necis
Saxum eſt, nec b *inſtar montis abrupti latus,*
Aut totus c *Othrys, non truci vultu* d *Gyges*
Pindo cadaver obruit toto meum.
Sine hoſte vincor: quodque me torquet magis,
*(*e *O miſera virtus!) ſummus Alcidæ dies*
Nullum malum proſternit: f *impendo, hei mihi,*

b Encelado quidem Aetna impoſita. Herc Fu. 81. Sed Othryn dixit pondus leve quod torqueat & jaculetur in deos Enceladus. ſic infr. v. 1146.
c *Saturno tenebroſa in Tartara miſſo*, vid. Herc. Fur. 964.
d Loco fulminis tui in ſævos tyrannos. ſup. verſ. 5.
e Vnde priùs reverſus Cerberum extraxi.
f Jaculabitur Aetnam Herc. Fur. ver. 80.
g Incertæ poſſeſſionis propter Gigantes.
h Tibi ereptum.
i Frange potiùs quàm perdas cœlum.
k Herc. Fur. verſ. 970. Ag. verſ. 331.
l Thyeſt. v. 807. *Durumq; cubile Inari ac Jovis imperiis impoſita Typhoeo.*
m Herc. Fur. 106.
n Aetnæ.
o Herc. Fur. 611.
p Cerbero.
q Jovis, Neptuni, Plutonis. in æthere n. Stymphalidas. in aquis Hydram, in inferno Cerberum vicerat.

---

a ἢ ᾽κ ταῦτα λόγχη πεδίας, οὐθ᾽ ὁ γηγενὴς στρατὸς γιγάντων, &c. Γυνὴ δὲ θῆλυς οὖσα, κ᾽οὐκ ἀνδρὸς φύσιν, Μόνη με δὴ καθεῖλε φασγάνου δίχα. b Delrius emend. inſtat. c Mons Theſſal. d Gigas Briarei frater. e ὦ τλῆμον ἀρετὴ, λόγος ἄρ᾽ ἦσθα ἄλλως, ἐγὼ δὲ σε ὡς ἔργον ἤσκουν. f δυσχεραίνει γὰρ τὸν τοιοῦτον θάνατον, &c. etiam fortis ægrè fert ſibi non viriliter pereundum, atque ubi viribus non eſt locus.

In nulla vitam facta. prô mundi arbiter,
Superique, quondam dexteræ teſtes meæ!
Prô cuncta tellus, Herculis veſtri placet
Mortem perire? dirus ô nobis pudor,
O turpe fatum! fœmina Herculeæ necis
Auctor feretur: auctor Alcides [g] *quibus?*
[h] *Invicta ſi me cadere fœmineâ manu*
Voluere [h] *fata,* [i] *perque tam turpes colos*
Mea mors cucurrit, cadere potuiſſem, hei mihi,
Iunonis odio. fœminæ caderem minis,
Sed cœlum habentis. ſi nimis ſuperis fuit,
Scythico ſub axe genita domuiſſet meas
Vires [k] *Amazon.* [l] *fœminæ cujus manu*
Iunonis hoſtis vincor? [m] *hinc gravior tui,*
Noverca, pudor eſt. quid diem hunc lætum vocas?
[n] *Quid tale tellus genuit iratæ tibi?*
Mortalis odia fœmina exceſſit tua.
Adhuc [o] *furebas eſſe te Alcidæ imparem.*
[p] *Victa es duobus:* [q] *pudeat irarum deos.*
Vtinam meo cruore ſatiaſſet ſuos
[a] *Nemeæa rictus peſtis! aut* [b] *centum anguibus*
Vallatus Hydram tabe paviſſem meâ!
Vtinam fuiſſem præda [c] *Centauris datus!*
Qui inter umbras vinctus, [d] *æterno miſer*
Saxo ſederem, [e] *ſpolia cum traxi* [e] *ultima*
Fato ſtupente. nunc [f] *ab infernâ Styge*
Lucem recepi, Ditis evici moras.
Vbique me mors fugit, [g] *ut leto inclyto*
Fortis carerem. ô feræ victæ, ô feræ!
Non me triformis [h] *ſole conſpecto canis*
Ad Styga reduxit: non ſub Heſperio polo
[i] *Ibera vicit turba* [i] *paſtoris feri;*
Non [k] *gemina ſerpens. perdidi mortem, hei mihi,*

[g] Monſtris, tyrannis, gigantibus, feris?

[h] Inexorabile fatum.

[i] Tam ingloria Parcarum de me decreta. ut fœmineâ perirem manu

[k] Hippolyte. Herc Fur. verſ. 542.

[l] Nunc autem quam vilis fœminæ manu pereo, qui Junoni, dignus viſus ſum hoſtis?

[m] Cum me perdat muliercula, quod tu facere non potuiſti.

[n] Quod monſtrum genuit tellus in tui mihi infeſtæ gratiam perniciosius quàm Deianiram?

[o] Al. *ferebas.*

[p] A me priùs, nunc à Deianira, quæ plus in meam perniciem valuit quàm tu dea.

[q] Si mortales plus poſsint.

[a] Leo Nemeæus. Herc. Fu. v. 223.

[b] Circumdatus fœcundæ capitibus Hydræ mortem extimuiſſem ſanguine meo ab Hydræ veneno in tabem verſo. [c] Quos in monte Pholoe occidi & profligavi. [d] Reſpicit ad ſaxum cui adhæſit Theſeus *Sedet æternumque ſedebit Infelix Theſeus.* [e] Cerberum, id eſt, mortem, rerum terminum. Herc Fur. verſ. 289. [f] Ab inferis rediit. Herc. Fur. verſ. 611. [g] Lipſius ex M S *Ut telo inclyto Mortis carerem.* [h] Herc Fur. v. 813. [i] Geryonis trigemini. Herc. Fur. verſ. 232. [k] Angues duo, quos à Junone immiſſos eliſit jam in cunis vagiens. Herc. Fur. verſ. 215. *vel* Hydra & Atlantica.

Toties honeſtam. [l] *titulus extremus quis eſt?*
CH. *Viden, ut laudis conſcia virtus*
[m] *Non Lethæos horreat amnes?*
Pudet auctoris, non morte dolet;
Cupit extremum finire diem
Vaſtâ preſſus mole Gigantum,
Et [n] *montiferum Titana pati,*
Rabidæque necem debere feræ.
[o] *Si tua cauſſa eſt miſeranda necis,*
Quòd nulla fera eſt, nullusque Gigas,
Jam quis dignus necis Herculeæ
Supereſt auctor, niſi dextra tui?
HER. [p] *Heu qualis intus Scorpius, quis* [q] *fervidâ*
Plagâ revulſus Cancer infixus meas
Urit medullas? ſanguinis quondam capax
Tumidi jecur pulmonis arentes fibras
Diſtendit: ardet felle ſiccato jecur,
Totumq; lentus ſanguinem avexit [r] *vapor.*
Primam cutem conſumpſit, hinc aditus nefas
In membra fecit, abſtulit coſtis latus,
Exedit artus penitus, & totas [b] *malum*
Hauſit medullas: oſſibus vacuis ſedet.
Nec oſſa durant, ipſa, ſed [c] *compagibus*
Diſcuſſa ruptis mole collapſâ fluunt.
Defecit ingens corpus, & [d] *peſti ſatis*
Herculea non ſunt membra. prô quantum eſt malum,
Quod eſſe vaſtum fateor! ô dirum nefas!
En cernite, urbes, cernite ex [e] *illo Hercule*
Quid jam ſuperſit. Herculem agnoſcis, pater?
[f] *His, ne ego lacertis ſpolia* [g] *Nemeæi mali*
Eliſa preſſi? tenſus hac arcus manu
Aſtris ab ipſis [*] *depulit* [h] *Stymphalydas?*
His ego [i] *citatam greſſibus vici feram,*
Radiante clarum fronte geſtantem caput?
His fracta [k] *Calpe manibus eliſit fretum?*
His tot feræ, tot ſcelera, tot reges jacent?
[l] *His mundus humeris ſedit?* [m] *hæc moles mei eſt?*

Hæc

[l] Atque ecce inhoneſtâ tandem morte pereo.

[m] Mortem non horret, ſed ingloriæ mortis generis pudet. ſupra verſ. 1172.

[n] Enceladum, Typhoea, Gygen ſup v. 1167. Al *monſtriferum*

[o] Joſ. Scal. ſuſpicatur legendũ *Si cauſa eſt tuæ miſerandæ necis.*

[p] Mss. noſtri 3. & alieni aliquot *Eheu quis intus, &c.*

[q] E Zodiaco, in quam Juno Cancrum tranſtulerat. Thyeſt. verſ. 852. in pœnas meas reverſus.

[r] Calor veneni.

[a] Mss. 4. *jecur*.

[b] Nefandum virus.

[c] Nervis, ligamentis, tendonibus.

[d] Graſſanti veneno.

[e] Victore, domitore.

[f] *His eliſa jacet moles Nemæa lacertis &c.*

[g] Herc. Fu. v. 223

[*] Al. leg *detulit.*

[h] Her. Fu. v. 243.

[i] Cervam aureis radiantem cornibus. Herc. Fur. v. 221.

[k] Bimaris, è columnis Herculis una. vid. Her. Fu. v. 236.

[l] Herc. Fu. v. 68. *Hac cœlum cervice tuli?*

[m] Hoccine corpus illud meum quondam toroſum?

Hæcne illa cervix? has ego oppoſui manus
Cælo ruenti? [n] Cujus, ô, cuſtos manu
Trahetur ultra Stygius? [o] ô, vires prius
In me ſepultæ! quid patrem appello Jovem?
Quid per Tonantem vindico cælum mihi?
Iam jam meus credetur Amphitryo pater.
Quæcunque peſtis viſcere in noſtro lates,
Procede. quid me vulnere occulto petis?
[a] Quis te ſub axe frigido pontus Scythes,
Quæ pigra Tethys genuit, [a] aut Maurum premens
Ibera Calpe litus? ô dirum malum!
Vtrumne ſerpens ſquallidum criſtâ caput
Vibrans? an aliquod eſt mihi ignotum malum?
Numquid cruore es genita [b] Lernææ feræ?
[c] An te reliquit Stygius in terris canis?
[d] Omne es malum, [e] nullumq;. quis vultus tibi eſt!
Concede ſaltem ſcire, quo peream malo.
[f] Quæcunque peſtis, ſæva quæcunq; es fera,
[g] Palàm timeres: quis tibi in medias locum
Fecit medullas? ecce, diruptâ cute
Viſcera manus detexit, ulterior tamen
Inventa latebra eſt. ô malum [h] ſimile Herculi!
Vnde iſte fletus? unde in has lacrymæ genas?
Invictus olim vultus & nunquam malis
Lacrymas ſuis præbere conſuetus (pudet!)
Jam flere didicit: quis dies fletum Herculis,
Quæ terra vidit? [i] ſiccus ærumnas tuli.
[k] Tibi illa virtus, quæ tot eliſit mala,
[k] Tibi ceſſit uni. primò, & ante omnes mihi
Fletum [l] abſtuliſti. durior ſaxo horrido
Et chalybe vultus, & vagâ [m] Symplegade,
Rictus meos infregit, & lachrymam extulit.
Flentem, gementem, [n] ſumme prô rector poli,
Me terra vidit. quodq; me torquet magis,
Noverca vidit. urit ecce iterum fibras,
Incaluit ardor. unde nunc [a] fulmen mihi?
CHO. Quid non poſſit ſuperare dolor?

[n] Quis poſthac Cerberum ab inferis extrahet?
[o] Lipſ. ubi vires prius In me ſepultæ.
[a] Vnde hoc venenum? à mari Scythico, Boreali aut Atlantico?
[b] Hydræ.
[c] An Aconitum illud es, è Cerberi ſpumâ?
[d] Ex effectu.
[e] Quia non appares.
[f] Al. *Quæcunque peſtis ſive quæcunque es fera.*
[g] Prodires ſaltem meque aperto Marte aggredereris.
[h] Invictum, indomitum.
[i] Siccis oculis, non lacrymantibus.
[k] O virulenta peſtis.
[l] Extorſiſti.
[m] Herc. Fu. verſ. 1210. Med. v[illegible]
[n] Ioſ. Scal. *ſumme, prô rector poli, Me terra vidit.* Mss. noſtri aliquot atq; alieni *ſumme proſpector poli.*
[a] Quo peream?

Quondam [b] Getico durior [b] Æmo,
Nec [c] Pharrhaſio [d] lentior axe,
Sævo ceſſit membra dolori:
Feſſumq; movens per colla caput
Latus alterno pondere flectit.
[e] Fletum virtus ſæpe reſolvit.
Sic Arctoas laxare nives,
Quamvis tepido ſidere Titan
Non tamen audet; vincitq; [f] faces
Solis aduſti glaciale jubar.

[b] Thracio monte. [c] Septentrionali, juxta quem Caliſtho è Parrhaſia urbe Arcadiæ in urſam verſa, cum filio Arcade. Herc.Fu. v.129. [d] Heinſ. leg. lenior. [e] Lacrymas jam dolore fluere paratas animi robur abſumit: non ſecùs ac glaciem ſtringit frigus Boreale nec à Solis radiis ſolvi patitur. Lipſius itaque legendum conjicit, *reſorbet*, & pro *virtus* alii hab. *luctus.* [f] Alii *nefas*, id eſt, nefandum frigus glaciale vincit radios ſolis aduſti. Si retineas *faces*, ita expone: *glaciale jubar*, id eſt, ſplendor aquæ in glaciem pellucidam induratæ non diſſolvitur ſole.

HERCVLES. ALCMENA.

Lamentantem Herculem ſolatur Alcmena.

Converte vultus ad meas clades, pater.
Nunquam ad tuas confugit Alcides manus.
Non cùm per artus Hydra fœcundum meos
Caput explicaret. inter infernos lacus
Poſſeſſus atrâ nocte cum Fato ſteti;
Nec invocavi. tot feras vici horridas,
Reges, tyrannos; [g] non tamen vultus meos
In aſtra torſi. ſemper hæc nobis manus
[h] Votum ſpopondit. nulla [i] propter me ſacro
Micuëre cœlo fulmina. hic aliquid dies
Optare juſſit. primus audierit preces,
Idemque ſummus. unicum fulmen peto.
[k] Giganta crede. non minùs cœlum mihi
Aſſerere potui. dum patrem verum puto,
Cœlo peperci. ſive crudelis pater,
Sive es miſericors, commoda gnato [l] manum.
Propera ante mortem, & [a] occupa hanc laudem tibi:
Vel, ſi piget, manuſque detrectat nefas,
Emitte [b] Siculo vertice ardentes, pater,
Titanas in me, qui manu Pindum ferant,

[g] Non implorans opem tuam ſuſpexi. [h] Certam fecit victoriæ ſpem. [i] In omen aut auxilium meum qui ipſe tui fulminis vice fuerim. Sup. 1143. [k] Crede me eſſe unum è gigantibus fulminaque namque ego his potentior cœlum perſtringere potui, niſi pepercisſem quod te verum mihi patrem credidiſſem. [l] Fulminantem. [a] Præripe necis meæ laudem mulierculæ. [b] Typhoëa, Enceladum, Titanaſq; alios Aetnæ ſubjectos.

Aut te, Oſſa; qui me monte projecto opprimant.
Abrumpe & [c] *Erebi clauſtra. me ſtricto petat*
[d] *Bellona ferro: mitte* [e] *Gradivum trucem;*
Armetur in me dirus; & [f] *frater quidem,*
Sed ex novercâ. tu quoque [g] *Alcidæ ſoror*
Tantùm ex parente, cuſpidem in [h] *fratrem tuum*
Iaculare, Pallas. ſupplices tendo manus
Ad te, noverca. ſparge tu ſaltem, precor,
Telum. perire fœminæ poſſum manu.
Iam fracta, jam ſatiata, quid paſcis minas?
Quid quæris ultra? ſupplicem Alcidem vides.
Et nulla tellus, nulla me vidit fera
Te deprecantem. nunc mihi iratâ quidem
Opus eſt novercâ. nunc tuus ceſſat dolor.
Nunc odia ponis. parcis, ubi votum eſt mori?
O terræ & urbes! non facem quiſquam Herculi,
Non arma tradet? tela ſubtrahitis mihi?
[i] *Ita nulla ſævas terra concipiat feras*
Poſt me ſepultum. nec meas unquam manus
Imploret orbis. ſi qua naſcetur fera,
Naſcatur [k] *alius. undique infelix caput*
Mactate ſaxis, [l] *vincite ærumnas meas.*
Ingrate ceſſas orbis? excidimus tibi?
Adhuc malis feriſq; ſuppoſitus fores,
Ni me tuliſſes, vindicem veſtrum malis
[a] *Excipite, populi,* [b] *tempus hoc vobis datur.*
Penſate merita. mors erit pretium omnium.
AL. *Quas miſera terras mater Alcidę petam?*
Vbi natus, ubinam eſt? [c] *certus ſi viſus notat,*
Reclinis ecce corde anhelanti æſtuat.
Gemit. peractum eſt. membra complecti ultima,
O nate, liceat; [d] *ſpiritus fugiens meo*
Legatur ore. brachia in amplexus cape.
Vbi membra ſunt? ubi illa, quæ mundum tulit,
Stelligera cervix? quis tibi exiguam tui
Partem reliquit? HER. *Herculem ſpectas quidem,*
Mater; [e] *ſed umbræ ſimile neſcio quid mei*

[c] Inferni. Troad. v. 176.

[d] Agam. v. 81.

[e] Martem, à gradiendo in bello ultrò citroque: ſive à κραδάω vibro. aliis quaſi grandem divum.

[f] Vide Herc. Fu. ver. 906. Martem autem concepit Juno tacto flore in campis Oleniis.

[g] Pallas è cerebro Jovis nata. εὐπατέρεια patrima virgo, ἀμήτωρ.

[h] Me.

[i] *Optantis & imprecantis eſt, &c. ut.*

[k] Alius Herc. vindex.

[l] Interficiendo liberate me ærumnis.

[a] Al. *Eripite.*

[b] Exolvendi vos ingratitudinis labe.

[c] Res certas.

[d] Apud veteres amiciſsimus quiſque & proximus parens exſpirantem deoſculatus fugientem ore animam extremumque ſpiritum excipit. *Extremo ſi quis ſuper halitus errat, Ore legam.*

[e] Quam tamen potius agnoſcas Herculis animam quàm Herculem ipſum.

Agnoſce, mater. ora quid flectis retro,
Vultumque mœrens? Herculem dici tuum
Partum erubeſcis? AL. *Quis feram mundus novam,*
Quæ terra genuit? quodve tam dirum nefas
De te triumphat? [f] *victor Herculeus quis eſt?*
HER. [g] *Nuptæ jacentem cernis Alciden dolis.*
AL. *Quis tantus eſt, qui vincat Alciden, dolus.*
HER. *Quicunque,* [h] *mater, fœminæ iratæ ſat eſt.*
AL. *At unde in artus peſtis aut oſſa incidit?*
HER. *Aditum venenis palla fœmineis dedit.*
AL. *Vbinam ipſa palla eſt? membra nudata intuor.*
HER. *Conſumpta mecum eſt.* AL. *tantane inventa eſt lues?*
HER. *O mater, Hydram, & mille cum Lernâ feras*
Errare mediis [i] *credo viſceribus meis.*
Quæ tanta nubes flamma [k] *Sicanias bibit?*
[l] *Quæ Lemnos ardens? quæ* [m] *plaga igniferi poli,*
[n] *Vetans flagranti currere in Zonâ diem?*
In ipſa me jactate, prò comites, freta,
Mediosque in amnes. quis ſat eſt [a] *Iſter* [b] *mihi?*
Non ipſe [c] *terris major Oceanus meos*
Frangit [d] *vapores: omnis in noſtris malis*
Deficiet humor omnis areſcet latex.
Quid, rector Erebi, me remittebas Jovi?
Decuit tenere. redde me tenebris tuis.
[e] *Talem ſubactis Herculem oſtende inferis,*
[f] *Nil inde ducam. quid times iterum Herculem?*
[g] *Invade mors non trepida. jam poſſum mori.*
AL. *Compeſce lacrymas ſaltem, & ærumnas doma,*
Maliſq; tantis Herculem indomitum refer,
Mortemq; vince. quod ſoles, vince inferos.
HER. [h] *Si me* [i] *catenis horridus vinctum ſuis*
Præberet avidæ Caucaſus volucri dapem
[k] *Scythiâ gemente; flebilis gemitus mihi*
Non extitiſſet. ſi [l] *vagæ Symplegades*
Vtrâq; premerent rupe; redeuntis minas
[m] *Ferrem ruinæ.* [n] *Pindus incumbat mihi*

f Victor Herculis.
g Deianiræ.
h O Mater.
i Al. *Crede.*
k Siculas, Aetnæ ſupervolitantes. q.d. non Aetna flammas eructans.—
l —non Lemnos Aegæi maris inſula Vulcano ſacra crebris æſtuans incendiis—
m —non plaga torrida majori ardet igne quàm peſtem meum. alii leg. *Inferni* & Pyriphlegethonta intelligunt.
n Ex opinione veterum Aſtrologorum, qui diem ſemper ſtare putabant & nunquam currere ſub ardenti plagâ. *Semper ubi æternâ vertigine clara manet Lux.*
a Fl. Europæ max.
b Ad me refrigerandum.
c Terram enim circumcingere creditur.
d Calores, ardores
e Afflictum, miſerum.
f Vt olim Cerberum.
g Al. *Invade mors non trepido.*
h Si viderem hoſtem ſciremque quid me cruciaret, &c.
i Vt Prometheū, Herc. Fu. v. 1206.
k Ipſis Scythis mei commiſerentibus.
l Her. Fu. v. 1210.
m Sine queſtu aut gemitu.
n Mons Theſſ.

Atque Æmus, & qui Thracias fluctus Athos
Frangit, o *Ioviſq; fulmen excipiens Mimas.*
Non ipſe ſi in me, mater, hic mundus ruat,
Superq; noſtros flagret incenſus rogos
p *Phœbeus axis, degener mentem Herculis*
Clamor domaret. mille decurrant feræ,
Pariterque lacerent. hinc feris clangoribus
Ætheria me q *Stymphalis; hinc* r *taurus minax.*
Cervice totâ pulset, & quidquid furit.
Solum quoque ingens ſurgat, hinc illinc fremens,
Artuſq; noſtros dirus imminuat dolor.
a *Sparſus ſilebo. non feræ excutient mihi,*
Non arma gemitus. nil, b *quod impelli poteſt.*
AL. *Non virus artus, nate, fœmineum coquit;*
Sed dura ſeries operis; & longus tibi
c *Favet* d *cruentis forſitan morbis dolor.*
HER. *Vbi mors? ubi* e *illa? teſtis eſt aliquis mali?*
Intendat arcus. f *nuda ſufficiet manus;*
g *In orbe mecum veniat. huc aliquis mihi*
Procedat, agedum, huc. AL. *Hei mihi, ſenſus quoq;*
Excuſſit ille nimius * *impulſu dolor.*
Removete, quæſo, tela, & infeſtas, precor,
Rapite hinc ſagittas. h *igne ſuffuſæ genæ*
Scelus minantur. quas fugæ latebras petam?
Dolor iſte furor eſt. Herculem ſolus domat.
Cur deinde latebras aut fugam vecors petam?
Obire forti meruit Alcmene manu.
Vel ſcelere pereat, antequàm letum mihi
Ignavus aliquis mandet, ac turpis manus
De me triumphet. i *ecce, laſſatus malis*
Sopore feſſas alligat venas dolor,
Graviq; anhelum pectus impulſu quatit.
Favete ſuperi. ſi mihi gnatum inclytum
Miſeræ negatis; vindicem ſaltem precor
Servate terris. abeat excuſſus dolor,
Corpuſq; vires reparet Herculeum ſuas.

o *Feriunt enim ſummos fulmina montes.* Mss. noſtri. *Frangit, Temanitis fulmen excipiens Iovis.*

p Solis currus.

q Herc. Fur. v. 243.

r Agam. v. 827.

a Humi ſtratus.

b In quod vires exercere poterat cum victoriæ ſpe.

c Al. *Fervet.*

d Crudis.

e Mors, *vel* Deianira.

f Inermis.

g Alii leg. *in orbem veniat.* tibicine quidem immodulato, mente aliquanto ſaniore nec plane aſſequor locutionem niſi dicat *in certamen deſcendat.* manus enim conſerturi pugiles μονόμαχοι lineas ſibi & cancellos circumſcribunt, quos nec ipſis tranſire nec ſpectatorum coronæ in orbem effugenti liceat ingredi. videat lector.

* Al. *impulſor.*

h Rubore, ſanguine, ardore.

i Act. 4. Herc. Fur. verſ. 1043.

HYLLVS. ALCMENA. HERCVLES. PHILOCTETES muta perſona.

Reverſus Hyllus nunciat Herculi, Deianiram, poſtquam ſe Neſſi dolo deceptam comperiſſet, ſibi mortem conſciviſſe.

PRô lux acerba, prô capax ſcelerum [k] dolor!
[l] Nurus Tonantis occidit. [m] natus jacet.
Nepos ſuperſum. ſcelere materno hic periit;
Fraude illa capta eſt. quis per annorum vices,
Totoque in ævo poterit ærumnas ſenex
Referre tantas? unus eripiet dies
Parentem utrumque. cætera ut ſileam mala,
Parcamq; fatis, Herculem amitto patrem.
AL. Compeſce voces inclytum Alcidæ genus,
[n] Miſeræque fato ſimilis Alcmenæ nepos.
[o] Longus dolorem forſitan vincet ſopor.
Sed ecce laſſam deſerit mentem quies,
Redditque [p] morbo corpus, & luctus mihi.
HER. [q] Quid hoc? rigenti cernitur [r] Trachin jugo.
Et inter aſtra poſitus evaſi genus
Mortale tandem. quis mihi cœlum parat?
Te, te, pater, jam video: placatam quoque
Specto novercam. qui [ſ] ſonus noſtras ferit
[ſ] Cœleſtis aures? Juno me [t] generum vocat.
Video nitentem regiam clari ætheris,
Phœbiq; [u] tritam flammeâ zonam rotâ:
[x] Cubile video noctis. [*] hinc tenebras vocat.
Quid hoc? quis axem cludit, & ab ipſis, pater,
Deducor aſtris? ora Phœbeus modò
Afflabat axis. [y] tam propè à cœlo fui.
Trachina video. quis mihi terras dedit?
Modò nempe me infra ſteterat, ac totus mihi
Suppoſitus orbis. tam benè [a] excideras, dolor.
Cogis fateri. [b] parce, & hanc vocem occupa.

Hæc,

[k] Al. *dies*. ſic inf. verſ. 1424.

[l] Deianira.

[m] Hercules.

[n] Aequè miſer, atq; ego. Al. leg. *Miſeraque nato.*

[o] Herc. Fu. 1077

[p] Dolori, ſeu furori.

[q] *Diſcuſſo ſopore, Hercules apotheoſin ſuam velut extaſi raptus cernere videtur, ſeu propinquâ morte vaticinatur.*

[r] Sup. verſ. 135.

[ſ] E Pythagoræorum ſententiâ, qui concentum quendam & harmoniam effici corporum cœleſtium motu credebant.

[t] Hebe mihi deſponſâ.

[u] Zonam torridam.

[x] *Redditus terris videtur.*

[*] Al. *in.*

[y] Ita Herc. Fu. verſ. 977. Chirographi aliquot: *tam propè à leto fui.* alii, *fuit.*

[a] Mihi modò in cœlos per extaſin rapto.

[b] Meliùs occidiſſes me priuſquam emiſiſſem indignam hanc Herculè vocem; *Cogis fateri*: quis enim me cogat? vel innuit vocem illam quâ minatur ſe fœminam interfecturum,

Hæc, Hylle, dona [c] *matris; hoc munus parat.*
Utinam liceret ſtipite ingeſto impiam
Effringere animam, quale [d] *Amazonium malum*
Circa nivalis Caucaſi domui latus.
O clara Megara, [e] *tune, cùm furerem, mihi*
Conjux fuiſti? ſtipitem atque arcus date.
Dextra inquinetur. laudibus maculam imprimam.
Summus legatur fœmina Herculeus labor.
HYL. *Compeſce diras, genitor, irarum minas.*
[f] *Habet. peractum eſt. quas petis pœnas, dedit:*
Suâ perempta dexterâ mater jacet.
HER. [g] *Cæci dolores. manibus irati Herculis*
Occidere meruit, perdidit [h] *comitem Lichas.*
Sævire in ipſum corpus exanime impetus
Atque ira cogit. cur minis noſtris caret?
Ipſum cadaver pabulum accipiant feræ.
HYL. [i] *Plus miſera læſo doluit* [k] *huic aliquid quoque*
Detrahere velles. occidit dextrâ ſuâ,
[l] *Tuo dolore. plura, quàm poſcis, tulit.*
Sed non cruentæ ſceleribus nuptæ jaces;
Nec fraude matris. Neſſus hos ſtruxit dolos,
Ictus ſagittis qui tuis vitam expulit.
Cruore tincta eſt palla [m] *ſemiferi, pater,*
Neſſusq; nunc has exigit pœnas [n] *ſibi.*
HER. [o] *Habet. peractum eſt. fata ſe noſtra explicant.*
Lux iſta ſumma eſt. [p] *quercus hanc ſortem mihi*
Fatidica quondam dederat, & Parnaſſio
[a] *Cirrhea quatiens templa* [b] *mugitu nemus:*
,, [c] *Dextra perempti, victor Alcide, viri*
,, *Olim jacebis. hic tibi emenſo freta,*
,, *Terraſq; & umbras, finis extremus datur.*
Nil querimur ultrà. decuit hunc finem dari,
Ne quis ſuperſtes Herculis victor foret.
Nunc mors [d] *legatur, clara, memoranda, inclyta,*

[c] Dignior furori meo fuiſſet uxor Dejanira.
[d] Amazonum inſolentiam. ipſas Amazonas. Herc. Fu. v. 542. Hippol. v. 397.
[e] Dignior ſanè fuit Deianira quæ furentis Herc. uxor eſſet.
[f] Agam. v. 895.
[g] Heinſius ita hunc locum cenſet legendum *Suâ perempta dexterâ mater jacet Læſi dolore.* Her. *manibus irati Hercul. &c.* tui ſcilicet læſi, id eſt, dolens quód te læſerit. Sic mox v. 1465. *Occidit dextra ſua, tuo dolore.*
[h] Me, *vel lege perdidit comitem Licham,* i. Lichæ necis cauſa fuit.
[i] Plus vel te, quem læſit.
[k] Al. *hinc,* i. doloris ſui aliquid.
[l] Quem de te conceperat, dolore.
[m] Centauri.
[n] Suæ necis ultionem.
[o] Bene habet, ſatis eſt.
[p] Med. v. 349.
[a] Oedip. v. 269.
[b] Oraculi Delphici reſponſo. *ex adyto Cumæa Sibylla Horrendas canit ambages, antroq; remugit.*
[c] ἐμοὶ γὰρ ἦν πρόφαντον ἐκ πατρὸς πάλαι, Πρὸς τῶν πνεόντων μηδενὸς θανεῖν ὕπο, Ἀλλ' ὅστις ᾅδου φθίμενος οἰκήτωρ πέλει. Hæc ſunt verba oraculi Dodonæi, quod Herculi olim datum fuit; nempe quod ab hoſte defuncto eſſet interficiendus.
[d] Appareatur vel memoretur.

Me digna prorſus. nobilem hunc faciam diem.
Cædatur omnis ſylva, & OEtæum nemus
Suſcipiat ignis. Herculem accipiat rogus.
Sed ante mortem, tu [e] genus Pœantium,
Hoc [f] triſte nobis, juvenis, officium appara.
Herculea totum flamma ſuccendat diem.
Ad te preces nunc, Hylle, ſupremas fero.
[g] *Eſt clara, captas inter * incultas, [h] genus*
Regnumq; referens, [i] Euryto virgo edita,
Iöle, tuis hanc [k] facibus & flammis para.
Victor [l] cruentus abſtuli patriam, lares,
Nihilq; miſeræ præter Alciden dedi;
Et iſte rapitur. penſet ærumnas ſuas:
Jovis [m] nepotem foveat, & [m] natum Herculis.
Tibi illa pariat quidquid ex nobis habet.
Tuque ipſa planctus pone funebres, precor,
O clara genitrix. vivet Alcides tuus.
[n] *Virtute noſtrâ pellicem feci tuam*
Credi novercam. ſive naſcente Hercule
Nox [o] illa certa eſt, [p] ſive mortalis meus
Pater eſt: licèt ſit falſa progenies mihi;
Materna culpa ceſſet, & crimen Iovis;
Merui parentem, [a] contuli cœlo decus.
Natura me concepit in laudes Iovis.
Quin ipſe quanquam Iupiter credi meus
Pater eſſe gaudet. parce jam lacrymis, parens
Superba matres inter Argolicas eris.
Quid tale Iuno peperit, æthereum gerens
Sceptrum, & Tonanti nupta? mortali tamen
Cœlum tenens invidit? Alcidem ſuum
Dici eſſe voluit. perage nunc, Titan, vices
Solus relictus. ille, qui veſter comes
[b] *Ubiq; fueram, Tartara & manes peto.*
Hanc tamen ad imos perferam laudem inclytam,
Quod nulla peſtis vicit Alcidem palàm,
Omnemque peſtem vicit Alcides palàm.

[e] Philoctecta, Pæantis fil.
[f] Funebre, ut pyram extruat.
[g] Al. *Eſt clara captas inter, inclytum genus Regn.* Joſ. Scal. legendum monet; *Oechalias genus Regumq; referens, &c.*
* Al. leg. *Oechalias.*
[h] Regium genus; ἓν διὰ δυοῖν.
[i] Rege Oechaliæ.
[k] Nuptialibus, Theb. verſ. 263. & 507.
[l] Patrem illius & fratres interficiens. Membranacei duo noſtri *abſtuli à patrio lare.*
[m] Te.
[n] Approbando me ex te natum Jovis eſſe filium magis ingenuum quam quos ex Junone genuit. mox verſ. 1509.
[o] Geminata. Herc. Fu. v. 24.
[p] Etiamſi mortalis quiſpiam fuiſſet pater non Jupiter, virtute tamen meâ feci ut Jovis credar progenies.
[a] Virtute meâ cœlum decoravi.
[b] Sup. verſ. 41.

CHORVS.

CHORVS.

Solem orat ut toti mundo Herculis mortem nunciet. Herculis apotheoſim prædicit, Iovemque precatur, ut vel nulli producantur tyranni, feræ, monſtra, vel alius ſufficiatur Herc. malorum vindex.

O Decus mundi, radiate Titan,
Cujus ad [c] primos [d] Hecate vapores
Laſſa nocturnæ levat ora [e] bigæ,
Dic ſub Aurorâ poſitis [f] Sabæis,
Dic ſub occaſu poſitis [g] Iberis,
Quique [h] ferventem patiuntur axem,
Quique ſub [i] plauſtro [k] patiuntur [l] Urſæ;
Dic ad æternos properare Manes
Herculem, & regnum Canis [m] inquieti,
Unde non unquam remeavit ullus.
[n] Sume, quos nubes radios ſequantur.
Pallidus mœſtas ſpeculare terras,
Et caput turpes nebulæ pererrent.
Quando, prô Titan, [a] ubi, quòve, ſumme,
[b] Herculem in terris alium ſequeris?
Quas manus, orbis miſer, invocabis,
Si qua ſub terrâ [c] numeroſa peſtis
Sparget intentam rabiem draconis?
[d] Arcadum ſi quis, [d] populi vetuſti,
Fecerit ſylvas [e] aper inquietas?
[f] Thraciæ ſi quis Rhodopes alumnus
Durior terris Helices nivoſæ
Sparget humano ſtabulum cruore?
Quis dabit pacem populo timenti,
Si quid irati ſuperi per urbes
Juſſerint naſci? jacet omnibus [g] par,
Quem [h] parem tellus genuit Tonanti.
[i] Planctus immenſas reſonet per urbes,
[i] Et comas nullo cohibente nodo,

[c] Auroram tepidos recipientem radios.
[d] Luna. *Hipp.* v. 411.
[e] *Agamem.* verſ. 812.
[f] Arabiæ Felicis incolis.
[g] Hiſpanis.
[h] Torridam zonam, quam tamen veteres ſentiebant non habitabilem præ nimio calore.
[i] *Septem* ſtellis in plauſtrum ἅμαξαν formatis.
[k] Joſ. Scal. legendum cenſet, *paviantur* ne repetatur τὸ *patiuntur*.
[l] Herc. Fur. v. 129.
[m] Pervigilis, vel, qui *latratu ea regna triſauci Perſonat*.
[n] Sume nubilam faciem & triſtem.
[a] Ubi? Al. *quo ſub axe?*
[b] Herculis quidem nomen ſtrenuis omnibus & claris viris à veteribus tributum, quos alii 63. alii 43. numerant.
[c] Hydra, numeroſum malum. Herc. Fur. 240.
[d] Hippol. 783.
[e] *Sus Mænalius.*
[f] Diomedes Thraciæ rex Herc. Fur. 225.
[g] Robore & fortitudine modò, vel moriens ſicut alii.
[h] Sup. verſ. 6.
[i] Pro more lugentium. vid. Troad. verſ. 83.

Fœmina exertos feriat lacertos;
k *Solaque obductis foribus Deorum,*
Templa ſecuræ pateant novercę.
l *Vadis ad Lethen Stygiumque litus,*
Unde te nullæ referent carinæ.
Vadis ad Manes miſerandus, unde
m *Morte devictâ tuleras triumphum.*
Umbra n *nudatis venies* n *lacertis,*
Languido vultu, trepidoque collo:
Teque o *non ſolum feret illa puppis.*
Non tamen viles eris inter umbras;
Æacumq; inter p *geminoſq; Cretas,*
a *Fata diſcernes.* b *fieri tyranni*
Parcite, ô dites; inhibete dextras.
Laudis eſt, c *purum tenuiſſe ferrum,*
Dumq; regnabas, d *minimum cruentis*
In tuas urbes licuiſſe fatis.
Sed locum virtus habet inter aſtra,
e *Sedis Arctoæ ſpatium tenebis?*
An gravis Titan ubi promit æſtus?
An ſub Occaſu tepido nitebis,
Unde f *commiſſo reſonare ponto*
Audies Calpen? loca quæ ſereni
Deprimes cœli? g *quis erit recepto*
Tutus Alcidæ locus inter aſtra?
Horrido tantùm procul à h *Leone*
Det pater ſedes, calidoq; h *Cancro;*
Ne tuo vultu tremefacta leges
Aſtra conturbent, trepidetq; Titan.
Vere dum flores venient tepenti,
Et i *comam ſylvis hyemes recident,*
[*Vel comam ſylvis revocabit æſtas;*]
Pomaq; autumno fugiente cedent,
Nulla te terris rapiet vetuſtas.
Tu comes Phœbo, comes ibis aſtris.

k Sup.verſ.746.

l [illegible] εἰς ἀΐδα [illegible].

m Her.Fu.act.5.

n Vmbras enim quam in vivis habuerant imaginem retinere credebant veteres.

o Vt quondam, ne mergeretur gemens *ſub pondere cymba Sutilis.*

p Rhadamanthum & Aeacum Cretæ reges; quos propter juſtitiam infernis umbrarum judiciis præfecit Jupiter Herc. Fur.732.

a Al. Facta. id eſt *Quæ quis apud ſuperos Furto lætatus inani geſſerit.*

b Al. *Feries tyrannos.* id eſt, quartus ſtatueris judex vel ea tibi mens manebit, quæ in vita, feriendi tyrannos.

c Incruentum. innocens.

d Minimum permittere tuæ licentiæ in ſubditorum vitas,

e *Tibi numine ab omni Cedetur, juriſq; tui natura relinquet, Quis deus eſſe velis, ubi regnum ponere mundi. Sed neque in Arctoo ſedem tibi legeris orbe, Nec polus adverſi calidus quà vergitur Auſtri.*

f Gaditano utrinque freto reſonare Calpen bimarem audies. vid & Herc. Fur. 236. g *Aetheris immenſi partem ſi preſſeris unam ſentiet axis onus. librati pondera cœli Orbe tene medio: pars ætheris illa ſereni Tota vacet.* h Thyeſt. verſ. 852. i Arboribus frondes,

Antè naſcetur ſeges in profundo,
Vel[k] *fretum dulci reſonabit undâ;*
[l] *Antè deſcendet glacialis Vrſæ*
Sidus, & Ponto vetito fruetur,
Quàm tuas laudes populi[m] *quieſcant.*
Te, pater rerum, miſeri precamur,
Nulla naſcatur fera, nulla peſtis.
Non[n] *duces ſævos miſeranda tellus*
[o] *Habeat: nec ullâ dominetur aulâ*
Qui putet ſolum decus eſſe regni,
Semper[p] *impenſum tenuiſſe ferrum.*
Si quid in terris iterum timetur,
Vindicem terræ petimus relictæ.
Hem, quid hoc? mundus ſonat; ecce, mœret,
Mœret Alcidæ pater. an Deorum
Clamor, an vox eſt[q] *timidæ novercæ?*
Hercule an viſo fugit aſtra Iuno?
[r] *Laſſus an pondus titubavit Atlas?*
An magis diri tremuere Manes
Herculem? & viſum canis inferorum
Fugit abruptis trepidus catenis?
Fallimur: læto venit, ecce, vultu
Quem tulit[ſ] *Pæas, humeriſq; tela*
Geſtat, & notas populis pharetras,
Herculis hæres.

ACTVS QVINTVS.

NVTRIX. PHILOCTETES.

Philoctetes Herculis mortem atque funus nunciat.

Effare caſus, juvenis, Herculeos precor,
Vultuq; quonam tulerit Alcides necem.
PH.[t] *Quo nemo vitam.* NVT. *Lætus adeone ultimos*
Invaſit ignes? PH. *Eſſe jam flammas nihil*
Oſtendit ille, qui ſub[u] *occaſu Hercules*
Virtute vinci docuit indomitâ omnia.

---

[k] Prius mare dulceſcet.

[l] Thyeſt. v. 476.

[m] Taceant.

[n] Tyrannos.

[o] I. Lipſius tibiæ adaptat verſum legendo, *Horreat. nulla dom.* Joſ. Scal. nihil mutandum cenſet, cùm *Habeat nec* totidem habeat tempora quot, *Horreat.*

[p] Ferro non parcere. alii *intenſum.* leg.

[q] Junoni me in cœlum aſcendentem timentis.

[r] Cœlum quod humeris ſuſtinere Atlanta Mauritaniæ regem Promethei fratrem fingunt; quòd Aſtrologiam ſphæramque inveniſſet. duriuſcula autem locutio *laßus pondus.*

[ſ] Philoctetes cui Hercules moriens ſagittas legavit.

[t] Lætiori vultu mortem tulit, quàm alius quiſpiam vitam. [illegible]

[u] *Suo.* Joſ. Scal. itaque legit *Herculis.*

NVT. *Inter*[a] *vapores quis fuit forti locus?*
PH. [b] *Quod unum in orbe venerat nondum malum,*
Et flamma victa eſt. hæc quoque acceſſit feris.
Inter labores ignis Herculeos abiit.
NVT. *Ediſſere, agedum, flamma quo victa eſt modo?*
PH. *Vt omnis OEten mœſta corripuit* [c] *manus,*
Hinc fagus [d] *umbras perdit, & toto jacet*
Succiſa trunco: [e] *flexit hinc pinum ferox*
Aſtris minantem, & nube de mediâ vocat;
Ruitura cautes movit, & [f] *ſylvam trahit*
Secum minorem. [g] *Chaonis quondam loquax*
Stat vaſta latè quercus, & [h] *Phœbum vetat,*
Vltraq; [i] *totos porrigit ramos nemus.*
Gemit illa multo vulnere impreſſo minax,
Frangitq; cuneos. reſilit excuſſus chalybs,
[k] *Vulnuſq; ferrum patitur, & truncum fugit.*
Commota tandem eſt; tunc cadens lentâ morâ
Duxit ruinam. protinus [l] *radios locus*
Admiſit omnes. ſedibus pulſæ ſuis
Volucres pererrant nemore ſucciſo * *domus,*
Quæruntque laſſis garrulæ pinnis nemus.
Iamque omnis arbor ſonuit, & [m] *ſacræ quoque*
Senſere quercus horridam ferro manum,
Nullique priſcum profuit ligno nemus.
Aggeritur omnis ſylva, & [n] *alternæ trabes*
In aſtra tollunt Herculi [o] *anguſtum rogum,*
Rapit alta flammas pinus, & robur [p] *tenax,*
Et brevior ilex ſylvâ. contexit pyram
[q] *Populea ſylva,* [q] *frondis Herculeæ nemus.*
At ille, ut ingens nemore ſub [r] *Naſamonio*
Æger reclini pectore admugit leo,
Fertur. quis illum credat ad flammas rapi?
Vultus petentis aſtra, non ignes, erant.
Ut preſſit OEten, ac ſuis oculis rogum

[a] Ignes.

[b] Ignis, quocum Hercules non dimicavit hactenus. vid. ſup. v. 1401.

[c] Multitudo comitum & famulorum Herc. ſuccidere arbores ad rogum juſſa.

[d] Succiſa enim.

[e] Joſ. Scal. emendat. *flexit hinc pinus ferox Aſtris minantem nube de mediâ comam*, id eſt, aërium verticem flexit & inclinavit caſura.

[f] *Corruit & mediam proſtravit pondere ſylvam.*

[g] In hac ſylvâ erat ingens quercus, non minor Dodonæâ illâ in Chaonio Epiri nemore. de qua vid. Med. verſ. 345. & Oed. 726.

[h] Solis radios arcet.

[i] Alii, *totum*.

[k] Hebetatur nec diffindere valet.

[l] Quod ſupra v. 1619. dixit *fagus umbras perdit*.

* Ita diſertim habent noſtri omnes Mss. & Gruteriani: non *diem*, ut vulgg. nuperi.

[m] Incæduæ & Joui conſecratæ.

[n] Alternatim poſitæ.

[o] Al. *Auguſtum*. Qui *anguſtum* retinent exponunt *Herculi nimis arctum*. expoſitio nimis arcta & preſſa, non placet. ego dici arbitror *pyramidali aſcendentem forma in altum & anguſtum*.

[p] Solidum.

[q] Herc. Fur. verſ. 872.

[r] Libyco. Naſamones autem Libyæ pop. ex naufragiis & rapto ad Syrtes viventes.

Luſtravit, omnes [s] *fregit impoſitus trabes,*
Arcumq; poſcit: Accipe hæc, inquit, [t] *ſate*
Pæante, dona; munus Alcidæ cape.
1650 *Has Hydra ſenſit: his jacent* [u] *Stymphalydes,*
Et quidquid aliud eminus vici malum,
[x] *Victure felix: has enim* [y] *nunquam irritas*
Mittes in hoſtes. ſive de mediâ voles
Auferre volucres nube, deſcendent aves,
1655 *Et certa prædam tela de cœlo ferent.*
Nec fallet unquam dexteram hic arcus tuam:
Librare telum didicit, & certam dare
Fugam ſagittis. ipſa non fallunt iter
Emiſſa nervo tela. tu tantum, precor,
Accommoda ignes, & [z] *facem extremam mihi.*
1660 *Hic* [a] *nodus, inquit, nulla quem capiet manus,*
Mecum per ignem [*] *flagret, hoc telum Herculem*
Tantum ſequatur. hoc quoque acciperes, ait,
Si ferre poſſes. adjuvet domini rogum.
Tum rigida ſecum [b] *ſpolia Nemeæi mali*
1665 *Arſura poſcit.* [c] *latuit in ſpolio rogus.*
Ingemuit omnis turba; nec lacrymas dolor
Cuiquam remiſit. mater [d] *in luctum furens*
Diduxit [e] *avidum pectus, atque utero tenus*
1670 *Exerta, vaſtos ubera in planctus ferit:*
Superoſque & ipſum vocibus [f] *pulſans Jovem*
Implevit omnem voce fœmineâ locum.
Deforme letum mater Herculeum facis:
[g] *Compeſce lacrymas, inquit: introrſus dolor*
1675 *Fœmineus abeat. Juno cur lætum diem*
[h] *Te flente ducat? pellicis gaudet ſuæ*
Spectare lacrymas. contine infirmum [i] *jecur*
Mater: nefas eſt [k] *ubera atque uterum tibi*
Laniare, qui me genuit. [l] *& dirum fremens*
1780 *Qualis per urbes duxit Argolicas canem,*
Cùm victor Erebi Dite contempto redit
Tremente fato; talis incubuit rogo.
Quis [m] *ſic triumphans lætus in curru ſtetit*

Victor?

[s] Pondere ſuo.
[t] Philoctete.
[u] Herc. Fu. verſ. 243.
[x] Lipſ. ex Mſs. *Victure felix juvenis, has nunquam irritas*, cui ſubſcribit noſtrorum codd. biga.
[y] Herc. Fur. v. 989.
[z] Funebrem quâ rogus accendebatur. id eſt, incende mihi rogum. quod defuncto neceſſitudine devincti præſtabant officium, ſed adverſâ facie.
[a] Clava. Appoll. ςιβαρὸν δ᾽ ἔχεν ὄζον ἐλαίης.
[*] Manu exarati noſtri tres: *flagret hoc telum ſequax*, Num cur *ſequatur*?
[b] Pellem leonis Nemeæi.
[c] Pellis rogum ſummum texit.
[d] Luctui nimium indulgens.
[e] Planctûs & pœnæ avidum?
[f] Compellans.
[g] μηδὲ γύναις Δάκρυα κατ᾽ ρ-ταιοι φιλόιχ-τισον γυνή.
[h] Tuis inſultans lacrymis.
[i] Affectus, quorum jecur ſedes ſup. verſ. 579.
[k] Pro more lugentium. vide Troad. v. 80.
[l] Et hoc dicto, Hero, dirum fremens qualis duxit, &c. Herc. Fur. verſ. 809.
[m] Vt ille rogo.

Victor? quis [n] *illo gentibus vultu dedit*
Leges [o] *tyrannus? quanta pax obitus tulit?*
[p] *Hæſere lacrymæ, cecidit expulſus dolor*
Nobis quoque ipſis. nemo morituro ingemit.
Iam flere pudor eſt. ipſa, quam ſexus jubet
Mœrere, [q] *ſiccis hæſit Alcmene genis;*
Stetitq; nato penè jam ſimilis parens.
NVT. *Nullaſne in aſtra miſit ad ſuperos preces*
Arſurus, aut in vota reſpexit Iovem?
PH. *Iacuit ſui ſecurus, & cœlum intuens,*
Quæſivit oculis [r] *arce an ex aliquâ pater*
Deſpiceret illum. tum manus tendens ait:
Quacunque [r] *parte proſpicis natum, pater,*
[ſ] *Iſte eſt pater, quem nocte commiſſâ dies*
Quæſivit unus. ſi meas laudes canit
[t] *Vtrumque Phœbi litus, &* [u] *Scythiæ genus,*
Et omnis [x] *ardens ora, quam torret dies.*
Si pace tellus plena, ſi nullæ gemunt
Vrbes, nec aras [z] *impius quiſquam inquinat;*
[a] *Si ſcelera deſunt, ſpiritum admitti nunc precor*
In aſtra. nec me mortis infernæ locus,
Nec mœſta nigri regna conterrent Iovis:
Sed ire ad illos [b] *umbra, quos vici, Deos,*
Pater, erubeſco. nube diſcuſſâ diem
Pande, ut Deorum vultus ardentem Herculem
Spectet: licèt tu ſidera & mundum neges,
Vltro, pater, cogêre. [c] *ſi voces dolor*
Abſtulerit ullas, pande tum Stygios lacus,
Et redde [d] *Fatis. approba gnatum priùs.*
[e] *Vt dignus aſtris videar, hic faciet dies.*
Leve eſt quod actum eſt. Herculem genitor priùs
[f] *Invenit, an damnavit?* [g] *hoc poſtque addidit;*
Noverca cernat, quo feram flammas modo.
Flammas popoſcit. hoc age [h] *Alcidæ comes;*
Non ſegnis, inquit, corripe Oetæam [i] *facem.*

[n] Tam læto & ſereno.
[o] Rex, τύραννος. ſic enim primitùs Græcis inſurpatum.
[p] Ceſſavere.
[q] Non lacrymantibus.
[r] Cœli.
[ſ] Ego ſum filius ille tuus quem geminatâ nocte genuiſti. Herc. Fur. verſ. 24.
[t] Oriens & occidens.
[u] Septentrio.
[x] Meridies.
[y] A tyrannis oppreſſæ.
[z] Al. *Impias*. utrumque rectè; intelligit autem Buſiridis aras.
[a] Si ſcelerati homines meâ opera devicti ceſſent.
[b] τύπος, εἴδωλον nudum ſimulachrum quod (animâ vel in cœlum unde deducta eſt, vel in alia corpora migrante è corpore quod in elementa diſſolvitur) petit inferos.
[c] Revocat, corrigitque ſupremam vocem cogêre.
[d] Inferis, mortis loco.
[e] Quæ per vitam ſtrenuè feci non tàm aſtra merentur, quàm mors hæc acerba, quam fortiter fero.
[f] Immortalitate me donavit, an ad pœnas damnavit? [g] Scil. *Noverca cernat quo feram flammas modo.* [h] Philoctēta, [i] Sup. verſ. 1660.

Quid dextra tremuit? num manus pavida impium
Scelus refugit? redde jam pharetras mihi,
Ignave, iners, inermis. [k] *en noſtros manus*
Quæ tendat arcus! quis ſedet pallor genis?
Animo faces invade, quo Alciden vides
Vultu jacere: reſpice arſurum, miſer.
[l] *Vocat ecce jam me genitor, & pandit polos.*
Venio, pater. vultuſque non idem fuit.
Tremente [m] *pinum dexterâ ardentem impuli.*
Refugit ignis, & reluctantur faces,
Et [n] *membra vitant: ſed recedentem Hercules*
Inſequitur ignẽ. [o] *Caucaſũ, aut* [p] *Pindũ aut* [q] *Athon*
Ardere credas. nullus erumpit ſonus.
Tantùm [r] *ingemiſcit ignis ad durum jecur.*
[ſ] *Typhon in illo poſitus immanis rogo*
Gemuiſſet ipſe, [t] *quique convulſam ſolo*
Impoſuit humeris Oſſan Enceladus ferox.
At ille medias inter exſurgens faces
Semiuſtus ac laniatus, intrepidus, rubens;
Nunc, ô parens Herculea, [u] *ſic ſtare ad rogum,*
Te mater, inquit, [u] *ſic decet fieri Herculem.*
Inter vapores poſitus, & flammæ minas,
Immotus, inconcuſſus, in neutrum latus
Correpta flectens membra, adhortatur, monet.
[x] *Gerit aliquid ardens: omnibus fortem addidit*
Animum miniſtris. [y] *urere ardentem putes.*
Stupet omne vulgus, [z] *vix habens flammæ fidem.*
Tam placida frons eſt, tanta majeſtas viro.
[a] *Nec properat uri. cumque jam forti datum*
Leto ſatis penſavit, igniferas trabes
Hinc inde traxit, [b] *nimia quas flamma occupat;*
Totaſque in ignem vertit, & quà plurimus
Exundat ignis, recipit intrepidus, ferox,
Nunc ora flammis implet. aſt illi graves
Luxere barbæ: cúmque jam vultum minax
Appeteret ignis, lamberent flammæ caput,
Non preſſit oculos. Sed quid hoc? mœſtam intuor

c Sinu

[k] Tuæ ne manus dignæ arcû & ſagittis meis, quæ trepidant rogum meum incendere.

[l] Al. *rogat*. Sed minùs decorum eſt ut Jupiter roget.

[m] Tum facem rogo ſubdidi.

[n] Devitant Herculem quaſi non tentare auſæ.

[o] Montem Scythiæ.

[p] Theſſaliæ montem.

[q] Montem inter Macedoniam & Thraciam.

[r] Vide Thyeſt. verſ. 768.

[ſ] Gigas Med. verſ. 772.

[t] Herc. Fu. v. 80.

[u] Intrepidè, non lacrymis, non gemitu.

[x] Ne nihil agens moriatur, alios ad virtutem adhortatur, monet.

[y] Crederes ipſum irâ ardentem in ignem agere, non ab eo pati.

[z] Vix credebant eum eſſe ignem.

[a] Quo pœnæ citò periretur.

[b] Lipſius legit *minima*.

[c] *Sinu gerentem reliquias magni Herculis.*
[d] *Crinemque jactans ſquallidum Alcmene gemit.*

[c] Ad utrumque parentem ſpectabat, relliquias colligere, ſinu fovere, & componere, de quâ formâ vide Troad. verſ. 797. [d] Alibi erat mens I. L. cum reponeret *Cinerem ja. ſqu. Alc. gerit.* neque enim ſimul geſsit & jactavit cineres, quod etiam crudelitatis fuiſſet.

ALCMENA. PHILOCTETES.

Suam ex Herculis morte cladem Alcmena dolet.

Timete [e] ſuperi fata. tam [f] parvus cinis
Herculeus eſt; huc ille [g] decrevit gigas.
[h] *O quanta, Titan, in nihil moles abit!*
Anilis, heu me, cepit Alciden ſinus.
Hic tumulus illi eſt. ecce vix totam Hercules
Complevit urnam. quam [i] leve eſt pondus mihi,
[k] *Cui totus æther pondus incubuit leve!*
Ad Tartara olim regnaque, ô gnate, ultima
Rediturus ibas: quando ab infernâ Styge
Remeabis iterum? non uti [l] ſpolium trahas,
Rurſumque [m] Theſeus debeat lucem tibi:
Sed quando ſolus? [n] ignis impoſitus tuas
Compeſcet umbras, teque Tartareus canis
Inhibere poterit? quando Tænareas fores
Pulſabis? ah, quas mater ad fauces agar?
Quà mors aditur? vadis ad Manes iter
Habiturus [o] unum. quid diem queſtu tero?
Quid miſera duras vita? quid lucem hanc tenes?
Quem parere rurſus Herculem poſſum Jovi?
Quis me parentem gnatus Alcmenam ſuam
Tantus vocabit? ô nimis felix, nimis,
[p] *Thebane conjux. Tartari intraſti loca*
Florente gnato; teque venientem inferi
Timuere forſan, quod pater tantùm Herculis
Vel [q] falſus aderas. quas petam terras anus,
Inviſa [r] ſævis regibus? ſi quis tamen
Rex eſt relictus ſævus: heu miſeræ mihi.
Quicunque [ſ] cæſos ingemunt gnati ſpatres,
A me petent ſupplicia, me cuncti obruent.

[e] Mortales qui ſuperâ aura veſcimini. *vel* Dii, namque Jovis ſepulchrum oſtendit Creta & Bacchi ſimulachrum inferos adiit.

[f] Quem parva capiat urna.

[g] Decreſcendo devenit.

[h] O Sol, quanta moles in nihil abiit. *ſuſpicor tamen hunc locum. & Titana de Hercule ab autore conceptum fuiſſe.*

[i] *Quod digitis quinque levatur onus.*

[k] Cœlum Herc. Fu. verſ. 68.

[l] Cerberum.

[m] Herc. Fu. verſ. 805 Hipp. 840.

[n] Infernus.

[o] Unicum, non remeabile. *vel* æquè ab omni orbis regione diſtans, inquiunt interpretes. Quid ſi dicamus *ſolum*, id eſt, ſine me? diſpiciat lector ex iis quæ ſequuntur.

[p] Amphitryo Thebanorũ dux, mihi conjux, Her. pater (putative) tu felix qui intraſti, &c.

[q] Putativus.

[r] Tyrannis.

[ſ] Patres tyrannos ab Hercule cæſos.

Si quis [t] *minor Buſiris, aut ſi quis* [u] *minor*
Antæus urbes [x] *perfidæ terret plagæ,*
Ego præda ducar: [y] *ſi quis Iſmarios greges*
Thracis [z] *cruenti vindicat, carpent greges*
Mea membra diri. forſitan pœnas petet
Irata Iuno: totus [a] *uretur dolor.*
Secura victo tandem ab Alcide vacat.
Pellex ſuperſum, [b] *ſupplicia de qua exigat.*
[c] *Ne parere poſſem, fecit hic gnatus mihi*
Vterum timendum. quæ petam Alcmene loca?
Quis me locus, quæ regio, quæ mundi plaga
Defendet? aut quas mater in latebras agar?
Vbique certè nota. ſi patriam petam,
[d] *Lareſq; miſeros, Argos Euriſtheus tenet.*
Orbata Thebas, [e] *regnum & Iſmenum petam,*
Thalamoſque noſtros, in quibus quondam Iovem
Dilecta vidi? pro nimis felix, nimis,
[f] *Si fulminantem & ipſa ſenſiſſem Iovem!*
Vtinam meis viſceribus Alcides foret
Exectus infans! nunc datum eſt miſeræ, datum,
Videre gnatum laude certantem [g] *Iovi:*
Et [h] *hoc daretur ſcire, quod fatum mihi*
Eripere poſſet! quis memor vivet tui,
O gnate, populus? omne jam ingratum eſt genus.
Petam [i] *Cleonas? Arcadum an populos petam?*
Meritiſq; [k] *terram nobilem quæram tuis?*
[l] *Heic dira ſerpens cecidit;* [m] *heic ales fera;*
[n] *Heic rex cruentus;* [o] *heic tuâ fractus manu,*
Qui te ſepulto [o] *poſſidet cœlum, leo.*
Si grata terra eſt, populus Alcmenam tuam
Defendat omnis. Thracias gentes petam,
Hebriq; populos? hæc quoque eſt meritis tuis
[p] *Defenſa tellus. ſtabula cum regno jacent.*
Heic pax cruento rege proſtrato data eſt.
[q] *Vbi enim negata eſt? quod tibi infelix anus*
Quæram ſepulchrum? de tuis totus rogis

t Filius Buſiridis.
u Antæi filius.
x Afrorum, Pœnorum quorum perfidia abiit in gentis notam.
y Si quis Diomedis filius patrem ſuis equis objectum vindicare voluerit. Herc.Fu.v.225.
z Humanâ carne paſti.
a Conſumetur, impendetur in me.
b Vt in me iram exerceat.
c Ne parturiens pœnam à me exigat Juno.
d Domum patris mei Electryonis.
e Thebanū quod alluit Iſmenus.
f Si ipſo concubitu periiſſem fulmine ut Semele. Her.Fu.v.455.
g Cum Jove. Helleniſm.
h Te mihi ita fulminatæ ac mortuæ ſuperſtitem eſſe.
i Oppidum inter Argos & Corinthum juxta quod ſylva Nemæa.
k Heinſ. *Leonum* legendum conjicit vel lego *terras nobiles.*
l In Lernâ palude Argivâ.
m In Arcadia Stymphalides volucres vel cerva æripes, alata.
n In Aegypto, Thracia, Lybia, Buſiris, Diomedes, Antæus.
o Her.Fu.v.235. & Thyeſt.v.858.
p Interfecto Diomede. Her.Fu. v.225.
q Lipſ. *Vbi eſt negata eſt.* q.d. Thraciæ univerſæ data eſt pax poſtquã Diomedi uni negata eſt quæ interceſſit

Contendat orbis, reliquias magni Herculis
Quis populus, aut quæ templa, quæ gentes colent?
Quis jam petet, quis poſcet r *Alcmenes* r *onus?*
Quæ tibi ſepulchra, gnate, quis tumulus ſat eſt?
Hic totus orbis fama erit tumulus tibi.
Quid, anime, trepidas? Herculis cineres tene.
Complectere oſſa. reliquiæ auxilium dabunt.
Erunt ſatis præſidia, terrebunt tuę
Reges vel umbrę. PH. *Debitos gnato quidem*
Compeſce fletus, mater Alcidæ inclyti.
Non eſt gemendus, nec gravi urgendus nece,
ſ Virtute quiſquis abſtulit fatis iter.
Æterna virtus Herculem fleri vetat.
t Fortes vetat mærere, degeneres jubet.
AL. *Sedabo queſtus? vindicem amiſi* u *parens*
Terræ atque pelagi, quaque x *purpureus dies*
y *Vtrumque* z *clarâ ſpectat Oceanum* z *rotâ.*
Quot miſera in uno condidi gnatos parens?
Regno carebam, regna ſed a *poteram dare.*
Vna inter omnes terra quas matres gerit,
b *Votis peperci: nil ego à ſuperis petii*
Incolume nato. quid dare Herculeus mihi
Non poterat c *ardor? quis Deus quidquam mihi*
Negare poterat? vota in hac fuerant manu:
Quidquid negaret Iupiter, daret Hercules.
Quid tale genitrix ulla mortalis tulit?
Deflevit d *aliqua* e *mater, & toto ſtetit*
Succiſa fœtu, biſq; ſeptenos greges
Deplanxit una; f *gregibus æquari meus*
Quot ille poterat? matribus miſeris adhuc
Exemplar ingens deerat: Alcmene dabit. g
Ceſſate matres, pertinax ſi quas dolor
Adhuc jubet lugere, quas luctus gravis
h *In ſaxa vertit. cedite his cunctæ malis.*
Agedum, ſenile pectus, ô miſeræ manus
Pulſate. & una funeri tanto ſat eſt
Grandæva annis defecta; quod totus brevi

r Vrnam Herculis continentem reliquias quam geſto.

ſ Quiſquis ab injuriâ oblivionis & mortalitatis ſe vindicavit ſibique ſuâ virtute ad cœlum ſtruxit iter.

t Non ſunt lugendi, qui ſibi virtute ſuâ nomen æternum aſſecuti ſunt, ſed ii qui nihil in vitâ egerunt, quo poſteris ſe benè vixiſſe teſtentur.

u Ego mater illius.

x Sol rubens.

y Orientem & occidentem. Indicum & Gaditanum.

z Curru ſplendido.

a Per filium regum victorem.

b Non votis Deos fatigavi. neque enim opus cùm nihil non mihi filius ſuppeditaret.

c Ardens amor & virtus.

d Neſcio quæ. nimirùm Niobe. al. olim.

e Herc. Fu. v. 389.

f Natorum.

g Exemplar miſeræ matris.

h Vt Niobem.

Iam

Jam quæret orbis? expedi in planctus tamen
Defeſſa quanquam brachia. [i] *invidiam ut Deis*
Lugendo facias, advoca in planctum [k] *genus.*

ALCMENA.

Triſtis Alcmena næniam canit.

FLete Alcmenen, magniq; Jovis
Plangite gnatum, [l] *cui concepto*
Lux una perit, nocteſque duas
Contulit [m] *Eos: ipſâ* [n] *quiddam*
Plus luce perit, totę pariter
Plangite gentes, quarum ſævos
Ille tyrannos juſſit Stygias
Penetrare domos, populiſq; [o] *madens*
Ponere ferrum. fletum meritis
Reddite tantis, totus, totus
Perſonet orbis. fleat Alciden
[p] *Cærula Crete; magno tellus*
Clara Tonante: [q] *centum populi*
Brachia pulſent.
Nunc [r] *Curetes, nunc* [s] *Corybantes,*
[t] *Arma Idæa quaſſate manu:*
[u] *Armis illum lugere decet.*
Nunc, nunc funus plangite [x] *verum:*
Jacet Alcides non minor ipſo,
Creta, Tonante.
Flete Herculeos, Arcades, obitus,
Nondum [y] *Phœbo naſcente genus.*

[i] *Invidiam factura parens.* vide Oed. v. 300.

[k] Humanum. *vel* Herculis, ut in ſequenti næniâ, alii genus.

[l] Herc. Fu. v. 24.

[m] Aurora.

[n] Hercules, propter quem illâ ſimus diei lux periit.

[o] Subditorum cæde madens.

[p] Inſula clara incunabulis Jovis cui Herc. filius *vel* propter taurum Cretenſem ab Herc. interfectum; Agam. ver. 827.

[q] Cretæ ἑκατομπόλεως

[r] Pop. Cretæ qui ex Idâ Phrygiæ monte in Cretam trajecerunt *vel ut alii* ex Idâ Cretæ monte Opis digitis tactâ nati ſunt, unde & dactyli Idæi dicti, qui quòd ἐνόπλιον ſaltantes vel cymbala pulſantes Jovis vagitum celarent ἀπὸ τῆς κουροτροφίας nomen ſortiti ſunt. aliis ἀπὸ τῆς κουρᾶς dicti quòd anteriorem partem capitis detonſi poſteriorem fovebant, *Vel* quòd mollium puellarum ritu comam foverent, quam quia inter ſaltandum rotarent. [s] Corybantes dicti. q. κορύπτοντες; aliis tamen à κόρη pupilla, quod vigiles Jovem cuſtodirent: aliis περὶ τὴν κόρυθα quòd galeati incederent. Lucianus tamen Corybantas Phrygiæ Cybeles, Curetas Cretenſis Jovis ſacerdotes eſſe vult. [t] Cymbala, tybiam, tympana, buxum Berecynthium, *vel ſimpliciter*, arma. Curetes enim primum ἐνόπλιον ſaltaſſe dicuntur, ut Jovis vagitum armorum ſtrepitu obtegerent. [u] Heroëm ſcilicet fortem. [x] Non falſum & imaginarium, ut Jovis quondam. [y] Scribendum *Phœbe*, i. Arcades προσέληνοι. vide Hippol. verſ. 783.

Juga [z] *Parthenii* [a] *Nemeæq; ſonent;*
Feriantq; graves [b] *Mænala planctus,*
Poſcite magno Alciden gemitu:
Stratus veſtris [c] *ſetiger oris:*
[d] *Aleſque ſequi juſſa ſagittas,*
[e] *Totum pinnis velata diem.*
Flete, Argolici; flete, [f] *Cleonæ;*
Hic terrentem mœnia quondam
Veſtra leonem fregit noſtri
Dextera nati. Date Sithoniæ [g]
Verbera matres, geliduſq; ſonet
Planctibus Hebrus. flete Alciden,
Quòd non ſtabulis [h] *naſcitur infans,*
Nec veſtra greges viſcera carpunt.
Fleat [i] *Antæo libera tellus,*
Et rapta fero [k] *plaga Geryone.*
Mecum miſeræ plangite gentes:
Audiat ictus utraque Tethys:
Vos quoque mundi [m] *turba citati,*
Flete Herculeos, numina, caſus.
Veſtrum Alcides [n] *cervice meus*
Mundum, ſuperi, cœlumque tulit:
Cùm ſtelligeri vector Olympi,
Pondere liber ſpiravit Atlas
Vbi nunc veſtræ, Jupiter, arces?
Vbi promiſſi regia mundi?
Nempe Alcides mortalis obit,
Nempe ſepultus. quoties [o] *telis*
Facibuſque tuis ille pepercit!
Quoties ignis ſpargendus erat?
In me ſaltem jaculare facem,
[p] *Semelemque puta. Iamne* [q] *Elyſias,*
O gnate, domus, jam litus habes,
[r] *Ad quod populos natura vocat.*
[ſ] *An poſt raptum Styx atra canem*
Præcluſit iter;
Teque in primo limine Ditis

[z] Montis Arcadiæ.
[a] Sylvæ inter Cleonas & Phliuntem, in qua Herc. Leonem interfecit.
[b] Arcadiæ mons.
[c] Aper Erymanthius, Mænalius, Arcadius.
[d] Stymphalides quæ ſolis radios pennis obumbrarunt ſagittis Herc. vel ut alii æreì crotali crepitu pulſæ. Theb. v. 422.
[e] Sup. verſ. 1654.
[f] Sup. verſ. 1811.
[g] Threſſæ à Sithone monte Thraciæ.
[h] Pabulum futurum equis Diomedis. vulgg. *veſcitur*. malè.
[i] Sup. ver. 24.
[k] Hiſpania. vid. Herc. Fu. v. 232.
[l] Solem Orientem emittens & Occidentem excipiens. vide Herc. Fur. 25.
[m] Cœlicolæ.
[n] Herc. Fu. v. 68.
[o] Sup. v. 6.
[p] Sup. verſ. 1804
[q] Troad. v. 542.
[r] Mortis communem omnibus portum.
[ſ] An quòd olim Cerberum rapuiſti aditum jam tibi negant, ingredique prohibent?

Fata morantur? [t] *quis nunc Vmbras*
Gnate, [t] *tumultus, Maneſq; tenet?*
[u] *Fugit abductâ navita cymbâ,*
Et Centauris Theſſala motis
Ferit attonitos ungula Manes?
Angueſq; ſuos Hydra ſub undis
Territa merſit? teq; labores
O gnate, timent?
Fallor, fallor, veſana parens;
Nec te Manes umbræque timent.
[x] *Non* [y] *Argolico rapta leoni*
Fulvâ pellis contecta jubâ
Lævos operit dura lacertos;
Vallantq; [z] *feri tempora dentes.*
Donum pharetræ ceſſere tuæ.
Telaq; mittet jam [a] *dextra minor.*
Vadis inermis, gnate, per umbras,
Ad quas ſemper manſurus eris.

HERCVLES. ALCMENA.

Solatur lugentem matrem Hercules in deorum collegium tranſlatus. machinâ autem demiſſus Herc. ex editiore loco ſupra epiſcenium inducitur.

QVid me [b] *tenentem regna ſiderei poli,*
[c] *Cœloque tandem* [c] *redditum,* [d] *planctu jubes*
Sentire fatum? parce, nam virtus mihi
In aſtra, & ipſos fecit ad ſuperos iter.
AL. *Vnde ſonus trepidas aures ferit?*
Vnde meas inhibet lacrymas fragor?
Agnoſco, agnoſco, victum eſt [e] *chaos.*
A Styge, gnate, redis iterum mihi:
Fractaq; non ſemel eſt Mors horrida.
Viciſti rurſus Noctis loca,
[f] *Puppis & infernæ vada triſtia.*
Pervius eſt [g] *Acheron jam languidus,*
Et remeare licet ſoli tibi,

[t] Te ſecundò jam adveniente.

[u] Fugiuntne Charon monſtrorumq; ſimulachra, ut quondam? Herc. Fu, v. 769.

[x] Non enim deſcendis armatus ut quondam.

[y] Cleonæo. ſup. ver. 1811.

[z] Rictus leonis galeæ loco gerebat. Her. Fu. v. 797.

[a] Philoctetæ dextra, tuâ minùs valida.

[b] Herculem in cœlum relatum alii Engonaſin, alii Martis ſtellam putant.

[c] *Vel* quòd Jove ſatus fuerit. vel ex opinione Platonica, animas priuſquàm in corpora demitterentur in cœlo fuiſſe.

[d] Viventium planctu lædi, nimio manes offendi creditum. *Tu manes ne lude meos & parce ſolutis Crinibus, & teneris Delia parce genis. Tibul.*

[e] Infernum & mors.

[f] Cymbæ Charontis.

[g] Agam. ver. 12.

Nec te Fata tenent poſt funera.
[h] *An tibi præcluſit Pluton iter,*
Et [i] *pavidus regni metuit ſibi?*
Certè ego te vidi flagrantibus
Impoſitum ſylvis, cùm pluribus
In cœlum furerent flammæ minis,
Arſiſti certè; verùm [k] *ultima*
Non tenuëre tuas umbras [k] *loca.*
[l] *Quid timuëre tui manes precor?*
Umbra quoque eſt Diti nimis horrida.
HER. *Non me rigentis ſtagna* [m] *Cocyti tenent.*
Non puppis umbras furva tranſvexit meas.
Jam parce, mater, queſtibus. Manes [n] *ſemel*
Umbraſque vidi: [o] *quidquid in nobis tui*
Mortale fuerat, ignis injectus tulit.
Paterna cœlo pars data eſt; flammis tua.
Proinde planctus pone, [p] *quos gnato paret*
Genitrix inerti. luctus in turpes eat.
[q] Virtus in aſtra tendit, in mortem timor.
Præſens ab aſtris, mater, Alcides [r] *cano;*
[s] *Pœnas cruentus jam tibi Euryſtheus dabit.*
Curru ſuperbum vecta tranſcendes caput.
Me jam decet ſubire cœleſtem plagam,
Inferna [t] *vinco rurſus Alcides loca.*
AL. *Mane parumper. ceſſit; ex oculis abiit;*
In aſtra fertur. fallor, an vultus putat
Vidiſſe gnatum? [u] Miſera mens incredula eſt.
Es numen, & te mundus æternus tenet.
[x] *Credo, triumphas; regna Thebarum petam,*
Novumq; templis additum numen canam.

[h] Sup. v. 1920.
[i] Ne regnum illi eriperes metuens.
[k] Inferna, Tartara.
[l] Quam tui partem timuere manes? an & umbram tuam? vide ſup. quæ ad verſ. 1706.
[m] Agam. v. 22.
[n] Dum in vivis eram.
[o] Anima cœlum petiit, corpus in cognata elementa, unde ortum, abiit. putabant autem ἀποθεώσεως illi fautores oportere terrenum illud omne corpori admixtum comburi ut immortalis quis fieret.
[p] Sup. v. 1835.
[q] Fortes virtus ſua cœlo & immortalitate beat, ignavorum memoriam unà cum corpore mors abſorbet.
[r] Tibi prædico.
[s] Ab Herculis filiis enim & Iölao apud Marathonem poſteà devictus eſt. *vel ut alii* ejus ab Hyllo interempti caput ad Alcmenam allatum.
[t] Alii *Vito.*
[u] Alii *Miſera mens eſt credula,* vide v. 312. Herc. Fu.
[x] Ex authoritate Joſ. Scal. ſcribe *Credo, triumphas:* cùm priùs legeretur, *Credo triumphis.*

CHORVS.

Herculis ἀποθέωσιν adſpirat Chorus, novumque numen adorat.

[a] NVnquam Stygias fertur ad umbras
Inclyta virtus. *vivite fortes*;
Nec Lethæos ſæva per amnes
Vos fata trahent: ſed cùm ſummas
Exiget horas conſumpta dies,
Iter ad ſuperos gloria pandet.
Sed [b] *tu domitor magne ferarum,*
Orbiſq; ſimul pacator ades.
Nunc quoque noſtras reſpice terras:
Et ſi qua novo [c] *bellua vultu*
Quatiet populos terrore gravi,
[d] *Tu fulminibus frange* [e] *triſulcis.*
Fortiùs ipſo genitore tuo
Fulmina mittes.

[a] Sup. ver. 1835, & 1969.

[b] Hercules.

[c] Monſtrum, gi-gantia.

[d] Supra verſ. 62

[e] Triſulcum dicitur fulmen propter ignes trium ſuperiorum ſiderum ad terram deciduos, quorum ſummus ex nimio Saturni humore infuſcat, ἀργὴς; imus ex ardore Martis cremat diſſipatque, ψολόεις; medius è clara Jovis ſubtilitate penetrat etiam illæſis operimentis, καταιβάτης. Jovi rurſus tres datæ ſunt manubiæ, minores, quæ monent; Majores, quæ XII. deorum conſilio miſſæ diſcutiant: Maximæ, quas Jupiter eorundem nutu jaculatus, accendit, diſperdit, imis ſumma commutat.

OCTAVIA.

PERSONÆ.

OCTAVIA.
NUTRIX OCTAVIÆ.
CHORUS Romanorum.
SENECA.
PRÆFECTUS.
POPPEA.
NUTRIX POPPEÆ.
AGRIPPINA.
NERO.
NUNCIUS.

ARGUMENTUM.

Claudius Druſus Cæſar Meſſalinæ, quæ illi Britannicum & Octaviam pepererat, quòd Silio nupſiſſet, mori juſſæ, Agrippinam filiam fratris ſui Germanici, viduam Cn. Dom. Ænobarbi Neronis ſuperinduxit; cujus filio Neroni Octaviam ſuam in matrimonium dedit. Claudio & Britannico veneno ſublatis, Nero Imp. Octaviam quam oderat repudiat, Poppeam Sabinam ducit. cujus divortii cauſâ commoti populi tumultum multâ cæde reprimit, & Octaviam in Pandatariam ablegatam interfici jubet.

ACTUS PRIMUS.

OCTAVIA.

Vitam pertæſa miſerias ſuas deflet Octavia.

IAm vaga cœlo ſidera fulgens,
Aurora fugat: ſurgit Titan
Radiante comâ, mundoque diem
Reddit clarum.
Eia age, tantis onerata malis
Repete aſſuetos jam tibi queſtus,

Atque æquoreas vince [a] *Alcyonas;*
Vince & [b] *volucres Pandionias:*
Gravior namque his fortuna tua eſt.
Semper [c] *genitrix* [d] *deflenda mihi,*
Prima meorum cauſa malorum,
Triſtes queſtus
Natæ exaudi, [e] *ſi quis remanet*
Senſus in umbris. utinam antè manu
Grandæva ſuâ [f] *mea rupiſſet*
Stamina Clotho; [g] *tua quàm mœrens*
Vulnera vidi,
Oraque fœdo ſparſa cruore!
O lux ſemper funeſta mihi!
Tempore ab illo lux eſt tenebris
Inviſa magis.
Tulimus ſævæ juſſa [h] *novercæ,*
Hoſtilem animum, vultuſque truces.
Illa illa meis [i] *triſtis Erinnys*
Thalamis Stygios prætulit ignes:
Teque [k] *extinxit, miſerande* [l] *pater,*
Modò [m] *cui totus paruit orbis*
Ultra Oceanum; cuique Britanni
Terga dedêre,
[n] *Ducibus noſtris antè ignoti,*
Juriſque ſui.
[o] *Conjugis (heu me) pater inſidiis*
Oppreſſè jaces; ſervitque domus
Cum prole tua capta [p] *tyranno!*

---

[a] Vid. Agamem. verſ. 674.

[b] Luſciniam & hirundinem, in quas mutatæ Procne & Philomela Pandionis regis Athenarum filiæ. Agam. verſ. 665.

[c] Meſſalina.

[d] Dedecore tuo *vel* morte *propter ſeq.*

[e] Poëtis hoc familiare, ut ſimulacris hiſce apud inferos maneant memoria & affectus.

[f] Vitæ meæ abſcidiſſet telam Parca. Herc. Fur. verſ. 558.

[g] Claudius Valeriam Meſſalinam repudiatis Herculanillâ & Æliâ Petinâ uxorem duxit. Inſatiatæ libidinis mulier præter alia dedecora C. Silio nupſit, quod ubi comperiſſet Imperator ſupplicio affecit; illa autem cùm timidè & fruſtra ferrum pectori & jugulo admoviſſet, à tribuno, tandem confoſſa interiit.

[h] Agrippinæ.

[i] Vide Med. verſ. 17. [k] Boleto venenato Claudium Agrippina ſuſtulit. [l] T. Claudi. [m] Namque *Ille Britannos ultra noti Litora ponti & cæruleos Scuta Brigantas dare Romuleis Colla catenis juſſit, &c.* [n] Noti quidem & tentati Julio Cæſari ſed non ſubacti; ut & Auguſto. [o] Tuæ, Agrippinæ, ſupra verſ. 21. [p] Neroni.

NUTRIX.

NVTRIX OCTAVIÆ.

Propter alumnæ ſuæ Octaviæ calamitatem ſublimis & aulicę vitę conditionem execratur.

Fulgore primo captus, & q facili bono
Fallacis aulæ, quiſquis attonitus ſtupet,
Subito r latentis ecce Fortunæ impetu
Modò præpotentem cernat everſam domum,
Stirpemque Claudii, cujus imperio fuit
Subjectus orbis, paruit ſ liber diu
ſ Oceanus, & recepit invitus t rates.
En u qui Britannis primus impoſuit jugum,
Ignota tantis claſſibus texit freta.
Interque gentes barbaras tutus fuit,
Et ſæva maria; conjugis ſcelere occidit,
Mox illa x gnati, cujus extinctus jacet
y Frater venenis: mœret infelix z ſoror,
z Eademq́; conjux. nec graves luctus valet
Ira coacta tegere. a crudelis viri
Secreta refugit ſemper, atque b odio pari
Ardens mariti, mutuâ flagrat face.
Animum dolentis noſtra ſolatur fides,
Pietaſque fruſtra. c mutat immitis dolor
Conſilia noſtra. nec regi mentis poteſt
Generoſus ardor, ſed malis vires capit.
Heu quàm nefandum proſpicit noſter timor
Scelus, quod utinam numen avertat Deûm!

q Levi *vel* quod etiam malis citra virtutem contingat.
r Al. *Labantis*.
ſ Pop. Britannis n. diu liberi.
t Noſtras, Romanas.
u Sup. verſ. 25.
x Neronis. inf. verſ. 305.
y Britannicus frater Octaviæ uterinus, Neronis per adoptionem Claudii: quem Nero ut imperium ſolus & ſine æmulo obtineret Locuſtæ veneficæ operâ ſuſtulit.
z Octavia quam duxerat adoptatus a Claudio Nero.
a Maritum averſata, non ſuſtinet ſola cum illo eſſe
b Octavia Neronem haud minus odit quàm ipſam Nero.
c Dolor facit ut Octavia meorum conſiliorum immemor ultionem meditetur.

OCTAVIA. NVTRIX.

Lugentem Octaviam nutrix conſolatur, & à vindictâ quam cogitat dehortatur.

O Mea d nullis æquanda malis
Fortuna! licèt repetam e luctus

d Omnibus major.
e Electra enim apud Sophoclem largiter Agamemnonem ab Aegiſtho & Clytæmneſtra cæſum deflet, expectans interim ut Oreſtes aliquando reverſus patris cædem ulciſceretur,

Electra tuos: tibi mœrenti
Cæſum licuit flere parentem;
Scelus ulciſci vindice fratre,
Tua quem pietas [f] *hoſti rapuit,*
Texitq; fides: me crudeli
Sorte parentes raptos prohibet
Lugere timor, [g] *fratriſque necem*
[h] *Deflere vetat, in quo fuerat*
Spes una mihi,
Totque malorum breve ſolamen.
Nunc in luctus ſervata meos,
[i] *Magni reſto nominis umbra.*
NVT. *Vox en noſtras perculit aures*
Triſtis alumnæ.
Ceſſas thalamis inferre gradus
[k] *Tarda ſenectus?* OC. *Excipe noſtras*
Lacrymas, nutrix, teſtis noſtri
Fida doloris. NVT. *Quis te tantis*
Solvet curis, miſeranda, dies?
OC. [l] *Qui me Stygias mittet ad umbras.*
NVT. *Omnia, (quæſo) ſint iſta procul.*
OC. *Non vota meos tua nunc caſus,*
Sed fata regunt. NVT. *Dabit afflictæ*
Meliora Deus tempora mitis:
Tu modò blando vince obſequio
Placata virum. OC. *Vincam ſævos*
Ante leones, tigreſque truces,
Fera quàm ſęvi corda tyranni.
Odit genitos ſanguine claro,
Spernit ſuperos homineſque ſimul,
[m] *Nec fortunam capit ipſe ſuam,*
Quam dedit illi per [n] *ſcelus ingens*
Infanda parens. [o] *licèt ingratum*
Dirę pudeat munere matris,
Hoc imperium cepiſſe; licèt
Tantum munus morte rependat:
Feret hunc [p] *titulum poſt fata tamen*

[f] Matri & Aegiſtho. vide Agam. verſ. 930.

[g] Britannici, ſup. v. 44.

[h] Quod tyrannicum & acerbum eſt.

[i] *Stat magni nominis umbra. & ut quercus trunco non frondibus efficit umbram.* Lucan. de Pompeio.

[k] Mea, id eſt, cur ego ſenio tarda ceſſo thalamos Octaviæ aggredi?

[l] Dies ſc. illo quo moriar.

[m] Secundâ Fortunâ ebrius & elatus ſibi temperare non poteſt, nec ſe intra officii fines continere.

[n] Cædem Claudii mariti & Britannici privigni. Sup. v. 45.

[o] Licèt matrem Agrippinam, cujus maleficiis imperium adeptus eſt, mori juſſerit, infra. verſ 305.

[p] Parti filio imperii. quód per matris ſuæ ſcelus imperat Nero.

Fœmina longo ſemper in ævo.
NVT. *Animi retine verba furentis,*
Temerè emiſſam comprime vocem,
OC. *Toleranda* q *quamvis patiar, haud unquã queant,*
Niſi morte triſti, noſtra finiri mala.
Genitrice cęsâ, per ſcelus rapto patre,
Orbata fratre, miſeriis, luctu obruta,
Mœrore preſſa, conjugi inviſa, ac meæ
Subjecta r *famulæ, luce non gratâ fruor;*
Trepidante ſemper corde, non mortis metu,
Sed ſceleris. ſ *abſit crimen à fatis meis:*
Mori juvabit. pœna nam gravior nece eſt
Videre tumidos & truces miſeræ mihi
Vultus tyranni, jungere atque hoſti oſcula,
Timere nutus; cujus obſequium meus
Haud ferre poſſet, fata poſt fratris, dolor,
Scelere interempti; cujus imperium tenet
Et t *morte gaudet auctor infandæ necis.*
Quàm ſępe triſtis u *umbra germani meis*
Offertur oculis x *membra cùm ſolvit quies,*
Et feſſa fletu lumina oppreſſit ſopor!
Modò facibus atris armat infirmas manus,
Oculoſque, & ora y *fratris infeſtus petit:*
Modò trepidus idem refugit in thalamos meos.
Perſequitur hoſtis, atque inhærenti mihi,
z *Violentus enſem per latus noſtrum rapit,*
Tunc tremor & ingens excutit ſomnos pavor,
Renovatq; luctus & metus miſeræ mihi.
Adice his ſuperbam pellicem, a *noſtræ domus*
Spoliis nitentem; cujus in munus ſuam
b *Stygiæ parentem natus impoſuit* b *rati;*
Quam dira poſt naufragia ſuperato mari
c *Ferro interemit, ſævior pelagi* d *fretis.*
Quæ ſpes ſalutis poſt e *nefas tantum mihi?*

q Lipſ. emendat: *Quævis* hac mente: animo meo moderari & linguam coërcere vis? poſſem equidem ſi toleranda paterer: mea autem mala non toleranda, & quæ ſola mors finiat.

r Poppeæ, è familiâ concubinæ (inf. v. 191) equiti quidem Rom. antè nuptæ, quam ſuperinduxit Nero die duodecimo poſt divortium Octaviæ, inf. v. 719.

ſ Nullum neci meæ prætexatur crimen, quam tamen adulterii criminis poſteà adeò impudenter inſimulavit, ut omnibus in quæſtione negantibus, Anicetus quam à ſe dolo ſtupratam fateretur. Quin & adulterii cum Alexandrino tibicine & abacti partûs falsò criminabatur.

t Imperii ſorte & parte quæ ipſi ex morte Britannici obtigerat. Lipſ. itaq; *ſorte* legendum autumat.

u Homicidæ ſcelerum ſuorum conſcientiâ territi opinioni de furiis & occiſorũ umbris ſceleratos perſequentibus viã fecerũt. x Λυσιμελὴς. y Neronis illi per adoptionem fratris. z Celeriter agere videtur enſem in latus meum dum petit Neronem mihi inhærentem ut ſe tueatur. a Auguſtæ, imperialis. b Solutili, cujus ſolutæ naufragio periret, inf. 307. c Infra v. 350. d Quæ illi pepercerant. e Matris ſuæ cæde.

Inimica, victrix, imminet thalamis meis;
Odioque noſtri flagrat, & [f] pretium ſtupri
Juſtæ maritum conjugis captat caput.
Emergere undis, & fer auxilium tuæ
Gnatæ invocanti, genitor; aut Stygios ſinus
Tellure ruptâ pande, quo præceps ferar.
NUT. *Fruſtra parentis invocas manes tui,*
Miſeranda; fruſtra. [g] nulla cui prolis ſuæ
Manet inter umbras cura: qui [h] gnato ſuo
Præferre potuit [i] ſanguine alieno ſatum,
[k] Genitamque fratris conjugem captus ſibi
Toris [l] nefandis [m] flebili junxit [m] face.
Hinc orta ſeries facinorum, cædes, doli,
Regni cupido, ſanguinis diri ſitis:
Mactata ſoceri concidit thalamis [n] gener
Victima, tuis ne fieret [o] hymenæis potens.
Pro facinus ingens! [p] fœminæ eſt munus datus
Sillanus, & cruore fœdavit ſuo
Patrios penates, [q] criminis ficti reus.
Intravit [r] hoſtis (hei mihi) captam domum
Dolis [ſ] novercæ, [t] Principis factus gener,
Idemq́; [u] gnatus, juvenis infandi ingenii
Capaxq́; ſcelerum, [x] dira cui genitrix facem
Accendit, & te junxit invitam metu.
Tantoq́; victrix facta ſucceſſu ferox,
Auſa imminere eſt orbis imperio [y] ſacri.
Quis tot referre facinorum formas poteſt,
Et ſpes nefandas fœminæ, & blandos dolos
Regnum petentis per gradum ſcelerum omnium?
[z] Tunc ſancta Pietas extulit trepidos gradus,
Vacuamq́; [a] Erinnys ſæva funeſto pede
Intravit [b] aulam; polluit Stygiâ face
Sacros penates; jura Naturæ furens

[f] A marito poſcit caput meum, quæ vera conjux ſum, in præmium ſtupri.

[g] Cui vivo nulla prolis cura, nedum mortuo

[h] Britannico.

[i] Neronem quem peperit Agrippina filia Germanici Neroni filio Antoniæ.

[k] Al. *Gnatamq; fratris, conjugem captam ſibi*: Al. *Gnatamq; fratris*, id eſt, Agrippinam filiam ſui fratris Germanici, cujus per jus oſculi & occaſiones blanditiarum amore captus eſt.

[l] Ad id tempus Romæ injuſtis, & illicitis, cùm verò Imp. Claudii gratiâ Senatus conſulto permiſſis. vix tamen reperti qui exemplum ſequerentur.

[m] Triſtibus & infauſtis nuptiis Theb. verſ. 263. & 507. Med. verſ. 17. adde quòd XXX. Senatorum & Romanorum equitum innumerorum cæde has nuptias celebravit, inter quos——

[n] ——L. Sillanus Octaviæ ſponſus funeſto illo nuptiarum die interfectus eſt. [o] Theb. verſ. 262. [p] Agrippinæ pro munere & victimâ nuptiali datus. [q] Inceſtûs criminis confeſſi & à Vitellio illi objecti. [r] Nero hoſpes, alienus, ut ſupra. verſ. 137. [ſ] Agrippinæ. [t] Te Octavia in [illegible] acceptâ. [u] Per adoptionem. [x] Med. verſ. 16. [y] Auguſti. i. Imperatori Rom. [illegible] [z] Quando Agrippina intravit. [a] Agam. v. 82. Megæra, diſcordia. [b] Auguſtam domum.

Faſque omne rupit; [c] miſcuit conjux viro
Venena ſæva; [d] cecidit atque eadem ſui
Mox ſcelere gnati. tu quoque extinctus jaces
Deſtende nobis ſemper, infelix puer,
Modò ſidus orbis, columen Auguſtæ domus
Britannice, (heu me) nunc levis tantùm cinis
Et triſtis umbra; ſæva cui lacrymas dedit
Etiam noverca, cùm regis artus tuos
Dedit cremandos, membraque & vultus [e] Deo
Similes [e] volanti, flamma fervens abſtulit.
OC. *Extinguat & me, ne manu noſtrâ cadat.*
NVT. *Natura vires non dedit tantas [f] tibi.*
OC. *Dolor, ira, mœror, miſeriæ, luctus dabunt.*
NVT. *Vince obſequendo potiùs immitem virum.*
OC. [g] *Vt fratrem ademptum ſcelere reſtituat mihi?*
NVT. *Incolumis ut ſis ipſa, labentem ut domum*
Genitoris olim ſobole reſtituas tuâ.
OC. *Exſpectat* [h] *aliam principis ſobolem domus:*
[i] *Me dira miſeri fata Germani trahunt.*
NVT. *Confirmet animum civium* [k] *tantus favor.*
OC. *Solatur iſte noſtra,* [l] *non relevat, mala.*
NVT. Vis magna populi eſt. OC. Principis major tamen.
NVT. *Reſpiciet ipſe conjugem.* OC. *Pellex vetat.*
NVT. *Inviſa cunctis nempe.* OC. *Sed cara eſt viro.*
NVT. *Nondum uxor eſt.* OC. *Jam fiet, & genitrix ſimul.*
NVT. [m] *Juvenilis ardor impetu primo furit;*
Langueſcit idem facilè, nec durat diu
[n] *In Venere turpi, ceu levis flammæ vapos.*
Armor perennis conjugis caſtæ manet.
Violare prima quæ toros auſa eſt tuos,
Animumque domini [o] *famula poſſedit diu,*
Jam metuet [p] *eadem, nempe prælatam ſibi,*
Subjecta & humilis: atq; [q] *monumenta extruit,*
Quibus timorem faſſa teſtatur ſuum.
Et hanc levis fallaxque deſtituet deus
Volucer Cupido, ſit licèt formâ eminens,

[c] Sup. verſ. 25.
[d] Inf. verſ. 305.
[e] Cupidini volucri alato.
[f] Fœminæ.
[g] Quorſum obſequium? neque enim ego vel officiis meis corda tyranni vincam, neque ille poteſt damna mihi penſare.
[h] Ex pellice ſcilicet Poppeâ quam mihi ſuperducere cogitat.
[i] Ego non alia quam quæ fratri meo Britannico fata obtigerunt exſpecto.
[k] Qui magnus erat in Octaviam.
[l] Non minuit, non tollit.
[m] αἰεὶ δ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται.
[n] Vt hic, inceſtu ſcilicet. ſup. verſ. 139.
[o] Sup. verſ. 102.
[p] Ne itidem alia ſibi præferatur ut illa mihi.
[q] Signa quibus ſe jam timere oſtendit.

Opibus ſuperba; gaudium capiet breve.
Paſſa eſt ſimiles ipſa dolores
[r] *Regina deûm, cùm ſe formas*
Vertit in omnes dominus cœli,
Divûmq; pater:
Et modò [s] *pinnas ſumpſit oloris;*
Modò [t] *Sidonii cornua tauri;*
[u] *Aureus idem*
Fluxit in imbri. fulgent cœlo
[x] *Sidera Lédæ: patrio reſidet*
[y] *Bacchus Olympo. Deus Alcides*
[z] *Poſſidet Heben, nec Junonis*
Jam timet iras; cujus gener eſt,
Qui fuit hoſtis. [a] *vicit ſapiens*
Tamen obſequium conjugis [b] *altæ,*
Preſſuſque dolor. ſola Tonantem
Tenet æthereo ſecura toro
Maxima Juno; nec mortali
Captus formâ deſerit altam
Jupiter aulam. tu quoque terris
[c] *Altera Juno, ſoror Auguſti,*
Conjuxque, graves vince dolores.
OC. *Jungentur antè ſæva ſideribus freta,*
Et ignis undæ, Tartaro triſti polus,
Lux alma tenebris, roſcidæ nocti dies:
Quàm cum ſceleſti conjugis mente impiâ
Mens noſtra; ſemper fratris extincti memor.
Utinam nefandi principis dirum caput
Obruere [d] *flammis Cœlitum rector paret,*
Qui ſæpe terras fulmine infeſto quatit,
[e] *Menteſque noſtras* [d] *ignibus* [e] *terret ſacris,*
Noviſque [f] *monſtris! vidimus cœlo jubar*
Ardens, [g] *cometam pandere infeſtam facem,*

---

[r] Juno.

[s] Hippol. verſ. 299.

[t] Vbi in taurum mutatus rapuit Europam Agenoris filiam regis Sidonis. Hippol. verſ. 302.

[u] Vbi Jup. aureus imber factus, per alienas tegulas in Danaës Acrisii filiæ gremium influxit fucumque fecit mulieri.

[x] Caſtor & Pollux, (alter ſaltem) Bacchus & Hercules ex Jovis adulteriis nati & in deorum numerum relati.

[y] Herc. Fur. v. 455.

[z] Agamem. verſ. 805. & Herc. Oet. verſ. 1437.

[a] Obſequium tamen Junonis prudenter exhibitum & diſſimulatus dolor animum Jovis flexit vicitque.

[b] Al. *Altè Preſſuſque dolor.* ita Virgil. Aen. *premit altum corde dolorem.*

[c] Quia *Diviſum imperium cum Jove Cæſar habet!* anne argutiis, quia ſoror & conjux Neronis ut illa Jovis? ſup. verſ. 45.

[d] Fulmine.

[e] *Humanas motura tonitrua mentes.*

[f] Prodigiis, cometis mutationem regum portendentibus. *Lucan. mutantem regna Cometen.* infra verſ. 232.

[g] Sex enim menſibus, hic, quem nos Neronis principatu lætiſſimo (legendum credo *lætißimi* nam cap. 17. dixerat detraxiſſe hunc Cometæ invidiam) ſpectandum ſe præbuit. Sen. 7. Nat. quæſt, cap. 21.

h Quà

[h] *Qua plauſtra tardus noctis æternâ vice*
*Regit Bootes, * frigido Arctoo rigens.*
En ipſe diro [i] *ſpiritu ſævi ducis*
Polluitur æther, [k] *gentibus clades novas*
Minantur aſtra, quas regit [l] *dux impius.*
Non tam ferum [m] *Typhona neglecto Jove*
Irata tellus edidit quondam parens.
Hæc gravior illo peſtis. [n] *hic hoſtis deûm*
Hominumque, [o] *templis expulit ſuperos ſuis:*
Civeſque patriâ; ſpiritum fratri abſtulit;
Hauſit cruorem matris; & lucem videt,
Fruiturque vitâ, noxiam atq; animam trahit?
Prô, ſumme genitor, tela cur fruſtra jacis
[p] *Invicta toties temere* [p] *regali manu?*
In tam nocentem dextra cur ceſſat tua?
[r] *Utinam ſuorum facinorum pœnas luat*
[ſ] *Nero, ipſe Divo Domitio genitus patre,*
Orbis tyrannus, quem premit turpi jugo;
Morumque vitiis nomen Auguſtum inquinat.
NVT. *Indignus ille (fateor) eſt thalamis tuis:*
Sed cede fatis atque fortunæ tuæ,
Alumna, quæſo; neve violenti move
Iram mariti. forſitan vindex deus
Exſiſtet aliquis; lætus & veniet dies.
OC. *Gravi deorum noſtra jam pridem domus*
Vrgetur irâ: prima quam preſſit Venus,
[t] *Furore miſeræ dira genetricis meæ:*
[u] *Quæ nupta demens nupſit inceſtâ face,*
Oblita [x] *noſtri, conjugis,* [y] *legum immemor;*
Illo ſoluta crine, ſuccincta anguibus,
[z] *Vltrix Erinnys venit ad* [a] *Stygios toros,*
[b] *Raptaſque thalamis ſanguine extinxit faces:*

[h] In Septentrione. Med. v. 315. ſemper autem Septentrionem verſus apparent Cometæ unde & hic motus ſui initium fecit, & per Occidentem in Meridiana pervenit, ubi curſum erigens ſuum obluit. cap 29. lib. 7. natur. quæſt.

* Al. leg. *Frigore Arctoo.*

[i] Alludit ad cauſam Cometarum, ubi plurimum exhalationis calidæ & pinguis ad ſupremam aëris regionem elevatur. Sic Oed. v. 36.

[k] *Ventorum quoque certa dabunt tibi ſigna Cometæ, Illi etiam belli motus feraq; arma minantur, Magnorum & clades populorum & funera Regum*

[l] Tyrannus Nero.

[m] Gigantem terræ filium. Thyeſt. verſ. 807. ventum item ignefcentem à τύφω.

[n] Nero.

[o] Vaſa enim ſacra & deorum ſimulachra conflavit.

[p] Fulmina quibus nihil poteſt reſiſtere.

[q] Qui cuncta regis. [r] Meliùs hæc è nutricis perſonâ. ſedatiora enim quàm quæ conveniant præcedentibus Octaviæ. [ſ] Al. *Genere inſitivo* id eſt, qui in meliorem ſtirpem inſertus ſtolo ſpurius vitiis ſuis familiam Cæſaream, in quam adoptatus eſt, inquinat. [t] Libidine, *qualis ſolet matres furiare equorum.* [u] Quæ Claudio nupta, præfecto illo ad Hoſtiam, C. Silio nupſit. ſup. verſ. 16. [x] Britannici, meique. [y] Non permittentium ut mulier vivo marito nec repudiata alteri nubat. [z] Med. verſ. 66. [a] Lethales nuptias, utrique enim cauſa exitii fuerant. [b] Ita Cydipp. apud Ovid. *Et, face pro thalami, fax mihi mortis adeſt.*

Incendit ira [c] Principis pectus truci
Cædem in neſandam. [d] cecidit infelix parens
(Heu) noſtra ferro, [e] meque perpetuo obruit
*Extincta luctu: conjugem * traxit ſuum,*
Natumq́, ad umbras; [f] prodidit lapſam domum.
NVT. *Renovare luctus parce cum fletu pios*
[g] Manes parentis neve [h] ſolicita tuæ,
Graves [i] furoris quæ ſui pœnas dedit

[c] Claudii.
[d] Sup.v.16.
[e] Namque illâ extinctâ duxit Claudius Agrippinam cujus ſcelere pater meus & frater veneneti, ego invita Neroni nupta fui.
* Al. *truſit.*
[f] Lipſ. *perdidit.*
[g] Her.Oet. v. 1940.
[h] Med.v.271.
[i] Sup.v.255.

CHORVS.

Poppeæ nuptias deteſtatur Chorus Octaviæ favens. degenerem, lentam nimis & ſervilem Romanorum arguit patientiam, & in ſcelera Neronis invehitur.

QVæ fama modò venit ad aures,
Vtinam falſò credita, [k] perdat
Fruſtra toties jactata fidem!
Nec nova noſtri conjux thalamos
Principis intret. [l] teneatq; ſuos
Nupta penates Claudia proles:
Edat partu pignora pacis,
Qua tranquillus gaudeat orbis,
Servetque [m] decus Roma æternum.
[n] Fratris thalamos ſortita tenet
Maxima Iuno. ſoror [n] Auguſti
Sociata toris, cur à patriâ
Pellitur aulâ? ſancta quid illi
Prodeſt pietas, [o] Divuſque pater?
[Quid virginitas, caſtuſque pudor?]
Nos quoque noſtri ſumus immemores
Poſt fata ducis, cujus prodimus
Stirpem [p] ſævo ſuadente metu.
Vera priorum virtus quondam
Romana fuit, verumque genus
[q] Martis in illis ſanguiſque viris

[k] Vtinam non vera ſit fama quæ venit, &c.

[l] Octavia Claudii filia maneat Neroni juncta, cui pariat liberos amoris mutui pignora & quietæ ſucceſſionis.
[m] Imperii decus ætern.
[n] Sup.verſ. 216. Neronis.

[o] Claudius ex more Romanorum imperatorum in deorum numerum relatus, quem tamen rurſus detruſum ad inferos jocatur Seneca in Apocolocyntoſi.

---

[p] Propter tyranni Neronis metum.
[q] Propter Romulam & Remum Martis ac Iliæ filios Romæ conditores,

Illi [r] reges hac expulerant
Vrbe ſuperbos; ultiq; tuos
Sunt bene manes, [s] virgo, dextrâ
Cæſa parentis, ne ſervitium
Paterere grave, aut improba ferret
Præmia victrix dira libido.
Te quoque [t] bellum triſte ſecutum eſt,
[u] Mactata tuâ miſeranda manu
Nata Lucretii; ſtuprum ſævi
Paſſa tyranni. dedit infandi
[x] Sceleris pœnas cum Tarquinio
Tullia conjux; quę per cæſi
Membra parentis ſęvos egit
Impia currus, laceroque ſeni
Violenta [y] rogos nata negavit.
[z] Hoc quoque noſtra vidêre nefas
Secula; magnum cùm Tyrrhenum
Rate ferali Princeps captam
Fraude parentem miſit in æquor.
Properant placidos linquere portus
Iuſſi nautæ;
Reſonant remis pulſata freta;
Fertur in altum provecta ratis;
Quæ reſoluto robore labens
Preſſa dehiſcit, ſorbetque mare.
Tollitur ingens
Clamor ad aſtra cum fœmineo
Miſtus planctu, mors ante oculos

[r] Tarquinium ſuperbum cum filiis, & Decemviros.

[s] Virginia, cujus formâ captus Appius Claudius Xvir illam per libertum qui eam ex ancilla natam falsò aſſeverabat in ſervitutem redigere conatus eſt; cui cùm pater Virginius reſiſtere non poſſet cultro è proxima laniena arrepto filiam propriâ manu jugulavit potiùs quam turpe ſervitium ſubiret. quo facinore commotus populus Xviros abire magiſtratu coëgit.

[t] A Porſenâ Hetruſcorum rege qui Tarquinios propter Lucretiam à Sexto Tarq. regis filio violatam exactos reducere contendebat.

[u] Advocatis marito & parente propria manu ſibi mortem conſcivit ne adulterio conſenſiſſe videretur.

[x] Quòd Servium Tullium ſocerum Tarq. Sup. uxoris conſilio interfecit, ut ſolus regnaret, filiæque ſcelerata patris in vico Cyprio ſtratum cadaver ſcarpento prætervecta eſt. [y] Solenne funus, ſepulturæ ritum & monumentum patri negavit. [z] Quo melius appareat locus, adjeci Tranquilli verba. Nero matrem dicta factaque ſua exquirentem acerbiùs & corripientem gravatus primùm honore privavit mox omni modo vexavit, denique tollere ſtatuit Quod cùm veneno ter tentaſſet ſentiretque antidotis præmunitam; lacunaria, quæ noctu ſuper dormientem laxatâ machinâ deciderent, paravit. Hoc conſilio per ſocios parum celato, ratem ſolutilem, cujus naufragio periret, commentus eſt: atque ita ſimulatâ reconciliatione jucundiſsimis literis Baias evocavit ad ſolennia quinquatrium ſimul celebranda, &c. unde repetentem Baulos machinoſo illo navigio nimis ſerò à miniſtris ſceleris diſſoluto ubi illam nando evaſiſſe comperit, inops conſilii L. Agerinum libertum Aggripinę ſalvam & incolumem cum gaudio nunciantem objecto clam pugione, ut percuſſorem ſibi ſubornatum arripi conſtringique juſsit, matremque occidi; quaſi deprehenſum crimen voluntariâ morte vitaſſet. vide & Tacit. l 4. Annal.

Dira vagatur. quærit leti
Sibi quiſque fugam:
Alii laceræ puppis tabulis
Hęrent nudi, fluctuſq; ſecant:
Repetunt alii litora nantes:
Multos mergunt fata profundo:
Scindit veſtes [a] *Auguſta ſuas,*
Laceratq; comas, rigat & mœſtis
Fletibus ora.
Poſtquam ſpes eſt nulla ſalutis;
Ardens irâ, jam victa malis;
Hæc, [a] *exclamat, mihi pro* [b] *tanto*
Munere reddis præmia, gnate?
Hac ſum, fateor, digna carinâ,
Quæ te genui. quæ tibi lucem
Atque imperium nomenq; dedi
Cæſaris amens. exere vultus
Acheronte tuos, pœniſq; meis
Paſcere [c] *conjux: ego cauſa tuæ,*
Miſerande, necis; gnatoque tuo
Funeris auctor.
En, ut merui, ferar ad manes
Inhumata tuos,
Obruta ſævis æquoris undis.
Feriunt fluctus ora loquentis.
Ruit in pelagus, rurſumq; ſalo
Preſſa reſurgit. [d] *pellit palmis*
Cogente metu fata, & cedit
Feſſa labori, [e] *manſit tacitis*
In pectoribus ſpreta triſti
Iam morte fides. multi dominæ
Ferre auxilium pelago fractis
Viribus audent., brachia quamvis
Lenta trahentem, voce hortantur,
Manibuſq; levant, quid tibi ſævi
Fugiſſe maris profuit undas?
Ferro es gnati moritura tui:

[a] Agrippina.

[b] Imperio ſupra verſ. 45. & 93.

[c] Claudi.

[d] Natando ſe morte eripere tentat.

[e] Famulorum ſpectantiumque in litore plerique fidei in Agrippinam Neronis iram poſthabentes illi ſuccurrebant.

[f] Cujus facinus vix poſteritas,
Tardè ſemper credula, credet.
Furit, ereptam pelagoq́; dolet
Vivere matrem
Impius, ingens geminatq́; nefas.
Ruit in miſeræ fata parentis,
Patiturq́; moram ſceleris nullam.
[g] Miſſus peragit juſſa [g] ſatelles;
Reſerat dominæ pectora ferro:
[h] Cædis moriens illa miniſtrum
Rogat infelix, utero dirum
Condat ut enſem.
Hic eſt, hic eſt fodiendus, ait,
Ferro, monſtrum qui tale tulit.
Poſt hanc vocem cum ſupremo
Miſtam gemitu
Animam tandem per fera triſtem
Vulnera reddit.

[f] Ita immanè & horrendum ut vix apud poſteros ſidem ſit habiturum.

[g] Anycetus libertus pueritiæ Neronis educator jamque claſſis apud Miſenum præfectus cum Herculeo trierarcho, & Oloarito centurione miſsi ad Agripp. interficiendam.

[h] Habentur hæc ferè ad verbum in Tacit. 14. Annal. *Exclamavit rogans miniſtrum ut utero dirum enſem conderet, adjiciens, Hic eſt, hic eſt fodiendus ferro, monſtrum qui tale tulit, poſt hanc vocem cum ſupremo mixtam gemitu animam tandem per fera triſtem vulnera reddidit.*

ACTVS SECVNDVS.

SENECA.

Philoſophus ſeculi ſui vitia deteſtatus, priſci ævi ſimplicitatem laudat, utque omnia indies indeteriora ruerint commemorat.

QVid me potens Fortuna, fallaci mihi
Blandita vultu, ſorte contentum meâ
Altè extuliſti, [i] graviùs ut ruerem editâ
Receptus arce, totq́; proſpicerem metus?
[k] Meliùs latebam procul ab invidiæ malis
Remotus inter Corſici rupes maris:
Vbi liber animus, & ſui juris, mihi

[i] *An me tollis in altum, ut caſu graviore ruam?*

[k] Senecam quaſi Iuliæ Germanici F. adulteriorum conſcium Meſſalina criminata fecit ut à Claudio in Corſicam ſcopuloſam inſulam relegaretur, unde, intercedente poſtmodùm Aggrippinâ, revocatus Neroni præficiebatur.

Semper vacabat, ſtudia recolenti mea.
[l] *O quàm juvabat (quo nihil majus parens*
Natura genuit operis immenſi artifex)
Cœlum intueri, Solis & currus ſacros,
Mundique motus, Solis alternas vices,
Orbemque Phœbes, aſtra quem cingunt vaga,
Latéque fulgens [m] *ætheris magni decus!*
[n] *Qui ſi ſeneſcit, tantus in cæcum chaos*
Caſurus iterum, nunc adeſt mundo dies
Supremus ille, qui premat genus impium
Cœli ruinâ; rurſus ut ſtirpem novam
Generet, renaſcens melior: ut quondam tulit
[o] *Juvenis tenente regna Saturno poli.*
Tunc illa [p] *virgo, numinis magni dea,*
Juſtitia, cœlo miſſa cum ſanctâ [q] *Fide,*
Terras regebat mitis. * *humanum genus*
Non bella norat; non tubæ fremitus truces;
Non arma gentes cingere aſſuerant ſuas
Muris nec urbes. pervium cunctis iter.
Communis uſus omnium rerum fuit.
Et ipſa tellus læta fœcundos ſinus,
Pandebat ultro, tam piis felix parens,
Et tuta alumnis. [r] *alia ſed ſoboles minùs*
Conſpecta mitis. [ſ] *tertium ſolers genus*
Novas ad artes exſtitit; ſanctum tamen.
Mox [t] *inquietum, quod ſequi curſu feras*
Auderet acres; fluctibus tectos graves
Extrahere piſces rete; vel [u] *calamo levi*
Decipere volucres; premere ſubjectos jugo
Tauros feroces; * *vulnere immunem priùs*
Sulcare terram, læſa quæ fruges ſuas
Interius altè condidit ſacro ſinu.
* *Sed in parentis viſcera intravit ſuæ*
Deterior ætas; eruit ferrum grave,
Aurumque; ſævas mox & armavit manus;
* *Partita fines regna conſtituit, novas*
Exſtruxit urbes; tecta defendit ſuis

[l] Hæc omnia ex conſol. ad Elbiam. cap. 4. 8. & 9.

[m] Cœli.

[n] Qui ſi ſeneſcit aliquando interiturus ut nova progenies melior naſcatur (ex nonnullorum philoſophorum ſententiâ) nunc ſanè inſtat tempus quo *Omne in præcipiti vitium ſtetit.*

[o] Recèns natus & ſub rege Saturno aureus.

[p] Aſtræ. Thyeſt. verſ. 855.

[q] Quæ Juſtitiæ fundamentum eſt.

* Hæc ex Heſiodi Arati & Ovid. deſcript. nota.

[r] Secunda, argentea, *Auro deterior.*

[ſ] Aetas ahenea, *Duror ingeniis, & ad horrida promptior arma. Non ſcelerata tamen.*

[t] Quartum genus.

[u] Sagittâ vel calamo viſcato. Al. lect. *Extrahere piſces rete vel calamo levi: Decipere volucres crate: cervos aut leves Tenere laqueo; premere, &c.* ac *calamum* intelligunt arundinem piſcatoriam. & *cratem* quæ facili tibicine fulta in volucres ſub eâ eſcam appetentes decidat.

Aliena telis, aut petiit prædæ imminens.
** Neglecta terras fugit. & mores feros,*
Hominum cruentâ cæde pollutas manus,
[x] Aſtræa virgo, ſiderum magnum decus.
Cupido belli crevit, atque auri fames.
Totum per orbem maximum exortum eſt malum,
Luxuria, peſtis blanda; cui vires dedit
Roburque, longum [y] tempus, atque error gravis.
Collecta vitia per tot ætates diu
In nos redundant, ſeculo premimur gravi,
Quo ſcelera regnant. *ſævit impietas furens;*
Turpi libido Venere dominatur potens.
[z] Luxuria victricis orbis immenſas opes
[a] Iampridem avaris manibus, ut perdat, rapit.
Sed ecce greſſu fertur attonito Nero,
Trucique vultu. quid ferat, mente horreo.

x Thyeſt. 855.

y Conſuetudo quâ augeſcunt tùm vitia tùm virtutes.

z *Sevior armis Luxuria incubuit victumque ulſciſcitur orbem.*

a Multa injuſtè rapit ut nequiter profundat.

NERO. PRÆFECTVS. SENECA.

Incaſsùm monet ſuum Neronem Philoſophus, qui tyrannicis inſtitutis pertinaciter inſiſtit, proximumque diem nuptiis cum Poppeâ deſtinat.

PErage imperata: [b] mitte, qui Plauti mihi,
[c] Sullæque cæſi referat abſciſſum caput.
PR. *Iuſſa haud morabor, [d] caſtra confeſtim [e] petam.*
SE. Nihil [f] in propinquos temerè conſtitui decet.
NE. [g] Juſto eſſe facile eſt, cui vacat pectus metu.
SE. Magnum timoris remedium clementia eſt.
NE. Extinguere hoſtem, maxima eſt virtus ducis.
SE. Servare cives major eſt [h] patriæ patri.
NE. [i] Præcipere mitem convenit pueris ſenem.
SE. Regenda [k] magis eſt fervida adoleſcentia.

b Mitte alios milites in Aſiam qui Plauti Rubellii, in Galliam Narbonenſem: alios qui Sullæ in Maſsiliam amoti capita mihi referant Tac. Ann. 4.

c Cæſorum capita ad Neronem retulêre Centuriones quibus ille crudeliſsimè illuſit. Syllæ quidem tanquam præmaturâ canitie deformi cap.

[d] Prætoriana quæ ad muros urbis. [e] Vt mittam milites percuſſores qui mandatum tuum exequantur. [f] In amicos & tibi propinquitate conjunctos. [g] Si tibi qui mihi, imminerent pericula & metus non omnia ex juſto præſcriberes. [h] Bono Imperatori & principi. [i] Languida hæc tua præcepta magis convenirent pueris. [k] Quàm pueritia.

NE. [l] *Ætate*

NE. [l] *Ætate in hac ſatis eſſe conſilii reor.*
SE. *Ut facta ſuperi comprobent ſemper tua.*
NE. [m] Stultè verebor, ipſe cùm faciam, deos.
SE. *Hoc plus verere, quod licet tantùm tibi.*
NE. *Fortuna noſtra cuncta permittit mihi.*
SE. *Crede obſequenti parciùs:* [n] *levis eſt dea.*
NE. *Inertis eſt, neſcire quid liceat ſibi.*
SE. [o] Id facere laus eſt, quod decet, non quod licet.
NE. Calcat jacentem vulgus. SE. inviſum opprimet.
NE. Ferrum tuetur principem. SE. meliùs fides.
NE. Decet timeri Cæſarem. SE. at plus [p] diligi.
NE. Metuant neceſſe eſt. SE. quidquid exprimitur,
grave eſt.
NE. *Juſſiſque noſtris pareant.* SE. *juſta impera.*
NE. [q] *Statuam ipſe.* SE. [r] *quæ conſenſus efficiat rata.*
NE. [s] *Deſpectus enſis faciet.* SE. *hoc abſit nefas.*
NE. *An patiar ultrà, ſanguinem noſtrum* [t] *peti*
[t] *Invictus, & contemptus ut ſubitò opprimar?*
Exilia non fregêre ſummotos procul
Plautum atq; Sullam; pertinax quorum furor
Armat miniſtros ſceleris in cædem meam.
[u] *Abſentium cùm maneat etiam ingens favor*
In urbe noſtrâ, qui [x] *fovet ſpes exulum;*
Tollantur hoſtes [y] *enſe ſuſpecti mihi.*
Inviſa conjux pereat, & carum ſibi
Fratrem ſequatur. [z] *quidquid excelſum eſt, cadat.*
SE. Pulchrum eminere eſt inter illuſtres viros;
Conſulere patriæ; parcere afflictis; ferâ
Cæde abſtinere; tempus atque iræ dare;
Orbi quietem; ſeculo pacem ſuo.
Hæc ſumma virtus: petitur hac cœlum viâ.
[a] *Sic ille patriæ* [b] *primus Auguſtus parens*
Complexus aſtra eſt, colitur & templis Deus.
Illum tamen Fortuna jactavit diu

[l] Nempe *Ingenium & rerum prudentia velox Ante pilos venit.*

[m] Quorſum timeam deos quos ſibi quiſque ex ſuperſtitione ſuâ facit qualiſque Claudius eſt quem ego nuper indigetem conſecravi?

[n] Inconſtans dea eſt Fortuna.

[o] *Nec tibi quid liceat ſed quid feciſſe decebit Occurrat*

[p] οἱ φίλοι πιστοὶ σκῆπτρον εἰσὶ βασιλεῦσιν ἀληθέστατον καὶ ἀσφαλέστατον. *Non ſic excubiæ non circumſtantia pila Ut tutatur amor.*

[q] Quæ imperata ejuſmodi quæ probent ordines Senatorum & equitum, ſciatq; plebs.

[s] Autoritas & prærogativa mea Imperatoria cujus inſigne enſem gero, quem quia non ſatis ſævit contemnunt, eos conſentire coget. al. *Detectus.*

[t] A conjurantibus in vitam meam. al. *inviſus.*

[u] Conjuratorum quos in exilium miſi. [x] Ut me tandem cæſo revocentur ab exilio. [y] Vulgus ſecuri feriebatur, nobiles gladio. [z] Tyrannicum ſcitum ὡς τοὺς ὑπερέχοντας στάχυας κολούειν, οὕτω καὶ τοὺς ὑπερέχοντας τῶν πολιτῶν ἀναιρεῖν. [a] His virtutibus, clementiâ, &c. [b] Primus è principibus Pater patriæ ſalutatus, antè verò M. Cato, antè *Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.*

Terrâ mariq; per graves belli vices;
Hoſtes c *parentis donec oppreſſit ſui.*
d *Tibi numen incruenta ſummittit ſuum;*
Et dedit habenas imperii facili manu;
Nutuque, terras, maria, ſubjecit tuo.
e *Invidia triſtis victa conſenſu pio*
Ceſſit. ſenatus equitis accenſus favor.
Plebiſq; votis, atque judicium patrum eſt:
Tu pacis auctor, generis humani arbiter
Electus, orbem tu ſacrâ ſpecie regis
Patriæ parens: quod nomen, ut ſerves, petit,
Suoſq; cives Roma commendat tibi.
NE. f *Munus Deorum eſt, ipſa quòd ſervit mihi*
Roma, & ſenatus; g *quodq; ab invitis preces,*
Humileſq; voces exprimit noſtri metus.
h *Servare cives principi & patriæ graves*
Claro tumentes genere, quæ dementia eſt,
Cùm liceat unâ voce ſuſpectos ſibi
Mori jubere? Brutus in cædem i *ducis,*
A quo k *ſalutem tulerat, armavit manus.*
Invictus acie gentium domitor, l *Iovi*
Æquatus alios ſæpe per honorum gradus,
Cæſar nefando civium ſcelere occidit.
Quantum cruoris Roma tunc vidit ſui,
Lacerata toties? ille, m *qui meruit piâ*
Virtute cœlum Divus Auguſtus, viros
n *Quot interemit nobiles, juvenes, ſenes,*
Sparſos per orbem, cùm ſuos mortis metu
Fugerent penates, & o *trium ferrum ducum*
p *Tabulâ notante deditos triſti neci?*
q *Expoſita roſtris capita cæſorum patres*
Vidêre mœſti: flere nec licuit ſuos,
Non gemere, dirâ tabe polluto foro,

---

c Julii Cæſaris qui Octavium ſororis ſuæ filium adoptavit.

d Fortuna ſubmiſit tibi numen ſuum ſine bello.

e Al. diſtingunt. *Invidia triſtis victa conſenſu Pio Ceſſit Senatus; equitis accenſus favor; Plebiſque votum; atque judicium patrum.*

f Diis imperium acceptum potiùs refert (quos tamen ſupra v. 440. contempſit) quàm ſe quid Romanis debére agnoſcat.

g Quem de me conceperunt, metus eos vel invitos in officio continet.

h Servare autem cives factioſos, conjuratos in patriæ & principis perniciem, nobilitate ſuâ fretos ſuperboſq;, quæ dementia?

i C. Julii Cæſ. Imp.

k Publicam, vel etiam privatam cùm eum ſemper dilexiſſet, heredemque de parte ſcripſiſſet unde & confoſſus ingemuit, *Et tu Brute?*

l *Jupiter in cœlis Cæſar regit omnia terris*

m Primus è Rom. Impp. in deorum numerum relatus Aug.

n Cùm bello tùm proſcriptione, cui aliquandiu reſtitit, incæptam crudeliùs exercuit.

o Trium virûm, Lepidi, Antonii, Octavii.

p Tab. dictante proſcriptos

q Senatores viderunt capita Ciceronis, L. Pauli, aliorumque illuſtrium virorum affixa ſuggeſto in foro, quod ex roſtris navium Antiatum.

Stillante ſanie per putres vultus gravi.
Nec finis heic cruoris aut cædis ſtetit.
[r] Pavêre volucres & feras ſævas diu
Triſtes Philippi. [s] hauſit & Siculum mare
Claſſes, [t] viroſque ſæpe cedentes. ſuis
Concuſſus orbis viribus. [u] Magnus ducum
Superatus acie puppibus * Nilum petit
Fugæ paratis, ipſe periturus brevi.
Hauſit cruorem [y] inceſta Romani ducis
* Ægyptus × iterum, nunc leves * umbras tegit.
Illic [z] ſepultum eſt impiè geſtum diu
Civile bellum. condidit tandem ſuos
Iam feſſus enſes victor, hebetatos feris
Vulneribus, & continuit imperium metu.
Armis, fideque militis tutus fuit.
[a] Pietate gnati factus eximiâ Deus
Poſt fata conſecratus, & templis datus.
[b] Nos quoque manebunt aſtra, ſi ſævo prior
Enſe occupâro quidquid infeſtum eſt mihi,
Dignaque noſtram ſobole fundâro domum.
SE. Implebit aulam ſtirpe cœleſti tuam
[c] Generata Divo, Claudiæ gentis decus,
Sortita fratris, more Junonis, toros.
NE. [d] Inceſta genitrix detrahit generi fidem,
Animuſque nunquam conjugis junctus mihi.
SE. Teneris in annis haud ſatis clara eſt fides,
[e] Pudore victus cum tegit flammas amor.
NE. Hoc equidem & ipſe credidi fruſtra diu,
Manifeſta quamvis pectore inſociabili,
Vultuque ſigna proderent odium mei.
Tandem [f] quod ardens ſtatuit ulciſci dolor:
Dignamque thalamis conjugem inveni meis

[r] Cadaveribus Rom. cæſorum in campis Philippicis in Macedonia ubi pugnatum ab Octavio & Antonio contra & Brutum & Caſſium.

[s] In prælio navali contra Sext. Pompeium.

[t] Cives imò fratres cognatoſque ſuos, quod ſæpè in civilibus bellis fit.

[u] Sic locum hunc diſtinguit Ia. Rutgerſius, quem adi. 15. c 1. c. Var. lect. atque intelligi vult de Sexto Pompeio, qui ab Agrippa primùm, ab Auguſto denuò victus navali prælio è Sicilia in Aſiam fugit: ubi à Titio ex mandato Antonij interfectus eſt. Quamvis illa-

* de *Nilo*.

* *Aegypto*.

* *umbris bello civili ſedato*, M. Antonij fugam & necem innuere videntur.

[x] Semel Cn. Pompeij, iterum M. Antonij.

[y] Propter Cleopatram Ptolemæo fratri' nuptam. [z] Sedatum finitum. [a] A Tiberio filio adoptivo Divus conſecratus ſup. verſ. 496. [b] Et me quoque ſuo excipient Dij conſortio, ſi priùs inimicos ſuſtulero. [c] Octavia ſup. verſe 216. [d] Meſſalina vulgatum illud Proſtibulum ſuſpectam mihi reddit Octaviam & prolem incertam. *expectas ut tradat mater honeſtos. Aut alios mores quàm quos habet?* [e] Ubi verecundia impedit quominus amorem oſtendat ſuum. [f] Quo ultionis genere ſuum mei contemptum referre ſtatui.

Genere atque formâ [g] *victa cui cedat Venus,*
Joviſque conjux, & ferox armis Dea.
SE. *Probitas, fideſque conjugis, mores, pudor.*
Place[illegible]t marito, ſola perpetuò manent,
Subjecta nulli, mentis atque animi bona;
[h] Florem decoris ſinguli carpunt dies.
NE. [i] *Omnes in unam contulit laudes Deus,*
Talemque naſci Fata voluerunt mihi.
SE. *Recedat à te, temere ne credas, amor.*
NE. *Quem ſubmovere* [k] *fulminis dominus nequit,*
Cœli tyrannum ſæva qui penetrat [l] *freta,*
[m] *Ditiſque regna, detrahit Superos polo.*
SE. *Volucrem eſſe Amorem fingit, immitem Deum,*
Mortalis error, armat & telis manus,
Arcuſque ſacros miſcuit ſævâ face;
Genitumque credit Venere, Vulcano ſatum.
Vis magna mentis, blandus atque animæ calor,
Amor eſt; juventâ gignitur, luxu, otio
Nutritur, inter læta Fortunæ bona.
Quem ſi fovere atque alere deſiſtas, cadit,
Brevique vires perdit extinctus ſuas.
NE. [n] *Hanc eſſe vitæ maximam cauſam reor,*
Per quam voluptas oritur: interitu caret,
Cum procreetur ſemper humanum genus
Amore grato [o] *qui truces mulcet feras.*
[p] *Hic mihi jugales præferat tedas Deus,*
* *Jugetque noſtris igne Poppeam toris.*
SE. *Vix ſuſtinere poſſet hos thalamos dolor*
Videre populi: ſancta nec pietas ſinat!
NE *Prohibebor unus* [q] *facere, quod cunctis licet?*
SE [r] Majora populus ſemper à ſummo exigit.
NE. *Libet experiri, viribus fractus meis*
An cedat animis temerè conceptus * *favor.*
SE. *Obſequere potiùs civibus placidus tuis.*
NE. Malè imperatur, cum regit vulgus duces.
SE. Nihil impetrare cùm valet, juſtè dolet.

NE. Expri-

[g] Cui tres illæ Deæ cedant, ut quondam duæ Veneri ſub Paride judice.

[h] *Forma bonum fragile, &c. Carpitur & ſpatio fit minor ipſa ſuo.*

[i] Hinc (teſte Tacito) cuncta alia fuere præter honeſtum animum, forma, opes, ingenium, ſermo comis &c.

[k] Jup vid. Hippol. verſ. 185. unde hæc.

[l] Nereides, Thetis, Tethys, atque ipſe *flagrat Neptunus in undis*. Hippol. ver. 333.

[m] In Proſerpinam.

[n] Vt ſui ſimile generet.

[o] *Omne adeò genus in terra hominum ſeu ferarumque & genus æquoreum, pecudes pictæque volucres In furias ignemque ruunt.* Hippol. ver. 33[illegible].

[p] Cupido mihi auſpex præferat faces nuptiales, vide Theb. verſ. 263 & 507

* Al. *Jungatque*.

[q] Repudiare uxorem?

[r] A principibus in ſublimi ſpeculâ atque in oculis omnium poſitis expectant alij ingens vitæ & morum exemplar, multa itaque ſibi permittit populus quæ tamen principi nequaquam permittit.

* Al. *furor*.

NE. Exprimere jus eſt, [ſ] ferre quod nequeunt
preces.
SE. [t] *Negare durum eſt.* **NE.** *Principem cogi nefas.*
SE. [u] *Remittat ipſe.* **NE.** *fama ſed victum feret.*
SE. *Levis atqua vana.* **NE.** *ſilicet, multos notat.*
SE. *Excelſa metuit.* **NE.** *non minus carpit tamen.*
SE. *Facilè opprimetur. merita te* [x] *Divi patris,*
Ætaſque [y] *frangat conjugis, probitas, pudor.*
NE. *Deſiſte tandem jam gravis nimium mihi,*
Inſtare: liceat facere quod Seneca improbat.
Et ipſe [z] *populi vota jampridem moror,*
Cum portet utero pignus, & partem mei.
Quin deſtinamus proximam thalamis diem?

ſ Alij ferro. Joſ. Scaliger leg. *facere quod nequeunt.* hac mente. Quid faciunt preces? eblandiuntur. Quid ferrum? exprimit. Vis adhibenda, ubi preces locum non habent. t Lipſ. *Necare.* hec enim minatus Nero in verſu anteriore. Sed cùm populus Octaviæ favens, unam cervicem non habeat, quomodo necari totus queat, non video; itaque cùm ſciam rarò principes aliquid negaſſe populo agminatim petenti; putarim Senecam inſtillare Neroni, ne ſe heîc opponat multitudini: quam ſententiam planè approbat verſus ſequens *Remittat ipſe,* &c. u Ipſe princeps cedat aliquantulum de jure ſuo: etſi flecti reges, quàm vinci non minùs turpe exiſtiment H. p. verſ. 736. x Claudij patris Octaviæ qui te adoptavit. y Animum tuum avertat à Poppea. z Deſiderantis ex me prolem legitimam quæ firmet etiam imperium.

ACTUS TERTIUS.

AGRIPPINÆ UMBRA.

Ab inferno prodit Agrippina dira auſpex faces exitiales præferens nuptijs Poppeæ & Neronis, cujus mortem prædicit.

[a] *TEllure ruptâ Tartaro greſſum extuli,*
[b] *Stygiam cruentâ præferens dextrâ facem*
Thalamis ſceleſtis. [c] *nubat his flammis meo*
Poppea gnato juncta, quas vindex manus
Dolorque matris [c] *vertet ad triſtes rogos.*
[d] *Manet inter umbras impiæ* [e] *cædis mihi*
Semper memoria, manibus noſtris gravis
Adhuc inultis, reddita et meritis meis
Funeſta merces puppis, & pretium [f] *imperii*
Nox illa, quâ naufragia [g] *deflevi mea.*
[h] *Comitum necem, natique crudelis nefas*
Deflere, votum fuerat; haud tempus datum eſt
Lacrymis; ſed ingens ſcelere geminavit nefas

a In ſcena exiliebant umbræ ſcalis Charonijs. b Funeſtam, exitialem, Med. verſ. 16. c Vertat nuptialem facem in feralem & funebrem. ſup. verſ. 260 d *Cura non ipſâ in morte relinquunt.* verſ. 615. Oedip. e Sup. ver. 306. f Neroni meâ operâ parti ſup. verſ. 317. g V. 315. ſup. h Creperij Galli, & Acceroniæ.

Perempta ferro, fœda vulneribus [i] *ſacros*
Intra penates ſpiritum effudi gravem
Erepta pelago; ſanguine extinxi meo
Nec odia gnati. [k] *ſævit in nomen ferus*
Matris tyrannus: obrui meritum cupit.
[l] *Simulacra, titulos deſtruit, mortis metu,*
Totum per orbem, [m] *quem dedit pœnam in meam*
Puero regendum noſter infelix amor.
Extinctus umbras agitat infeſtus meas
Flammiſq; vultus noxios [n] *conjux petit,*
Inſtat, minatur, imputat [o] *fatum mihi*
Tumulum [p] *gnati poſcit* [q] *auctorem necis.*
Iam, parce, dabitur. tempus haud longum peto.
Vltrix Erinnys impio dignum parat
Letum tyranno; [r] *verbera, &* [ſ] *turpem fugam,*
Pœnaſq; queis & [t] *Tantali vincat ſitim,*
[u] *Dirum laborem Siſphi,* [x] *Tityi alitem,*
[y] *Ixioniſque membra rapientem rotam.*
Licet exſtruat marmoribus, atque auro tegat
Superbus aulam; limen armatæ ducis
Servent cohortes; mittat immenſas opes
[z] *Exhauſtus orbis;* [a] *ſupplices dextram petant*
Parthi cruentam; regna, divitias, ferant:
Veniet dies tempuſque, quo reddat ſuis
Animum nocentem [b] *ſceleribus,* [c] *jugulum hoſtibus,*
[d] *Deſertus, & deſtructus, &* [e] *cunctis egens.*
Heu, quò labor quò vota ceiderunt mea!
Quò te furor provexit attonitum tuus,
Et fata, gnate? cedat ut tantis malis

---

[i] In villâ Auguſtâ Lucrini lacus.

[k] Natalem Agrippinæ inter ne faſtos referri dies à Senatu impetraverat Nero, ſtatuas demolitus, nomen & titulos ubique, ipſam ejus memoriam delere conabatur.

[l] Mortem ijs minatus quicunque mei ſimulachra habuerint.

[m] Cujus orbis imperium ego infelix illi dedi ut & mihi vitam eripere poſſet.

[n] Claudius.

[o] Al *fatum mihi Tumulumq; gnati poſcit authorem necis* Quæ lectio hiſtoriam reſpicit. Mors enim ejus celata eſt dilataque ſepultura donec circa ſucceſſorem omnia ordinarentur.

[p] Britannici.

[q] Neronem.

[r] Vbi deſciviſſe Galbam & Hiſpanias cognovit collapſus diu inter mortuos jacuit; ut reſipuit, capite converberato actum de ſe pronunciciavit.

[ſ] Hoſtis à Senatu judicatus & quæſitus ut puniretur more majorum, nudo pede & tunicatus conſcenſo equo fugit ad Phaonis ſuburbanum, in quod ut clam introivit quadrupes per effoſſæ cavernæ anguſtias receptus eſt. [t] Thyeſt. verſe 152. Nero autem dum clandeſtinus ad villam introitus pararetur, aquam ex ſubjectâ lacunâ potaturus manu hauſit, & *hæc inquit eſt decocta Neronis.* [u] Hippol. verſ. 1225. [x] Hippol. vèr. 1228. [y] Herc. Fur. v. 749. [z] Exactionibus. [a] Quod non fecerunt. rebellantes autem Armeniam invaſerunt. [b] Supplicijs quæ tantis ſceleribus debentur. [c] Vbi appropinquaſſe equites audijt, quibus præceptum erat vivum eum attraherent, ferrum trepidanter jugulo adegit. [d] Fugientibus cuſtodibus nec reperto cujus manu periret percuſſore, *Ergo* inquit *nec amicum habeo nec inimicum.* [e] Fame & ſiti interpellante, panem quidem ſordidum oblatum aſpernatus eſt, aquæ autem tepidæ aliquantum bibit.

Genetricus ira, quæ tuo ſcelere occidit!
Vtinam antequàm te parvulum in lucem edidi,
Aliique, ſævæ noſtra laceraſſent feræ
Viſcera! ſine ullo ſcelere, ſine ſenſu innocens
[f] *Meus occidiſſes: junctus atque hærens mihi,*
Semper quietam cerneres ſedem Inferûm,
Proavos, patremque, nominis magni viros.
Quos nunc pudor, luctuſque perpetuus manet
Ex te nefande, meque, quæ talem tuli.
Quid tegere ceſſo Tartara vultus meos,
[g] *Noverca, conjux, mater infelix meis?*

OCTAVIA. CHORVS.

Octavia diſſimulatâ triſtitiâ faventem ſibi pop. orat, ne divortium ſui lugeat. Chorus tamen ipſius vicem dolet.

Parcite lacrymis urbis [h] *feſto*
Lætoque die; ne tantus amor,
Noſtrique favor Principis acres
Suſcitet iras, vobiſque ego ſim
Cauſſa malorum. non hoc primùm
Pectora vulnus mea ſenſerunt:
Graviora tuli. dabit hic noſtris
Finem curis vel morte dies.
Non ego ſævi cernere cogar
[i] *Conjugis ora:*
Non inviſos intrare mihi
Thalamos famulæ. [k] *ſoror Auguſti,*
Non uxor, ero.
Abſint tantùm triſtes pœnæ,
Letique metus, [l] *ſocerûm diri*
Miſeranda viri potes hæc demens
Sperare memor? hos ad thalamos
Servata diu, victima tandem
Funeſta cades. ſed quid patrios
Sæpe penates reſpicis udis
Confuſa genis? propera tectis

Efferre

[f] *Emph.* à me non ablegandus al. *meum occidiſſes*, id eſt, mihi commortuus fuiſſes infans & innocens.

[g] Infelix Britannici noverca, Claudii conjux, Neronis mater.

[h] Principis nuptiali, geniali.

[i] Poppea. ſup. verſ.102.

[k] *Certè ſoror*, inquit Juno. vide Herc. Fur. 1. v.

[l] *Sed unde tibi ſi O demens Octavia, vitæ ſpes ſi ad memoriam revocâris Claudium pattem meum, *Neronis* ſocerum, & Appium *Silanum* patrem Junii *Silani* mihi deſponſi & pro victima nuptiali cæſi. ſup. verſ.14. a Nerone ad firmandas nuptias trucidatos? idem te manet lethum ſervatam victimam in hunc nuptiarum diem. Raphelengius ex fide codicum Ortelii legit *Scelerum diri, &c.*

Efferre gradus. linque cruentam
Principis aulam.
CHO. *En illuxit ſuſpecta diu*
Fama toties jactata dies!
Ceſſit thalamis [m] *Claudia diri*
Pulſa Neronis,
Quos jam victrix Poppea tenet,
Ceſſat pietas dum noſtra, gravi
Compreſſa metu, ſegniſque dolor.
Ubi Romani vis eſt populi?
Fregit claros quæ ſæpe [n] *duces;*
Dedit invictæ leges patriæ,
Faſces dignis civibus olim;
Juſſit bellum, pacemque; feras
Gentes domuit; captos reges
Carcere cluſit? gravis en oculis
Undique noſtris jam Poppeæ
Fulget imago juncta Neroni:
[o] *Affigat humo violenta manus*
Similes nimium vultus dominæ;
Ipſamque toris detrahat altis:
Petat infelix mox & flammis
Teliſque [p] *feri Principis aulam.*

ACTUS QUARTUS.

NUTRIX. POPPEA.

Territa in ſomno Poppea nutrici narrat ſomnium; quam illa vanâ ſomnium eludens interpretatione ſolatur.

QUò trepida greſſum conjugis thalamis tui
Effers, alumna? quodve ſecretum petis
Turbata vultu? cur genæ fletu madent?
Certè petitus precibus & votis dies
Noſtris refulſit. Cæſari juncta es tuo
Tædâ jugali. quem tuus cepit decor,

---

[m] Octavia Claudii filia.

[n] Siphacem, Perſen, Jugurtham, Herodem, &c.

[o] Lege *Affigat* ut inf. verſ. 786. id eſt, Quin Poppeæ has imagines manus noſtra illidat.

[p] Tyranni, Neronis.

Et q culpa Senecæ: tradidit vinctum tibi
Genitrix amoris r maximum numen Venus.
O qualis, altos quanta preſſiſti ſ toros
Reſidens in aulâ! vidit attonitus tuam
Formam Senatus, t thura cùm Superis dares,
Sacraſque grato ſpargeres aras mero,
Velata ſummum u flammeo tenui caput.
Et ipſe lateri junctus atque hærens tuo
Sublimis inter civium x læta omina
Inceſſit; habitu atque ore lætitiam gerens
Princeps ſuperbo. y talis emerſam freto
Spumante Peleus conjugem accepit Thetin.
Quorum toros celebraſſe Cœleſtes ferunt,
Pelagique numen omne conſenſu pari.
Quæ ſubita vultus cauſa mutavit tuos?
Quid pallor iſte, quid ferant lacrymæ, doce.
POP. *Confuſa triſti proximæ noctis metu*
Viſuque, nutrix, mente turbatâ feror,
Defecta ſenſu. læta nam poſtquam dies
Sideribus atris ceſſit, & nocti polus,
Inter Neronis juncta complexus mei
Somno reſolvor; nec diu placidâ frui
Quiete licuit: viſa nam thalamos meos
Celebrare turba eſt mœſta; reſolutis z comis
Matres Latinæ flebiles planctus dabant;
Inter tubarum ſæpe terribilem ſonum
Sparſam cruore a conjugis genitrix mei
b *Vultu minaci ſæva quatiebat facem:*
Quam dum ſequor, coacta præſenti metu,
Diducta ſubitò patuit ingenti mihi
Tellus hiatu: c lata quo præceps, toros
Cerno jugales pariter & miror meos.
In queis reſedi feſſa. venientem intuor

Comitan-

---

q Quænam hæc Senecæ culpa? an quod diſſuadendo Neronem protervi juvenis eò magis accendebat animum? an (quod ſolent delicta diſcipulorum conferre in magiſtros) arguitur Seneca non tam erudiiſſe indolem Neronis, quam armaſſe ſævitiam? an Senecam mortis Agrippinæ inſimulat, quæ una maximè his nuptiis obſtabat? Namque & Senecæ crimini datum ſcribit Dion, quod Agrippinæ congrederetur, deinde Neronem ad cædem ejus incitaſſe ut ſuſpicionem hanc a ſe derivaret. *prima ratio perſonæ convenientior, ceteræ validiores.*

r μεγάλη σθένος ἁ Κύπρις, ἐκφέρεται νίκας ἀεί.

ſ Diſcubitorios.

t In nuptiis aquæ & ignis ſacramenta adhibita quæ calorem & humorem ad fœtum denotarent, hinc faces & thura, necnon vini libatio. neque enim uxor niſi peractis ſacrificiis ducebatur.

u Velamento luteo ſeu rubro quo novas nuptas tegi moris erat pudoris gratia. vel ſubjectionis ſymbolum. x Vide Med. verſ. 58. y Πᾶσα δὲ κυδαίνουσα θεῶν ἔσπευδε γενέθλη Αὐτοκασιγνήτην λευκώλενον Ἀμφιτρίτης. &c Coluth. z Quod in luctu fieri ſolet. Troad. 82. a Neronis mater Agrippina. b Sup. verſ. 385. c Huc ego delata præceps.

Comitante turbâ [d] *conjugem quondam meum,*
[e] *Gnatumq́; properat petere complexus meos*
[f] *Criſpinus, intermiſſa libare oſcula.*
Irrumpit intra tecta cùm trepidus [g] *mea,*
Enſemque jugulo condidit ſævum Nero.
Tandem quietem magnus excuſſit timor:
Quatit ora & artus horridus noſtros tremor,
Pulſatque pectus: continet vocem timor,
Quam nunc fides pietaſq́; produxit tua.
Heu quid minantur Inferum Manes mihi,
Aut quem cruorem conjugis vidi mei?
NVT. [i] *Quæcunq́; mentis agitat infeſtus vigor,*
Ea per quietem ſacer & arcanus [k] *refert*
Veloxque ſenſus. conjugem, thalamos, rogos,
Vidiſſe te miraris, amplexu novi
Hærens mariti? [l] *ſed movent læto die*
Pulſata palmis pectora, & fuſæ comæ.
Octaviæ diſcidia planxerunt ſacros
Intra penates [m] *fratris, &* [n] *patrium larem.*
Fax illa, quam ſecuta es, [o] *Auguſtæ manu*
Prælata clarum nomen invidiâ tibi
partum ominatur. [p] *Inferûm ſedes toros*
Stabiles futuros ſpondet æternæ domus.
Iugulo quòd enſem condidit [q] *princeps tuus;*
Bella haud movebit, pace ſed ferrum teget.
Recollige animum, recipe lætitiam, precor,
Timore pulſo. redde te thalamis tuis.
POP. *Delubra & aras petere conſtitui ſacras,*
Cęſis [r] *litare victimis numen* [ſ] *Deûm,*
Vt expientur noctis & ſomni minę,
Terrorque in hoſtes redeat attonitus meos.
Et vota pro me ſuſcipe, & precibus piis
Superos adora, [t] *manet ut preſens metus.*

[d] Criſpinum equitem Romanum.

[e] Rufrium Criſpinum Poppeæ gnatum quem impuberem adhuc quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergendum mari dum piſcaretur, ſervis ipſius demandavit Nero.

[f] Conjux. al. leg. *Priſtinus*, al. *Feſtinus*.

[g] Nova illa apud inferos. Lipſ. *meus* ſcilicet Nero. Rapheleng. *meo Enſemque jugulo.*

[h] *Vox faucibus hæſit.*

[i] ἀντίτυπον γὰρ Ἔργον ὅπερ τελέει τις ἐν ἤματι, νυκτὶ δοκεύει. *Somnia nam curas referunt nocturna diurnas.*

[k] Reducit ad phantaſiam.

[l] Populi autem planctus ſuper Octaviæ divortio tibi in ſomno repræſentatus eſt.

[m] Neronis.

[n] Claudii.

[o] Agrippinæ.

[p] Terra, cùm ſit immobilis. *vel* inferni leges cùm æternæ ſint.

[q] Nero. al. legunt, *tuo*, ſcilicet jugulo.

[r] Romani molâ ſalsâ, Græci vivo flumine nocturnos terrores expiabant.

[ſ] ἀλεξικάκων, deorum Averruncorum; Jovis prodigialis, Apollinis, Telluris; Heroum, ut Herculis, Caſtoris & Pollucis, &c. qui placati infauſta ſomniorum omina credebantur averte.

[t] Defluat, abeat, à *mano*: *as*.

CHORVS.

CHORVS.

Laudat Chorus Poppeæ formam.

SI vera loquax fama Tonantis
u Furta & x gratos narrat amores;
y Quem modo Ledæ preſſiſſe ſinum
Tectum plumis pinniſque ferunt;
z Modò per fluctus raptam Europen
Taurum tergo portaſſe trucem;
a Quæ regit, & nunc deſeret aſtra,
Petet amplexus, Poppæa, tuos;
Quos & Ledæ præferre poteſt:
Et tibi quondam, b cui miranti
Fulvo Danaë fluxit in auro.
Formam Spartæ jactet c alumnæ,
Licet, & d Phrygius e præmia paſtor;
Vincet vultus hæc f Tyndaridos,
g Qui moverunt horrida bella,
Phrygiæque ſolo regna dedêre.
Sed quis greſſu ruit attonito?
Aut quid pectore portat anhelo?

u Furtivos amores.
Flippes.
x A fronte quidem gratos, bellos, ac mellitos primum & μελάκροος & γλυκύπικρος quorum exitus amarus ſuper aloën & abſynthium.
y Hippol. 299. v.
z Hip. v. 303.
a Ord. Deſeret aſtra quæ nunc regit & petet tuos amplexus O Poppea.
b Cum novitatem rei ſtupenti in gremium per aureum impluvium cecidit. ſup. verſ. 204.
c Helenes candidæ quidem utpote Iove cygno genitæ, teneræ utpote ovo excluſæ. d Paris. e Helenam; f Helenæ Tyndari putativæ filiæ, g Qui vultus moverunt hor. bella.

NVNCIVS. CHORVS.

Motũ populi nũciat ob repudiatã Octaviæ nuptiaſq; Poppeæ

h QVicunque tectis miles i exultat ducis,
Defendat k aulam, cui furor populi imminet.
l Trepidi cohortes, ecce, Præfecti trahunt
Præſidia ad urbis; m victa nec cedit metu
Concepta rabies temerè; ſed vires capit.
CHO. Quis iſte mentis agitat attonitus furor?
NVN. Octaviæ furore perculſa n agmina,
Et efferata per nefas ingens ruunt.
CHO. Quid auſa facere, quove conſilio, doce.
NVN. o Reddere penates Claudiæ Divi parant,
Toroſque fratris, debitam partem imperii.

h Quotquot ſtationis Palatinæ milites eſtis.
i Propter inſolentiam σωματοφυλάκων Raphelengius emendat excubas.
k Palatium.
l Præfecti vel tribuni Prætoriani feſtinaducunt cohortes ſuas ad præſidia urbis.
m Nec populi etiam victi furor & motus cedit. n Multitudo populi. o Reddere Octaviæ penates Claudij & Neronis nuptias.

CHO. *Quos jam tenet Poppea concordi fide?*
NVN. p *Hic urit animos pertinax nimium furor,*
Et in furorem temerè præcipites agit.
Quæcunque claro marmore effigies ſtetit,
Aut ære fulgens ora Poppeæ gerens,
Afflicta vulgi manibus, & ſævo jacet
Everſa ferro. membra per partes trahunt
q *Diducta laqueis: obruunt turpi diu*
Calcata cœno. verba conveniunt feris
Immiſſa factis, quæ timor recipit meus.
r *Sepire flammis Principis ſedem parant,*
Populi niſi iræ conjugem reddat novam,
Reddat penates Claudiæ victus ſuos.
Vt neſcat ipſe civium motus, meâ
Voce, haud morabor juſſa Præfecti exequi.
CHO. *Quid fera fruſtra bella movetis?*
Invicta gerit tela Cupido,
Flammis veſtros obruet ignes:
ſ *Queis extinxit fulmina ſæpe,*
Captumque Iovem cœlo traxit.
t *Læſi triſtes dabitis pœnas*
Sanguine veſtro. non eſt patiens
Fervidus iræ faciliſque regi.
u *Ille* x *ferocem juſſit Achillem*
Pulſare lyram; fregit y *Danaos;*
Fregit z *Atridem; regna evertit*
Priami; claras dirui urbes.
a *Et nunc animus, quid ferat, horret,*
Vis immitis violenta Dei.

ACTVS QVINTVS.

NERO. PRÆFECTVS.

Æſtuans irâ Nero propter tumultum populi, in ipſum ſæviri jubet, & Octaviam veluti motûs cauſam, deportatam in Pandatariam interfici.

O *Lenta nimiùm militis noſtri manus,*
Et ira patiens poſt b *nefas tantum mea;*

Quod

p Indignatio ex his nuptiis.

q [illegible], reſti & laqueis ex altè dejecta *deſtendunt ſtatua reſtemq; ſequuntur.*

r Circumdare.

ſ *Illa ſuis ſævos compeſcuit ignibus ignes ſæpe Jovis.*

t Offenſi Neronis. *vel* vos læſi dab. itaque alij leg. *Læſi.*

u Amor.

x Propter ereptam Briſeida iratum. Troad v. 321. *vel ſimpl.*

y Diutino bello Trojam expugnantes recuperandæ Helenæ gratiâ.

z Agamem. ver. 181.

a Timeo ne amantis Neronis ira ſævum quid moliatur.

b Motum pop.

Quôd non cruor civilis accenſas faces
Extinguit in nos; cæde nec populi madet
[c] *Funerea Roma, quæ viros tales tulit!*
Admiſſa ſed jam morte puniri parum eſt,
[d] *Graviora meruit impium plebis ſcelus.*
Et [e] *illa, cui me civium ſubicit furor,*
Suſpecta conjux & ſoror ſemper mihi,
Tandem dolori ſpiritum reddat meo,
Iramque noſtram ſanguine extinguat ſuo:
[f] *Mox tecta flammis concidant urbis meis:*
Ignes, ruinæ, noxium populum premant,
Turpiſque egeſtas, ſæva cum luctu fames,
[g] *Exſultat ingens ſeculi noſtri bonis*
Corrupta turba: nec capit clementiam
Ingrata noſtram, ferre nec pacem poteſt,
Sed inquieta rapitur. hinc audaciâ,
Hinc temeritate fertur in præceps ſuâ.
Malis domanda eſt, & gravi ſemper jugo
Premenda, ne quid ſimile tentare audeat,
Contraque [h] *ſanctos conjugis vultus meæ*
Attollere oculos. fracta per pœnas metu
Parêre diſcet Principis [i] *nutu ſui.*
Sed adeſſe cerno, [k] *rara quem pietas* [k] *virum*
Fideſque caſtris nota præpoſuit meis.
PR. *Populi furorem cæde paucorum, diu*
Qui reſtiterunt temerè, compreſſum [l] *affero.*
NE. *Et hoc* [m] *ſat eſt?* [n] *ſic miles audiſti ducem?*
Compeſcis? hæc vindicta debetur mihi?
PR. *Cecidêre motus impii ferro duces.*
NE. [o] *Quid illa turba, petere quæ flammis meos*
Auſa eſt penates, Principi legem dare,
Abſtrahere noſtris conjugem caram toris,
Violare, quantum licuit, inceſtâ manu
Et voce dirâ, debita pœna vacat?
PR. [p] *Pœnam dolor conſtituet in cives tuos?*
NE. *Conſtituet, ætas nulla quam famæ eximat.*
PR. [q] *Quam temperet non ira, non noſter timor?*

[c] Funeribus oppleta.
[d] Mox v. 821.
[e] Octavia.
[f] Hoc poſteà fecit incendiarius Imperator, & ſævientem jam per ſex dies ſeptemque noctes ignem ac incendium ipſe è turri Mecænatianâ proſpectans lætus flammæ pulchritudine ἅλωσιν Ilij in illo ſuo ſcenico habitu decantavit.
[g] Luxuriat (ſcilicet) ex clementia principis (tyrannij) nec patitur longæ pacis mala.
[h] Auguſtos.
[i] Nutui.
[k] Tigillinū præfectum prætorio æqualem Imperatori pietate.
[l] Annuncio.
[m] Paucorumne cæde?
[n] Sic executus es Imperatoris mandatum?
[o] Cur non & tota turba quæ petere flammis auſa eſt, &c. pro merito pœnas motûs dedit?
[p] Anne iratus pœnas exiges?
[q] Conſtituesne pœnas cui non ira, non timor noſter ponat modum?

NE. [r] *Iram*

NE. [r] *Iram expiabit prima quæ meruit meam.*
PR. *Quam poſcat, ede; noſtra ne parcat manus.*
NE. *Cædem* [ſ] *ſororis poſcit, & dirum caput.*
PR. *Horrore victum trepidus adſtrinxit rigor.*
NE. *Parere dubitas?* PR. *Cur meam damnas fidem?*
NE. *Quòd parcas hoſti.* PR. [t] *Fœmina hoc nomen capit?*
NE. [u] *Si ſcelera cepit.* PR. *Eſtne qui ſontem arguat?*
NE. *Populi furor.* PR. *Quis regere dementes valet?*
NE. *Qui concitare potuit.* PR. * *Haud quequam reor.*
NE. [x] *Mulier, dedit natura cui pronum malo*
Animum, ad nocendum pectus inſtruxit dolis;
Sed vim negavit, ut ne inexpugnabilis
Eſſet, ſed ægras frangeret vires timor,
Vel pœna; quæ iam ſera [y] *damnatam premit,*
Diu nocentem. tolle conſilium, ac preces;
Et imperata perage. [y] *devectam rate*
Procul in [z] *remotum litus interimi jube.*
Tandem ut reſidat pectoris noſtri * *tumor.*

r Illa prima expiabit iram meam quæ meruit.
ſ Octaviæ.
t Hoſtilae nomen in fœminam cadit?
u Si ſcelera capit, & nomen hoſtis.
*. Lipſius legit *Haud quaquam reor mulier.* extritâ perſonâ Neronis.
x Mulier potuit, cui mala mens, malus animus. *vel* Octaviam intellige.
y Octaviam.
z Pandatariam inſulam in ſinu Cajetano. infr. verſ. 961.
* Al. leg. *timor.*

CHORUS. OCTAVIA.

Chorus pernicioſum multis favorem populi fuiſſe canit: mox dura fata mulierum domus Cæſareæ commemorat.

O Funeſtus multis populi
Dirusque favor! qui, cùm flatu
Vela ſecundo ratis implevit,
Vexitque [a] *procul; languidus idem*
Deſerit alto ſævoque mari.
Flevit [b] *Gracchos miſeranda* [c] *parens,*
Perdidit ingens quos plebis amor
Nimiusq; favor, [d] *genere illuſtres,*
Pietate, fide, [e] *linguâ claros,*
Pectore fortes, [f] *legibus acres.*
Te quoque, [g] *Livi, ſimili leto*

a A litore in altum.
b Tiberium & Caium Gracchos viros populares, qui cum Tribuni plebis leges Agrarias reducerent patriciorum quibus illæ leges ingratæ, odium incurrebant ſuamque perniciem ille a P. Naſica in concione, hic ubi Capitolii montem occupaſſet, Opimii coſ juſſu occiſus. Al. *gnatos.*
c Cornelia.
d T. Gracchi Sempronii & Corneliæ è Scipionum familia oriundos.
e Eloquentiâ impensè laudatos.
f Agrariarum legum ſeu plebiſcitorum auctores acerrimos.
g Livi Druſe, qui Trib. pleb. conatus Senatum cum plebe in concordiam reducere, judicia ut æqua parte penes ſenatum eſſent & equites lege tulit quocirca Senatui offenſus domi ſuæ, incertum a quo, interfectus eſt. alii leg. *Levir*, & Scipionem Africanum minorem intelligunt. alii *Levis* & fortunæ tribuunt: rectius *Livi.*

Fortuna dedit; quem neque [h] *faſces*
Texêre ſui, nec tecta domûs.
Plura referre prohibet præſens
Exempla dolor. modò [i] *cui patriam*
Reddere cives, aulam, & fratris
Voluëre toros; nunc ad pœnam
Letumque trahi, flentem, miſeram
Cernere poſſunt. Bene paupertas
Humili tecto contenta latet.
Quatiunt altas ſæpe procellæ
Aut evertit fortuna domos.
OC. *Quo me trahitis? quodve tyrannus*
Aut exilium [k] *regina jubet;*
Si mihi vitam fracta remittit
Tot jam noſtris evicta malis;
Si cæde meâ cumulare parat
Luctus noſtros; invidet etiam
Cur in patriâ mihi ſæva mori?
Sed jam ſpes eſt nulla ſalutis,
Fratris cerno miſeranda [l] *ratem.*
Hæc eſt, cujus vecta carinâ
Quondam genitrix, nunc & thalamis
Expulſa ſoror miſeranda vehar;
Nullum pietas nunc numen habet,
Nec ſunt Superi: regnat mundo
Triſtis [m] *Erinnys.*
Quis mea dignè deflere poteſt
Mala? quæ lacrymis noſtris queſtus
Reddet [n] *Aëdon? cujus pinnas*
Utinam miſeræ mihi Fata darent!
Fugerem luctus ablata meos
Pennâ volucri, procul & cœtus
Hominum triſtes, cædemque feram.
Sola in vacuo nemore, & tenui
Ramo pendens, querulo poſſem
Gutture mœſtum fundere murmur.
CHO. [o] Regitur fatis mortale genus;

[h] Magiſtratûs dignitas. nulli enim tribunis lictores. & hæc dictio magis Scipionem reſpicere videtur, qui & domi ſuæ mortuus repertus eſt. nec tamen de Livio Druſo muto ſententiam.

[i] Octaviam, cui, &c. cives cernere poſſunt trahi.

[k] Fortuna, quæ regina, hera, domina, cui omnia accepta, omnia expenſa feruntur, & in tota ratione mortalium ſola utramque paginam facit, *vel* de Poppeâ intellige. cùm dixerit priùs, *tyrannus*, id eſt, Nero.

[l] Sutilem illam, quam in matris exitium commentus eſt Nero frater meus. ſup. verſ. 307.

[m] Agam. verſ. 82.

[n] Agam. à verſu 665. & Herc. Oct. verſu 190.

[o] Oedip. v. 980

Nec ſibi quidquam ſpondere poteſt
Firmum & ſtabile:
Per quæ caſus volvit varios
Semper nobis metuenda dies.
Animum firment exempla tuum
Jam multa, domus
Quæ [p] *veſtra tulit. quid ſævior eſt*
Fortuna tibi? tu mihi primùm
Tot natorum memoranda parens;
[q] *Nata Agrippæ, nurus Auguſti,*
Cæſaris uxor, cujus nomen
Clarum toto fulſit in orbe;
Utero toties enixa gravi
[r] *Pignora pacis:* [s] *mox exilium,*
Verbera, ſævas paſſa catenas,
Funera, luctus: tandem letum
Cruciata diu, felix thalamis
[t] *Livia Druſi; natiſque ferum*
Ruit in facinus, pœnamque ſuam.
[u] *Julia matris fata ſecuta eſt:*
Poſt longa tamen tempora ferro
Cæſa eſt, quamvis crimine nullo.
Quid non potuit quondam [x] *genitrix*
Tua, quæ rexit Principis aulam,
Cara [y] *marito;* [z] *partuque potens?*
Eadem famulo ſubjecta ſuo
Cecidit diri militis enſe.
[b] *Quid cui licuit regnum in cœlum*
Sperare, parens tanta Neronis?
Non funeſtâ violata manu
Remigis ante, mox & ferro
Lacerata diu, ſævi jacuit
Victima nati?

---

[p] Cæſarea.

[q] Agrippina M. Agrippæ & Juliæ filia, nurus Tiberii Auguſti Germanico conjugi novem liberos peperit.

[r] Amoris conjugalis & privati pignora pacisque publicæ ſtabilimenta, ut quæ imperii ſucceſsione firment.

[s] Hanc poſt mortem Germanici nullo ſermone dignatus eſt Tib. mox inter cœnam porrecta à ſe poma guſtare non auſam vocare deſiit; deinde Pandatariam relegavit, convitiantique per Centurionem oculum excuſsit. Rurſus inediâ mori deſtinanti per vim ore diducto cibum inſulciri juſsit. Poſtremò voluntariâ inediâ abſumptam criminoſiſsimè fuit inſectatus, diem illius natalem inter nefaſtos referendum impetravit, & cadaver in Gemonias projici juſsit.

[t] Livia Druſi uxor quia maritum Druſum interfici curârat, Tiberii, cujus nurus erat, neque tormentis neque ſupplicio parcentis, juſſu interfecta fuit. [u] Julia Druſi filia matris Liviæ fata ſecuta crimine incerto nec defenſione ullâ datâ à Claudio in exilium pulſa, mox cæſa eſt. [x] Meſſalina. [y] Claudio. [z] Britannici prius Germanici dicti, tuique [a] C. Silio cui nupſit ſup v. 16. vel Narciſſo liberto. *Juſſit Cæſar cui Claudius omnia cujus Paruit imperii uxorem occidere juſſus.* [b] Quid Agrippinæ quæ conſecrationem & ἀποθέωσιν ſperare potuit, ut quæ Auguſta Claudii conjux, Neroniſq; mater, non & illa primùm merſa, mox cæſa, &c? Sup v. 306.

OC. [c] *Me quoque triſtes mittet ad Vmbras*
Ferus, & Manes, ecce, tyrannus.
Quid jam fruſtra miſeranda moror?
Rapite ad letum, queis jus in nos
Fortuna dedit. teſtor Superos. [d]
[d] *Quid agis, demens? parce precari,*
Queis inviſa es, numina Divûm.
Tartara teſtor, Erebique [e] *deas*
Scelerum ultrices, & te, genitor,
Dignum [f] *tali morte & pœnâ:*
Non inviſa eſt mors iſta mihi.
Armate ratem, date vela fretis,
Veniſq; petat puppis rector
Tandem [g] *Phariæ litora terræ.*
CHO. *Lenes auræ, Zephyrique leves,*
Tectam quondam nube ætherea
Qui vexiſtis raptam [h] *ſævæ*
Virginis aris Iphigeniam;
Hanc quoque triſti procul à pœnâ
Portate, precor, templa ad [h] *Triviæ.*
Vrbe eſt noſtrâ mitior [i] *Aulis,*
Et [k] *Maurorum barbara tellus.*
[l] *Hoſpitis illic cæde litatur*
Numen Superûm: civis gaudet
Roma cruore.

[c] Sup. verſ. 104

[d] Elegans Apoſiopeſis. cùm ſup. v. 901. dixerit ſuperos non eſſe nec curare pietatem numina.

[e] Furias. Med. 965.

[f] Veneno extingui ab Agrippina quòd Meſſalinam interfici juſſeras Agrippinam duxeras.

[g] Fieri potuit ut mulier conſternata ſe juſſu Neronis in Aegyptiam Pharum pro Pandataria deportandam crederet. *vel* quòd ipſa Pandataria vicina Capreis dicta eſt Pharia terra, ut & Sicilia & regnum Neapolitanum cujus Pandataria pars Pharus dicta. Vnde al. legunt. *Pandatariæ litora terræ.*

[h] Dianæ Fiſcelidis, quæ Iphigeniæ victimæ loco cervam ſubſtituit: ſuis Iphigeniâ ſacris præpoſitâ. Troad. verſ. 160. [i] Agam. 171. ubi pro Iphigenia mactata eſt. [k] Propter Antæum. Herc Oet. v. 24. vel Buſiridis aras Herc Fur v. 484. quæ in Aegypto quidem. ſed & illa Africæ portio, neque enim novum eſt Afros omnes dici Mauros. vel propter Heliopolitas, vel denique ſimpliciter propter Maurorum barbariem. Lipſ. e conjectura legit *Taurorum* intelligitque Dianæ apud Tauros in Scythia aram; idque propter ſequentia, dicit enim ——— [l] ——— Illic hoſpites, Romæ cives immolantur. Româ itaque Aulis mitior & Taurica.

FINIS.

INDEX RERVM MAXIME MEMORABILIVM.

A

Abſyrtus à Medea ſorore diſcerptus *Med. verſ* 44.
Acheron *Agam. verſ.*12.
Achelöus *H. Oet.*300.
Achilles, cujus filius *Troad.*173. latuit in Scyro *ibid.* 204. detectus ab Vlyſſe *ibid.* 213. à Paride interfectus *ibid.* 345.
Actæon *Oed.* 751.
Adamantina ſolida quæque dicta, *H. Fu.*807.
Æacus, judex infernus *H. Fu.*733.
Ægæum mare *Theb* 313.
Ægeus *Hip.*1160.
Aër corruptus *Oed.* 36.
Aër purus *Oed* 232.
Æs in magicis vſitatum *Med* 711.
Æs Corinthium *Med* 795
Æternitas Stoicorum. *Tro* 400.
Æther, ſummus deus *H. Fu.* 1053.
Æthiopes bini *H. Fu.* 38
Ætna Encelado impoſita *H. Fu* 80 & 105.
Agave *Theb* 17 *Oed* 616.
Agreſte numen, Diana *Hip* 404
Agrippina à Nerone cædi juſſa *Oct.* 306. & 360.
Ajax Telamonis *Ag.* 208.
Ajax Oilei *Med.*661
Alani *Thy.*628.
Alceſtis *Med.*662.
Alcides cur dictus Hercules *H. Fu.*356.
Alcyones *Ag.*674.
Alpheus, cur ſacer *Thyeſt.*116.
Althea Meleagrum fil. interfecit *Med* 779. & 664.
Amalthea capra *Med* 313.
Amazones *Hip* 397. & 574.
Amor cur neſciat modum *Med.*398.
Amor philtris non cogitur *H. Oet* 452.
Amphion *H. Fu.* 261. & 914. *Theb.* 566. *Oed.*612.
Ancæus ab apro interfectus *Med.* 644.
Anguipedes gigantes *H. Oet* 169.
Anima, in cœlis prius, Platonicè H *Fu.*960.
Animam interire. Epicuricè *Tro.*370
Animam ore legere *H. Oet* 1342.
Antæus *H. Oet* 24.
Antiopa *H. Fu.*915. *Hip.*225. & 396.
Antipodes *Hip* 929. *Oed.* 1017.
Aper Ætoliam vaſtans *Tro.*825.
Aphidnæ *Hip* 24.
Apollo pavit Admeti greges *Hip.* 295.
Aquila Rom. *Theb.*390.
In Aquis perire, cur grave antiquis *Ag* 506.
Aras tangere *H. Fu.*875.

Araxes

Araxes Oed.428
Arcades, cur lunâ antiquiores Hip.783
Arces regum Thy.453.640
Arctos ſublimis H.Fu.6. vide Vrſæ
Arenæ an numerus deſit Med.403
Areopagus H.Fu 1341
Argiva Iuno Ag.340
Argo, unde dicta Med 238
Argus carina cur vocalis Med.349
Argonautæ Med 228
Ariadna Hip 757. Oed.488. & 497
Aries, regni fatum Thyeſt.222
Aſtræa Thyeſt.855
Aſtyanax Troad.367
Athenienſes, indigenæ Hip 897
Athenis unde nom. H.Fu.912. Hip 108
Atlantides H Fu.11
Atlas H.Oet.1599
Atrum Chaos Ag.481
Attica, unde H.Fu.1163
Avernus Hip.1196
Augiæ ſtabulum H Fu.247
Auſpicia Troad.861. Thyeſt.655
Auſpices nuptijs infauſtis Furiæ Med.16. & Oct.23

B

BAcchus raptus à Tyrrhenis Oed. 449 idem cum ſole Hip.751. Oed. 405. in leonem. H Fu.456. Cur intonſus. Hip.751. Cur cornutus. Hippol.753. Indiæ victor Oed 144. 424
Bacchi currum trahunt leones, tigres, lynces Oed.423. Hip.753 Med.85
Baſſarides Oed.432
Belides H.Fu.498 756
Bellona Agam.81
Biſtonij H Fu.225
Bœotia, unde dicta Oed.722
Boôtes Med 315
Immunis aquis Ag.69
Briſeis Troad.190 & 221
Britannicus veneno extinctus Oct.44
Buccina Thyeſt.797
Buſiris H.Fu 484
Buſtum Troad.65

C

CAdmus Tyrius H.Fu.916. Oed. 712. interfecit ſerpentem Oed.736 mutatus in anguem H.Fu 392
Cadmei ſerpentis dentes H.Fu 259 Oed.730
Canicula Oed.39
Cancer & Capricornus Thyeſt.852.
Carcheſion Oed.456
Caſpiæ portæ Thyeſt.373
Caſpij montes H.Fu.1209
Caſſandra Troad.34. & 966
Caſtor equis bonus Hip.807. Med. 88
Centauri H Fu.777. H.Oet.497
Cerberus, Plutonis canis, unde, Oed. 171. rerum terminus, id eſt, mors H.Fu.289. cur triceps. ibidem
Cereris ſacra H.Fu.300. & 844
Chaos H.Fu.609
Chimæra Med.827
Chiron H.Fu.970. Thy 852. Tro.830
Chordæ Agam.345
Choreæ in ſacris H.Fu.878
Chryſeis Tro.222. Agam.173
Cicadas aureas cur geſſerint Athenienſes. Hip.897
Cineres ore ſcrutari Troad 8 0
Cirrha Oed 269
Claſſica Thyeſt 572
Cocytus H.Fu.685 Ag.12
Cœlebs, unde hippol.230
Cœleſtium corporum harmonia H. Oet.1436
Color noctis malus H.Fu.861
Cometes Oct.228
Corinthus Thy.617. Oed 500
Cornua ceu buccinæ Thy.572
Coronæ cur in conviviis Thy.944

Coronæ plectiles, ſutiles, pactiles *Agam.*357
Corus *Thyeſt* 576
Corybantes *H Oet.* 1877
Cretes peritiſſimi ſagittarij *Hip* 812
Crines in funere laniare *Hip* 1170
Cui bono ſcelus, ille nocens *Medea* 276 & 500
Cupido geminus *Hip.*274 *Oed.*282
Cura, unde *Med* 47.
Curetes *H.Oet.*1896
Cyaneæ vi. Symplegades
Cybele turrita *Ag.*682
Cyclades *Thyeſt.*593
Cyclopea mœnia &c. *H.Fur.*996
Cycnus *Troad* 180
Cygnus an morti vicinus canat *Hip* 301
Cynoſura Sidonijs obſervata *Med.* 697

D

DAcæ *Thy.*369
Dædalus *Hip.*118.*Oed.*898
Danaides. v. Belides
Decimus fluctus *Ag.*496
Delos inſ fluctuans *H Fu.*15
Delphines ſaltantes tẽpeſtatis prognoſtica *Ag.*444
Deucalionis diluvium *Tro.*1037
Diadema *Thy.*541
Diana cur triformis *Hip.*411
Dictynna *Med.*794
Dij coniugales, qui *Med.*1
Dij ferales *Med.*739
Dij Averrunci *Oct.*747
Dij utriuſque ſexus ſunt *H.Fu.*384
Dij topici *Ag.*388
Dijs ſuperis & inferis ſacra *Oed.*549
Diomedes Thraciæ rex *H Fu* 225
Diomedes Vlyſſis comes *Tro.*38
Dirce *Theb.*20.& 126.*Med.*81
Dodonæa quercus *Med.*349.*H.Oet.* 1623
Domina pro uxore *Ag.*261
Dona Dijs ſuſpenſa *Thyeſt.*65
Dryades *H.Oet.*2053

E

ECho *Troad.*107
Edonij *Oed.*433
Electra cur dicta, quæ prius Laodice *Ag.*916
Elei ludi *H.Fu.*839
Eleuſina *H Fu.*301
Enceladus Ætnæ ſuppoſitus *H.Fu.* 80
Entheis & ebrijs geminum viſus obiectum *Ag.*722
Entheos *Oed* 628
Ephebi comam alebant *H.Fu.*852
Ephemeron herba *Med* 270
Epidaurius deus *Hip.*1019
Epithalamium *Med.*108
Equus durateus *Ag.*610
Equus Troiæ fatalis *Agam.*621
Erebus *Troad.*176
Erynnis *Ag.*vide *Furia*
Erycina *Hip.*898
Eryſipelas *Oed.*187
Eryx H.*Fur.*482.mons.*Med.*706
Ereſiæ *Thyeſt.*128
Eumenides *H.Fu.*87
Eurypdus H.*Fu.*377
Euryſtheus propere natus *H.Fu.* 829
Euxinus pontus, uude dictus *Agam.* 66
Euxinus cur cæteris dulcior *Med.*213
Exta *Thyeſt.*763
Extorum caput, partes, fiſſum *Oed.* 555

F

FAces nuptiales *Theb.*263.&.507 *Med.*112.& 38.
Faſces. *Hip* 979
Fato omnia ſubjiciuntur. *Oed.*980
Favere linguâ *Med* 58
Feralis H.*Fu.*145
Feſcenninus *Med* 113

Fibræ Thyeſt.754
Flamma è puppi regia Ag.421
Flammeum Oct.692
Fœdus Theb.282
Fontes, cur ſacri Thy 115
Fores crepuere H.Oet 254
Forma bonum fragile Hip.758
Formido, retis genus Hip.46. Oed. 757
Fortitudini vbi locus Med.160. & 166
Fronti nulla fides Hip.915
Frigidâ refoventur Ἀψωόψυχοι. Agam 781
Fulmen cur triſulcum Thyeſt.1086 H.Oet.1993
Fulmina varia Her. Oet.847. Thyeſt. 1079
Fulmineus Leo Ag.824
Funus quid Troad.661
Furiæ, anguibus crinitæ H Fur.102 Thy.97. Med.14.

G

GÆſa Hip.110
Gætuli Hip.59
Galearum criſtæ Hip.546
Galli ſacerdotes Cybeles Ag.680 Med.806
Geloni Oed.478
Gemini Thy.851
Generis ſacra H.Fu.1245
Genialis torus Med.1
Genius ibid.
Gentile poculum Thy.980
Genua miſericordiæ ſedes Tro.689
Gigantes Thy.1080
Gorgones Med 829
Gracchi Oct.872

H

HArpyiæ, Thy.153. à Zethe & Calai fugatæ Med.781
Hecate, unde dicta Hip 411
Hecates turba Oed.569. Med.139
Hector Tro.126
Hector raptatus bigis Ach. Troad. 742
Hecuba in canem Troad.978
Hederâ cur Bacchus coronatus Oed. 414
Helice Graijs obſervata Med 696. H.Fu.6
Helle Thyeſt.849. Troad 1024
Helleſpontus Theb.611
Heniochi Thy.1046
Hercius Iupiter, unde Tro.45
Herculis geſta H.Fu.214. H.Oet.15 Angues gemini in cunis colliſi. ibid. Cerva Her. Fu.221. Sagittæ certæ. H Fu 989. Sagittæ. ad cap. Troiam. Tro.133 Opera in gigantes. H Fu.444. ſervivit Omphale. H.Fu.465. vitiavit L. Theſpij filias, & Iolen. H Fu.477. æquavit numerum deorum Ag.813
Hercynia ſylva Med.712
Heſperidum horti H Fu 234
Heſperus Hip.748. Med.71, Ag.813
Hexametri inventio Oed.232
Hippodamia Thyeſt.138
Hippolyte H.Fu 245.542
Hippolytus, primò Demophon dictus poſteà Virbius Hippol 1079
Horoſcopus Oed.988
Horripilatio, unde H.Oet.717
Hoſtiæ auratæ, &c Oed.137
Hyades Thy.851. Med.313
Hydaſpes Med.724. H Oet.628
Hydra H Fu.240
Hylas Med.949
Hymenæus Theb.262 Med.67
Hymettus Hip.23
Hyrcania Hip 70

I

IAcchus Oed 437
Iaſon, tauros, drac. & devicit Med. 466
Iaſonis & Medeæ nuptiæ, ubi celebratæ Med.481
Icarus Oed.893. H.Oet.696
Idmon Med.652
Iecur

Iecur amoris ſedes cur H.*Oet.*578
Ilium diis conditum *Tro.*479. *Aga.* 645
Impoſſibiles conditiones negant H.*Fu.*373.*Thy.*475
Impotens H *Fu.*737
Inarime Typhoëo injecta. *Thy.*807
Indus Phœbo propior *Thyeſt.*603 *Oed.*122
Inferi in mundi centro crediti *H.F.* 830
Inferiæ *Theb.*172.*Tro.*374
Ino *Theb.*23.*Oed.*445
Inſania ex melancholiâ H.*Fu.*953
Interim pro interdum H.*Oet* 486
Iölcos *Tro.*117
Iovi in montibus ſacra fiebant H. *Oet* 783
Iphigenia cæſa *Tro.*161.*Oct.*966
Iris *Oed.*315
Iſthmos Corinthiacus H.F.335
Iudices inferni H.*Fu*732
Iuno Lucina *Med* 2
Iuno προμάχα *Ag.*342
Iupiter, unde dictus H.*Oet* 750
Iupiter cygnus *Hip.*299
Iup. taurus *Hip.*302
Iup. imber aureus *Oct.* 203
Ixion H.*Fu.*749

L

LAbyrinthus *Hip.*647
Lacenæ *Med.*76
Læva pars cœli *Thyeſt.*595
Λαμπαδηδρομία *Ag.*347
Laomedontis perfidia *Tro.*131 & 726
Lares *Thy.*981.*Tro.*643
Laurus, fatidica *Oed.*16
Laurus victoriæ ſignum *Ag.*383
Lemniadum ſcelus *Ag.*560
Leo Nemeæus H.*Fu.*83.& 223
Leſbium vinum *Oed* 496
Lethe H *Fu.*21& 679
Libamina *Thyeſt.*981
Litatum mare *Ag.*571
Livia Tiberij iuſſu interfecta *Oct.* 932.
Livius Druſus Domi ſuæ cæſus *Oct.* 877
Loimios Apollo *Oed.*109
Loxias Apollo *Oed.*214
Lucernæ in convivijs *Thy.*905
Lucifer H p 747
Luci Bacchi H.*Fu.*1286
Lucina *Med.*2
Lucretia à Tarq. violata *Oct* 296
Luctûs formulâ *Tro.*82
Luna Endymionis formâ capta. *Hip.* 308
Luna veneficiorum præſes *Med.* 728
Luna incantata H *p.*420
Luna auxiliata ære H *p.*789 *Med.*794
Luna lucet lumine à ſole mutuo *Med* 67
Lunæ bigæ *Ag.*813
Luſtrum H.*Fu.*840
Luxus taxatur *Thyeſt.*455
Lycormas idem qui Evenus H.*Oet.* 596
Lycurgus Thracum rex H.*Fu.*902 *Oed.*471
Lyæus *Oed.*508
Lymphati *Med.* 386
Lynceus *Med.*233

M

MAchinæ πολιορκητικαὶ *Th.*385
Magiæ vis, ritus *Med.* 753
Mæander H. *Fu.*683. *Hip.* 14
Mænas *Oed* 436
Mare tacitum H.*Fu.*535
Mare Adriaticum *Thy.* 362
Mare Erythræum ceu rubrum H. *Fu.*902.*Thy.*370
Maſſagetæ *Oed.*470
Medeæ ſcelera *Hip.*561
Media, unde dicta *Med.* 709
Megæra H.*Oct.*105

Meleager

Meleager à matre extinctus *Med.* 644. & 779
Memnon *Tro.* 10
Menſes lunares *Theb.* 536
Meſſalina *Oct.* 15
Minyiæ *Med.* 233
Minotaurus *Hip.* 646 688
Miſericordiæ ſedes, &c. *Tro.* 689
Mitra H. *Fu.* 470
Modi Phrygij, &c. *Tro.* 778
Monumentum *Tro.* 661
Mopſus vates *Med.* 651
Mopſopia *Hip.* 120
Mortuis oculos componendi mos *Tro.* 786
Mors non timenda H. *Fu.* 425 & 1026. *Thy.* 367. & 440
Mors miſeris neganda H. *Fu* 512 *Med.* 1016. *Ag.* 989
Myrrha H *Oet.* 196
Myrtilus *Thy.* 138. 658
Myrtus cur Veneri ſacra *Oed* 539
Myſtæ Cereris H. *Fu.* 846
Myſteria Bacchi *Oed.* 431

N

NAves Græcorum, an mille *Ag.* 169
Nauplius *Med.* 659 *Ag.* 553
Navigatio prima *Med* 318
Nebris *Oed.* 438
Necromantia *Oed.* 393
Neoptolemus Deidamiæ filius *Tro.* 340
Neptunus pater rerum *Oed.* 265
Nero Romam incendit *Oct.* 821
Neronis mors *Oct.* 625
Nigra ilex *Thy* 653
Nigredo poetis coloris privatio *Hip.* 345
Niobe H *Fu.* 389. *Oed.* 613 *Med.* 952. *Ag.* 370
Noctis ſtationes *Tro.* 436
Noctium ſidus *Med.* 749
Novenarius numerus cur perfectiſſimus *Med.* 771
Numerus plur. pro ſingulari *Theb.* 369. *Tro* 567. *Med.* 1005. H. *Fu.* 1285. *Ag.* 192
Nuncij ſe excuſant *Tro.* 522
Nuptiale carmen *Med.* 108
Nuptialia ſacramenta, Aqua & Ignis *Oct.* 690
In Nuptiis januæ coronatæ *Theb.* 507
Nyctileus *Oed.* 492
Nyſa *Oed.* 404

O

OCcupare ſcelus *Ag.* 191. *Thy.* 203 H. *Oet.* 435
Oculi ignei H *Fu.* 1021. *Tro.* 446
Oculis cur forma orbicularis *Oed* 967
Oedipus, unde dictus *Oed.* 813
Oenomaus *Thyeſt.* 138
Oeſtrum *Oed.* 443
Olea Athenienſis H. *Fu.* 912
Olenia capella, ſidus *Med.* 113
Olympici ludi *Thy.* 29
Olympias H. *Fu.* 840
Ophiûchus *Med.* 697
Ophionius *Oed.* 485
Opimus H. *Fu.* 908
Orgia *Oed.* 431
Orion H. *Fu.* 12
Orpheus H. *Fu.* 570. *Med.* 229 & 625
Orpheus à Thracijs mulierib. diſcerptus *Med.* 630
Oſſa defunctorum componendi mos *Tro.* 797. H. *Oet.* 1755

P

PÆan H *Oet.* 92
Pallas H. *Fu.* 900
Paphia Venus *Oed.* 539
Parcæ H *Fu.* 558. *Oed.* 982
Parnaſſus, unde dictus *Oed.* 227
Parthi fuga *Thyeſt.* 383. *Med.* 709

Paſphiaë Hip.112.& 686
Peleus exulat Med.657
Pelias à filiabus cæſus Med.256
Pelops à patre cæſus Thyeſt.143
Peltæ Med.214. Ag.216
Penates qui Thyeſt.773
Penthesilea Tro.241
Pentheus Theb.17. Oed 442 & 628
Perſeis. Med.813
Pes veli Med.322
Peſtis cauſæ Oed.36
Peſte cur pereant pecudes priùs quam homines Oed.133
Philomela H.Fu.145. Ag.665 H.Oet.191.
Phineus Thyeſt.153
Phlegethon Thyeſt.73
Phœbas Oed.231. Med.86
Phyſeter Hip.1027
Phryxi vellus Troad.1024. Med.130
Pirene fons Med.744
Piſtris Hip.1046
Pleiades Med.66.
Poculum gentile. Thyeſt.980
Poculum boni genij Thy.913
Pœni, unde Hip.348
Poli vertuntur Hip.960
Polus deterior, niger, Antarct. H.Fu. 606.& 1103 Ag.750
Populus Herculi ſacra H.Fu.892
Portenta mala Thyeſt 666 Oed.174
Præſtites dij H.Fu.355
Præſides Thyeſt.1099
Priamus Troad.129 Ag.650
Priami liberi Troad 32
Procax Agam.307
Procruſtes Thy.1047
Proetides Oed.486
Prometheus H.Fu.1206
Prometheis herba Med.797
Proſerpina rapta H.Fu.658
Proteus Hip.1200
Purpura Tyria Thy.344
Pyra Troad.661
Python H.Fu.454 Med 699
Pyrrhus Neopt μισαπαίτης. Ag.630

Q

Quæſitor Agam.24
Quirites. Thyeſt.394

R

Regna tria, Iovis, Nept. Plut. H.Oet.1164
Rex pro divite patrono H.Fu.163
Rhadamanthus H.Fu.733
Rogus Thyeſt.745
Rogus quid Troad.661
Roſtrum Thy.499

S

Sacrum piaculare Oed.336
Sacerdotes Cybeles & Bellonæ in ſacris ſe cultris ſauciabant Med.806. Agam.683
Sanguis, cur ater Oed.189
Sarmatæ H.Fu.538
Saturnus παιδολεγόκτης H.Fu. 459.& 964
Scæa porta, unde dicta Tro.1066
Scinis Hip.1164 & 1218
Scironia ſaxa Hip.1020
Scylla Thy.577. Med.350
Scythæ vagi H.Fu.532
Seneca è Corſica revocatus Oct. 372
Sepulchrum, quid Tro.661
Sepulchra violare nefas Tro.639
Seres Thy.378
Serpens cæleſtis Arctous Med. 693
Servus, unde Tro.331
Sicilia olim Italiæ conjuncta H. Oet.80
Signa tria Theb.414
Simulachra ſola petunt inferos H. Oet.1706
Simula-

Simulachra omnium apud inferos H.F.776
Sinistra, infausta Med.680
Sinistra cœli pars Thy.595
Sirenes Med.335
H Oet.189
Sirius Oed.41
Sisyphus Hippol.1226
Smintheus Apollo, cur Ag 173
Sol superum parens Thy 787
Sol è montibus H.Fur.132
Sol è mari H Fu 25
Sol & stellæ Stoicis dij Thy.890
Med.672
Solicitare deos Med 271
Somnia referunt curas diurnas Oct. 730
Somnia sub manè certiora Tro.167
Somnus H.Fu.1065
Sors tertia, secunda, &c. H.Fu.598
607 & 942
Sortiri judicia H.Fu.731
Spolium, quid Tro.988
Stadium, unde Thy.129. Hip 8 6
Stella cadens Thy.43
Hip.736
Stymphalides H.Fu 213
Styx, jusiurandum deorum H F. 711
Summanus Oed.559
Suppara Med 327
Supponere cultros in sacris Thyest. 692
Symplegades H.F 1210
Med.341
Syrtes H.F.322

T

TAenarus H Fu 586
Talio H Fu.226
Tantali pœna Thyest.252
Tartarus Hip.481
Taurus Cretensis Thy.827
Taurus Marathonius Hip 1094
Taurus Iovi non immolatur H.Fu. 299. Med.60
Tauri ignivomi Med.240
Tenebris an sit color H.Fu.861
Thy 824
Terra navigantibus recedit Med. 303. Ag.439. Tro.1046
Terrâ nati Med.169
Terra premat gravis vel levis Hip. 1274
Terminus Hip.526
Terque quaterque Hip.691
Textoriæ artes à Pallade inventæ Hip.102
Thebani, cur stirps invicta Oed.123
Thebani non in expeditione Trojana Agam.313
Thesei tria vota Hip.946
Theseus ab inferis liberatus H.F. 805
Thespiades H.Fu.477
H Oet.369
Thule Med.379
Tityus Hip.1228
Toxicum Med.710
Torpentes lacus Hip.1197
H.Fu.585. & 712
Tomos, unde Med.133
Tonantes dij, qui Med.59
Tonat serenus dies Thy.262
Tonitru fulmine non prius H.Oet. 326
Tonitru Med.533
Trachyn H.Oet.135
Troad.816
Trieterica H.Oet.602
Tristes lacus Agam.12
Triton Troad 199
Triptolemi dona Hip.815
In Triumpho ducti Tro 148
Troja propriè regio in quâ Ilium Troad.4
Troja bis capta Troad.131
Trophæa Troad.147
Trojanus ludus seu certamen Tro. 776
Tuba Thy.572
Tulliæ scelus impium Oct.300

Tyndaridæ H.Fu.14.552
Typhœus Thy.807
Typhœus diſcors, quid Med.772
Tyrrheni in Delphines Oed.458

V

Vaticinij ſpiritus, unde Oed.231
Venus cum Marte deprehenſa Hip.123
Venus orta mari H.p.273
Vidua, abſente viro H.p. Ag.154
Vinum ſacris adhibitum Thy.685
Virgines in publicum non prodibant Ag.948
Virginia à patre cæſa Oct.192
Viſcera Thy.763
Vitta in ſacris Thy.684
Vitta nuptialis Theb.508
Vmbræ ſolis ortum morantur Thy.119.Ag.55
Vmbras corporibus negat A 8
Vmbræ majores noctis apparent T 671.Oed.1
Vncti in compotationibus Thy 9
Vrbana vita H.p.4
Vrna H.Fu.1
Vrſæ Arcades H.F
Vrſæ non tinguntur æquore Thy 4
Vſtrina Tro.6
Vva apum Oed.6

Z

Zetes & Calais Med.2
Zethus H.Fu.915.Theb.20.O 6
Zodiacus Thyeſt.8

John Aylworth

FINIS.

MVSEVM BRITANNICVM

I John Aylworth

Joh John Aylworth

John Aylwoorth
His Booke

Ex Libris
Thom. Birch
1721

John Aylworth